

မြေဝိသုဒ္ဓိ

ဓမ္မဒိဋ္ဌိ

ရေးသူ

နေမျိုးရာဇာ

၂၀၁၆ ခုနှစ်

3/50

၃/၅၀

မူပိုင်ရှင်
ဒေါ်တင်ကြည်

သာသနမုခစာအုပ်တိုက်

သုတေသနတိုက်လမ်း - ကမ္ဘာအေးစာတိုက်-ရန်ကုန်မြို့

ကျေးဇူးရှင်
တိပိဋက ဂုဏ်ရပါရဂူ ကျောက်တံတောရ ဟု ဆိုကြပြီး

ဦးစံရင်း ပုံ။

သာသနာဝက်-မင်းတဆက်၌
ပွင့်ချက်အလား

ဘုရားတဖန် - ပွင့်လေဟန်သို့
အမှန်တူမျှ - ပမာဏလျှင်

စံပြဝိပဿနာ

ပေါ်ထွက်လာသည့်
ကမ္ဘာ့ခွင်းလို့ - လင်းစေသို့

တအုပ် ၃/၅၀၁:

သာသနမူလ စာအုပ်တိုက်

သုတေသနတိုက်လမ်း-ကမ္ဘာ့အေးစာတိုက်-ရန်ကုန်

မင်းဘူးရိုင်- ရေပုတ်ရွာ-မြင်းခုံတိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သားတပည့် တံပိဋက ဂမ္ဘီရပါရဂူ ကျောက်ပုံတော်ဆရာတော် ဦးနိမ္မလခေါ် ပါမေးကွဉ်းစံရင်း၏ အခွင့်ပြုချက်အရ နေမျိုး ရာဇာဉ်းမောင်ကြီး စီရင် ရေးသား ထုတ်ဝေသည်။ ဆရာကြီး ကိုယ်တိုင် အတည်ပြုပြီးဖြစ်သည်။

ပထမနှိပ်ခြင်း	၁၃၁၇-ခု၊ နယုန်လ အုပ်ရေ		၃၀၀၀
ဒုတိယနှိပ်ခြင်း	၁၃၁၇-ခု၊ သီတင်းကျွတ်လ		၅၀၀၀
တတိယနှိပ်ခြင်း	၁၃၁၉-ခု၊ တပေါင်းလ		၃၀၀၀
စတုတ္ထနှိပ်ခြင်း	၁၃၂၃-ခု၊ ပြာသိုလ		၂၀၀၁
ပဉ္စမနှိပ်ခြင်း	၁၃၂၈-ခု၊ နယုန်လ		၃၀၀၀
ဆဋ္ဌမနှိပ်ခြင်း	၁၉၆၉-ခု၊ ဇွန်လ		၂၀၀၀
သတ္တမနှိပ်ခြင်း	၁၉၇၁-ခု၊ မေလ		၂၀၀၀

စတုတ္ထအကြိမ် နှိပ်ခြင်း၌ မလိုသော စာအချို့ကို ချန်လှပ်ထားပါသည်။

ထုတ်ဝေသူ ဒေါ်တင်ကြည်

မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၄၄၀)

သာသနာ့မူဒစာအုပ်တိုက်၊ ၃၆-သူရဿဘီပမ်း၊ ကမ္ဘာအေး
စာတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေခွင့်ပြုချက်အမှတ် (၄၈၁၇)

စံပြဝိပဿနာ

ကျမ်းမဟာကား

သာသနာစက်-ငါးထောင်ဝက်
ကျောက်အက္ခရာ၊ ကမ္မည်းစာသို့
တည်ပါစေခြင်းထွက်ပေါ်လင်းသည်

ထွင်မင်းဗုဒ္ဓ

လိုတော်ကျ

တအုပ် ၃/၅ဝါး

သာသနမူလစာအုပ်တိုက်

သုရဿတီလမ်း-ကမ္ဘာအေးစာတိုက် ရန်ကုန်

ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပမာဏမပြုသင့်

သီလဝန္တပင်ဖြစ်လင့်ကစား ယထာဘူတဉာဏ်ဖြင့် နာမ်ရုပ်တို့ကို မရှုလျှင် တရားထူးကို မရ၊ မသိ။

ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်လင့်ကစား ယထာဘူတ ဉာဏ်ဖြင့် နာမ်ရုပ်တို့ကိုရှုလျှင် သုသီလအရာ၌တည်၍ တရားထူးကို ရလေသည်။

ကိလေသာ ပါးလွှာသော ပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်လင့် ကစား ယထာဘူတဉာဏ်ဖြင့် နာမ်ရုပ်တို့ကို မရှုလျှင် တရားထူးကို မရ၊ မသိ။

ကိလေသာ ထူပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်လင့် ကစား ယထာဘူတဉာဏ်ဖြင့် နာမ်ရုပ်တို့ကို ရှုလျှင် ကိလေသာ ခေါင်းပါးသောအရာ၌ တည်၍ တရား ထူးကို ရလေသည်။

ဤသည်ကား... တံငါ၊ မုဆိုး၊ ဒုဿီလဘဲ၊ ဤသူ ကား.... ကာမဂုဏ် မက်မောသော ကိလေသာ ထူ ပြောသူဘဲ၊ ဘယ်တော့ မဂ်၊ ဖိုလ်တရား ရနိုင်မှလဲ ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပမာဏမပြုရာ၊ နာမ်ရုပ်တို့ကို ရှုဘို့ ရာသာ ပမာဏဖြစ်လေသည်။

(အင်္ဂုတ္တိုရ် ဒသက ၃၄၉)

ဤ 'စံပြပိပဿနာ' သည်

(၁) မကွေးခရိုင်- မြေနံကြီးရွာလျှင် ဖွားရာ
ဇာတိဖြစ်သော တိပိဋက ဂမ္ဘီရ ပါရဂူ ကျောက်ပုံ
တောရ ဆရာတော် ဦးနိမ္မလ (ခေၤ) ပါမောက္ခ-
ဦးစံရင်းဟု အမည်တွင်သည့် လောကုတ္တရာ ဆရာ
သခင် ကျေးဇူးရှင်ကို၎င်း။

(၂) သရက်ခရိုင်- မင်းလှမြို့လျှင် ဖွားရာ ဇာတိ
ဖြစ်ကြသော ဦးရွှေဘော် - ပေၤပန်း-ဟု အမည်
တွင်ကြသည့် မွေးသဘခင်၊ မွေးသမိခင် ကျေးဇူးရှင်
တို့ကို၎င်း။

(၃) ဖျာပုံမြို့ - အစိုးရ အင်္ဂလိပ်ကျောင်းဆရာ
(ရိက္ခာတော်ရ) ဆရာတင်နှင့် ဆရာကတော်
ဒေၤကျင်မြိုင်-ဟု အမည် တွင် ကြသည့် လောကီ
ဆရာ ဒုတိယ မွေးသဘခင်၊ မွေးသမိခင် ကျေးဇူးရှင်
တို့ကို၎င်း။

ကြည်နူး လေးမြတ်စွာ ကျေးဇူးတဖန် တုံ့ပြန်၍
ဆပ်သောအားဖြင့် အထိမ်း အမှတ် ဖြစ်စေအပ်ပါ
သတည်း။

ကလျာဏမိတ္တများ

ပေးကမ်း ချီးမြှင့်၊ ကိုယ်နှင့် ယှဉ်ထား၊ စီးပွား
ဆောင်ရွက်၊ နှုတ်မြှောက်ချိုသာ၊ သစ္စာမှန်စေ၊ ဝတ်
ငါးထွေ၊ ကျင့်လေမိတ်သဟာ ဟူသော မိတ်ဆွေ
ကောင်းတို့၏ ကျင့်ဝတ်တရား ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံကြ
ကုန်သော ကလျာဏ မိတ္တအစစ် ကျေးဇူးရှင်များ
ဖြစ်ကြသည့်....

- (၁) ယောဂီဆေးတိုက်ရှင် ဦးတင်။
- (၂) ပဲရောံ ဦးဆန်နီ။
- (၃) ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး ဦးတင်။
- (၄) ဇံဘင်စိန့်ကုမ္ပဏီ ဦးစိန့်။
- (၅) အင်ဒိုဘားမား အာမခံကုမ္ပဏီ- မန်နေဂျင်း
ဒါရိုက်တာ ဦးသက်ရှေ့။

တို့အားလည်း အဘိုး မဖြတ်နိုင်သည့် “ပုဗ္ဗ
အနုဿုတေသု ဓမ္မေသု” ဟူသော ဤ ‘စံပြ
ဝိပဿနာ’ စာအုပ်ဖြင့် ကြည်နူး ဝမ်းမြောက်စွာ
ကျေးဇူးဆပ်လိုက်ပါ၏။

“ဝံပြဝိပဿနာ”တအုပ်တည်းဖြင့် ရရှိခံစားနိုင်သော
အကျိုးကျေးဇူးများမှာ

(၁) ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၌ မဂ်ဖိုလ်နှင့် တိုက်ရိုက်
သက်ဆိုင်သည့် ပရိယတ် သင်္ခဏ်းစာအဖြစ်ဖြင့် သင်ကြားနိုင်ခြင်း၊
ဝိပဿနာဓုရ အတွက် ရှင်သာမဏေများနှင့် ကျောင်းသား
များကို ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် အခြေခံရအောင် သင်ကြားပေး
နိုင်ခြင်း။

(၂) ရဟန်းတော်ဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်စေ ပဋိဝေဓညဏ်ရရှိ
ဓမ္မကထိက အမြန်ဖြစ်နိုင်ခြင်း။

(၃) မိဘများက သားသမီးများကို အိမ်အတွင်း၌ပင်လျှင်
ဝိပဿနာ ပညာ အစစ်ကို အခက်အခဲမရှိဘဲ သင်ကြားပေး
နိုင်ခြင်း။

(၄) ကျောင်းဆရာများက ကျောင်းသားများ အတွက်
ဝိပဿနာ သင်္ခဏ်းစာအဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲနိုင်ခြင်း၊ ငယ်ရွယ်စဉ်က
ဝိပဿနာပညာအစစ်ကို ရရှိခြင်းအားဖြင့် စာရိတ္တမဏ္ဍိုင် ခိုင်မြဲ
စေနိုင်ခြင်း။

(၅) ရွာသူကြီးတိုင်း လက်ကိုင်ထား၍ ရွာသူ- ရွာသား
များကို အလွယ်တကူ သင်ကြားပြသပေးနိုင်ခြင်း။

(၆) မည်သည့် သာသနာ ပြန့်ပွားရေး အဖွဲ့၌မဆို ဓမ္မ
ကထိက မရှိစေကာမူ အဖွဲ့ဝင်များကိုယ်တိုင် ဝိပဿနာ ပညာ
အစစ်ကို သင်တန်းပေးနိုင်ခြင်း။

(၇) ဉာဏ်အနုစား နေယျပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်လွင့်ကစား တမင်
တဖိုလ်ကို အမြန်ရရှိနိုင်ခြင်း။

(၈) မည်သည့် ဝိပဿနာ တရားကိုမဆို နာကြားသော
အခါ ကောင်းစွာနားလည်၍ အတိမ်အနက်ကို ချက်ခြင်း သိမြင်
နိုင်ခြင်း

(၉) ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ဘာသာပြန်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဘာသာပြန်မှ
စ၍ ခက်ခဲ နက်နဲသော ဘာသာပြန်ကျမ်းများ၏ အနက်
အဓိပ္ပါယ် သဘောသွားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်နိုင်ခြင်း။

(၁၀) မည်သည့် ဘာသာခြားမဆို လက်ခံနိုင်သော ဝိပဿ
နာနည်း ဖြစ်၍ ကမ္ဘာကို အလွယ်တကူ သာသနာပြုနိုင်ခြင်း။

(၁၁) ဗုဒ္ဓဝါဒအတွက် အငြင်းအခုံ မရှိနိုင်သော နည်း
ဖြစ်၍ တပြည်လုံး၊ တကမ္ဘာလုံး၊ ၀. ဘာသာ၊ တဝါဒတည်း
ဖြစ်နိုင်ခြင်း အစရှိသော၊ မရေမတွက်နိုင်သော အကျိုးကျေးဇူး
များနှင့် ပြည့်စုံနိုင်၏။

ကြာပင်အောက်ကဖါး ကြာဝတ်ဆံ မစား၊
ရွှံစားသည်၊ ပိတုန်းကား.... အဝေးမှ ကြာဝတ်ဆံ
လာစားသည်။

သာသနာရိပ်တွင်းသား သာသနာဝတ်ဆံ မစား
လျှင် ပိတုန်းအား ရှက်သင့်သည်။

မာတိကာ

(ဤစာအုပ်သည် သင်္ခဏ်းစာကဲ့သို့ ဖြစ်လေရာ မာတိကာများ ဖော်ပြထားသော်လည်း ကျော်၍မဖတ်ဘဲ အစမှ အဆုံး အထိ အဆက်မပြတ် ဖတ်ရှုလေ့လာ ဆည်းပူးသင့်သော စာအုပ် ဖြစ်ပါကြောင်း)။

နိဒါန်း		၁
ပဏာမ		၇
သာသနာတော်ခေတ် ၅-ပါး		၉
ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုး		၁၂
ဒေသနာနှင့် ဝေဘန်ပုံ		၁၃
ပုဂ္ဂိုလ် ၂၄-မျိုးပြားပုံ		၁၆
အဇ္ဈာသယ ၆-မျိုး		၁၇
စရိုက် ၆-ပါး		၁၉
နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ၅-လမ်း		၂၀
ကလျာဏအင်္ဂါ ၅-ပါး		၂၆
အဝိဇ္ဇာကိုဖေါက်ခွဲပါ		၂၈
ပညတ်နှင့် ပရမတ်		၂၉
အတ္တအစစ်		၃၁
အနတ္တထင်နိုင်ပုံ		၃၄
အနိစ္စထင်နိုင်ပုံ		၃၄
ဒုက္ခထင်နိုင်ပုံ		၃၆
အတ္တဒိဋ္ဌိ(၁၈)ပါး		၃၇
အတ္တဒိဋ္ဌိ(၃၀)ပါး		၄၀

မာတိကာ

အကြည်ဇာတ် ၆-ပါး		၄၂
ဆန ၄-မျိုး		၄၄
အတ္တအဓိပ္ပာယ်		၄၈
အတ္တ၌ပါဝင်သောအချက်များ		၅၀
အနတ္တ၌ပါဝင်သောအချက်များ		၅၁
ဇာတ်(၁၈)ပါးဖြစ်ပေါ်ပုံ		၅၂
မျက်စိအကြည်ပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၅၆
မျက်စိအကြည်၌ ပညာသိဝိပဿနာရှုပုံ		၅၉
မျက်စိအကြည်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ		၆၂
မျက်စိအကြည်၌ သညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၆၄
မျက်စိအကြည်၌ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၆၅
နားအကြည်ပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄ ချက်		၆၇
နားအကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၆၈
နားအကြည်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ		၆၉
နှာခေါင်းအကြည်ပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၇၁
နှာခေါင်းအကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၇၂
နှာခေါင်းအကြည်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ		၇၃
လျှာအကြည်ပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၇၄
လျှာအကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၇၅
လျှာအကြည်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ		၇၆
ကိုယ်အကြည်ပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၇၇
ကိုယ်အကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၇၈
ကိုယ်အကြည်၌ ကာလ ၃-ပါးလွတ်ပုံ		၇၉

မနောအကြည်ပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်
 မနောအကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ
 ပထဝီဓာတ်၏ သဘောကြီး ၄-ချက်
 ပထဝီဓာတ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ
 ပထဝီဓာတ်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ
 တေဇောဓာတ်၏ သဘောကြီး ၄-ချက်
 အာပေါဓာတ်၏ သဘောကြီး ၄-ချက်
 ဝါယောဓာတ်၏ သဘောကြီး ၄-ချက်
 ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး ကဗျာများ
 အဆင်းပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်
 အဆင်း၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ
 အဆင်း၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ
 အဆင်း၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ
 အဆင်း၌ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာရှုပုံ
 အဆင်းနှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ
 အသံပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်
 အသံ၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ
 အသံ၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ
 အသံနှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ
 အနံ့ပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်
 အနံ့၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ
 အနံ့၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ
 အနံ့နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ

မာတိကာ

အရသာပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၁၀၅
အရသာ၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၁၀၅
အရသာ၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ		၁၀၇
အရသာနှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ		၁၀၈
အတွေ့ပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၁၀၉
အတွေ့၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၁၁၀
အတွေ့၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ		၁၁၂
အတွေ့နှင့်ဆိုင်သောကဗျာများ		၁၁၃
ဓမ္မာရုံ သဘောတရားများပုံစံ		၁၁၄
ဓမ္မာရုံအကြောင်း		၁၁၄
ဓမ္မာရုံ၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၁၁၅
မြင်စိတ်ပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၁၁၆
မြင်စိတ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၁၁၇
မြင်စိတ်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ		၁၁၉
မြင်စိတ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၁၂၀
မြင်စိတ်၌ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၁၂၁
မြင်စိတ်နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ		၁၂၂
စက္ခုဝိညာဉ်လင်္ကာ		၁၂၅
၄-လွှာဖျက်နည်း		၁၂၆
ကြားစိတ်ပုံစံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၁၂၉
ကြားစိတ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ		၁၂၉
ကြားစိတ်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ		၁၃၁
ကြားစိတ်နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ		၁၃၁

(ဃ)

မာတိကာ

နံပု•စံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၁၃၃
နံစိတ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပု•		၁၃၃
နံစိတ်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပု•		၁၃၆
နံစိတ်နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ		၁၃၇
စားစိတ်ပု•စံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၁၃၉
စားစိတ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပု•		၁၃၉
စားစိတ်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပု•		၁၄၀
စားစိတ်နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ		၁၄၁
ထိစိတ်ပု•စံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၁၄၂
ထိစိတ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပု•		၁၄၃
ထိစိတ်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပု•		၁၄၄
ထိစိတ်နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ		၁၄၄
သိစိတ်-မနောဝိညာဉ်ပု•စံနှင့် သဘောကြီး ၄-ချက်		၁၄၆
မနောဝိညာဉ်အကြောင်း		၁၄၇
မနောဝိညာဉ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပု•		၁၅၀
မနောဝိညာဉ် အမေး-အဖြေများ		၁၅၂
မရှိသုံးမျိုး-ရှိသုံးမျိုး		၁၆၅
ရှိ-မရှိ ကဗျာများ		၁၆၅
မနောဝိညာဉ်လင်္ကာ		၁၆၇
မနောဝိညာဉ်ကဗျာများ		၁၆၈
နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်		၁၇၁
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်		၁၇၄
သမ္မသနဉာဏ်		၁၇၆

မာတိကာ

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်		၁၇၇
ဘင်္ဂဉာဏ်		၁၇၈
ဘယဉာဏ်		၁၈၀
အာဒိနဝဉာဏ်နှင့် နိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ်		၁၈၄
မုစ္ဆိတု ကမ္ပတာဉာဏ်နှင့် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်		၁၉၁
သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်		၁၉၅
ဝိပဿနာဆိုင်ရာ ကဗျာများ		၂၀၀
ဝိပဿနာ အမေး-အဖြေများ		၂၀၉
ဥဒယဗ္ဗယရှင်းတမ်း		၂၁၃
ဘင်္ဂဉာဏ်ရှင်းတမ်း		၂၂၀
ဘင်္ဂဉာဏ်၌ သစ္စာလေးပါး ပါဝင်ပုံ		၂၂၂
မဂ်ဉာဏ်၌ ဇော ၇-တန်ပါပုံ		၂၂၄
မနသိကာရရှင်းတမ်း		၂၂၆
ဝိပဿနာပညာရှင်းတမ်း		၂၃၂
ဒုက္ခနယ်မှ လွတ်မြောက်နည်း		၂၃၅
ပိဋကတ်သုံးပုံ အကျဉ်းချုပ်		၂၄၁
မဂ်ဘက်စဉ်ကဗျာများ		၂၄၅
အမြန်ဆုံးမဂ္ဂင်ရှင်းတမ်း		၂၄၈
အဓိပညာဓမ္မာဝိပဿနာ		၂၅၅
နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့နည်း		၂၅၇
သင်္ခါတချုပ်နှင့် အသင်္ခါတချုပ်		၂၆၂
သုညတ ၃ မျိုး		၂၆၃
ယာဘာဘူတဉာဏ်-အနုဗောဓဉာဏ်		

မာတိကာ

ပဋိဝေဓဉာဏ်-ရှင်းတမ်း		၂၆၅
သစ္စဝိမုတ်		၂၆၉
အမြတ်ဆုံးတရား		၂၇၂
ဘဝင်မြင့်တတ်သည့် ဝိပဿနာ		၂၇၆
လောကီနှင့် လောကုတ္တရာခွဲခွဲ		၂၇၈
လောကီနယ်က အမေ့		၂၇၉
လောကုတ္တရာနယ်က အမေ့		၂၇၉
လျှပ်စစ်ပမာ ၅-ခန္ဓာ		၂၈၀
သံသရာဆုံးပု		၂၈၃
ရုပ်နာမ် မဖြစ်-မပျက်နိုင်ပု		၂၈၄
ရုပ်နာမ်၏ သဘောအကျဉ်းချုပ်		၂၈၅
နေယျသင်တန်းဆွေးနွေးချက်		၂၈၆
ဆရာကြီးဦးစံရင်း ဆုံးဖြတ်ချက်		၂၉၈
အနုလောမခန္ဓ		၃၀၂
အနိစ္စအခြင်းအရာ ၁၀-ပါး		၃၀၄
ဒုက္ခအခြင်းအရာ ၂၄-ပါး		၃၀၆
အနုတ္တအခြင်းအရာ ၅-ပါး		၃၁၀
သစ္စာ ၄-ပါး		၃၁၁
သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်		၃၁၂
သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်လင်္ကာ		၃၁၄
ဒုက္ခ ၄-မျိုး		၃၁၅
ငြိမ်းချမ်းရေးအစစ်		၃၁၈
ဇာတိသင်္ခါရ ဒုက္ခ ရှင်းတမ်း		၃၂၂

(ဆ)

ဥဒယဗ္ဗယ အနက်မှန်	
သဗ္ဗေသင်္ခါရာ အနိစ္စာ အနက်မှန်	
သင်္ခါရဒုက္ခ အမေး·အဖြေများ	
ဘဝကူးပုံ	
ဘဝချုပ်ဆုံးပုံလင်္ကာ	
ဘဝကူး အမေး·အဖြေများ	
အားမထုတ်ထိုက်သည့် ဝိပဿနာ	
သာသနာတည်ခြင်း	
ပဟာန ဝိနည်း ၅-မျိုး	
အတ္တ ၁၄-မျိုးကို ပယ်ခြင်း	
အရိယာစစ်တမ်းအကျဉ်းချုပ်	
အရိယာမည်ကြောင်း	
ဝိပဿနာအချုပ် နိဂုံးအုပ်	
နေယျသင်တန်း သံပေါက်	
ဆရာကြီးဦးဘိုးဆောင်၏ သတိပေးကဗျာများ	
ကျောက်သဘောဆရာတော်၏ သြဝါဒ	

နိဒါန်း

ယခုအခါ ဝိပဿနာ တရားတော် တည်းဟူသော ဗုဒ္ဓဝါဒ အစစ်- အနှစ်တရားကို လိုက်စား အားထုတ် ကြ ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ တနေ့တခြား ပေါများလာကြ၏။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တိုင်းပြည် နိုင်ငံအသီးသီးမှာပင်လျှင် ဂေါတမဗုဒ္ဓသည် အနတ္တတရားတော်ကို ဟော ကြား တော်မူရန် ပွင့်တော်မူလာ၏။ အနတ္တဘုရားကို ဟောလည်း ဟောကြားတော်မူ၏။ သို့ကြောင့် အနတ္တ ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဆိုသည်မှာ မည်ကဲ့သို့ အဓိပ္ပါယ်ရှိပါသနည်း စသည်ဖြင့် အနောက်နိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာ သဘင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်းတို့၌ ရေးသားကြသည်ကို မကြာခဏ တွေ့မြင်ဖတ်ရှုရ၏။

ဤ ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံ တော် သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားသော တိုင်းပြည်ဖြစ်သဖြင့် အရပ်ရပ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တိုင်းပြည်များက အတော်ပင် လေးစား ကြည်ညိုခြင်းကို ခံရ၏။ အထင်ကြီးခြင်းကိုခံရ၏။ ဗုဒ္ဓဝါဒစစ်စစ်၊ ဝိပဿနာ ဖြစ်သော ဝိပဿနာတရား ထွန်းကားလာသဖြင့်လည်း အခြားတိုင်းပြည်များ၏ ကြည်ညိုလေးစားခြင်း၊ အထင်ကြီးခြင်းကို ခံထိုက်ပေ၏။

သို့သော် ယခု လက်ရှိအခြေအနေအရဆိုလျှင် ဝိပဿနာပညာ၌ သမထ ယာနိကနည်း၊ ဝိပဿနာ ယာနိက နည်းဟူ၍ နှစ်နည်း၊ နှစ်မျိုးရှိလေရာ သမထယာနိကနည်းကို နှစ် သက်ကြ

နိဒါန်း

သော ပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း သူ့နည်း မှန်သည်၊ ငါ့နည်း မှန်သည်၊ သူ့နည်းကမှန်သော်လည်း ငါ့နည်းက မှန်လည်းမှန်၊ မြန်လည်း မြန်သည်ဟူ၍၎င်း၊ ဝိပဿနာ ယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း ထိုနည်းအတူပင် အချင်းချင်း ငြင်းခုံလျက် နေကြသည့်အပြင်၊ သမထ ယာနိကနှင့် ဝိပဿနာ ယာနိကတို့လည်း ပဋိပက္ခ ဖြစ်နေကြသည်ကို တွေ့မြင်ရပေ၏။ ထို့ကြောင့် ... ပဋိပက္ခ အငြင်းအခုံများ ယုတ်လျော့သွားစေရန် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ စသော မဟာပဒေသ တရား လေးပါးတို့နှင့် ကိုက်ညီသည့် ဝိပဿနာ ကျမ်းစာတစောင် ရေးသားထုတ်ဝေရလျှင် သင့်လျော်ပေမည်ဟု လွင်ခဲ့သည့် တ နှစ် ခန့် က ပင် သဘောပိုက်မိ၏။

ကျွန်ုပ်သည် ဝိပဿနာပညာကို ဆန်းစစ် ဝေဖန်လိုသော ဆန္ဒဖြင့် တရားနခန်းသတ်ခြင်း၊ ဆရာ နခန်း သတ်ခြင်း တို့ကို မပြုလုပ်ဘဲ ဆရာစွဲ၊ ဂိုဏ်းစွဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ စသည် တို့ကို လည်း ဘာတခုမျှ မထားဘဲ နည်းနာအမျိုးမျိုးတို့ကို လိုက်စား အားထုတ်ကြည့်ခဲ့ရာ ယနေ့အထိ နှစ်ပေါင်း ၂၅-ခန့်မျှရှိပေ၏။

၁၃၁၅-ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလကမှစ၍ ကျောက်ပုံတောရ ဆရာကြီး ဦးစံရင်းကိုယ်တိုင် သင်ကြား ပြ သ လျက် ရှိသော ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာ နေယျသင်တန်းကို တနှစ်ခွဲခန့် အချိန်မှန်မှန် တက်၍ ဆည်းပူးလေ့လာကြည့်ပြန်ရာ ဆရာကြီးဦးစံရင်း၏ နည်းနာ နိဿယသည် ယခုအချိန်အခါအထိ မည်သည့် ဂိုဏ်း

(၂)

နိဒါန်း

ဂဏကမဆို လက်ခံနိုင်သော နည်းဖြစ်၍ ရှေးအထက်ထက်က ဝိဝါဒ ကဲ့ပြားလျက် ရှိကြသော ဓမ္မကထိက အချင်းချင်း တရားသမား ယောဂီအချင်းချင်းပင်လျှင် ငြင်းကွက် မပေါ်နိုင်လောက်အောင် ကျန မှန်ကန်သော နည်းဖြစ်ကြောင်းကို ဝန်ခံကြရကုန်၏။ ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား လူထုအများအား ဥပါဒါန်၏ အာရုံကို ပြုတ်စေနိုင်သော တရားတို့တွင် ကာလ၊ ဒေသ၊ ပုဂ္ဂလ၊ အဇ္ဈာသယ၊ ခေတ်အချိန်အခါ စသည်တို့ဖြင့် ဝေဖန်ကြည့်လျှင် အလွယ်ဆုံး၊ အမြန်ဆုံး၊ အမှန်ဆုံး နည်းတနည်း ဖြစ်ကြောင်းကို ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ သိမြင်ရ၏။ သို့အတွက် ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာ နေယျ သင်တန်း မှတ်ချက်များ နှင့်တကွ တရား ဟော စဉ် များကိုပါ စုပေါင်း၍ ကျမ်းငယ် တစောင်တဖွဲ့ ရေးသားထုတ်ဝေရန် ကြံစည်စိတ်ကူးမိခဲ့၏။

သို့ရာတွင်.... ကျွန်ုပ်မှာ ၁၃၁၅-ခု၊ ပြာသိုလလောက်ကစ၍ အစာမကြေ လေရောဂါ စွဲကပ်လာ၏။ ရောဂါ၏အခြေအနေ မှာ တနေ့တခြား ဆိုးဝါးလာရာ ၎င်းရောဂါနှင့်ပင် အမှန်သေလိမ့်မည်ဟု ယူဆ၏။ သို့အတွက် မိမိ၏ ထင်မျှင်ချက် ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဝါဒ အစစ်အမှန် ကျန်ရစ်စေရန် ရည်သန်၍ “ပိတောဝါဒ ဆုံမစာ” ၃-စောင်ကို ၁၃၁၆-ခု၊ ကဆုန်လ အတွင်း၌ အလျင်အမြန်ရေးသားထုတ်ဝေလိုက်၏။

ပိတော ဝါဒ ဆုံး မ စာ တတိယ စာ စောင် အ ဆုံး၌ ကျွန်ုပ်၏ ခင်ပွန်းသည်နှင့် သား ၂-ယောက်အား သေတမ်းစာ

နိဒါန်း

အနေမျိုးဖြင့် မှာကြား ရေးသားခဲ့သော မှာပုံတော် လေး ချိုး၏ နောက်ဆုံးအပိုဒ်တွင်....

“ခုခါတွင်၊လေရောဂါဘယာဝင်လို့၊ မမာစဉ် အိပ်ယာ ထဲမှာ လဲရာက၊ ဘာဝနာဉာဉ်စိတ်မှာစွဲပါလို့၊ ချစ်သဲညှာ ပုတ္တနုနွစ်စင်းကိုဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓအမွေနှင်းရန် သတိဇောငယ်နှင့်၊ (ပိတောဝါ) ဤစာကိုရေးပါလို့၊ ငါအဖေဓမ္မာအမွေ ပေးခဲ့ပါသကဲ့၊ သေဘေးကို မလွန်နိုင်လို့၊ တွေ့ရရင်ဖြင့်၊ ဖေ့သည်းချာ ရတနာ နှစ်သွယ်နှင့်၊ ခမြာသယ်- ကြင်သူ မိငယ်တို့၊ ဓမ္မကထာ- အရသာပြည့်ပါတဲ့၊ ဤသည့်စာ၊ ဒါနံဓမ္မရယ်နဲ့၊ ကျုပ်မသာ- ရုပ်ကလာပကိုကွယ် (အမယ် မင်း) မရဏအစစ်ပေမို့၊ ခယဝယဉာဉ် ဘာဝနာ စောပါ လို့၊ (ကွယ်တို့ရယ် ...) ချရစ်ကြပေတော့ကဲ့ - စျာပန အစဉ်အလာသဘော....

ဟူ၍ပင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အပြင် မသေရ၍ နေရသေးလျှင်လည်း “စံပြဝိပဿနာ” စာအုပ် တအုပ် ရေးသားဦးမည်ဟု ဝန်ခံ ကတိပေးခဲ့၏။

ယခုအခါ အနည်းငယ် ကျန်း မာ လာပြီ ဖြစ်ရာ အမြို့မြို့ အရွာရွာရှိ ဓမ္မမိတ္တများက (စံပြဝိပဿနာ) မထုတ်သေးဘူး လားဟု အတန်တန် မေးမြန်းကြ၏။ ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင်လည်း မဟာသောဘာပန် သိကြားမင်းကြီး စောင့်ရှောက် မည်ဟု ပြောဆိုနေကြသော ကျန်-သာသနာ ၂၅၀၀- အတွက် ၂-နှစ် မျှသာ လိုတော့သဖြင့် ဤစာအုပ်ကို ရေးထုတ်ရန် အချိန်ကျ ပြီဟု ယူဆမိ၏။

နိဒါန်း

သို့ကြောင့် မိမိ၏ ရည်ရွယ် ရိုးရင်း နှလုံးသွင်းနှင့် ဝန်ခံ
ကတိရှိသည် အားလျော်စွာ ဤ “စံပြဝိပဿနာ”ကို ကျန်
သာသနာနှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀-အတွက် ရေးသား ထုတ်ဝေလိုက်
ရပါသတည်း။

သာသနာနှစ် ၂၄၉၉-နှစ်၊	)	
၁၃၁၇-ခု၊ မဟာသမယနေ့။	)	နေမျိုးရာဇာ-မောင်ကြီး
၁၉၅၅-ခု၊ ဇွန်လ ၅-ရက် တနင်္ဂနွေ။	)	ရန်ကုန်မြို့။

လောက၌ မသိသေးသောတရားသာရှိသည်၊
မသိနိုင်သောတရားမရှိ။

အမြဲမရှိသော ဤကိုယ်ဖြင့် မြဲသော နိဗ္ဗာန်ကို
မလဲနိုင်ပြီလော။

သူယုတ်မာသည် သူတော်ကောင်းကိုနိုင်၏၊
ကိုယ်တွင်း အကုသိုလ်ကို မနိုင်။

သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ။

သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ဓမ္မာ = သဘော
တရား ဟူသမျှတို့သည်။ အနတ္တာ = သုဉ်းဆိတ်ကြ
ကုန်၏။

အနတ္တလက္ခဏေဒိဋ္ဌေ နိဗ္ဗာနံ ဒိဋ္ဌံ နာမ။

အနတ္တလက္ခဏေဒိဋ္ဌေ = အနတ္တသဘောကို မြင်
သည်ရှိသော်၊ နိဗ္ဗာနံ = နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဒိဋ္ဌံ နာမ = မြင်သည်
မည်၏။

ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓ ဓမ္မံ။

ယံကိဉ္စိ = အလုံးစုံသော သဘောတရား ဟူသမျှ
သည်၊ သမုဒယဓမ္မံ = ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိ၏၊ တံ
သဗ္ဗံ = ထိုဖြစ်ခြင်း သဘောတရား ဟူသမျှသည်၊
နိရောဓ ဓမ္မံ = ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသဘောရှိ၏။

မည်ကဲ့သို့ အနတ္တ ဖြစ်သည်၊ အနတ္တ အစစ်ကို
မည်ကဲ့သို့ သိမြင်ရမည်၊ သဘောတရား ဟူသရွေ့
မည်ကဲ့သို့ ချုပ်ငြိမ်းကြသည်ကို ဤစာအုပ် ပြီးဆုံး
သည်နှင့် တပြိုင်နက် ကိုယ်တိုင် ဖြေဆိုနိုင်ပေအံ့။

ပဏာမ

(၁) ဥဒယာ ယဿ ဧကဿ၊

သဒ္ဓမ္မရံသိ ဇာလိနော၊

ပဗုဇ္ဈိသု ဇနမ္မဇာ၊

ဇာတိခေတ္တေ မဟာသရေ။

(၂) ဝန္တာမိ တံ မဟာသုရံ၊

မဟာမောဟ တမောနုဒံ၊

သဉ္ဇာတံ သော ဟဒယေမယျံ၊

တမောခန္ဓံ ပနုဒတံ။ ။

(၁) သဒ္ဓမ္မရံသိ ဇာလိနော = ဓမ္မာက္ခန္ဓာ ဒေသနာပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင် တရားရောင်တည်းဟူသော ရောင်ခြည် ကွန်ရက်ကိုလည်း ဖြန့်ကြက် လင်းပြောင် ဆောင်တော်မူထ သော၊ ဧကဿ = ဝိစိဘဝဂ် နယ်အချက်တွင် ပြိုင်ဘက်မပြု။ တဆူတည်းသာ ဖြစ်တော်မူပေထသော၊ ယဿ မဟာသုရဿ = အကြင် သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော နေမင်းကြီး၏၊ ဥဒယာ = သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တည်းဟူသော ယုဂန္ဓုရိတောင် စွန်းမှ ပေါ်ထွန်း ထွက်ပြု။ ဥဒည်မှခြင်း တည်းဟူသော အ ကြောင်းကြောင့်၊ ဇာတိခေတ္တေ မဟာသရေ = လေးကျွန်း တမြင့် မိုရိ ထိုထိုများစွာ စကြာဝဠာပေါင်း တိုက်တသောင်းတည်းဟူ

သော ဇာတိခေတ် စကြာဝဠာ ပဒုံမာ ကြာအိုင်ကြီး၌၊
ဇနမ္ပုဇာ=ပါရမီမြင့် သမ္ဘာရင်၍ အခွင့်ဆုံကြိုက် ကျွတ်ထိုက်
သဿ နတ်လူဗြဟ္မာ သတ္တဝါတည်းဟူသော ကြာအပေါင်း
တို့သည်၊ ပဗုဇ္ဈိသု၊ သစ္စာလေးဆင့် ဖွားဖွားစွင့်လျက် ပွင့်ကြ
လေကုန်ပြီ။

(၂) မဟာမောဟ တမောနုဒံ = စကြာဝဠာပေါင်း တ
သောင်းတိုက်နေ၊ ဗိုလ်ခြေများစွာ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်ဝယ်
တရံမစဲ အမြဲဖုံးပိတ် အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမှိုက်မှောင်ကြီး
ကိုလည်း တရားဒေသနာ ဉာဏ်ရောင်ဝါဖြင့် ကောင်းစွာ
ပယ်ဖျောက် အလင်းရောက်တော်မူထသော၊ တံမဟာသုရံ= ထို
သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော နေမင်းကြီးကို၊ အဟံ=
အကျွန်ုပ်သည်၊ ဝန္ဒာမိ = သဒ္ဓါဖြိုးဖြိုး ဦးညွတ်ကြိုးလျက် ရှိခိုး
ပါ၏။

သော မဟာသုရော=ထိုသဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော
နေမင်းကြီးသည်၊ မယျံ=အကျွန်ုပ်၏၊ ဟဒယေ=စိတ်နှလုံး၌၊
သဉ္ဇာတံ=ဘဝများစွာ၊ ကမ္ဘာဘာက၊ မက္ခာထပ်ကြပ်၊ အထပ်
ထပ်လျှင် ကိန်းဝပ် ဖြစ်ပွားကာ ပါရှိ၍နေပါသော၊ တမော
ခန္ဓံ=အဝိဇ္ဇာတုံး မှောင်အလုံးကို၊ ပနုဒတံ = ဤစံပြဝိပဿနာ
ရေးစဉ်အခါ၌ ဝေးစွာ ပယ်ရှားတော်မူပါစေသတည်း။

....၀....

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ယခု ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၇-ခုနှစ်သည်ကား သာသနာတော် နှစ်ပေါင်း ၂၄၉၉-ခုနှစ်ဖြစ်၏။ သာသနာတဝန် ၂၅၀၀-ပြည့်ရန် ၂-နှစ်မျှသာလိုတော့၏။ သာသနာတဝန်က ကျော်လျှင် ဝိမုတ္တိယုဂခေတ်သို့ ပြန်၍ရောက်မည်ဟု ဖုဿထေရ သံဝဏ္ဏနာ၌ ဆို၏။ ဝိမုတ္တိယုဂခေတ်ဆိုသည်မှာ တမင်တဖိုလ်ကို စွဲကြသော အိမ်ရာထောင် အရိယာများ ပေါများသောခေတ် ဖြစ်၏။ ၁၃၁၉-ခုနှစ်ကစ၍ ဝိမုတ္တိယုဂခေတ်သို့ ဝင်ရောက် လေရာ ၎င်းအချိန်အခါကစ၍ အရိယာများ တနေ့ တခြား ပေါများ တိုးတက်လာကြပေတော့မည် ဖြစ်၏။

သာသနာတော်ခေတ် ၅-ပါး

၁။ ဝိမုတ္တိယုဂခေတ် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀

၂။ သမာဓိယုဂခေတ် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀

၃။ သီလယုဂခေတ် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀

၄။ သုတယုဂခေတ် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀

၅။ ဒါနယုဂခေတ် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀

သာသနာတဝန် နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀

အထက်ပါ နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀- ပြည့်သောအခါ ဝိမုတ္တိ

စံပြဝိပဿနာ

ယုဂခေတ်ကစ၍ ပြန်ပြီး အစဉ်အတိုင်းရေတွက်ရမည်။ ဤနည်းအားဖြင့် နောင် နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀၀ ကုန်သောအခါ သာသနာတော် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀၀ ကုန်မည်ဖြစ်၏။

၁။ ဝိမုတ္တိယုဂခေတ် အနှစ် ၅၀၀ အတွင်း၌ အရိယာများ ပေါများသည်။ (ဘုရားပွင့်ခါစ ခေတ်မျိုးဖြစ်သည်)

၂။ သမာဓိယုဂခေတ်အတွင်း၌ စျာန်အဘိညာဉ်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ အားကြီးသည်။ (ရှေး-သီဟိုဠ် သာသနာတော် ခေတ်မျိုးဖြစ်သည်)

၃။ သီလယုဂခေတ်အတွင်း၌ အကျင့်သီလပြည့်ဝကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များ အားကြီးသည်။ (ရှေး-မြန်မာမင်းများ လက်ထက်က ခေတ်မျိုးဖြစ်သည်)

၄။ သုတယုဂခေတ် အတွင်း၌ စာပေဗဟုသုတ တတ်ကျွမ်း လိမ္မာကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များ အားကြီးသည်။ (ကျစွာမင်း လက်ထက်ကကဲ့သို့ စာတတ်၊ ပေတတ် ပေါများသောခေတ်မျိုး ဖြစ်သည်)။

၅။ ဒါနယုဂခေတ်အတွင်း၌ ပေးကမ်း၊ စွန့်ကြဲ၊ လှူဒါန်း ကာမျှ ဒါန ကုသိုလ်၊ ကာမာဝစရ ကုသိုလ် စသည်တို့ဖြင့် အားရ တင်းတိမ်နေကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ပေါများသည်။ (မင်းတုန်းမင်း လက်ထက်ကစ၍ ယခု သက္ကရာဇ် ၁၃၁၈-ခု ကုန်အောင် ခေတ်မျိုးဖြစ်သည်)။

စံပြဝိပဿနာ

၁၉၁၉-ခုနှစ်ကစ၍ ဝိမုတ္တိ ယုဂခေတ်သို့ ပြန်ရောက်သော အခါ ဘုရားတဖန် အသစ်ပြန်၍ ပွင့်သကဲ့သို့ ဖြစ်မည်။ အိမ်ရာထောင် အရိယာများ ပေါများကြပေမည်။ သို့ရာတွင်.... မြတ်စွာဘုရားသခင် ရွှေလက်ထက်တော်အခါက ဝိမုတ္တိယုဂခေတ်မျိုးကဲ့သို့ ဥဇ္ဈာဒိတညုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဝိပဉ္စိတညုပုဂ္ဂိုလ်များ ပေါများတော့မည် မဟုတ်တော့ချေ။ ဥဇ္ဈာဒိတညုပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဝိပဉ္စိတညုပုဂ္ဂိုလ်များ မပေါများဘဲလျက် (၀၂) မရှိပါဘဲလျက် မည်ကဲ့သို့ မဂ်ပေါက်ဖိုလ်ဝင်များ ပေါများနိုင်ပါအံ့နည်းဟု မေးငြားအံ့။ ဥဇ္ဈာဒိတညုပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဝိပဉ္စိတညုပုဂ္ဂိုလ်များ မပေါများသော်လည်း နေယျပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ၎င်းတို့နှင့်သင့်လျော်သော၊ တနည်း ၎င်းတို့၏အသိဉာဏ်နှင့်ငုံမိသော အိမ်ရာထောင် အရိယာလုပ်ထုံးနည်းမွန် လမ်းမွန် ပေ၏ပေါက်ရပေမည်။ တနည်းပြောရလျှင် နေယျဝိပဿနာ လုပ်ထုံးကျမ်း တစောင်တဖွဲ ပေ၏ပေါက်ရပေမည်။ ၎င်းနေယျဝိပဿနာကျမ်းမှာလည်း သုတ္တ၊ သုတ္တာနုလောမ၊ အာစရိယဝါဒ-အစရှိသော ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ မဟာပဒေသတရား လေးပါးတို့နှင့် ကိုက်ညီသောကျမ်းဖြစ်ရပေမည်။ တနည်း ပိဋကတ်သုံးပုံနှင့် ကိုက်ညီသော နေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဒေသနာတော် ဖြစ်ရပေမည်။

ယခုခေတ်သည် ဥဇ္ဈာဒိတညုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဝိပဉ္စိတညုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခေတ်မဟုတ်ကြောင်းကို လယ်တီ- ဆရာတော် ဘုရား

ဝံပြဝိပဿနာ

ကြီးသည် ဗောဓိပက္ခိယ ဒီပနီ (ဟံသာဝတီမူ) စာမျက်နှာ
(၈)တွင်....

ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာခေတ် အနှစ်တထောင်မှ
နောက်ကာလ၌ ဤသာသနာတော်သည် နေယျပုဂ္ဂိုလ်၊
ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုးတို့၏ ခေတ်သမယသာဖြစ်၏။ ယခု
အခါ၌ သာသနာတော်တွင်းမှာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုးသာ
ရှိကြတော့သည်....

ဟူ၍ အတိအလင်း တထစ်ချ ဆုံးဖြတ်ထားတော်မူခဲ့၏။

ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုး

၁။ ဥဿာဋိတညူပုဂ္ဂိုလ်သည် တရားတော်၏ တလုံးတပါဒ
တဂါထာကို ကြားနာရကာမျှနှင့် အကျယ်ဝိတ္တာရကို ထိုးထွင်း
သိမြင်ကာ တမင်၊ တဖိုလ်သို့ဆိုက်၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ အရှင်
မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့ကဲ့သို့ဖြစ်သည်။

၂။ ဝိပဉ္စိတညူ ပုဂ္ဂိုလ်သည် တရားတော်ကို မကျဉ်း
မကျယ် ကြားနာရလျှင် တရားဦးခေါင်းဆုံးအောင် ထိုးထွင်း
သိမြင်၍ မဂ်ဖိုလ်၌တည်၏။ သန္တတိအမတ်၊ ပဋ္ဌာစာရီ၊ ဝိသာခါ၊
အနာထပိဏ်တို့ကဲ့သို့တည်း။

၃။ နေယျ ပုဂ္ဂိုလ်သည် တရားတော်ကို အကျယ်
ဝိတ္တာရ ဝေဖန်၍ အနုသာသနီ နည်းဖြင့် ဟောကြား ပြသ
(၁၂)

စံပြဝိပဿနာ

သည်ကို ကြား နာ မှတ် သား ရ ပါ မှ တ မဂ် တ ဖိုလ် စွဲ
နိုင်၏။

၄။ ပဒပရမ ပုဂ္ဂိုလ်သည် တရားတော်ကို အကျယ်
ဝိတ္ထာရဖြင့် မည်ကဲ့သို့ပင် ကြားနာရစေကာမူ တရား၏ အရ
သာကို မခံစားနိုင်ဘဲ အထုံပါရမီ ရှိရုံမျှသာ ဖြစ်၍ ယခု
ဘဝ၌ မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်ချေ။ သို့ရာတွင်.... နောင်ဘဝ၌ တမဂ်
တဖိုလ်အတွက် လွယ်ကူပေပြီ။ အထောက်အပံ့ များစွာရရှိ
နိုင်၏။

ဒေသနာနှင့် ဝေဘန်ပုံ

ဤကဲ့သို့ ဉာဏ်အဆင့်အတန်းကိုလိုက်၍ ပုဂ္ဂိုလ် (၄)မျိုး
(၄)စား ကွဲပြားလျက်ရှိရာ တရား ဒေ သ နာ တော်မှလည်း
ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်အဆင့်အတန်းနှင့် ဟပ်ကာ ကွဲပြားရပေသည်။
ဥဏ္ဏာဒိတညပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပဉ္စူတညပုဂ္ဂိုလ်များ သစ္စာလေးပါးကို
သိမြင်ကြသော တရားဒေသနာမျိုးနှင့် နေ ယျ ပုဂ္ဂိုလ် များ
တရားမရနိုင်ချေ။ တရားမရနိုင် ဆိုသည်မှာ သစ္စာလေးပါးကို
အပိုင်သိပြီး တမဂ် တဖိုလ်မစွဲနိုင်ချေ။ ပဒပရမ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်
မှာမူကား အဘယ်ဆိုဘွယ်ရာ ရှိနိုင်အံ့တော့နည်း။ ဒေသနာနှင့်
နှိုင်းဆ၍ပင် မရဖြစ်တော့၏။

ထို့ကြောင့် နေတ္ထိကျမ်း ဒေသနာဟာရ၌ ပဒပရမ
ပုဂ္ဂိုလ်ကို အာဒိနဝ ဒေသနာ စသည်တို့နှင့် ဝေဖန်၍ မယူ
ခဲ့ချေ။

ဝံပြဝိပဿနာ

ပဒပရမော ပနေတ္ထ နေတ္တိယံ ပဋိဝေဓဿ
အဘာဇနန္တိ နဂဟိတောတိ ဒဠဗ္ဗံ။

(နေတ္တိအဋ္ဌကထာ)

အနက်ကား။ ။ပန = အထူးကိုဆိုဦးအံ့၊ ပဒပရမော = ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နေတ္တိယံ = နေတ္တိဟာရ၌၊ ပဋိဝေဓဿ = မဂ်ဖိုလ်ရအပ်သည်ကို၊ အဘာဇနံ = ဝေဖန်၍ မဟောအပ်သည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ ဣတိတဿာ = ထိုကြောင့်၊ ဧတ္ထ = ဤပုဂ္ဂလဝိဘာဂ၌၊ နဂဟိတော = မယူအပ်၊ ဣတိ = ဤသို့၊ ဒဠဗ္ဗံ = မှတ်အပ်၏။

ဤကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်အတန်းအစား၊ ဥာဏ်အရည်အချင်းကွဲပြားခြားနားခြင်းကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥာဏ်အရည်အချင်းနှင့်ကိုက်ညီအောင် ဒေသနာကို ဝေဖန်ရခြင်း၊ ဒေသနာနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝေဖန်ရခြင်းများဖြစ်ပေ၏။

ထို့ကြောင့် နေတ္တိအဋ္ဌကထာ၌....

သောဥဇ္ဈာဋိတညုတိ အာဒိနာ ယထာ
ဒေသနာ ဝိဘာဂေန ပုဂ္ဂလဝိဘာဂသိဒ္ဓိ
ဟောတိ ဧဝံဥဇ္ဈာဋိတညုဿ ဘဂဝါ
နိဿရဏံ ဒေသေတိတိ၊ အာဒိနာ
ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေန ဒေသနာဝိဘာဂေါ
သမ္ဘဝတိတိ။ ။

စံပြဝိပဿနာ

အနက်ကား။ ။သောဥဉ္ဇာဋိတညုတိ အာဒိနာ = ဤသို့ ဥဉ္ဇာဋိတညုစသော၊ ဒေသနာဝိဘာဂေန = ဒေသနာကို ဝေ ဖန်ခြင်းဖြင့်၊ ပုဂ္ဂလဝိဘာဂသိဒ္ဓိ = ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝေဖန်ခြင်း ပြီး မြောက်သည်။ ဟောတိယထာ = ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ = ဤနည်း အတူ။ ဥဉ္ဇာဋိတညုဿ = ဥဉ္ဇာဋိတညုပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဘဂဝါ = မြတ်စွာဘုရားသည်။ နိဿရဏံ = နိဿရဏတရားကို၊ ဒေသေ တိ = ဟောတော်မူ၏။ ဣတိအာဒိနာ = ဣသို့စသော၊ ပုဂ္ဂလ ဝိဘာဂေန = ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဝေဖန်သောအားဖြင့်။ ဒေသနာဝိဘာ ဂေါ = ဒေသနာကို ဝေဖန်ခြင်းသည်။ သမ္ဘဝတိ = ဖြစ်သင့်၏။ ဣတိ = ဤသို့၊ ဒဠဗ္ဗံ = မှတ်အပ်၏။

၎င်း ပါ ဦးတော် အဋ္ဌကထာ အရ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မချင့် ထောက်ဘဲ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော တရားတော်တွေချည်းဘဲ၊ ဘယ်သူ့ကိုမဆို ဟောနိုင် ပြောနိုင် သည်ဟု တထိန်ချစွဲယူမှုကို မပြုသင့်ချေ။ ဥပမာ = ဥဉ္ဇာဋိတညု ပုဂ္ဂိုလ်သာလျှင် နားလည်လက်ခံနိုင်သော “ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ....” အစရှိသော တရားမျိုးဖြင့် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးကို ဟောကြားတော်မူလျှင် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးသည် သောတာပန် တည်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ချေ။ တဖန် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦး သော တာပန် တည်ကြသော ဓမ္မစကြာ တရားတော် ဖြင့်လည်း နေယျပုဂ္ဂိုလ်များ တမင် တဖိုလ်ကို စွဲနိုင်ကြမည် မဟုတ်။ အကြောင်းမူကား- ဓမ္မစကြာသုတ်သည် ဝိပဉ္ဇိတညုပုဂ္ဂိုလ်မှ

စံပြဝိပဿနာ

လက်ခံ နားလည်နိုင်သော တရား ဖြစ် သောကြောင့် တည်း။
အနတ္တ လက္ခဏာသုတ်သည်ပင်လျှင် သောတာပန်ဖြစ်ပြီးသော
ဝိပဉ္စေတည။ ပုဂ္ဂိုလ်မှ လက်ခံနိုင်သော တရားတော် ဖြစ်
ကြောင်းမှာ ထင်ရှားလှပါ၏။

သို့အတွက် ဥဇ္ဈာဒ္ဓိ တည။ ပုဂ္ဂိုလ်မှ လက်ခံနိုင်သောတရား၊
ဝိပဉ္စေတည။ ပုဂ္ဂိုလ်မှ လက်ခံနိုင်သော တရား၊ နေယျပုဂ္ဂိုလ်
သာလျှင် လက်ခံ နားလည်နိုင်သော တရား၊ သောတာပန်၊
သကဒါဂါမ်သာ လက်ခံစဉ်းစားနိုင်သောတရား၊ အနာဂါမ်
ရဟန္တာတို့မှ လက်ခံနိုင်သောတရား စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား
ဟောကြားတော်မူခဲ့သမျှ တရားတော်များကို သူ့နေရာနှင့်သူ
ဝေဖန်စဉ်းစားသင့်ချေသည်။

ပုဂ္ဂိုလ် ၂၄- မျိုးပြားပုံ

ယခုဘဝ၌ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိမြင်၍ မဂ်ပေါက် ဖိုလ်ဝင်
ဖြစ်နိုင်သော ဥဇ္ဈာဒ္ဓိတည။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပဉ္စေတည။ ပုဂ္ဂိုလ်၊
နေယျပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုးရှိသည့်အနက် ၎င်းတို့ကိုတဖန်
ဝေဖန်ပြန်သော်... ၂၄-မျိုး၊ ၂၄-စားဖြစ်ပြန်၏။

၁။ ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဆင်း ဆင်း ရဲ ရဲ
ကျင့်ကြံ အားထုတ်၍ နှေးနှေးသိမြင်သောပုဂ္ဂိုလ်။

၂။ ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဆင်း ဆင်း ရဲရဲ
ကျင့်ကြံအားထုတ်၍ မြန်မြန်သိမြင်သောပုဂ္ဂိုလ်။

(၁၆)

စံပြဝိပဿနာ

၃။ ။ သုခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ ပုဂ္ဂိုလ်။ ချမ်းချမ်းသာသာ ကျင့်ကြံ အားထုတ်၍ နှေးနှေး သိမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်။

၄။ ။ သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ ပုဂ္ဂိုလ်။ ချမ်းချမ်းသာသာ ကျင့်ကြံအားထုတ်၍ မြန်မြန်သိမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်။

အထက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ် (၄) စားကို ဥစ္ဆာဋီတညူ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပဇ္ဇာတညူ ပုဂ္ဂိုလ်၊ နေယျပုဂ္ဂိုလ် ဟူသော ပုဂ္ဂိုလ် (၃) မျိုးနှင့်ပွားလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်အတန်းအစား (၁၂) မျိုး ဖြစ်၏။ တဖန် သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပဿနာယာနိကပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ သမထ ဘာဝနာလမ်း၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာလမ်း၊ ကြိုက်ရာ နှစ်မျိုးဖြင့် ပွားလျှင် (၂၄)မျိုး၊ (၂၄) စား ကွဲပြားပေါ်ထွက်လာပေ၏။

(ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဇ္ဈာသယများ)

တဖန် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ် (၂၄)မျိုးကို အဇ္ဈာသယအမျိုးမျိုးနှင့် ဝေဖန်ရပေဦးမည်။

၁။ ။ အလောဘဇ္ဈာသယ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အလောဘကို အလိုရှိ၍ လောဘ၌ အပြစ်မြင်၏။ လောဘ မကြီးသောသူ ဖြစ်၏။

၂။ ။ အဒေါသဇ္ဈာသယ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အဒေါသကို အလိုရှိ၍ ဒေါသ၌ အပြစ်မြင်၏။ ဒေါသ နည်း ပါးသော သူ ဖြစ်၏။

(၁၇)

စံပြဝိပဿနာ

၃။ ။ အမောဟဇ္ဈာသယပုဂ္ဂိုလ်၊ အမောဟကို အလိုရှိ၍ မောဟ၌ အပြစ်မြင်၏။ တွေ့ဝေခြင်း နည်းသောသူ ဖြစ်၏။

၄။ ။ နိက္ခမဇ္ဈာသယ ပုဂ္ဂိုလ်၊ တောထွက်ခြင်းကို အလိုရှိ၍ အိမ်ရာထောက်ခြင်း၌ အပြစ်မြင်၏။ အိမ်ရာမထောင်ချင်သောသူ ဖြစ်၏။

၅။ ။ ဝိဝေကဇ္ဈာသယပုဂ္ဂိုလ်၊ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းကို အလိုရှိ၍ ဆူညံခြင်းကို မနှစ်သက်၊ အေးအေး နေချင်သောသူ ဖြစ်၏။

၆။ ။ နိဿရဏဇ္ဈာသယ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သံသရာ ဝဋ်စက်မှု လွတ်ထွက်ချင်၏။ သံသရာ၌ ဘဝများစွာမကျင်လည်လိုသောသူ ဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဇ္ဈာသယ စိတ်ဆန္ဒသည် ခြောက်မျိုးရှိပြန်ရာ ထိုအဇ္ဈာသယကို သတိမထားဘဲ မိမိတို့သိရာ လုပ်ငန်းကိုသာ အတင်း အဓမ္မ တိုက်တွန်း ဟောပြောခြင်း ပြုလုပ်နေပါက ထို အဟောခံရသော ယောဂီသည် တမင်တဖိုလ်ကို မရနိုင်သည့်အပြင် ၎င်း၏ အလိုဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ အချည်းနှီးဖြစ်ရပေမည်။ ဥပမာ အရှင်စူဠပန်ကို “ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ....” စသဖြင့် ဟော၍ ရမည်မဟုတ်၊ အရှင်သ ရိပုတ္တရာကိုလည်း “ရဇောဟရဏံ” ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပေး၍ အံကိုက်မည် မဟုတ်ချေ....။ ထို့ကြောင့် တရားဒေသနာတော်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဇ္ဈာသယကို ဝေဖန်စဉ်းစားသင့်ပြန်၏။

စံပြဝိပဿနာ

(စရိုက် ၆-ပါး)

ထို့ပြင်မှတစ်ပါး စရိုက် ၆-ပါးကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုပေသေး၏။

ထို့ကြောင့် မဟာသမယသုတ်များ၌ (၁)ရာဂ အားကြီးသော နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့အား သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ်၊ (၂) ဒေါသအားကြီးသော နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့အား ကလဟဝိဝါဒသုတ်၊ (၃) မောဟကြီးသော နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့အား မဟာဗြူဟသုတ်၊ (၄) ဝိဘက်အားကြီးသော နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့အား စူဠဗြူဟသုတ်၊ (၅) သဒ္ဓါအားကြီးသော နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့အား တုဝဇ္ဇကသုတ်၊ (၆) ပညာအားကြီးသော နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့အား ပုရာဇောဒသုတ်ဟူ၍ စရိုက်အား လျော်စွာ ဒေသနာတော်ကို ခွဲခြား၍ ဟောကြားတော်မူ၏။

ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ၌....

တေန ယောဂီနာ အလောဘာဒီနံ ဝသေန
ဆဟာကာရေတိ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယေန
ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဧဝံ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယောဟိ
တိဿန္တံ ဗောဓီနံ ပါပုဏာတိ။ ။

အနက်ကား။ ။ တေနယောဂီနာ = ထို ယောဂါဝ စရပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အလောဘာဒီနံ = အလောဘ စသည်တို့၏၊ ဝသေန = အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဆဟာကာရေဟိ = ၆-ပါးသော အခြင်း အရာ တို့ ဖြင့်၊ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယေန = ပြည့် စုံ သော

စံပြဝိပဿနာ

အဇ္ဈာသယရှိသည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ = ဖြစ်ရာလူ၊ ဟိ=သင့်စွာ၊ ဧဝံ= ဤသို့၊ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယော= အဇ္ဈာသယ အလိုကျ ပြည့်ဝသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တိဿန္နံ = သုံးပါးကုန်သော၊ ဗောဓိနံ = ဗောဓိ တို့တွင်၊ အညတရံ = တပါးပါးသို့၊ ပါပုဏာတိ x လျင်မြန် ထုတ်ချောက် ရောက်ပေ၏။

ဘုရား- ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ- သာဝက- ဟူသော ဗောဓိသုံးပါးတို့ ဖြစ်ရခြင်းသည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဇ္ဈာသယအားလျော်စွာ ဖြစ်ရခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ် အမျိုးမျိုးအစားစား၊ အဇ္ဈာသယ အလိုက် ခေတ်နှင့် ကိုက်ညီသော ဝိပဿနာပညာကိုသာလျှင် ရှာဖွေလိုက်စား အားထုတ်သင့်ကြပေသည်။

နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ၅-မျိုး

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ၌ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ရန် အကျင့် ပဋိပတ် ၅-မျိုးကို ပြဆိုထား၏။

၁။ ဝိပဿနာမတ္တ။ ။ဝိပဿနာသက်သက်နှင့် တက်သော ဝိပဿနာမဂ္ဂ။ (နေယျပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အသင့်လျော်ဆုံးနည်း ဖြစ်၏)။

၂။ ဈာန်၊ ပညာတည်းဟူသော သမထ ဝိပဿနာနှစ်ပါး စုံတွဲ၍ပြသော သမထ၊ ဝိပဿနာယုဂလမဂ္ဂ။

၃။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော မဂ္ဂင်မဂ္ဂ။

၄။ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတည်းဟူသော ခန္ဓာသုံးပါး တို့ဖြင့်ပြသော ခန္ဓတ္ထယမဂ္ဂ။

(၂၀)

စံပြဝိပဿနာ

၅။ သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္ပပ္ပဓါန်တို့ဖြင့် ပြသော သတိပဋ္ဌာန မှုဂ္ဂဟူ၍ ၅-မျိုး ၅-လမ်းဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အဇ္ဈာသယကို လိုက်၍ အချို့နေရာ၌....

(၁) သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ သေမဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

ဟူ၍ လက္ခဏာရေးသုံးပါး ဝိပဿနာတရားဖြင့် နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်းကို ဟောတော်မူ၏။

အနက်ကား။ ။သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သင်္ခါရာ = အားထုတ်မှု၊ ဖြစ်ပေါ်မှုဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ အနိစ္စာ အနိစ္စာဣတိ = ပျောက်ပျက်ကုန်ဆုံး ယူကျုံး သိမ်းပိုက်၍ မရသော သဘောတရားတို့ပါတကား....ဟူ၍၊ ယဒါ = အကြင် အခါ၌၊ ပညာယ = ဝိပဿနာပညာ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့်၊ ပဿတိ = ပြည့်ပြည့်ဝဝ သိမြင်ရ၏၊ အထ = ထိုသို့ အားထုတ်မှု၊ ဖြစ်ပေါ်မှုဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရတရားအစုတို့သည် နဂိုရှိမှုလ သူ့ သဘာဝအတိုင်း ပျောက်ပျက်ကုန်ဆုံး ယူကျုံး သိမ်းပိုက်၍ မရသော အနိစ္စသဘောတရားတွေ့ပါတကား....ဟူ၍ သိမြင်သော အခါ၌၊ ဒုက္ခေ = ဒုက္ခ-ဒုက္ခ-ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၊ သင်္ခါရဒုက္ခ ဟူသမျှ တို့၌၊ နိဗ္ဗိန္ဒတိ = ငြီးငွေ့၏၊ သေ-သေသော = ဤကဲ့သို့ အားထုတ်မှု၊ ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော ပရမတ်ရုပ်နာမ်အစုတို့သည် နဂိုရှိမှုလကပင် ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းနေသော သဘောတရားတွေ့ပါတကား.... ဟူ၍ သိမြင်ကာ အားထုတ်မှု သင်္ခါရဒုက္ခကို ငြီးငွေ့ခြင်းသည်၊

စံပြဝိပဿနာ

ဝိသုဒ္ဓိယာ = နိဗ္ဗာန်၏၊ မဂ္ဂေါ = ရောက်ရာ ရောက်ကြောင်း
လမ်းကောင်းတစ်ခုပါပေတည်း။

(ဒုက္ခ, အနတ္တကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း ယူလေ....
သို့ရာတွင်....ဒုက္ခကို ထောက်တည်ရာ မရမှု သဘောဟူ၍
၎င်း၊ အနတ္တကို မိမိကိုယ်ပိုင် အား, အစွမ်းသတ္တိမရှိသော
သဘောဟူ၍၎င်း၊ အနှစ်အသားမရှိ ပကတိ သုဉ်းဆိတ်
နေသော သဘောဟူ၍၎င်း အဓိပ္ပါယ်ပြန်သင့်၏)။

အချို့ နေရာ၌....

(၂) ယမ္ပိဈာနဉ္စ ပညဉ္စ သဝေ နိဗ္ဗာန သန္တိကေ... ဟူ၍
သမထဈာန်နှင့် ဝိပဿနာညာဏ် နှစ်ပါးလုံးကို နိဗ္ဗာန်ရောက်
ကြောင်းလမ်းဟု ဟောကြားတော်မူ၏။

အနက်ကား။ ။ယမ္ပိဈာနဉ္စ = အကြင် သမထ ဈာန်
လုပ်ငန်းသည်၎င်း၊ ယာပညာစ = အကြင် ဝိပဿနာပညာသည်
၎င်း၊ အတ္ထိ = ရှိ၏၊ သသောပုဂ္ဂလော = ထိုဈာန်နှင့် ဝိပဿနာ
ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နိဗ္ဗာန သန္တိကေ = နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးသော
အကျင့်၌၊ ဟောတိ = တည်ရှိပေ၏။

အချို့ နေရာ၌....

(၃) ကမ္မံ ဝိဇ္ဇာစ ဓမ္မောစ၊ သီလံ ဇီဝိတမုတ္တမံ။
ဧတေနမစ္စာသုဇ္ဈန္တိ၊ နဂေါတ္တေနဓနေနဝါဟူ၍
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြင့်နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကို ဟောကြားတော်မူ၏။

အနက်ကား။ ။ကမ္မဉ္စ = မဂ်စေတနာသည်၎င်း၊ ဝိဇ္ဇာစ =
မဂ်ပညာသည်၎င်း၊ ဓမ္မောစ = သမာဓိ အသင်းအပင်းဖြစ်သော
တရားအပေါင်းသည်၎င်း၊ ဇီဝိတမုတ္တမံ = မြတ်သောအားဖြင့်

(၂၂)

စံပြဝိပဿနာ

အသက်ရှင်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ သီလဉ္စ = သီလတရား
သည်၎င်း၊ ဧတေန = ဤတရားအပေါင်းတို့ဖြင့်၊ မစ္စာ = သတ္တဝါ
တို့သည်၊ သုဇ္ဈန္တိ = စင်ကြယ်ကြကုန်၏၊ ဂေါတ္တေနဝါ = အမျိုး
မြတ်သဖြင့်၎င်း၊ ဓနေနဝါ = ဥစ္စာပေါသဖြင့်၎င်း၊ နသုဇ္ဈန္တိ =
မစင်ကြယ်ကြကုန်။

တချို့.နေရာ၌....

(၄) သဗ္ဗဒါ သီလသမ္ပန္နော ပညာဝါ သုသမာဟိတော
အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော ဩဃံ တရတိ
ဒုတ္တရံ။

ဟူ၍ သီလ, သမာဓိ, ပညာ သုံးမျိုးစလုံးဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်
ကြောင်းကို ဟောတော်မူ၏။

အနက်ကား။ ။ယော ပုဂ္ဂလော = အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
သဗ္ဗဒါ = အခါခပ်သိမ်း၊ သီလသမ္ပန္နော = သီလနှင့် ပြည့်စုံ၏၊
ပညာဝါ = ပညာရှိ၏၊ သုသမာဟိတော = ကောင်းသော သမာဓိ
တရားရှိ၏၊ အာရဒ္ဓ ဝီရိယော = အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိ၏၊
ပဟိတတ္တော = နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သောစိတ် ရှိ၏၊ သော
ပုဂ္ဂလော = ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒုတ္တရံ = ကူးမြောက်ခြင်းငှာ ခဲယဉ်းစွာ
ထသော၊ ဩဃံ = ဩဃလေးဖြာ သံသရာကို၊ တရတိ =
ကူးမြောက်နိုင်၏။

အချို့.နေရာ၌....

(၅) ကောယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ
(၂၃)

စံပြဝိပဿနာ

ဝိသုဒ္ဓိယာ(လ) နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိကိရိယာယ
ယဒိဒံ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာတိ။

ဟူ၍ သတိပဋ္ဌာန်တရားတော်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကို
ဟောတော်မူ၏။

အနက်ကား။ ။ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ နိဗ္ဗာနဿ =
နိဗ္ဗာန်ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ = မျက်မှောက် ပြုရစေခြင်းငှာ၊
စတ္တာရော = လေးပါးကုန်သော၊ ယဒိဒံ-ယေ ဣမေ သတိပဋ္ဌာန =
အကြင်သတိပဋ္ဌာန်တို့သည်၊ သန္တိ = ရှိကုန်၏၊ အယံ ဣမေ = ဤ
သတိပဋ္ဌာန်တို့သည်၊ သတ္တာနံ = သတ္တဝါတို့အား၊ ဝိသုဒ္ဓိယာ =
နိဗ္ဗာန်၏၊ ကောယနော = ရောက်ကြောင်းတခု ဖြစ်သော၊
မဂ္ဂေါ = လမ်းမကြီးပါပေတည်း။

ဤနေရာ၌ “သမ္မပ္ပဓာနာဒိသုပိ ဒေသဝနယော” ဟူသော
ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာကြီးကိုထောက်သဖြင့် သတိပဋ္ဌာန်သည်
သာလျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း လမ်းတခုတည်းဟု မယူသင့်။
သမ္မပ္ပဓာန်-အစရှိသည်တို့လည်း နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းလမ်း
အသီးသီးဟူ၍ မှတ်သင့်၏။ သတိပဋ္ဌာန်မှတစ်ပါး အခြား နည်း
လမ်းများဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်နိုင်ဟု တထိစချ် မဆုံးဖြတ်
သင့်ချေ။ သတိပဋ္ဌာန်ကို ဟောတော်မူသော ကာလ၊ ဒေသ၊
ပုဂ္ဂလ၊ အဇ္ဈာသယ-စသည်တို့ကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်
ပေ၏။ မဟာသတိပဋ္ဌာန်သုတ်ကို မဟောမီ အခြား ဂမ္ဘီရ
ဒေသနာများကိုလည်း ဉာဏ်ကြီးထွားရန်အတွက် ဟောကြား
သေးသည်ကိုလည်း သတိပြုသင့်၏။

စံပြဝိပဿနာ

(သုတ် မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ မဟာ သတိပဋ္ဌာနသုတ် ကိုလည်း ထောက်ပါလေ)

မြတ်စွာဘုရားသည် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းတရားများကို အမျိုးမျိုး ဟောကြားတော်မူရာ၌ ဒေသနာ၏ ဝိမုတ္တိသဘော သည် နက်နဲခက်ခဲ၍ ဝိလာသဂုဏ်ရှိခြင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်အဆင့် အတန်း ကွဲပြားခြားနားကြပြီး အဇ္ဈာသယအလိုအားဖြင့်လည်း တခုမသိ တခုသိအနေမျိုးဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်စေလို ခြင်းတို့ကြောင့် တရားတော်ကို တန်းဆာ အမျိုးမျိုးဆင်၍ ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။

ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၌....

“သွာယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ သတ္ထာရာ ဒေသနာ ဝိလာသဘော၊
ဝေနေယျဇ္ဈာသယတောစ နာနာနယေဟိ ဒေသိတော”
ဟူ၍ ပြဆိုထား၏။

အနက်ကား။ ။သွာယံ သောအယံ ဝိသုဒ္ဓိ မဂ္ဂေါ= ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းလမ်းကို၊ သတ္ထာရာ = မြတ်စွာဘုရား သည်၊ ဒေသနာ ဝိလာသဘောစ=တရားတော်၏ ဝိလာသဂုဏ် ရှိသောအားဖြင့်၎င်း၊ ဝေနေယျဇ္ဈာ သယတောစ=ကျွတ်ထိုက် သော သူ တို့ ၏ အလိုဆန္ဒအားဖြင့်၎င်း၊ နာနာ နယေဟိ= အထူးထူးသော နည်းတို့ဖြင့်၊ ဒေသိတော = ဟောတော် မူအပ်၏။

ဤကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း၊ နည်းကောင်း၊ လမ်း ကောင်း ၅-မျိုး ပြဆိုထားရာ နိပါတ်(၁) ဝိပဿနာ မတ္တ၊ ဝိပဿနာ သက်သက် သန့်သန့် နည်းသည် ယခု နေယျ

စံပြဝိပဿနာ

ခေတ်နှင့် အသင့်လျော်ဆုံးနည်း ဖြစ်၏။ အိမ်ရာထောင်
အရိယာလောင်းများ အတွက် အကောင်းဆုံးနည်း ဖြစ်၏။
ကလျာဏ ပုထုဇဉ် အမြန်ဆုံး ဖြစ်နိုင်၏။ ကျန် ၄-နည်း
သည်ကား... ဥက္ခာဒိတည၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပဇ္ဇိတည၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန်း
တော်များနှင့် သာ သင့်လျော်၏။ နှစ်သက်ရာကို ယူကြ
ပါလေ။

ကလျာဏ အင်္ဂါ ၅-ပါး

တမင်၊ တဖိုလ်၌ တည်ကြကုန်သော ပကတိ သာဝက
အိမ်ရာထောင် သောတာပန်များမှစ၍ မြတ်စွာဘုရားအထိ
ကလျာဏ အင်္ဂါငါးပါးအနက် တပါး၊ နှစ်ပါး၊ သုံးပါး....
စသည်ဖြင့် ပြည့်စုံရပေ၏။

ကလျာဏ အင်္ဂါ ၅-ပါးမှာ....

- ၁။ ဥဂ္ဂဟဏ=သင်ကြားခြင်း။
 - ၂။ ဓာရဏ=မှတ်သားဆောင်ထားခြင်း။
 - ၃။ သပန = နာကြားခြင်း။
 - ၄။ ပရိပုစ္ဆာ=မေးမြန်းခြင်း။
 - ၅။ ပစ္စဝေက္ခဏာ=ဆင်ခြင်စဉ်းစား နှလုံးသွင်းခြင်း။
- သင်ယူ၊ မှတ်သား၊ နာကြား၊ တွေးကြံ၊ မကျေနပ်-နောက်ထပ်
မေးမြန်းရန်ဟူသော အချက်များပင်ဖြစ်၏။

ဤအင်္ဂါ ၅-ပါးအနက် သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ရှင် ဖြစ်တော်
မူသော မြတ် စွာ ဘု ရား သည် သာလျှင် ဆရာမရှိဘဲလျက်
(၂၆)

စံပြဝိပဿနာ

ပစ္စဝေက္ခဏာ = ဆင်ခြင် စဉ်းစား နှလုံးသွင်း အားထုတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော လက်နက်တပ်တည်းဖြင့် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက် တော်မူ၏။ ဤကဲ့သို့ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းရာ၌ပင်လျှင် ရှေးဘုရား၊ ရှေးဘုရားများ၏အတုကို ယူရသေး၏။ ပဌမအဦးဆုံး ပွင့်တော် မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်ပင်လျှင် ဓမ္မနိယာမကို အားကိုး တော်မူရသေး၏။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် ဥဿဒ္ဓိ တညူ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ သဝန = နာကြားခြင်းနှင့်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ = ဆင်ခြင် စဉ်းစား နှလုံးသွင်း ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အားနှစ်အားကို အမှီပြုရမှ သစ္စာ လေးပါးကို သိမြင်ကြရ၏။ (ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါများမှာ သဝန = နာကြားခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဒဿန = မြင်ခြင်း အစရှိသော ကိစ္စ များနှင့် ပြည့်စုံရ၏)။

ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်မှာ သဝန = နာကြားခြင်း၊ ပရိပုစ္ဆာ = မေးမြန်းခြင်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ = ဆင်ခြင် စဉ်းစား နှလုံးသွင်း ခြင်း ဟု ဆို အပ် သော အင်္ဂါသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏။

နေယျပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား.... “သင်ယူ၊ မှတ်သား၊ နာကြား၊ တွေးကြံ၊ မကျေနပ် နောက်ထပ် မေးမြန်းရန်” ဟူ သော ကလျာဏ အင်္ဂါ ၅-ပါးစလုံးနှင့် ပြည့်စုံမှသာလျှင် တမင် တဖိုလ်ကို စွဲနိုင်၏။

အထက်၌ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်အမျိုးမျိုး အစားစား ကွဲပြား ခြားနားခြင်း၊ အဇ္ဈာသယ အမျိုးမျိုး ရှိခြင်း ဒေသနာအမျိုးမျိုးရှိခြင်းတို့ဖြင့် ဝေဖန်သော် ယခုခေတ်

စံပြဝိပဿနာ

အခါသည် နေယျပုဂ္ဂိုလ်များ ပေါများသော ခေတ်အခါဖြစ်၍
နေယျပုဂ္ဂိုလ်မျိုးနှင့် သင့်လျော်သော ဝိပဿနာပညာသည်သာ
လျှင် ယခုခေတ် ဝေနေယျတို့အား တမင် တဖိုလ်ကို ပေးစွမ်း
နိုင်မည်ဖြစ်၏။ ဝိမုတ္တိယုဂခေတ်၏အရသာကို ကောင်းစွာ ခံစား
နိုင်ကြပေမည်ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ဥဿဒိတညူ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပဉ္စိ
တညူ ပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိသည်ဖြစ်အံ့။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်အဆင့်
အတန်းနှင့် ငုံ့မိသော ဝိပဿနာနည်း ဖြစ်ပါမူကား....ထိုဆိုခဲ့ပြီး
သော ဉာဏ်ကြီးရှင်ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ဗုဒ္ဓဝါဒအစစ်ကို သာ
သနာပြုကြရာ၌ ကျွတ်ထိုက်သော ဝေနေယျများ အလျင်အမြန်
ကျွတ်တန်းဝင်ကြစေရန် အကူအညီ အထောက်အပံ့ များစွာ
ရရှိပေမည်ဖြစ်၏။ သို့အတွက် ဉာဏ်ကြီး၊ ဉာဏ်လတ်၊ ဉာဏ်နု
ဖြစ်ကြသော နေယျပုဂ္ဂိုလ်များ=အများအားဖြင့်၊ ဝါ = လူ
များစုအားဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိပြုတ်နိုင်သော ဝိပဿနာ
မတ္တ=ဝိပဿနာသန့်သန့်နည်းကိုသာလျှင် ဖော်ပြပါအံ့။

(လူထုနှင့်သင့်လျော်သော ဝိပဿနာနည်းဟု ဆိုလို၏)။

(အဝိဇ္ဇာကို ဖောက်ခွဲပါ)

အဝိဇ္ဇာ ဂတဿ ဘိက္ခဝေ အဝိဒ္ဓဿုနော
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ ဟောတိ။ ။

(မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်)

အနက်ကား။ ။ဘိက္ခဝေ= ရဟန်းတို့၊ အဝိဇ္ဇာဂတဿ+
အဝိဇ္ဇာနှင့်ပြည့်စုံသော၊ အဝိဒ္ဓဿုနော= အဝိဇ္ဇာကို မဖောက်ခွဲ
(၂၀)

စံပြဝိပဿနာ

နိုင်ဘဲလျက် တရားအားထုတ်သောသူအား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝ = မှားသောအကျင့်၊ မှားသော အယူဝါဒသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

အဝိဇ္ဇာကိုမဖေါက်ခွဲနိုင်ဘဲနှင့် တရားအားထုတ်လျှင် အမှားဘက်သို့သာလျှင် ပါသွားတတ်သဖြင့် ပဋ္ဌမရှေးဦးစွာ ဓမ္မဋ္ဌိတိ ဉာဏ်၊ ယထာဘူတဉာဏ်ကို ရရှိအောင် “သင်ယူ၊ မှတ်သား၊ နာကြား၊ တွေးကြံ၊ မေးမြန်းရန်”ဟု ဆိုအပ်သော ကလျာဏ အင်္ဂါငါးပါးနှင့်အညီ လိုက်နာ ပြုကျင့်ရာပေသည်။

ပညတ်နှင့် ပရမတ်

ပညတ် ဆို သည် မှာ ခေါ် ဝေါ် သမုတ်ထားခြင်းကို ဆိုလို၏။ ပညတ်မှာ အ မျိုး မျိုး ရှိ ရာ အ ကျဉ်း ချုံး လျှင် အဝိဇ္ဇာမာန ပညတ်နှင့် ဝိဇ္ဇာမာန ပညတ် ဟူ၍ နှစ်မျိုးသာ ရှိ၏။

အဝိဇ္ဇာမာန ပညတ် ဆိုသည်မှာ.... အခြေခံ အကြောင်းပြ ခိုင်ခိုင်လုံလုံ မရှိဘဲ ကမ္ဘာ သူ၊ ကမ္ဘာ သား တို့ ကြံဆကြ၍ ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲကြခြင်းဖြစ်၏။ တနည်းလူသားတို့ သုံးစွဲ ပြော ဆိုကြသော ပညတ်ဖြစ်၏။ ဥပမာ-ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာ၊ နတ်၊ လူ၊ တော၊ တောင်၊ ရေ၊ မြေ အစရှိသည်တို့တည်း။ လူအမျိုးမျိုး ကိုယ့်ဘာသာ စကားဖြင့် မှတ်သား ခေါ်ဝေါ်ကြသော အမှတ် အသား စကားမျိုးဖြစ်၏။

စံပြဝိပဿနာ

ဝိဇ္ဇာမာန ပညတ် ဆိုသည်မှာ.... အ ခြေ ခံ အ ကြောင်း ပြ လုံ လောက် သော ပညတ် ဖြစ် ၏။ မြတ် စွာ ဘု ရား သခင် အဘိဓမ္မာ တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူရာ၌ သုံးစွဲတော် မူသော ပညတ်မျိုးဖြစ်၏။ ဥပမာ....ပထဝီ, တေဇော, အာပေါ, ဝါယော, ရူပက္ခန္ဓာ, ဝေဒနာက္ခန္ဓာ, စက္ခု, သောတ, သဒ္ဓါရုံ, စက္ခုဝိညာဏ-အစရှိသည်များဖြစ်၏။

ပရမတ်ဆိုသည်မှာ... အမှန်ရှိသည့် သဘောတရား သဘာဝ ကိုသာ ဆိုလို၏။ ၎င်းသဘာဝတရား အမှန်ရှိသောကြောင့်သာ ၎င်းကို ခြေကုတ်ယူပြီးလျှင် အဝိဇ္ဇာ မာန ပညတ် အမျိုးမျိုး ပေါ်ပေါက်ရ၏။

သို့အတွက် အသေအချာ တွေးတော စဉ်းစားကြည့်လျှင် ပရမတ် သ ဘာ ဝ ဟု ဆို အပ် သော ဓာတ်သဘောသည် (၁) အန္တ ပု ထု ဇဉ် တို့ အ တွက် သညာသိ လောကကြီးကို ဖန်တီးပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ သင်္ခတနယကြီးကို တည်ထောင် ပေးလေ၏။ (၂) ကလျာဏ ပုထုဇဉ်တို့အတွက် ဝိညာဏ်သိ လော က ကြီး ကို တည်ထောင်ပေးလေ၏။ (၃) အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အတွက် ပညာသိ လောကကြီး ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန် ရွှေမြို့တော်ကြီးကို ဖန်တီးပေး၏။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုစေ၏။ အသင်္ခတနယကြီးကို ဖော်ပြပေး၏။ ဆရာကောင်း လိုလှ၏။

တနည်း ပရမတ် သဘော, ဓာတ်သဘောတရားသည် (၁) တ ကယံ အ နှစ် အ သား အ ခိုင် အ မာ (အတ္တ (၃၀)

စံပြဝိပဿနာ

အကြမ်းစား) အနေဖြင့် အန္တပုထုဇဉ်တို့ကို လှည့်စားနေ၏။
(၂) အစိုင်းအခဲယောင်ယောင် သမူဟသန၊ သန္တတိသန၊ ကိစ္စ
သန၊ အာရမ္မဏသနဟု ဆိုအပ်သော (အတ္တအနုစား)အနေဖြင့်
ကလျာဏ ပုထုဇဉ်တို့ကို မလိမ့်တပတ် လုပ်ထား၏။ တခါတရံ
ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိအယူသို့ဝင်လျှင် တွန်းချတတ်၏။ (၃) ပင်ကိုယ်အား
အစွမ်းသတ္တိ ဘာတခုမျှ မရှိသော နဂိုရ်မူလ သူ၏ သဘာဝ
(အနတ္တအစစ်ကို ဖော်ပြခြင်းအားဖြင့်လည်း သောတာပန်
စသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုစေ၏။
(တဖြည်းဖြည်း ထင်ရှားလာလတ္တံ့။)။

(အတ္တအစစ်)

ယခု အခါ ဝိပဿနာ တရားကို လိုက်စား
ကြသော ယောဂီတို့သည် ပညတ်ပျောက်မှ ပရမတ်
သို့ ရောက်သည်ဟု ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊
မိန်းမ၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ လိပ်ပြာ အသက်မရှိ၊
ဓာတ်သဘာဝသည်သာလျှင်ရှိ၏ဟု ဓာတ်သဘာဝ
ပေါ်မှာ သောင်တင်နေကြ၏။ ဓာတ်သဘာဝ
ရှိလျှင် ပညတ်ပေါ်ထွက်ရမည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်၏။
သို့အတွက် ပရမတ်သဘော၊ ဓာတ်သဘောဖြစ်သော
ပရမတ္ထသဘော၊ ဓာတ်သဘောဖြစ်သော ပရမတ္ထ
သဘာဝကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် မဖောက်ခွဲ မဖျက်ဆီး
နိုင်သမျှကလပ်လုံး အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိခေါ်

စံပြဝိပဿနာ

အစွဲဥပါဒါန် ပြုတ်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ချေ။ ငါ၊
သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ အစရှိသည်ဖြင့်
ထင်မှတ်ခြင်းသည် သညာ ဝိပလ္လာသမျှသာဖြစ်၍
အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစစ်မဟုတ်ချေ။

သက္ကာယဆိုသည်မှာ ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း
အစုကိုဆို၏။ ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်းအစုကို အနှစ် အသား
ရှိသည်ဟု တလွဲ ယူဆလိုက်ခြင်းသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်၏။ ထိုမိစ္ဆာ
ဒိဋ္ဌိကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟု ခေါ်၏။ အတ္တဒိဋ္ဌိဟုလည်း ခေါ်၏။
ဥပါဒါန်ဟုလည်း ခေါ်၏။

(အသေအချာ အာဂမယုတ္တိကျမ်း အကိုးအကား
အခိုင်အလုံဖြင့် သိချင်ပါမူ ပုသိမ်မြို့-သန္တာရုံ ဆရာ
တော်ဘုရား ရေးသား စီရင်တော်မူ၍ ဟံသာဝတီ
ပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်က ရိုက်ထုတ်သော (သက္ကာယဒိ
ဝိနိစ္ဆယကျမ်းကို ဖတ်ရှုကြပါလေ)။

တဖန်....တဆင့်တက်၍ ပရမတ်သဘော၊ ဓာတ်သဘောကို
ပင်လျှင် (အတ္တအစစ်) ဖြစ် နေ မှန်း မ သိ ပါ ဘဲ လျက်
အနိစ္စ လက္ခဏာ၊ ဒုက္ခ လက္ခဏာ၊ အနတ္တ လက္ခဏာ....ဟု
လက္ခဏာရေးသုံးပါး တင်ကာ ရှုနေကြပြန်၏။ ဤ၌လည်း
အတ္တ သန ဖြစ်နေသော ဓာတ်သဘာဝ အနှစ်ကို အနတ္တ
အစစ် ဖြစ် အောင် ဝ ရ ဇီနိ လက် နက် မိုး ကြိုး စက် ကဲ့ သို့
ခွဲ ဖျက် ဖောက် ခွင်း နိုင် သော ဉာဏ် စွမ်း သတ္တိ မ ရှိ ကြ ပြန်

စံပြဝိပဿနာ

သဖြင့် ဝိညာဉ်သိလောကမှ မလွတ်မြောက်ရဘဲ သံသရာထဲ၌
တဝဲလည်လည် ဖြစ်နေကြရရှာပေ၏။

ထို့ကြောင့်....

တသ္မိယေဝ သမယေ ဖဿော ဟောတိ ဝေဒနာ
ဟောတီတိ ဝေတသ္မိ စိတ္တနိယမိတေ သမယေ
ဧတေသန္တတိ သမူဟ ကိစ္စာရမ္ပဏ ဃနဝဿန
ဒုရနုပောဓပုဘေဒေ ဖဿ ဝေဒနာ ဒယော ဓမ္မေ
ပောဓေတုန္တိ အတ္တော။

ဟူ၍ အဋ္ဌသာလိနိ အဋ္ဌကထာ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ကာမာဝစရ
ကုသလပဒ (၆)မှာ ပြဆိုထား၏။

အကျဉ်းချုပ် အဓိပ္ပါယ်မှာ တွေ့ကြုံ၊ ခံစားဟု ဆိုသည့်
သဘောတရားများ၌ (၀၂) အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ မျက်စိ
အကြည်၊ နားအကြည်၊ မြင်မှု၊ ကြားမှု စသော သဘောတရား
များ၌ ၎င်းတို့ကို ဖုံးလွှမ်းထားသည့် သန္တတိ ဃန၊ သမူဟဃန၊
ကိစ္စဃန၊ အာရမ္ပဏဃနဟူသော ဃနလေးမျိုးတို့ကို ပေါက်
ခဲ့၍ နဂိုရိမူလ သုသဘာဝအတိုင်း ပေါ်လောကြီး ပေါ်နေ
အောင် ကြည့်ရှု သိမြင်နိုင်ခြင်းငှာ အလွန်အလွန် ခဲယဉ်းလှစွာ
၏ဟု ဆိုလို၏။

နဂိုရိမူလ သုသဘာဝ ဆိုသည်မှာ အဘိဓမ္မာနယ်က
ရုပ် ၂၀၊ နာမ် ၅၃ ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောတရား
အသီးသီးတို့၌ရှိသော မူလ အနိစ္စ၊ မူလ ဒုက္ခ၊ မူလ အနတ္တများ
ဖြစ်ကြ၏။ ဝိပဿနာနယ်ကမူကား.... အကြည် ၆-ပါး၊ အာရုံ
၆-ပါး၊ ဝိညာဉ် ၆-ပါးဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ် (၁၈)ပါးတို့၏

(၃၃)

စံပြဝိပဿနာ

မူလ အနိစ္စစစ်၊ ဒုက္ခစစ်၊ အနတ္တစစ်တို့ကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်
ပိုင်နိုင်အောင် ပြုလုပ်လျှင် ပြီးစီးနိုင်၏။

ထို့ကြောင့် သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ၌....

အနတ္တထင်နိုင်ပုံ

နာနာဓာတုဿော ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဇိတော ဃနဝိနိဗ္ဗောဂေ
ကတေ အနတ္တလက္ခဏံ ယထာဝ သရသတော
ဥပဋ္ဌာတိ။

အနက်ကား။ ။နာနာဓာတုဿော = အထူးထူး အပြား
ပြားသော ဓာတ်တို့ကို၊ ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဇိတော = ခွဲခြား ဝေဖန်
နိုင်သည်ဖြစ်၍၊ ဃနဝိနိဗ္ဗောဂေ = ဃနလေးစုံ ကြေကွဲပုံကို၊
ကတေ = ပြုအပ်သည်ရှိသော်၊ အနတ္တလက္ခဏံ = ပင်ကိုယ်
အား၊ အစွမ်းသတ္တိ မြူကမ္ပ မရှိသော အနတ္တ သဘောသည်၊
ယထာဝ သရသတော = နဂိုရှိမူလ သူ့ သဘာဝအတိုင်း ဟုတ်
တိုင်း မှန်ရာ၊ ဥပဋ္ဌာတိ = မိမိဉာဏ်၌ ထင်မြင် ပေါ်ပေါက်
လာရပေ၏။

အနိစ္စထင်နိုင်ပုံ

ဥဒယဗ္ဗယံ ပရိဂဟေတော သန္တတိယာ
ဝိကောပိတာယ အနိစ္စလက္ခဏံ ယထာဝ
သရသတော ဥပဋ္ဌာတိ။

အနက်ကား။ ။ပန = ဆိုဦးအံ့၊ ဥဒယဗ္ဗယံ = ဖြစ်သဘော၊
ပျက်သဘောကို၊ (ဝါ) ဖြစ်ပုံ ဖြစ်နည်း ဆိုသည်က ဘယ်လို၊

(၃၄)

စံပြဝိပဿနာ

ပျက်ပုံပျက်နည်းဆိုသည်က ဘယ်လိုဟူသော သဘောသွားကို၊
ပရိဂဟေတွာ = ပညာဉာဏ်ဖြင့် ထင်စွာအမှန် ယူဆနိုင်သည်
ဖြစ်၍၊ သန္တတိယာ = ဖြစ်ပျက်·ဖြစ်ပျက်ဆိုသည့် ရုပ်တဖွားဖွား၊
နာမ်တဖွားဖွား ဟူသော ဓမ္မနိယာမသဘော အမှန်ရှိသည့်
သန္တတိအစဉ် ဃန်ကို၊ ဝိကောပိတာယ = အချက်ပိုင်ပိုင် ဖျက်နိုင်
ဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ အနိစ္စလက္ခဏံ = ဒိဋ္ဌိအစစ် အနိစ္စဖြစ်သော
သဘောတရားသည်၊ ယထာဝ သရဘော = နဂိုမူလ သူ့ သဘာဝ
ဓယ၊ ဝယသဘောအတိုင်း၊ ဥပဋ္ဌာတိ = မိမိ၏ဉာဏ်ဝဉ်း ရှင်းရှင်း
လင်းလင်းနှင့် ဘွင်းဘွင်းကြီး ထင်မြင်ပေ၊ ပေါက်လာရပေ၏။

သန္တတိ ဃန်ကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် ဖောက်ခွဲ ဖျက်ဆီးသည်
ရှိသော် သဘောတရား တခုသည် မဖြစ်ခင်က ပျက်စီး
ပျောက်ဆုံးနေသော နဂိုရိမူလ အနိစ္စစစ်ကို တွေ့မြင်ရ၏...ဟု
ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် ဥတုနိယာမ၊ စိတ္တနိယာမ၊ ဓမ္မနိယာမ
အတိုင်း ဖြစ်ပြီးမှ ပျက်သော ဖြစ်ပျက်၊ ဖြစ်ပျက်ကို ဝိပဿနာ
ရှုနေပါက ဘယ်တော့မျှ ရှု၍ ဆုံးတော့မည် မဟုတ်သည့်
အပြင် သန္တတိအစဉ်လည်း ပြတ်တော့မည် မဟုတ်ချေ...။
ဖြစ်ပြီးမှ ပျက်ခြင်းသဘောသည် နဂိုမူလကပင် မခိုင်ခံ့သော
သဘော၊ ပျက်ပျက် ကုန်ခမ်းနေသော သဘော ဖြစ်ကြောင်းကို
သိမြင်ရပေမည်။ သိမြင်အောင် ဆရာကောင်းထံ၌ နာကြား
ရ၏။

စံပြဝိပဿနာ

ဒုက္ခထင်နိုင်ပုံ

အဘိဏ္ဍာ သမ္ပုပ္ပါဒ်နံ မနသိကတွာ ဣရိယာပထေ
ဥဿာဒ္ဓိတေ ဒုက္ခလက္ခဏံ ယထာဝ သရသတော
ဥပဋ္ဌာတိ။

အနက်ကား။ ။အဘိဏ္ဍာ သမ္ပုပ္ပါဒ်နံ = မပြတ် မလပ်
အထပ်ထပ် နှိပ်စက်အပ်သော သဘောကို၊ မနသိကတွာ =
ပိုင်နိုင်စွာ နှလုံးသွင်းနိုင်သည်ဖြစ်၍၊ ဣရိယာပထေ = သွား
ခြင်းကိုမှတ်၊ ရပ်ခြင်းကိုတသွယ်၊ ထိုင်ခြင်းက တမျိုး၊ လျောင်း
ခြင်းက တနည်း၊ မှတ်လို့ပင် မပြီးနိုင်သည့် အချည်းနှီးသော
ဣရိယာပုတ်ကို၊ ဥဿာဒ္ဓိတေ = ကွာပျက်သည်ရှိသော်၊ ဒုက္ခ
လက္ခဏံ = ထောက်တည်ရာမရှိ ဒုက္ခအတိဖြစ်သော သဘော
တရားလည်း၊ ယထာဝ သရတော = နဂိုမူလ သူ့သဘာဝ
အတိုင်း၊ ဥပဋ္ဌာတိ = မိမိဉာဏ်၌ ဘွင်းဘွင်းကြီး ပေါ်လာရ
ပေ၏။

ရုပ်-နာမ် ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောတရား တခုသည်
အခြား သဘောတရားများက ဝိုင်းဝိုင်းလည်အောင် မပြတ်
မလပ် တလစပ် နှိပ်စက်ခြင်းကို ခံနေရသဖြင့် သူကိုယ်တိုင်
ထောက်တည်ရာ မရသည်ကို ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းပါမူကား....
သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်းဟု ဆိုအပ်လော လေးပါးသော
ဣရိယာပုတ် အပေါင်းကို အကောင်း ထင်ပြီး မှတ်နေစရာ
မလိုဘဲ နဂိုက ရှိရင်းစွဲ ထောက်တည်ရာ မရမှုသဘောသည်
ပေါ်လောကြီး ပေါ်လျက်နေသည်ကို တွေ့မြင်ရ၏ဟု ဆိုလို၏။
(နောက်ပိုင်း၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။)။

စံပြဝိပဿနာ

အတ္တဒိဋ္ဌိပြုတ်ဘို့ရန် မြတ်စွာဘုရားသည် ဓာတ်(၁၈)ပါးကို ဟောတော်မူ၏။ ဓာတ်(၁၈) ပါးသည် ဆိုခဲ့ပြီးသည့် သန္တတိ ဃံန၊ ကိစ္စဃံန၊ အာရမ္မဏဃနတို့ ပေါင်းရုံး ဖွဲ့စည်းနေကြ သဖြင့် အတ္တအစစ်ဖြစ်၏။ ငါ၊ သူတပါး၊- ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါမရှိ မဟုတ်၊ ဓာတ်သာ ရှိသည်၊ ဟုတ် သည်ဟု ယူဆနေကြရာ၌ သနတ္တဉာဏ် မရဘဲ အတ္တဝါဒုပါ ဒါန်သာလျှင် ရင့်သန်ဘို့ ဖြစ်လျက်နေကြ၏။ ငါ၊ သူတပါး ယောက်ျား၊ မိန်းမကို အတ္တဒိဋ္ဌိဟု ထင်မှတ် နေ ကြ သဖြင့် တပြည်လုံး အမှားကြီး မှားပြီး အလွဲကြီး လွဲလျက် နေကြ လေပြီ။

အတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတပါး စသော စကားမျိုးသည် ပရမတ္ထ သဘာဝ အားဖြင့်လည်း မပြီးစီး၊ မပြည့်စုံ၊ သမုတိသစ္စာ၊ သင်္ကေတ စကား မျိုးအားဖြင့်လည်း မပြီးစီး - မပြည့်စုံသဖြင့် မုသာဝါဒ သမ္မပ္ပလာပဖြစ်၏ဟု....

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိနိစ္ဆယကျမ်း....(ဟံသာဝတီမူ) စာမျက်နှာ ၂၆၆- ၌ ပြု ဆို ထား တော် မူ သည် ကို နက် နက် နဲ့နဲ့ကြီး စဉ်းစားသင့်ကြ၏။ အများအားဖြင့် ဝိပဿနာ ဓမ္မကထိက တို့သည် မုသာဝါဒီများ ဖြစ်ကြ၍ ယောဂီတို့လည်း ၎င်းတို့၏ အသင်း အပင်းဝင်တွေ ဖြစ်နေကြပြီဟု ဆိုလိုရာ

ဝံပြဝိပဿနာ

ရောက်နေ၏။ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါ၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ တော၊ တောင်၊ ရေ၊ မြေ၊ ခွေး၊
ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ ကျွဲ၊ နွား၊ တိရစ္ဆာန်မရှိ၊ တလောက
လုံး ဓာတ်သာလျှင် ရှိ၏။ ဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်၏ဟု ယူဆကြ
သော အယူသည် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူဘက်သို့ ယိမ်းယိုင်
သက်ဆင်း လျက် နေသဖြင့် (မာ့ကံစံဝါဒ) ကဲ့သို့ ဖြစ်
လျက် နေပြီမဟုတ်ပါလော၊ မာ့ကံစံဝါဒသည် ဓာတ်ဝါဒ
ဖြစ်၏။ ရုပ်လည်းဓာတ်၊ နာမ်လည်း ဓာတ်ဟုဆိုသော ဝါဒဖြစ်၏။

၎င်းရုပ်ဓာတ်သည် အဟောင်းပျက် - အသစ်ဆက်၊ အ
ဟောင်းပျက် အသစ်ဆက်သောအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်၊ ဖြစ်ပျက်
အစဉ်အတန်းမျှသာ ဖြစ်၏။ ရုပ်ဓာတ်ချင်း တိုက်မှု နာမ်
ဓာတ် ပေါ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်သည် ပဓာန ဖြစ်၏။
ရုပ်သည် ခေါင်း ဆောင်၊ နာမ်က နောက် လိုက် ဖြစ်သည်ဟု
(မာ့ကံစံဝါဒ) က ဆို၏။ ထို့ကြောင့် မိဘ၊ သား သမီး၊
ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက် စသည်တို့သည် မရှိ၊ ရုပ်ဓာတ်တို့
သာလျှင် ရှိကြ၏။ သက်ရှိ - သက်မဲ့ အဘူတူပင် ဖြစ်ကြသည်
ဟု အယူလွန်ကာ သမုတိ သစ္စာ နယ်ကို ရဲရဲကြီး ကျူးလွန်
ဝံ့ကြကုန်၏။ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်ကြကုန်၏။ ပရမတ်
ဉာဏ်၊ အယူသန်၊ လားရန် ဝီရိယာ - ဆိုသည်ကို ဓာတ်ဆရာများ
သတိပြုသင့်ကြ၏။

ဓာတ် (၁၈) ပါးသည် သဠာယတန သံယုတ် ပါဠိ
တော်၌လာသော “စက္ခုံ ဘိက္ခု အနတ္တတော ဇာနတော
ပဿတော အတ္တာ နုဒိဋ္ဌိ ပဟိယတိ” အစရှိသည် ဖြင့်

စံပြဝိပဿနာ

ဟောကြားတော်မူသော အတ္တဒိဋ္ဌိ (၃၀) တို့တွင် ပါဝင်သည့် အတ္တဒိဋ္ဌိ (၁၈) ပါးပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အတ္တဖြစ်သော ဓာတ် (၁၈) ပါးကို အနတ္တ အနေဖြင့် သာ ရှိနေကြောင်းကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်အောင် ပြုလုပ်ဘို့သာလျှင် လိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် ဓာတ် (၁၈) ပါးကိုသာ ဝေဖန်၍ ပြပေအံ့။

ထို့ကြောင့် ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ၌ ...

ဝိဇ္ဇာနနသဘာဝေ ဝိညာဏေ ဇီဝသညိနံ
သညာသမူဟနတ္ထမ္ပိ အဋ္ဌာရသေဝဝုတ္တာ။

အနက်ကား။ ။ ဝိဇ္ဇာနနသဘာဝေ = အာရုံ အရပ်ရပ်ကို သိခြင်း သဘောရှိသော၊ ဝိညာဏေ = စိတ်အသိဟု ဆိုသော ဝိညာဏ်၌၊ ဇီဝသညိနံ = အသက် ဟု ထင်မှတ်သော အယူကို၊ သညာသမူဟနတ္ထမ္ပိ = မှားယွင်း ဖောက်ပြန်သော မိစ္ဆာသညာကို၊ ကောင်းစွာ ငယ်နှုတ်ခြင်း အကျိုးငှာလည်း၊ အဋ္ဌာရသေ = (၁၈) ပါးသော ဓာတ်တို့ကိုသာလျှင်၊ ဘဂဝတာ = မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝုတ္တာ = ဟောတော်မူအပ်၏။

ရုပ်နာမတပါး အတ္တ ရှိသေးသည်၊ ရုပ်သည် ဖောက်ပြန် ပျက်စီးတတ်၍ သေဆုံးသည်။ နာမ်သည်ကား အတ္တ ဖြစ်၍ မသေ - မဆုံး၊ တဘဝမှ တဘဝသို့ ကူးပြောင်းသည်။ “လောကီလန်း သဘွယ်၊ ဝိညာဉ် တွယ်” ဟု ဆိုသကဲ့သို့ နောင်ဘဝကို အမှီရ ပြီးမှ ယခုဘဝကို လက်လွှတ်ရသည်။ အသက် လိပ်ပြာ ကလေး ရှိသည်။ လိပ်ပြာ လှသည် အစ

စံပြဝိပဿနာ

ရှိသည်ဖြင့် ထင်မြင် ယူဆကြသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတို့ကို ပယ်နုတ်ခြင်းအလို့ငှာ ဓာတ်(၁၈) ပါးကို အတ္တ သန အနေဖြင့် မဟုတ်ဘဲ အနတ္တ- ခယ- ဝယ- အနေဖြင့် ရှိနေကြောင်းကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဓာတ် သာ ရှိသည်။ သေဆုံး လောင်တုံး ဖြစ်သည်။ ဤရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့သည် သည်ဘဝ၌ ချုပ်ကြသဖြင့်၊ ချုပ်ကြသဖြင့် ဘာမျှ မဖြစ်ဟူသော ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိနှင့် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူ မှား ကြီး များ ကိုလည်း ပယ်နုတ်နိုင်၏။

(အတ္တဒိဋ္ဌိ ၃၀)

၁။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်၊ ဤ ၆-ပါးသည် (ဒွါရ ၆-ပါး) ဖြစ်၏။

၂။ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့၊ သဘော တရား၊ ဤ ၆-ပါးသည် (အာရုံ ၆-ပါး) ဖြစ်၏။

၃။ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နံမှု၊ စားမှု၊ ထိမှု၊ သိမှု၊ ဤ ၆-ပါးသည် (ဝိညာဉ် ၆-ပါး) ဖြစ်၏။

၄။ မြင်တွေ့၊ ကြားတွေ့၊ နံတွေ့၊ စားတွေ့၊ ထိတွေ့၊ သိတွေ့၊ ဤ ၆-ပါးသည် (ဖဿ ၆-ပါး) ဖြစ်၏။

၅။ မြင်တွေ့ခံစား၊ ကြားတွေ့ခံစား၊ နံတွေ့ခံစား၊ စားတွေ့ ခံစား၊ ထိတွေ့ခံစား၊ သိတွေ့ခံစား၊ ဤ ၆-ပါးသည် (ဝေဒနာ ၆-ပါး) ဖြစ်၏။

ဤဒွါရ ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါး၊ ဝိညာဉ် ၆-ပါး၊ ဖဿ ၆-ပါး၊ ဝေဒနာ ၆-ပါးတို့သည် မြင်ဆဲခဏ၊ ကြားဆဲခဏ၊ နံဆဲခဏ၊ စားဆဲခဏ၊ ထိဆဲ ခဏ၊ သိဆဲ ခဏ တို့၌ တ ပေါင် တည်း

(၄၀)

စံပြဝိပဿနာ

ပါဝင်ကြလေရာ ၎င်းတို့အနက် ဒွါရ ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါး၊
ဝိညာဉ် ၆-ပါးဟူသော ဓာတ်(၁၈)ပါးတို့သည် အတ္တအနေနှင့်
မဟုတ်ကြဘဲ အနတ္တအနေဖြင့်သာ နေကြရပုံကို သိမြင်ဘို့
လိုပေ၏။ အနတ္တအစစ်ကို သိမှ အစွဲဥပါဒါနံ ပြုတ်နိုင်၏။
ဓာတ်ပေါ်၌ သောင်တင်နေလျှင် ရုပ်ဝါဒသမားများနှင့် ထူး
ခြားတော့မည် မဟုတ်ချေ။

၎င်းဓာတ်(၁၈)ပါးကို ရှင်းလင်းအောင် ပုံစံနှင့်
ဖော်ပြပါ။

အခံဓာတ်။

အပေါ်ဓာတ်။

အတိုက်ဓာတ်။

၁။ မျက်စိအကြည်၊ (မြင်) မြင်စိတ်၊ အဆင်း၊

၂။ နားအကြည်၊ (ကြား) ကြားစိတ်၊ အသံ၊

၃။ နှာခေါင်းအကြည်၊ (နံ) နံစိတ်၊ အနံ့၊

၄။ လျှာအကြည်၊ (စား) စားစိတ်၊ အရသာ၊

၅။ ကိုယ်အကြည်၊ (ထိ) ထိစိတ်၊ အတွေ့၊

၆။ စိတ်အကြည်၊ (သိ) သိစိတ်၊ သဘောတရား၊

၎င်းဓာတ် (၁၈) ပါး အနက် အခံဓာတ် ၆-ပါးနှင့်
အတိုက်ဓာတ် ၆-ပါး တို့သည် ရုပ်ဓာတ်များ ဖြစ်ကြ၍
အပေါ်ဓာတ် ၆-ပါး တို့သည် နာမ်ဓာတ်များ ဖြစ်ကြ၏။
သို့ရာတွင် ၎င်းဓာတ်များသည် ဖြစ်အတူ၊ ပျက်အတူ ဖြစ်ကြ၍
ရုပ်ဓာတ် မပေါ်ပါက နံဓာတ် မပေါ်နိုင်။ နာမ်ဓာတ်
မပေါ်ပါက ရုပ်ဓာတ် မပေါ်နိုင်ချေ။ ပြိုင်တူ ဖြစ်ပေါ်
ခြင်းကိုသာ ပရမတ် ရုပ်နာမ်ဟု မှတ်ရမည်။ ၎င်းပရမတ်

(၄၁)

စံပြဝိပဿနာ

ရုပ်နာမ် အစစ်ကိုသာလျှင် ဝိပဿနာ ရှုရမည်။ “ဝိပါက ကဋတ္တာရူပံ န စိန္တိတံ....”ဟု ဆိုသည့် အတိုင်း ဝိပါက၊ ကဋတ္တာ၊ နာမ်ရုပ်ဖြစ်သော ဤအတ္တဘောကြီးကို ဝိပဿနာ မရှုဆိုက်ချေ။ သတိပြုသင့်ကြ၏။

(အကြည်ဇာတ် ၆-ပါး)

(၁) မျက်စိအကြည်။ ။မျက်ဖြူ - မျက်နှက် ရောလျက် ရှိသော မျက်လုံးကို သသမ္ဘာရ စက္ခုဟု ခေါ်၏။ ပဿာဒ စက္ခုဟုဆိုသော မျက်စိအကြည်သည် မျက်လုံးအိမ် အတွင်း မျက်နှက်ဝန်း၏ အလယ်တည့်တည့် သန်းဦးခေါင်း ပမာဏ ရှိသော အရပ်တွင် မျက်လွှာ ခုနစ်လွှာကို ပြန့်နှံ့၍ ကြည်နေသော ဌာနကိုခေါ်၏။ ၎င်းဌာန၌ရှိသော မျက်စိအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကိုသာလျှင် ဝိပဿနာ ရထိုက်၏။

(၂) နားအကြည်။ ။လူတိုင်း မြင်နေရသော နားရွက်ကြီးနှင့် နားအခေါင်းကို သသမ္ဘာရ သောတဟု ခေါ်၏။ သောတပဿာဒဟုဆိုသော နားအကြည်သည် နားအခေါင်းထဲတွင် အတော် အတွင်းကျသောနေရာ၌ အမွှေးနံ့ကလေးများဖြင့် အုပ်ဖုံးလျက် လက်စွပ်ကွင်း ပုံသဏ္ဌာန် ဖြစ်ပေ၍ နေသော ဌာန၌ တည်ရှိ၏။ ၎င်းအရပ်၌ရှိသော နားအကြည်ဟု အသမုတ် ခံရသည့် သဘောကလေးကိုသာလျှင် ဝိပဿနာ ရှုထိုက်၏။

(၃) နှာအကြည်။ ။မျက်စိဖြင့် မြင်နေရကော နှာခေါင်းကြီးကို သသမ္ဘာရ ဃာနဟု ခေါ်၏။ ဃာနပဿာဒဟု

(၅၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဆိုသောနာအကြည်သည် ထိုနာခေါင်းကြီး၏အတွင်း၌ ဆိတ်ခွာ ပုံသဏ္ဌာန်ကဲ့သို့ရှိသော အရိုးနုနေရာ၌ တည်ရှိ၏။ ၎င်းအရပ်၌ တည်ရှိသော နာအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကလေး ကိုသာလျှင် ဝိပဿနာရှုထိုက်၏။

(၄) လျှာအကြည်။ ။လျှာအပြားကြီး တခုလုံးကည် သသမ္ဘာရ ဇီဝှါဖြစ်၏။ ဇီဝှါပသာဒဟု ခေါ်ဆိုသည့် လျှာ အကြည်သည် လျှာ၏ အလယ် ကြာရှက်ပြတ် ပုံသဏ္ဌာန် ပိုက်ဆံဝိုင်းအရွယ်ရှိသော အရပ်၌ တည်ရှိ၏။ ၎င်းအရပ်၌ တည် ရှိသော လျှာအကြည်ဟု အခေါ်ခံရသည့် သဘောကလေး သာလျှင် ဝိပဿနာ၌ အသုံးကျ၏။ ဝိပဿနာနှင့် ထိုက် တန်သည်။

(၅) ကိုယ်အကြည်။ ။ကာယ ပသာဒဟု ခေါ်ဆိုသည့် ကိုယ်အကြည်သည် ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ ဆံပင်တို့ကလဲ့၍ ဆံရင်း ဦးရေမှအစ ခြေဖဝါးတိုင် အပူ၊ အအေး၊ အပျော့၊ အမာ၊ အကြမ်း၊ အနု၊ အနာ၊ အကျင်-စသည်ဖြင့် တစုံတခုနှင့် ထိခိုက်သည့်အခါ ထိမှန်းသိသည့် နေရာဌာနအားလုံးတွင် ပြန့်နှံ့ လျက် တည်ရှိ၏။ အထက်ဖော်ပြပါ သသမ္ဘာရ ၅-ခုထဲ၌လည်း ကိုယ်အကြည် တည်လျက်ရှိ၏။

(၆) စိတ်အကြည်။ ။မနောအကြည်ဟု ခေါ်ဆိုသော စိတ်အကြည်သည် ဟဒယဝတ္ထုခေါ် နှလုံးအိမ်ရှိ နှလုံးသွေး ပေါ်၌ တည်ရှိ၍ ဖော်ပြခဲ့သော အကြည် ၅-မျိုးကဲ့သို့ အတိုက် ဓာတ် ခေါ်ဆိုသည့် အာရုံများနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်သွယ်မှု၊

စံပြဝိပဿနာ

ထိခိုက်မှုမရှိဘဲ တဆင့် အာရုံပြုသော အကြည်ဓာတ်ဖြစ်၏။
(၎င်းအကြည်မှာ နာမ်အကြည်ဖြစ်၏။

(သန လေးမျိုး)

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အနိစ္စစစ်၊ ဒုက္ခစစ်၊ အနတ္တစစ်များကို သိမြင်နိုင်ရန် သနလေးမျိုးကို ရှေးဦးစွာ နားလည်ထားရပေမည်။ သို့အတွက် သနလေးမျိုး၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အနည်းငယ် ရှင်းပြပေအံ့။

သန ဆိုသည်မှာ အစိုင်အခဲယောင်ယောင် (ဥပ္ပါဒ ဖြစ်ပေါ်စ) သဘောကလေးကို ခေါ်၏။ သနကို ဉာဏ်နှင့် ဖောက်ခွဲတတ်မှ အနတ္တကို နားလည်နိုင်၏။ အနတ္တကို သိမှ နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်နိုင်၏။ သို့အတွက် ဝိပဿနာပညာ၌ သနလေးမျိုးအကြောင်းကို သိထားဘို့ရန် အရေးကြီးလှပေ၏။

(၁) သန္တတိသန။ ။သန္တတိ = အစဉ်၊ သန = အစိုင်အခဲယောင်ယောင်၊ မျက်စိ၊ နား၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ မနောဟု ဆိုသော အကြည်ဓာတ်၊ အခံဓာတ် ၆-ပါးသည် သန္တတိ၊ သန ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့ကို ကျေးဇူးပြုသည့် သဘောတရားများမှာ ပုထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ ဩဇာဟု ဆိုသော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် (၈) ပါးနှင့် ကံ၊ စိတ်၊ ဉာဏ်၊ အာဟာရ၊ ဇီဝိတ (၅) ပါး၊ ပေါင်း (၁၃) ပါးသော သဘောတရားများ ဖြစ်ကြ၏။ ၎င်း (၁၃) ပါးအနက် တပါးပါးကို ဉာဏ်နှင့် ဖြုတ်ကြည့်လျှင် (သန)

(၄၄)

စံပြဝိပဿနာ

မဟုတ်တော့ဘဲ (ခယ) သဘော ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ ခပ်နုကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် မုဖေါက်ခွဲနိုင်ဘဲလျက် အတ္တသံနုအစစ်ကို မိမိ၏ မနောဝိညာဉ်က စွဲပြီးလျှင် အနိစ္စဘဲ၊ ဒုက္ခဘဲ၊ အနတ္တဘဲ.... စသည်ဖြင့် ဟောကြား ပြသ ယူဆနေကြခြင်းသည် ရုပ်ဝါဒ လောကဓာတ် ဆရာတို့၏ အယူအဆမျိုး ဖြစ်သဖြင့် ဝိနိပါတ စသော အပါယ်ဘေးမှ ကင်းဝေး လွတ်မြောက် နိုင်ကြမည် မဟုတ်ချေ။ ဓာတ်ဆရာ၊ ပရမတ်ဆရာများ အထူး သတိပြု သင့်ကြ၏။ အလွန် အလွန် မြင်နိုင်ခဲ့သော အနတ္တကို ဟော ကြားတော်မူသည့် ဘုရားရှင်ကို စော်ကားရာ ရောက်နေ ကြ၏။

(၂) သမူဟသံန။ ။တ ပေါင်း တ စည်း တည်း ရှိနေ သည်ကို သမူဟသံန ခေါ်၏။ ရုပ်·နာမ် နှစ်ပါးပင်ဖြစ်၏။ ရုပ် သမူဟသံနတွင် ဗဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ကေဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ မနသိကာရ၊ စိတ် ဟူ၍ (၈) ပါး ပါဝင်၏။ အဝိနိဗ္ဗောဂနာမ်·ဟု ခေါ်ဆိုသင့်၏။ ရုပ်တွင် ဖြစ်စေ၊ နာမ် တွင် ဖြစ်စေ၊ ပါဝင်နေကြသော အစိတ်အပိုင်းများအနက် တခုခုကို ဉာဏ်နှင့် ဖြုတ်ကြည့်ပါက (သံန) သဘော မဟုတ် တော့ဘဲ (ခယ)သဘော ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့မြင်ရပေမည်။

(၃) ကိစ္စသံန။ ။ကိစ္စတွေ အာ·လုံး စုပေါင်းပြီး အစိုင် အခဲယောင်ယောင် ထင်မှတ်နေခြင်းကို ကိစ္စသံနဟု ခေါ်၏။ မျက်စိအကြည်နှင့် အဆင်းတို့ တိုက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အပေါ်ဓာတ် ဝိညာဉ် ၆·ပါးသည် ကိစ္စ သံန ဖြစ်၏။ ၎င်း

စံပြဝိပဿနာ

တို့တွင် သက်ဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရား ၄-ခုနှင့် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ၊ နာမ်ရုပ် ၅-ပါး၊ ပေါင်း သဘောတရား ၉-ပါး ပါဝင်နေ၏။ ၎င်း ၉-ပါး အနက် တပါးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့်ဖြုတ်ကြည့်လျှင် (ဆန)မဟုတ်တော့ဘဲ (ဓယ)ဖြစ်နေ၏။

(၄) အာ ရမ္မဏ သ န။ ။ အကြောင်း တရား ကေုစု ပေါင်း ပြီး အာ ရုံ အ ခဲ ယောင် ယောင် ဖြစ် ခြင်း ကို အာရမ္မဏသန ခေါ်၏။ ၎င်းသည် အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အစရှိသည့် အတိုက်ခတ် ၆-ပါး ဖြစ်၏။ ၎င်းတွင် သက်ဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရား ၄-ခု အဋ္ဌကလာပ ရုပ် (၈) ပါး စသည်တို့ ပါဝင်နေကြ၏။ ၎င်းသဘောတရား များ အနက် တခုခုကို ဉာဏ်ဖြင့် ဖြုတ်ကြည့်လျှင် (ဆန) သဘောမဟုတ်ဘဲ (ဓယ)သဘော ဖြစ်နေကြောင်းကို သိမြင် ရ၏။

သနကို ဉာဏ်နှင့် ဝေဘန် ဖောက်ခွဲ၍ ကြည့်ရှုသောအခါ သနသဘော ကုန်ခမ်းသွားသည်ကို အနိစ္စဟုခေါ်၏။ ထို... ခံနကလေးသည် ကုန်ခမ်းသွားသဖြင့် ထောက်ရာ တည်ရာ မရသည်ကို ဒုက္ခဟုခေါ်၏။ ထို... ခံနကလေးသည် ကုန်ခမ်းသော သဘော ဖြစ်၏။ အနှစ် အသား မရှိသည်ကို အနတ္တဟု ခေါ်၏။ ရုပ် ၂၈၊ နာမ် ၅၃-နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ခံနများကို ဉာဏ်ဖြင့် ဖောက်ခွဲ၍ အစိုင်အခဲဓယောင်ယောင် ကလေးတွေ ကုန်ခန်း ပျောက်ဆုံးသွားသည်ကို ဗျာပါရ ကင်းဆိတ်သည်ဟု

စံပြဝိပဿနာ

ခေါ်၏။ အကျယ်သဘောပေါက်မှာ နောက်ပိုင်း၌ အလိုလို ထင်ရှားလာပေလိမ့်မည်။

(၁) သန္တတိ ဃန ဂဟဏ ဝသေန ဝိသေသတော
စိတ္တ အတ္တာဘိနိဝေသော ဟောတိတိ
ဒိဋ္ဌာဃဿ စိတ္တံ ဝတ္ထု။ ။

(၂) ဓမ္မေသု ဝိနိဗ္ဗောဂဿ ဒုက္ခရတ္တာ ဓမ္မာနံ
ဓမ္မမတ္တာယ ဒုပ္ပင်္ဂဝိဇ္ဈတ္တာစ သမ္မောဟော
ဟောတိတိ အဝိဇ္ဇောဃဿ ဓမ္မာဝတ္ထု။ ။

(သုတ်မဟာဝဂ္ဂီကာ သတိပဋ္ဌာနသုတ်)

(၁) အနက်ကား။ ။ သန္တတိဃန ဂဟဏ ဝသေန = ရုပ်
နာမ် အစဉ်ခေါ်သည့် ရုပ်တဖွားဖွား၊ နာမ်တဖွားဖွား၊ ဃန
များကို သိမ်းပိုက် ယူငင်သည့် အလိုအားဖြင့်၊ ဝိသေသတော =
အထူးသဖြင့်၊ စိတ္တ = စိတ်၌၊ အတ္တာဘိနိဝေသော = အတ္တကို
ပြင်းစွာ နှလုံးသွင်းမိခြင်းသည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ ဣတိ =
ထို့ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌာဃဿ = ဒိဋ္ဌိစဲထဲ၌၊ စိတ္တံ ဝတ္ထု = အနစ်
ခံရသောစိတ်၏ အကြောင်းတည်း။

(၂) အနက်ကား။ ။ ဓမ္မေသု = သဘောတရားတို့၌၊
ဝိနိဗ္ဗောဂဿ = ရုပ်တလုံး တလုံး၊ နာမ်တလုံး တလုံးတို့၌ ဃန
လေးမျိုး ပါဝင်နေမှုကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနိုင်ခြင်း၏၊ ဒုက္ခရတ္တာ =
ယဿဘူတဉာဏ်ဖြင့် အမှန်သို့ရောက်အောင် ခွဲခြမ်းခြင်းငှာ....
ခဲခက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓမ္မာနံ = သဘောတရားတို့၏၊

စံပြဝိပဿနာ

ဓမ္မမတ္တာယ = သဘောတရားမျှ မတ္တ၏အဖြစ်သို့၊ ဒုပ္ပဒိဝိဇ္ဈတ္တာ =
ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမ္မောဟော =
ယထာဘူတဉာဏ်ကို မသိခြင်းသည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ ဣတိ =
ထို့ကြောင့်၊ အဝိဇ္ဇောဗသယ = အဝိဇ္ဇာဝဲထဲ၌၊ ဓမ္မာဝတ္ထု =
နစ်ရသည့် အကြောင်း သဘောရင်းပေတည်း။

သနလေးမျိုးကို ယထာဘူတဉာဏ်ဖြင့် မဖေါက်ခွဲနိုင်
သရွေ့ ကာလပတ်လုံး အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပြုတ်နိုင်မည်
မဟုတ်သောကြောင့် သံသရာဝဲထဲ၌ တဝဲလည်လည် ဖြစ်နေ
ရမည့်အပြင် ဘုရားရှာရခြင်း၊ တရားရှာရခြင်း၊ သံဃာ ရှာ
ရခြင်း၊ ဆရာအမျိုးမျိုးတို့ကို ရှာဖွေရခြင်း အစရှိသော နာနာ
သတ္တရာ ဥလ္လာကန ဘေးဆိုးကြီးမှ မည်သည့်ဘဝ မည်သည့်
ကမ္ဘာမျှ ကင်းဝေးနိုင်ကြမည် မဟုတ်ချေ။ (နေယျပုဂ္ဂိုလ်များ
အတွက် သနလေးမျိုးကို ဖေါက်ခွဲ၍ ဟောပြောနိုင်ရန် အလွန်
အရေးကြီးလှပေ၏။

(အတ္တအဓိပ္ပာယ်)

အတ္တဆိုသည်မှာ အဘိဓမ္မာနည်းအရ ရုပ် ၂၈၊ နာမ်
၅၃-ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောတရားတို့ အနက် မည်
သည့် သဘောတရားမဆို သူ့ဟူသူ တခုတည်း သူ့အား၊
အစွမ်းသတ္တိဖြင့် ဖြစ်နိုင်၊ ရှိနိုင်၊ တည်နိုင်၊ ပြုလုပ်နိုင်၊ ခံစားနိုင်
ခြင်းကို အတ္တဟု ခေါ်၏။ ဆိုလိုရင်းမှာ ယခု ဖော်ပြ
သည့် ဓာတ် (၁၈) ပါး အနက် မည်သည့် ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်
ဓာတ်မဆို သူ့အလို အလျောက် သူ့ပိုင် အား၊ အစွမ်း

စံပြဝိပဿနာ

သတ္တိဖြင့် ဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနေနိုင်မှုကို အတ္တဟုခေါ်၏။ တခု
သော သဘောတရားသည် ကိုယ်ပိုင်အား၊ အစွမ်းသတ္တိရှိ၏ဟု
ယူဆထင်မှတ်ခြင်းကို အတ္တဒိဋ္ဌိဟုခေါ်၏။

အနတ္တာတိထာမဂတာ။ ။အတ္တာတိ=အတ္တဟူသည်ကား
ထာမဂတာ=အားအစွမ်း မည်၏။

အနတ္တံ ။ ။အတ္တံ = အားအစွမ်းသည်၊ နတ္တိ = မရှိ၊
အနတ္တံ=အားအစွမ်းမရှိ၊ (အနတ္တပုဒ်သည်သမာသပုဒ်ဖြစ်၏)

ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအဖွင့်၌...

န သကေန ဗလေန ဇာယရေ၊
နာပိ သကေန ဗလေန တိဋ္ဌရေ၊
ပရဓမ္မဝသာနု ဝတ္တိနော၊
ဇာယရေ သင်္ခတာ အတ္တဒုဗ္ဗလာ။

အနက်ကား။ ။သကေန ဗလေန = တခုသော ပရမတ်
သဘောတရားသည် သူ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ နာဇာယရေ=မဖြစ်
ပေါ်ရှာချေ၊ သကေန ဗလေန = မိမိအစွမ်းအားဖြင့်၊ နာပိ
တိဋ္ဌရေ =ရပ်လည်း မရပ်ဘည်နိုင်ချေ၊ ပရဓမ္မဝသာနုဝတ္တိနော
အခြားသော သဘောတရားတို့၏ အလိုသို့သာ လိုက်ပါနေရ
ရှာ၏၊ သင်္ခတာ = ဥပါဒ်-ဌာတင် ခေါ်သည့် သင်္ခတ တရား
သုံးပါးတို့သည်၊ အတ္တဒုဗ္ဗလာ = ပင် ကိုယ် အ စွမ်း ပင်ပန်း
အားသေးကြလျက်၊ ဇာယရေ = ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရား
တို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြရကုန်၏။

(၄၉)

စံပြဝိပဿနာ

ပရပစ္စယတောစ ဇာယရေ၊
ပရအာရမ္မဏတော သမုဋ္ဌိတာ၊
အာရမ္မဏပစ္စယေ ဟိစ၊
ပရဓမ္မေဟိ စိမေ ပဘာဝိတာ။

အနက်ကား။ ။ပရပစ္စယတောစ = ပတ်ဝန်းကျင်ခေါ် အခြားသဘောတို့က ပေါ်ပြု၍သော်၎င်း၊ ဇာယရေ = ပေါ်လာကြရကုန်၏၊ ပရအာရမ္မဏတော = အခြားသော အာရုံကြောင့်၊ သမုဋ္ဌိတာ = ပေါ်ထွက် ဖြစ်ပေါ်လာကြရကုန်၏၊ အာရမ္မဏပစ္စယေဟိစ = အာရုံ၏ ကျေးဇူးပြုချက်အရနှင့်၎င်း၊ ပရဓမ္မေဟိစ = အာရုံမှတစ်ပါး အခြားသော သဘောတရားတို့ကြောင့်၎င်း၊ ဣမေ=ဤပရမတ်ရုပ်နာမ် သဘောတရားတို့သည်၊ ပဘာဝိတာ = တံကယ်ရှိယောင် ဟန်ဆောင်ပမာ ကမ္ဘာသုကမ္ဘာသားတို့၌ ဘာသာ ညဉ့်ညာ ထင်စရာအဖြစ်ဖြင့် ပေါ်ထွက်လာကြရကုန်၏။

အတ္တ၏သဘောတရား၌ ပါဝင်သောအချက်များ

(၁) နိဝါသီ = သဘောတရားတခုသည် သူ့ဟာသူ တခုတည်း တည်နေခြင်း၊

(၂) ကာရက = သဘောတရားတခုသည် သူ့ဟာသူ ပြုလုပ်နိုင်သော သတ္တိရှိခြင်း။

(၃) ဝေဒက = သဘောတရား တခုသည် သူ့ဟာသူ ခံစားနိုင်သော သတ္တိရှိခြင်း။

စံပြဝိပဿနာ

- (၄) သယံဝသီ = သဘောတရားတခုသည် သူ့ဟာသူ
ဖြစ်နိုင်ခြင်း။
- (၅) အဓိဋ္ဌာယ = သဘောတရားတခုသည် သူ့ဟာသူ
တခုတည်း ဆောက်တည် နေနိုင်ခြင်း
- (၆) သာမိ = သဘောတရားတခုသည် သူ့ဟာသူ
ပိုင်စိုးပိုင်နင်းဖြစ်သော သတ္တိရှိခြင်း။

အတ္တဟူသောပုဒ်၌ အထက်ပါ အချက်များ ပါဝင်နေရာ
အကျဉ်းချုံးလျှင် ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ် ခံရလော သဘော
တရားတခုခု၌ ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ ရှိခြင်းကို အတ္တဟု
အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ အနတ္တမှာ အတ္တ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်လေရာ
မည်သည့်သဘောတရားမဆို ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ မရှိ
ခြင်းကို အနတ္တဟု ခေါ်၏။ အတ္တနှင့် အနတ္တတို့၏ အနက်
အဓိပ္ပါယ် သဘောပေါက်ကို ကြိုတင်နားလည်အောင် ကျက်
မှတ်ထားသင့်၏။ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ အစ
ရှိသည် ထင်မှတ်ခြင်းနှင့် အတ္တဟု ထင်မှတ်ခြင်း ၂-ခုသည်
တခုနှင့်တခု တခြားစီဖြစ်နေကြောင်းကို ကောင်းကောင်းကြီး
သိ မြင် ရန် အရေးကြီး လှပေ၏။ အထူးသတိပြုကြ
ပါလေ။

အနတ္တ၏သဘော၌ပါဝင်သောအချက်များ

- (၁) အသာရက = သဘောတရားတခု၌ အနှစ်အသား
မရှိခြင်း။

စံပြဝိပဿနာ

- (၂) အဝသဝတ္တန = သဘောတရားတခုသည် သူ့
အလိုကို သူမလိုက်နိုင်ခြင်း။
- (၃) အသာမိက = သဘောတရား တခုသည် သူ့
ဟာသူ မပိုင်ခြင်း။
- (၄) သုညတ = သဘောတရားတခုသည် သူ့
အလိုလို သည်းဆိတ်နေခြင်း။
- (၅) တုစ္ဆ = သဘောတရား တခုသည် သူ့
ဟာသူအချင်းနှီးဖြစ်နေခြင်း။
- (၆) ရိတ္တ = သဘောတရား တခုသည် သူ့
အလိုလို အရိပ် အရောင် ကင်း
နေခြင်း။

သဘောတရားတခုဆိုရာ၌ ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ်ခံရလော
တရား(၀၇)ပရမတ်သဘော၊ ဓာတ်သဘော တခုခုကို ဆိုလို၏။

ဓာတ် ၁၈-ပါးဖြစ်ပေ၍ပုံပါဠိပုံစံ

အာလောက။

၁။ စက္ခုပသာဒ (စက္ခုဝိညာဉ်)
မနသိကာရ။

ရူပါရုံ။

အာကာသ။(ဝိဝရ)

၂။ သောတပသာဒ(သောတဝိညာဉ်)

သဒ္ဓါရုံ။

(၅၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဝါတ။ (ဝါယော)

၃။ သာနပဿာဒ။ (သာနဝိညာဉ်) ဂန္ဓာရုံ။
မနသိကာရ
အာပ။ (အာပေါ)

၄။ ဇိဝ္ဗာပဿာဒ။ (ဇိဝ္ဗာဝိညာဉ်) ရသာရုံ။
မနသိကာရ
ထဒ္ဓ။ (ပထဝီ)

၅။ ကာယပဿာဒ။ (ကာယဝိညာဉ်) ဖေါဠဗ္ဗာရုံ။
မနသိကာရ
မနောဒွါရ

၆။ ဟဒယဝတ္ထု။ (မုနောဝိညာဉ်) ဓ မ္မာရုံ။
မနသိကာရ

ဓာတ် ၁၈-ပါး မြန်မာဘာသာပြန်

အလင်း။

၁။ မျက်စိအကြည်။ (မြင်စိတ်) အဆင်း။
နုလုံးသွင်း
ဟင်းလင်း။

၂။ နားအကြည်။ (ကြားစိတ်) အသံ။
နုလုံးသွင်း

စံပြဝိပဿနာ

လေ။

၃။ နှာခေါင်းအကြည်။ (နံစိတ်) အနံ့။

နှလုံးသွင်း

စွတ်စိုခြင်း။

၄။ လျှာအကြည်။ (စားစိတ်) အရသာ။

နှလုံးသွင်း

မာကြမ်းခြင်း။

၅။ ကိုယ်အကြည်။ (ထိစိတ်) တွေ့စရာ။

နှလုံးသွင်း

ဘဝင်စိတ်။

၆။ နှလုံးသွေး။ (သိစိတ်) သဘောတရား။

မနောအကြည်။

နှလုံးသွင်း

မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ သိဟု ဆိုအပ်သော ဝိညာဉ် ၆-လုံးများကို အကျိုးတရားများအနေဖြင့်၎င်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရား ၄-ပါးစီ အသီးသီး ရှိကြသည်ကို အကြောင်းတရားများအနေဖြင့်၎င်း၊ ဤပုံစံများကို မှတ်သားထားကြရ၏။ ဓာတ်(၁၀)ပါး ပါဠိနှင့် အနက်များကို ကျက်မှတ်ထားပါ။

အထက်ပါ ဓာတ်(၁၀)ပါးပေါ်ပုံ ယထာဘူတ ပုံစံများအရ ဓာတ်(၁၀)ပါးအနက် မည်သည့် ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်မဆို ၎င်းကလွဲ၍ ကျန်-နီးကပ်လျက်ရှိသော သဘောများ ပြည့်စုံကြပါမှ တခုသော သဘောတရား ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ ကျန် သဘောတရား ၄-ခုသည် အကြောင်းကဲ့သို့

စံပြဝိပဿနာ

ဖြစ်၍ တခုသော ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်သည် အကျိုးတရားဖြစ်
နေ၏။ နှိုးကပ်လျက်နေကြသော သဘော ၄-ခုအနက် တခုခုကို
ဉာဏ်ဖြင့် ဖြုတ်ကြည့်လျှင် မည်သည့် ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်မျှ
သို့ဟာသို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်တော့ချေ။ ဤကဲ့သို့
ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ မရှိခြင်းကို အနတ္တဟုခေါ်၏။

အထူးသတိပြုရန်။ ။ဤမှ နောက်ပိုင်းတွင် ဝိပဿနာ
ရှုပုံ ရှုနည်းများကို ဖော်ပြမည်ဖြစ်ရာ စာဖတ်သော
အခါ လက်တွေ့ သဘောပေါက် ဖြစ်စေရန် ပုံစံ
များကို စာရှုက်တရှုက်ပေါ်တွင် ကူးယူ ရေးသား၍
စာသွားနှင့်ကိုက်အောင် မှတ်သား လေ့လာကြည့်
ရှုပါ။ ပုံစံများကို နားလည်အောင် လေ့လာကြည့်
ရှုပါလျှင် သဘာဝလက္ခဏာများကို နားလည်
ထား၍ ဝိပဿနာရှုရာ၌ သာမညလက္ခဏာများ
အလိုလို ပေါ်ပေါက်လာနိုင်၏။

(အကြည်ဓာတ် ၆-ပါးကို ဝိပဿနာရှုပုံ)

ဝိပဿနာ ဆိုသည်မှာ သဘောတရားတခုကို တရား
ဦးခေါင်းဆုံးအောင် ပညာသိဆိုက်ပါမှ ဝိပဿနာ အခေါ်
ခံထိုက်၏။ အထူးထူး အပြားပြား သိမြင်ခြင်းဖြစ်၏။ မြတ်စွာ
ဘုရား၏ဝါဒမှာ ဝိဘဇ္ဇဝါဒဖြစ်၏။ ရုပ်-နာမ်-ဟု အသမုတ်
ခံရသော သဘောတရားတခုကို အစွမ်းကုန် ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာ၍
စဉ်းစား စရာ မကျန်အောင် ဝေဘန် ကြည့်ရှုခြင်း ဖြစ်၏။
သို့ကြောင့် အကြည်ဓာတ် ၆-ပါးကို တခုစီ တခုစီ နောက်ထပ်

စံပြဝိပဿနာ

စဉ်းစားစရာမကျန်အောင် (၀၂) အနတ္တအစစ်သို့ ဆိုက်အောင်
ဝေဘန်၍ ပြပေအံ့။

(စက္ခုပသာဒ မျက်စိအကြည်ပုံစံ)

	အာပေါ=ဖမ်း။	
ပထဝီ	(စက္ခုပသာဒ)	တေဇော
	(မျက်စိအကြည်)	
တည်။	(ကမ္မဇအရှိန်)	စောင့်။
	ဝါယော=ထောက်ပံ့။	
စိတ်။	ဥတု။	အာဟာရ။
	ဇီဝိတ။	
ဝဏ္ဏ။	ဂန္ဓ။	ရသ။
		သြဇာ။

မျက်စိအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော ရုပ်သဘာဝကို ရှေး
ဦးစွာ လက္ခဏ၊ရသ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပဒဋ္ဌာန်ဟုဆိုသော သဘော
ကြီး ၄-ချက်နှင့် ဝေဘန်ကြည့်ရမည်။ သဘောကြီး ၄-ချက်
ဆိုသည်မှာ မည်သည့်သဘောတရားမဆို သူ၏လက္ခဏာ၊ သူ၏
အလုပ်ကိစ္စ၊ သူ၏အကျိုး၊ သူ၏အကြောင်းများ ရှိကြသဖြင့်
၎င်းတို့ကို ဝေဘန် စစ်ဆေး ကြည့်ရှုရမည်။

(မျက်စိအကြည်၌ သဘောကြီး ၄-ချက်)

- (၁) အဆင်းကို ထိခိုက်ရန်ထိုက်သည့် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး
ကြည်လင်ခြင်းသဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)
- (၂) အဆင်းကို ဆွဲဆောင်ရသည့်ကိစ္စ ရှိ၏။ (ရသ)

(၅၆)

စံပြဝိပဿနာ

- (၃) မြင်စိတ်၏ တည်ရာဌာနဖြစ်ရသည့် အကျိုး၌ လမ်းဆုံး၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) မြင်လိုသည့် အကြောင်းရင်းကြောင့် အားထုတ်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အရှိန်စု၌ ပါဝင်သည့် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးကြောင့် ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်းရှိ၏။ (ပဒဌာန်)

ဤကဲ့သို့ သဘောကြီး ၄-ခုနှင့် စမ်းသပ် စစ်ဆေး ကြည့်ရှုရာ မျက်စိအကြည်၏အကြောင်း ပဒဌာန်သည် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးနှင့်တကွ အခြားသဘော အရှိန်စုများ ဖြစ်နေကြ၏။ သို့အတွက် မျက်စိအကြည်မှာ သူ့မာသူ ကြည့်နိုင်၊ ဖြစ်နိုင်သော အား၊ အစွမ်းသတ္တိ မရှိသောကြောင့် အနတ္တဖြစ်၏။ အကြောင်းတရားဟု ခေါ်ဆိုရသော သဘောတရားများကို အမှီပြုပြီးမှ ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။

ပိုမိုထင်ရှားအောင် ဝေဖန်၍ ပြဦးအံ့။ အထက်ပါ မျက်စိအကြည် ဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနေပုံ ပုံစံကို ကြည့်ရှု လေ့လာကြပါလေ။

မျက်စိအကြည်ဆိုသည်မှာ ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော ဟူသော ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတို့ ကြည်နေရခြင်း ဖြစ်၏။ ကြည်သည်ဆိုသည်မှာ ကမ္မဇအရှိန်ပင်ဖြစ်၏။ ပထဝီဆိုသည်မှာ မာသည်၊ ပျော့သည်ဟု အသမုတ် ခံရသော သဘောကလေးဖြစ်၏။ ၎င်း(မာ)ဟုဆိုသည့် သဘောကလေးသည် အရင်ကအရှိန်နှင့် ယခုဖြစ်ဆဲအရှိန်ကို တည်ပေး ဆက်စပ်ပြီး လက်ခံနေရခြင်းဖြစ်၏။ ၎င်း (မာ) ဆိုသည့် သဘော

စံပြဝိပဿနာ

ကလေးသည်ပင် အရှိန်ဖြစ်၏။ ထို(မာ)ဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကလေးသည် အာပေါ- ဆိုသည့် ယိုစီး ဖွဲ့ဖမ်းသည့် အရှိန်၊ တေဇော-ဆိုသည့် ပူ, အေး, စောင့်ရှောက်သည့် အရှိန်စု တို့ကို တည်ပေး လက်ခံထားရ၏။

အာပေါ-ဟု အသမုတ်ခံရသည့် အရှိန်ကလည်း ကျန် ဓာတ်ကြီး ၃-ပါးကို မပြိုကွဲ ဖရိုဖရဲမဖြစ်ရအောင် ဖမ်းဖွဲ့ထား၏။

တေဇော- ဟု အခေါ်ခံရသည့် အရှိန်ကလည်း ကျန် ဓာတ်ကြီး ၃-ပါးကို မပုပ် မသိုးရအောင် စောင့်ရှောက်နေရ၏။

ဝါယော-ဟုခေါ်ဆိုသည့်အရှိန်ကလည်း တွန်းကန်လှုပ်ရှား ဖောင်းပွအောင် ကျန် ဓာတ်ကြီး ၃-ပါးကို ကျေးဇူး ပြုနေရ၏။

ထိုဓာတ်ကြီး ၄-ပါးသည် စိတ်ညစ်လျှင် ညစ်သလို၊ စိတ်ချမ်းသာလျှင် ချမ်းသာသလို၊ စိတ်ဆိုးလျှင် ဆိုးသလို၊ စိတ်၏ ကြိုးဆွဲရာကို ခံနေကြရ၏။ စိတ်ဆိုးလျှင် မျက်ထောင့်ကြီးများ နီလာ၏။ ရာဂစိတ်၊ ဒေါသစိတ်၊ မောဟစိတ် အမျိုးမျိုး ဖြစ်သည်ကို မျက်စိကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သိနိုင်၏။ ဥတုကလည်း ပူလျှင် ပူသလို၊ အေးလျှင် အေးသလို၊ မျက်စိ ကျိန်းခြင်း၊ စပ်ခြင်း ဖြစ်ရ၏။ အာဟာရကလည်း အနည်း အများကိုလိုက်၍ ပြုပြင်ပေးခြင်းကို ခံနေရ၏။ အာဟာရ များလွန်းလျှင် အိပ်ချင်ခြင်း၊ ငိုက်မျည်းခြင်း၊ မှိန်းနေခြင်းများဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်

(၅၇)

စံပြဝိပဿနာ

မုက်စိအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးသည် စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ-ဟု ဆိုအပ်သော သဘောတရားတွေ၏ ကြီးဆုံးရာကို ခံနေရသောကြောင့် အကသမား ၄-ယောက်နှင့် တူကြ၏။ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရသည် ကြီးဆုံးသမား ၃-ယောက် နှင့် တူကြ၏။ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ-ဟူသော အဆင်း၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အဆီအစုတို့သည်ကား ပွဲကြည့်သမား ၄-ယောက်နှင့် တူကြ၏။ ဇီဝိတ-ဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်အထူးသည်ကား.... ထို ဓာတ်များကို မပုပ် မသိုးရအောင် စောင့်ရှောက်ရသော ကမ္မဇ အရှိန်၏ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်၍ ဇာတ်ပိုင်ရှင်နှင့်တူ၏။

(မုက်စိအကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ)

ထို့ကြောင့် မုက်စိအကြည်ကို 'ဝိပဿနာရှုသောအခါ မုက်စိအကြည် စက္ခုပသာဒ ဆိုသည်မှာ ပညတ်ဖြစ်၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမျှသာဖြစ်၏။ အမှန်မရှိ၊ အမှန်မဟုတ်ချေ။ ထိုမုက်စိအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကလေးသည်သာလျှင် အမှန် ရှိသောကြောင့် ပရမတ် ဖြစ်၏။ ၎င်း အမှန်ရှိသည့် မုက်စိအကြည်ဟု ခေါ်ဆိုသော ပရမတ် သဘောကလေးကို သူ့ဘာသာသူ သူ့ ကိုယ်ပိုင်သတ္တိဖြင့် ကြည်နိုင်ပါသလား.... ဖြစ်နိုင်ပါသလား....ဟု စဉ်းစား ဝေဖန်ရပေမည်။ ထိုအခါ မုက် စိ အ ကြည် ဟု အသမုတ် ခံရသော ပရမတ် သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ ကြည်လည်း မကြည်နိုင်၊ ဖြစ်လည်း

(၅၉)

စံပြဝိပဿနာ

မဖြစ်နိုင်ဘဲ အထက်ပုံစံပါ ၁၂-ပါးသော သဘောတရားတို့၏ အကူအညီကိုလည်း ရပါဦးမှ၊ အဆင်း၊ အလင်း၊ နှလုံးသွင်း၊ မြင်စိတ်တို့ကလည်း နီးကပ်သမှု ကျေးဇူးပြုကြဦးမှ ကြည်နိုင်၊ ဖြစ်နိုင်ပါသည်ဟု ဝန်ခံပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါ အတွင်းသဘော ၁၂-ခုနှင့် အပြင်သဘော ၄-ခုတို့အထဲတွင် ကြည်နိုင်သည့် အား၊ အစွမ်း ရှိလိမ့်ဦးမည်အထင်နှင့် ၎င်းသဘောတရားအားလုံး တို့ကို တခုစီ တခုစီ သဘောလက္ခဏာ၊ အလုပ်ကိစ္စ၊ အကျိုး၊ အကြောင်းစသည်တို့ဖြင့် ဝေဖန်ပိုင်းခြား၍ အနုစိတ် စစ်ဆေး ကြည့်ရှုလျှင် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မည်သည့် တရားသဘောအထဲမျှ အကြည်ကလေး မရှိ၊ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများလည်း သူတို့သဘောကို သူတို့ အသီး အသီး ဆောင်နေကြသဖြင့် အကြည်သဘောကိုဖြစ်စေ၊ ပေါ်စေနိုင်သော သတ္တိဗျာပါရ မရှိကြောင်း ဝန်ခံရတော့၏။

သို့အတွက် မျက်စိအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘော တရားကလေးသည် သူ့ဟာသူ ကြည်နိုင်သော အနှစ်အသား မရှိသောကြောင့် အသာရကဋ္ဌ အနတ္တဖြစ်၏။ သူ့အလိုအတိုင်း မဖြစ်ပေါ်နိုင်ဘဲ သူများအလိုကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်ရသော ကြောင့် အဝသ ဝတ္တန အနတ္တ = သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်နိုင်မှုကို မပိုင်ခြင်းကြောင့်၊ အသာမိက အနတ္တ = သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ် နိုင်မှု သုဉ်းဆိတ်နေသောကြောင့်၊ သုညတ အနတ္တ = ပတ်ဝန်း ကျင် သဘောတရားများ နီးကပ်သမှု ကျေးဇူးပြုကျမှ မျက်စိ အကြည်ဟု ဆိုသော သဘောကလေး ပေါ်နိုင်၊ ဖြစ်နိုင်

သောကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင် သဘောများ မပြည့်စုံပါက အချည်းနှီး အလဟဿ ဖြစ်နေသောကြောင့် တူနွှ ရိတ္တ သဘော ဖြစ်နေ၏။ ဤကဲ့သို့ ဉာဏ်ဖြင့် ခဲ့ခြင်း ဝေဘန်၍ ရှုခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာဟု ခေါ်၏။ ဝိဘဇ္ဇ ဝါဒ ဖြစ်၏။

မျက်စိအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် အခြား နီးကပ်သော ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားထဲ၌လည်း ရှာဖွေ၍ မတွေ့ရဘဲ ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံးနေသောကြောင့် ခယဠေ့န အနိစ္စ ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း အနိစ္စဖြစ်၏။

၎င်းအကြည်ဟု ခေါ်သော သဘောကလေးသည် ၁၂-ပါးသော သဘောတရားတို့၏ ဖိစီး နှိပ်စက်ခြင်းကို တလစပ် ခံနေရခြင်း၊ ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံးခြင်း သဘောတို့ဖြင့် ထပ်ခါ ထပ်ခါ မလုပ်သာအောင် ခံနေရခြင်းတို့ကြောင့် သူ့ကိုယ်တိုင် ထောက်ရာ၊ တည်ရာ မရသောကြောင့် ဒုက္ခ၊ ထောက်ရာ၊ တည်ရာ မရသဖြင့် ဘေးနှင့်တူသောကြောင့် ဘယဠေ့န ဒုက္ခ ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ဒုက္ခသဘောဖြစ်၏။

ရှင်းလင်းချက်။ ။ မျက်စိအကြည်ဟု အသမုတ် ခံရသော သဘောကလေးကို စစ်ဆေး ဝေဘန်ဩညှော်ရာ ၎င်းသဘော ကလေးသည် သူ့ကိုယ်တိုင် သူ့ဟာသူ မကြည်နိုင်၊ မဖြစ်ပေါ် နိုင်ကြောင်းကို သိရ၏။

စံပြဝိပဿနာ

သူကိုယ်တိုင် သူ့ဟာသူ တဦးတည်း ထီးထီးဝံ့ဝံ့ စွန့်စွန့် စားစား ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ဟု ဝန်ခံမှသာလျှင် သူ့အပေါ်၌ အတ္တအနေဖြင့် ယုံကြည် စိတ်ချစွာ သိမ်းပိုက် အားကိုးရပေမည်။ ယခုမူကား.... ဤကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများကို လွှဲချ၏။ ပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်လျက် ရှိသော သဘောတရားများကလည်း သူတို့နှင့်သက်ဆိုင်ရာ သဘောများကိုသာ အသီးသီး ဆောင်ရွက်နေကြရာ မျက်စိအကြည်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော အား၊ အစွမ်းသတ္တိ မရှိကြသည့်အပြင် အကြောင်းတရားများ မဟုတ်ကြတော့ဘဲ အနတ္တသာလျှင် ဖြစ်၍နေကြ၏။ သို့အတွက် အကြောင်းရပ်ကား အကျိုး ပြတ်ရရှာတော့၏။

(မျက်စိအကြည်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ)

မျက်စိအကြည် စက္ခုပသာဒဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေး၊ ဓာတ်ကလေးသည် အရင် မရှိ၊ ခုမရှိ၊ နောင် မရှိ၊ ကာလသုံးပါးမှလွတ်၏။ အရင်မရှိဆိုသည်မှာ အခြား သဘောတရားများနှင့် တိုက်ဆိုင်ဆဲ ဖြစ်သည့်အခါကျမှ ဖြစ်ပေါ်လာရသဖြင့် မှန်သည်ဟု ထားပါဦးတော့၊ ယခု မရှိဆိုသည်မှာ ရှိလို့သာ လက်ငင်း တွေ့ကြုံရသည်ဟု စောဒက ဝင်ငြားအံ့။ အဖြေမှာ ယခုရှိလို့ တွေ့နေရသည်ဟု ဆိုရာ၌ တွေ့နေရသော မျက်စိအကြည်ကလေးက သူ့ဟာသူ ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိဖြင့် ဖြစ်နိုင်၊ ရှိနိုင်ပါသည်ဟု ဝန်ခံဘဲ သူများကသာ ရှိနေသည်ဟု ပြောကြသဖြင့် သိမ်းပိုက် ယူငင်စရာ ရစကောင်းသော တကယ်ရှိ တကယ်ဖြစ် အနေမျိုး မဟုတ်ချေ။ သို့အတွက်

စံပြဝိပဿနာ

ယခု လက်ငင်းပင်မရှိ၊ ခုမရှိလျှင် နောင်လည်း ရှိမည်မဟုတ်၊ အရင်ဆိုသော အတိတ်ကို ထည့်၍ စဉ်းစားရန်ပင် မလိုတော့ချေ။ သို့အတွက် အရင်-ခု-နောင်-ဟု ဆိုသော ကာလသုံးပါးမှ လွတ်သဖြင့် ကာလဝိမုတ်-သူ ဟာသူ အေးပြီး၊ ငြိမ်းပြီး၊ ချုပ်ပြီး ဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ ယခု မရှိဟုဆိုရာ၌ ဘာမျှ မရှိ မဖြစ်ဟု မယူဆရချေ။ ဘာမျှ မရှိ၊ မဖြစ်ဟု ဆိုလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိအယူဖြစ်၏။ အနတ္တအနေဖြင့် မရှိဘဲ အနတ္တအနေဖြင့် ရှိသည်ဟု ယူဆရမည်။ အနတ္တအနေဖြင့် အမြဲရှိနေ၏။ တနည်း.... သိမ်းပိုက် ယူငင်၍ မရသော အရှိမျိုးဖြစ်၏။ ကာလသုံးပါးမှလွတ်သည့် အနတ္တအနေမျိုးဖြင့် ရှိသည်ကိုပင် ရုပ်တဖွားဖွား၊ နာမ်တဖွားဖွား၊ ဒိပ်ဒိပ်-သိမ့်သိမ့်-ဟု ဆိုသည့် သန္တတိအစဉ် ပြတ်သည် မည်၏။ ထို့ကြောင့် မျက်စိအကြည်ဟုဆိုသော ဓာတ်သဘောကလေးသည် အတ္တအနေမျိုးဖြင့် တကယ်ရှိနေသည်ဟု ထင်မှတ် စွဲယူမှုကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရာ ၎င်းအပေါ်၌ စွဲယူနေသော ဥပါဒါန် ပြုတ်သွားရ၏။ ဤကဲ့သို့ ဥပါဒါန် ပြုတ်ခြင်းကို အတ္တဒိဋ္ဌိပြုတ်သည်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပြုတ်သည်ဟုဆို၏။ အစွဲဥပါဒါန်ပြုတ်လျှင် ဘဝပြတ်ဘို့ သေချာတော့၏။ မျက်စိအကြည်ဟု အခေါ်ခံရသည့် ဓာတ်သဘောကလေးအပေါ်၌ အနတ္တမှန်း သိသဖြင့် သိမ်းပိုက်လိုသော ဆန္ဒမရှိဘဲ လက်လွှတ်လိုက်ခြင်းသည်ပင်လျှင် စိတ်နှင့် အာရုံ မတွေ့ဆုံစေသည်ဖြစ်သောကြောင့် စေတော =

စံပြဝိပဿနာ

ဝိမုတ္တိဖြစ်တော့၏။ စိတ်ကို စိတ်အတိုင်းတိုင်း ထားနိုင်တော့၏။
“ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ” ဖြစ်၏ ဟူလို....။

(ဤနည်းကိုမှီး၍ နားအကြည်၊ နှာခေါင်း
အကြည် စသည်တို့၌ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဖြစ်ပုံ-
ကာလသုံးပါး လွတ်ပုံတို့ကို လေ့လာ ဆင်ခြင်
ပွားများရာသည်)။

(သညာသိ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာများ)

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော ပညာသိ ဝိပဿနာနည်းကလဲ့၍
အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟု ဆင်ခြင်ကြခြင်းသည် သညာသိ၊
ဝိညာဉ်သိများသာ ဖြစ်ကြ၍ အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မပြုတ်
နိုင်သောကြောင့် အပါယ်စသော ဘေးဆိုးကြီးများမှ လွတ်
မြောက်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ချေ။

သညာသိ၊ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာ ရှုပုံ ရှုနည်းများကို ယခု
မျက်စိအကြည်ရုပ်၌ နမူနာအနေဖြင့် အနည်းငယ် ဖော်ပြ
ပေအံ့။

(မျက်စိအကြည်၌ သညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ)

မျက်စိအကြည်၌ သညာသိ ဆိုသည်မှာ ... မျက် ဖြူ နှင့်
တကွ မျက်နက်ဝန်းကြီးပါ ပါဝင်သော လူတို့ မြင်နေကြ
သည့် မျက်လုံးအိမ်ကြီး တခုလုံးသည် အ မြဲ မ ပြတ် ဖြစ်
ပြီး ပျက်နေသောကြောင့် အနိစ္စ၊ မျက်စိသည် ဖြစ်ပျက်၊

(၆၄)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြစ်ပျက် သဘောတို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံနေရသောကြောင့် ဆင်းရဲ အတိသာ ဖြစ်၍ ဒုက္ခ၊ ဖြစ်ပျက် - ဖြစ်ပျက်ဆိုသည့် အနိစ္စ သဘောနှင့် ဆင်းရဲဆိုသည့် ဒုက္ခသဘောတို့ကို မဖြစ် မပျက်ပါ နှင့်၊ မဆင်းရဲပါနှင့်ဟုဘား၍ မရသဖြင့် ကိုယ်နှင့်မဆိုင်၊ ငါနှင့် မဆိုင်၊ ငါပိုင်မဟုတ်၊ ငါအစို့ မရသောကြောင့် အနတ္တ-အနတ္တ ဟု ပွားများ ဆင်ခြင်နည်းမျိုးကို သညာသိဟုခေါ်၏။ သညာ သိမှာ ပညတ် မျက်စိပေါ်မှာ မူတည်ပြီး သဏ္ဌာန်ဒြပ် အရိပ် နိမိတ်တို့ကိုပါ ထည့်၍ ဆင်ခြင် စဉ်းစားသောကြောင့် သဏ္ဌာန် ဒြပ်ပေါ်မှာ သောင် တင် နေသည့် အပြင် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတို့ကြောင့် နိယာမ အစဉ် အလာ အတိုင်း ဖြစ်ပျက် နေခြင်းကို ရှုနေသည်လည်း ဖြစ်ရာ မည်သည့်အခါမျှ အစွဲ ဥပါဒါန်မပြုတ်နိုင်ချေ။

မျက်စိအကြည်၌ ဝိညာဉ်သိဝိပဿနာရှုပုံ

မျက်စိ အကြည်၌ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာ ရှုပုံ ရှုနည်းမှာ မျက်စိ အကြည် ဆိုသည်မှာ.... သသမ္ဘာရ မျက်လုံး အိမ်ကြီး မဟုတ်၊ မျက်နက်ဝန်း၏ အလယ်တည့်တည့် သန်းဦးခေါင်း ပမာဏရှိ အရပ်၌ မျက်လွှာ ခုနစ်လွှာကို ပြန့်နှံ့လျက် တည်ရှိ သော သဘော ဖြစ်၏။ ၎င်းမျက်စိ အကြည် ဓာတ် ကလေး သည်သာလျှင် အမှန်ရှိ၏။ ၎င်း ဓာတ် သဘော ကလေးသည် ငါမဟုတ်၊ သူမဟုတ်၊ ယောက်ျား မဟုတ်၊ မိန်းမ မဟုတ်၊ လူမဟုတ်၊ နတ်မဟုတ်၊ အသက် မဟုတ်၊ လိပ်ပြာ မဟုတ်၊

(၆၅)

စံပြဝိပဿနာ

သဘော မြည့်မြည့်ကလေးသဘာ ဟုတ်၏။ မျက်စိ အကြည် ဟု ခေါ်ဆိုသော ထိုအကြည် ပရမတ်သဘော၊ ဓာတ်သဘော ကလေးသည် အမြဲ ပျက်စီးနေ၏။ အဟောင်း ပျက် အသစ် ဆက်နေသော သန္တတိအစဉ်မှာ မြန်လွန်းအားကြီး၍ ပျက် မှုန်းကို မထင်နိုင်၊ ရုပ်ရှင်ကားကဲ့သို့ဖြစ်၏။ လက်ဖြစ်တတ်၍ ကုဋေငါးထောင်ကျော် ပျက်စီးနေ၏။ ၎င်း ဓာတ် သဘော ကလေးသည် အမြဲပြတ် တလစပ် ပျက်စီးနေသောကြောင့် အနိစ္စဖြစ်၏။ အမြဲ ပျက်စီးနေသဖြင့် ချမ်းသာ သုခ မရှိ ဆင်းရဲအတိ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခ ဖြစ်၏။ ပျက်စီးခြင်း ဆင်းရဲခြင်းတို့ကို တား၍ မရသောကြောင့် အနတ္တ ဖြစ်၏။ မပျက်စီးပါနှင့်၊ မဆင်းရဲပါနှင့် ဟု တောင့်တ၍ မရသဖြင့် ကိုယ်အလိုသို့ မလိုက်သောကြောင့် ကိုယ်အစိုးမရ၊ သူ့ဟာ သူ ဖြစ်ချင်သလိုဖြစ်၊ ပျက်ချင်သလို ပျက်နေသော သဘော ကလေး၊ ဓာတ်ကလေးဖြစ်သောကြောင့် အနတ္တဟု ဆင်ခြင် စဉ်းစား ပွားများ နည်းမျိုးသည် ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာ ဖြစ်၏။ ဤနည်းမျိုးသည် ဓာတ်ကလေး၊ ပရမတ် ကလေး ပေါ်တွင် သောင်တင်နေပြီး မနောဝိညာဉ်ကစွဲ၍ ရှုဆင်ခြင် နည်းမျိုး ဖြစ်၍ အပါယ်ဘေး၊ နိယာမ မိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိ ဘေး ဆိုးကြီး တို့မှ မလွတ်မြောက်နိုင်ချေ။ မည့်သည့်အခါမျှ ဥပါဒါန်၏ အာရုံမပြုတ်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တဒိဋ္ဌိမပြုတ်ဘဲ သံဝေဂကလေး ဖြစ်ရုံမျှသာ ဖြစ်နိုင်၏။

(သညာသိ၊ ဝိညာဉ်သိမျိုးသည် အမှန်စင်စစ် ဝိပဿနာ ဟုပင် အခေါ်မခံထိုက်ချေ။ အထူးစဉ်းစားကြပါလေ)။

စံပြဝိပဿနာ

(သောတပဿာဒ နားအကြည်ပုံစံ)

	အာပေါ=ဖမ်း။	
ပထဝီ၊	(သောတပဿာဒ)	တေဇော။
	(နားအကြည်)	
တည်၊	(ကမ္မဇအရှိန်)	စောင့်။
	ဝါယော=ထောက်ပံ့။	
စိတ်။	ဥတု။	အာဟာရ။
	ဇီဝိတ။	
ဝဏ္ဏ။	ဂန္ဓ။	ရသ။
		ဩဇာ။

နားအကြည်၌ သဘောကြီး ၄ ချက်

- (၁) အသံကို ထိခိုက်ခြင်းငှာ ထိုက်သည့် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတို့ကြည်လင်ရခြင်းသဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)။
- (၂) အသံကို ဆွဲဆောင် ရ သည့် ကိစ္စ အမှု အရာ ရှိ၏။ (ရသ)။
- (၃) ကြားစိတ်၏ တည်ရာဌာန ဖြစ် ရသည့် အကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)။
- (၄) ကြားလိုသည့် အကြောင်းရင်းအရ ပြုလုပ်အားထုတ် ခဲ့ဘူးသည့် အ ရှိန် စုတုင် ပါဝင်သည့် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး နီးကပ်သော အ ကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)။

စံပြဝိပဿနာ

နားအကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ

နားအကြည်(ဝါ)သောတပဿာဒ ဆိုသည်မှာ ဝိဇ္ဇမာန ပညတ်ဖြစ်၍ အမှန်မရှိ၊ နားအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေး၊ ဓာတ်ကလေးသာ အမှန်ရှိ၏။ ထိုနားအကြည်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သည့် သဘောကလေးသည် သူ့ကိုယ်တိုင် သူ့ဟာသူ ကိုယ်ပိုင် အားအစွမ်းသတ္တိဖြင့် မဖြစ်ပေါ်နိုင် သူ့ဟာသူ ကြည်နိုင်ပါသည်၊ ဖြစ်နိုင်ပါသည်ဟု ဝန်ခံမှသာလျှင် သူ့အပေါ်၌ ယုံကြည် စိတ်ချစွာ အားကိုးကြရပေလိမ့်မည်။ အားကိုးရာ ထောက်တည်ရာ အနေဖြင့် သိမ်းပိုက်ကြရပေလိမ့်မည်။ ယခုမူကား သူ့ကို စစ်ချက်ထုတ်ကြည့်လျှင် အတွင်းဘက်က ၁၂-ပါးသော အခြားသဘောများ ခြံရံနေကြခြင်း၊ အပြင်ဘက်ကလည်း အသံဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကလေးက ဆုံလာဦးမှ၊ နှလုံးသွင်းကလည်း လက်တို့ ကျေးဇူးပြုပါဦးမှ၊ ဟင်းလင်းကလည်း ထောက်ခံကူညီပါဦးမှ၊ ကြားစိတ်ကလည်း ပေါ်လာဦးမှ၊ နားအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော ပရမတ်သဘော၊ ဓာတ်သဘောကလေးသည် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်၏။

ထို့ကြောင့် နားအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် ပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်သော သဘောတရားတို့၏ အလိုကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်၍ သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်မှုကိုမပိုင်သောကြောင့် အသာမိက အနတ္တ = သူ့ကိုယ်တိုင်လည်း ဖြစ်

စံပြဝိပဿနာ

ပေၤမုၢ်ကို မပိုင်၊ သုတပါးကိုလည်း ဖြစ်နိုင်မူ၊ ဖြစ်စေနိုင်မူတို့မှ
ကင်းဆိတ်နေသောကြောင့်၊ သုညတ အနတ္တ = ပတ်ဝန်းကျင်
သဘောတရားများ နီးကပ်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို
လည်း တား၍မရ၊ တားလိုသူ၏ ဆန္ဒနှင့် ကွာခြားပြီးလျှင်
အလကား အချည်းနှီး ဖြစ်သွားသောကြောင့်၊ တုစ္ဆ အနတ္တ =
သူကိုယ်တိုင် ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိမရှိ၊ အနှစ်အသား
ကင်းမဲ့သောကြောင့်၊ အသာရက အနတ္တစသည်ဖြင့် ပညာ
ဦးစီး၍ ပရမတ်သဘောကလေးကို ဖေါက်ခွဲ သုံးသပ် စဉ်းစား
ဝေဖန်ခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာရှုသည်ဟု ခေါ်၏။

ထို နားအကြည်ဟု အသမုတ် ခံရသော ခေတ်သဘော
တလေးသည် ပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်လျက်ရှိသော သဘော
တရားများထဲ၌ ရှာဖွေကြည့်ရှုသော်လည်း မတွေ့ရဘဲ ပျောက်
ပျက် ကုန်ခန်း ချုပ်ဆုံးနေသည်ကိုသာ တွေ့ရသောကြောင့်၊
အနိစ္စ = ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းလျက်နေသော ဒဏ်ချက်တို့ဖြင့်
အနှိပ်စက်ခံနေရသော သဘောဖြစ်သောကြောင့်၊ ဒုက္ခဟူ၍
ဉာဏ်ကို အသုံးပြုကာ တရားဦးခေါင်း ဆုံးအောင် စဉ်းစား
ဝေဖန်ခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာဟု ခေါ်၏။

(နားအကြည်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ)

နားအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကလေးသည်
အရင် မရှိ၊ ခု မရှိ၊ နောင် မရှိ၊ ကာလသုံးပါးမှ လွတ်၏။

ဝံပြဝိပဿနာ

ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်းဖြင့် အရင်က မရှိ ဆိုနိုင်ပါသနည်း....ဟူမူ အသံဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကလည်း ပေါ်လာခိုက် ကြုံပါဦးမှ၊ နားအကြည်ကိုလည်း ထိခိုက်ပါဦးမှ၊ နှလုံးသွင်း၊ ဟင်းလင်း၊ ကြားစိတ်တို့ကလည်း ထောက်ခံပါဦးမှ၊ နား အကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် ဖြစ်ပေါ် လာရသည်ဖြစ်၍ အရင်က မရှိပါ။

အရင်က မရှိဆိုသည်မှာ မှန်ပြီထားပါဦးတော့.... ယခုတော့ နားအကြည် ရှိနေသည် မဟုတ်ပါလားဟု ဆိုငြားအံ့။ ယခုလည်း မရှိပါ။ ယခု ရှိသည်ဟုဆိုသည်မှာ နားအကြည် ကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံခြင်းမဟုတ်ဘဲ အသံ၊ ဟင်းလင်း၊ နှလုံးသွင်း၊ ကြားစိတ်တို့ကသာ စွပ်စွဲခြင်းဖြစ်ကြ၍ ယခုလည်း မရှိပါ။ ယခုမှမရှိလျှင် နောင်ဆိုသောစကားကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန် မလိုတော့ပါ။ သို့အတွက် နားအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော ပရမတ်သဘော၊ ဓာတ်သဘောကလေးသည် အရင်၊ ခု၊ နောင် ဟု ဆိုသော ကာလသုံးပါးမှလွတ်သောကြောင့် ကာလဝိမုတ်= သူကိုယ်တိုင် အေးပြီး၊ ငြိမ်းပြီး၊ ချုပ်ပြီး၊ နိရောဓဖြစ်၏။ သူကိုယ်တိုင် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။ မနုဿလူသားတို့ကသာ ဆရာကောင်း မတွေ့ကြရ၍ အထင်မှားပြီးလျှင် နားအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော ဓာတ်သဘောကလေးသည် အတ္တအနေဖြင့် ရှိနေသည်ဟု ထင်မှတ်နေကြရရှာပေ၏။

စံပြဝိပဿနာ

(သာနပဿဒ နှာခေါင်းအကြည်ပုံစံ)

အာပေါ=ဖမ်း။

ပထဝီ။ (သာနပဿဒ) တေဇော။

တည်။ (နှာခေါင်းအကြည်)
(ကမ္မဇအရှိန်) စောင့်။

ဝါယော=ထောက်ပံ့။

စိတ်။ ဥတု။ အာဟာရ။

ဇီဝိတ

ဝဏ္ဏ။ ဂန္ဓ။ ရသ။ သြဇာ။

နှာခေါင်းအကြည်၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

- (၁) အနံ့ကို ထိခိုက်ခြင်းငှာ ထိုက်သည့် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတို့ ကြည်သင်ရခြင်းသဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)။
- (၂) အနံ့ကို ဆွဲဆောင်ရခြင်း အလုပ်ကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)။
- (၃) နံစိတ်၏ တည်ရာဌာန ဖြစ်ရခြင်းအကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)။

စံပြဝိပဿနာ

(၄) နံလိုသည့် အကြောင်းရင်းအရ အားထုတ် ပြုလုပ်ခဲ့
ဘူးသည့် အရှိန်စုတွင်ပါဝင်သည့် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတို့
နီးကပ်မှုအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ (ပဒဌာန်)။

နှာခေါင်းအကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ

နှာခေါင်းအကြည် သာနာ ပသာဒ ဆိုသည့် သဘောကလေး
ဓာတ်ကလေးသည် အတ္တအနေဖြင့် သူ့ကိုယ်တိုင်က သူ့ဟာသူ
ကြည်နိုင်၊ ဖြစ်နိုင်၊ ရှိနိုင်သည်ဟု ထိ ထီးဝံ့ဝံ့ စွန့်စွန့်စားစား ဝန်
မခံခဲ့ချေ။ ဂန္ဓာရုံဆိုသည့်အနံ့ကို အားကိုးနေရခြင်း၊ သာနာ၊
ဝိညာဉ်ခေါ်သည့် စိတ်ဓာတ်ကလေးကို မှီခိုနေရခြင်း၊ မနသိ
ကာရ ဟုဆိုသည့် စေတသိက် နှလုံးသွင်းကို မြှော်လင့်နေရခြင်း၊
ဝါတီဟုဆိုသည့် ငြိမ်သက်လျက်ရှိသော လေဓာတ်ကို အမှီပြု
နေရခြင်း၊ ဤသို့သော အကြောင်းလေးပါးတို့ ပေါင်းဆုံ
ညီညွတ်ကြ၍ အတွင်းဘက်ကလည်း မဟာဘုတ်လေးပါး အစ
ရှိသော ၁၂-ပါးသောဓာတ်များက ကျေးဇူးပြု ထောက်ပံ့ကြမှု
သာလျှင် နှာခေါင်းအကြည်ဟု ခေါ်ဆိုသမုတ်ရသည့် အကြည်
ဓာတ်ကလေးသည် ဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။

ထို့ကြောင့် နှာခေါင်းအကြည်ဟု ဆိုသည့် ဓာတ်သဘော၊
ပရမတ်သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်
အနတ္တ = သူ့ဟာသူ မဖြစ်နိုင်ဘဲလျက် ဖြစ်သည်ဟုထင်ရသော
(ဃန)ကလေးကို ပတ်ဝန်းကျင်သဘောတရားများနှင့် ဖေါက်ခွဲ
ကြည့်ရှုရာ ၎င်း(ဃန)သဘောကလေးသည် ကုန်ခန်းခြင်းသို့

စံပြဝိပဿနာ

ရောက်သွားသဖြင့် (ခယ)သဘောဖြစ်၏။ (ခယ)သဘောသို့ ရောက်သွားခြင်းကိုပင် ခယဋ္ဌေန အနိစ္စံ ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း အနိစ္စဖြစ်တော့၏။ ကုန်ခန်းခြင်းသို့ရောက်သွားသဖြင့် ကိုးကွယ် အားထား ထောက်တည်ရာမရသောဘေးနှင့် တွေ့ကြုံနေရသည့် သဘော ဖြစ်သောကြောင့် ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခံ ဟုဆိုသည့်အတိုင်း ဒုက္ခသဘောဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ ဉာဏ်ကိုစေစား၍ တွေးရှု ဆင်ခြင် ပွားများခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာပွားသည်ဟု ဆို၏။

(နှာခေါင်းအကြည်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ)

နှာခေါင်းအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကလေး သည် အရင်မရှိ၊ ခုမရှိ၊ နောင်မရှိ။ ကာလသုံးပါးမှလွတ်၏။ အရင်က မရှိဆိုသည်မှာ ခုမှ ပေါ်ရှိသဖြင့် မှန်သည်ဟု ဆိုရ စေကာမူ ယခု မျက်မြင်တွေ့နေရသဖြင့် ခုမရှိဆိုသည်ကို ရှင်းပြ ပေအံ့။ ယခု မရှိဆိုသည်မှာ နှာခေါင်း အကြည်ဟု အသမုတ် ခံရသော သဘောကလေး ကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံခြင်းမဟုတ်၊ လေ၊ အနံ့၊ နှလုံးသွင်း၊ နံစိတ်ဟု ခေါ်ဆိုရသည့် သဘောတရား ၄-ခုက်တို့က ပြောဆိုခြင်းမျှသာဖြစ်၏။ သို့အတွက် ၎င်းအကြည် သဘောကလေးသည် အနတ္တအနေဖြင့် တကယ်မရှိနိုင်ဘဲ သိမ်း ပိုက် ယူငင်၍ မရသော အနတ္တ အနေဖြင့်သာ တည်ရှိသော ကြောင့် ယခု မရှိဟုဆို၏။ ယခု မရှိလျှင် နောင်ဆိုသော အနာဂတ်၌ အဘယ်မှာ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။

သို့အတွက် နှာခေါင်းအကြည်ဟု အခေါ်ခံရသော ဓာတ် သဘော၊ ပရမတ်သဘောကလေးသည် အရင်ကလည်းမရှိ၊

စံပြဝိပဿနာ

ယခုသည်းမရှိ၊ နောင်လည်း မရှိနိုင်သောကြောင့် ကာလဝိမုတ်-
ချုပ်ပြီး၊ အေးပြီး၊ ငြိမ်းပြီး၊ အဗျာကတဓမ္မ = အသေကောင်
သက်သက် ဖြစ်တော့၏။

(ဇိဝ္ဗာပသဒ လျှာအကြည်ပုံစံ)

အာပေါ = ဖမ်း။

ပထဝီ။	(	ဇိဝ္ဗာပသဒ	)	တေဇော။
	(	လျှာအကြည်	)	
တည်။	(	ကမ္မဇအရှိန်	)	စောင့်။

ဝါယော = ထောက်ပံ့။

စိတ်။	ဥတု။	အာဟာရ။
	ဇီဝိတ။	

ဝဏ္ဏ။	ဂန္ဓ။	ရသ။	ဩဇာ။
-------	-------	-----	------

(လျှာအကြည်၌ သဘောကြီး ၄ ချက်)

(၁) အရသာကို ထိခိုက်ခြင်းငှာ ထိုက်သည့် ဓာတ်ကြီး
၄-ပါးတို့ ကြည်လင်ရခြင်းသဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)။

(၂) အရသာကို ဆွဲဆောင်ရခြင်း အမှုအရာ အလုပ်ကိစ္စ
ရှိ၏။ (ရသ)

စံပြဝိပဿနာ

(၃) စားစိတ်၏ တည်ရာဌာန ဖြစ်ရခြင်းအကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပဋ္ဌာန်)

(၄) စားလိုသည့် အကြောင်းရင်းအရ အားထုတ် ပြုလုပ်ခဲ့ဘူးသည့် အရှိန်စုတွင် ပါဝင်သည့် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတို့ နီးကပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

(လျှာအကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ)

လျှာအကြည် ဇိဋ္ဌာပသာဒဟု ခေါ်ဆို အသမုတ် ခံရသည့် ပရမတ်သဘောကလေးသည် ဘူတရုပ်လေးပါးနှင့်တကွ အတွင်းဘက်က ၁၂-ပါးသော သဘောတရား အပြည့်အစုံ ရှိပါဦးမှ၊ အရသာဆိုသည့် စားစရာသဘောကလည်း ရှိပါဦးမှ၊ စားစိတ်၊ နှလုံးသွင်း၊ စွတ်စို့ခြင်းဆိုသည့် သဘောတရားများနှင့်လည်း ပြည့်စုံပါဦးမှ ဖြစ်၍ ပေါ်ပေါက်နိုင်၏။ အတွင်းဘက်က ၁၂-ပါး၊ အပြင်ဘက်က ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၁၆-ပါးသော သဘောတရားတို့အနက် တခုခု ချို့ယွင်း ပျက်ကွက်ခဲ့သော် လျှာအကြည်သဘောကလေးသည် မဖြစ်နိုင်၊ မပေါ်နိုင်တော့ချေ။ ခြံရံလျက်ရှိကြသော သဘောတရားများအနက် တခုခုကို ဉာဏ်ဖြင့် ဖြုတ်ကြည့်လျှင် လျှာအကြည်သဘောကလေးကိုယ်တိုင် အနှစ်သာရ မရှိသောကြောင့် အနတ္တ၊ အနှစ်အသားမရှိသောကြောင့် ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းနေသော သဘော ဖြစ်သဖြင့် အနိစ္စ၊ ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းနေသော သဘောတို့ဖြင့် အနှိပ်

စံပြဝိပဿနာ

စက် ခံနေရသောကြောင့် ဒုက္ခ-ဟု ဉာဏ်ကို စူးစိုက်၍ နှလုံးသွင်း
နေခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာရှုသည်မည်၏။ ဤပုံ ဤနည်းမှ
တပါး ပရမတ်သဘော၊ ဓာတ်သဘော၊ သုခုမ အတ္တသဘော
ဖြစ်နေသည့် သန္တတိ သန၊ သမ္မဟ သနတို့ကို မဖေါက်ခွဲနိုင်ဘဲ
ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့ထုံးစံအတိုင်း ဖြစ်
ပျက်နေသော သဘောတရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု
လက္ခဏာရေးတင်၍ ရှုပုံ ရှုနည်းမျိုးသည် သညာသိ၊ ဝိညာဉ်သိ
ဝိပဿနာမျိုးဖြစ်၍ သံသရာဝဋ်စက်မှ လွတ်ထွက်ဘို့ရန် ခဲယဉ်း
လှပေ၏။ သာသနာပ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခမျိုးနှင့် ဝိညာဏ်စွဲ အနတ္တမျိုး
ဖြစ်၍ ဝိပဿနာဟူသော အမည်နှင့်ပင် မှထိုက်တန်ချေ။

(လျှာအကြည်၌ ကာလ ၃·ပါး လွတ်ပုံ)

လျှာအကြည်သည် အရင် မရှိ ခုမရှိ၊ နောင်မရှိ၊ အတိတ်၊
ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ်ဟု ဆိုသည့် ကာလသုံးပါးမှ လွတ်၏။ အရင်
နှင့် နောင်ကို ရှင်းပြဘို့ မလို၊ အထက်ကလည်း ရှင်းပြခဲ့ပြီး
ဖြစ်၏။ အထက်ကနည်းများကိုမှီး၍ ပစ္စုပ္ပန် ကာလ ယခုမရှိ
ဆိုခြင်းအတွက်ပင်လျှင် ရှင်းပြရန်မလိုတော့ဟုထင်၏။ သို့ရာတွင်
နေယျပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ကြ၍ ထပ်ခါ ထပ်ခါ ရှင်းလင်း၍ ဖေ၍ပြ
ရခြင်းဖြစ်၏။ ကြေကြေညက်ညက် ဖြစ်နိုင်စေရန် ရည်သန်၍
ရှင်းလင်းရပေ၏။

စံပြဝိပဿနာ

လျှာအကြည်ဟုဆိုသော ပရမတ်သဘောကလေးသည် ယခု မရှိသည်ကို ကျေနပ် သဘောကျရန်လို၏။ အဘယ်ကြောင့် ယခု မရှိပါသနည်းဟူမူ သူကိုယ်တိုင်က ရှိပါသည်ဟု ဝန်ခံခြင်း မဟုတ်ဘဲ ၎င်း၏အတွင်းဘက်က ၁၂-ပါးသော သဘောတရား များနှင့် အပြင်ဘက်က စားစရာ အရသာ၊ စားစိတ်၊ စွတ်စိုခြင်း၊ နှလုံးသွင်းဟု ဆိုအပ်သော သဘောတရား ၄-ပါးတို့က ပြောဆို ခြင်းမျှသာဖြစ်၏။ သို့အတွက်.... သူ့ ပကတိ မူလသဘောမှာ တကယ်ရှိမဟုတ်ဘဲ သူများက ရှိသည်ဟု ပြောဆိုသော အရှိမျိုး ဖြစ်၍ ယခုမရှိဖြစ်၏။ သို့ကြောင့် လျှာအကြည်ဓာတ် သဘော ကလေးသည် အေးပြီး၊ ချုပ်ပြီး သဘောပေတည်း။

(ကာယ ပဿဒ ကိုယ်အကြည်ပုံစံ)

အာပေါ=ဖမ်း။

ပထဝီ။	(ကာယပဿဒ)	တေဇော။
-------	----------	--------

(ကိုယ်အကြည်)

တည်။	(ကမ္မဇ အရှိန်)	စောင့်။
------	------------------	---------

ဝါယော=ထောက်ပံ့။

စိတ်။	ဥတု။	အာဟာရ။
-------	------	--------

ဇီဝိတ။

ဝဏ္ဏ။	ဂန္ဓ။	ရသ။	ဩဇာ။
-------	-------	-----	------

စံပြဝိပဿနာ

ကိုယ်အကြည်၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

- (၁) အတွေ့သဘောကို ထိခိုက်ခြင်းငှာ ထိုက်သည့် မဟာဘုတ်ကြီး ၄-ပါးတို့ ကြည်လင်ရခြင်းသဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)။
- (၂) ဖောဠဗ္ဗာရုံ အတွေ့ သဘောကို ဆွဲဆောင်ရသည့် အလုပ်ကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)။
- (၃) ကာယဝိညာဉ်၏ဘည်ရာဌာနအဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်နေရသည့် အကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)။
- (၄) တွေ့ထိလိုသည့်အကြောင်းရင်းအရ ပြုလုပ် အားထုတ် ခဲ့ဘူးသည့် အရှိန်စုတွင် ပါဝင်သည့် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတို့ နီးကပ် မှုအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)။

(ကိုယ်အကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ)

ကာယ ပဿာဒ ကိုယ်အကြည်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သည့် ဓာတ် သဘောကလေးသည် သူ့ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ ဖြင့် မရှိနိုင်၊ မပေါ်နိုင်၊ မဖြစ်နိုင်ချေ။ အတွင်းဘက်က ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ·ဟု ဆိုသော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် (၈)ပါးနှင့် စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ၊ ဇီဝိတ·ဟူသော ဓာတ်လေးပါးတို့ ပြည့်စုံပါမှ အရင်ကအရှိန်နှင့် ယခုအရှိန် ဟု ဆိုအပ်သော ကံအရှိန်ခေါ် ကာယအကြည်သည် တည်ရှိရ၏။ ဤကဲ့သို့ တည်ရှိရသည့်အပြင် ဗဟိဒ္ဓကလည်း ဖောဠဗ္ဗာရုံ၊ ကာယဝိညာဉ်၊ ထဒ္ဓ၊ မနသိကာရ ဟူသော တွေ့စရာ သဘော၊ တွေ့စိတ်၊ ကြမ်းကြမ်း သဘောကလေး နှလုံး

စံပြဝိပဿနာ

သွင်းတို့ အပြည့်အစုံ မပျက်မကွက်ကြဘဲ ရှိကြမှသာလျှင် ကိုယ် အကြည် သဘောကလေးသည် ဖြစ်နိုင်၊ ရှိနိုင်၏။ ထိုပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်သမှု ကျေးဇူးပြုနေကြသော သဘောတရားများ အနက် တခုခု ပျက်ကွက်ခဲ့သော် ကိုအကြည် ပရမတ် သဘောကလေးသည် မဖြစ်ပေါ်နိုင်၊ သူတပါးအလိုနှင့်မှ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခြင်းကြောင့် အနတ္တ၊ သူ့ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ ပျောက်ဆုံးနေသောကြောင့် အနိစ္စ၊ သူ့ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ ဘာကမျှမရှိ၍ အချည်းနှီး ဖြစ်နေသောကြောင့် ဒုက္ခဟု ကိုယ်အကြည်ပေါ်၌ သဘောပေါက်အောင်၊ ပိုင်အောင် ဝေဘန်စဉ်းစားခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာရှုသည်ဟု ခေါ်၏။

ကိုယ်အကြည်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ

ကိုယ်အကြည်သည် ကာလသုံးပါးမှ လွတ်၏။ အရင်နှင့် နောင်ကို ရှင်းပြရန် မလိုတော့ချေ။ ယခုမရှိဆိုသည်မှာ ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်း မရှိပုံမျိုးလဲ ဆိုသည်ကို သဘောပေါက်ဘို့ အရေးကြီး၏။ ယခုမရှိသည်မှာ ကိုယ်အကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော ပရမတ်သဘောကလေး ကိုယ်တိုင်က ရှိပါသည်ဟု ဝန်ခံခြင်း မဟုတ်၊ နီးကပ်လျက်နေသော ပတ်ဝန်းကျင်သဘောတရားများ ဖြစ်ကြသည့် တွေ့စရာသဘော၊ တွေ့ထိစိတ် ခပ်မာမာ၊ ကြမ်းကြမ်း သဘောကလေး၊ နှလုံးသွင်းတို့က စုပေါင်း၍ ပြောဆို ကြခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ခုမရှိဟု ဆိုလို၏။ ယခုမှ မရှိလျှင် ယခုက ရွှေ့လျောသွားသော နောင်-ဆိုသည့် အချိန်ကာလ၌

စံပြဝိပဿနာ

အဘယ်မှာ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ သို့ကြောင့် ကိုယ်အကြည်ဟု
အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ အေးပြီး၊
ငြိမ်းပြီး၊ ချုပ်ပြီး သဘောဖြစ်၏။

ဟဒယဝတ္ထု = မနောအကြည်ပုံစံ

အာပေါ = ဖမ်း။

ပထဝီ။	(ဟဒယဝတ္ထု)	တေဇော။
	(မနောအကြည်)	
တည်။	(ကမ္မဇအရှိန်)	စောင့်။

ဝါယော = ထောက်ပံ့။

စိတ်။	ဥတု။	အာဟာရ။
	ဇီဝိတ။	စောင့်။
ဝဏ္ဏ။	ဂန္ဓ။	ရသ။
		ဩဇာ။

မနောအကြည်၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

(၁) မနောဓာတ်, မနောဝိညာဏ်ဓာတ်, စိတ်အသိဟု
အသမုတ်ခံရသည့် သဘောတို့၏ အမှီခံနေရသည့် သဘော
ဖြစ်၏။ (လက္ခဏ)။

(၈၀)

စံပြဝိပဿနာ

- (၂) မနောဓာတ်, မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ တည်ရာ
ဌာန ဖြစ်နေရသည့် အမှုအရာ ကိစ္စလုပ်ငန်းရှိ၏။
(ရသ)
- (၃) ထောက်ခံနေရသည့် အကျိုးသာ ရှိ၏။
(ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) ၁၃-ပါးသောကမ္မဇအရှိန်တို့နီးကပ်မှုကြောင့်ဖြစ်
ရ၏။(ပဒဋ္ဌာန်)

(မနောအကြည်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာမူပုံ)

ဟဒယဝတ္ထု ဆိုသည်မှာ နှလုံးသွေးဖြစ်၏။ နှလုံးသွေးသည် ကံ, သို့မဟုတ် အရှိန်ဖြစ်၏။ ၎င်းအရှိန်သည် အရင်က အားထုတ် ပြီးခဲ့ သည် အရှိန်၊ ယခု အား ထုတ် ဆဲ အရှိန်၊ အရင်က အရှိန်နှင့် ယခု အရှိန် ပေါင်း စပ် ခြင်းကြောင့် ... တဖန် ထပ်မံ၍ ပေါ်ရဦးမည့် အရှိန်ဟု သုံးမျိုး ရှိ၏။ ၎င်းအရှိန်စုကို မနောအကြည်ဟု ခေါ်၏။ ထို မနောအကြည်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သည့် ပရမတ် သဘော ကလေး သည် ဓမ္မာရုံ သဘောတရားကလည်း ရှိပါဦးမှ၊ လက်ခံစိတ်ဆိုသည့် ဘဝင် စိတ်လည်း ရှိပါဦးမှ၊ မနောဝိညာဉ်ဟု ဆိုသည့် သိမှုကလည်း လက်တို့ ကျေးဇူးပြုပါဦးမှ၊ မနသိကာရ ဆိုသည့် နှလုံးသွင်း ကလည်း ဆက်သွယ်ပေးပါဦးမှ၊ အတွင်းဘက်ကလည်း ၁၂-ပါးသော သဘောတရားတို့ကလည်း မပျက်မကွက် တည်ရှိ ကြပါဦးမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်ဖြစ်၍ သူ့ဟာသူ ဖြစ်နိုင်၊ ရှိနိုင်သော သတ္တိ မရှိသောကြောင့် အနတ္တ = သူ့ဟာသူ ဖြစ်

(၈၁)

စံပြဝိပဿနာ

ပေါ်နိုင်မှုအား၊ အစွမ်းပျောက်ဆုံးနေသောကြောင့်၊ အနိစ္စ= ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ ပျောက်ဆုံးနေသဖြင့် ထောက် ရာ...တည်ရာ မရသောကြောင့် ဒုက္ခ- ဟု မနောအကြည်က လေး ကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံ နေ ဘိသကဲ့သို့ ဉာဏ်ဖြင့် စူးစိုက်၍ ဆင်ခြင် သုံးသပ်ခြင်းကို ပညာသိဝိပဿနာ ရှုသည်ဟုခေါ်၏။ ဤကဲ့သို့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ပိုင်ခြား ထင်မြင် အောင် ရှု ပုံ၊ ရှုနည်းသာလျှင် အစွဲဥပပါဒါန် ပြုတ် နိုင် သော နည်း ဖြစ် ၍ ယထာဘူတဉာဏ်၊ မေဋ္ဌတိဉာဏ်တို့ကို ရနိုင်၏။ သညာသိ ဝိညာဉ်သိ ရှုပုံ၊ ရှုနည်းမျိုးသည် သဘောတရားကလေး တခုကို တရားဦးခေါင်းဆုံးအောင် နှိုက်နိုင်- လိုက်နိုင်သော နည်းမျိုး မဟုတ်သဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တဒိဋ္ဌိပြုတ်ဘို့အရေးအဝေးကြီး ဝေးလှပေသေး၏။

ဒွါရ ခြောက်ပါးဟု ဆိုသော မျက် စိ အ ကြည် ရုပ်တို့ကို ပညာသိ ဆိုက်အောင် ဝိပဿနာ ရှု ပုံ များ ကို ပြဆိုခဲ့ရာ၌ မဟာဘုတ် လေးပါးဟူသော ဓာတ်ကြီး လေး ပါး တို့သည် အများအားဖြင့် ရုပ်ဓာတ်များ၏ တည်ရာဌာန အဖြစ်နှင့် ပါဝင်နေကြ၏။ သို့အတွက် ၎င်းဓာတ်ကြီးလေးပါးကိုလည်း အနတ္တဖြစ်အောင် အနည်းငယ် ဝေဖန်၍ ပြဆိုဦးအံ့။

ပထဝီဓာတ် သဘောကြီး ၄ - ချက်

- (၁) ပထဝီသည် ကြမ်းသော သဘော ရှိ၏။ မာသော သဘောရှိ၏။(လက္ခဏ)

စံပြဝိပဿနာ

- (၂) တည်ပေးရသည့်ကိစ္စ အလုပ်ရှိ၏။(ရသ)
- (၃) အခြား ဓာတ် ကြီး များ ကို လက် ခံ နေ ရသည့် အကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။(ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) ကျန် ဓာတ်ကြီးသုံးပါး(တေဇော, အာပေါ, ဝါယော)တို့ နီးကပ်သမှု ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် ဖြစ်ရ၏။(ပဒုပ္ပန်)

(ပထဝီ၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ)

ပထဝီဟု အသမုတ်ခံရသည့်ဓာတ်ကို အသက်ပါ သဘောကြီး လေးချက်ခေါ် ဌာန်-လေးပါးနှင့် ဖောက်ခွဲ စစ်ဆေးကြည့်ရှုရာ (မာ) ဆိုသည့် သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ ကိုယ် ပိုင် အား အစွမ်း သတ္တိ ဖြင့် မ မာ နိုင် ဘဲ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော-ဟု ဆိုအပ်သော ကျန် ဓာတ်ကြီးသုံးပါးကြောင့်ဟု ဆို၏။ သို့အတွက် ကျန် ဓာတ် ကြီး သုံး ပါး သည် အကြောင်းတရားများ ဖြစ်နေကြ၏။

တဖန် အကြောင်းတရားများတို့လည်း တခုစီ တခုစီ စမ်းသပ် စစ်ဆေးကြည့်ရှုရာ တေဇောဆိုသည့် ဓာတ်ကလည်း ဗူမိ, အေးမှုကိုသာ ဆောင်ရွက်နေသဖြင့် မာမှုကို ဖြစ်စေအောင် မဘတ်နိုင်၊ အာပေါ ဓာတ်ကလည်း ဖွဲ့စည်းသော အလုပ်ကိုသာ လုပ်နေရသောကြောင့် မာမှုကို မဖြစ်စေနိုင်၊ ဝါယောဓာတ်ကလည်း ဖေါင်းပွဲ တွန်းကန်ခြင်းအလုပ်ကိုသာ ဆောင်ရွက်နေရသော သဘောဖြစ်သဖြင့် မာမှုကို မာပါစေ

စံပြဝိပဿနာ

တော့ဟု ဖြစ်ပေါ်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သော ဗျာပါရသတ္တိမရှိချေ။

သို့အတွက် ပထဝီဟု အသမုတ် ခံရသည့် မာသဒဘာ၊ ပျော့သဘော ဓာတ်ကလေးသည် သူ့ဟာသူ မှာနိုင်၊ ပျော့နိုင်သော ကိုယ်ပိုင်အား၊ အစွမ်းသတ္တိမရှိသောကြောင့် အနတ္တ= ကိုယ်ပိုင်အား၊ တစွမ်းသတ္တိပျောက်ဆုံးနေသောကြောင့်၊ အနိစ္စ= ကိုယ်ပိုင်အား၊ အစွမ်းသတ္တိ ပျောက်ဆုံးနေသဖြင့် ယူကျုံးမရ ဖြစ်နေသောကြောင့်၊ ဒုက္ခဟု ပထဝီဓာတ် ကိုယ်တိုင်က မိမိ ဉာဏ်ဝမှာ ဝန်ခံနေဘိသကဲ့သို့ သိရှိအောင် ဝေဖန်ခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာဟု ဆို၏။ (ဤနည်းကိုမှီး၍ ကျန်ဓာတ်ကြီး သုံးပါးကိုသည်း ဝေဖန်ပါလေ)။

ဓာတ်ကြီးလေးပါးအနက် တပါးပါးကို စစ်ဆေး ဝေဖန် ကြည့်ရှုရာ၌ ကျန် ဓာတ်ကြီး သုံးပါးသည် (ပဒဋ္ဌာန်) အကြောင်းတရားများ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဆို၏။ ဤကဲ့သို့ ဆိုရာ၌ တကယ်ဘဲ အကြောင်းတရားများ ဖြစ်ကြ ပါသလောဟု ထပ်မံ စဉ်းစားရန် လိုပြန်၏။ ထပ်မံ စဉ်းစားသောအခါ အကြောင်းဟု ညွှန်ပြခြင်းကို ခံရသော ကျန် ဓာတ် ကြီး သုံးပါး၌ အကျိုးကို ဖြစ်စေနိုင်သော အား၊ အစွမ်းသတ္တိ ဘယ် ဓာတ်မှာမျှ မရှိဘဲ သူတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ သဘော အသီးသီး ကိုသာ ဆောင်ရွက်နေကြရ၏။ တခုသော ဓာတ်သဘောသည် တခုသော ဓာတ်သဘောကို ဖြစ်စေနိုင်သော ဗျာပါရသတ္တိ မရှိ။ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော သတ္တိမရှိ။ အဗျာပါရသဘောဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အကြောင်း တရား များဟု

စံပြဝိပဿနာ

ဆိုသော်လည်း နီးကပ်သောကြောင့်သာ ဆိုရ၏။ တကယ်
အကြောင်းစစ် မဟုတ်သဖြင့် အကြောင်းပြတ်၍ အကျိုး ရပ်
ရတော့၏။

(ပထဝီ၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ)

ပထဝီဟု အသမုတ်ခံရသော (မာ) သဘောကလေးသည်
အရင်၊ ခု၊ နောင်၊ ဟုဆိုသော ကာလသုံးပါးမှလွတ်၏။ အရင်နှင့်
နောင်ကို စဉ်းစားရန်မလို၊ ယခု ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ မရှိဟု ဆိုခြင်း
ကိုသာလျှင် ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်းဖြင့် မရှိပါသလဲဟု သိမြင်ဘို့
အရေးကြီး၏။ ယခု မရှိဆိုသည်မှာ ပထဝီ (မာ၊ ပျော့) ဟု
အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေး ကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံခြင်း
မဟုတ်၊ ကာယဝိညာဉ်ကသာ စွပ်စွဲ ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သော
ကြောင့် (မာ)သဘောသည် တကယ်ရှိ-တကယ်ဖြစ် မဟုတ်ချေ။
သို့အတွက် ကာလဝိမုတ်-အေးပြီး၊ ချုပ်ပြီး ဖြစ်၏။

ကျန် ဓာတ်ကြီးသုံးပါးသည်လည်း ဤနည်းအတိုင်း ကာလ
သုံးပါးမှ လွတ်၏။ သူတို့ကိုယ်တိုင်က ယခု ရှိပါသည်ဟု ဝန်ခံ
ခြင်းမဟုတ်ကြဘဲ တေဇောဆိုသည့် (ပူမှု၊ အေးမှု)သဘော
ရှိပါသည်။ ဝါယော-ဆိုသည့် (တွန်းကန်မှု)သဘော ရှိပါသည်
ဟု ကာယဝိညာဉ်ကသာ ပြောခြင်းဖြစ်၍ အာပေါ-ဆိုသည့်
(ဖွဲ့စည်း ယိုစီးမှု)သဘော ရှိပါသည်ဟု မနောဝိညာဉ်တို့က
ပြောဆိုခြင်းမျှသာဖြစ်၏။

ဝံပြဝိပဿနာ

တေဇောဓာတ်၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

- (၁) ပူမ္မ၊ အေးမ္မသဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)
- (၂) ကြေကျက်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ကြေညက်အောင် ချက်ရသည့်ကိစ္စ အမ္မအရာရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) ပျော့ပြောင်း ကြွေမှုရသည့်အကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) ကျန် ဓာတ်ကြီး ၃-ပါးကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

အာပေါဓာတ်၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

- (၁) ယိုစီးခြင်း၊ ဖွဲစီးခြင်းသဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)
- (၂) ပွားစီး၊ ပေါင်းစည်းနေရသည့် အလုပ်ကိစ္စ ရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) ပေါင်း စည်း၊ ပတ်ဖွဲ့နေရခြင်းအကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) ကျန် ဓာတ်ကြီး ၃-ပါးကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

ဝါယောဓာတ်၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

- (၁) တွန်းကန် ထောက်ပံ့ခြင်းသဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)
- (၂) တွန်းကန် ဆောင်ရွက်နေရသော အလုပ် ကိစ္စ ရှိ၏။ (ရသ)

စံပြဝိပဿနာ

- (၃) အလွန် ထမ်းဆောင်နေရခြင်း အကျိုး၌ လမ်းဆုံး
နေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) ကျန်ဓာတ်ကြီး ၃-ပါးကြောင့်ဖြစ်ရ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

မှတ်ချက်။ ။သဘောတရားတစ်ခုစီ၌ သဘောကြီး ၄-
ချက်ကို ထုတ်ပြရာတွင် လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊
ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို အခေါ်ရ လွယ်စေခြင်းငှာ.... (ဋ္ဌာန်
၄-ပါး)ဟု အချို့နေရာများ၌ သုံးစွဲထား၏။ ဋ္ဌာန်
၄-ပါးဆိုလျှင် သဘောတရားတစ်ခု၏ (၁) သဘော
လက္ခဏာ၊ (၂) အလုပ်ကိစ္စ၊ (၃) အကျိုး၊ (၄)
အကြောင်း ဆိုအပ်သည်ကို မှတ်သားကြရ၏။

(ဓာတ်ကြီးလေးပါး ကဗျာများ)

- (၁) ပထဝီမာကြော၊ ပြောကြလက္ခဏာ၊
ကျန်ဓာတ်သုံးပါး၊ ဟည်ထားရသာ၊
လက်ခံရမှု၊ ပစ္စုပ္ပန်နာ၊
သည်တွင်ဆုံးယူကျုံးမရပါ။
- (၂) ပထဝီမာကြော၊ သဘောထုတ်ပြန်၊
ဋ္ဌာန် ၄-ပါးနဲ့၊ ပိုင်းခြားဝေဘန်၊
သူ့သဘောပျောက်၊ ၃-ယောက်ရဲ့ဉာဏ်၊
သည်ခါကြာ ထင်သမျှ ပျောက်ပျက်ခံ။
- (၃) ပူမတေဇော၊ ပြောကြလက္ခဏာ၊
ရင့်ကျက်စေမှု၊ သူ့ရဲ့ ရသာ၊

စံပြဝိပဿနာ

ကြေမ့အောင်ပြု၊ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
သည်တွင်ဆုံး ယူကျုံးမရပါ။

(၄) ပုမ္မတေဇော၊ သဘောထုတ်ပြန်၊
ဋ္ဌာန် ၄-ပါးနဲ့၊ ပိုင်းခြားဝေဘန်၊
သူ့ သဘောပျောက်၊ ၃ ယောက်ရဲ့ဉာဏ်၊
သည်ခါကျ-ထင်သမျှ ပျောက်ပျက်ခံ။

(၅) ယိုစီးအာပေါ၊ ပြောကြလက္ခဏာ၊
ကျန်ဓာတ် ၃-ပါး၊ ဖွဲ့ပေးထားရာ၊
ပေါင်းစည်းထားမှု၊ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
သည်တွင်ဆုံး-ယူကျုံးမရပါ။

(၆) ယိုစီးအာပေါ၊ သဘောထုတ်ပြန်၊
ဋ္ဌာန် ၄-ပါးနဲ့၊ ပိုင်းခြားဝေဘန်၊
သူ့ သဘောပျောက်၊ ၃-ယောက်ရဲ့ဉာဏ်၊
သည်ခါကျ-ထင်သမျှ ပျောက်ပျက်ခံ။

(၇) ထောက်ခံသဘော၊ ပြောကြလက္ခဏာ၊
တုန်းကန်နေမှု သူ့ရဲ့ ရသ၊
သယ်ပို့ဆောင်မှု၊ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
သည်တွင်ဆုံး-ယူကျုံးမရပါ။

(၈) ထောက်ခံဝါယော၊ သဘောထုတ်ပြန်၊
ဋ္ဌာန် ၄-ပါးနဲ့၊ ပိုင်းခြားဝေဘန်၊
သူ့ သဘောပျောက်၊ ၃-ယောက်ရဲ့ဉာဏ်၊
သည်ခါကျ-ထင်သမျှ ပျောက်ပျက်ခံ။

(၈၈)

စံပြဝိပဿနာ

- (၉) သဘာဝစု၊ တခုမှကျန်၊
၄-ပါးဌာန်ရ၊ ဟန်မကျပြန်၊
ပဋိဝေဓ၊ တွေးဆ သည်ဉာဏ်၊
သည်ခါမှ သဘာဝ ဘာမျှမကျန်။
-

ဓာတ်(၁၈)ပါးအနက် ဒွါရ ၆-ပါးဟုဆိုအပ်သော အကြည်
ဓာတ်(၀၇)အခံဓာတ် ၆-ပါးတို့ကို ပြပြီး၍ အာရုံ ၆-ပါး(၀၇)
အတိုက်ဓာတ် ၆-ပါးတို့ကို ပြဆိုပေအံ့။

ရူပါရုံ = အဆင်းပုံစံ

အာလောက = အလင်း။

စက္ခုပသာဒ (ရူပါရုံ) စက္ခုဝိညာဉ်
မျက်စိအကြည် (အဆင်း) မြင်စိတ်
မနသိကာရ = နှလုံးသွင်း

အဆင်း၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

- (၁) မျက်စိအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကို
ထိ ခိုက် ခြင်း ငှာ ထိုက် သည့် သဘော ဖြစ်၏။
(လက္ခဏ)။
- (၂) မြင်စိတ်၏ အာရုံ အပြုခံရသည့် ကိစ္စ အလုပ် ရှိ၏။
(ရသ)။

စံပြဝိပဿနာ

- (၃) မြင်စိတ်၏ အာရုံပြုရာ နယ်ပယ်ဖြစ်ရသည့် အကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)။
- (၄) ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော·ဟု ဆိုသည့် ဓာတ်ကြီး ၄·ပါးတို့သည် ကျောထောက် နောက်ခံ အနေဖြင့် နီးကပ်သမှု ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် ဖြစ်၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)။

ရူပါရုံဟု ဆိုသည့် အဆင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာ ရှုရာ၌ ၎င်းအဆင်းဓာတ်၏ သဘောလက္ခဏာ သူ့ ကိစ္စအမှုအရာ၊ သူ့ အကျိုး၊ သူ့ အကြောင်းတို့ကို အထက်ပါ ဌာန်လေးပါးဖြင့် ဖေါက်ခွဲ ကြည့်ရှုရမည်။ ထိုအခါ အဆင်းဟု အသမုတ်ခံရသော ရုပ်ဓာတ်ကလေး၌ အဆိုပါ သဘောကြီး ၄·ချက်မှတစ်ပါး ဘာမျှ အပို·အလို မရှိချေ။ ၎င်းသဘောတရား ၄·ချက်အနက် ပဒဋ္ဌာန်ဟုဆိုသော အကြောင်းတရားသည်ကား.... ဓာတ်ကြီး ၄·ပါး ဖြစ်၏။ ထိုဓာတ်ကြီး ၄·ပါးအနက် ဓာတ်တစ်ပါးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့် နုတ်ထားလျှင် အဆင်းဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် တည်နိုင်၊ ရှိနိုင် ဖြစ်တော့မည်မဟုတ်။

ရှင်းလင်းအောင် ပြဦးအံ့။ ။အဆင်း...ဟု ဆိုသည်မှာ ခေင်္ဂေင်္ဂါ၍ လွယ်ကူစေခြင်းငှာ အသုံးပြုထားသော စကား ဖြစ်၍ ပညတ်ဖြစ်သောကြောင့် တကယ်ရှိ၊ တကယ်မှန် မဟုတ်ချေ။ အဆင်းဟု ရူပါရုံဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေး ဓာတ်ကလေးသည်သာလျှင် အမှန်ရှိ၊ အမှန်ဟုတ် ဖြစ်၏။ ထိုအမှန်ရှိ၊ အမှတ်ဟုတ်ဖြစ်သော ပရမတ်သဘော၊ ဓာတ်

စံပြဝိပဿနာ

သဘောကလေးသည် ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်းဖြင့် တည်ရှိ ဖြစ်ပေါ်
နေသည်ကို နက်နက်နဲနဲ ဝေခွဲ စိတ်ဖြာ၍ ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်
ရာ၏။ ထိုအဆင်းဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကလေးသည်
အတ္တအနေဖြင့် မရှိနိုင်၊ အနတ္တအနေဖြင့်သာ ရှိနိုင်၏။ သူ့
ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ မရှိသောကြောင့် ပထဝီ၊
တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော·ဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်ကြီး ၄-
ပါးကို အားကိုးနေရ၏။ အပြင်ဘက်ကလည်း မျက်စိအကြည်၊
မြင်စိတ်၊ အလင်း၊ နှလုံးသွင်းဟု ဆိုအပ်သော သဘော ၄-
ချက်တို့က တညီတညွတ်တည်း ထောက်ခံနေကြရ၏။

အဆင်း၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ

အောက်ပုံစံကို ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် ပိုမို၍ ထင်ရှားပေအံ့။
ပထဝီ၊ တေဇော (အဆင်းသဘော) မျက်စိအလင်း
အာပေါ၊ ဝါယော () မြင်စိတ်၊ နှလုံးသွင်း
(အတွင်း ၄-ခု) (ရူပါရုံ) (အပြင် ၄-ခု)
ထို့ကြောင့် အဆင်းဟု အသမုတ်ခံရသော ပရမတ်သဘော၊
ဓာတ်သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ တဦးတည်း အတ္တသာရ
အနှစ်အသားရှိသောအနေဖြင့် မရှိ၊ မဖြစ်နိုင်ဘဲ ပတ်ဝန်းကျင်
နီးကပ် ခြံရံဗျက်ရှိကြသော အခြား ဓာတ်သဘောတို့ကြောင့်
သာ ဖြစ်ရှိနိုင်သောကြောင့် သူ့အလိုအတိုင်း မဖြစ်ပေါ်နိုင်ဘဲ
သူများအလိုနှင့်မှ ဖြစ်ပေါ်ရသဖြင့် အဝသ ဝတ္တန အနတ္တ=
သူများကို အားကိုးနေရသဖြင့် သူ့၌ အနှစ်အသားဟူက မြူကမ္ပ
မရှိသောကြောင့်၊ အသာရက အနတ္တ=သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်နိုင်

စံပြဝိပဿနာ

မှုကို အစိုးမရသောကြောင့်၊ အသာမိက အနတ္တ = သူ့ဟာသူ သူဦးဆိတ်နေသော သဘောတရားဖြစ်သောကြောင့်၊ သုညတ အနတ္တ = သူတပါး၏ အကူအညီကိုမရလျှင် အချည်းနှီး အလဟဿ ဖြစ်နေသောကြောင့်၊ တုစ္ဆ ရိတ္တ အနတ္တသဘောမျှသာ ဖြစ်၏။

တဖန် ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများထဲ၌ ရှာဖွေ စမ်းသပ် ကြည့်ရှုပြန်ရာ အဆင်းဟု ခေါ်ဆိုသော သဘော ကလေးကို မတွေ့ရသဖြင့် သူကိုယ်တိုင် ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်း နေသောကြောင့် ယေ ဌေန အနိစ္စ - ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း အနိစ္စ ဖြစ်၏။

အဆင်းဟု ဆိုသော သဘောကလေးကို အနုစိတ် တွေးတော ကြည့်ရှုပြန်ရာ သူ့မှ အနှစ်အသားမရှိဘဲ အချည်းနှီးသဘော ဖြစ်နေရခြင်း၊ ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံး ယူကျုံးမရသော သဘော ဖြစ်နေရခြင်းတို့၏ ဒဏ်ချက်ဖြင့် အလူးအလဲခံနေရ၍ ဘေးအတိ မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် ဘယဌေန ဒုက္ခ - ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ထောက်တည်ရာမရသည့် ဒုက္ခသဘောပါတကားဟု ဉာဏ်ဖြင့် စူးစူးစိုက်စိုက် ဆင်ခြင်ရာ၏။ ဆင်ခြင်ပါလေ။

ဤကဲ့သို့ အဆင်းရုပ်တလုံး၌ တရားဦးခေါင်း ဆုံးအောင် စဉ်းစား ဝေဖန်နိုင်သော ဉာဏ်ကိုပင်လျှင် ပညာသိ ဝိပဿနာ ဟု ခေါ်၏။ ယထာဘူတဉာဏ်၊ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်ဟု ခေါ်၏။ ဤပုံ ဤနည်းမှလွဲ၍ ရုပ်တလုံးကို အထူးထူး အပြားပြား ခွဲခြားပြီး ကျကျနန မသိ မမြင်ပါဘဲလျက် အာရမ္မဏ ဗန်န ဖြစ်သော

စံပြဝိပဿနာ

ပရမတ်အတ္တ၊ ဓာတ်အတ္တကို မိမိ၏ မနောဝိညာဉ်က စွဲပြီး အနတ္တ၊ အတ္တဟု ဆင်ခြင် ပွားများနေသော်လည်း သညာ၊ ဝိညာဉ်နယ်က မလွတ်မြောက်သေးသောကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပြုတ်ဘို့ရန် ခဲယဉ်းလှပေသေး၏။ ဝိညာဉ်စွဲ အနတ္တ ဖြစ်၍ အနတ္တစစ် မဟုတ်ချေ။ ထိုဝိညာဉ်စွဲ အနတ္တမျိုးသည် အတ္တဒိဋ္ဌိ အစစ် ဖြစ်နေသောကြောင့်သာလျှင် ဘုရားပွင့်တော်မူလာရ ပေ၏။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် စဉ်းစားကြပါလေ။

အဆင်း၌ ကာလ ၃ ပါးလွတ်ပုံ

အဆင်း....ဟု အသမုတ်ခံရသော ရုပ်သဘောကလေးသည် အရင်၊ ခု၊ နောင်၊ ဟု ဆိုသော ကာလ ၃ ပါးမှလွတ်၏။ အရင်က ရှိ၍ ယခု တွေ့နေရပေသည်ဟု စောဒကဝင်ပေမည်။ ဟုတ် ပါ၏။ ယခု တွေ့မြင်နေရသည်ဟုဆိုခြင်းမှာ အဆင်းဟု အသမုတ်ခံရသော ရုပ်သဘောကလေး ကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံ ပြောဆို ခြင်းမဟုတ်၊ မျက်စိအကြည်၊ မြင်စိတ်၊ အလင်း၊ နှလုံးသွင်းတို့က ဝိုင်းဝန်း ပြောဆိုကြခြင်းဖြစ်၍ ယခုလည်း မရှိချေ။ ယခုမှ မရှိ လျှင် အရင်နှင့် နောင်အတွက် စဉ်းစားရန် မလိုတော့ချေ။ သို့အတွက် အဆင်းသဘောကလေးသည် ကာလဝိမုတ်၊ အေးပြီး၊ ငြိမ်းပြီး၊ ချုပ်ပြီး သဘောပင်တည်း။

သညာသိ၊ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာ ရှုပုံ ရှုနည်းတို့ကို အဆင်းရုပ် တလုံး၌သာ နမူနာအနေဖြင့် ထုတ်ပြ ပါအံ့။ အမှန်မှာ အထက်ကဖော်ပြခဲ့သည့် သညာသိ ဝိပဿနာ ရှုပုံ ရှုနည်းမျိုးမှ လွဲလျှင် သညာသိ

စံပြဝိပဿနာ

ဝိညာဉ်သိမျိုး၊ ဝိပဿနာ ယောင်ဝါးမျိုးမျှသာ
ဖြစ်ပေ၏။ ကျပ်ပြည့် တရားမရနိုင်ချေ။ သံဝေဂ
တွင် ဆုံးနေ၏။

အဆင်း၌ သညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ

ရှုပါရုံ ဆိုသော အဆင်းသည် ငါမဟုတ်၊ သူမဟုတ်၊
ယောက်ျား မဟုတ်၊ မိန်းမ မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါ
မဟုတ်၊ တော၊ တောင်၊ ရေ၊ မြေ၊ မဟုတ်၊ ဖြူနီ၊ ကြောင်၊ ကျား
အစရှိသော သက်ရှိသက်မဲ့တို့၏ အဆင်းသာဟုတ်၏။ ၎င်းအဆင်း
သည် အမြဲ ပျက်စီး ယိုယွင်းနေသောကြောင့် အနိစ္စ၊ ပျက်စီး
ယိုယွင်းနေသဖြင့် ဆင်းရဲသောကြောင့် ဒုက္ခ၊ ထိုပျက်စီး ယိုယွင်း
ဆင်းရဲခြင်းတို့ကို ဘယ်လိုနည်းနှင့်မျှ တားမရသောကြောင့်
အနတ္တဟု အဆင်းနှင့်အတူ သဏ္ဌာန်ခြပ်တို့ကိုပါထည့်၍ လက္ခ
ဏာရေး တင်နေခြင်းမျိုးကို သညာသိ ဝိပဿနာဟု ခေါ်၏။
သညာသိ ဆိုသည်မှာ ပညတ်နှင့် ပရမတ် အကြမ်းစားကြီး
အပေါ်၌ မူတည်၍ ရှုပုံ ရှုနည်းမျိုးဖြစ်၏။ ဝိပဿနာဟုပင်
မခေါ်ထိုက်ချေ။ ဝိပဿနာလည်းမဟုတ်။

အဆင်း၌ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာရှုပုံ

ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာဆိုသည်မှာ သက်ရှိ-သက်မဲ့တို့၏အဆင်း
တွေ ပြုတ်သည့်အပြင် သညာသိ သိသော အသိမျိုးကို အနည်း
ငယ် ကျော်လွန်၍ သိခြင်းကိုဆို၏။ ရှုပုံ ရှုနည်းမှာ အဆင်း....
ဆိုသည်မှာ ပညတ်ဖြစ်၍ မရှိ။ အဆင်းဟု အသမုတ်ခံရသော

စံပြဝိပဿနာ

ရုပ်ဓာတ်, ရုပ်ပရမတ် သဘောကလေးမျှသာ ရှိ၏။ ထိုအမှန် ရှိသော ရုပ်ဓာတ်, ရုပ်ပရမတ်သဘောကလေးသည် ငါ, သူ တပါး, ယောက်ျား, မိန်းမ မဟုတ်၊ အသက်, လိပ်ပြာ, ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမဟုတ်၊ အဆင်းဆိုသည့် ဓာတ်သာ ဟုတ်၏။ ထိုရုပ် ဓာတ်ကို ငါ, သူတပါး, ယောက်ျား, မိန်းမဟု ယူဆလျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်၏၊ အတ္တဒိဋ္ဌိဖြစ်၏။ ထိုအဆင်းရုပ်ဓာတ်ကလေး သည် တစက္ကန့်လောက်မျှ တည်မြဲ၍ မနေနိုင်ဘဲ လက်ပြစ် တတွက်၌ ကုဋေငါးထောင်ကျော် ဖြစ်ပျက်နေသောကြောင့် အနိစ္စ၊ ဤကဲ့သို့မမြဲဘဲ ဖြစ်ပျက်နေသဖြင့် ဆင်းရဲသောကြောင့် ဒုက္ခ၊ ထိုမမြဲခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းတို့ကို မပျက်စီးပါနှင့်၊ မဆင်းရဲ ပါနှင့်ဟု တား၍မရသဖြင့် အစိုးမရသောကြောင့် အနတ္တဖြစ် ၏ဟု ရှုပုံ ရှုနည်းမျိုးသည် ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာဖြစ်၏။

အာရမ္မဏ သံနုဖြစ်သော ပရမတ်ဓာတ်သဘာဝအပေါ်မှာ သောင်တင်နေပြီးလျှင် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတို့ကြောင့် နိယာမ ဓမ္မတာ ကမ္မာ့ ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအတိုင်း ဖြစ်ပျက် နေသော သန္တတိအစဉ်ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ရှုဆင်ခြင် နေကြသဖြင့် ဘယ်တော့မှ ရှု၍မဆုံးသော ဝိပဿနာမျိုးဖြစ်၏။ အပါယ်စသော ဘေးကြီး၊ နိယာမ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဘေးဆိုးကြီးတို့က လွတ်၍ ခဲယဉ်းလှ၏။ ဆင်ခြင် စဉ်းစားသည့်အခါ၌ သံဝေဂ ကလေး အနည်းငယ်ဖြစ်ရုံမျှလောက်သာရှိ၏။ မည်သည့် နေယျ ပုဂ္ဂိုလ်မျှ တမက်, တဖိုလ်ကို ရနိုင်သော နည်းမျိုး မဟုတ်ချေ။ အစွဲဥပါဒါန် ပြုတ်ရမည့်အစား ဓာတ်စွဲ၊ ပရမတ်စွဲ၊ ဥပါဒါန် ကြီးထွားပြီးလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိအယူ၊ နိယာမ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူများသို့

စံပြဝိပဿနာ

ပင်လင် ပြောင်းရွှေ့သွားတတ်၏။ မိစ္ဆာအယူဖြင့် သမုတိသစ္စာ
နယ်ကိုလည်း ကျူးလွန် ဖျက်ဆီးတတ်၏။ ဆင်ခြင် စဉ်းစား
သတိထားကြရာ၏။ အနတ္တ အတု၊ အနတ္တ ယောင်ဝါးမျှသာ
ဖြစ်၏။

(အဆင်းနှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ)

(၁) မျက်စိအကြည်ဝ၊ စိတ်ကမ္မိလ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ အလင်းလဲပါ၊
ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊ နောက်နားကပ်လ၊
သည်ခါမှ ခေါ်ကြအဆင်းပါ။
(အဲသည်ရှစ်ခု၊ ပေါင်းစုတွေ့ကြုံ၊
သည်ခါမှ ခေါ်ကြရူပါရုံ)။

(၂) လေးယောက်ဆုံဆဲ၊ စုံတွဲကိုပင်၊
အဆင်းခေါ်ကြ၊ လောကတခွင်၊
အမှန်စစ်တော့၊ အဆင်းပြောင်စင်၊
တိုက်ဆိုင်ဆဲ-အဆင်းဘဲခေါ်ဘို့ပင်။

(၃) အဆင်းခေါ်ကြ၊ သဘာဝကိုယ်တိုင်၊
သူ့ဟာသူဘဲ၊ ဖြစ်လဲမဖြစ်နိုင်၊
မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ ဖြစ်ဆဲတွေ့ဆိုင်၊
ဘယ်အထဲ-အဆင်းဘဲမတွေ့တော့နိုင်။

စံပြဝိပဿနာ

(၄) မတွေ့တော့ဘဲ ပျောက်ဆဲကိုပင်၊
အနိစ္စနှင့်၊ ဒုက္ခထင်မြင်၊
အဲသည်နှစ်ခု၊ လွတ်မှုကိုပင်၊
အနတ္တ မှတ်ကြနိဗ္ဗ န်ဝင်။

(၅) အဆင်းစုကြီး၊ ထိန်ညီးပြောင်ပြောင်၊
မျက်စိအိမ်ထဲ၊ ပူစွဲဘောက်သောင်း၊
မြင်လေသမျှ၊ ငါကမြင်ယောင်၊
ဝိဇ္ဇာပဲ့...လဲမဲ့ အပကောင်။
သဒ္ဓါရုံ = အသံပုံစံ။

(အာကာသ) ဝိဝရ = ဟင်းလင်း။

သောတပသာဒ(သဒ္ဓါရုံ) သောတဝိညာဉ်။

နားအကြည် (အသံ) ကြားစိတ်။

မနသိကာရ = နှလုံးသွင်း။

အသံ၌ သဘောကြီး ၄-ခု

- (၁) နားအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကိုထိ
ခိုက်ခြင်ငှာ ထိုက်သည့်သဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)
- (၂) ကြားစိတ်၏ အာရုံအပြုခံရသည့်ကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) ကြားစိတ်၏ ကျက်စားရာ နယ်ပယ်ဖြစ်နေရသည့်
အကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)

(၉၇)

စံပြဝိပဿနာ

(၄) ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့ နီးကပ်သမှုကြောင့် ဖြစ်ရ၏။
(ပဒဋ္ဌာန်)

အသံ၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရူပံ

သက်ရှိ သက်မဲ့တို့၏ အသံ သဒ္ဒါရုံ ဆိုသည်မှာ အပြော အဆိုအရ လွယ်ကူအောင် ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲခြင်းဖြစ်၍ ပညတ် ဖြစ်၏။ တကယ်ရှိ တကယ်မှန် မဟုတ်ချေ။ အသံဟု အသမုတ် ခံရသော သဘောကလေးသည် သလျှင် အမှန်ရှိ၏။ ထိုအမှန် ရှိသည့်သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနိုင် ပါသလား ဥပမာ- အိုးတလုံ ကို ဒုတ်နှင့် ခေါက်ကြည့်လျှင် ဒေါင်ဒေါင်မြည်။ ဒေါင်ဒေါင်ဟု ဆိုသောအသံကို ဘယ်က ဖြစ်ပေါ်လာသနည်းဟု စစ်ဆေးကြည့်ရှုရမည်။ စစ်ဆေးကြည့် ရှုလျှင် အိုးထဲမှာလည်း မရှိ၊ ဒုတ်ထဲ၌လည်း မရှိကြောင်းကို သိမြင်ရ၏။ ဤသို့ဖြင့်လျှင် နားထဲမှာ ရှိသလားဟု နားထဲ၌ ရှာဖွေရာ နားထဲ၌လည်း မရှိချေ။ ဤကဲ့သို့ အသံဟု အသမုတ် ခံရသော မည်သည့်အသံ - ရုပ်ဓာတ် သဘောကလေးကို မဆို ဉာဏ်ဖြင့် စစ်ကြော ငှေဖန် ကြည့်ရှုရမည်။ ထိုအခါ အသံဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ မရှိဘဲ ကျောထောက် နောက်ခံ အနေ ဖြင့် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးကလည်း တည်ရှိပါဦးမှ၊ နားအကြည် ကိုလည်း အားကိုးရပါဦးမှ၊ ဖင်းလင်း ကလည်း ရှိပါဦးမှ၊

(၉၇)

စံပြဝိပဿနာ

ကြားစိတ်ကလည်း ထောက်ခံပါဦးမှ၊ နှလုံး သွင်း က လည်း ဆက်သွယ်ပေးပါဦးမှ၊ ဤကဲ့သို့ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရား များ ပြည့်စုံ ညီညွတ်စဉ် အခိုက်အတန့်၌သာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်၍ သူ့ဟာသူ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အနတ္တ = ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများထဲ၌ ဗည်း ရှာဖွေ၍မတွေ့ရဘဲ ပျောက်ဆုံး နေသောကြောင့်၊ အနိစ္စ = ပျောက်ဆုံး ကုန်ခန်းနေသဖြင့် အချည်းနှီး ထောက်ရာ တည်ရာမရသောကြောင့်ဒုက္ခဟုဆင်ခြင် ရမည်။ ဤကဲ့သို့ ဆင်ခြင်ခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ပွားသည်ဟုခေါ်၏။

အသံ၌ ကာလ ၃- ပါးလွှတ်ပုံ

အသံဟု အ သ မုတ် ခံ ရ သော ပရမတ် သဘော၊ ဓာတ် သဘောကလေးသည် အရင်၊ ခု၊ နောင်၊ ဟု ဆိုသော ကာလ သုံးပါးမှလွတ်၏။ အရင်နှင့် နောင်အတွက် လွတ်သည်ကို ထားပါဦး.... ယခု လွတ်သည်၊ ယခု မရှိ ဆို သည် မှာ ရှိ၍ပင် ယခု ဒေါင်ဒေါင်မြည်နေသော အသံကို ကြားနေရသည်ဟု ဆိုငြားအံ့.... မှန်၏၊ မည်သူကပြောသနည်း။ ဒေါင် ဒေါင် ဟု ဆိုသော အသံသဘော၊ သဒ္ဓရုပ်သဘောကလေး ကိုယ်တိုင်က ရှိပါသည်ဟု ဝန်ခံဘဲ နားအကြည်၊ ကြားစိတ်၊ ဟင်းလင်း၊ နှလုံးသွင်းတို့က ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သဖြင့် အသံဟု ခေါ်ဆိုသော ရုပ်ဓာတ် သဘောကလေးသည် ယခု မရှိချေ။ သူ့ဟာသူ သုဉ်းပြီး၊ ဆိတ်ပြီး အေးပြီး၊ ချုပ်ပြီး သ ဘော သာ လျှင် ဖြစ်၏။

စံပြဝိပဿနာ

(အသံနှင့်ဆိုင်သောကဗျာများ)

- (၁) နားအကြည်ဝ၊ စိတ်ကမ္မိလ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ ဟင်းလင်းလဲပါ၊
ခတ်ကြီး ၄-ပါး၊ နောက်နားကပ်လှ၊
သည်ခါမှ-ခေါ်ကြအသံပါ။
(အဲသည်ရှစ်ခု၊ ပေါင်းစုတွေ့ကြုံ၊
သည်ခါမှ-ခေါ် သဒ္ဒါရုံ)
- (၂) လေးယောက်ဆုံဆဲ၊ စုံတွဲကိုပင်၊
အသံခေါ်ကြ၊ လောကတခွင်၊
အမှန်စစ်တော့၊ အသံပြောင်စင်၊
တိုက်ဆိုင်ဆဲ-အသံဘဲခေါ်ဘို့ပင်။
- (၃) အသံခေါ်ကြ၊ သဘာဝကိုယ်တိုင်၊
သု ဟာသုဘဲ၊ ဖြစ်လဲမဖြစ်နိုင်၊
မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ ဖြစ်ဆဲတွေ့ဆိုင်၊
ဘယ်အထဲ အသံဘဲမရှိတော့နိုင်။
- (၄) မတွေ့တော့ဘဲ၊ ပျောက်ဆဲကိုပင်၊
အနိစ္စနှင့်၊ ဒုက္ခထင်မြင်၊
အဲသည်နှစ်ခု၊ လွတ်မှုကိုပင်၊
အနတ္တ မှတ်ကြနိဗ္ဗာန်ဝင်။
- (၅) အသံစုကြီး၊ ထိန်ညီးပြောင်ပြောင်၊
နားအကြည်ထဲ၊ ပူစွဲတောက်လောင်၊
ကြားလေသမျှ၊ ငါကကြားယောင်၊
ဝိဇ္ဇာယဲ့-လဲ့မဲ့အပူကောင်။

စံပြဝိပဿနာ

ဂန္ဓာရုံ = အနံ့ပုံစံ။

(ဝါယော) ဝါတ = လေ။

ဃာနပသာဒ (ဂန္ဓာရုံ) ဃာနဝိညာဉ်၊
နှာခေါင်းအကြည် (အနံ့) နံစိတ်၊
မနသိကာရ = နှလုံးသွင်း။

အနံ့၌ သဘောကြီး ၄ ချက်

- (၁) နှာခေါင်းအကြည်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သည့် သဘောကို ထိခိုက်ခြင်းငှာ ထိုက်သည့်သဘော ရှိ၏။ (လက္ခဏ)
- (၂) နံစိတ်၏ အာရုံ အပြုခံရသည့် အမှုအရာ ကိစ္စ ရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) နံစိတ်၏ ကျက်စားရာနယ်ပယ်ဖြစ်နေရသည့်အကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတို့ နီးကပ်သမှုကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

အနံ့၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရူပုံ

အနံ့-ဂန္ဓာရုံဆိုသောစကားသည် အခေါ် အဝေါ် ပုံညွတ် ဖြစ်၍ တကယ်ရှိ-တကယ်ဖြစ်မဟုတ်၊ အပြော အဆို လွယ်ကူ စေရန် အသုံးအနှုန်းဖြစ်၏။ အနံ့ဟု အသမုတ်ခံရသည့် ဓာတ်

(၁၀၁)

စံပြဝိပဿနာ

သဘော၊ ပရမတ်သဘောကလေးသည်သာလျှင် တကယ် အစစ် အမှန်ရှိ၏။ ထိုသဘောကလေးသည် ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်း ဖြစ်ရှိ နေပါသနည်း။ ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိရှိသော အတ္တအနေ မျိုးဖြင့် မဖြစ် မရှိဘဲ အနှစ်အသားမရှိသော အနတ္တအနေမျိုး သာ ဖြစ်နေရ၏။ မဟာဘုတ် ၄·ပါးတည်းဟူသော ဓာတ်ကြီး ၄·ပါးကလည်း ကျောထောက် နောက်ခံအနေဖြင့် အနံ့ သဘောကလေးကိုတည်ပေးကြ၏။ နှာခေါင်းအကြည်၊ နံစိတ်၊ လေ၊ နှလုံးသွင်း-ဟု ဆိုအပ်သော သဘောတရား ၄·ချက်က လည်း မပျက်မကွက် ရှိကြပါဦးမှ အနံ့ဟု ခေါ်ဆိုရသော ဓာတ်သဘောကလေးသည် ဖြစ်နိုင်၏။ ဆိုခဲ့သည့် သဘောတရား ရှစ်ပါးအနက် တပါးပါးပျက်ခဲ့သော် သို့မဟုတ် တပါးပါးကို ဉာဏ်ဖြင့် စိတ်ထဲက နုတ်ယူကြည့်သော် အနံ့ သဘောကလေး မဖြစ်နိုင်တော့ချေ။

သို့အတွက် အနံ့ဟု အသမုတ်ခံသော သဘောကလေး သည် အခြားသော ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများကို အားထား မှီခိုပြီးမှ ဖြစ်နိုင်၊ ရှိနိုင်၍ မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ် ပေါ်နိုင်သောကြောင့် အနတ္တ = အခြားသော ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများထဲ၌လည်း စမ်းသပ် ရှာဖွေ ကြည့်ရှုသော အခါ အနံ့ သဘောကလေးကို မတွေ့ရဘဲ ပျောက်ပျက် ကုန် ခန်းနေသောကြောင့်၊ အနိစ္စ = ဤကဲ့သို့ သူ့ကိုယ်တိုင် မဖြစ် နိုင်ဘဲ ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းနေခြင်းသဘောဖြစ်၍ သူ့ကိုယ်တိုင် ထောက်ရာ၊ တည်ရာ မရသောကြောင့် ဒုက္ခဟု ဉာဏ်ပညာ

စံပြဝိပဿနာ

ဦးစီး၍ သိသော အသိမျိုးသည်သာလျှင် ပညာသိ ဝိပဿနာ ဖြစ်၏။

အနံ့၌ ကာလ ၃-ပါးလွတ်ပုံ

အနံ့သဘော၊ အနံ့ဓာတ်ကလေးသည် အရင်၊ ခု၊ နောင် ဟု ဆိုသော ကာလ ၃-ပါးမှလွတ်၏။ အရင်နှင့် နောင်ကို ဖယ် ထားပါ။ ယခု နံနေ၍ အနံ့ကလေး ရှိနေသည် မဟုတ်ပါလော ဟု ဆိုကြားအံ့။ မှန်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အနံ့သဘော ကိုယ် တိုင်က ဝန်ခံပါသလား.... သူကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံခြင်းမှ မဟုတ်ဘဲ နှာခေါင်းအကြည်၊ နံစိတ်၊ လေ၊ နှလုံးသွင်းတို့က ပြိုင်တူ ပူးပေါင်း ပြောဆိုကြခြင်းဖြစ်၍ အတ္တအရှိမျိုးမဟုတ်ဘဲ အနတ္တ အရှိမျိုး ဖြစ်သောကြောင့် ယခု ရှိနေသည်ဟု ယူဆ ပြောဆို ခြင်းသည် မှား၏။ သို့အတွက် အရင်မရှိ၊ ခုမရှိ၊ နောင်မရှိ၊ ကာလဝိမုတ်- အေးပြီး၊ ချုပ်ပြီး၊ သဘောတရားဖြစ်၏။ သူ့ ဟာသူ သည်းဆိတ်နေ၏။

(အနံ့နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ)

- (၁) နှာအကြည်ဝ၊ အနံ့ကမ္ဘီလာ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ လေမင်းလဲပါ၊
ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊ နောက်နားကပ်လာ၊
သည်ခါမှ-ခေါ်ကြအနံ့ပါ။

(၁၀၃)

စီပြင်ပသနာ

(အဲသည်ရှစ်ခု ပေါင်းစုတွေ့ကြုံ၊
သည်ခါမှ ခေါ်ကြကနွာရုံ)

(၂) လေးယောက်ဆုံဆဲ၊ စုံတွဲကိုပင်၊
အနံ့ခေါ်ကြ၊ လောကတခွင်၊
အမှန်စစ်တော့၊ အနံ့ပြောင်စင်၊
တိုက်ဆိုင်ဆဲ-အနံ့ဘဲခေါ်ဘို့ပင်။

(၃) အနံ့ခေါ်ကြ၊ သဘာဝကိုယ်တိုင်၊
သူ့ဟာသူဘဲ၊ ဖြစ်လဲမဖြစ်နိုင်၊
မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ ဖြစ်ဆဲတွေ့ဆိုင်၊
ဘယ်အထဲ-အနံ့ဘဲမရှိတော့နိုင်။

(၄) မတွေ့တော့ဘဲ၊ ပျောက်ဆဲကိုပင်၊
အနိစ္စနဲ့ ဒုက္ခထင်မြင်၊
အဲသည်ရှစ်ခု၊ လွတ်မှုကိုပင်၊
အနတ္တ-မှတ်ကြနိဗ္ဗာန်ဝင်။

(၅) အနံ့စုကြီး၊ ထိန်ငြီးပြောင်ပြောင်၊
နှာခေါင်းအိမ်ထဲ၊ ပူစွဲတောက်လောင်၊
နံလေသမျှ၊ ငါကနံယောင်၊
ဝိဇ္ဇာပဲ့-လဲ့မဲ့အပူကောင်။

စံပြဝိပဿနာ

ရသာရုံ=အရသာပုံစံ။

(အာပေါ) အာပ=စွတ်စိုခြင်း။

ဇိဝှာပသာဒ (-ရသာရုံ) ဇိဝှာဝိညာဉ်၊

လျှာအကြည် (အရသာ) စားစိတ်၊

မနသိကာရ=နှလုံးသွင်း။

(အရသာ၌ သဘောကြီး ၄-ချက်)

- (၁) လျှာအကြည်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကို ထိခိုက်ခြင်းငှာ ထိုက်သည့်သဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)
- (၂) စားစိတ်၏ အာရုံ အပြုခံရသည့် အမှုအရာ ကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) စားစိတ်၏ ကျက်စားရာ နယ်ပယ်အဖြစ်နှင့် အသုံးခံနေရခြင်းအကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပဋ္ဌာန်)
- (၄) ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့ နီးကပ်သမှု အရှိန်စုကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

(အရသာ၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ)

အရသာ- ရသာရုံဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေး၊ ဓာတ်ကလေးသည် သူ့ဟာသူ ကိုယ်ပိုင်သတ္တိဖြင့် ထီးထီးဝံ့ဝံ့ စွန့်စွန့်စားစား ငါဘကော၊ ကော၍ မဖြစ်နိုင်၊ မရှိနိုင်ချေ။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ အရှိန်စုကလည်း ရှိပါဦးမှ၊ လျှာအကြည်ကလည်း တည်ရှိပေးပါဦးမှ၊ စားစိတ်ကလည်း လက်တို့

(၁၀၅)

စံပြဝိပဿနာ

ပေးပါဦးမှ၊ လျှာအပေါ်၌ စွတ်စိုနေသော အာပေါဓာတ် ကလည်း ကျေးဇူးပြုပါဦးမှ၊ နှလုံးသွင်းကလည်း စားစိတ်နှင့် ဆက်သွယ်ပေးပါဦးမှ၊ အရသာဓာတ်ကလေးသည် ဖြစ်ပေါ် နိုင်သဖြင့် သူ့ဟာသူ နဂိုရိုက် သည်းဆိတ်နေသောကြောင့် အနတ္တ။

ပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်သော သဘောတရားတို့၏ အလိုနှင့်မှ ဖြစ်နိုင်၊ ရှိနိုင်သဖြင့် သူ့သဘော၊ သူ့အလို ပျောက်ဆုံးနေ သောကြောင့် အနိစ္စ = သူ့ပင်ကိုယ်သဘော ပျောက်ဆုံးနေ သဖြင့် အခြားသဘောများက ဝိုင်းဝန်း နှိပ်စက်ခြင်းကို ခံနေရ သကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခဟု မိမိ၏အသိဉာဏ်၌ ထင်မြင် အောင် ဆင်ခြင် စဉ်းစားခြင်းကို ပညာသိဝိပဿနာရှုသည်ဟု ခေါ်၏။ ဒုရှုခံရသော သဘောတရားကိုယ်တိုင်က ကျွန်တော် သည် အနတ္တအစစ်၊ အနိစ္စအစစ်၊ ဒုက္ခအစစ် ဖြစ်ပါသည်ဟု မပြောသော်လည်း ပြောနေဘိသကဲ့သို့ မိမိဉာဏ်မှ အမြဲ ပေါ်ပေါက်နေအောင် နှလုံးသွင်း ရှုမြင်ရာ၏။ အရှုခံရသော ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောတရားများ ကိုယ်တိုင်က ဝန်မခံဘဲနှင့် မိမိက မနောဝိညာဉ်ဖြင့် စွဲ၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟု ရှုခြင်းမျိုးသည် ဝိပဿနာ ယောင်ဝါးမျှသာ ဖြစ်ပေ၏။ အပါယ်ဘေးက ကင်းဝေးမည်မဟုတ်ချေ။ ဓာတ်ဆိုသည်ကား သဘာဝအမည်ဖြစ်၏။ သဘာဝဆိုသည်ကား... သုညတဖြစ်၏။ ထိုသုညတသည်ကား.... အနတ္တဖြစ်၏။ စသည်ဖြင့် ဟောကြား ယူဆနေကြခြင်းမျိုးသည် နက်ယောင်နှင့် အလွန် တိမ်သော

စံပြဝိပဿနာ

မိစ္ဆာအယူမျှသာဖြစ်၏။ ဓာတ်သဘာဝကို သူ့ဟာသူ သည်း
ဆိတ်နေသော သုညဘ ဖြစ်မှန်းကို သိမြင်အောင် ဉာဏ်မမှီနိုင်
ကြရှာချေ။

(အရသာ၌ ကာလ ၃-ပါး လွတ်ပုံ)

အရသာ-ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် အရင်
မရှိ၊ ခုမရှိ၊ နောင်-မရှိ၊ ကာလသုံးပါးမှ လွတ်၏။ အရင်မရှိ...
ဆိုသည်မှာ မှန်ပါ၏။ အခု မရှိဆိုသည်မှာ ယခု စားနေဆဲဖြစ်၍
ရှိပါသည်။ မမှန်ပါဟု စောဒက ဝင်ငြားအံ့။ အရသာ ဓာတ်
သဘောကလေး ကိုယ်တိုင်က ရှိပါသည်ဟု ဝန်ခံခြင်း ဟုတ်-
မဟုတ်ကို စဉ်းစားပါ။ အရသာဓာတ်ကလေးကိုယ်တိုင်က ဝန်
ခံခြင်းမဟုတ်ဘဲ လျှာအကြည် စားစိတ်၊ စွတ်စိုခြင်း၊ နှလုံးသွင်း
တို့က စုပ်စွဲပြောဆိုခြင်းနှင့် ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့က ထောက်ခံ
ခြင်းတို့သာ ဖြစ်သဖြင့် ယခု မရှိဟု ဆိုခြင်းကိုသာ အတည်ပြု
ရမည်။ ယခုမရှိလျှင် ယခုကာလ အခိုက်အတန့်က ရွှေ့လျော
သွားသော နောင်တစက္ကန့်မှာ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု အဘယ်မှာလျှင်
ယူဆနိုင်တော့ပါအံ့နည်း။

သို့အတွက် အရသာဓာတ်သဘော၊ ပရမတ်သဘောကလေး
သည် ကာလသုံးပါးမှ လွတ်၏။ အေးပြီး၊ ချုပ်ပြီး သဘော
တရားကလေးဖြစ်၏။ သူ့ဟာသူ ချုပ်ပြီး၊ ငြိမ်းပြီးဖြစ်သည်ကို
လောကလူသားတို့က အခိုက်အတန့်ကလေးလောက်တော့ ဖြစ်
စကောင်းသေးသည်ဟု ထင်မှတ်စွဲယူခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာကြောင့်
ဖြစ်၏။ သို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် ဖောက်ခွဲ၍

စံပြဝိပဿနာ

ကြည့်ရှုလျှင် ပရမတ်သဘောကလေး၏ နဂိုမူလ သူ့သဘာဝ
အတိုင်း အဗျာကတဓမ္မဖြစ်နေသည်ကို တွေ့မြင်ရ၏။ ထိုအခါ
တကယ်ထင်မှတ်နေခြင်းတည်းဟူသော ဥပါဒါန်သည် ယုတ်
လျော့သွား၏။ ဤကဲ့သို့ သိမြင်ခြင်းကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိ
ပြုတ်သည်ဟု ဆို၏။

(အရသာနှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ)

(၁) လျှာအကြည်ဝံ၊ စိတ်ကမ္မိလာ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ စိုခြင်းလဲပါ၊
ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊ နောက်နားကပ်လာ၊
သည်ခါမှ-ခေါ်ကြအရသာ။
(အဲသည်ရှစ်ခု၊ ပေါင်းစုတွေ့ကြုံ၊
သည်ခါမှ-ခေါ်ကြရသာရုံ)

(၂) လေးယောက်ဆုံဆဲ၊ စုံတွဲကိုပင်၊
အရသာခေါ်ကြ၊ လောကတခွင်၊
အမှန်စစ်တေး၊ ရသာပြောင်စင်၊
တိုက်ဆိုင်ဆဲ- ရသာဘဲခေါ်ဘို့ပင်။

(၃) အရသာခေါ်ကြ၊ သဘာဝကိုယ်တိုင်၊
သူ့ဟာသူဘဲ၊ ဖြစ်လဲမဖြစ်နိုင်၊
မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ ဖြစ်ဆဲတွေ့ဆိုင်၊
ဘယ်အထဲ-အရသာဘဲ မရှိတော့နိုင်။

စံပြဝိပဿနာ

- (၄) မတွေ့တော့ဘဲ၊ ပျောက်ဆဲကိုခင်၊
အနိစ္စနဲ့၊ ဒုက္ခထင်မြင်၊
အဲသည်ရှစ်ခု၊ လွတ်မှုကိုပင်၊
အနတ္တ-မှတ်ကြနိဗ္ဗာန်ဝင်။
- (၅) အရသာစုကြီး၊ ထိန်ညီးပြောင်ပြောင်၊
လျှာအကြည်ထဲ၊ ပူစဲတောက်လောင်၊
စားလေသမျှ၊ ငါကစားယောင်၊
ဝိဇ္ဇာပဲ့-လဲ့မဲ့အပူကောင်။
-

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ = အတွေ့ပုံစံ

(ပထဝီ၊ ထဒ္ဒ = မာကြမ်းမှု။)

ကာယပဿာဒ
ကိုယ်အကြည်

(ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ)
(အတွေ့သဘော)

ကာယဝိညာဉ်
တွေ့စိတ်။

မနသိကာရ = နှလုံးသွင်း။

အတွေ့၌ သဘောကြီး ၄ ချက်

- (၁) ကာယပဿာဒဟုခေါ်ဆိုသည့် ကိုယ်အကြည် ဓာတ်
သဘောကို ထိခိုက်ခြင်းငှာ ထိုက်သည့် သဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)
- (၂) ကာယဝိညာဉ်စိတ်ဟုခေါ်သည့် တွေ့ထိစိတ်၏ အာရုံ
အပြုခံရသည့် အလုပ်ကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)

စံပြဝိပဿနာ

(၃) တွေ့ထိစိတ်၏ အာရုံပြုရာဌာနအနေအားဖြင့် အသုံး
ခံရသောအကျိုး၌ လမ်းဆုံးနေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)

(၄) ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတို့က ကျောထောက် နောက်ခံ
အနေဖြင့် နီးကပ်သမှု ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် ဖြစ်ရ၏။

အတွေ့၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရူပံ

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ = အတွေ့ကောင်းသည်ဟု ဆိုသော စကားသည်
အထိ၊ အတွေ့ သဘောကို ဆို၏။ ထိုအတွေ့၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟု
အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်
နိုင်ပါသလားဟု ဆိုလျှင် သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သောသတ္တိ
မြူကမ္မ မရှိချေ။ ကာယပဿာဒဟုဆိုသော ကိုယ်အကြည်ဓာတ်
ကလေးကလည်း တည်ရှိပါဦးမှ၊ ကာယဝိညာဉ်ဟု ဆိုသော
တွေ့စိတ်၊ ထိစိတ် ဓာတ်ကလေးကလည်း လက်တို့ ကျေးဇူးပြုပါ
ဦးမှ၊ ထဒ္ဓဟုဆိုသည့် ခပ်ကြမ်းကြမ်းမာ သဘောတရားကလည်း
ထောက်ခံပါဦး မှ၊ မနသိကာရ ဆိုသည့် နှလုံးသွင်းကလည်း
တခြားအာရုံကို ဦးလှည့်မနေဘဲ တွေ့ထိစိတ်ကလေးကို ဆက်
သွယ်ပေးပါဦးမှ၊ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးကလည်း ကျောထောက်
နောက်ခံအနေဖြင့် အားပေးကြဦးမှသာလျှင် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟု
ဆိုသည့် အတွေ့သဘောကလေးသည် ဖြစ်နိုင်၊ ရှိနိုင်၏။ ၎င်း
ပတ်ဝန်းကျင် ခြံရံလျက်ရှိသော (ဝါ) နီးကပ်လျက်ရှိသော
သဘော တရားများ အနက် တခုခုသော သဘောတရားကို

စံပြဝိပဿနာ

ဉာဏ် ဖြစ် ဖြုတ် ကြည့် လျှင် အတွေ့သဘောကလေး မဖြစ်
နိုင်ချေ။

သို့အတွက် ဖောဠဗ္ဗာရုံ-ဟု ခေါ်ထိုသည့် အတွေ့ အထိ
သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ
ဖြင့် ငါဖြစ်နိုင်သည်ဟု လက်မထောင်၍ မဖြစ်၊ မပေါ်၊ မရှိ
နိုင်သောကြောင့် အနတ္တ၊ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများ
ကြောင့်ဟု ဆိုသဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများသည်
အကြောင်းတရားများ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဆိုလိုရာ ချောက်နေ၍
ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားတို့ကို သင်တို့ကြောင့် အတွေ့
သဘော ဖြစ်ရ၊ ရှိရသည်ဟု ဆိုသည်မှာ ဟုတ်ပါသလား... ဟု
တခုစီ တခုစီ စစ်ဆေးကြည့်ရှုရာ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရား
များကလည်း ကိုယ်နှင့်သက်ဆိုင်ရာ သဘောတို့ကို အသီးအသီး
ဆောင်ရွက်နေကြရ၍ အတွေ့သဘောကလေးကို ဖြစ်စေ၊ ရှိစေ
နိုင်သော သတ္တိဗျာပါရ မရှိကြောင်းကို အစစ်ခံနေကြသဖြင့်
အတွေ့သဘောကလေးကိုယ်တိုင် နဂိုက ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်း
နေသောသဘော ဖြစ်သောကြောင့် အနိစ္စ၊ နဂိုကပင် ပျောက်
ပျက် ကုန်ဆုံး ယူကျုံးမရသဖြင့် မိတ်ဆွေအနေမျိုးဖြင့် ယုံကြည်
စိတ်ချစွာ အားမကို နိုင်ဘဲ ဘေးဘယနှင့် တနည်း....ရန်သူနှင့်
တူသောကြောင့် ဒုက္ခ၊ တနည်း.... ၎င်းအတွေ့သဘောကလေး
ကိုယ်တိုင် ထောက်ရာ၊ တည်ရာမရဘဲ သူ့ကို စွဲလမ်း သိမ်းပိုက်
လိုသောသူတို့၌ ရန်သူသဖွယ် ဖြစ်နေသောကြောင့် ဒုက္ခဟု
အတွေ့သဘောကလေးကိုယ်တိုင်က ယောဂီ၏ ဉာဏ်ဝဉ်း ဘွင်း

စံပြဝိပဿနာ

ဘွင်းကြီး ဝန်ခံနေတိသကဲ့သို့ သိမြင်အောင် အားထုတ် ဝေဖန်
ခြင်းကို ပညာသိဝိပဿနာ ရှုသည်မည်၏။ တနည်း....ဝိပဿနာ
ဘာဝနာ ပွားများနေသည်ဟု ဆို၏။

အတွေ့၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ)

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဟု ခေါ်ဆိုသော အတွေ့သဘောကလေးသည်
အရင်၊ ခု၊ နောင်၊ ဟု ဆိုအပ်သော ကာလသုံးပါးမှ လွတ်၏။
အရင်ကတော့ မထိရလို့ အတွေ့သဘော မရှိဟု ဆိုသည်ကို
လက် ခံ မည် ဖြစ်သော်လည်း ယခု ထိလျှင် ယခု တွေ့
နေရသဖြင့် ယခု မရှိဟု ဆိုသော စကားကို လက်မခံနိုင်ဟု
ဆင်ခြေပေးဌားအံ့။ ဆင်ခြေ ပေးထိုက်ပေ၏။ မငြင်းလို....
သို့ရာတွင် အတွေ့သဘောကလေး ကိုယ်တိုင်က သို့မဟုတ်
အရှုခံရသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟု အသမုတ် ခံရသည့် သဘော
ကလေး ကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကိုယ်အကြည်၊ တွေ့
ထိစိတ်၊ မာမ္မ၊ နှလုံးသွင်းတို့နှင့် နီးကပ်လျက် ရှိကြသော ဓာတ်
ကြီး ၄-ပါးတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြောဆိုချက်ဖြစ်၍ ယခုရှိသည်ဟု
ဆိုခြင်းသည် ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ရှိသူတို့အဘို့ ရယ်ဘွယ်မျှသာဖြစ်၏။
ယခုမရှိလျှင် အရင်နှင့် နောင်အတွက် ထည့်ပြီး စဉ်းစားစရာမလို
ချေ။ သို့အတွက်ကြောင့် အတွေ့သဘောကလေးသည် အရင်
မရှိ၊ ခုမရှိ၊ နောင်မရှိ၊ ကာလသုံးပါးမှလွတ်၏။ သူ့ဟာသူ
အေးပြီး၊ ငြိမ်းပြီး သူတော်ကောင်းကလေး ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာ

စံပြဝိပဿနာ

ဦးစီးနေသော သူများကသာလျှင် ငါတို့ကို သုခ၊ ဒုက္ခ ပေး
နိုင်သည် ကောင်း မကောင်း အတွေ့ကလေးဘဲဟု ထင်မြင်
ယူဆနေကြ၏။ မှားလေစွ။

အတွေ့နှင့်ဆိုင်သောကဗျာများ

- (၁) ကိုယ်အကြည်ဝ၊ စိတ်က မှီလာ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ မာခြင်းလဲပါ၊
ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊ နောက်နားကပ်လာ၊
သည်ခါမှ၊ ခေါ်ကြဖေ၊ ငွေဗွာ၊
(အဲသည်ရှစ်ခု၊ ပေါင်းစုတွေ့ကြုံ၊
သည်ခါမှ၊ ခေါ်ကြဖေ၊ ငွေဗွာရုံ)။
- (၂) လေးယောက်စုံဆဲ၊ စုတဲကိုပင်၊
အတွေ့ခေါ်ကြ၊ လောကတခွင်၊
အမှန်စစ်တော့၊ အတွေ့ပြောင်စင်၊
တိုက်ဆိုင်ဆဲ၊ အတွေ့ဘဲခေါ်ဘို့ပင်။
- (၃) အတွေ့ခေါ်ကြ၊ သဘာဝကိုယ်တိုင်၊
သူ့ဟာသဘဲ၊ ဖြစ်လဲမဖြစ်နိုင်၊
မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ ဖြစ်ဆဲတွေ့ဆိုင်၊
ဘယ်အထဲအတွေ့ဘဲ မရှိတော့နိုင်။
- (၄) မတွေ့တော့ဘဲ၊ ပျောက်ဆဲဆိုပင်၊
အနိစ္စနဲ့၊ ဒုက္ခထင်မြင်၊
အဲသည်ရှစ်ခု၊ လွတ်မှုကိုပင်၊
အနတ္တ မှတ်ကြနိဗ္ဗာန်ဝင်။

(၁၁၃)

စံပြဝိပဿနာ

(၅) အတွေ့စုကြီး၊ ထိန်ညီးပြောင်ပြောင်၊
ကိုယ်အကြည်ထဲ ပူစွဲတောက်လောင်၊
ထိလေသမျှ၊ ငါကထိယောင်၊
ဝိဇ္ဇာပွဲ-လွဲမဲ့အပူကောင်။

ဓမ္မာရုံ = သဘောတရားပုံစံ

မနောဒွါရ = ဘဝင်တံခါး။

ဟဒယဝတ္ထု (ဓမ္မာရုံ) မနောဝိညာဉ်
နှိလုံးသွေး (သဘောတရားများ) သိမှု။

မနသိကာရ = နှလုံးသွင်း

ဓမ္မာရုံအကြောင်း

ဓမ္မာရုံဆိုသည်မှာ ရုပ်ဓမ္မာရုံ၊ နာမ်ဓမ္မာရုံဟူ၍ အထူးထူး
ကွဲပြားကြ၏။ အမှန်မှာ အနိစ္စအချက်၊ ဒုက္ခအချက်၊ အနတ္တ
အချက်မှန်သမျှ ဓမ္မာရုံချည်းသာ ဖြစ်၏။ စိတ်၊ စေတသိက်၊
ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်တို့သည် ဓမ္မာရုံချည်း ဖြစ်ကြ၏။ နာမ်
ဓမ္မာရုံ ဆိုသည်မှာလည်း နိဗ္ဗာန်အထိ ဓမ္မာယတန - ဓမ္မာရုံ
ချည်းသာဖြစ်၏။ ရုပ်ဓမ္မာရုံဖြစ်စေ၊ နာမ်ဓမ္မာရုံ ဖြစ်စေ
၎င်းသဘောတရား ကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံသည်အတိ သိအောင်
အားထုတ် ပွားများခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာဟု ခေါ်၏။
ကိုယ် တိုင် ဝန် ခံ သည် ဟု ဆိုခြင်းမှာ အနှုခံရသော ရုပ်

(၁၁၄)

စံပြဝိပဿနာ

တလုံးလုံး၊ နာမ်တလုံးလုံး ကိုယ် တိုင် က ကျွန် တော် သည် အနိစ္စပါ....ဒုက္ခပါ.... အနတ္တပါဟု ပြောဆို ဝန်ခံနေဘိသကဲ့သို့ ယောဂီ၏ ဉာဏ်ဝဉ်း ၎င်းဓာတ်၏ မူလသဘော ဘွင်းဘွင်း ကြီး ပေါ် နေ ခြင်း ကို ဆို လို ၏။ “သဗ္ဗဓမ္မာ မနော ဝိညာဏဓာတုယာ” ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် အလုံးစုံသော ရုပ် တရား....နာမ်တရား ပရမတ်သားတို့နှင့် တကွ နိဗ္ဗာန်အထိ ဓမ္မာယတန = ဓမ္မာရုံ သဘောတရားချည်းဟူ၍ မှတ်ယူကြရာ သည်။

ဓမ္မာရုံသည် ရှေးက တွေ့ကြုံဘူးသော မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိဟုဆိုသော အာရုံငါးပါးနှင့် သော်၎င်း၊ မတွေ့ရ ဘူးသေးသော အာရုံများကို တွေ့ကြုံသိမြင်ဘူးသော အာရုံ များနှင့် ဟပ်၍ နှိုင်းယှဉ်၍သော်၎င်း၊ ဤရုပ်သည် ဤကဲ့သို့ ဖြစ်တန်ရာသည်ဟု စိတ်ကူးခြင်း ခံရသည့် အာရုံများ ဖြစ် ကြ၏။

ဓမ္မာရုံ၌ ပညာသိဝိပဿနာရှုပုံ

၎င်း ဓမ္မာရုံဟုဆိုသော သဘောတရားသည် သူ့ဟာသူ မဖြစ်ပေါ်နိုင်ဘဲ ဟဒယဝတ္ထုဟု ဆိုအပ်သော နှလုံးသွေး ဘဝင်စိတ်ခေါ် လက်ခံစိတ်၊ နှလုံးသွင်း၊ မနော ဝိညာဉ်တို့ ကို အားကိုးပြီးမှ ဖြစ်ပေါ်နိုင်၍ သူ့ဟာသူ မဖြစ်ပေါ်နိုင် သောကြောင့် အနတ္တ။ သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်နိုင်မှု ပျောက် ဆုံးနေသောကြောင့်အနိစ္စ။ သူ့ဟာသူဖြစ်ပေါ်နိုင်မှု ပျောက် ဆုံးနေသဖြင့် အချည်းနှီး ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခဟု သိမြင်

စံပြဝိပဿနာ

အောင် ဆင်ခြင်ခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာ ရှု သည် ဟု
ခေါ်၏။

ယခု အခါ ရုပ်ဓမ္မာရုံများ ဖြစ်ကြသော အကြည်ဓာတ်
၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါးတို့ကို ပညာသိ ဝိပဿနာ ရှုပုံနည်း
များကို ပြဆိုပြီး၍ မြင်ကြားနံစား၊ ထိ၊ သိဟု ဆိုအပ်သော
နာမ်ဓမ္မာရုံခေါ် ဝိညာဉ် ၆-ပါး၊ အပေါ်ဓာတ်များကို ပြဆို
ပေအံ့။

စက္ခုဝိညာဉ်=မြင်စိတ်ပုံစံ

အာလောက=အလင်း။

စက္ခုပသာဒ၊	(စက္ခုဝိညာဉ်)	ရှုပါရုံ
မျက်စိအကြည်	(မြင်စိတ်)	အဆင်း။
မနသိကာရ=နှလုံးသွင်း။		

မြင်မှု၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

(၁) မျက်စိအကြည်ကို မှီ၍ အဆင်းကို သိခြင်း သဘော
ရှိ၏။ (လက္ခဏ)။

(၂) အဆင်းဟု ဆိုကာမျှ မတ္တကလေးကို အာရုံပြုရ
သည့် ကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)။

(၃) အဆင်းသို့ ရှေ့ရှုရသည့် အဖြစ်၌သာ အကျိုးရှိ၏။
(ပစ္စုပ္ပန်)။

(၄) မနောဓာတ်မှ ဖွဲ့ခွဲခြင်း ဟူသော အကြောင်း
ကြောင့် ဖြစ်၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)။

(၁၁၆)

စံပြဝိပဿနာ

စက္ခုဝိညာဉ်ဟု ဆိုအပ်သော မြင်စိတ်သဘော၌ အထက်ပါ သဘောတရားလေးချက် ပါဝင်နေကြသဖြင့် ၎င်း သဘောတရားများသည်ပင်လျှင် အသီးအသီး အနတ္တဖြစ်နေကြသည်ကို သိမြင်အောင် စဉ်းစား ဝေဖန်ရာ၏။

မြင်မှု၌ ပညာသိဝိပဿနာရှုပုံ

စက္ခုဝိညာဉ်၊ သို့မဟုတ် မြင်စိတ်ဟု အသမုတ် ခံရသော သဘောကလေး၊ နာမ်ဓာတ်ကလေးသည် အမှန်ဟုတ် သဘောကလေးဖြစ်၍ ပရမတ်ဖြစ်၏။ မြင်စိတ်ဟု ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲခြင်းသည် ပညတ်ဖြစ်၏။ အမှန်ရှိသော ပရမတ်သဘော၊ ဓာတ်သဘောကို အပြောအဆို လွယ်ကူအောင် သုံးနှုန်းထားသော အမည် ပညတ်ဖြစ်၍ တကယ်ရှိ၊ တကယ်မှန် မဟုတ်ချေ။ ထိုအမှန်ရှိသည့် မြတ်စိတ်ဟုဆိုသော သဘောကလေးကို သူ့ ဟာသူ ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိဖြင့် ဖြစ်ရှိနိုင်ပါသလားဟု စမ်းသပ် စစ်ဆေးကြည့်ရှုရမည်။ ဤကဲ့သို့ စမ်းသပ် စစ်ဆေး ကြည့်ရှုသောအခါ ထိုမြင်စိတ်ဟုအသမုတ်ခံရသော နာမ်ဓာတ်သဘောကလေးသည် သူ့ ဟာသူ မဖြစ်-မရှိနိုင်ဘဲ စက္ခုပသာဒခေါ် မျက်စိအကြည်ကလည်း တည်ရှိပါဦးမှ၊ အာလောက-ခေါ် အလင်းကိုလည်း မှီရပါဦးမှ၊ ရူပါရုံခေါ် အဆင်းကိုလည်း အားကိုး အားထား ပြုရပါဦးမှ၊ မနသိကာရခေါ် နှလုံးသွင်းစေတသိက်ကလည်း ကျေးဇူးပြု ထောက်ခံပါဦးမှ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့သော သဘောတရားလေးပါးတို့ ဆုံစည်း ညီညွတ်ဆဲ အချိန်

စံပြဝိပဿနာ

ကလေး၌သာ မြင်စိတ်ဟုခေါ်သော နာမ်သဘောကလေးသည် ဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။ ဤကဲ့သို့ သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်နိုင်မှု အား၊ အစွမ်း၊ အနှစ် အသား မရှိသောကြောင့် အသာရ ကဋ္ဌေန အနတ္တာဟု ဟောတော်မူ၏။ အသာရ ကဋ္ဌေန = အနှစ်အသား မရှိခြင်းကြောင့်၊ အနတ္တာ = အနတ္တမည်၏။

အရေ၊ အဖတ်၊ ခြေ၊ သဏ္ဌာန်၊ ပေါင်းဟန် နိမိတ်၊ အရိပ် အရောင်၊ အကောင်အထည်၊ ကြီး၊ ငယ်၊ ရှည်၊ တို၊ ထိုထို မှု့မှုား အထုံးအခဲများ ကင်းဆိတ်နေသော မြင်စိတ်ဟု အသမုတ်ခံရ သည့် ပရမတ်သဘောကလေးသည် ပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်လျက် ရှိကြသော သဘောတရားလေးချက်ဖြင့် ဝေဘန်ကြည့်ရှုသည့် အခါ မြင်မှုဖြစ်သည်ဟုဆိုသော ကိစ္စသနကလေး ကုန်ခန်းသွား သည်ကိုပင် (ခယ)ဟု ခေါ်၏။ ၎င်း(ခယ)ကို အနိစ္စခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် ခယဋ္ဌေန အနိစ္စံဟု ဟောတော်မူ၏။ ခယဋ္ဌေန (သံန) ဆိုသည့် ဖြစ်သဘော ကုန်ခန်းခြင်းကြောင့် အနိစ္စံ = အနိစ္စမည်။ အနိစ္စဟူသည်မှာ မမြဲခြင်းကိုခေါ်၏။ မမြဲခြင်း ဆိုသည်မှာလည်း ကုန်ခန်း ပျောက်ပျက်သွားခြင်းကို ခေါ်၏။ သို့အတွက် မြင်မှုဟုဆိုသော ပရမတ် သနကလေး ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းသွားသောကြောင့် အနိစ္စသဘောဟု အသိဉာဏ်ပိုင် အောင် ဆင်ခြင်ရာ၏။

ထိုမြင်မှုဟု ဆိုသော သဘောကလေးကို ပတ် ဝန်း ကျင် သဘောတရား လေးပါးတို့ဖြင့် ဝေဘန် ကြည့်ရှုချက် အရ

(၁၁၈)

စံပြဝိပဿနာ

ဆုံးဖြတ်ချက် ချခဲ့သော်....ဖြစ်မှု ဖြစ်သည် ဆိုပြီးလျှင် တကယ် ဖြစ် မဟုတ်ဘဲ ကုန်ခန်းခြင်း သဘောက စက္ကန့်မခြား ဖိစီး နှိပ်စက်နေသောကြောင့် ဘယဌေနေ ဒုက္ခ....ဟု ဟောတော် မူ၏။ ဘယဌေနေ = ကုန်ခန်းခြင်း သဘောက မပြတ် မလတ် တလစပ် နှိပ်စက်နေခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခ = ဒုက္ခမည်၏။ ဤကဲ့သို့ ကုန်ခန်းခြင်းသဘောတို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံနေရ၍ မြင်မှုသဘော ကလေးသည် သူ့ ကိုယ်တိုင် ထောက်ရာ၊ တည်ရာမရသောကြောင့် ဒုက္ခ....ဟူ၍ မြင်မှုတလုံးအပေါ်၌ တရားဦးခေါင်းဆုံးအောင် စဉ်းစား ဝေဖန်ခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာဟုခေါ်၏။

မြင်မှု၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ

မြင်မှု· မြင်စိတ်ဟုဆိုသော နာမ်ဓာတ်ကလေးသည် အရင်၊ ခု၊ နောင်-ဟု ဆိုသော ကာလသုံးပါးမှ လွတ်၏။ အရင်နှင့် နောင်ဆိုသည်မှာတော့ အဆင်းနှင့် မတွေ့ကြုံရသေးသဖြင့် မရှိဘူးဟု ထားပါတော့၊ ယခု လက်ငင်း မြင်နေရခြင်းသည် ယခု ရှိလို့ပင် မဟုတ်ပါလားဟု ဆိုငြားအံ့။ မြင် မှုသဘောကလေး ယခု ဖြစ်ရှိနိုင်ခြင်းသည် သူ့ကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံ ပြောဆိုခြင်း မဟုတ်၊ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများဖြစ်ကြသော မျက်စိ အကြည်၊ အဆင်း၊ အလင်း၊ နှလုံးသွင်းတို့က ပြောဆို စွပ်စွဲ ကြခြင်းဖြစ်၍ ယခု မရှိဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် မြင်မှု သဘော ကလေးခေါ် မြင်စိတ် ပရမတ်ကလေးသည် အရင်၊ ခု၊ နောင်

စံပြဝိပဿနာ

ဟု ဆိုသော ကာလသုံးပါးမှလွတ်၏။ ကာလဝိမုတ် = အေးပြီး
ငြိမ်းပြီး ချုပ်ပြီး သဘောကလေးဖြစ်၏။ သူကိုယ်တိုင် နိဗ္ဗာန်
ဖြစ်၏။ ဆရာကောင်း မတွေ့ကြရ၍ နိဗ္ဗာန်တွေ အနတ္တ ရှိကြ
သည်ကို မသိ မမြင်ကြရရှာချေ၏။

ဤပုံ ဤနည်းမှတစ်ပါး ဆင်ခြင် ပွားများနည်း
များသည် သညာသိ၊ ဝိညာဉ်သိ၊ ဝိပဿနာများ
ဖြစ်ကြ၏။ သညာသိ၊ ဝိညာဉ်သိ၊ ဝိပဿနာ ရှုပုံ
ရှုနည်းများကို မြင်မှု တလုံး အပေါ်၌သာ နမူနာ
အနေမျိုးဖြင့် ထုတ်ဖော်၍ ပြပေအံ့။ ဤနည်းကို
မှီး၍ ကျန်သော ကြားမှု၊ နံမှု၊ စားမှု၊ ထိမှု၊ သိမှုများ
အပေါ်၌ သညာသိ၊ ဝိညာဉ်သိ၊ ဝိပဿနာ ရှုပုံ
များကို သိ လောက် ပေ ပြီ ဖြစ် ၍ နောက်ပိုင်း၌
မဖော်ပြတော့ပြီ။

မြင်မှု၌ သညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ

မြင်-ဆိုသည့် စက္ခုဝိညာဉ်စိတ် ပရမတ်ကလေး၌ မြင်-ဆို
သည်မှာ ကိုယ်ကိုယ်ကို မြင်မှု၊ သူတစ်ပါးကိုမြင်မှု၊ တနည်း....
ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ တိရစ္ဆာန်-စသော သက်ရှိ
တို့ကို မြင်မှု၊ တော၊ တောင်၊ ရေ၊ မြေ၊ သမုဒ္ဒရာ- စသော
သက်မဲ့တို့ကို မြင်မှု၊ တနည်းအားဖြင့် ကောင်းစွာတွေ့ကို

စံပြဝိပဿနာ

မြင်မှု၊ မကောင်းတာတွေကိုမြင်မှု၊ ကောင်း-မကောင်းမှ လွတ်
ပြီး မြင်မှု- အစရှိသည်များ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုမြင်မှုတို့ အပေါ်၌
သဏ္ဌာန်ခြပ်များနှင့်တကွ ကောင်း၊ မကောင်းတွေပါ ထည့်သွင်း
မှတ်သားပြီးလျှင် မြင်မှု၊ မြင်စိတ်သည် အခု မြင်တွေ့ ပျက်ဖြစ်၍
မမြဲသောကြောင့် အနိစ္စ = မမြဲသဖြင့် ဆင်းရဲသောကြောင့်၊
ဒုက္ခ=မမြဲနှင့် ဆင်းရဲကို မြဲအောင်၊ ချမ်းသာအောင် မတတ်နိုင်
သောကြောင့် အနတ္တဟု မှတ်သာ မှုသညာ အတ္တဒိဋ္ဌိ တန်းလန်း
ကြီးပါနေသော ဆင်ခြင်စဉ်းစား နှလုံးသွင်းခြင်းသည် သညာသိ
ဝိပဿနာဖြစ်၏။ အပါယ်ဘေးက မလွတ်မြောက်နိုင်ချေ။

မြင်မှု၌ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာရှုပုံ

ငါ့မြင်သည်၊ မျက်စိက မြင်သည်ဟု ဆိုခြင်းသည် မဟုတ်၊
စက္ခုဝိညာဉ်ခေါ် မြင်စိတ်ဟု အသမုတ်ခံရသော နာမ်ပရမတ်
သဘောကလေးကသာ မြင်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုနာမ်ဓာတ် ပရမတ်
သဘောတရားကလေး သက်သက်အပေါ်၌ မေးတင်ပြီးလျှင်
မြင်စိတ်သည် မြင်ပြီးသိ၊ သိပြီးပျက်၊ မြင်-သိ-ပျက်-မြင်-သိ-ပျက်
သဘောဖြစ်၍ အနိစ္စ = ထိုမြင်၊ ပျက် သဘောသည် အမြဲမပြတ်
ဖြစ်ပြီး ပျက်နေသောကြောင့်၊ ဒုက္ခ = ထိုမမြဲသည့်သဘော၊ ဆင်းရဲ
သည့် သဘောတို့ကို ဘယ်လိုနည်းနှင့်မျှ တားမရသောကြောင့်၊
အနတ္တ = မမြဲခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းတို့ကို မြဲအောင်၊ ချမ်းသာအောင်
အစိုးမရသောကြောင့်၊ အနတ္တဟု ပရမတ် သဘောကလေး၏

စံပြဝိပဿနာ

နိယာမ-ကမ္မဘူထုံးတမ်းအစဉ်အလာအတိုင်း ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို မိမိမနောဝိညာဉ်က တွေးတော ကြံဆ၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ရှုပုံ ရှုနည်းမျိုးသည် ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာဖြစ်၏။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု အတုအယောင်မျှသာဖြစ်၏။ ဤလို ရှုပုံ ရှုနည်းမျိုး ဖြင့် အတ္တဒိဋ္ဌိက လွန်တောင် မလွန်သေး၍ အဝီစိ-စသော အပါယ်ဘေးတို့မှ ကင်းဝေး လွတ်မြောက်ရန် ခဲယဉ်းလှပေ၏။ (ဤကဲ့သို့ သိပုံ သိနည်းမျိုးသည် သာသနာပ ရသေ့ကြီးများ နှင့် ယခုခေတ် လောကဓာတ်ဆရာကြီးတို့၏ သိပုံသိနည်းမျိုး ဖြစ်၍ အမှန်စင်စစ် ဝိပဿနာဟုပင် မခေါ်ထိုက်ချေ)။

(မြင်မှုနှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ)

(၁) မျက်စိအကြည်ဝ၊ အဆင်းကတိုက်လာ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ အလင်းလဲပါ၊
အဲသည် ၄-ခု၊ ပြိုင်မှုကြုံလာ၊
မြင်တာဘဲ-စွဲကြ တို့သူငါ။

(၂) မြင်တယ်ခေါ်ခြင်း၊ သဘောရင်းနေပုံ၊
၄-လွှာဖျက်တတ်၊ ပညတ်တွေကုန်၊
ပရမတ်အနတ္တ-သည်မှဆိုက်ကြုံ၊
ဘာမပါရ- သဘာဝသူဖြစ်ပုံ။

(၃) သဘာဝ ၄ တွဲ၊ ပြိုင်ဆဲခါကို၊
ငါမမြင်ဘဲနဲ့၊ ငါဘဲမြင်သလို၊

(၁၂၂)

စံပြဝိပဿနာ

အထင်လဲ့လို့၊ အစွဲတွေပို့၊
မြင်တာက သဘာဝ ၄-ခုအလို။

မြင်လို့ နေဆဲ၊ ဘာဘဲထင်တာ၊
မြင်မှုသဘော၊ စစ်ကြာသောခါ၊
မြင်တာသေပျောက်၊ ၄-ယောက်တွေရှာ၊
စပ်မရ-အနတ္တသို့ ဘာသာ။

အနတ္တချင်း၊ ဒေါင်တင်းကြရင်၊
မြင်တလုံးထဲ၊ ဝေခွဲစေချင်၊
သည်ခါကျမှ၊ မြင်သမျှပါစင်၊
မောင်မြင်လဲ-ကိုယ်ကျိုးနဲ့ဘို့ပြင်။

မျက်စိအကြည်ဝ၊ အဆင်းကတိုက်ဆုံ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ အလင်းလဲစုံ၊
အဲသည် ၄-ခု ပြိုင်စုတွေကြုံ၊
မြင်တာဘဲ စွဲကြလူတို့ဘုံ၊
(ဖြစ်မစဲလို့၊ ဆင်းရဲတွေကြုံ၊
စိုးမရ-မိုးက လျှပ်လက်ပုံ)။

မိုးက လျှပ်ထဲ၊ ခွဲဝိတ်ဝေပုံ၊
တိမ် ၂-ခုဘဲ၊ တိုက်ဆဲတွေဆုံ၊
ဘယ်တိမ်ထဲမှ၊ လျှပ်လဲမရှိကုန်၊
တိုက်ဆိုင်ဆဲ လျှပ်ဘဲခေ ၇ ရရုံ။

စံပြဝိပဿနာ

- (၈) အရင်လျှပ်လဲ၊ ပျောက်မြဲ ပျောက်ကုန်၊
အခုလျှပ်လဲ၊ ပျောက်ဆဲမို့ ကုန်၊
ကာလသုံးပါး၊ အလကားဖြစ်ပုံ၊
ပျက်သဘော-မက်မောပင်ပန်းရုံ။
- (၉) ပျောက်ပျက်လေပြီး၊ အချည်းနှီးကိုသာ၊
အထင်မှားလို့၊ အားထုတ်ကြရှာ၊
အရင်လိုဘဲ၊ ပျောက်မြဲ ပျောက်ထာ၊
နောင်ခါလဲ-မလွဲပျောက်အုံးမှာ။
- (၁၀) ပျောက်ပျက်ထာထဲ၊ စွဲဘို့ရာကုန်၊
ဥပါဒါန်က၊ ထင်လိုက်ရရုံ၊
ထင်လေသမျှ၊ ပျောက်ပျက်ကြကုန်၊
စွန့်လွှတ်က-တွေ့ကြနိဗ္ဗာန်ဘုံ။
- (၁၁) စွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်း၊ ကြောင်းရင်းကိုသာ၊
နိဗ္ဗာန်ခေါ်ရာ၊ လောကသ္မုငါ၊
နိဗ္ဗာန်သိမှ၊ ကိလေသာဟာ၊
တဖြေးဖြေး-အေးအေးသေရရှာ။
- (၁၂) ကိလေသာပြုတ်၊ နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ပါ၊
နိဗ္ဗာန်ဟုတ်မှ၊ ကိလေသာကွာ၊
ကိလေသာက၊ မူလအသေပါ၊
ဒိဋ္ဌိနဲ့တွဲ-အရှင်ဘဲ ထင်ရတာ။
- (၁၂၄)

စံပြဝိပဿနာ

(၁၃) ကြံစည်အားထုတ်၊ ပြုလုပ်သောအခါ၊
အရင်လိုဘဲ၊ သေမြဲသေရှာ၊
အသေကိုမက်၊ သေဘက်ပါတာ၊
စွန့်တတ်က- သည်မှအေးဘို့ရာ။

ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ တို့၌ ကဗျာနိပါတ် (၇)ကစ၍
(၁၃)အထိ မပြတော့ပြီ။

(စက္ခုဝိညာဉ်လင်္ကာ)

လက်ခံတွေ့ဆုံ၊ သဘာဝနှင့်၊ လှုပ်သမျှပြတ်၊ ဤလေး
ရပ်တို့၊ နောက်ထပ်မလာ၊ ကွယ်ဝပ်ရှာကြ၊ ထိုခဏ၌၊ ပြင်ပ
လေးယောက်၊ ပေါ်ပေါက်လာဆဲ၊ ထိုအထဲတွင်၊ ခေါ်စွဲရှာ
ကြ၊ သဘာယနယ်၊ ပြောလို့လွယ်အောင်၊ မြင်တယ်ခေါ်ရ၊
ပါဠိကတော့၊ စက္ခုဝိညာဉ်၊ အမည်တွင်၏၊ သည်တွင်ရပ်ခါ၊
အောက်ပါရှစ်ပါး၊ သဘောများကို၊ ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၊ ကြည့်
လိုက်ပါက၊ မြင်တာအနတ္တ၊ အမှန်ရ၏၊ အမှန်ကနေ၊ အေးကြ
ပေလိမ့်၊ တထွေထွေပြင်၊ မြင်ချင်တာမြင်၊ မြင်တာအနတ္တ၊
မထားကြဘဲ၊ အနတ္တကို၊ မြင်တယ်ဆိုက၊ အပိုပညတ်၊ တစ္ဆေ
ကပ်သို့၊ မရပ်မတည်၊ ပေလီထင်ကာ၊ မြင်တာမကောင်း၊
မြင်တာကောင်းဟု၊ ထောင်သောင်းမက၊ ချဲ့ထွင်ကြမှု၊ ချဲ့ထွင်
မဆုံး၊ ယူကျုံးမပြီး၊ ဝန်ထုပ်ကြီးကို၊ ဘယ်နည်းနှင့်မှ၊ ပစ်မချဘဲ၊
အားကုန်ခဲ့၍၊ စွဲမြဲထမ်းပိုး၊ သည်လမ်းမျိုးကို၊ အကျိုးမရှိ၊
ပင်ပန်းဘိ၍၊ ကသို ကအောက်၊ ရောက်မိရောက်ရာ၊ ဖြစ်တတ်

(၁၂၅)

စံပြဝိပဿနာ

ရှာ၏။ မြင်စရာပေါ်တိုင်း၊ အကြာခိုင်းလဲ၊ မြင်ဆဲ၌၎င်း၊ လျှင်စွာ
မနား၊ ပျောက်ကွယ်သွားကြ၊ အနိစ္စနှင့်၊ ဒုက္ခနယ်တွင်း၊ ခုန်၍
ဆင်း၏။ ခုန်ဆင်းရခြင်း၊ အကြောင်းရင်းသည်၊ မြင်ခြင်းကိုက
မူလ-အနတ္တပါတကား။ ။

(မြင်)အတိုင်းပင်လျှင် ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ သိဟုဆိုသော
ဝိညာဉ် ၅-လုံးကိုလည်း သူ့နေရာနှင့်သူ ထည့်သွင်း၍ ကျိက်
မှတ်ထားသင့်ကြ၏။

အထူးသတိပြုရန်။ ။ ဤစာအုပ်သည် သင်္ခဏ်းစာ
ကဲ့သို့ ဖြစ်လေရာ နားမလည်သေးပါက ရှေ့ကို
ဆက်လက် ဖတ်ခြင်း၊ ကျော်၍ ဖတ်ခြင်းတို့ကို
မပြုလုပ်ဘဲ ဘာသာတခုခု၊ သင်္ခဏ်းစာတခုခုကို
လေ့လာ ဆည်းပူးသကဲ့သို့ သဘော ပေါက်
အောင်၊ အသိဉာဏ်ပိုင်အောင် ဖတ်ပါ။

တတ်နိုင်ပါလျှင် နိဒါန်းမှအစ ပဏာမပါ
မကျန် ပြန်၍ဖတ်ပါဦး။

၄-လွှာဖျက်နည်း

နံပါတ်(၂) ကဗျာ၌ “၄-လွှာဖျက်တတ်၊ ပညတ်တွေကုန်”
ဟု ဆိုထားရာ ၄-လွှာဖျက်နည်းကို အနည်းငယ်ရှင်းပြပါအံ့။
(၁၂၆)

စံပြဝိပဿနာ

(၁) ငါမြင်သည်၊ သူမြင်သည်၊ ယောက်ျားက မြင်သည်၊ မိန်းမကမြင်သည်၊ မျက်စိကမြင်သည်ဟု ဆိုခြင်းသည် အပြော အဆိုအရ လွယ်အောင် ခေ၍ ဝေ၍ သုံးစွဲခြင်းဖြစ်၍ အဝိဇ္ဇာမာန ပညတ်၊ သာမည သညာသိ ဖြစ်သဖြင့် ၎င်းကို ပယ်လိုက်ခြင်း သည် အလွှာတလွှာကို ပယ်ဖျက်ခြင်းမည်၏။

(၂) တဖန် မှည့်ခေါ်သုံးစွဲထားသော အမည်များကိုပယ်၍ မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ သိ၊ သာ ဟုတ်သည်ဟု ယူဆလိုက်ခြင်း သည် ဝိဇ္ဇာမာန ပညတ်ဖြစ်၍ ဝိသေသ သညာသိ ဖြစ်၏။ ၎င်းကို ပယ်လိုက်ခြင်းသည် ဒုတိယအလွှာကို ပယ်ဖျက်ခြင်း မည်၏။

(၃) တဖန် မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ သိ၊ ဆိုသည်မှာလည်း တကယ်မရှိ၊ တကယ်မဟုတ်၊ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နံမှု၊ စားမှု၊ ထိမှု၊ သိမှုဟု အသမုတ်ခံရသော ပရမတ် သဘောကလေးသာလျှင် တကယ်ရှိ၊ အမှန်ရှိဖြစ်၏။ 'ဤကဲ့သို့ ယူဆလိုက်ခြင်းကို ဝိညာဉ် သိဟုခေါ်၏။ ၎င်းကို ပယ်ဖျက်လိုက်ခြင်းသည် တတိယအလွှာ ပယ်ဖျက်သည်မည်၏။

(၄) တဖန် ... ထိုဘာဘဲ ညာဘဲ... ဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘောကလေး (၀၂) ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ်ခံရသည့် ပရမတ် သဘော၊ ဓာတ်သဘောကလေးနှင့်တကွ ပတ်ဝန်းကျင် နီး ကပ်လျက် ရှိကြသော သဘောတရားများကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် ဝေဖန် ပိုင်းခြား၍ တကွဲ တပြားစီ ကြည့်ရှုသော အခါ... မည်သည့် သဘောတရားကလေး တခုမျှ သူ့ ဘာ သာ သူ

စံပြဝိပဿနာ

မမြင်နိုင်၊ မရှိနိုင်ကြောင်း၊ နီးကပ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများကလည်း တခုတည်းအနေဖြင့်၊ မည်သည့် သဘောတရားကိုမျှ ဖြစ်အောင်၊ ရှိအောင် မလုပ်နိုင်သည့်အပြင် သူတို့ကိုယ်တိုင် ဖြစ်ပေါ်မှုကိုပင် တတ်စွမ်းနိုင်သော အား၊ အစွမ်းသတ္တိ မရှိကြောင်း စသည်ဖြင့် အစစ်ခံနေကြ၏။ သို့ကြောင့်... သဘောတရားအားလုံး ဟူသမျှသည် ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ မရှိကြသော အနတ္တ ဓမ္မတာများသာ ဖြစ်ကြ၏။ သဗ္ဗေဓမ္မာ အနတ္တာ... ဟူသည် ဖြစ်ကြ၏။ ဤကဲ့သို့... အနတ္တ အစစ် ဖြစ်နေသော ပရမတ်ဓာတ် ခံနု၊ ကို ဖောက်ခွဲ၍ ကြည့်ရှုခြင်းသည် စတုတ္ထအလွှာတို့ ပယ်ဖျက်ခြင်းမည်၏။

ရုပ် ၂၀၊ နာမ် ၅၃ ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောတရားအားလုံးကို တခုစီ၊ တခုစီ တရားဦးခေါင်း ဆုံးအောင် ဝေဖန်နိုင်ခြင်းသည် ဝိဘဇ္ဇဝါဒ ဘုရား၏ ဝါဒဖြစ်၍ ပညာသိ ဝိပဿနာအစစ် ဖြစ်တော့၏။ ဤနည်းမှလွဲ၍ သိမြင်ခြင်းမျိုးသည် ဓာတ်ဆရာတို့၏ တိမ်သော အသိမျိုးဖြစ်၍ ရုပ်ဝါဒနှင့် မထူးခြားလှချေ။ သိခဲလေစွာ ... သပ္ပုရိသအစစ် ရှားလှပေစွာ။

စံပြဝိပဿနာ

သောတဝိညာဏ်=ကြားမှုပုံစံ

(အာကာသ) ဝိဝရ=ဟင်းလင်း။

သောတပဿာဒ	(သောတဝိညာဉ်)	သဒ္ဓါ၊ ရှိ၊
နားအကြည်	(ကြားစိတ်)	အသိ၊
	မနုဿိကာရ=နှလုံးသွင်း။	

ကြားစိတ်၌ သဘောကြီး ၄ ချက်

- (၁) နားအကြည်ကိုမှီ၍ အသံကို သိခြင်း သဘော ရှိ၏။
(လက္ခဏ)
- (၂) အသံဟု ဆိုကာမျှ မတ္တကလေးကို အာရုံပြုရခြင်း
ကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) အသံကို ရှေ့ရှုခြင်း အဖြစ်၌သာလျှင် လမ်းဆုံး
နေ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) မနောဓာတ်မှ ဖွဲ့ခွာ ခြင်း ဟူသော နီးသော အ
ကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

ကြားစိတ်၌ ပညာသိဝိပဿနာရှုပုံ

ပညာသိ- ဝိပဿနာရှုပုံမှာ ကြားမှု၊ ကြားစိတ်၊ သောတ
ဝိညာဉ် ဆိုသည်မှာ အမှန် မှီ၍ ကြားမှု၊ ကြားစိတ် ခေါ်
သောတဝိညာဉ်ဟူ အသမုတ်ခံရသည့် နာမ် ပရမတ်သဘော၊

(၁၂၉)

စံပြဝိပဿနာ

ဓာတ်သဘောကလေးသည် သာလျှင် အမှန်ရှိ၏။ ထို အမှန် ရှိသည့် သဘောကလေးသည် ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်းဖြင့် ရှိပါ သနည်း။ အတ္တအနေဖြင့် မရှိနိုင်ဘဲ အနတ္တအနေဖြင့်သာ တည်ရှိ၏။ အနတ္တအနေဖြင့် မည်ကဲ့သို့ တည်ရှိပါသနည်း။

ကြားမှု၊ ကြားစိတ်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေး သည် သူ့ဟာသူ ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိဖြင့် သူ့အလို အတိုင်း မဖြစ်နိုင် မရှိနိုင်ဘဲ သောတ ဝတ္ထု ခေါ် သည် နား အကြည်ကလည်း မပျက်မကွက် တည်ရှိပါဦးမှ၊ သဒ္ဓါရုံခေါ် သည့် အသိကလည်း တိုက်ဆိုင်ပါဦးမှ၊ အာကာသခေါ်သည့် ဟင်းလင်းကလည်း ထောက်ခံပါဦးမှ၊ မနသိကာရ ခေါ်သည့် နှလုံးသွင်းကလည်း လက်တို့ ကျေးဇူး ပြု ပါ ဦးမှ၊ ဤကဲ့သို့ သူတပါးအလိုနှင့်မှ ဖြစ်နိုင်·ရှိနိုင်သောကြောင့် အနတ္တ။

ထို....သောတဝိညာဉ်ဟု အသမုတ်ခံရသော ကြားမှုသဘော ကလေးသည် ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများ၏ အလိုနှင့်မှ ဖြစ်ရ·ရှိရ၏ဟု ဆိုသဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်လျက် ရှိသော သဘောတရားများထဲ၌ ရှာဖွေ စမ်းသပ် ကြည့်ရှုရာ ပတ်ဝန်း ကျင် သဘောတရားများထဲမှာလည်း မတွေ့ရဘဲ ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းနေသောကြောင့် အနိစ္စ = ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းသော သဘောတို့ဖြင့် ထပ်ကာ ထပ်ကာ မလပ်သာအောင် အနှိပ် စက်ခံရသောကြောင့် ဒုက္ခဟု ဉာဏ်ဖြင့် ဝေဖန်စဉ်းစားခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာဟုခေါ်၏။

(၁၃၀)

စံပြဝိပဿနာ

ကြားစိတ်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ

သော တ ဝိညာ ဟု ခေါ်သော ကြားမှု၊ ကြား စိတ် ကလေးသည် အရင်၊ ခု၊ နောင်ဟု ဆိုသော ကာလသုံးပါးမှ လွတ်၏။ အရင်နှင့် နောင် အတွက်ကို ထား၍ ယခု ပစ္စုပ္ပန် ကာလအတွက် စစ်ဆေး ကြည့်ရှုရန်လို၏။ ယခု မရှိ ဟု ဆိုခြင်းမှာ ကြားမှုကလေးကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံခြင်း မဟုတ်ဘဲ နား အကြည်၊ အသံ၊ ဟင်းလင်း၊ နှလုံးသွင်းတို့က ပြောဆိုကြခြင်း ဖြစ်၍ ယခု မရှိပါ။ သို့အတွက် ကြားမှု၊ ကြားစိတ်ဟု အသမုတ် ခံရသော နာမ် ပရမတ်၊ နာမ် ဓာတ် သဘော ကလေးသည် ကာလဝိမုတ် အေးပြီ၊ ချုပ်ပြီ၊ ငြိမ်းပြီ၊ သည်းပြီ၊ ဆိတ်ပြီ အဗျာကတ သဘောကလေးဖြစ်၏။ နိရောဓ ဓမ္မဖြစ်၏။ သိခဲ လေစွ။

(ကြားမှုနှင့်ဆိုင်သောကဗျာများ)

- (၁) နားအကြည်ဝ၊ အသံကတိုက်လာ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ ဟင်းလင်းလဲပါ၊
အဲသည် ၄-ခု၊ ပြိုင်မှုကြုံလာ၊
ကြားတာဘဲ စွဲကြ တို့သူငါ။
- (၂) ကြားတယ်ခေါ်ခြင်း၊ သဘောရင်းနေပုံ၊
၄-လွှာဖျက်တတ်၊ ပညတ်တွေကုန်၊
ပရမတ်အနတ္တ၊ သည်မှဆိုက်ကြုံ၊
ဘာမပါရ သဘာဝ သူဖြစ်ပုံ။

စံပြဝိပဿနာ

(၃) သဘာဝ ၄-တွဲ၊ ပြိုင်ဆဲခါကို၊
ငါမကြားဘဲနဲ့၊ ငါဘဲကြားသလို၊
အထင်လဲ့လို့၊ အစွဲတွေပို့၊
ကြားတာက-သဘာဝ ၄-ခုအလို။

(၄) ကြားလို့ နေဆဲ၊ ဘာဘဲထင်တာ၊
ကြားမှုသဘော၊ စစ်ကြာသောခါ၊
ကြားတာသေပျောက်၊ ၄-ယောက်တွေရှု၊
စပ်မရ အနတ္တသူ၊ ဘာသာ။

(၅) အနတ္တချင်း၊ ဒေါင်တင်းကြရင်၊
ကြားတလုံးထဲ၊ ဝေခွဲစေချင်၊
သည်ခါကျမှ၊ ကြားသမျှပါစင်၊
မောင်ကြားလဲ-ကိုယ်ကျိုးနဲ့ဘို့ပြင်။

(၆) နားအကြည်ဝ၊ အသံကတိုက်ဆုံ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ ဟင်းလင်းလဲစုံ၊
အဲသည် ၄-ခု၊ ပြိုင်စုတွေကြုံ၊
ကြားတာဘဲ-စွဲကြလှတိုဘုံ။
(ဖြစ်မစဲလို့၊ ဆင်းရဲတွေကြုံ
စိုးမရ- မိုးကလျှပ်လက်ပုံ)။

(၁၃၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဃာနဝိညာဉ် = နံစိတ်ပုံစံ

ဝါတ = ဓလ။

ဃာနပဿာဒ (ဃာနဝိညာဉ်) ဂန္ဓာရုံ။
နှာခေါင်းအကြည် (နံစိတ်) အနံ့။
မနသိကာရ = နှလုံးသွင်း။

နံစိတ်၌ သဘောကြီး ၄-ခု

- (၁) နှာခေါင်းအကြည်ကိုမှီ၍ အနံ့ကို သိခြင်းသဘော ရှိ၏။ (လက္ခဏ)။
- (၂) အနံ့ဟု ဆိုကာမျှမထွက်ဘဲ အာရုံပြုရခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ (ရသ)။
- (၃) အနံ့သို့ ရွှေ့ရှုသည်၏ အဖြစ်၌သာ အကျိုးရှိ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)။
- (၄) မနောဓာတ်မှ ဖွဲ့စည်းခြင်း ... ဟူသော နီးသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)။

နံစိတ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရူပုံ

နံသည်၊ မွှေးသည်...ဟု ဆိုသော ဃာနဝိညာဉ်မှာ အမှန် မရှိပေ။ နံသည်၊ မွှေးသည်...ဟု ဆိုသော ဃာနဝိညာဉ်ဟူ အသမုတ်ခံရသော အနံ့စိတ်ကလေးသာ အမှန်ရှိ၏။ ထိုနံမူ နံစိတ်ကလေးသည် သူ့ဟာသူ ကိုယ်ပိုင် အား၊ အစွမ်းသတ္တိ

(၁၃၃)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြင့် မရှိနိုင်ဘဲ နှာခေါင်းအကြည်ကိုလည်း မှီရပါဦးမှ၊ အနံ့-
ကလည်း ရှိပါဦးမှ၊ လေကလည်း ပြည့်စုံပါဦးမှ၊ နှလုံးသွင်း-
ကလည်း ဆက်သွယ်ပေးပုံ ဦးမှ ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် နဂိုရှိ
မူလက သူ့ဟာသူ သည်းဆိတ်နေသောကြောင့် အနုတ္တ = သူ့
ဟာသူ ကုန်ခန်း ပျောက်ပျက်နေသောကြောင့်၊ အနိစ္စ = သူ့
ဟာသူ ထောက်တည်ရာ မရသောကြောင့်၊ ဒုက္ခဟု သဘော
ပေါက်အောင်၊ ပိုင်အောင် ဆင်ခြင်ရာ၏။

ထိုနိဗ္ဗိတိကလေးသည် ပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်သော သဘော
များကြောင့် ဖြစ်ရသည်ဟု ဆိုသဖြင့်၊ တနည်း နှာခေါင်း
အကြည်နှင့် အနံ့ တိုက်ခိုက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုသဖြင့်
တကယ် ဟုတ်-မဟုတ်ကို စစ်ဆေးကြည့်ရာ နှာခေါင်းအကြည်
ထဲမှလည်း မရှိ၊ လေထဲမှလည်း မရှိ၊ နှလုံးသွင်းထဲမှလည်း
မရှိ၊ အကြောင်းတရားတွေကလည်း သူတို့နှင့် သက်ဆိုင်ရာ တာ
ဝန်ကို အသီးအသီးဆောင်ရွက်နေကြရသဖြင့် နိဗ္ဗိတိကလေးကို
ဖြစ်စေနိုင်သော ဗျာပါရသတ္တိလည်း မရှိကြသဖြင့် အကြောင်း
ပြတ်၍ (ဖြစ်) ဟုဆိုသော အကျိုး ရပ်တော့၏။ နမူ (ဖြစ်) သည်ဟု
ဆိုသော အကျိုးတရားရပ်လျှင် (ပျက်) ဟုဆိုသော သဘောကို
ထည့်သွင်း စဉ်းစားစရာ မလိုတော့ချေ။ ထို့ကြောင့် ကြောင်း-
ကျိုးဟု ခေါ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ရပ်၍ ဖြစ်ပျက်ဟု ဆိုသော
သန္တတိ အစဉ်ပြတ်တော့၏။ စိတ္တနိယာမ၊ ဓမ္မနိယာမအတိုင်း
ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်တဖွားဖွား၊ နာမ်တဖွားဖွားတို့ကို အနိစ္စ၊

စံပြဝိပဿနာ

ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟု ရှုဆင်ခြင်နေလျှင် ဘယ်တော့မျှ ရှု၍ပင် ဆုံး
တော့မည် မဟုတ်ချေ။

ထို့ကြောင့်.... အနိစ္စကို အမှန်မသိအောင်၊ သန္တတိဆိုတဲ့
လုပ်ကြံသမားတို့က ရုပ် နာမ် တဖွားဖွားလို့ ထင်ရလေအောင်
အပြင်က ဖုံးထားကြပါတယ်။

ဒုက္ခအပြစ်ကို မုချအစစ်... လို့ မသိရအောင် ဣရိယာပတ-
ဆိုတဲ့ ထ၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွားတို့က မပြတ်မနား အားထုတ် ကူညီ
မှုနှင့် လုံးပြီး တဖုံးထဲ ဖုံးထားကြပါတယ်။

အနတ္တကိုတော့ စပ်မရတဲ့ ဓာတ်ဓမ္မတို့က စပ်ရလေယောင်
တွဲဖက်ပြီး တခဲနက် လေးသနတို့က တွေးမရအောင် ဖုံးထား
ကြပါတယ်။

ဒါကြောင့်....

- (၁) အစဉ်သံန၊ မမြင်ကြလေရှု၊
ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး၊ တဖွားဖွားကိုသာ၊
ဝိပဿနာခြတ်၊ ထင်မှတ်လေကာ၊
ခုသမယ-ရှုကြလူမိစ္ဆာ။
- (၂) အစဉ်သန္တတိ၊ ဖျက်ကြည့်သောအခါ၊
ရုပ်နာမ်တဖွားဖွား၊ အလကားရယ်စရာ၊
ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး၊ တဖွားဖွားကိုသာ၊
တမင်ရှု-လူ့ဘဝရှုံးကြမှု။
- (၄) လက္ခဏာသုံး၊ မဆုံးကြရင်၊
သံသရာဝဋ်၊ မလွတ်အစဉ်၊

စံပြဝိပဿနာ

ဖြစ်ဆဲ ပျက်ဆဲ၊ ဖေါက်ခွဲလို့မြင်၊
နိဗ္ဗာန်နန်းစံမြန်းထာဝစဉ်။ ။

ဟူ၍ ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာနေယျသင်တန်းတွင် ယောဂီမကလေးများ
ရှုတ်ဆိုသံကို ကြားရဘူး၏။ အနုပ္ပါဒခေါ် ချုပ်ကွယ်မှု၊ မဖြစ်
သဘောကို ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်းဟု မိမိဉာဏ်ဝ၌ ထင်မြင်အောင်
နှလုံးသွင်းနိုင်လျှင် နိဗ္ဗာန်ကိုရမည်ဖြစ်၏။ ဆရာဘောင်းလိုလှ၏။
ဆရာစစ် ရှားလှပေ၏။

ထို့ကြောင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်၌။

ဥပ္ပါဒေါ ဒုက္ခံ အနုပ္ပါဒေါ သုခန္တိ သန္တိပဒေဉာဏံ...ဟု
ဟောကြားတော်မူ၏။

အနက်ကား။ ။ဥပ္ပါဒေါ = ရုပ်နာမ်တို့၏ ကိုယ်တိုင် သူ့
ဟာသူ ဖြစ်နိုင်၊ ရှိနိုင်သည်ဟု ထင်မြင် ယူဆခြင်းသည်။ ဒုက္ခံ =
ဆင်းရဲတည်း။ အနုပ္ပါဒေါ = ရုပ်နာမ်တို့၏ နဂိုရိမူလအကိုင်
အနတ္တအနေဖြင့် သုဉ်းဆိတ် ချုပ်ကွယ်မှု မဖြစ်သဘောကို မြင်
ခြင်းသည်။ သုခံ = ချမ်းသာခြင်းဖြစ်၏။ ဣတိ = ဤသို့၊ ခေမတု
ပဋ္ဌာနေပညာ = ချမ်းသာသုခကိုမြင်သော ပညာသည်။ သန္တိပဒေ
ဉာဏံ = နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုသောဉာဏ်ဖြစ်၏။

နိစိတ်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ

နိမ္မိတ၌ ကာလသုံးပါး လွတ်ပုံမှာ နိစိတ်ကလေး၊ နိစိတ်
ကလေးသည် ယခု ရှိနေသဖြင့် မွေးပွားကလေး နံနေပါ
(၁၃၆)

စံပြဝိပဿနာ

သည်ဟု ဆိုငြားအံ့ ... နံမူကလေးကိုယ်တိုင်က အတ္တအနေဖြင့် ရှိနေပါသည်ဟု ဝန်ခံခြင်းမဟုတ်။ အနတ္တ ဓမ္မ အစစ်ဖြစ်သော နံမူကလေးကို ဖြစ်သည်၊ ရှိသည်ဟု နှာခေါင်းအကြည်၊ အနံ့၊ လေ၊ နှလုံးသွင်းတို့က ဝိုင်းဝန်း၍ စွပ်စွဲ ပြောဆိုခြင်းမျှသာ ဖြစ်၍ ယခု နံမူကလေး ဖြစ်နေ၊ ရှိနေသည်ဟု ဆိုခြင်းကို ဝိဇ္ဇာ ဉာဏ် ရှိသူတို့က အတည်မပြုချေ။ ယခုမှ မရှိလျှင် လွန်ခဲ့သော ကာလနှင့် ရွှေ့လျောသွားသော ကာလဘို့အတွက် စဉ်းစားရန် မလိုတော့ချေ။ သို့ကြောင့် နံစိတ်ကလေးသည် ကာလဝိမုတ်-ငြိမ်းပြီး၊ ချုပ်ပြီး သူတော်ကောင်းပေတည်း။ လောကလူသား တို့ကသာ ဆရာကောင်း မတွေ့ကြရ၍ ချုပ်ပြီး၊ အေးပြီး သဘောကလေးများကို မမြင်နိုင်ရှာကြချေ။

(နံစိတ်နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ)

- (၁) နှာအကြည်ဝ၊ အနံ့ကတိုက်လာ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ လေမင်းလဲပါ၊
အဲသည် ငှုခါ ပိုင်မှုကြုံလာ၊
နံတာဘဲစွဲကြ တို့သူငါ၊
- (၂) နံတယ်ခေါ်ခြင်း၊ သဘောရင်းနေပုံ၊
ငှုလွှာဖျက်တတ်၊ ပညတ်တော့ကုန်၊
ပရမတ်အနတ္တ၊ သည်မှဆိုက်ကြုံ၊
ဘာမပါရသဘာဝ သူဖြစ်ပုံ။

စံပြဝိပဿနာ

- (၃) သဘာဝ ၄-တွဲ၊ ပြိုင်ဆဲခါကို၊
ငါမနံဘဲနဲ့၊ ငါဘဲနံသလို၊
အထင်လဲ့လို့၊ အစွဲတွေပို့၊
နံတာက သဘာဝ ၄-ခုအလို။
- (၄) နံလို့နေဆဲ၊ ဘာဘဲထင်တာ၊
နံမှုသဘော၊ စစ်ကြောသောအခါ၊
နံတာသေပျောက်၊ ၄-ယောက်တွေရှာ၊
စပ်မရ-အနတ္တ သူ့ဘာသာ။
- (၅) အနတ္တချင်း၊ ဒေါင်းတင်းကြရင်၊
နံတလုံးထဲ၊ ဝေခွဲစေချင်၊
သည်ခါကျမှ၊ နံသမျှပါစင်၊
မောင်နံလဲ-ကိုယ်ကျိုးနဲဘို့ပြင်။
- (၆) နှာအကြည်ဝ၊ အနံ့ကတိုက်ဆို့၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ လေမင်းလဲစုံ၊
အဲသည် ၄-ခု၊ ပြိုင်စုတွေကြုံ၊
နံတာဘဲ စွဲကြ လူတို့ဘုံ။
(ဖြစ်မစဲလို့၊ ဆင်းရဲတွေကြုံ၊
စိုးမှုရ-မိသားက လျှပ်လက်ပုံ)

စံပြဝိပဿနာ

ဇိဝ္ဗာဝိညာဉ်=စားစိတ်ပုံစံ။

အာပ=စွတ်စိုခြင်း။

ဇိဝ္ဗာပဿဒ (ဇိဝ္ဗာဝိညာဉ်) ရသာရုံ၊
လျှာအကြည် (စားစိတ်) အရသာ၊
မနသိကာရ=နှလုံးသွင်း။

စားစိတ်၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

- (၁) လျှာအကြည်ကိုမှီ၍ အရသာကို သိခြင်းသဘော ရှိ၏။ (လက္ခဏ)
- (၂) အရသာဟု ဆိုကာမျှ မတ္တကလေးကိုအာရုံပြုရခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) ရသာရုံသို့ ရှေ့ရှုသည်၏ အဖြစ်သာ အကျိုးရှိ၏။ (ပစ္စုပဋ္ဌာန်)
- (၄) မ နော ဓာတ် မှ ဖဲ ခွာ ခြင်း....ဟူ သော နီးသော အကြောင်းရှိ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

စားစိတ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ

ဇိဝ္ဗာ ဝိညာဉ်ဟု ခေါ်ဆိုသော စားမှု၊ စားစိတ်ကလေး သည် တကယ်မရှိ၊ စားစိတ်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘော ကလေးသည်သာလျှင် အမှန်ရှိ၏။ ထိုအမှန်ရှိသည့် စားစိတ်

စံပြဝိပဿနာ

ပရမတ်, စားစိတ် နာမ်ဓာတ်ကလေးသည် လျှာအကြည်, စားစရာ, အရသာ, အစိုဓာတ်, နှလုံးသွင်းဟု ဆိုအပ်သော ပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်လျက်ရှိကြသော သဘောတရား ၄-ပါး တို့၏ ပြည့် စုံ ညီညွတ်မှုကြောင့် သာ ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ ထို့ကြောင့် သူ့ဟာသူ မဖြစ်နိုင်ဘဲ အနှစ်အသားမရှိသော ကြောင့် အနတ္တ = သူ့ဟာသူ မဖြစ်ပေါ်နိုင်မှု ပျောက်ဆုံးနေသောကြောင့်၊ အနိစ္စ = သူ့ဟာသူ ကုန်ခန်းပျောက်ဆုံး ယူကျုံး မရဖြစ်၍ ထောက်တည်ရာမရသောကြောင့် ဒုက္ခ ဟု ဉာဏ်ပညာ ဦးစီ၍သိသော အသိမျိုးကို ပညာသိ ဝိပဿနာဟု ခေါ်၏။

စားစိတ်၌ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံ

ဇိဝှာဝိညာဉ်ခေါ် စားမှု, စားစိတ်ကလေးသည် ယခု စားနေသဖြင့် ယခု ရှိသည်ဟု ဆိုငြားအံ့...။ လျှာအကြည်, အရသာ, လျှာပေါ်၌ရှိသော အစိုဓာတ်, နှလုံးသွင်းတို့က ပြိုင်တူ ပြောဆိုကြခြင်း ဖြစ်၍ စားမှုကလေး ကိုယ်တိုင်က ဝန်ခံခြင်း မဟုတ်သောကြောင့် လခု လက်ငင်း ရှိသည်ဟု ဆိုခြင်းကို ပညာရှိတို့က လက်မခံနိုင်ချေ။ ယခုမှ မရှိလျှင် အရင်ကလည်း မရှိနိုင်၊ ယခုက ရှေ့လျောသွားသော နောက်တစက္ကန့်၌လည်း ရှိနိုင်မည် မဟုတ်ဘော့ချေ....။ သို့အတွက် စားစိတ် ပရမတ်ကလေးသည် အရင်, ခု, နောင်ဟု ဆိုသော ကာလသုံးပါးမှ လွတ်၏။ သူ့ဟာသူ အေးပြီး, ချုပ်ပြီးသဘောဖြစ်၏။ နိရောဓ ဓမ္မဖြစ်၏....ဟူလို၊ ခန္ဓာဝိမုတ်၊
(၁၄၀)

စံပြဝိပဿနာ

ကာလဝိမုတ်၊ သစ္စဝိမုတ် ဖြစ်ကြောင်းကို သိမြင်ရလေအောင်
ဆရာကောင်းထံ၌ နာယူ သင်ကြားကြရ၏။ ဝိညာဉ်နယ်က
မ လွတ် သေး သ ရှေ့ အပါယ် ဘေးမှ ကင်းဝေးနိုင်ကြမည်
မဟုတ်ချေ။

(စားစိတ်နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ)

(၁) လျှာအကြည်ဝ၊ အရသာကတိုက်လာ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ စိုခြင်းလဲပါ၊
အဲသည် ၄-ခု၊ ပြိုင်မှုကြုံလာ၊
စားတာဘဲ စွဲကြ တို့သူငါ။

(၂) စားတယ်ခေါ်ခြင်း၊ သဘောရင်းနေပုံ၊
၄-လွှာဖျက်တတ်၊ ပညတ်တွေကုန်၊
ပရမတ်အနတ္တ၊ သည်မှဆိုက်ကြုံ၊
ဘာမပါရ-သဘာဝ သူဖြစ်ပုံ။

(၃) သဘာဝ ၄-တွဲ၊ ပြိုင်ဆဲခါကို၊
ငါမစားဘဲနဲ့၊ ငါဘဲစားသလို၊
အထင်လဲ့လို့၊ အစွဲတွေပို့၊
စားတာက သဘာဝ ၄-ခုအလို။

(၄) စားလို့နေဆဲ၊ ဘာဘဲထင်တာ၊
စားမှုသဘော၊ စစ်ကြောသောအခါ၊

စံပြဝိပဿနာ

စားတာသေပျောက်၊ ငှ-ယောက်တွေ့ရှာ၊
စပ်မရ- အနတ္တသုဘာသာ။

(၅) အနတ္တချင်း၊ ဒေါင်တင်းကြရင်၊
စားတလုံးထဲ၊ ဝေခွဲစေချင်၊
သည်ခါကျမှ၊ စားသမျှပါစင်၊
မောင်စားလဲ-ကိုယ်ကျိုးနဲ့ဘို့ပြင်။

(၆) လျှာအကြည်ဝ၊ အရသာကတိုက်ဆုံ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ စိုခြင်းလဲစုံ၊
အဲသည် ငှ-ခု၊ ပြိုင်စုတွေ့ကြုံ၊
စားတာဘဲ စွဲကြလှတို့ဘုံ၊
(ဖြစ်မှစဲလို့၊ ဆင်းရဲတွေ့ကြုံ၊
စိုးမရ- မိသားကလျှပ်လက်ပုံ)။

ကာယဝိညာဉ် = ထိစိတ်ပုံစံ

(ထဒ္ဒ) ပထဝီ = မာခြင်း။

ကာယပဿဒ	(ကာယဝိညာဉ်)	ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊
ကိုယ်အကြည်	(ထိစိတ်)	တွေ့စရာ၊
မနုဿိကာရ = နှလုံးသွင်း။		

ထိစိတ်၌ သဘောကြီး ငှ-ချက်

(၁) ကိုယ်အကြည်ကို မှီ၍ အတွေ့ကို သိခြင်းသဘော
ရှိ၏။ (လက္ခဏ)

(၁၄၂)

စံပြဝိပဿနာ

- (၂) အတွေ့ဟုဆိုကာမျှ မတ္တကလေးကို အာရုံပြုရခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) အတွေ့သဘောသို့ ရှေ့ ရှုသည်၏ အဖြစ်သာလျှင် အကျိုးရှိ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) မ နော ဓာတ် မှ ဖဲခွာခြင်း ဟူ သော နီးသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ရ၏။ (ပဒုပ္ပန်)

ထိစိတ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ

ကာယဝိညာဉ်ရှုခေါ် ထိမှု၊ ထိစိတ်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် အမှန်ရှိ၏။ ထိုအမှန်ရှိသည့် သဘော ပရမတ် ကလေးသည် သူ့ဟာသူ မရှိနိုင်၊ မဖြစ်နိုင်ဘဲ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရား ၄-ပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်ရ၊ ရှိရ၏။ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရား ၄-ပါး ဟူသည်ကား ကိုယ် အကြည်၊ အတွေ့သဘော၊ မာခြင်း၊ နှလုံးသွင်းများ ဖြစ်ကြ၏။ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားတို့ကြောင့် ဖြစ်ရသည်ဟု ဆိုသဖြင့် သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော အတ္တသတ္တိ မရှိခြင်းကြောင့် အနတ္တ = ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများသည် အကြောင်း တရား များ ကဲ့သို့ ဖြစ်နေသဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားတို့ကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုရာ ၎င်းတို့ကလည်း ထိစိတ် ကလေးကို ဖြစ်စေနိုင်သောသတ္တိ မရှိကြဟု ဝန်ခံနေကြ၏။ သို့ကြောင့် အကြောင်းပြတ်၍ အကျိုးရပ်ရတော့၏။ ၎င်းတို့

စံပြဝိပဿနာ

အထဲ၌လည်း ထိမ္မ၊ ထိစိတ်သဘောကလေးကို ရှာဖွေ၍ မတွေ့ရဘဲ ပျောက်ဆုံးနေသောကြောင့်၊ အနိစ္စ = ဤကဲ့သို့ ပျောက်ဆုံးနေသဖြင့် အားကို မှီခိုရာမရ ဆင်းရဲအတိသာလျှင် ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခစစ်စစ် မှန်လှပေ၏...ဟု ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်ခြင်းကို ပညာသိ ဝိပဿနာဟု ခေါ်၏။

ထိစိတ်၌ ကာလ ၃-ပါးလွတ်ပုံ

ထိမ္မ၊ ထိစိတ်၊ ကာယဝိညာဉ်ကလေးသည် အရင်၊ ခု၊ နောင်-ဟုဆိုသော ကာလသုံးပါးမှလွတ်၏။ အရင်နှင့် နောင်ကိုတော့ ရှိပါစေ၊ ယခု လက်နှင့်တို့ကြည့်လျှင် အတွေ့ကို ယခု သိနေရသဖြင့် ယခု ရှိပါသည်ဟု ဆိုငြားအံ့ ..။ ဟုတ်ပါ၏။ သို့ရာတွင်.... ထိမ္မကလေး၊ ထိစိတ်ကလေး ကိုယ်တိုင်က ရှိပါသည်ဟု ဝန်ခံခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကိုယ်အကြည်၊ အတွေ့သဘော၊ မှာခြင်း၊ နှလုံးသွင်းတို့က ပြောဆိုကြခြင်းဖြစ်၍ ယခု ရှိသည်ဟု ဆိုခြင်းကို လက်မခံနိုင်ချေ။ သို့အတွက် အရင်၊ ခု၊ နောင်-ဟု ဆိုသော ကာလသုံးပါးမှလွတ်၏။

(ထိစိတ်နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ)

- (၁) ကိုယ်အကြည်၊ အတွေ့ကတိုက်လာ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ မှာခြင်းလဲပါ၊
အဲသည် ၄-ခု၊ ပြိုင်မှုကြုံလာ၊
ထိတာဘဲ-စွဲကြ တို့သူငါ။

(၁၄၄)

စံပြဝိပဿနာ

ထိမ္မခေါ်ခြင်း၊ သဘောရင်းနေပုံ၊
၄-လွှာဖျက်တတ်၊ ပညတ်တွေကုန်၊
ပရမတ်အနတ္တ၊ သည်မှဆိုက်ကြုံ၊
ဘာမပါရ- သဘာဝသုဖြစ်ပုံ။

သဘာဝ ၄-တွဲ၊ ပြိုင်ဆဲခါကို၊
ငါမထိဘဲနဲ့၊ ငါဘဲထိသလို၊
အထင်လဲ့လို့၊ အစွဲတွေပို၊
ထိတာက သဘာဝ ၄-ခုအလို။

ထိလို့ နေဆဲ၊ ဘာဘဲထင်တာ၊
ထိမ္မသဘော၊ စစ်ကြောသောခါ၊
ထိဘာသေပျောက်၊ ၄-ယောက်တွေရှာ၊
စပ်မရ- အနတ္တသု ဘာသာ။

အနတ္တချင်း၊ ဒေါင်တင်းကြရင်၊
ထိတလုံးထဲ၊ ဝေခွဲစေချင်၊
သည်ခါကျမှ၊ ထိသမျှပါစင်၊
မောင်ထိလဲ၊ ကိုယ်ကျိုးနဲ့ဘို့ပြင်။

ကိုယ်အကြည်ဝ၊ အတွေ့ကတိုက်ဆုံ၊
နှလုံးသွင်းနဲ့၊ မာခြင်းလဲဆုံ၊
အဲသည် ၄-ခုပြိုင်စုတွေကြုံ၊
ထိတာဘဲ- စွဲကြလူတို့ဘုံ။
(ဖြစ်မစဲလို့၊ ဆင်းရဲတွေကြုံ၊
စိုးမရ၊ မိုးက လျှပ်လက်ပုံ)။

မနောဝိညာဉ်သိစိတ်ပုံစံ

မနောဒွါရ = ဘဝင်တံခါး။

ဟဒယဝတ္ထု	(မနောဝိညာဉ်)	ဓမ္မာရုံ၊ သဘော
နှလုံးသွေး	(သိစိတ်)	တရာ များ၊ စိတ်ကူး
အကြည်		အာရုံ။

မနုသိကာရ = နှလုံးသွင်း။

သိစိတ်၌ သဘောကြီး ၄ - ချက်

(၁) မြင်စိတ်စသည်တို့၏ အခြားမဲ့၌ အဆင်းစသည်တို့ကို သိခြင်းသဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)

(၂) ရူပါရုံ အဆင်းစသည်တို့ကို လက်ခံရခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)

(၃) ရူပါရုံ စသည်တို့ကို လက်ခံနေရခြင်း အကျိုးသာရှိ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)

(၄) စက္ခုဝိညာဉ်ခေါ် မြင်စိတ် စသည်တို့မှ ဖွဲ့ခွာခြင်း ဟူသော နီးသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

(၁၄၆)

သိစိတ်မနောဝိညာဉ်အကြောင်း

သိစိတ်ကို မနောဝိညာဉ်ဟုခေါ်၏။ မနောဝိညာဉ်သည် ဝိညာဉ် ၆ လုံးတို့တွင် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မနော ဝိညာဉ် ၏ အကြောင်းကို အနည်းငယ် ဘော်ပြပေအံ့..။ အထူး ဂရုစိတ်၍စိတ်ဝင်စားပြီး ဖတ်ရှုလေ့လာပါလေ...။ ဖတ်ဆဲ၊ နာဆဲတို့၌ စိတ်တခြားသို့ မလွင့်စေဘဲ အာရုံစူးစိုက်ခြင်းကို ခဏိက သမာဓိဟု ခေါ်၏။ ဝိပဿနာပညာ၌ ခဏိက သမာဓိသည်သာလျှင် လိုရင်းဖြစ်၏။ သတိပြုပါလေ။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ မနောသေဋ္ဌာ၊ မနောမယာဟု ဆိုသော ဓမ္မပဒပါဠိတော် အတိုင်း နာမ်တရားတို့ကို မနောဝိညာဉ်ကသာ ပြဋ္ဌာန်း၏။ မနောဝိညာဉ်သည် အကြံ အကဲ ဖြစ်၏။ မနောဝိညာဉ် ဖန်ဆင်းရာ ဖြစ်ကြရ၏။

မာယူပဉ္စဝိညာဏံ။ ။ဝိညာဉ်သည် မျက်လှည့်ဆရာကြီးနှင့် တူ၏ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဝိညာဏံ သမုဒယသစ္စံ...ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောတရားတို့သည် ထောက်ရာတည်ရာ မရကြဘဲ ဒုက္ခသဘောသာ ဖြစ်နေကြသည်ကို အနည်းငယ် ကလေးလေးကဲ ဘော့ ထောက်တည်ရာ ရဦးမှာ

စံပြဝိပဿနာ

ဘဲ။ တစက္ကန့်လောက်တော့ ဟန်ကျဦးမှဘဲဟု ထင်မှတ်ခြင်းသည် မနောဝိညာဉ်ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ ထင်မှတ်ခြင်းသည် ပင်လျှင် သမုဒယသစ္စာဖြစ်၏။

“သဗ္ဗေဓမ္မာ မနော ဝိညာဏ ဓာတုယာ” အစရှိသော ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော် အတိုင်း အားလုံးကုန်သော သဘောတရားတို့သည် မနောဝိညာဏ်၏ စားကျက်ပမာ....။ မနောဝိညာဉ် လှည့်စားသလိုသာ ဖြစ်ပေါ်နေကြရ၏။ ဖြစ်တယ်၊ မဖြစ်ဘူး၊ ရှိတယ်၊ မရှိဘူး၊ သေဘယ်၊ မသေဘူး၊ အသက်သေရဦးမည်၊ ရှင်ရဦးမည်၊ ချမ်းသာတယ်၊ ဆင်းရဲတယ် အစရှိသည်ဖြင့် ဘာဘဲ ညာဘဲဟု လုပ်သရွေ့တို့သည် မနောဝိညာဏ်၏ ကြံစည်ပြုလုပ်မှုတွေချည်းသာဖြစ်ကြ၏။

၎င်းမနောဝိညာဉ်သည် မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိဟု ဆိုသည့် ပဉ္စဝိညာဉ် ၅ လုံးကို တလှည့်စီ အားပေး ကူညီနေ၏။ ပဉ္စဝိညာဉ်တို့ကို အသက် သွင်းပေးသော အာဟာရဖြစ်၏။ မနောဝိညာဉ် မပါလျှင် မြင်စိတ်၊ ကြားစိတ်၊ နံစိတ်၊ စားစိတ်၊ ထိစိတ်တို့ မဖြစ်နိုင်ချေ။ ပဉ္စာရုံ၊ ပဉ္စဝိညာဉ်တို့သည် အသေကောင်များ ဖြစ်ကြ၏။ မနောဝိညာဉ်သည်ဖုတ်ကောင်ဖြစ်၏။ မနောဝိညာဏ်၏အောက်၌ စက်ပုန်း ခုတ်နေသော သင်္ခါရသည်ကား ဖုတ်သွင်းဆရာကြီး ဖြစ်၏...။ ဝိညာဏပစ္စယာနာမရူပံ ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ဝိညာဉ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် နာမ်ရုပ် မဖြစ်စေရန် ဝိညာကို နာနာချေမှုန်းရာ၏

စံပြဝိပဿနာ

ထို့ကြောင့် နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၌....

ဝိညာဏေ ဘိက္ခဝေ အာဟာရေ ပရိညာတေ
နာမရူပံ ပရိညာတံ ဟောတိ၊ နာမရူပေ ပရိ
ညာတေ အရိယသဘာဝကဿ နတ္ထိ ကိဉ္စိညတ္တရိ
ကရဏီယန္တိ ဝဒါမိ။ ။ဟု ဟောတော်မူ၏။

အနက်ကား။ ။ဘိက္ခဝေ = ဘေးကို ရှုလေ့ ရှိသော
ရဟန်းတို့၊ ဝိညာဏေ အာဟာရေ = ပဉ္စဝိညာဉ်၏ အာဟာရ
ဖြစ်သော ဓာတ်ဆီကို၊ ပရိညာတေ = အပြီးတိုင် ပိုင်နိုင်သည်
ရှိသော်၊ နာမရူပံ = ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးသည်၊ ပရိညာတံ = အလိုလို
အပြီးတိုင် ပိုင်နိုင်မှု ပြီးစီးတော့သည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ နာမ
ရူပေ = နာမ်ရုပ်သည်၊ ပရိညာတေ = အလိုလို ပိုင်နိုင်သည်ရှိသော်၊
အရိယသဘာဝကဿ = ငါဘုရား၏ တပည့်သားအား၊ ဉတ္တရိ =
ထိုထက်အလွန်၊ ကိဉ္စိ = တစုံတခုမျှ၊ ကရဏီယံ = ဗြဟ္မစရိယမှု၌
ပြုဘွယ်ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ = မရှိပြီ၊ ဣတိ = ဤသို့၊ ဝဒါမိ = ငါဘုရား
ဟောတော်မူ၏။

ထို့ပါဠိတော်ကြီးကို ကိုးကား၍ လယ်တီဆရာတော်ဘုရား
ကြီးသည် အာဟာရဒီပနီ (ဟံသာဝတီမှ) စာမျက်နှာ ၄၄၂၅၂....

“ဝိညာဏာဟာရန္တိ ဉာဏ်ကိစ္စ အပြီးတိုင် ပိုင်နိုင်သည်
ရှိသော်- ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ အစရှိသော စေ
တသိက် တရားတည်းဟူသော နာမ်တို့၌၎င်း၊ မဟာဘုတ်
ဥပါဒါ ရုပ်တည်းဟူသော ရုပ်၌၎င်း၊ အထူး အားထုတ်ဘွယ်
ကိစ္စမရှိ၊ အလိုလို ကျွဲကူးရေပါအားဖြင့် ပိုင်နိုင်တော့သည်။

စံပြဝိပဿနာ

နာမ်ရုပ်၌ ပိုင်နိုင်သည်ရှိသော်.... ဗြဟ္မစရိယကိစ္စ အပြီးတိုင်
လေ၏။ ယခုဘဝ၌လည်း ဘယ်သီလ လိုသေ သည်၊ ဘယ်
သမာဓိ လိုသေးသည်၊ ဘယ်ပညာလိုသေးသည်ဟု ကြောင့်ကျ
ပြုဘွယ်မရှိ၊ သံသရာ၌ သီလမှု၊ သမာဓိမှု၊ ပညာမှု၊ ရသေ့
လုပ်မှု၊ ရဟန်းလုပ်မှုသည် ကြီးကျယ်စွာသော ဒုက္ခမှုကြီး
ဖြစ်၏။ အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ အခါပေါင်းအနန္တ ထိုဒုက္ခကို
ပြုခဲ့လှလေပြီ။ အပြီးမတိုင် တပိုင်းကြောင်ချည်း ဖြစ်ခဲ့၍
အပါယ်ငရဲသို့ တလဲလဲပြန်၍ ကျသည်သည်ဖြစ်၏။ ဝိညာဏ
ဟာရကို ပိုင်နိုင်သောအခါ၌ကား ထိုဗြဟ္မစရိယ ဝါသ
မှုကြီး အပြီးတိုင်လေ၏။ နောက်၌ ဗြဟ္မစရိယဝါသ ဒုက္ခ
စက်ကြီးမှ အပြီးတိုင် လွတ်ငြိမ်းလေ၏။ နောက် သီလ
ဖြည့်ကျင့်ရုံနှင့် စပ်သော ဒုက္ခ၊ သမာဓိ ဖြည့်ကျင့်မှုနှင့် စပ်
သော ဒုက္ခ၊ ပညာ ဖြည့်ကျင့်မှုနှင့် စပ်သောဒုက္ခ၊ ရသေ့ ပြု
လုပ်မှု၊ ရဟန်း ပြုလုပ်မှုနှင့် စပ်သောဒုက္ခ ဟူ၍ မရှိပြီ ဆိုလို
သည် ဟူ၍ ပြဆိုတော်မူ၏။

ထို့ကြောင့်.... မနောဝိညာဉ်သည် အထူး အရေးကြီးသည့်
အားလျော်စွာ ၎င်းကို ပညာသိဝိပဿနာ ရှုပုံ ရှုနည်းကို ပြပြီးမှ
ကမ္ဘာ့ ဝိပဿနာ နေယျသင်တန်း၌ ကျေးဇူးရှင်- ကျောက်ပုံ
ဆရာကြီး ဦးစံရင်းကိုယ်တိုင် သင်ကြားပြသသော မနောဝိညာဉ်
နှင့်ဆိုင်ရာ အမေး-အဖြေများကို အနည်းငယ် ထပ်မံ ဖော်ပြ
ပေအံ့။

သိစိတ် မနောဝိညာဉ်၌ ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံ
ပညာသိ ဝိပဿနာရှုပုံမှာ မနောဝိညာဉ်ခေါ် သိ၊ သိတယ်

စံပြဝိပဿနာ

ဆိုခြင်းမှာ ခေင်္ဂေင်္ဂ သုံးစွဲခြင်းမျှသာဖြစ်၍ နာမပညတ်ဖြစ်၏။ တကယ်ရှိ၊ တကယ်မှန် မဟုတ်ချေ။ မနောဝိညာဉ်ဟု အသမုတ် ခံရသော သဘောကလေးသာလျှင် အမှန်ရှိ၏။ ထိုမနော ဝိညာဉ်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ ရှိနိုင်၊ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဝန်မခံနိုင်ဘဲ နှလုံးသွေးကလည်း တည်ရှိပါ ဦးမှ၊ ဘဝင်စိတ်ကလည်း လက်ခံပါဦးမှ၊ သိစရာအာရုံသဘော တရားကလည်း ကျရောက်လာပါဦးမှ၊ နှလုံးသွင်းမှုကလည်း ဆက်သွယ် ကျေးဇူး ပြုပါဦးမှ၊ ဤကဲ့သို့ သဘောတရား ၄-ခုနှင့် ပြည့်စုံပါမှ ဖြစ်နိုင်၊ ရှိနိုင်၍ သူ့အလိုကို မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အနတ္တ = သူ့အလိုလိုဖြစ်နိုင်သော သတ္တိမရှိ၍ အနှစ်အသား မရှိ သောကြောင့်၊ အသာရက အနတ္တ = သူ့အလိုလို မဖြစ်နိုင်ဘဲ ဖြစ်နိုင်မှုကို သူကိုယ်တိုင် အစိုးမရသောကြောင့်၊ အသာမိက အနတ္တ = သူ့အလိုကို သူမလိုက်နိုင်သောကြောင့်၊ အဝသဝတ္တန အနတ္တ = သူ့သဘော ကင်းဆိတ်နေသောကြောင့်၊ သုညတ အနတ္တ = သူ့ဟာသူ အချည်းနှီးဖြစ်နေ၍ သိမ်းပိုက်ယူငင်ခြင်းငှာ မထိုက်သောကြောင့်၊ တုစ္ဆ၊ ရိတ္တ အနတ္တများ ဖြစ်ကြ၏။

ပတ်ဝန်းကျင်သဘောတရားများထဲ၌လည်း မနောဝိညာဉ်က စမ်းသပ်ရှာဖွေ စစ်ဆေး ကြည့်ရှုပြန်ရာ မည်သည့်သဘောတရား ထဲ၌မျှ မရှိဘဲ နေရာအရပ် ညွှန်ပြခြင်းငှာ မထိုက်လောက်အောင် ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံးနေသောကြောင့် ခယဋ္ဌေနအနိစ္စ။

ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံး ယူကျုံး သိမ်းပိုက်ခြင်းငှာ.... မထိုက် သဖြင့် သိမ်းပိုက်လိုသူတို့အား ဘေးအတိနှင့်သာ တူစေသဖြင့်

(၁၅၁)

စံပြဝိပဿနာ

ဘယဋ္ဌေနဒုက္ခ = မနောဝိညာဉ်ကလေးကိုယ်တိုင် ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံးနေ၍ ထောက်ရာ၊ တည်ရာ မရသောကြောင့်၊ ဒုက္ခ.... စသည်ဖြင့် မနောဝိညာဉ်ကိုယ်တိုင်က ကျွန်တော်သည် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တပါဟု ဝန်ခံနေဘိသကဲ့သို့ သိမြင်အောင် ဆင်ခြင် စဉ်းစား ဉာဏ်ဝရဇိန်သွားဖြင့် ဖေါက်ခွဲ ကြည့်ရှုခြင်းသည်သာ လျှင် ပညာသိ-ဝိပဿနာ ရှုသည်မည်၏။ ဤကဲ့သို့ ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ဝိညာဉ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်သည်ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ရပ်ရ တော့၏။ ဝိညာဉ်သည် နာမ်ရုပ်ကို ဖြစ်နိုင်ဘို့ နေနေသာသာ သူ့ဟာသူပင် ဖြစ်ပေါ်မှုကို မတတ်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှားလှ တော့၏။

မနောဝိညာဉ် အမေး-အဖြေ

မနောဝိညာဉ်အပေါ်၌ ပိုမိုသဘောပေါက်စေရန် ကမ္ဘာ့ ဝိပဿနာ နေယျသင်တန်း၌ ကျောက်ပုံတောရ ဆရာတော် ကျေးဇူးရှင် ဆရာကြီး ဦးစံရင်းကိုယ်တိုင် သင်ကြားပြသသော အမေး-အဖြေများကို ဖော်ပြပါအံ့။ ၎င်းအမေး-အဖြေများ၌ စာစကားမဟုတ်ဘဲ အရပ်ကောင်း၊ ပြောစကားတို့ကို သုံးထား ခြင်းအားဖြင့် ယောဂီများအား ပိုမို သဘောပေါက်လွယ်မည် ဖြစ်၏။

(၁) မ နော ဝိ ညာဉ် ခေါ် အသိလို့ လဲ အခေါ်ခံရတဲ့ သဘောကလေးတခုသည် ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ ဖြစ်ပေါ်လာရ သလဲ။

(၁၅၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။ပတ်ဝန်းကျင် အကူအညီ ၄-ခုတို့ရဲ့အလိုနဲ့မှ ဖြစ်ပေါ်လာရပါတယ်။

(၂) မေး။ ။ပတ်ဝန်းကျင် အကူအညီ သဘော ၄-ခုရဲ့ နာမည်ကို ပါဠိလို၊ မြန်မာလို ပြောပြစမ်းပါ။

ဖြေ။

ပါဠိလို။

မြန်မာလို

(၁) ဟဒယဝတ္ထု

(၁) နှလုံးသွေး။

(၂) ဘဝဂ်စိတ်

(၂) အာရုံကိုလက်ခံတဲ့စိတ်။

(၃) ဓမ္မာ

(၃) ကျရောက်လာတဲ့အာရုံ။

(၄) မနသိကာရ

(၄) နှလုံးသွင်း။

အဲသည် ၄-ခုဘဲ ရှိပါသည်။

(၃) မေး။ ။အဲဒီ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အကူအညီ သဘော ၄-ခုက အဲသည် သိတယ်လို့ အသမုတ်ခံရတဲ့သဘောကလေးကို ဘယ်လိုသဘောနဲ့ ကူညီနေကြပါသလဲ။

ဖြေ။ ။အဲသည် စိတ်အသိလို့ အသမုတ်ခံရတဲ့ သဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ ဘေးက အကူအညီမရဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့ အား၊အစွမ်းသတ္တိ ကုန်ခန်း ချုပ်ဆုံးနေတဲ့ နိရောဓဓမ္မသဘောမျှသာ ဖြစ်နေသော်လည်း အကူအညီ သဘောတွေနဲ့ ပေါင်းဆုံမိတော့ သက္ကာယတို့၊ ဗန်တို့ ဆိုတဲ့ သိမ်းပိုက်စရာ၊ ဗျာပါရဇိုက်စရာ ရှိသေးတယ်လို့ တချို့က ထင်စရာ ဖြစ်နေ

(၁၅၃)

စံပြဝိပဿနာ

ပါတယ်၊ အကူအညီသဘော ၄-ခုကလဲ အနီးတွင် ရှိနေတော့ ကူညီသလို ထင်ရပါတယ်၊ အမှန်မှာ မကူညီကြပါ။

(၄) မေး။ ။မကူညီဘဲနဲ့ ကူညီသလို ကျေးဇူးပြုသလို ထင်နေရသည်မှာ ဘာကြောင့်နည်း။

ဖြေ။ ။အောက်ပါ အချက်ကြီး ၄-ချက် စုံညီလို့ ထင်ကြ ရပါတယ်။

(၁) နှလုံးသွေးက တည်နေမှုသဘောရှိအံ့မှ။

(၂) အာရုံကလဲ လက်ခံတဲ့ ဘဝင်စိတ်ပေါ်မှာ ကျရောက် လာအံ့မှ။

(၃) လက်ခံတဲ့ ဘဝင်စိတ်ကလေးကိုလဲ မှီရပါအံ့မှ။

(၄) နှလုံးသွင်းကလဲ စိတ်နဲ့ အာရုံကို ဆက်စပ်ပေးပါ အံ့မှ။

အဲသည် သဘော ၄-ခုတို့က အနီးအနား၌ ရှိနေကြတော့ ကူညီတယ်လို့ ထင်ရပါတယ်။

(၅) မေး။ ။မကူညီဘဲနဲ့ ဘာပြုလို့ ကူညီတယ်၊ ကျေးဇူး ပြုရတယ်၊ ထောက်ပံ့တယ်၊ အကြောင်း ၄-ခုတို့ကြောင့်သာ သိ တယ်လို့ အသမုတ်ခံရတဲ့ မနောဝိညာဉ်ကလေး ဖြစ်ရှိလာရတယ် လို့ ပြောနေကြပါသလဲ။

ဖြေ။ ။အနီးအနား၌ ရှိစေ၊ တွေ့စေဘို့ အားထုတ်ခဲ့တဲ့ အရှိန်ကြောင့်သာ တွေ့နေရပါတယ်။

(၁၅၄)

စံပြဝိပဿနာ

(၆) မေး။ ။အားထုတ်ခဲ့တဲ့ အရှိန်ကြောင့် တွေ့နေရတယ်လို့ ဆိုတဲ့ နေရာမှာ ဘယ်လို အားထုတ်လို့ ဘယ်လို အရှိန်ကို တွေ့နေရပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ဥပမာ မြေမှုန့်များကို ခြေထောက်နဲ့ နင်းလိုက်တော့ နင်းတဲ့ ခြေထောက်က တခြား၊ ခြေရာ ထင်နေတာက တခြားကဲ့သို့၊ နင်းတဲ့ အရှိန်ကြောင့် ခြေရာထင်နေ၏။ ခြေထောက်ထဲမှာ ခြေရာမရှိ၊ ခြေရာထဲမှာလဲ ခြေထောက်မရှိပါ။

(၇) မေး။ ။ဒါဖြင့် အားထုတ်ခဲ့တဲ့ သဘောနှင့်အရှိန်ကို ပါဠိလိုနှင့် မြန်မာလို ပြောပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ပါဠိလို အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ၊ အာဟာရဆိုတဲ့ ၅-ချက်ကို ခန္ဓာဝန်ကို ယူခဲ့စဉ်က အားထုတ်မှုကံ၊ အဲဒီကံရဲ့ အရှိန်ခေါ်၊ ဖြစ်ပေါ်လဲခေါ်၊ ဥပ္ပါဒလဲခေါ်၊ မနောဝိညာဉ်လဲခေါ်၊ သင်္ခါရလဲခေါ်ဆိုတဲ့ သဘောကလေးကို ဖောက်ခဲ့ကြည့်ရပါမယ်။

(အသင်္ခတနယ် သွားချင်ယင် ဥပ္ပါဒ ၅-ခုလုံးကို ဖယ်ရပါမည်။ ဥပ္ပါဒ ၁၀-လုံးက ဖြစ်သဘောခေါ် မြင်မှုဖြစ်၊ ကြားမှုဖြစ်၊ နှံ့မှုဖြစ်၊ စားမှုဖြစ်၊ ထိမှုဖြစ်ဆိုတဲ့ ၅-လုံးပါ။)

(၈) မေး။ ။ပဋိသန္ဓေကို လက်ခံစဉ်က မသိမှု၊ ငြိမှု၊ စွဲလမ်းမှု၊ အားထုတ်ပြီးခဲ့တဲ့ ခြေရာအတိုင်း ထင်မှတ်မှုကို လိုက်နာရမဲ့ ဂတိနိမိတ်လဲ ကံအရှိန်ခေါ်တဲ့သဘော၊ မိခင်ရဲ့ အာဟာရက အထောက်အပံ့မှုအရှိန်စု အဲသည် ၅-ခုကို မူတည်ထား၍

(၁၅၅)

စံပြဝိပဿနာ

ယခု ပစ္စုပ္ပန် လက်ငင်းအားဖြင့် ဘယ်လို စခန်းသွားနေပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ပါဠိလိုအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ၊ အာဟာရဆိုတဲ့ အရင်က သဘော ၅-ခုနှင့် တွဲစပ်၍ ယခု ပစ္စုပ္ပန် နှလုံးသွေးနှင့် ၎င်းနှလုံးသွေးပေါ်တွင် တည်ရှိကြတဲ့ ဘဝင်စိတ် ကျရောက်လာတဲ့ ဓမ္မာရုံ နှလုံးသွင်း၊ အဲဒီ ၄-ခုသော သဘော များနှင့် ဣန္ဒြေရင့်လျှင် ရင့်သည့်အလိုက်၊ နုလျှင် နုသည့်အလိုက် ပေါင်းစည်းကြ၍ ဘာဘဲ၊ ညာဘဲလို့ အဆင်ရသော သဘော များအပေါ်၌ ဘာဘဲ၊ ညာဘဲလို့ စုပ်စွဲ ထင်ကြေးပေးမှုများကို ပြုလုပ်နေပါတယ်။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့ အတွက် အောက်ပါ သဘောကြီး ၄-ချက်ကိုပါ ဖော်ပြပါဦးမည်။

အဝိဇ္ဇာ၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

- (၁) မသိခြင်းသဘောရှိ၏ (လက္ခဏ)
- (၂) တွေဝေခြင်းကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) ဖုံးလွှမ်းခြင်းအကျိုးသာရှိ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ^၁၊ မောဟဟူသော အာသဝတရားတို့ လျှင် နီးသောအကြောင်းရှိ၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

တဏှာ၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

- (၁) အကြောင်း ဟု ဆို အပ် သော သဘော ရှိ ၏။
(လက္ခဏ)

(၁၅၆)

စံပြဝိပဿနာ

- (၂) ပြင်းစွာ နှစ်သက်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) မရောင့်ရဲနိုင်ခြင်း အကျိုးသာရှိ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) ခံစားခြင်း ဟူသော နီးသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

ဥပါဒါန်၌ သဘောကြီး ၄-ချက်

- (၁) ဖမ်းယူခြင်းသဘောရှိ၏။ (လက္ခဏ)
- (၂) လက်မလွှတ်ဘဲ နေရခြင်းကိစ္စရှိ၏။ (ရသ)
- (၃) တကယ် ထင်စရာသဘောများကို စွဲလမ်း သိမ်းပိုက် နေရခြင်းအကျိုးသာရှိ၏။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) နှစ်သက်ခြင်းဟူသော နီးသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ (ပဒဋ္ဌာန်)

(၉) မေး။ ။ဘာဘဲ၊ ညာဘဲလို့ ထင်ကြေးပေးနေတဲ့ မောင်ထင်ခေါ် မနောဝိညာဉ်သည် အမြဲမပြတ် ထင်ကြေး ပေးနေရတဲ့ ဒုက္ခကို အားထုတ်နေရပါသလား၊ နားခွင့်ကော ရပါသေးရဲ့လား။

ဖြေ။ ။ပဉ္စဝိညာဉ် ၅-ခုလဲခေါ် မြင်ဆဲ၊ ကြားဆဲ၊ နံဆဲ၊ စားဆဲ၊ ထိဆဲလို့ ဆိုတဲ့ သဘော ၅-ခုတို့ ဖြစ်ဆဲအချိန်၌သာ နား ခွင့် ရပါတယ်။ သည့်ပြင်... အခါသုံးပါး၌ နားနေခွင့်

စံပြဝိပဿနာ

မရအောင် ထင်ကြေးပေးနေရတဲ့ အလုပ်ကို လုပ်နေရပါတယ်။

(၁၀) မေး။ ။ဒါဖြင့် အဲသည် မနောဝိညာဉ်ဟာ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နံမှု၊ စားမှု၊ ထိမှု ခေါ်တဲ့ ပဉ္စဝိညာဉ်ခေါ်သဘော ၅-ခုနှင့် မတွေ့ခဲ့ရဘူးလား၊ ရင်မဆိုင်ခဲ့ရဘူးလား။

ဖြေ။ ။ကိုယ်တွေ့၊ လက်တွေ့တော့ မတွေ့ရပါ။ သို့သော် မနောဝိညာဉ်ရဲ့ အရင်အားက ၅-ခု၊ ယခု လက်ငင်းအားက ၄-ခု၊ ပေါင်း ၉-ခုတို့တွင် ဓမ္မာရုံခေါ်တဲ့ အာရုံပေါက်ကနေ၍ ကြည့်မိသည့်အတွက် အာရုံတွေလောက်သာ တွေ့ရပါတယ်။ အားရ ပါးရ ကျပ်ပြည့် မတွေ့ရပါ။

(၁၁) မေး။ ။သည်အတိုင်းဆိုလျှင် မနောဝိညာဉ်လို့ အသမုတ်ခံရတဲ့ သဘောတခုထဲ၌ အရင်အားက ၅-ခု၊ ယခု အားက ၄-ခု၊ ပေါင်း ၉-ခုအရ အာရုံရဲ့ အားတခုတည်းနဲ့ ခွဲထွက်၍ ပဉ္စာရုံနဲ့ ဆက်တယ်လို့ တီဗိပ္ပုယ်ရသဖြင့် ကျန် အား (၈)ပါးက ပဉ္စာရုံထဲ မသွားဘဲ နှလုံးသွေးထဲမှာဘဲ နေပါလို့ ဆိုလျှင် တခြားမသွားဘဲ နှလုံးသွေးထဲမှာဘဲ နေပါ့မလား။

ဖြေ။ ။ဒါကတော့ သင်္ခါရဆိုတဲ့ အားထုတ်မှု အရှိန် တန်ခိုးကလဲ ရှိနေတော့ ပဉ္စာရုံနောက်သို့ မလိုက်နဲ့လို့ ဆိုယင် မလိုက်ဘူးလို့ တချို့က ဆိုကြမှာဘဲ။ အမှန်မှာ ပြောင်တော့ မလိုက်ပါဘူး။ သင်္ခါရကို ကြောက်လို့ တိတ်တိတ်ပုန်းတော့ လိုက်ပါတယ်။ ဆက်သွယ်ပါတယ်။

(၁၅၈)

စံပြဝိပဿနာ

(၁၂) မေး။ ။အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့
လို့ ဆိုတဲ့ ကိလေသာရှိသူတို့သာလျှင် သုံးသပ်ထိုက်တဲ့ သဘော
အာရုံ ငါးပါးကို လက်ခံခြင်းငှာ ဆက်သွယ်မှုကို မပြုလိုဘဲ
သင်္ခါရခေါ်တဲ့ အားထုတ်မှုကိုခေါ်၍ မောင်းမဲ ခြိမ်းခြောက်
ပါက ပြောင် မလာဝံ့၊ မှ လိုက် ဝံ့၊ တိတ် တိတ် ပုန်း တော့
လာရောက် ဆက်သွယ်သေးတယ်လို့ ဆိုတော့ ဘယ်လို ဆက်
သွယ်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။တို့တို့ဖြေရရင် (ဘူး) နှလုံးထဲမှာနေ၍ တိတ်တိတ်
ပုန်း ဆက်သွယ်ပါတယ်။

(၁၃) မေး။ ။(ဘူး) ၂-လုံး ထဲက နေ၍ တိတ်တိတ်
ပုန်း ဘယ်လို ဆက်သွယ်သည်ကို သဘောပေါက် တို့တို့ ပြော
စမ်းပါ။

ဖြေ။ ။အရင်က မြင်ဘူး၊ ကြားဘူး၊ နံဘူး၊ စားဘူး၊
ထိဘူး ဆိုတဲ့ (ဘူး) တလုံး။ ။အရင်က မမြင်ဘူး၊ မကြားဘူး၊
မနံဘူး၊ မစားဘူး၊ မထိဘူးသော်လည်း မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိဘူး
သည်တို့နှင့် ဆက်စပ်သော (ဘူး) တလုံး၊ အဲသည် သဘော ၂-ခု
ထဲက တိတ်တိတ်ပုန်းနေ၍ ဆက်သွယ်ပါတယ်။

(၁၄) မေး။ ။တိတ် တိတ် ပုန်း ဆက် သွယ် နေ သော
သဘော ၂-ခုကို ဘာခေါ်သလဲ။

(၁၅၉)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။။ ပါဠိလို ဥပ္ပါဒလဲခေါ်၊ မနောဝိညာဉ်လဲခေါ်၊ သင်္ခါရလဲ ခေါ်ပါတယ်။ ဗမာလို အရင်က အရှိန်လဲခေါ်၏၊ ဖြစ်ပေါ်စ အခြင်းအရာလဲခေါ်၏။ တွေ့ထိမှုလဲခေါ်၏။

(၁၅) မေး။ ။အဲသည် သဘောကလေးသည် အမှန် ရှိပါသလား။

ဖြေ။ ။အမှန် ရှိတယ် ဆိုလျှင် မှားပါတယ်၊ ပါဠိလို သဿတဒိဋ္ဌိခေါ်ပါတယ်။

(၁၆) မေး။ ။ဒါဖြင့်ရင် မရှိဘူးလို့ ယူရမှာလား။

ဖြေ။ ။မရှိဘူးဆိုလျှင်လဲ မှားပါတယ်၊ ပါဠိလို ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိ ခေါ်ပါတယ်။

(၁၇) မေး။ ။ဒါဖြင့် ရင် အထက်ပါ ဖြေချက်အရ ဖြစ်တယ်၊ ရှိတယ်ဆိုလျှင်လဲမှား၊ မဖြစ်ဘူး၊ မရှိဘူး ဆိုရမှာလဲ မှားသည်ဟု ဆိုသဖြင့် ဒီသဘောကို ဘယ်လို ဆုံးဖြတ် ယူဆရမလဲ။

ဖြေ။ ။တိုတိုမဖြစ်ရလျှင် မရှိဘူး၊ မဖြစ်ဘူးဆိုတာက ဘာ မရှိလို့ ဘာမဖြစ်တာလဲ၊ ရှိတယ်၊ ဖြစ်တယ်ဆိုတာက ဘာရှိလို့ ဘာဖြစ်တာလဲလို့ နားလည်အောင် ပြုလုပ်ရပါမယ်။

ရှိ-ဆိုတာက အမှား အမှန် ၂-မျိုး၊ မရှိ-ဆိုတာကလဲ အမှား အမှန် ၂-မျိုး၊ ပေါင်း ၄-မျိုးရှိသဖြင့် အဲသည် ၄ - မျိုးကို နားလည်အောင် ပြုလုပ်ရပါမယ်။

(၁၆၀)

စံပြဝိပဿနာ

(၁၈) မေး။ ။အဲသည် ၄- မျိုးကို နား မလည် လျှင် ဘယ်လို ဖြစ်သွားမလဲ။

ဖြေ။ ။အရိယာနယ်က လက်မခံနိုင်သည့်အပြင် တကယ် ထင်မှတ်ပြီး သိမ်းပိုက် စွဲယူတတ်တဲ့ အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဉ် နယ်က မလွတ်နိုင်၍ ပြင်းစွာ ကြံ့ခည် ထင်မှတ် တတ်သည့် နယ်ထဲတွင် အာရုံ လာတိုင်း လက်ခံ၍ မဆုံး ဖြစ်နေ ကြ ရ ပါမယ်။

ဒါ့ကြောင့်....

မရှိ ၂-မျိုး၊ ရှိ ၂-မျိုး၊ ကြိုးစား အား ထုတ် သိအောင် လုပ်၊ မသိကြလျှင်၊ ဒိဋ္ဌိဝင်၊ ဘည်တွင်အခက်၊ မှားလမ်းထွက်၊ ဟု ဆိုပါကယ်။

(၁၉) မေး။ ။အဲသည် ၄-မျိုးရဲ့ သဘော ကို ဖော် ပြပါ။

ဖြေ။ ။အဲသည် ၄-မျိုးရဲ့ သဘောကို ဖော်ပြ၍ ပြီးခဲ့ ပါပြီ။ သို့ရာတွင် အောက်ပါ နာမည် မှည့်ထားတဲ့ ပုံစံ ကလေးကိုကြည့်လျှင် အပေါ်ရံကြော အနေနဲ့ သိပါလိမ့်မယ်။

(၁၉၁)

စံပြဝိပဿနာ

လက်ခံစိတ်။

(ဖြစ်ရှိတယ်)

နှလုံးသွေး။

ကျရောက်လာတဲ့အာရုံ

(မဖြစ်ရှိဘူး)

နှလုံးသွင်း။

လက်ခံနေခြင်း။

()

အာရုံအပြုခံရခြင်းငှာ

တည်ရှိနေခြင်း။

(ဖြစ်လာ၊ ရှိလာခြင်း) ကျရောက်လာသည့်

() သဘော။

ဆက်စပ်နေရခြင်း

(၂၀) မေး။ ။ဖြစ်တယ်- ရှိတယ်ဆိုတဲ့ ဝါဒ၊ သာမည
မဖြစ်ဘူး- မရှိဘူးဆိုတဲ့ ဝါဒ၊ အဲသည် ဝါဒ ၂-ခုကို သဲမဲနေ
တာ ဘယ်သူလဲဆိုတာကို ပြောလို့ လွယ်ကူအောင် နာမည်
ကလေး တပ်ပေးစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။မနောဝိညာဉ်လို့ ခေါ်ပါစ.ယ်၊ စိတ်အသိလို့
ဆိုပါတော့။

(၂၁) မေး။ ။ဖြစ်တယ်- ရှိတယ် ဆို လျှင် မှား ၏။
ဘာမျှ မဖြစ် ဘူးဆို လျှင် မှား ၏။ အ မှား ဘက် က ၂-ခု
ရ၏။

ဖြစ်တယ်- ရှိတယ်ဆိုလျှင် မှန်၏။ ဘာမျှမဖြစ်ဘူး- မရှိဘူး
ဆိုလျှင် မှန်၏။ အမှန်ဘက်က ၂-ခုရ၏။

(၁၆၂)

စံပြဝိပဿနာ

အဲသည် အမှားအမှန် ၄-ခုချက်အနက် ဖြစ်တယ် - ရှိတယ် ဆိုလျှင် မှားပုံ ပဋ္ဌမအချက်ကို ဘယ်ကို ယူဆလို့ မှားပါ သလဲ။

ဖြေ။ ။မနောဝိညာဉ်ဘဲ၊ စိတ်အသိဘဲလို့ အသမုတ် ခံရတဲ့ သဘောကလေးတခုသည် ဖြစ်ဘယ်- ရှိတယ် ဆိုသဖြင့် စစ်ဆေးကြည့်ရာ သူ့ဟာသူ ဖြစ်နိုင် - ရှိနိုင်တဲ့ သဘောကို မတွေ့ရပါ။ ပတ်ဝန်းကျင် အကူအညီ ၄ ခုကို နီးကပ်သမှု အရှိန်စုကြောင့်သာ ဖြစ်လာ၊ ပေါ်လာ၊ ရှိလာရကြောင်းကို သက်သေခံ လုံလောက်စွာနှင့် တွေ့ရသဖြင့် ဖြစ်ဘယ်၊ ရှိဘယ် ဆိုတာ မှားပါတယ်၊ ပါဠိလို သဿာဒိဋ္ဌိခေါ်ပါတယ်။

ဒုတိယအချက် ဘာမျှမဖြစ်ဘူး- မရှိဘူးဆိုတဲ့ ပြဿနာမှာ မနောဝိညာဉ်စိတ် အသိဘဲလို့ အသမုတ်ခံရသည့် သဘော ကလေးသည် ဘာမျှ မရှိဘူးဆိုလျှင် မှားပုံမှာ ပတ်ဝန်းကျင် ၄-ခု ဆုံပါက အဲသည် ဘာဘဲ- ညာဘဲ လုပ်ဘတ်တဲ့ သဘော ကလေးသည် မဖြစ်ချင် မနုရ၊ မရှိချင် မနေရဘဲ ဖြစ်လာ၊ ပေါ်လာ၊ ရှိလာရမှာ အမှန်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဘာမျှ မရှိ၊ ဘာမျှ မဖြစ်ဘူးလို့ဆိုလျှင် မှားပါတယ်၊ ပါဠိလို ဥဒစ္ဆဒိဋ္ဌိ ခေါ်ပါတယ်။

(၂၂) မေး။ ။ဖြစ်တယ် ရှိတယ်ဆိုတာ ဘယ် အဖြစ် မျိုး၊ ဘယ်အရှိမျိုးမှ မှန်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။အနိစ္စဘက်ကနေ ပြောရလျှင် ပျောက် ပျက် တတ်တဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်ဘယ်- ရှိတယ်လို့ ယူဆဘတ်လျှင် မှန်ပါတယ်။

စံပြဝိပဿနာ

ဒုက္ခဘက်ကနေပြောရလျှင် ထောက်တည်ရာမရတဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်တယ်-ရှိတယ်လို့ ယူဆတတ်လျှင် မှန်ပါတယ်။

အနတ္တဘက်ကနေ ပြောရလျှင် သိမ်းပိုက်ယူငင်လို့ အဖတ်မတင်တဲ့သဘောတွေသာ ဖြစ်တယ်- ရှိတယ်လို့ ယူဆတတ်လျှင် မှန်ပါတယ်။

(၂၃) မေး။ ။ဘာမျှ မဖြစ်၊ ဘာမျှ မရှိဘူးဆိုလျှင် မှန်တဲ့နေရာလဲ ရှိနေပုံကို ပြောပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။မနောဝိညာဉ်ဘဲ စိတ်အသိဘဲလို့ ဆိုတဲ့နာမည်ထဲ၌ နာမည်အမှည့်ခံရတဲ့ ပရမတ်သဘော ဘာမျှမရှိ၊ ပရမတ်သဘောထဲ၌လည်း နာမည် ဘာမျှမရှိ၊တဖန် ပရမတ်သဘောထဲ၌လည်း တခုစီ တခုစီ ထုတ်စစ်လိုက်တော့ ပျောက်ပျက်တတ်သော အနိစ္စသဘောသာရှိ၏။ သည့်ပြင်....ဘာမျှ မရှိ၊ ထောက်တည်ရာ၊ ပုန်းအောင်း ကိုးကွယ်ရာမရတဲ့ ဒုက္ခသဘောသာ ရှိ၏။ သည့်ပြင် ဘာမျှ မရှိ၊ သိမ်းပိုက် ယူငင်လို့ ရနိုင်တဲ့ သဘောမှ ကင်းဆိတ်နေတဲ့ အနတ္တသဘောသာရှိ၏။ သည့်ပြင် ဘာမျှမရှိ၊ ဘာမျှမတွေ့ရှိပါ။ ဒါကြောင့် ဘာမျှမရှိ၊ ဘာမျှမဖြစ်ဘူးလို့ဆိုတဲ့ အယူဝါဒ၌ အဲသည်လို ယူဆတတ်လျှင်တော့ မှန်ပေလိမ့်မည်။

ရုပ်နာမ် လောကကြီး၌ ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား
တို့အား တစက္ကန့်မျှ နားခွင့်မရကြစေဘဲ အုန်းအုန်း
ကြွက်ကြွက်ဖြစ်အောင် ပြုစားတတ်သည့် ကဝေမကြီး
နှင့်တူသော မနောဝိညာဏ်၏ လှည့်စားခြင်းကို မခံ

စံပြဝိပဿနာ

ရအောင် တခေါက် နှစ်ခေါက်လောက်သဘောပေါက်
အောင် ပြန်ဖတ်ပါဦး။

မရှိသုံးမျိုး- ရှိသုံးမျိုး

တနည်း။ ။မရှိသုံးမျိုး၊ ရှိသုံးမျိုးကိုလည်း နားလည်
ထားသင့်၏။

မရှိသုံးမျိုးဆိုသည်မှာ....

(၁) မပျောက်မပျက် ခိုင်မြဲစွာ တည်နေနိုင်သည့်သဘော
မရှိ။

(၂) ပုန်းအောင်း မှီခိုရာ ရနိုင်သည့် သဘော မရှိ။

(၃) သိမ်းပိုက် ယူငင်၍ ရနိုင်သည့်သဘော မရှိ။

ရှိသုံးမျိုးဆိုသည်မှာ....

(၁) ပျောက်ပျက် ကုန် ဆုံး နေ သည့် သဘောတွေသာ
ရှိ၏။ (အနိစ္စ)

(၂) ပုန်းအောင်း မှီခိုရာ မရနိုင်သည့် သဘောတွေသာ
ရှိ၏။ (ဒုက္ခ)

(၃) သိမ်းပိုက် ယူငင်၍မရသည့် သဘောတွေသာ ရှိ၏။
(အနတ္တ)

(ရှိ-မရှိ-ကဗျာများ)

(၁) မရှိသုံးပါး၊ ရှိသုံးပါးတွင်၊
ဝိပဿနာဉာဏ်အရ၊ ဖေပြုရလျှင်၊
မရှိတာက၊ ဘာမျှမရှိရင်၊
ဥစ္ဆေဒ-မှားကြမယ်လို့ထင်။

စံပြဝိပဿနာ

(၂) ပရမတ်သဘာဝ၊ တနုမျှအပေါ်တွင်၊
သု.ကိုယ်တိုင်က၊ မရှိရအမှန်ပင်၊
သုမျှားရှိမှ၊ ရှိရတာပင်၊
အနတ္တ-မှတ်ကြစေဘို့ပင်။

(၃) အတ္တမရှိ၊ ပကတိပြောင်စင်၊
မရှိတပါး၊ မှတ်သားစေချင်၊
ထို့ပြင်တဝ၊ နိစ္စမှန်ရင်၊
ရုပ်နာမ်ထဲ-ဝေခွဲရှာလို့မမြင်။

(၄) နိစ္စမရှိ၊ ပကတိပြောင်စင်၊
မရှိတပါး၊ မှတ်သားစေချင်၊
ထို့ပြင်တဝ၊ သုခမှန်ရင်၊
ရုပ်နာမ်ထဲ-ဝေခွဲရှာလို့မမြင်။

(၅) သုခမရှိ၊ ပကတိပြောင်စင်၊
မရှိတပါး၊ မှတ်သားစေချင်၊
မရှိသုံးပါး၊ စွဲငြားနေရင်၊
ရှိတယ်မှတ်-သဿတဒိဋ္ဌိဝင်။

(၆) ရုပ်နာမ်နယ်ထဲ၊ ဝေခွဲကြည့်ယင်၊
အနတ္တတော့၊ ရှိရအမှန်ပင်၊
အနိစ္စလဲ၊ ရှိမြဲထာဝစဉ်၊
ဒုက္ခကျ-မုချရှိပေါ်လွင်။

စံပြဝိပဿနာ

- (၇) အရှိသားနဲ့၊ မရှိလုပ်ရင်၊
ဥစ္ဆေဒလို့၊ ခေါ်ရမည်ပင်၊
ရှိ-မရှိမျှ၊ သဘာဝကုန်စင်၊
ဘယ်လိုရှိ-မရှိဉာဏ်မှာမြင်၊
- (၈) မရှိသုံးပါး၊ သိနားလည်ရင်၊
ရှိသုံးပါးလဲ၊ ထင်ရှားပေါ်လွင်၊
ရှိသုံးပါးထဲ၊ ဝေခွဲကြည့်ရင်၊
နိဗ္ဗာန်နန်း-စံမြန်းထာဝစဉ်။

အတ္တဒိဋ္ဌိ = သက္ကာယဒိဋ္ဌိမှ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိတို့ ပေါက်ပွားကြ၏။ တဖန် ... သဿတ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိတို့မှ အဟေတုက ဒိဋ္ဌိ၊ အကြိယာဒိဋ္ဌိ၊ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ ဝိသမ ဟေတုက ဒိဋ္ဌိ-စသော ၆၂-ပါးသော ဒိဋ္ဌိတို့နှင့် နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး ၃-ပါး ဖြစ်ကြရကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သဿတ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိအယူများကို စင်စင်ကြယ်ကြယ် သိမြင် ယူဆနိုင်ရန် အရေးကြီးပေ၏။ သို့မှသာလျှင် ပညတ် ဝိစိကိစ္ဆာ ၁၆-ပါးနှင့် ပရမတ် ဝိစိကိစ္ဆာ ၈ ပါး ပြုတ်နိုင်မည်ဖြစ်၏။

(မနောဝိညာဉ်လင်္ကာ)

မျက်စိအဆင်း၊ နှလုံးသွင်းနှင့်၊ အလင်းခေါ်ရှာ၊ ဓာတ်
လေးဖြာတို့၊ တိုက်လာ ဆုံလာ၊ ထိုရှိန်ဝါကြောင့်၊ မြန်စွာခဏ၊
ပေါ်ပေါက်ကြဆဲ၊ ထိုအထဲ၌၊ ပြောင်းလဲသွား၊ ငဲ့ကွက်

(၁၆၇)

စံပြဝိပဿနာ

ထာကို၊ ဘယ်သူ့ အလို၊ နဂိုရ်မဆိုင်း၊ ပေငါတိုင်းပြောင်းသွား၊
သဘောများကို၊ အစဉ်းစားနဲ့၊ ငါနဲ့တွဲလို့၊ ငါဘဲမြင်သလို၊
အထင်ပိုလျက်၊ (ငါဘဲကြားသလို၊ အမှားပိုလျက်၊ ငါဘဲ နံ
သလို၊ တတန်ပိုလျက်၊ ငါဘဲစားသလို၊ တခြားပိုလျက်၊ ငါဘဲ
ထိသလို၊ တလှည့်ပိုလျက်၊ ငါဘဲသိသလို၊ အငြိပိုလျက်) ပင်ကိုယ်
ဓာတ်မင်း၊ သဘောရင်းကို၊ စဉ်းစားထင်မှု၊ အရှိန်စုကြောင့်၊
မူလဓာတ်သား၊ အနတ္တများတို့၊ ထင်ရှားမပေ၊ တော်ရာမြုပ်
နေ၊ သည်အခြေကြောင့်၊ ဘာတွေ့ညာတွေ့၊ နောက်မှပေသည်၊
ထွေထွေရာရာ မဆုံးတည်း။ ။ဘာပညာပ၊ ထင်လာကြသည်၊
သင်္ခါရ၏ အရိပ်တွေတည်း။ ။ဘာဘဲညာဘဲ၊ အထင်လဲ့သည်
အစွဲဒိဋ္ဌိ အကြိုက်တည်း။

.... ၀

(မနောဝိညာဉ်နှင့်ဆိုင်သော ကဗျာများ)

- (၁) ဝိညာဉ်မနော၊ စစ်ကြောသောခါ၊
ပတ်ဝန်းကျင်များ၊ နီးကပ်လို့ သာ၊
အဲဒါတွေကြောင့်၊ ထင်မှုပေငါလာ၊
ကျိပ်မှတော့ မုချအနတ္တာ။
- (၂) အနတ္တပြောသမျှ၊ သဘောကမပိုင်ရင်၊
ဥစ္ဆေဒနဲ့၊ သဿတမစင်၊
သို့လော-သို့လော၊ ဘယ်သောခါပင်၊
ပြုတ်မကျ ဒုက္ခနယ်သို့ဝင်။

(၁၆၈)

စံပြဝိပဿနာ

သို့လော-သို့လော၊ အဟုတ်သဘောစင်ကြယ်၊
ချုပ်ချယ်မှုကြီး၊ အပြီးကွယ်မယ်၊
အဲဒါကမ္မ၊ အေးကွက် အေးနယ်၊
မဂ်စခန်း-တက်လှမ်းနိုင်တော့မယ်။

မဂ်ဖိုလ်စခန်း၊ တက်လှမ်းလိုရင်၊
ဖြစ်ပျက်ဘာများ၊ ဉာဏ်အားဆင်ခြင်၊
ဘယ်ကားဖြစ်လို့၊ ဘယ်ပျောက်တာပင်၊
ဖောက်ခါခွဲ-တန်သိစေချင်။

ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်၊ စစ်ချက်ထုတ်ရာ၊
ဝိညာဉ်ကစွဲ၊ သူဘဲလိမ်တာ၊
ဝိညာဉ်လိမ်ဟု၊ သိမှုပေါ်လာ၊
အနတ္တ-မှတ်ကြသူ ဘာသာ။

မဖြစ်ဘဲနဲ့၊ အဖြစ်တွေပြန်၊
ဘယ်အတွက်လို့၊ ဆက်လက်ဝေဘန်၊
ပတ်ဝန်းကျင်များ၊ ဖြစ်ပျက်လေဟန်၊
အမှန်က-မူလနယ်သို့ပြန်။

ထင်မှုသဘော၊ စစ်ကြောခဲ့ရင်၊
ဥပါဒါန်မျှ၊ ဖြစ်ရဝိညာဉ်၊
ဝိညာဉ်ဘဲလို့၊ ဝေခွဲကြည့်ရင်၊
စပ်မရ-အနတ္တလက်ငင်းပင်။

စံပြဝိပဿနာ

- (၈) ဥပါဒါန်ရုပ်၊ ပြုတ်ခဲပါရင်၊
မဂ်လမ်း၊ ဖိုလ်လမ်း၊ ဘက်လှမ်းပြေ ဝင်၊
နိဗ္ဗာန်နန်းသို့၊ မှန်းဆဆင်ခြင်၊
နောက်မကျ-ရောက်ရအမြန်ပင်။
- (၉) မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ ဖြစ်ဆဲရှိယောင်၊
သူများဖြစ်မှ၊ ရှိရမာန်ဆောင်၊
သူများကလဲ၊ သူ့အထဲပါယောင်၊
အထင်လွဲ-ဆင်းရဲတွေ့ဘို့နောင်။
- (၁၀) ဖြစ်တဲ့အခိုက်၊ သိမ်းပိုက်ရယောင်၊
တကယ်နှိုက်တော့၊ သိမ်းပိုက်ဘို့ပြောင်
သိမ်းပိုက်မရ၊ အနတ္တဟန်ဆောင်၊
ပယ်နိုင်က-အေးကြစေဘို့နောင်။
- (၁၁) အနတ္တလို့၊ ရှုရလေယောင်၊
ဝိပဿနာစိတ်က၊ မာနတွေထောင်၊
အဲသည်စိတ်လဲ၊ ဝေခွဲကုန်အောင်၊
သည်ခါကျ-သူမှအနတ္တကောင်။
- (၁၂) အနတ္တက၊ အတ္တယောင်ဆောင်၊
ဝင်မရှုပ်နဲ့၊ အဟုတ်ထင်အောင်၊
ထင်လေသမျှ၊ သေကြမသာကောင်၊
သည်အထဲပါနဲ့စေဘို့ရှောင်။
- (၁၃၀)

စံပြဝိပဿနာ

(၁၃) မရှောင်ပါဘဲ၊ ပါနဲ့ယောင်ယောင်၊
ပါယောင်ပြုမှု၊ သူ့ကိုလဲရှောင်၊
သူ့ကိုမရှောင်က၊ ပါသမျှအရိပ်အယောင်၊
ကိုယ်ကျိုးနဲ့သေပွဲမဆုံးအောင်။

(၁၄) ရွှေကိုကြည့်တော့၊ လာတာမမြင်၊
နောက်ကိုကြည့်လဲ၊ သွားတာမမြင်၊
အလယ်ရပ်တော့၊ ကိုးရာမမြင်၊
အသာထား၊ ဗျာများအေးစေချင်၊
(သည်ခါကျ-ရောက်ရန်ဗျာန်ပင်)။

နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်

အထက်က ဓာတ်(၁၈)ပါးတို့ကို ပညာသိ ဝိပဿနာ ရှုပုံ
ရှုနည်းများကို ဝေဖန်ပြရာ၌ အနှိပ်မှာ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်များ
အားလုံး ပါဝင်သွား၏။ ပရိယတ်အခံရှိ၍ သွင်းတတ်လျှင်
နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်အထိ အကုန်လုံး
ပါဝင်နိုင်၏။ သို့ရာတွင် နေယျခေတ်ဖြစ်သည်လည်းတကြောင်း
ဉာဏ်စဉ်များ ခေတ်စားနေသည်လည်း တကြောင်း၊ အယူအဆ
သဘောပေါက် အနည်းငယ် ကွဲပြားနေကြသည်လည်း
တကြောင်း၊ ဤကဲ့သို့သော အကြောင်းများကြောင့်
ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ-စသော မဟာပဒေသကြီးလေးပါးနှင့်
ကိုက်ညီသော ဉာဏ်စဉ်များကို မကျဉ်းမကျယ် ဖော်ပြပါအံ့။

(၁၇၁)

စံပြဝိပဿနာ

နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဆိုသည်မှာ နာမ်နှင့် ရုပ်တို့ကို ခွဲခြမ်း ပိုင်းခြား၍ ကြည့်သောဉာဏ်ဖြစ်၏။ နာမပရိစ္ဆေဒ = နာမ်တလုံး တလုံးကို ခွဲခြား၍ စစ်ဆေးဝေဖန်ကြည့်ရှုခြင်း၊ ရူပ ပရိစ္ဆေဒ = ရုပ်တလုံးတလုံးကို ခွဲခြား၍ စစ်ဆေး ကြည့်ရှုခြင်းဖြစ်၏။ နာမ် တလုံး ရုပ်တလုံးဆိုသည်မှာ အဘိဓမ္မာနယ်က ရုပ် ၂၈၊ နာမ် ၅၃-ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောတရားအသီးသီးကိုဆိုလို၏။ ဝိပဿနာနယ်၌မူကား.... ဓာတ်(၁၈)ပါးဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောတရားတို့ကို စစ်ဆေးကြည့်နိုင်လျှင် ကိစ္စပြီး၏။

(က) အဆင်းဟူသမျှ မမြဲဘူး၊ ဆင်းရဲ၏၊ အစိုးမရဘူးဟု ယူလျှင် သညာသိ ဝိပဿနာဖြစ်၏။

(ခ) ရူပါရုံဘဲ၊ အဆင်းဘဲဟု အသမုတ်ခံရသော သဘော ကလေးသက်သက်ခေါ် ဓာတ်သဘာဝသည် မမြဲဘူး၊ ပျက်စီး နေတယ်၊ ဒါကြောင့် အနိစ္စ = ပျက်စီးနေသဖြင့် ဆင်းရဲ၏၊ ဒါကြောင့် ဒုက္ခ = အဲသည် မမြဲခြင်းနှင့် ဆင်းရဲခြင်းကို တား၍ မရသောကြောင့် အနတ္တ-ဟူ၍ ဆင်ခြင် စဉ်းစားခြင်းမျိုးသည် ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာဖြစ်၏။

(ဂ) အဆင်းဆိုသည်မှာ ပညတ်၊ အဆင်းဟု အသမုတ် ခံရသော သဘောကလေးသည်သာလျှင် အမှန်ရှိသောကြောင့် ပရမတ်သဘာဝဖြစ်၏။ ထိုဓာတ်သဘော၊ ပရမတ် သဘော ကလေးကို အတ္တ၊ အနတ္တခွဲနည်း၊ သဘောကြီး ၄-ချက်ခေါ် ဌာန်လေးပါးနှင့် ဖေါက်ခွဲကြည့်တတ်ပါက နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ (၁၇၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဉာဏ်အတွက် ပညာအသိ အနတ္တကို နားလည်သည် မည်၏။
ထို့ကြောင့် ပညာအသိ အနတ္တနယ်ကနေ၍ အဆင်း ရုပ်တလုံး
ကို ရှင်းပြပေအံ့။

(၁) အဆင်းရုပ်တလုံး၏ သဘောလက္ခဏာကို ရှင်းပြရန်
(လက္ခဏ)။

(လက္ခဏ)။

(၂) အဆင်းရုပ်တလုံး၏ ပြည့်စုံ လုံလောက်စွာ ဖြစ်ရမှု
ကိစ္စကို ရှင်းပြရန် (ရသ)။

(၃) အဆင်းရုပ် တလုံး၏ ဆုံးခန်းတိုင်နေရပုံ အကျိုးကို
ဖော်ပြရန် (ပစ္စုပ္ပန်)။

(၄) အဆင်းရုပ်တလုံး၏ဖြစ်ရမှု၌ အနီးကပ်ဆုံးအကြောင်း
ကို ထုတ်ပြရန် (ပဒဋ္ဌာန်)။

(၁) အ ဆင်း ရုပ် တလုံး၏ သဘောလက္ခဏာ နေရပုံမှာ
မျက်စိအကြည်ကို ထိခိုက်တတ်၊ ထိခိုက်နိုင်သည့် တန်ခိုးသတ္တိ
မရှိချေ။ သို့သော်...ထိခိုက်စေဘို့ရန် အခြားသဘောများ စုံညီ
ပါမှ ထိခိုက်ရသဖြင့်၎င်း အဆင်းဟု အသမုတ်ခံရသည့် သဘော
ကိုယ်တိုင်မှာ မျက်စိအကြည်ကို ထိခိုက်ခြင်းငှာ... ထိုက်သည့်
သဘောမျှသာဖြစ်၏။

(၂) အဆင်းဟုအသမုတ်ခံရသည့် ပရမတ်သဘောကလေး
တခု၏ကိစ္စမှာ စက္ခုဝိညာဉ်ခေါ် မြင်မှု၊ မြင်လိုစိတ်ရှိသူတို့က
အသုံးပြုလိုသည့်အခါ အသုံးပြုခြင်းကို မငြင်းသာအောင် လက်ခံ
သမှု အာရုံအပြုခံနေရသည့်ကိစ္စသာ ရှိ၏။

စံပြဝိပဿနာ

(၃) ၎င်းအဆင်းသဘောကလေး၏ ဆုံးခန်းတိုင်ကာ နေရ ရှာသည့် နောက်ဆုံးပိတ်အကျိုးတရားမှာ မြင်လိုစိတ် ရှိသူတို့၏ အာရုံပြုစရာ စားကျက်ပမာ အာရုံအပြုခံစရာ နယ်ပယ် အဖြစ် မျိုးတွင်ပင် ဆုံးခန်းတိုင်နေရ၏။ (အကျိုး)။

(၄) ၎င်း အဆင်း သဘော ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၌ အကြောင်းရင်းခေါ် အနီးကပ်ဆုံးသဘောမှာ ဓာတ်ကြီး ၄- ပါးပင်ဖြစ်၏။ (အကြောင်း)။

အဆင်းရုပ်တလုံးကို သက်ဆိုင်ရာ သဘောကြီး ၄-ချက်နှင့် ခွဲထွက် စစ်ဆေး ကြည့်ရှုလျှင် အဆင်းဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးသည် ဓာတ်ကြီးလေးပါးကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရ သောကြောင့် အဆင်း ဖြစ်ခြင်း အကျိုးတရားနှင့် ဖြစ်စေ ကြောင်း အကြောင်းတရားများကို တွေ့ရှိရ၏။ သို့ကြောင့်... နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၌ ဓာတ်သဘော တခုခု၏ အကျိုးနှင့် အကြောင်းများကိုသာ သိရှိရပေ၏။

အခြားသော ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောများ ကိုလည်း ဤနည်းကိုမှီး၍ ခွဲစိပ် ကြည့်ရှုရ၏။

ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်

ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဆိုသည်မှာ နာမ်ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော အကြောင်းတရားများကို သိမ်ဆည်းသော ဉာဏ် ဖြစ်၏။

(၁၇၄)

စံပြဝိပဿနာ

ဥပမာ.... အဆင်းဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောကလေးကို နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၌ သဘောကြီး ၄-ချက်နှင့် ဖေါက်ခွဲ ကြည့်ရှုသောအခါ ၎င်း၏အတွင်းဘက်၌ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါး သည် အကြောင်းတရားများဖြစ်ကြ၏။ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါး၌ ပညာသိ ဝိပဿနာ ရှုပုံ ရှုနည်းကို စာမျက်နှာ (၈၂)၌ ပြဆို ခဲ့ပြီးဖြစ်၏။

အပြင်ဘက်က အကြောင်းတရားများသည်ကား မျက်စိ အကြည်၊ မြင်လိုစိတ်၊ အသင်း၊ နှလုံးသွင်းများဖြစ်ကြ၏။ ၎င်း အကြောင်းတရား (၈)ပါးကို တခုစီ အနုစိတ် ဝေဘန်ကြည့် သောအခါ အဆင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော အစွမ်းသတ္တိ ဗျာပါရ မရှိကြဘဲ အနတ္တပါဟု ဝန်ခံနေကြသဖြင့် အကြောင်းတရားကို ပြောဆိုရငြားသော်လည်း အဆင်း ရူပါရုံကို တကယ် ဖြစ်စေ နိုင်သည့် အတ္တမဟုတ်ဘဲ အနတ္တများ ဖြစ်နေကြ၏။ အဆင်းရုပ် တလုံး၌ ပညာသိ ဝိပဿနာ ရှုပုံရှုနည်းကို စာမျက်နှာ (၈၉)၌ ပြဆိုထား၏။

ဤကဲ့သို့ အကျိုး ရုပ်အဆင်းနှင့် အကြောင်းတရားများကို ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲစိတ်ဝေဖြာ၍ ကြည့်ရှုသောအခါ အကြောင်းများ ပြတ်ကုန်ကြ၏။ အကြောင်းများ ပြတ်သဖြင့် အကျိုးလည်း ရပ်ရတော့၏။ ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် အကြောင်းတရားများကို သိမ်းဆည်းခြင်းသည်သာလျှင် ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်အစစ်ဖြစ်၏။ ဘုရား၏ ဝိဘဇ္ဇဝါဒအတိုင်း ရုပ်နာမ်တို့ကို ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာ၍ သိမ်း ဆည်းခြင်းဖြစ်၏။

စံပြဝိပဿနာ

သမ္မသနဉာဏ်

သမ္မသနဉာဏ် ဆိုသည်မှာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ လက္ခဏာ ရေးသုံးပါး မထင်၊ ထင်အောင် သုံးသပ် ဆင်ခြင်သောဉာဏ် ဖြစ်၏။

အရင်၊ ခု၊ နောင်၊ အတွင်း၊ အပြင်၊ အဝေး၊ အနီး၊ အကြမ်း၊ အနု၊ အယုတ်၊ အမြတ်-ဟု ခေါ်ဆိုသော ရုပ်နာမ်တို့၏ မှီခိုရာ အရပ်(၁၁)ချက်၌ မည်ကဲ့သို့ နေကြရသည်ကို စုံစမ်း စစ်ဆေး ကြည့်ရှုခြင်းဖြစ်၏။

အဆင်းတခုကို စာမျက်နှာ(၈၉)အတိုင်း စစ်ဆေး ကြည့်ရှု သောအခါ အရင်၊ ခု၊ နောင်-ဟုဆိုသော ကာလသုံးပါးနှင့် အကွဲ အတွင်းအပြင် သဘောတရားများပါ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟု ဝန်ခံနေကြကြောင်းကို တွေ့မြင် ရ၏။ အကြောင်းများ ပြည့်စုံ ညီညွတ်ကြသောအခါ အဆင်းရုပ် ပေါ်ရ၏။ ၎င်းကို ဖြစ်သဘောခေါ်၏။ အကြောင်းတရားများဆိုသည့် သဘော များ ချို့ယွင်းသောအခါ အဆင်းရုပ် မပေါ်နိုင်ချေ။ ၎င်းကို ပျက်သဘောခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် သမ္မသနဉာဏ်အရ စစ်ဆေး ဝေဖန်ကြည့်ရှုသော် အဆင်းရုပ်ဓာတ်ဖြစ်စေ၊ မည်သည့် ရုပ် ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်မဆို အကြောင်းတရားများ ပြည့်စုံလုံလောက် ပါက (ဖြစ်)သဘော၊ အကြောင်းတရားများ ချို့ယွင်းပါက (ပျက်)သဘော ဖြစ်ကြောင်းကို တွေ့ရှိရ၏။ ထိုဖြစ်ပျက်တို့ဖြင့် တို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရသော သဘောမျှသာဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ (၁၇၆)

စံပြဝိပဿနာ

သမ္မသနဉာဏ်အရ ဝေဘန်ခြင်းအားဖြင့် တွေ့ရှိရသော အကျိုးတရားသည်ကား.... ဖြစ်-နှင့် ပျက်-သဘောသာလျှင်ဖြစ်၏။ ထိုသဘောကို ဥဒယဗ္ဗယဟုခေါ်၏။ ဥဒယ = ဖြစ်ခြင်း၊ ဝယ = ပျက်ခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ဘာတွေ ဖြစ်ကြပျက်ကြပါသနည်းဟု ဆိုလျှင် မြင်မှုဖြစ်၏၊ ကြားမှုဖြစ်၏၊ နံမှုဖြစ်၏၊ စားမှုဖြစ်၏၊ ထိမှုဖြစ်၏၊ သိမှုဖြစ်၏။ ဤ ဖြစ် ၆-လုံးနှင့် ပျက် ၆-လုံးသည် သာလျှင် ရုပ်နာမ်-လောကကြီး၌ရှိ၏။ သို့အတွက် ဖြစ်သဘောနှင့် ပျက်သဘောကို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြင့် ဝေဘန် စစ်ဆေးကြည့်ရှုပြန်ရာ၏။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည်ကား.... လက္ခဏာရေးထင်မြင်၍ ဖြစ်ပုံ ပျက်ပုံ နည်း မျိုး စုံ ကို သိမြင် နားလည်သော ဉာဏ်ဖြစ်၏။ ဥဒယဗ္ဗယ(၅၀)ကို နားလည်သော ဉာဏ်ဖြစ်၏။

သမ္မသနဉာဏ်နှင့် ဝေဘန်သောအခါ ဖြစ်ပျက်ကိုသာရသဖြင့် ဖြစ်သဘောအပေါ်၌ ဖြစ်စေခြင်းအကြောင်း၊ ပျက်သဘောအပေါ်၌ ပျက်စေခြင်းအကြောင်းများကို သိရှိရန်လို၏။

ဖြစ်သဘော၌ ဖြစ်ခြင်းအကျိုး (ဥဒယ)တပါးနှင့် ဖြစ်စေဘို့ အကြောင်းခေါ် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ အာဟာရ ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၅-ပါး ရ၏။ အကြောင်း ၄-ပါးတို့တွင် တပါးပါး ချို့ယွင်း ပျက်ခဲ့သော်....ပျက်သဘောဖြစ်၏။ ထိုအခါ ပျက်ဆဲ အခိုက် (ဝယ) တပါးနှင့် ပျက်စေဘို့ အကြောင်း အဝိဇ္ဇာ၊

(၁၇၇)

စံပြဝိပဿနာ

တဏှာ, ကံ, အာဟာရ ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၅-ပါးဖြစ်၏။ ဤကား ရုပ်၌ ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်းတည်း။

နာမ်၌ ဖြစ်သဘော, ပျက်သဘော၏ အကြောင်း ၄-ပါး မှာ အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ကံ, ဖဿများဖြစ်ကြ၏။

ဖြစ်ခိုက်အကျိုးကို (ခယတော ဥဒယ)ဟု ခေါ်၏။ ဖြစ်ခိုက် အကြောင်းကို (ပစ္စယတော ဥဒယ) ဟု ခေါ်၏။ ပျက်ခိုက် အကျိုးကို (ခယတောဝယ)ဟုခေါ်၏။ ပျက်ခိုက်အကြောင်းကို (ပစ္စယတော ဝယ)ဟု ခေါ်၏။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၌ အကျိုး အကြောင်းများ ဖြစ်ကြသော ဆနများကို အသေအချာ ဝေဘန်စစ်ဆေး ကြည့်ရှုသောအခါ ဘင်္ဂသဘောခေါ် အပျက် ၄-မျိုးကိုသာ တွေ့ရှိ၏။ ၎င်းအပျက် ၄-မျိုးကို သိရှိပါက ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ်ကို နားလည်ပေပြီဟု ဆိုရ၏။ ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်း သဘောတို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံနေရ သည်ကို ရုပ်နာမ် ဟု ခေါ်၏။

(စာမျက်နှာ (၃၁၃)၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရှင်းတမ်း၌ အမေး- အဖြေနှင့်တကွ ဖော်ပြထားပါသည်။)

ဘင်္ဂဉာဏ်

ဘင်္ဂဉာဏ်ဆိုသည်မှာ လက္ခဏာရေး အလွန်ထင်မြင်၍ အရှ ခံရသည့် သဘောတွေနှင့် ရှုတတ်သည့်သဘောတွေပါ ပျောက် ပျက်နေသော သဘောတွေပါတကား.. ဟု သိမြင်သောဉာဏ် ဖြစ်၏။ ရှင်လင်းအောင် အမေး-အဖြေနှင့် ဖော်ပြပါအံ့။

(၁၇၈)

စံပြဝိပဿနာ

(၁) မေး။ ။ဘာတွေပျက်သလဲ။

ဖြေ။ ။အာရုံပျက်၊ စိတ်ပျက်၊ သင်္ခါရပျက်၊ အနတ္တပျက်
အဲဒီ ၄-မျိုး ပျက်နေသည်ကို အပျက်ခေါ်ပါသည်။

(၂) မေး။ ။ဘယ်လိုပျက်ပုံမျိုးလဲ၊ ဘာပြုလို့ ပျက်ရ
သလဲ၊ ပျက်ပြီးနောက် ဘာတွေကျန်ခဲ့သလဲ။

ဖြေ။ ။ရှေ့အာရုံထဲရှိ ဥဒယဗ္ဗယနယ်တွင် ပါဝင်သည့်
အကျိုး အကြောင်းရှိယောင် ဟန်ဆောင်မရ၊ ရုပ် နာမ် ဓမ္မ
တို့လည်း အနတ္တမျှသာဟု အာရုံထဲ၌ တွေ့ရလေသည့် အပျက်ကို
အာရုံပျက် ခေါ်ပါသည်။ ၎င်းအာရုံပျက်ကို ဘယ်သူကပြော၍
သိရသလဲဟုဆိုလျှင် ရှုတတ်တဲ့ ဝိပဿနာစိတ်က ပြောလို့ပါဟု
ဖြေပေလိမ့်မည်။ ဖြေဆိုသော်လည်း ဝိပဿနာစိတ်ကိုယ်တိုင်
လည်း ပျောက်ပျက်နေ၏။ အကြောင်းမူကား.... ၎င်းဝိပဿနာ
စိတ်ကိုယ်တိုင် ရုပ်နာမ်နှင့်မကင်းသော ဥဒယဗ္ဗယ ဖြစ်နေသော
ကြောင့် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် စိတ်ပျက်ဟုခေါ်၏။

အရှုခံရသည့် ရှေ့အာရုံလည်း ပျောက်ပျက်တာဘဲ၊ ရှုတတ်
သည့် ဝိပဿနာခေါ် နောက်အာရုံ အဆက်အဆက်တို့လည်း
ပျောက်ပျက်တာဘဲဟု သိမြင်သောအခါ ရှေ့အာရုံနှင့် နောက်
အာရုံမှတစ်ပါးလည်း အခြားသဘောတရားများကို မတွေ့ရသဖြင့်
တွေ့ရသည့် ရှေ့နောက် အာရုံထဲ၌ ထောက်တည်ရာ ရနိုင်သည့်
သဘော ပျောက်ဆုံးနေပါသည်။ အဲဒီ ပျောက်ဆုံးနေကြသော

စံပြဝိပဿနာ

သဘောတွေသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်နေကြပါသည်။ ဖြစ်ပေါ်နေကြသည့် သဘောများကို သင်္ခါရဟုခေါ်ပါသည်။ ထိုသင်္ခါရတို့အပေါ်၌ စမ်းသပ်ကြည့်ပြန်ရာ ထောက်တည်ရာ ရနိုင်သည့် သဘောများ ပျောက်ပျက်နေခြင်းကို သင်္ခါရပျက်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဖြစ်ပေါ်လာသမျှ သင်္ခါရတို့သည် သိမ်းပိုက် စွဲယူနိုင်သော အတ္တအဖြစ်မှ ကင်းဆိတ် ပျောက်ပျက်နေခြင်းကို တွေ့ရသဖြင့် အတ္တပျက်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်... နောက်ဆုံးပိတ်အနေအားဖြင့် ဘက်ညာဏ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အနတ္တနိဗ္ဗာန်သာ ကျန်ပါတော့သည်။

ဘယဉာဏ်

ဘယဉာဏ်သည် ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံး ယူကျုံး သိမ်းပိုက်၍ မရသော သဘောတွေကိုသာ မြင်သောကြောင့် ကြောက်စရာ အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောဉာဏ်ကိုဆို၏။ ဆိုလိုရင်းမှာ.... ဖြစ်ပေါ်လာဆဲ သဘောပေါ်၌ ဘေးကြီးကဲ့သို့ထင်လာအောင် သိမြင်နိုင်သော ဉာဏ်ဖြစ်၏။

ဘယခေါ် ဘေးရန်ဆိုသည်မှာ အတွင်းလမ်းကျကျ အနုစိတ် နည်းဖြင့် သဘောသွားနေပုံကို ပြရသော် ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ.... မထိုက်၍ ချဉ်းကပ် ကိုးကွယ်ရာမရသဖြင့် ချဉ်းကပ် ကိုးကွယ် သူတို့၌ အကျိုးမဲ့ ပျက်စီး အချည်းနှီး ပင်ပန်းရန် အကြောင်း

စံပြဝိပဿနာ

ခံနှင့် တူသဖြင့် ကြောက်အပ်လှသော သဘောကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း
ကြောင့် ဘယ-ဟုခေါ်၏။

ဤနေရာ၌.... ဘယဉာဏ်ကို စင်ကြယ်စွာ ကျကျနန သိနိုင်
စေရန် အမေး-အဖြေ ပြုလုပ်၍ ဖော်ပြပါအံ့။

- (၁) ဘာကိုကြောက်သလဲ။
- (၂) ဘာပြုလို့ ကြောက်သလဲ။
- (၃) ဘယ်သဘောကို ဘယ်သဘောကကြောက်သလဲ။
- (၄) ဘယ်လို ကြောက်ပုံမျိုးလဲ။
- (၅) ကြောက်အပ်တာကို သိတော့ ဘယ်အခြေ ဆိုက်၍
ဘယ်လို အကျိုးရှိမလဲ။

(၁) အဖြေမှာ....အရင်, ခု, နောင်, ဆိုသည့် ကာလသုံးပါး
ထဲတွင် ယခု ဖြစ်ပေါ်ဆဲခေါ်သည့် ထောက်တည်ရာ မရသည့်
သဘောတွေသာ ဖြစ်နေရသော ဥပ္ပါဒ သင်္ခါရကို ကြောက်
ပါသည်။

(၂) ဘာပြုလို့ ကြောက်အပ် ကြောက်ထိုက်သလဲ ဆိုလျှင်
ယခု ဖြစ်ပေါ်ဆဲခေါ် သင်္ခါရတရားတို့သည်လည်း အရင်က
နည်းအတူ ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံး ယူကျုံးမရသည့် အဖြစ်မျိုးသို့
ဆိုက်ရောက်ဆဲ, ဆိုက်ရောက်လတ္တံ့ အနေဖြင့် ပျက်စီးဆဲ,
ပျက်စီးလတ္တံ့ အနေကို ဉာဏ်ဝမှာမြင်သဖြင့် တွယ်တာစရာမရှိ၍
ကြောက်အပ်သည့်သဘောနှင့် တူခြင်းကြောင့် ကြောက်အပ်
ကြောက်ထိုက်ပါသည်။

(၃) ဘယ်သဘောကို ဘယ်သဘောက ကြောက်တာလဲ ဆိုလျှင် အရှုခံရသော သင်္ခါရကို ရှုတတ်သော ဘယဉာဏ်ခေါ် သည့် သဘောက ကြောက်ပါသည်။

(၄) ဘယ်လိုကြောက်ပုံမျိုးလဲဆိုလျှင် အခြေမှာ ပဋိသန္ဓေ ဝန်ကို ယူလာကြစဉ်ကပင် ထင်ရှားကေန အကျိုးအနတ္တထံတွင် သူ့ဘာသာသူ ရှိနေခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် ပကတိ စိတ်စေတသိက်တို့၏ ကိုယ်တိုင်က ကြောက်ကြသည့် ကြောက်ပုံမျိုး မဟုတ်ပါ။ အဲဒီ ကြောက်ပုံမျိုးမှာ တိုတိုဖြေရလျှင် နှလုံးမသာယာမှုထဲတွင် ပါ ဝင်နေ၍ အကုသိုလ်တရားဟုဆို၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်.... အရင်က ကံအရှိန်နှင့်မကင်းလို့သာ ပဋိသန္ဓေနေစဉ်ကတည်းက စပြီး ဖြစ်ရှိနေရရှာသည့် ဝိပါက်၊ ကဋတ္တာ၊ နာမ်နှင့် ရုပ်ဟု ခေါ်စရာ သဘောပရမတ်တို့မှာ အကြောင်း အနတ္တတွေလဲ ပြီးခဲ့လေပြီ။ အကြောင်း အနတ္တနှင့် မကင်းလို့သာ အကျိုး အနတ္တဟုဆိုသည့် သဘောကလေးသည် ရှိရှိမျှမတ္တဖြစ်ပါသည်။ သူ့ကိုယ်တိုင် ဆက်လက်၍ ရှေ့ကို ဘာမျှမလုပ်နိုင်ဘဲ သည်တွင်ဘဲ အကျိုးတရားအဖြစ်ဖြင့် အေးချမ်းစွာနေကြသည့် အကျိုးဝိပါက် အမည်ခံ ကဋတ္တာ နာမ်-ရုပ် မှန်သမျှတို့က ဥပါဒါန် ဖြည့်စွက် လျက် သက်သက်မဲ စိတ်ပျက်အောင်၊ ကြောက်အောင် ထိတ်လန့် တုန်လှုပ်အောင် မလုပ်ရ၊ အကယ်၍ ဥပါဒါန်နယ်က တဦးဦးကို ခေါ်၍ ပကတိရှိနေသည့် စိတ်စေတသိက်တို့ကို ကြောက်စရာ ထင်အောင် လုပ်ပါက ဥပါဒါန်သမားမှလည်း အကျိုးမရှိ၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့မှာလည်း အကျိုးမရှိနှင့် တုန်လှုပ် ချောက်

စံပြဝိပဿနာ

ချားမှုတို့ဖြင့် ဖိစီး နှိပ်စက်ခြင်းကို လက်ခံရသည့် ဒုက္ခဘဲ ရှိ၍ အကုသိုလ်ဟု ဆို၏။

ထို့ကြောင့် ဘယဉာဏ်၏ အစွမ်းအာနုဘော်အရ ဤလိုသာ ဖြစ်ရှိနေကြသည့် သဘောများကို ဤလို တွယ်တာ သိမ်းပိုက် လိုက်မိချေက တွယ်တာရှိန်အတွက် ကြံစည် တွေးတောလိုသော ဆန္ဒ ရာဂ နှင့်တကွ အသိမ် ပိုက်ခံရသော သဘောတို့အပေါ်၌ တွယ်တာကြသူများသာလျှင် အကျိုးမဲ့ ပျက်စီးသွားကြရမည်ကို ဘေးကကြည့်နေသော ယောက်ျားကဲ့သို့ နှိုင်းယှဉ် စံထိုးရုံမျှ အရနှင့် ကြောက်ပုံမျိုးဖြစ်၏။

(၅) ကြောက်အပ်တာကို သိမြင်သောအခါ ဘယ်လို အကျိုးရှိမလဲ... ဟု ဆိုသော မေးခွန်း၏အဖြေမှာ ကြောက်အပ် တာကို သိ ပါ လျှင် ကြောက် အပ် သော သင်္ခါရအပေါ်၌ တွယ် တာ သိမ်း ပိုက် လို သော ဆန္ဒ မဖြစ်ရ၍ နိဗ္ဗာန်ကို ဆု မတောင်းဘဲနှင့် အလိုလို အေးသဘောသို့ ရောက်သွားသည့် အကျိုး ရှိ၏။ တွယ်တာ ငြိကပ်မှုမဖြစ်သည့် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့ရရုံမက တွယ်တာ ငြိကန်ရန် သိမ်းပိုက်လိုသော စိတ်ဆန္ဒ ဘယ်တော့မျှ မဖြစ်ရသည့် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် သို့လည်း ရောက်နိုင်၏။

(ဘယဉာဏ် ကဗျာများ)

(၁) ခုသက်ငင်းမှု၊ ဟန်မကျပါရင်၊
အရင်-နောင်လဲ၊ စွဲဘို့မမြင်၊

(၁၈၃)

စံပြဝိပဿနာ

- ကာလသုံးပါး၊ ဝင်စားကြည့်ရင်၊
ကိုးမရ-ဘယဉာဏ်ကမြင်။
- (၂) ကိုးမရလျက်၊ သိမ်းပိုက်ကြရင်၊
သိမ်းပိုက်သူများ၊ ပျက်ပြားဘို့မြင်၊
ပျက်ပြားသမျှ၊ ကြောက်စရာနယ်ဝင်၊
နာမည်က-ဘယဉာဏ်လို့ တွင်။
- (၃) ဘယဉာဏ်အရ၊ ကြောက်စရာထင်မြင်၊
ဘယ်လိုအကြောက်၊ မေးလျှောက်ခဲ့ရင်၊
စိတ်ကမကြောက်၊ ဉာဏ်ပေါက်မှာထင်၊
ဤလိုစွဲ-ပျက်မြဲဉာဏ်မှာမြင်။

အာဒီနဝဉာဏ်နှင့် နိဗ္ဗိဒ္ဓဉာဏ်

အာဒီနဝဉာဏ်ဆိုသည်မှာ အကောင်းကိုမမြင်၊ ဘေးတွေ၊
ရန်တွေဟု အပြစ်ကိုသာမြင်သော ဉာဏ်ဖြစ်၏။

နိဗ္ဗိဒ္ဓဉာဏ်ဆိုသည်မှာ ငြီးငွေ့သောဉာဏ်ကိုဆို၏။

ဤနေရာ၌ ဘယဉာဏ်၊ အာဒီနဝဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒ္ဓဉာဏ်တို့မှာ
အမည်ကဲ့သို့သဘောတူကဲ့သို့ဖြစ်ကြ၏။ ဘယဉာဏ်က သင်္ခါရကို
စိတ်ကြောက် မကြောက်၊ ဉာဏ်ကြောက်၊ ကြောက်လေရာ....
အာဒီနဝဉာဏ်က ထိုသင်္ခါရအပေါ်၌ ထောက်တည်ရာမရသည့်
အပြစ်ကို မြင်သဖြင့် နိဗ္ဗိဒ္ဓဉာဏ်က သိမ်းပိုက် စွဲယူလိုသောဆန္ဒ
မဖြစ်ခြင်းကိုဆို၏။

(၁၈၄)

စံပြဝိပဿနာ

သို့ကြောင့် ဘယ၊ အာဒီနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်များဟု အမည်
တပ်ရ၏။ သင်္ခါရတရားတို့၏ အခြင်းအရာများအတွက် ဉာဏ်
ပေါ်၌ ထင်မြင်လာကြပုံမှာ ထူး၏။ သင်္ခါရတရားတို့၏ သဘော
ရင်းအရ အာရုံအားဖြင့် ဥပ္ပါဒါန်၏ အာရုံ ပြုတ်ကြသို့ရန်
တချက်တည်းဘဲဖြစ်၏။ ထင်ရှားစေအံ့။

အာဒီနဝ ဉာဏ်အရ တွေ့ရသည့် သင်္ခါရ အချက်ကြီး ၅-
ချက်မှာ....

- (၁) ဥပ္ပါဒ = အရင်ကအရှိန်။
- (၂) ပဝတ္တ = ယခုအရှိန်နှင့် ဖြစ်ရမှု။
- (၃) နိမိတ္တ = အရင်၊ ခု၊ နောင် ဟု ထင်စရာနိမိတ်။
- (၄) အာယုဟန = ပေါ်လာသည့် အာရုံကို အတ္တအဖြစ်
နှင့် အားထုတ်ခြင်း။
- (၅) ပဋိသန္ဓေ^၀ = အာရုံ တခုနှင့် အာရုံ တခု ဆက်စပ်မှု
ရှိခြင်း။

၎င်း ၅-ချက်မှာ.... လောကီသင်္ခတနယ်ရှိ သင်္ခါရ ဒုက္ခများ
အတွက် အကျဉ်းချုပ်ဖြစ်၏။ ထိုသင်္ခါရဒုက္ခ ၅-ချက်ကို အာဒီ
နဝဉာဏ်က အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချ၏။ ဤကဲ့သို့
ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည်ကို သန္တိပဒဉာဏ်ဟု ခေါ်၏။

(၁) အနုပ္ပါဒ = အရင်အရှိန်ခေါ် ဖြစ်သဘောအပေါ်၌
တွယ်တာမှု မရှိခြင်း။

စံပြဝိပဿနာ

(၂) အပဝတ္ထ = ယခု လက်ငင်း ပေါ်လာသည့် အာရုံ၌ တွယ်တာမှုဖြစ်စရာမရှိခြင်း။

(၃) အနိမိတ္တ = ကာလသုံးပါးထဲ၌ ဘာဘာ ညာညာ လုပ်စရာမရှိခြင်း။

(၄) အာယူဟန = ထပ်မံ၍ အားထုတ်စရာမရှိခြင်း။

(၅) အပဋိသန္ဓိ = အာရုံတခုနှင့် အာရုံတခု ဆက်သွယ်ကြရာ၌ ထပ်မံ ဆက်သွယ်မှုမရှိခြင်း။

တွယ်တာ၍မရသည့် သင်္ခါရ ဒုက္ခအပေါ်၌ တွယ်တာ နေရခြင်းသည် တုန်လှုပ်ချောက်ချားမှုတို့ဖြင့် ဖိစီး လှမ်းမှီးခြင်းကို လက်ခံနေရသဖြင့် ထိုသင်္ခါရ ဒုက္ခအပေါ်၌ မတွယ်တာဘဲ တွယ်တာမှုအေးငြိမ်းသည့် သန္တပ္ပနိဗ္ဗာန်ပေါ်မှာသာ ညွတ်ကိုင်သွားသဖြင့် သင်္ခါရ ဒုက္ခနယ်အတွက်မှာ ပြီးငွေ့စရာ၊ စွန့်ပစ်စရာ အဖြစ်နှင့် ကျန်ရှိနေမှုကို သိခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်ဖြစ်၏။

ပိုမို ထင်ရှား နားလည်နိုင်ရန် အောက်ပါ အချက်ကြီး ၆-ချက်ကို မေးခွန်းထုတ်၍ ဖြေကြားပါအံ့။

(၁) ဘာတွေ ထောက်တည်ရာ မရပါသလဲ။

(၂) ဘာပြုလို့ ထောက်တည်ရာမရ ဖြစ်နေရပါသလဲ။

(၃) ဘယ်လို ထောက်တည်ရာ မရပုံမျိုးလဲ။

(၄) ထောက်တည်ရာ မရသည့်သဘောကို ဘယ်လို လုပ်ရမည်လဲ။

(၁၈၆)

စံပြဝိပဿနာ

(၅) ထောက်တည်ရာ မရသည့် သဘောကို အသုံးပြုပါက ဘယ်လိုဖြစ်တတ်သလဲ။

(၆) ထောက်တည်ရာမရသည့် သဘောကို အသုံးမပြုပါက ဘယ်လိုအခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်နေကြရမည်နည်း။

(၁) အဖြေမှာ ထောက်တည်ရာမရသည့် သဘောတွေသာ ဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနေကြ၍ ထိုထောက်တည်ရာ မရသည့် သင်္ခါရ တွေသာလျှင် ထောက်တည်ရာ၊ ကိုးကွယ်ရာမရ ဖြစ်နေ၏။

(၂) အဖြေမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သင်္ခါရ တရား ကိုယ် တိုင်က အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဒဏ်ချက်တို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရဘိ သကဲ့ ဖိစီးလွှမ်းမိုးခြင်းကို လက်ခံနေရသဖြင့် ထောက်တည်ရာမရ ဖြစ်နေကြ၏။

(၃) အဖြေမှာ အရင်ကလည်း ဘယ်ကလာ၍ ဘယ်လို နေမှန်းမသိ၊ ယခုလည်း ဖြစ်လာ၊ ပေါ်လာ၊ ရှိလာသည်ဆိုခြင်း ကြောင့် စမ်းသပ်ရှာဖွေကြည့်ရာ ၎င်းသင်္ခါရကိုယ်တိုင်ကလည်း မဖြစ်ရ၊ ပတ်ဝန်းကျင်သဘောတရားတွေကြောင့် ဖြစ်ရလေဟန် အကြောင်းခံတွေနှင့် တင်ပြသော်လည်း ပတ်ဝန်းကျင် သဘော တရာမျှားထဲမှာလည်း မရှိ၊ ကာလသုံးပါးထဲမှာလည်း မရှိ၊ ဘယ်ရောက်သွားမှန်း မသိနှင့် ထောက်တည်ရာမရသည့် အရှိမျိုး ဖြစ်၏။

(၄) အဖြေမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သင်္ခါရ ကိုယ်တိုင်က ပုန်းအောင်းရာ၊ ကိုးကွယ်ရာ၊ ထောက်တည်ရာ မရကြောင်းကို

စံပြဝိပဿနာ

ဝန်ခံနေဘိသကဲ့သို့ဖြစ်၍ သူ့အတိုင်းဘဲ ထားခြင်းငှာ ထိုက်သဖြင့် ကံသုံးပါးတို့ဖြင့် အသုံးမပြုထိုက်ပါ။

(၅) အဖြေမှာ သိမ်းပိုက် စွဲယူလို့ မရအောင် ထောက်တည်ရာမရ၊ ဖြစ်ရှိနေသည့် သဘောတွေကို ထောက်တည်ရာ ရလိမ့်ဦးမည်ဟု မဆိုသော်လည်း ဆိုဘိသကဲ့သို့ စွဲယူ သိမ်းပိုက် ကြံစည်လိုက်ပါက သိမ်းပိုက်ရန် ကြံစည်သမျှတွေသာ သေကြေပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်သွားပါမည်။

အဖြေမှာ ထောက်တည်ရာ၊ ပုန်းအောင်းရာ၊ မှီခိုရာမရသည့် သင်္ခါရတို့သာ ဖြစ်ရှိနေမှန်းကိုသိတော့ ၎င်းသင်္ခါရတို့အပေါ်၌ တွယ်တာ သိမ်းပိုက်မှုနှင့် တွယ်တာ သိမ်းပိုက်ရန် ကြံစည်လိုသော ဆန္ဒရာဂ မဖြစ်တော့ဘဲ ကြံစည်သိမ်းပိုက်မှု မဖြစ်ရသည့် မဖြစ်သဘောနိဗ္ဗာန်မှ အေးသဘောနိဗ္ဗာန်သို့ အလိုလို ဆိုက်ရောက်သွားသည့် အခြေအနေ၌ တည်ရှိနေပါသည်။

(အာဒိနဝဉာဏ် ကဗျာ)

(၁) ဖြစ်ပေါ်သမျှ၊ သင်္ခါရကိုပင်၊
ဒုက္ခခေါ်ရာ၊ သူ့အမည်ပင်၊
ထောက်တည်မရ၊ ဖြစ်ရသည်ပင်၊
ဥပ္ပါဒ-ခေါ်ကြအမည်တွင် ။

(၁၈၈)

စံပြဝိပဿနာ

(၂) ဖြစ်ပေါ်သမျှ ဥပ္ပါဒကိုပင်၊
တည်ရာမရ၊ ဉာဏ်ဝမှာထင်၊
နားရာမတွေ့ ဉာဏ်နှင့်မေ့ စဉ်၊
ခေါ်ဆိုကြ၊ အာဒီနဝလို့တွင်။

အာဒီနဝဉာဏ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်မှာ အမည်ကဲ့ သဘောတူ
ဆိုသ လို့ ဖြစ် နေ၍ နိဗ္ဗာန်ဉာဏ် အတွက် အထူး ရှင်းလင်း
ချက်မလိုတော့ချေ။

ဥပမာ ခြင်္သေ့ မင်းသည် ရွှေချိုင့်၌ လှောင် ထား ၍
စားကောင်း သောက်ဘွယ်တို့ကို စားနေရ ပါသော်လည်း
မပျော် မမေ့ဘဲ မိမိ၏ နေရာ အ ရပ်ဖြစ် သော ဟိမဝန္တာ
တောင်၌သာလျှင် ပျော်မေ့သကဲ့သို့ ထိုအတူ နိဗ္ဗာန်ဉာ
ဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်သော ယောဂီသည် အာဒီနဝ ဉာဏ်အရ
ထင် မြင် သော ထောက် တည် ရာ မ ရ သည့် သင်္ခါရ
အပေါ်၌ မတွယ်တာတော့ဘဲ အေးသဘော နိဗ္ဗာန်သို့သာ
ညွတ်ကိုင်းနေ၏။

“ ဥပ္ပါဒေါဘယံ အနုပ္ပါဒေါခေမံ ” ဟူ၍ ပ ဋိ သမ္ဘိ
ဒါမဂ် ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသည့် အတိုင်း ထောက်ရာ
တရာ မရသော ဥပ္ပါဒ သင်္ခါရ သဘောတွေကို မြင်သဖြင့်
ဘေးကင်းရာ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်ကိုင်းနေသည့် ဉာဏ်
ဖြစ်၏။

နိဗ္ဗာန်ဉာဏ် အမေး အဖြေများ

(၁) နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ငြီးငွေ့မှု ဆိုသည်မှာ ဘယ် ဟာ ကို
ငြီးငွေ့သလဲ။

စံပြဝိပဿနာ

- (၂) ဘာပြုလို့ငြီးငွေ့ရသလဲ၊
 - (၃) ဘယ်လိုငြီးငွေ့ပုံမျိုးလဲ။
 - (၄) အငြီးငွေ့ခံရတဲ့သဘောကို ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ။
 - (၅) ငြီးငွေ့စရာ သဘောဟူသမျှတို့ကို လက်ခံအသုံးပြုလျှင် ဘယ်လိုဖြစ်တတ်သလဲ။
 - (၆) အသုံးမပြုပါက ဘယ်လိုအခြေသို့ ဆိုက်ရောက်သွားမလဲ။
- (၁) အဖြေမှာ သင်္ခါရ ဒုက္ခအပေါ်၌ တွယ်တာရမည်ကို ငြီးငွေ့ပါသည်။
 - (၂) တွယ်တာကိုင်းသာ ပျောက်ဆုံးသွားတာကိုသိရလို့ ငြီးငွေ့ပါသည်။
 - (၃) တွယ်တာ သိမ်းပိုက်စရာကို မမြင်သဖြင့် တွယ်တာ သိမ်းပိုက်လိုတဲ့စိတ် တွန့်တိုလျှေ ကျ ကြေမှု ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်သွားရတဲ့ ငြီးငွေ့ပုံမျိုးဖြစ်ပါသည်။
 - (၄) အငြီးငွေ့ခံရတဲ့ သင်္ခါရ ဒုက္ခ ကို သိ မြင် သည် နှင့် တပြိုင်နက် နောက်ထပ်မံ၍ ဘာဘာညာညာ ကြံစည် တွေးတောစရာ မလိုတော့ပါ။
 - (၅) လက်ခံ သိမ်းပိုက်ပါက လက်ခံသိမ်းပိုက်သမျှသဘော တွေသာ ပျောက်ပျက်ကုန်ဆုံး အသုံးမကျပင်ပန်းရုံမျှသာဖြစ်နေတတ်ပါသည်။
 - (၆) အသုံးမပြုပါကအပျောက်အပျက်မခံရသဖြင့်ပျောက်ကွယ် ပျက်စီးခြင်း အေးငြိမ်လှတဲ့ သန္တပ္ပဒနိဗ္ဗာန်ကို အလိုလို ကျရောက်နိုင်တဲ့ အခြေသို့ ဆိုက်ရောက်သွားပါသည်။

စံပြဝိပဿနာ

(နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ကဗျာ)

- (၁) ပုန်းအောင်းရာများ၊ လားလားမမြင်၊
ဖြစ်ပေါ်လာချက်၊ လက်မခံချင်၊
လက်မခံပါက၊ အေးမြနယ်တွင်၊
ညွတ်ခါးကိုင်း- မဆိုင်းနိဗ္ဗာန်ဝင်။

မုစ္စိတုကမ္ပတဘျဏ်နှင့် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်

မုစ္စိတု ကမ္ပတဘျဏ် ဆိုသည်မှာ ကျွတ်လို့၊ လွှတ်လို့
သော ဉာဏ်ကိုခေါ်၏။

ပဋိသင်္ခါဉာဏ် ဆိုသည်မှာ ကျွတ်၊ လွှတ်ရန် လက္ခဏာ
ရေး သုံး တန် ကို တဖန် ထပ် မံ ၍ ဆင် ခြင် သော ဉာဏ်
ဖြစ်၏။

မုစ္စိတုကမ္ပတဘျဏ် အ တွက် ဝေ ဘန် စဉ်း စား စ ရာ
ကုန်လောက်အောင် အမေး- အဖြေ (၆) ချက်ထား၍ ရှင်းပြ
ပါအံ့။

- (၁) ဘာကိုလက်လွှတ်လိုသလဲ။
(၂) ဘာပြုလို့ လွှတ်လိုတဲ့စိတ် ဖြစ်ပေါ်ရသလဲ။
(၃) ဘယ်လိုအဖြစ်မျိုးမှ လွှတ်ပုံမျိုးယ်။
(၄) မလွှတ်ထွက်ဘဲ ငြိတုယ်မှုကို အသုံးပြုလျှင် ဘယ်လို
ဖြစ်မည်လဲ။
(၅) လွှတ်လို တဲ့ စိတ် အထ၊ မြောက် အောင် မြင် ရန်
ဘယ်လိုလုပ်မည်လဲ။
(၆) လွှတ်လိုစိတ် ခိုင်မြဲစေရန် ဘာကို လုပ်ရမည်လဲ။

(၁၉၁)

စံပြဝိပဿနာ

(၁) အဖြေမှာ ဖြစ်ပေါ်လာမှုဆိုသည့် သင်္ခါရနယ်မှ လွတ်လိုစိတ် ဖြစ်လာပါသည်။

(၂) အဖြေမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သင်္ခါရ နယ်ထဲ၌ အနိစ္စ....ဒုက္ခ....အနတ္တဟု ခေါ်ဆိုသည့် သဘောတွေသာရှိနေ သဖြင့် ပုန်းအောင်း ကိုးကွယ်ရာမရသည့် သင်္ခါရဒုက္ခအပေါ်၌ တွယ်တာမှုခေါ် ကပ်ငြိစွဲလမ်းလိုသည့် စိတ်မှ လွတ်မှုဖြစ်ပေါ် လာပါသည်။

(၃) အဖြေမှာ အာဒိနဝဉာဏ်အရ ထောက်တည်ရာ မရသဖြင့် သဘောကို သိမြင်နေရသဖြင့် ဘေးကဲ့သို့ ထင်ခြင်း ဘယနှင့် နိဗ္ဗာန်ဝဉာဏ်အရ မဖြစ်သဘော နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့ရ သဖြင့် နှစ်သက်ခြင်း နန္ဒာ^၁။ထိုဘယနှင့် နန္ဒီစိတ်တို့မှ လွတ်လိုမှု ဖြစ်ပေါ်လာပုံမျိုးကိုဆိုပါသည်။

(၄) အဖြေမှာ....မလွတ်လိုဘဲ ငြိတွယ်ချဉ်းကပ် နောက်ထပ် ကြံစည် အသုံးပြုမည်ဆိုပါက အသုံးပြုလိုသည့်စိတ်၊ စေတသိက် တို့သာလျှင် သေ ကြေ ပျက် စီးခြင်းသို့ ရောက်သွားတတ်ပါ သည်။

(၅) အဖြေမှာ လွတ်လိုသည့်စိတ်ကိုအောင်စေရန်အလို့ငှာ ဝိပဿနာနယ်က ဆင်ခြင်နည်းများတို့ ထပ်မံ၍ အမျိုးမျိုးဆင် ခြင်သမှု ပြုလုပ်ထိုက်ပါသည်။

(၆) အဖြေမှာ လွယ်လိုသည့် စိတ်ကို ခိုင်မြဲ စေရန် မဂ် လေးဆင့်အထိ သက် ဆိုင် သည့် ပဋိ သင်္ခါ ဉာဏ် ကို ကျပ်ပြည့် အကူ အညီ ရ ပါ က ဘယနှင့် နန္ဒီ^၂တို့ အပေါ်၌ သောင်တင် မနေတော့ဘဲ သင်္ခါ ရ ကို ဂရု မ စိုက်ဘဲ

စံပြဝိပဿနာ

ဥပေက္ခာသက်သက် အပေ၌ တည်ရှိနိုင်သည့်အခြေသို့ ရောက်
သွားပဲ ၊ သည်။

ပဋိသန္ဓ်ဉာဏ်သည် ဝိပဿနာယောဂီတို့၏
အလုပ်တရားဖြစ်၏။

ပဋိသင်္ခါဉာဏ်အတွက် မေးခွန်း ၆-ချက်ထုတ်၍
ရှင်းလင်းဖော်ပြပါအံ့။

- (၁) ဘယ်လိုထပ်မံ၍ ဆင်ခြင်ရမည်လဲ။
- (၂) ဘာကြောင့် ထပ်မံ၍ ဆင်ခြင်ရဦးမည်လဲ။
- (၃) ဘယ်သင်္ခါရတွေကို ဆင်ခြင်ရမည်နည်း။
- (၄) ထပ်မံ၍ ဆင်ခြင်လျှင် ဘယ်လိုအကျိုးရှိမည်နည်း။
- (၅) ထပ်မံ၍ ဆင်ခြင်ခြင်းမပြုလုပ်ပါက ဘယ်လိုဖြစ်နေတတ်သလဲ။

- (၆) ထပ်မံ၍ ဆင်ခြင်သောအခါ ဘယ်အခြေအနေတွင် ဆုံးခန်းတိုင်ရမည်နည်း။

(၁) အဖြေမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သင်္ခါရ အပေါ်
သိမ်းပိုက်စရာမရှိ၊ ထောက်တည်ရာ မရသည့် သဘောတွေ့မျှ
သာဘဲဟု ဆင်ခြင်ရပါမည်။

(၂) အဖြေမှာ ထပ်မံ၍ မဆင်ခြင် ပါက ဖြစ်ပေ။
 လာသည့် သင်္ခါရ ဒုက္ခထံမှာပင် အဝိဇ္ဇာတရ ပါဝင်နေ၍
 သတိလစ်တတ်ခြင်း၊ ရှုတတ်သည့် ဝိပဿနာစိတ် ကိုယ်တိုင်က
 လည်း အနတ္တဖြစ်နေ၍ ရှုဆဲအခါ၌ ငါ- ဝိပဿနာ ရှုသည့်

စံပြဝိပဿနာ

ရှုနိုင်သည်ဟုမစွဲလမ်းဘူး ဆိုသော်ငြားလည်း စွဲလမ်းဘိသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်ခြင်း အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာစသော အကြောင်း သဘော တွေကလည်း တွင်းပြင် မကျန် အာရုံ ပေဂါ လာတိုင်း၊ ပေဂါ လာတိုင်း ရဟန္တာမှတစ်ပါး သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် အရိယာ ၇-ဦးအထိ သတိလစ်တိုင်း ဝင်လာတတ်သဖြင့် နည်းပါး အားသေးသော ဒုဗ္ဗလဝိပဿနာနှင့် ကင်းစင်သွားအောင် မတတ် နိုင် ခြင်းတို့ ကြောင့် ထပ်မံ၍ ဆင်ခြင်ရပါမည်။

(၃) အဖြေမှာ ဘာသာညာညာလုပ်စရာမရ ဖြစ်ပေဂါ လာစ သင်္ခါရမှတစ်ပါး လက်တွေ့အားဖြင့် ထင်ရှားလည်းမရှိ၊ ထင်ရှားကေန် အမှန်ဖြစ်ကြ၍ ဖြစ်ပေဂါခါစ သဘာဝထဲ၌ လည်း စွဲယူစရာရှာမရသဖြင့် ထောက်တည်ရာမရသည့် သင်္ခါရ ဒုက္ခမျှဘ်ဟု ဆိုသည်ကို ဆင်ခြင်ရပါမည်။

(၄) အဖြေမှာ... အဲသည်လိုဆင်ခြင်ဖန် များပြား၍ အား ကောင်းလားလျှင် တဏှာ၊မာန၊ ဒိဋ္ဌိဆိုသည့် ဘာဝနာထင်မှတ် စွဲယူနေသော အတ္တဒိဋ္ဌိကဲ့သို့ အတ္တဒိဋ္ဌိချုပ်ကွယ်သည့် အတ္တ နိရောဓ နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်ရသည့်အကျိုးရှိပါသည်။

(၅) အဖြေမှာ ထပ်မံ၍ မဆင်ခြင်ဘဲနေပါက အစွဲ ဥပါဒါန်တို့သည် နောက်သို့ အဆုတ်နည်းကာ ရွှေ့သွားတိုးမြှင့်တိုင်း တိုးတက်နေ၍ ဥဗ္ဗုပါဒါန်ကုန္ဒာခေါ် ဥပါဒါန်နယ်က ဒုက္ခ တွေထဲမှာ မဆုံးနိုင်ဘဲ ထို ဒုက္ခတို့၏ အနှိပ်စက်ကိုခံနေရသည့် အခြေသို့ ဆိုက်ရောက်တတ်ပါသည်။

(၁၉၄)

စံပြဝိပဿနာ

(၆) အဖြေမှာ....ပဋိသင်္ခါရနယ်က ဆင်ခြင်နည်း (၄၀)ကို ဆင်ခြင်သည့် အကြိမ်ပေါင်းများ ပါလျှင် သင်္ခါရအပေါ်၌ တွယ်တာလိုမှု မဖြစ်တော့ဘဲ၊ တနည်း ဂရု မစိုက်တော့ဘဲ ဥပါဒါန်၏ အာရုံပြု တံနိုင်လောက်သည့် မိမိ အကျေနပ်ဆုံး ဝိပဿနာ တလုံးလုံးပေါ်မှာတရားဦးခေါင်းဆုံးလျက် တွယ်တာ အားထားစရာ ကင်းဆိတ်လှသည့် သင်္ခါရသုညတတွင်ဘဲဆုံးခန်း တိုင်နေရပါသည်။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်

သင်္ခါရုပေက္ခာဆိုသည်မှာ သင်္ခါရ အပေါ်၌ ဂရုမစိုက် မတွယ်တာဘဲ လျှတ်လျူ ရှုနိုင်ခြင်းကို သင်္ခါရုပေက္ခာ ဟု ခေါ်၏။ ထိုအရှုခံရသော သင်္ခါရနှင့်ကကွ ရှုတတ်သည့် သင်္ခါ ရတို့အပေါ်၌ တွယ်တာမပြု ဂရုမစိုက်ဘဲ ထားလိုက်နိုင်စေရန် ကျပ်ပြည့်ဝေဘန်ခြင်းကို ဉာဏ်ဟု ခေါ်၏။ မည်ကဲ့သို့ကျပ်ပြည့် ဝေဘန်နိုင်ရမည်နည်းဟု ဆိုလျှင် အောက်ပါ အမေး- အဖြေ ၆-ချက်တို့၏ သဘောသို့ များဖြင့် ဖြည့်စွက်ဝေဘန်၍ ဆင်ခြင် ရပေမည်။ ထို့ကြောင့်....သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၏ အမေး-အဖြေ များကို ဖော်ပြပေအံ့။

(၁) မေး။ ။ဘာကို ဂရုမစိုက်ဘဲ ဥပေက္ခာ ပြု ရမည် နည်း။

ဖြေ။ ။သင်္ခါရ အပေါ်၌ တွယ်တာရန်နှင့် တွယ်တာ ရန် ဆန္ဒရာဂဖြစ်ရာမည်ကိုပင် ဘေးကြီးကဲ့သို့ ထင်နေခြင်း

(၁၉၅)

စံပြဝိပဿနာ

(ဘယ) တပါး၊ သင်္ခါရတို့ကို လက်လွှတ်ရသဖြင့် နှစ်သက်ခြင်း(နန္ဒ^မ) တပါး၊ အဲသည်(ဘယ) နှင့် (နန္ဒ^မ) တို့ကို ဂရုမစိုက်ဘဲ ဥပေက္ခာထားရမည်။ လျစ်လျူရှုရမည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

(၂) မေး။ ။ဘာကြောင့် ဥပေက္ခာ ပြုရမည်နည်း။

ဖြေ။ ။သင်္ခါရ ကိုယ်တိုင်က ထောက်တည်ရာ မရသည့် အပြင် ထောက်တည်ရာ ရနိုင်သည့်သဘောမှ ကင်းဆိတ်နေခြင်းကြောင့် တွယ်တာသမှု ပြုလုပ်နေလျှင် အပို ဖြစ်သဖြင့် ဥပေက္ခာထားထိုက်ပါသည်။

(၃) မေး။ ။ဘယ်လိုဟာကို ဘယ်လို ဥပေက္ခာပြုရပုံမျိုး ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။အရှင်ဘို့ရန် ဖြစ်ပေါ်လာစ ပစ္စုပ္ပန် သင်္ခါရနှင့် ရှုကြည့်လို့ သာ ဖြစ်ပေါ်လာရသည့် ဥပ္ပါဒသင်္ခါရ၊ ရှုတတ်သည့် အနတ္တသင်္ခါရ အားလုံးတို့အပေါ်၌ ထောက်ရာတည်ရာ ရနိုင်သည့်သဘော ကင်းဆိတ်နေကြရအောင်၊ တနည်း.... အတ္တဖြစ်မှ ကင်းဆိတ်နေကြသည့် သုညတ အနတ္တမျှပါဘဲဟုဆိုတာ မျိုးကို ဆင်ခြင်ရပါမည်။

(၄) မေး။ ။ဥပေက္ခာ ပြုထိုက်သည့်တရားကို ဥပေက္ခာ မပြုလျှင် ဘယ်လိုဖြစ်တတ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ထောက်တည်ရာ ရနိုင်သည့်သဘောမှ ကင်းဆိတ်နေကြသည့် သင်္ခါရ သုညတ သဘောမျှကို သူ့ ဘာ သာ

စံပြဝိပဿနာ

သူ့အတိုင်း ဥပေက္ခာမထားဘဲ မျက်တောင်တခတ် အတွင်း
လောက်တော့ ထောက်တည်ရာ ရလိမ့်မည်ဟု ဂရုစိုက်ခါ
ဥပေက္ခာမပြုပါက ဂရုစိုက်သမျှသာ အကျိုးမဲ့ ပျက်စီးခြင်းတို့ဖြင့်
အနှိပ်အစက် ခံနေရမည့်အခြေသို့ ရောက်တတ်ပါသည်။

(၅) မေး။ ။ဥပေက္ခာမပြုထိုက်သည့်တရားကို ဥပေက္ခာ
မပြုပါက ဘယ်လိုဖြစ်တတ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ဥပေက္ခာ မပြုထိုက်သည့် ထောက်တည်ရာ ရနိုင်
သည့် သဘောကို ဂရုမစိုက်ပါက ဥပါဒါန်၏ အာရုံအတွက်
အနှိပ်အစက်ကို ခံရတတ်ပါသည်။

(၆) မေး။ ။ဥပေက္ခာရှုထိုက်သည့် တရားကို ဥပေက္ခာ
အတိုင်း ထားနိုင်လျှင် ဘယ်အခြေမှာ ဆုံးခန်းတိုင်၍ ဘယ်လို
အကျိုးများ ရှိမည်နည်း။

ဖြေ။ ။ဥပေက္ခာပြုထိုက်သည့်တရားကို ဥပေက္ခာအတိုင်းဘဲ
မထားနိုင် အောင် ဥပါဒါန် နယ် က ကိလေသာတွေက
အကြောင်းခံ သက်သေများနှင့်တကွ ဝိုင်းဝိုင်းလည် သတိလစ်
လောက်အောင် ဖော်ပြကြသော်လည်း “အမောင် သင်္ခါရတို့
အသင်တို့သည် ထောက်တည်ရာ၊ ပုန်းအောင်း မှီခိုရာရနိုင်သည့်
သဘောနှင့် ဘာမျှမဆိုင်၊ တနည်း... မိမိဆိုထိုက်သော နိဗ္ဗာန်နှင့်
ဘာမျှမဆိုင်” စသည်ဖြင့် ထောက်တည်ရာ ရနိုင်သည့် ဥပေက္ခာ
ပေါ်ကထိုင်၍ တွန်းလှန်နိုင်ပါက ဆုံးခန်းတိုင်သည့် အခြေသို့
ရောက်၍ ဥပါဒါန် ဒုက္ခတွေ အတွက် အနှိပ်အစက် မခံရသည့်
အေးမြတဲ့ သန္တိသုခအကျိုးဘဲ ရှိပါလိမ့်မည်။

စံပြဝိပဿနာ

ထို့ကြောင့် စူဠနိဗ္ဗေသ ပါဠိတော်၌....

သုညတော လောကံ အဝေက္ခသု မောဃရာဇ သဒါ
သတော အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ ဥဟစ္စ ဧဝံ မစ္စုတရာ သိယာ ဧဝံ
လောကံ အဝေက္ခန္တိ မစ္စုရာဇာ နပဿတိ။

အနက်မှန်ကား။ ။မောဃရာဇာ = မောဃရာဇ ပုဏ္ဏား၊
သဒါ=အခါခပ်သိမ်း၊ သတော = သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍၊
တု' =သင်သည်၊ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ' = အတ္တဒိဋ္ဌိကို၊ ဥဟစ္စ=ပဋိသင်္ခါ
ဉာဏ်ဖြင့် အတန်တန် ဖယ်ခွာ နှင်ထုတ်၍၊ လောကံ = သင်္ခါရ
ဒုက္ခဟုဆိုသော ဤရုပ်နာမ်လောကကို၊ သုညတော= ထောက်
တည်ရာ ရသောသဘောမှ သုဉ်းဆိတ်သည်ဟူ၍၊ အဝေက္ခသု=
သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့် ရှုလော့၊ ဧဝံ = ဤသို့ ရှုသည်ရှိသော်၊
တေ=သင်၏၊ မစ္စုတရာ = သေမင်းကို လွန်သည်၊ သိယာ=
ဖြစ်၏၊ ဧဝံ=ဤသို့၊ လောကံ = သင်္ခါရဒုက္ခ ဤလောကကို၊
အဝေက္ခန္တိ' =ရှုမြင်သောသင့်ကို၊ မစ္စုရာဇာ = သေမင်းသည်၊
နပဿတိ=မမြင်နိုင်ချေ။

အထူးမှတ်သားရန်။ ။သင်္ခါရဟုဆိုသော ပါဠိစကားသည်
ပြုပြင်စီရင်ခြင်း၊ လုံ့လ အားထုတ်ခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟု
အဓိပ္ပာယ်ရလေရာ အောက်ပါအချက်များကို မှတ်သားထား
ရာ၏။

(၁) ဘုံအားဖြင့် အပုညဘိသင်္ခါရ၊ ပုညဘိသင်္ခါရ၊
အနေညဘိသင်္ခါရဟူ၍ ၃မျိုးဖြစ်၏။

(၁၉၈)

စံပြဝိပဿနာ

(၂) ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ကာယသင်္ခါရ=ထွက်သက်၊ ဝင်သက်၊ ဝစီသင်္ခါရ = ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ စိတ္တသင်္ခါရ = ကျန်စိတ်များ ဖြစ်ကြ၏။

(၃) ပရမတ် သင်္ခါရအားဖြင့် အာရုံ ၅-ပါး၊ ၆-ပါးတို့ တိုက်ဆိုင်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော သင်္ခါရ။

(၄) ဝိပဿနာအားဖြင့် အရင်က အရှိန်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ် နေကြသော အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သဘောတရားဟူသော ဇာတိ သင်္ခါရနှင့် ဥပ္ပါဒ်သင်္ခါရများ။

ယခု ရင်ဆိုင်တိုးလျက်ရှိသော အာရုံသည်ပင်လျှင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သဘောတွေပေါ်တကား....ဟု ဖြစ်ပေါ်စ သင်္ခါရ အပေါ်၌ အပြစ်မြင်၍ လက်လွှတ်နိုင်ခြင်းကို သင်္ခါရရူပေက္ခာဟု ခေါ်၏။ လက်လွှတ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းကို သိမြင်ခြင်းသည် သင်္ခါရရူပေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်၏။

သင်္ခါရကို လက်လွှတ်ထိုက်၊ လျစ်လျူရှုထိုက်မှန်းကို သိပါ လျက်နှင့် လက်မလွှတ်ခဲ့သော် ... “သင်္ခါရ ပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ” အစရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော် အတိုင်း ရုပ်နာမ်လောကကြီးထဲ၌ တဝဲလည်လည် ဖြစ်နေရမည့် အကျိုးသာလျှင် ရှိပေလိမ့်မည်။ သို့ကြောင့်..... ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ကို ကျပ်ပြည့် ကိုယ်ပိုင်ရရှိသောအခါ မည်သည့်သင်္ခါရကိုမျှ မသိမ်း ပိုက်တော့ချေ။ ဓာတ်ပရမတ်ပေါ်၌ သောင်တင်နေပြီး သင်္ခါရ ကို လျစ်လျူရှုခြင်းသည်လည်း မောဟဖြစ်၏။ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် မဟုတ်ချေ....သတိပြုသင့်၏။

စံပြဝိပဿနာ

(ဝိပဿနာဆိုင်ရာ ကဗျာများ)

- (၁) အရင်ယခု နောင်ဟုခေါ်တွင်၊
နီးဝေးတွင်းပ၊ ဌာနအပြင်၊
ကြမ်းနုယုတ်မြတ်၊ ဆယ်ကတစ်ပင်၊
မှတ်ကုန်ကြ-နာမရုပ်ခိုဝင်။
- (၂) သမ္မသန၊ ဉာဏ်ဝဆင်ခြင်၊
ဆယ့်တစ်ဌာန၊ လောကနယ်တွင်၊
ဖြစ်ရာကာလ၊ ပျက်ရသည်ပင်၊
ဆံခြည်မျှ-ရွှေ့လို့ မရချင်။
- (၃) ရွှေ့လို့ မရ၊ ဌာနဟာပင်၊
အနိစ္စသဘောနဲ့၊ ရွှေ့လျော့ကုန်စင်၊
ရှုခံသဘော၊ ရှုသောဉာဏ်ပင်၊
ရှာမရ-ဘာမျှဖတ်မတင်။
- (၄) ဖတ်တင်မရ၊ ပျောက်ကြတာကို၊
အားထုတ်သိမ်းပိုက်၊ စမ်းလိုက်ပြန်သကို၊
စမ်းလိုက်တိုင်းပ၊ သဘာဝထိုထို၊
ရှေးကနဲ-ပျောက်မြဲမူလလို။
- (၅) ချည်းနှီးပျောက်ပျက်၊ ဖြစ်လျက်နေစဉ်၊
မသိမ်းပိုက်ဘဲ၊ အမြဲရှောင်ကြဉ်၊
မဖြစ်သဘောသို့၊ စိတ်ဇောညွတ်ဝင်၊
မှန်မလဲ-မှတ်စွဲအေးဘို့ပင်။
- (၆) ဒါကြောင့်သိသ၊ ဓမ္မမိတ်ဆွေ၊
ဖြစ်ပျက်တာများ၊ ဉာဏ်အားနဲ့မွေ့၊

(၂၀၀)

စံပြဝိပဿနာ

မေ့ဖန်များက၊ တရားတွေကြေ၊
ဘယ်ဟာက-ဘာမျှမတတ်နိုင်ချေ။
သံသရာအုတ်မြစ်၊ တွက်စစ်သောခါ၊
အဝိဇ္ဇာမသိနဲ့၊ ငြိသည့်တဏှာ၊
ကံရှိန်အာဟာရ၊ ကြည်ရဖြာဖြာ၊
ဤ ၄-ပါး-ရုပ်များကြောင်းရင်းပါ။
သံသရာအုတ်မြစ်၊ တွက်စစ်သောခါ၊
အဝိဇ္ဇာမသိနဲ့၊ ငြိသည့်တဏှာ၊
ကံရှိန်ဖဿ၊ ကြည်ရဖြာဖြာ၊
ဤ ၄-ပါး-နာမ်များကြောင်းရင်းပါ။

အဲသည် ၄-ခု၊ ကြောင်းပြုစရာ၊
ဘဝင်တံခါးနဲ့၊ သဘောများလဲပါ၊
မနုဿိကာရ၊ ဟဒယမက္ခာ၊
စပ်ခါတွဲ-မလွဲဥပ္ပါဒါ။

ဖြစ်တဲ့သဘော၊ စစ်ကြောသောခါ၊
ထောက်တည်ပျောက်ပျက်၊ သိမ်းလျက်မပါ၊
သိမ်-ပိုက်လိုက်တိုင်း၊ မဆိုင်းမကြာ၊
ပျက်မှာဘဲ-မလွဲမှတ်ဘို့ရာ။

ထောက်တည်မရ၊ ဖြစ်ကြသည်ကို၊
မဂ္ဂါသစ္စ၊ လင်းပြပြောဆို၊
ထိုမှတဝ၊ အေးရသည်ကို၊
ဖေါက်ခါခွဲ-တန့်ပြသဆို။

စံပြဝိပဿနာ

- (၁၂) ရှင်းလင်းပြသ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊
စိတ်မှာကျပ်ပြည့်၊ ထည့်မိသောခါ၊
ထောက်တည်ကင်းပ၊ ဖြစ်ရဖြာဖြာ၊
တခါထဲ·ဘာစွဲကင်းတော့တာ၊
- (၁၃) မဖြစ်ဘဲနဲ့၊ ဖြစ်နဲ့ဟန်ဆောင်၊
ဖြစ်ယောင်ပေးလို့၊ ပျက်ပြေးတိမ်းရှောင်၊
ဖြစ်တယ်မှတ်လို့၊ သိမ် ပိုက်တဲ့မောင်၊
ပျက်ခဲပြုံး·ဆုံးရှုံးဖတ်တင်ပေါင်။
- (၁၄) ရုပ်နာမ်ဒုက္ခ၊ မုချမှန်တယ်၊
တဏှာတိုင်း၊ ပျက်ခြင်းမှန်တယ်၊
ဓဏတောဝယ၊ သဘောကျစေဘွယ်၊
ဒို့ဆရာ လင်းကာပြမှ၊ ရှင်းတာက-
သဘာဝအမြင်ကျယ်။
- (၁၅) အမှောင်ကပ်ငြိ၊ သတ္တိကံရယ်၊
အားထုတ်ခါမျှ၊ အာဟာရတသွယ်၊
၄·ခုရှုမှ သမုဒယမြင်မယ်၊
ပစ္စယတောဥဒယ၊ သမုဒယအပေါ်ဝယ်၊
ဒို့ဆရာ လင်းကာပြမှ၊ ရှင်းတာက-
သဘာဝအမြင်ကျယ်။
- (၁၆) အကြောင်းပျက်မှု၊ ဖတ်ရှုမြင်မယ်၊
မြင်လောဓဏ၊ နိရောဓနယ်၊
ခန္ဓာဘေးကိန်း၊ အေးငြိမ်းပြီကွယ်၊
ပစ္စယတောဝယ၊ ဓမ္မအပေါ်ဝယ်၊
- (၂၀၂)

စံပြဝိပဿနာ

- ဒို့ဆရာလင်းကာပြမှ၊ ရှင်းတာက-
သဘာဝအမြင်ကြယ်။
- (၁၇) အကြောင်းဖြစ်ပျက်၊ တစ်အချက်ပေါ်ဝယ်၊
မြင်အောင်ကြည့်ရှု၊ သိမှုပေါ်မယ်၊
ဥဒယနဲ့ ဝယနှစ်သွယ်၊
အဲသည်ဖြစ်ပျက်၊ နှစ်ချက်အပေါ်ဝယ်၊
ဒို့ဆရာလင်းကာပြမှ၊ ရှင်းတာက-
သဘာဝအမြင်ကျယ်။
- (၁၈) ပျောက်ပျက်သွားလို့၊ အားမရနိုင်၊
အားရလို့မ၊ တခုစွဲကိုင်၊
အရင်အရှိန်က၊ ဖေါ်ပြအနိုင်နိုင်၊
ထောက်ခံရ-အာဟာရ သူကြိုးကိုင်။
- (၁၉) အဲသည် ၄-ခု၊ ပေါင်းစုရင်ဆိုင်၊
ဖြစ်တယ်ဆိုကြ၊ ဥဒယခေါ်နိုင်၊
ဖြစ်တယ်ခေါ်ရိုး အကျိုးကိုယ်တိုင်၊
အကြောင်းတွေဖြစ်-စင်စစ် သူမဖြစ်နိုင်။
- (၂၀) ဖြစ်အကျိုးတပါး၊ သူကားမဖြစ်နိုင်၊
အကြောင်းတွေစစ်၊ ဖြစ်ရအနိုင်နိုင်၊
အကြောင်းတွေလဲ၊ ဝေခွဲစစ်နိုင်၊
ဖြစ်စေမှု-တခုမျှမရတော့နိုင်။
- (၂၁) မသိငြားလို့၊ အားမရနိုင်၊
အားရလို့မ၊ တခုဆွဲကိုင်၊
မူလအရှိန်က၊ ဖေါ်ပြအနိုင်နိုင်၊

စံပြဝိပဿနာ

- (၂၂) ထောက်ခံပြ-အာဟာရခေါ်ဆိုနိုင်
အဲသည် ၄-ခု၊ ပေါင်းစုအနိုင်နိုင်၊
ပေါင်းဆဲအခိုက်၊ ပျက်ဘက်သို့ယိုင်၊
ပျက်ဘက်ယိုင်ကြ၊ ဝယကိုယ်တိုင်၊
- (၂၃) မပျက်နိုင်ဘဲ၊ ပျက်ဆဲတွေ့ဆိုင်၊
ဘေးကဖျက်လို့၊ ပျက်ရမခိုင်၊
ဘေးကသဘာဝ၊ စစ်ကြပိုင်ပိုင်၊
ဘေးကလဲ-ပျက်ဆဲမဖြစ်စေနိုင်။
- (၂၄) ခံနုလှူရုပ်၊ ကွယ်ချုပ်သောခါ၊
ကုန်ခန်းခယ၊ ကျန်ရလေရှာ၊
ကုန်ခန်းတာဘဲ၊ ဘာဘဲထင်တာ၊
သင်္ခါရ-ခေါ်ကြ တို့သူငါ။
- (၂၅) ထင်လေသမျှ၊ ပျောက်ပျက်ရတာ၊
ဘယ်အတွက်လို့၊ စစ်ချက်ထုတ်ရာ၊
မူလကိုက၊ ဝယဓမ္မာ၊
တွေ့သမျှ-ပြေးကြပျောက်ပျက်ရှာ။
- (၂၆) ပျောက်ပျက်ကွယ်ချုပ်၊ ငုတ်တုတ်နေရာ၊
ဘယ်ဟာနဲ့မှ၊ ဆက်သွယ်မရပါ၊
အဆက်သွယ်ကင်း၊ ရှင်းရှင်းနေတာ၊
ဝိရာဂ-ခေါ်ကြတို့သူငါ။
- (၂၇) အဆက်သွယ်ကင်း၊ ဖြူခြင်းမပါ၊
ဘယ်အတွက်လို့၊ စစ်ချက်ထုတ်ရာ၊
- (၂၈၄)

စံပြဝိပဿနာ

- မူလကိုက၊ ကင်းပြတ်နေမှ၊
ဖြစ်သမျှ-ချုပ်ရန်ရောဓာ။
- (၂၈) ပျောက်ပျက်လေပြီး၊ အချည်းနှီးဖြစ်ပုံ၊
ကြံစည်အားထုတ်၊ ပြုလုပ်အာရုံ၊
ကြံစည်တာထဲ၊ စွဲဘို့ရာကုန်၊
လှုံ့ဆော်မှု-သူ့ ကြောင့်ထင်ရရုံ။
- (၂၉) ပျောက်ပျက်နေဆဲ၊ ဘာဘဲထင်ရင်၊
ထင်လေသမျှ၊ ပျောက်ရမည်ပင်၊
အရင်လိုဘဲ၊ ပျောက်မြဲပျောက်ရင်၊
နောင်ခါလဲ-ပျောက်မြဲထာဝစဉ်။
- (၃၀) ပျောက်ပျက်ထာထဲ၊ စွဲဘို့ရာကုန်၊
စိတ်ဝိညာဉ်က၊ ထင်လိုက်ရရုံ၊
ထင်လေသမျှ၊ ပျောက်ပျက်ကြကုန်၊
ပျက်သဘော-မက်မောပင်ပန်းရုံ။
- (၃၁) ထင်သမျှပျက်၊ ပျက်သမျှထင်၊
အဲသည်နှစ်ချက်၊ နှိပ်စက်နေစဉ်၊
အဲသည်အထဲ၊ ခဲမဲကြရင်၊
ခုခဲမဲ-ခုဘဲပျောက်ဘို့မြင်။
- (၃၂) ခုလက်ငင်းမှ၊ ဟန်မကျပါရင်၊
အရင်၊ နောင်လဲ၊ တွဲဘို့မမြင်၊
ကာလသုံးပါး၊ လားလားမထင်၊
ပျက်သဘော-ပေါ်လောဉာဏ်မှာမြင်။

စံပြဝိပဿနာ

- (၃၃) ပျက်မှုသဘော၊ စစ်ကြဲခဲရင်၊
ပျက်ဘို့အကြောင်း၊ ထောင်သောင်းတွေမြင်၊
ပတ်ဝန်းကျင်မျှ၊ တခုပျက်ရင်၊
တားမရ-သွားကြအပျက်စဉ်၊
- (၃၄) အပျက်စဉ်များ၊ သွားကြတော်ရာ၊
ပျက်တယ်လို့ရှု၊ တခုကျန်ရှာ၊
အဲသည်တခုလဲ၊ ပျက်မြဲမမ္ဘာ၊
အပျက်ချင်း-လက်ငင်းမထူးတော့ပါ။
- (၃၅) မထူးပါလျက်၊ ထူးလျက်နေရင်၊
ထူးလို့မဆုံး၊ ပျက်အုံးအစဉ်၊
ထူးမလားလို့၊ လှုပ်ရှားခဲရင်၊
လှုပ်သမျှမြုပ်ကြဘို့သာပြင်။
- (၃၆) လှုပ်လေသမျှ၊ ဒုက္ခနယ်ဝင်၊
လှုပ်ရန်အားပြု၊ သမုဒယခေါ်တွင်၊
လုံဆော်သမျှ၊ လွတ်မှုကိုပင်၊
နိရောဓ ခေါ်ကြနိဗ္ဗာန်တွင်။
- (၃၇) အဲသည်သုံးချက်၊ သိကွက်ပိုင်ရင်၊
မဂ္ဂခေါ်ကြ၊ လောကတခွင်၊
ကျန်သုံးချက်နဲ့၊ မဂ္ဂအပါအဝင်၊
ပြီးနိုင်က-မဂ်ကိစ္စလို့တွင်။
- (၃၈) အဲသည် ၄-ချက်၊ တချက်ပိုင်ရင်၊
ကျန်သစ္စာလဲ၊ တခါထဲပါဝင်၊
- (၂၀၆)

စံပြဝိပဿနာ

သစ္စာ၄-ချက်၊ သပ္ပိုင်နက်မြင်စဉ်၊
မဂ်ကိစ္စ-ဉာဏ်ကတချက်ထဲဝင်။

(၃၉) မဂ်ဉာဏ်အရ၊ ဖေဏ်ပြုလို့ပင်၊
ငြိတုယ်သမ္မ၊ ပယ်မှုပြောင်စင်၊
ငြိတုယ်ပယ်မှု၊ တခုကိုပင်၊
ခေါ်ဆိုကြ-ဖလရယ်လို့ထင်။

(၄၀) လုံ့ဆော်သမျှချည်း၊ ပျက်စီးသေရင်၊
လုံ့ဆော်မဘက်က၊ ပျက်စရာမမြင်၊
လုံ့ဆော်သမျှ၊ ပယ်မှုလိုရင်၊
သင်္ခါရ-ဉာဏ်ပေါ်ကန့်င်၊

(၄၁) သင်္ခါရအတွက်၊ ထုနှက်လိုရင်၊
ဥပ္ပါဒအစ၊ ငါးဝက်မြင်၊
အဲသည်ငါးဝ၊ သင်္ခါရကိုပင်၊
(ရှုကွက်ကောင်း-ထောင်သောင်းအပြစ်မြင်)။

(၄၂) အပြစ်ထောင်သောင်း၊ ကောင်းကောင်းမြင်ရင်၊
သင်္ခါရမျိုး၊ ကိုးရာမထင်၊
ကိုးရာမရ၊ ကွယ်ကြလိုရင်၊
သင်္ခါရ-ဉာဏ်ပေါ်ကန့်င်၊

(၄၃) ဉာဏ်ပေါ်က၊ နှင်ချပုံတွေ၊
ဝိပဿနာခေတ်အလျောက်၊ မှီပေါက်လို့နော၊

စံပြဝိပဿနာ

နှင်ချပုံနည်း၊ ဘယ်နည်းဟုတ်မလေ၊
စမ်းလိုက-နေယျပေပြီလေ။

(၄၄) ၉-ရက်သင်တန်း၊ အကြမ်းသင်လေ၊
အနုသင်တန်း၊ တခဏ်းလိုက်စေ၊
အနုကုန်က၊ လူ့ဘုံဌာနေး၊
ပျော်စရာကောင်း-ထောင်သောင်းစည်းစိမ်တွေ၊

(၄၅) အိမ်မက်ထဲ၌၊ တွေ့ဆဲကြုံလာ၊
တွေ့ဆုံအခိုက်၊ သိမ်းပိုက်လိုက်ထား၊
တွေ့တာကိုစုံ၊ အဟုတ်ဘဲထင်ရှား၊
အိပ်ရာနိုး-တမျိုးဖြစ်သွားပါ။

(၄၆) အိပ်မက်ကိုထုတ်၊ စစ်ငုပ်ကြည့်ပါ၊
မက်တုန်းဆဲဆဲ၊ တကယ်ဘဲထင်တာ၊
အိပ်ရာကနိုး၊ တမျိုးရယ်စရာ၊
သည်ခါကျ-ဘာမျှမဟုတ်တော့သာ။

(၄၇) ဘာမျှမဟုတ်ဘဲ၊ ဟုတ်ဆဲတွေ့ဆိုင်၊
ဟုတ်တယ်ထင်က၊ တွေးကြပိုင်ပိုင်၊
မတွေးနိုင်က၊ မေးကြမြိုင်မြိုင်၊
ခွင့်ပြုထား-ဘုရားကိုယ်တော်တိုင်။

(၄၈) ခွင့်ပြုပါလျက်၊ မေးကွက်မဆိုင်၊
ကိုယ့်ဝါဒနဲ့၊ ဆုံးခန်းသို့တိုင်၊
အဲသည်ခါမှ၊ ဆင်းရဲကနိုင်၊
ကျွန်ုပ်က-မုချမကယ်တော့နိုင်။

စံပြဝိပဿနာ

- (၄၉) သစ္စာလေးပါး၊ ထုတ်ထားပါပြီ၊
သိသရွေ့တော့၊ ဖြေပြပါမည်၊
အဖြေမကိုက်၊ ကျမ်းနဲ့တိုက်မည်၊
ဆွေးနွေးပွဲ-ဝင်နဲ့စေချင်သည်။
- (၅၀) အရိယာခေတ်ကြီး၊ ရောက်လုနီးပြီ၊
ဆွမ်းဆန် ကြွက်ချေး၊ ရှေးလို့ပြီးပြီ၊
ကျောက်ပုံကောရ၊ ဟောပြနေသည်၊
မကျေနပ်-နောက်ထပ်ပြင်နိုင်သည်။

ဤကဗျာများ၏ သဘောသွား အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ကမ္ဘာ့
ဝိပဿနာ နေယျသင်တန်း တက်ရောက် သင်ကြားကြသော
ပုဂ္ဂိုလ်များသည်သာလျှင် အကုန်အစင် သိမြင်ကြပေလိမ့်မည်။
သို့အတွက် သာသနာ၌ တကယ်အကျိုးများချင်ပါက နေယျ
သင်တန်းတက်ရန် ကြိုးစားသင့်ကြပေ၏။ (၁၈) ပါး သော
မဟာဝိပဿနာပညာကို လွယ်လွယ်နှင့် ရနိုင်ပေမည်ဖြစ်၏။

ဝိပဿနာ အမေး-အဖြေများ

ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာ နေယျသင်တန်း မှတ်ချက်များကို အနည်း
ငယ် ဖော်ပြဦးအံ့။ ဆရာကြီးဦးစံရင်းကိုယ်တိုင် သဘောပေါက်
ရှင်းလင်း ပြောဆိုချက်၊ ဟောလုံး ဟောကွက်များမှာမူကား....
အလွန် များပြားလှသောကြောင့် ဤကျမ်းငယ်၌ မထည့်သွင်း
နိုင်ချေ။ နေယျသင်တန်းကို တလခန့်မျှ တက်ရောက် သင်ကြား
နိုင်လျှင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၌ အလွန် အကျိုးများသော ပုဂ္ဂိုလ်

(၂၀၉)

စံပြဝိပဿနာ

တဦး ဖြစ်နိုင်ပေလိမ့်မည်ဟု အထူး ယုံကြည်ပါ၏။ ဘာသန္တရာ ဗဟုသုတ·စသော ပညာအရည်အချင်းအလိုက် ကမ္ဘာ့သာသနာ ပြု ခေါင်းဆောင်ကြီးတဦး ဖြစ်နိုင်ပေမည်။

(၁) မေး။ ။ဘုရားဟောနှင့်တကွ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ ဓမ္မ၊ ဂဏ္ဍိ၊ ယခု ပေါ်ရှိနေသော ဝိနိစ္ဆယကျမ်းများ အထိ ဝိပဿနာ ၉-ပါး ကို အ မျိုး မျိုး ဖော်ပြထားကြရာ လိုရင်း ဗမာန အဓိကအချက်ကြီးများ ဘယ်လောက် ရှိပါ သလဲ။

ဖြေ။ ။တိုတိုဖြေရလျှင် ၄-ချက်ထဲရှိပါတယ်။

(၂) မေး။ ။အဲသည် ၄-ချက်ကို ပါဠိနှင့် မြန်မာလို တွဲဖက်ပြီး တိုတို ထုတ်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ (က) ခယ=ကုန်ခန်းမှုသဘော။

(ခ) ဝယ=ပျက်မှုရှိနေတဲ့သဘော။

(ဂ) ဘင်္ဂ=ပျက်ဆုံးသွားမှုသဘော။

(ဃ) နိရောဓ=ချုပ်ကွယ်မှုသဘော။

အဲသည် ၄-ချက်ပါဘဲ။

(၃) မေး။ ။အဲသည် ၄-ချက်အပေါ်၌ ဝိပဿနာ ၉-ပါးတို့တွင် ဝိပဿနာဉာဏ်အစ သမ္မာသနဉာဏ်က ပြထား၍ ဝိညာဉ်က ဘယ်အချက်ကို မွေ့နှောက်ကြည့်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ဉာတပရိညာအရ သန-ချေပြီ၍ ယေ-ခေါ် ကုန် ခန်းမှုသဘော သက်သက်တို့သာ ဘယ်လိုအနေနဲ့ ကျန်ရစ်ခဲ့ပုံကို ဝေဖန်၍ ကြည့်ပြန်ပါသည်။

(၂၁၀)

စံပြဝိပဿနာ

(၄) မေး။ ။ဘယ်လို အပေါ်မှာ မူတည်၍ ဝေဘန် ကြည့်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။အရင်၊ ခု၊ နောင်၊ ခေါ်တဲ့ ကာလသုံးပါး ပေါ်မှာ မူတည်၍ ဝေဘန်ကြည့်ပါတယ်။

(၅) မေး။ ။ဝေဘန်ကြည့်ပုံကို အနည်းငယ်လောက် ဖော်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။အရင် ဖြစ်ပေါ်ပြီး သဘောများသည် အရင် ဖြစ်ခဲ့ပြီး အရှိန်ထဲ၌သာ နေရစ်ခဲ့၊ ကုန်ခန်းခဲ့ရလေသည်။ ယခု ဆင်ခြင်ဆဲအချိန်ထဲသို့ ပါနဲ့ ဆက်သွယ်မှု မပြုနိုင်ချေ။ အရင် နေရာ၌သာ ကုန်ခန်းခြင်းကြောင့် အနိစ္စ = ကုန်ခန်းခြင်းတို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံနေခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခ = အဲသည်သဘောတို့ကို ဘယ် လိုမှ မတတ်နိုင်၍၊ အနတ္တ = ယခုလက်ငင်း အဆင်ခြင်ခံရသော သဘောနှင့် ဆင်ခြင်တတ်သော သဘောတို့သည် ယခုနေရာ၌ သာလျှင် ဃန၊မဟုတ်ကြဘဲ ကုန်ခန်းတဲ့ ခယ၊သဘော ဖြစ်ကြရ ကုန်၏။ နောင်အနာဂတ်သို့ မရောက်သွားနိုင်ကြချေ။ ဆင်ခြင် ဆဲ၌သာလျှင် ကုန်ခန်းခြင်းကြောင့် အနိစ္စ = ကုန်ခန်းခြင်းကို လက်ခံနေရခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခ = အဲသည်သဘောကို ဘယ်နယ်မှ မတတ်နိုင်၍၊ အနတ္တ = နောင်ဖြစ်လတ္တံ့ သော သဘောတရားတို့ သည်လည်း နောင်ကို ဖြစ်ရမဲ့နေရာ၌သာလျှင် ကုန်ခန်းကြပေ လိမ့်မည်။ သည့်ပြင်နေရာသို့ မရွှေ့ မပြောင်းနိုင်ကြချေ။ ကုန် ခန်းလို့ သာနေခြင်းကြောင့် အနိစ္စ = ကုန်ခန်းခြင်းကို အလိုမရှိ

စံပြဝိပဿနာ

အပ်ပါဘဲနှင့် တွေ့နေရခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခ=မတွေ့လိုသည့်အတွက်
မ တွေ့ ရန် နည်း လမ်း ကို ရှာကြပါသော်လည်း မရနိုင်ခြင်း
ကြောင့် အနတ္တ။

(၆) မေး။ ။ဒါဖြင့်လျှင် သမ္မသနဉာဏ်အရ ဥပါဒါန်
ရှိတဲ့သူများ အသုံးပြုခြင်းကို လက်ခံနေကြရတဲ့ ရုပ်နာမ်တို့၏
တည်းခို ပုန်းအောင်းရာ ဌာနသဖွယ် အရင်၊ ခု၊ နောင်၊ စသော
(၁၁)ချက်တို့အထဲ၌စမ်းသပ်ကြည့်ခဲ့ရာ အရင်ဘဲ၊ ခုဘဲ၊ နောင်ဘဲ
အကြမ်း၊ အနံ့၊ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ထင်ကြ၊ ပြောဆိုကြပါ
သော်လည်း မထူးတော့ပါဘူး၊ လိုရင်းမှာ....(ခယ ဓမ္မာ)ဆိုတဲ့
ကုန်ခန်းမှုသဘောသက်သက်သာ ရှိကြောင်းကို တွေ့သိပြီးရ၍
သည့်ပြင်အာရုံများ ကျန်ပါသေးသလား။

ဖြေ။ ။အဲသည် ဘာဘဲ၊ ညာဘဲ ဆိုတဲ့ အကြောင်းတို့
အထဲ ဖျက်ဆီးပြီး ပြောင်စင်အောင် ကြည့်လိုက်တော့ ဘာမျှ
အရေမရ၊ အဖတ်မရ၊ ခယ ဓမ္မာ....လို့ ဆိုတဲ့ ကုန်ခန်းမှုသဘော
သက်သက်သာ ကျန်ရှိတယ်ဆိုတော့ သည်နေရာမှာ ဘယ်လို
ကုန်ခန်းတာမျိုးလဲ၊ ဘာမျှမရှိတဲ့ ကုန်ခန်း ပျောက်ပျက်တာ
လား၊ ချင်းချက်ရှိသေးတဲ့ ကုန်ခန်း ပျောက်ပျက်တာလား....ဆို
တာကို ပေၤလွင်ရန်(ဝယ)လို့ဆိုတဲ့ အပျက်ကို ရှင်းရန် ကျန်ပါ
သေးသည်။

(၇) မေး။ အဲသည်ဉာဏ်ကို ဘာခေါ်ပါသလဲ။

(၂၁၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။ပါဠိလို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဗမာလို ဖြစ်သဘော၊ ပျက်သဘော ရှင်းပြတဲ့ ဉာဏ်လို့ ခေါ်ပါသည်။ ဥဒယ= ဖြစ်ခြင်း၊ ဝယ=ပျက်ခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရှင်းတမ်း

(ဂ) မေး။ ။အဲ သည် ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ကို ရှင်း ပြ ရန် အချက်ကြီး ဘယ်နှစ်ချက်ပေါ်မှာ မူတည်ပြီးမှ ရှင်းရပါမည် နည်း။

ဖြေ။ ။အောက်ပါ အချက်ကျး ၂၀-ပေါ်မှာ မူတည်၍ ရှင်းလင်းပြရပါမည်။ သို့မှသာ (ဖြစ်)ဆိုတာ ဘယ်လို အဖြစ် မျိုးလဲ၊ (ပျက်)ဆိုတာ ဘယ်လိုအပျက်မျိုးလဲ ဆိုတာကို သိရ ပါလိမ့်မည်။

ဖြစ်၌ ဖြစ်အကျိုးက (၁)၊ အကြောင်းက (၄)၊ ပေါင်း (၅)ပါးရပါသည်။ ပျက်၌လည်း ပျက်အကျိုး (၁)ပါး၊ ပျက် အကြောင်း (၄)ပါး၊ ပေါင်း (၅)ပါးရပါသည်။

ရုပ်တလုံးဖြစ်ပုံ

အဝိဇ္ဇာ

	တဏှာ။	
(	ရုပ်ဖြစ်	)
(		) ကံ။
(	ဥဒယ	)

အာဟာရ။

စံပြဝိပဿနာ

ရုပ်တလုံးပျက်

အဝိဇ္ဇာ $\left(\begin{array}{c} \text{တဏှာ။} \\ \text{ရုပ်ပျက်} \\ \text{ဝယ} \end{array} \right) \text{ကံ။}$
အာဟာရ။

.... ဝ

နာမ်တလုံးဖြစ်ပုံ

အဝိဇ္ဇာ $\left(\begin{array}{c} \text{တဏှာ။} \\ \text{နာမ်ဖြစ်} \\ \text{ဥဒယ} \end{array} \right) \text{ကံ။}$
ဗဿ။

.... ဝ

နာမ်တလုံးပျက်

အဝိဇ္ဇာ $\left(\begin{array}{c} \text{တဏှာ။} \\ \text{နာမ်ပျက်} \\ \text{ဝယ} \end{array} \right) \text{ကံ။}$
ဗဿ။

(၉) မေး။ ။အဲသည် အချက်ကြီး ၂၀ ကို မူတည်၍
မရှင်းတတ်ပါက ဘယ်လိုဖြစ်သွားမလဲ။

(၂၁၄)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ အဖြစ်မှန်၊ အပျက်မှန်ကို မတွေ့ရဘဲ အဖြစ်မှား-ခေါ်တဲ့ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ အပျက်မှား ခေါ်တဲ့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ နယ်သို့ရောက်၍ ဥပါဒါန်ရဲ့ ဒဏ်ချက်ကို ပြင်းပြစွာ ခံရတတ်ပါတယ်။

(၁၀) မေး။ ။ဒါဖြင့်ရင် ဖြစ်မှား၊ပျက်မှား သဘောများကို ပယ်နိုင်ရန် မည်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ရပါမည်နည်း။

ဖြေ။ ။ဖြစ်တာက ဘယ်လို၊ ပျက်တာက ဘယ်လို....ဆိုတာကို ဖြစ်သဘော (၂၅)ချက်၊ ပျက်သဘော (၂၅)ချက်ကို ကျပ်ပြည့် နားလည်အောင် နာကြားရပါမည်။ ဒါ့ကြောင့်.... ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်(၅၀)ကို ရေရလည်လည် ဟောကြား ပြသနိုင်တဲ့ ဆရာကိုသာ ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ရမည်ဟု မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်အဋ္ဌကထာတွင် ပြဆိုထားပါသည်။ (ခန္ဓာငါးပါးနှင့် ဆိုလျှင် ဥဒယဗ္ဗယ(၅၀)ဖြစ်၍ အတ္တဒိဋ္ဌိ (၃၀) နှင့် ဆိုလျှင် ဥဒယဗ္ဗယ(၃၀၀)ဖြစ်၏။ ဓာတ်(၁၈)ပါးနှင့်ဆိုလျှင် (၁၈၀) ဖြစ်၍ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးမှာ (၂၀)ဖြစ်၏။

(၁၁) မေး။ ။ဖြစ်၊ မဖြစ်ဆိုတဲ့ သဘော ၂-ချက်အပေါ်၌ ဝိဘဇ္ဇဝါဒီဆိုတဲ့ ဗုဒ္ဓအလိုတော်ကျ ဝေဘန်ကြည့်ရာ (၁)အချက် ဖြစ်သဘော အပေါ်၌ ဝေဘန်ချက်အရ ဖြစ်သဘောသည် ကိုယ်တိုင်မဖြစ်နိုင်၍ အနတ္တလို့ ဝန်ခံသည်ကို သိရပါပြီ။ သို့သော် ကိုယ်တိုင်မဖြစ်ဘဲနဲ့ ဘာပြုလို့ ဖြစ်ရပါသလဲဟု မေးစစ်ကြည့်ရာ အခြား အကြောင်းတွေ မကင်းလို့ ဖြစ်ရပါတယ် ဆိုရာ၌ ဘယ်လိုမကင်းပုံကို သဘောပေါက်ကလေး ရှင်းပြစမ်းပါ။

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။အကြောင်းမကင်း ဆိုတာ အရင်က သဘောနဲ့ ဆက်သွယ်လျက် ခုသဘောဖြစ်မှုကိုသာ ခေါ်ပါတယ်။ တို့တို့ ဖြေရလျှင် အရင် တမတ်သား၊ ယခု သုံးမတ်သား၊ ပေါင်း- တကျပ်သားနှင့် အတူတူပါဘဲ။

(၁၂) မေး။ ။သည့်နေရာမှာ တိမ်ယောင်နှင့် နက်၊ နက် ယောင်နှင့် တိမ်-ဆိုသလို ဖြစ်နေပါ၍ သဘောပေါက်ရန်နှင့် ပေါ်လွင်ရန် ဥပမာနှင့် ထုတ်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ဥပမာ.... ဖယောင်းတိုင် ၁၀-တိုင်ကို မီးထွန်းရာ ပဌမဖယောင်းတိုင်ကမီးကိုယူ၍ ဒုတိယဖယောင်းတိုင်သို့ ကူး၏။ ဒုတိယမီး- စသည်မှ တတိယမီး စသည်တို့ကို အဆင့်ဆင့် ကူး စက်၍ ထွန်းညှိရာ၌ ပဌမမီးသည် ဒုတိယမီးသို့ ကူးစက် ပါဝင် သလားဆိုရင် အမှန်က မကူးစက်ပါ။ ဒုတိယမီးကို ဖြစ်စေလို သောသူတို့ ဖြစ်စေဘို့အတွက်သာ အခြေခံ အကြောင်းပြ အနေ သဘောမျိုးဖြင့်သာ ဖြစ်ရှိနေပါတယ်။

(၁၃) မေး။ ။မကူးစက်ဘူးလို့လဲဆိုရဲ့၊ ကူ စက်လွန်းလို့ဘဲ ခုလက်ငင်း ပေါ်လောကြီး တွေ့နေရပါတယ်။ ဝေဘန်လို့တောင် မဆုံးနိုင်အောင် ဖြစ်နေရသေးတယ်။ ဒါ့ကြောင့် မကူးစက်ဘဲ ကူးစက်တယ်လို့ ထင်လာရတာက ဘယ်လိုသဘောလဲ၊ ဘာပြု လို့လဲ။

ဖြေ။ ။ဒါကတော့ ထင်စေဘို့ အကြောင်းတွေလုံလောက် ကြပြန်တော့ သင်္ခါရ-ဆိုတဲ့ အားထုတ် သိမ်းပိုက်မှုတွေရဲ့ ဒဏ် ချက်ကို အရိုက်ခံနေရတဲ့ သူတို့ဘက်က ကြည့်လျှင် ကူးစက်တယ် လို့ ဆိုရပေလိမ့်အုံးမယ်။

(၂၁၆)

စံပြဝိပဿနာ

(၁၄) မေး။ ။ဒါဖြင့် မကူးစက်ဘူးလို့ တထစ်ချ ယူရမယ်ဆိုလျှင် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ဘုရားအလောင်းက ဘုရား ဖြစ် လာတယ်ဆိုတော့ အဲဒါဟာ ကူးစက်တဲ့ သဘော မဟုတ်ရင် ဘာသဘောလဲ။

ဖြေ။ ။ဒါကတော့ ကူးစက်လို့သူတို့၏ဆန္ဒအရ အဝိဇ္ဇာနှင့် တွဲဖက်ပြီး အားထုတ်လို့သာ ထင်ရပါတယ်။ ပဌမမီးက ဒုတိယ မီးကို မဖြစ်အောင် အားမထုတ်ဘဲထားပါက မကူးစက်သလို ပါဘဲ။

(၁၅) မေး။ ။ဒါဖြင့် ကူးစက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်တဲ့ အနတ္တသဘောတွေသာ မူလကိုက ရှိနေတာကို ရှိနေတဲ့အတိုင်း မထားတတ်တော့ ကူးစက်တယ်လို့ ထင်စရာဖြစ်နေတာကိုတော့ သိပါပြီ။ နို့ပေမဲ့ ဘုရားအလောင်းတော် ဝေဿန္တရာမင်းကြီးက ဂေါတမဘုရား ဖြစ်လာတယ်ဆိုတော့ အဲဒီနေရာမှာ ရုပ်ထွေး သလိုဖြစ်နေ၍ ရှင်းရှင်းကလေး ပြောပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ဤကဲ့သို့ ကူးစက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ဘဲ ဗျာပါရ စိုက်စရာ သဘောများ ကင်းဆိတ်နေကြသော်လဲ ထိုကဲ့သို့ သွားပြီး အားထုတ်ကြပြန်တော့ အားထုတ်ပြီးခဲ့တဲ့ အခြင်း အရာနှင့် အားထုတ်ဆဲဖြစ်တဲ့ အခြင်းအရာတရားများကို ဝင့်ဝင့် ဝါဝါနှင့် ဝေဘန်စရာ ပေါ်လာပြန်ပါသည်။ ဤလို အားထုတ် ဖန်များလျှင် ဤလို အားထုတ်ခြင်းခံရတဲ့ အမူအရာတွေ ဖြစ် ပေါ်လာရ၏။ ဘုရားအလောင်းတော်က ဘယ်လို အားထုတ် သလဲ၊ ဤကဲ့သို့ ဤလို အားထုတ်၏။ ဤလိုအားထုတ်ရင် ဤလို အခြင်းအရာမျိုး ထင်လာရပေလိမ့်မည်။ ဤလို အခြင်းအရာမျိုး

စံပြဝိပဿနာ

ထင်လာသည်ကို ဘုရားအလောင်းတော်လို့ ခေါ်ပေတော့၊ ဤလို အခြင်းအရာမျိုး ထင်လာသည်ကို နတ်သမီး၊ နတ်သား ခေါ်ပေတော့၊ ဤလို အခြင်း အရာမျိုး ထင်လာသည်ကို ယောက်ျား၊ မိန်းမ ခေါ်ပေတော့။ စသည်ဖြင့် ခေါ်စရာတွေ ပေါ်လာရပြန်ပါသည်။

(၁၆) မေး။ ။ဒါဖြင့်ရင် ရှင်သာရိပုတ္တရာအလောင်းက ဘုရားအလောင်း ဘာဖြစ်လို့ မဖြစ်သလဲ။

ဖြေ။ ။ရှင်သာရိပုတ္တရာအလောင်းရဲ့ ကြံစည် အားထုတ် ပုံက ဒီဂရီ အဆင့်အတန်းချင်း ဘုရားလောင်းနှင့် ကွာခြားနေ၍ အဆင့်အတန်းအလိုက်သာ ပေါ်လွင်နိုင်ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ စည်းကမ်းအရ သည့်ပြင် မပေါ်လွင်နိုင်ပါ။

(၁၇) မေး။ ။ဒါဖြင့်ရင် မကူးစက်နိုင်တဲ့၊ ဗျာပါရ ကင်းဆိတ်နေတဲ့ အနတ္တကို ဝေဘန် စဉ်းစားရမှသာ ကြံစည် အားထုတ်မိခဲ့တဲ့ အရင်အချိန်နှင့် ယခု ကြံစည် အားထုတ်လိုက် ပြန်တော့ ပိုမိုထင်ရှားလာတဲ့ ဒုတိယ အချိန်ခေါ် သဘော အပေါ်၌ လက်ခံဝေဘန်ရမှာလား၊ ဘယ်ဟာကို အရေးတကြီး အနေနဲ့ လက်ခံ စဉ်းစားရမလဲ။

ဖြေ။ ။သဿတဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂဉာဏ်....ဟု ဆိုချက်အရ ကူးစက် တတ်တယ်လို့ ထင်ပြီး အားထုတ်တဲ့ သင်္ခါရနှင့်တကွ သင်္ခါရ ဖြစ်ချက်ကို သိ မြင် အောင် သာ အားထုတ်ရပါမည်။ ဤလို အားထုတ်ပါက သင်္ခါရကင်းသော ဒုတိယ အနတ္တကို ရပါ လိမ့်မည်။

(၂၁၈)

စံပြဝိပဿနာ

(၁၈) မေး။ ။အရင်က အားထုတ်ခဲ့တဲ့ သင်္ခါရတို့ရဲ့ အရှိန်ကို ဘယ်နှယ်လုပ်ရမလဲ။

ဖြေ။ ။အရင်က အားထုတ်ခဲ့တဲ့ သင်္ခါရတို့ရဲ့ အရှိန်ကို ပေတိမလာပါနဲ့လို့ ဆိုသော်လဲ တားမရသောကြောင့် သူ့ အတိုင်းဘဲ ထားလိုက်ပါဘယ်၊ သူ့ အတိုင်း မထားဘဲ ဒုတိယ ဖြစ်ပေတိတဲ့ သင်္ခါရကို ပြုလုပ်ပြီး သိမ်းပိုက်လိုက်လျှင် သိမ်းပိုက် သမျှသာ အပျောက်ပျက် ခံရမှာကိုး... လို့ သိထားတော့ သူ့ အတိုင်းဘဲ ထားလိုက်တဲ့ သဘောတွေသာ ကျန်ရှိနေပါ တော့တယ်။

(၁၉) မေး။ ။ဒါဖြင့်ရင် စိတ်နှင့် အာရုံ လွတ်လပ်ရေး ရအောင် (စိတ်ကို စိတ်အတိုင်းတိုင်း ထားနိုင်အောင် (၀၁) စိတ်နှင့် အာရုံ မတွေ့ဆုံစေရအောင်) စေတော ဝိမုတ္တိဉာဏ်ကို ရအောင် သွင်းပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။သူ့ အတိုင်းမထားဘဲ ကျရောက်လာတဲ့ အာရုံကို စိတ်နှင့် တွဲဆက်လိုက်ရင် စေတော ဝိမုတ္တိကို မရပါ၊ စိတ်နှင့် အာရုံ တွဲဆက်ပြီး ဓမ္မနိယာမအတိုင်း တွဲဆက်ဘာကို မိမိခေါ်တဲ့ အားထုတ်မှုသင်္ခါရက ကြားဝင်၍စွက်ပေမဲ့ အလကားပေါ့၊ အပျောက်ခံရရုံပေါ့၊ ဒုက္ခများရုံပေါ့၊ ဒါ့ကြောင့်.... အနတ္တ ဖြစ်မှန်းသိလို့ စိတ်အတိုင်းထားတော့ အေးသွားတာပေါ့။

စိတ်ကို စိတ်အတိုင်းထား

စိတ်နဲ့ ပညတ်အာရုံ မတွေ့ဆုံစေနဲ့

(၂၀) ဘာတွေ အေးသွားသလဲ၊ ဘယ်လိုအေးပုံမျိုးလဲ။

(၂၁၉)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။အားထုတ် ကြံစည်မှုလဲခေါ်၊ ဓမ္မနိယာမအတိုင်း မထားဘဲ ပါဝင်စွက်ဖက်မှုလဲခေါ်တဲ့ ဒုတိယ သင်္ခါရအတွက် ထပ်မံ အားထုတ်သော်လဲ အပျောက် အပျက် ခံရမှာဘဲလို ကျပ်ပြည့် သိထားတော့ ပါဝင်စွက်ခြင်းမပြုဘဲ အသာထားပ တယ်။ အဲဒီလို အသာထားတော့ တကယ်ထ မှတ်တဲ့ ဒုတိယ သင်္ခါရအတွက် အေးငြိမ်းသွားတဲ့ သဘောကိုပင် သန္တတံ နိဗ္ဗာန်ဘဲလို ခေါ်ပါတယ်။ အဲသည် အေးသဘော ခေါ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ဟာ မူလက ရှိပြီးသားပါ။ တကယ်ထင်မှတ်ပြီး အားထုတ် ကြံစည်တတ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာတို့ သင်္ခါရတို့က ဖုံးထားလို့ပါ။ အရင်လဲ နိဗ္ဗာန်၊ ခုလဲ နိဗ္ဗာန်၊ နောင်လဲ နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်တွေဟာ အနန္တ ပါဘဲ။

အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ။ ။အနန္တံ = အေးသဘော နိဗ္ဗာန်တွေ မရေတွက်နိုင်ပါ။ သဗ္ဗတောပဘံ = တကယ်ထင်မှတ် မှုတို့အတွက် အေးငြိမ်းသဖြင့် အမှောင်ပျောက်၍ အသင်း ရောက်ဘိသကဲ့သို့ အခါခပ်သိမ်း ခိုင်မြဲထွန်းပ တောက်ပြောင် လျက်ရှိ၏။

ဘင်္ဂဉာဏ် ရှင်းတမ်း

(၁) မေး။ ။အနိစ္စဘဲ၊ ဒုက္ခဘဲ၊ အနတ္တဘဲ....လို့ ရှုတဲ့ ဝိပဿနာစိတ်လဲ အနတ္တဘဲ၊ ဒီလိုရှုတဲ့ ဒုတိယစိတ်လဲ အနတ္တဘဲ။ စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် ရှုသွားရာ ဘယ်သဘောတွင် ဆုံးနေပါ သလဲ။

ဖြေ။ ။သင်္ခါရ၊ သင်္ခါရချင်းသာ ပိုင်းခြား ကန့်သတ် နေမှုတွင် ဆုံးခန်းတိုင်နေပါသည်။

(၂၂၀)

စံပြဝိပဿနာ

(၂) မေး။ ။ဒါဖြင့် ရှေ့ကို ဆက် လက် ၍ ဘယ် လို စဉ်းစားရမလဲ။

ဖြေ။ ။အားထုတ် ကြံစည်လို့သာ ဖြစ်ပေါ်ရတဲ့ ဝိပဿနာစိတ် အသီးသီးတို့၏ အပျက် သဘောတွေသာအပြည့်အနှက် ဆိုသလို ဆုံးခန်းတိုင် သဘော အနေနှင့်သာ ကျန်နေကြပါသည်။

(၃) မေး။ ။အဲသည့်အပြင် ရှေ့ကို ဆက်လက်၍ ဘယ် လိုမျှား စဉ်းစားရဦးမှာလဲ။

ဖြေ။ ။အားထုတ် ကြံစည်တွေ့တောသမျှသာ ပျောက် ပျက်တာလား၊ သို့မဟုတ် (အပျက်သဘော) တွေကိုသာ ကြံစည်တွေ့တောတာလားဆိုတဲ့ မေးခွန်း ၂-ရပ်ကိုလက်ခံ စဉ်း စားရပါဦးမည်။

(၄) မေး။ ။ဒါဖြင့် ဘယ်မေးခွန်းကို လက်ခံဖြေကြား ရမည်နည်း။

ဖြေ။ ။သမ္မသနဉာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နှင့်ဘင်္ဂဉာဏ် အစ တို့၏ အလိုအားဖြင့် ပဋ္ဌမမေးခွန်းကို လက်ခံ စဉ်းစားထိုက်ပါ တယ်။ ဘင်္ဂဉာဏ်ရဲ့ အလယ်အလတ် အလိုအားဖြင့် ဒုတိယမေး ခွန်းကို လက်ခံစဉ်းစားထိုက်ပါတယ်။

(၅) မေး။ ။ဒါဖြင့်ဘင်္ဂဉာဏ်ရဲ့ အစွမ်းကုန်အလိုအားဖြင့် ဘယ်လိုစဉ်းစားရမည်လဲ။

ဖြေ။ ။အပျက်သဘောတွေသာ ဖြစ်နေတာဘဲ အနိစ္စလို့ ဆင် ခြင် ရ ပါ မည်။ အပျက် သ ဘော တွေ သာ ဖြစ်ရှိနေ

စံပြဝိပဿနာ

ခြင်းကြောင့် အလိုမရှိအပ်၍ ဒုက္ခ၊ အလိုမရှိအပ်သော သဘော အပေါ်၌ သိမ်းပိုက်ယူငင်ခြင်းငှာ မထိုက်သည့်အတွက်အနတ္တဟု စဉ်းစားရပေမည်။ အဲသည့် အခါကျမှ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလို့ အစီအစဉ်ဖြစ်ပါသည်။

(၆) မေး။ ။ပျောက်ပျက် တတ်တဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်နေတယ်လို့ ဆိုတော့ သည်နေရာမှာ သစ္စ ၄-ပါးရဲ့ သဘော များ ပါဝင်သွားပါရဲ့လား။

ဖြေ။ ။ပါဝင်သွားပါသည်။

ဘင်္ဂဉာဏ်၌ သစ္စာလေးပါး ပါဝင်သွားပုံ

(၇) မေး။ ။သဘောအားဖြင့် ပါဝင် သွားသော်လဲ ထင်ရှားစေရန် ဖြေတလုံးနှင့် ထုတ်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ပျောက်ပျက်တတ်တဲ့ သဘောကို ဒုက္ခသစ္စာလို့ ခေါ်၏။ အဲသည်လို ပျောက်ပျက်တတ်တဲ့ သဘောအပေါ်၌ ညွတ်ကိုင်း လိုက်တော့ ထောက်တည်ရာ တော့ ရအုံးမှာဘဲ၊ မပျောက်မပျက်ဘဲ နဲ့နဲ့ကလေးတော့ တည်နေ အံ့ မှာဘဲလို့ ထင်မှတ်တဲ့ သမုဒယ ဒုက္ခသစ္စာကို အလိုလိုပယ်ပြီး ဖြစ်သွားပါ သည်။ ထောက်တည်ရာ မရတဲ့သဘောပျောက်ပျက်တဲ့သဘော တွေသာ အပြည့်အနက် ရှိပါကလားလို့ဆိုတာကို သိထိုက်တဲ့ သဘောကလေးကို မဂ္ဂသစ္စာလို့ ခေါ်ပါသည်။ တစက္ကန့်လောက် တော့ ထောက်တည်ရာ ရအုံးမှာဘဲ၊ မျက်တောင်တခတ်လောက် တော့ ထောက်တည်ရာ ရအုံးမှာဘဲလို့ ထင်မှတ်တဲ့ အမှား

(၂၂၂)

စံပြဝိပဿနာ

သဘောကြီးလဲ အလိုလို အေးငြိမ်းသွားတာကို နိရောဓသစ္စာလို့ ခေါ်၏။ နိဗ္ဗာန်လို့လဲခေါ်ပါသည်။

(၈) မေး။ ။သစ္စာ ၄-ချက်ရဲ့ သဘောကို တခုစီအနေနဲ့ ထင်မြင်အောင် ရှုနေရမည်လား။

ဖြေ။ ။မဟုတ်ပါဘူး....။ ဒုက္ခသစ္စာ တခုကို ကျပ်ပြည့် အောင် နားလည်လာလျှင် ကျန်သုံးပါးရဲ့ သဘောများလည်း မပြောတတ်လို့သာ အလိုလို ပါဝင်ပြီးသွားပါတယ်။

(၉) မေး။ ။ဒါဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်၊ ဂေါတြိဘူဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်လို့ ခေါ်ကြတဲ့ သဘောကိုကော တခုစီ နားလည်အောင် လုပ်ရမှာလား။

ဖြေ။ ။မလုပ်ရပါဘူး။ တချက်တည်း ဆင်ခြင်လိုက်ရုံနဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ ဂေါတြိဘူဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ တချိန်တည်း ပါဝင်သွားပါသည်။

(၁၀) မေး။ ။တချက် တည်း ဆင် ခြင် ပုံ ကလေးကို ဖော်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။အနိစ္စစစ်၊ ဒုက္ခစစ်၊ အနတ္တစစ်ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာ သုံးပါးအနက် မိမိ၏ စိတ် အထင် အမြင်ဆုံး၊ အကျေနပ်ဆုံး ဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာထဲက ဆွဲထုတ်၍ ဆင်ခြင် လိုက် သည့် အခါ ဥပမာ ဒုက္ခ လက္ခဏာဘဲ ဆိုကြပါစို့။ ကို ကွယ်ရာ မရတဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်ရှိနေပါကလားလို့ ဆင်ခြင်လိုက်တော့ (ဖြစ်သဘော) အပေါ်၌ စွဲသမ်းမှု လွန်မြောက်၍ (မဖြစ် သဘော)အပေါ်၌ ပြေးဝင်သွားတာကို (ဂေါတြိဘူဉာဏ်)လို့ ခေါ်ပါတယ်။

စံပြဝိပဿနာ

ကိုးကွယ်ရာမရမှု သက်သက်ကို သိတာကို ဒုက္ခသစ္စာလို့ ခေါ်၏။ အခိုက်အတန့်လောက်တော့ကိုးကွယ်ရာ ရတန်ကောင်း သေးတယ်လို့ ထင်မှုကို သမုဒယသစ္စာ ခေါ်၏။ အဲသည်ကို အလွဲထင်မှတ်မှု သမုဒယ ကွယ်ပျောက်ချုပ်ငြိမ်းသွားတာကိုပင် နိရောဓသစ္စာခေါ်၏။ အဲသည် ၃ - ချက်ကို သိလိုက်တာကို မဂ္ဂသစ္စာလို့ ခေါ်ပါသည်။

အဲသည် ၄ - ချက်စလုံးကို တချက်တည်းနဲ့ ပြီးစီးအောင် ဆင်ခြင်နိုင်တာက မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်၏။ မဂ်ဉာဏ်က ဆုံးဖြတ်ချက် ချသည့်အတိုင်း အမှား သမုဒယ ငြိတုယ်မှု ပယ်ကာမျှ မတ္တ သဘောကလေးကိုပင် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟု ခေါ်၏။ ပါဠိလို ပြော ရလျှင် အနုလောမဉာဏ် (၃) လုံး၊ ဂေါတြဘူဉာဏ် (၁)၊ မဂ်ဉာဏ်(၁)၊ ဖိုလ်ဇော(၁)၊ ဖိုလ်ဉာဏ်(၁)၊ အားလုံးပေါင်း သော် ဇော(၇)တန် ဖြစ်ပါသည်။ တကြိမ်တည်း၊ တချက်တည်း ဆင်ခြင်လိုက်သည့်အခါ အဲသည်သဘော (၇)ချက်ပါဝင်သွား ပါသည်။

မဂ်ဉာဏ်၌ ဇော(၇)တန်ပါဝင်ပုံ

(၁) အနုလောမ(၁) = မဂ်ဉာဏ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့်စိတ်။
(ပရိကံ)

(၂) အနုလောမ(၁) = မဂ်ဉာဏ်နှင့် ပိုမို၍သက်ဆိုင်သည့် စိတ်။(ဥပစာ)။

(၃) အနုလောမ(၁) = ဂေါတြဘူ ဉာဏ်နားမှာ အနီး ကပ်ဆုံးစိတ်။(အနုလုံ)။

(၂၂၄)

စံပြဝိပဿနာ

(၄) ဂေါတြဘူ(၁) = ဖြစ်သဘောကို လွန်မြောက်၍ မဖြစ်သဘောသို့ ပြေးဝင်တဲ့စိတ်။

(၅) မဂ်ဉာဏ်(၁) = ကိစ္စကြီး ၄-ချက်ကို တချက်တည်း နှင့် ပြီးစီးအောင် ဆုံးဖြတ်နိုင်တဲ့စိတ်။

(၆) ဖိုလ်ဉာဏ်(၁) = ငြိတုယ်မှုကို ပယ်ရုံမျှစိတ်။

(၇) ဖိုလ်ဉာဏ်(၁) = ပယ်မှု၌ တိကျ ပြတ်သားတဲ့စိတ်။

အထက်ပါ ဇော(၇)ချက်တို့ကို စိတ်တံခါးဝတွင် စိတ္တက္ခဏ တချက်ထဲ ဆင်ခြင်လိုက်ရာ ဇော(၇)တန်လို့ အမည်မှည့်ခံရတဲ့ အသေးစိတ် သဘောတရား(၇)ချက်ကို ကွက်ခနဲ တွေ့မြင်သွားခြင်းကို နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့မြင်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

(၁၁) မေး။ ။အဲသည်ဇော(၇)တန်ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်သဘောများကို တိုတိုပြောပြစမ်းပါအုံး။

ဖြေ။ ။အာရုံတခု ကျရောက်လာသည့်အခါ အဲသည် အာရုံရဲ့ အချိန်ဟုန် သက်မကုန်မီအတွင်း လျင်မြန်ချက် ပြင်းလှသော အာရုံတွင်းရှိ စိတ်ကလေးကို ကျရောက်တဲ့ အာရုံနှင့် တွဲစပ်ပြီး ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် မှတ်လွင့်လိုက်ရာ အဲသည် ဇောစိတ်ခေါ်တဲ့ ဆင်ခြင်မှု အမှုအရာများ၏ သဘောများ မည်ကဲ့သို့ ကျန်ရှိကြောင်း ဖော်ပြရုံမျှသာဖြစ်ပါသည်။ ဆင်ခြင်စဉ်းစားဘို့ နည်းလမ်းများ မဟုတ်ပါ။

စံပြဝိပဿနာ

(၁၂) မေး။ ။ဇော(၇)တန် အနက် ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ-ခေါ်တဲ့အနုလောမဇော သည် ၃-ခုရှိသဘောကို ပြောပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ပရိကံဆိုတာ ကျရောက်လာတဲ့အာရုံကို ဝိပဿနာ ဆင်ခြင်သည့်အခါ ရှေးဦးစွာ ဆင်ခြင်တဲ့ စိတ်ကလေးကို ပရိကံ လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဥပစာဆိုတာက အနုလောမဉာဏ်ရဲ့ အနီးအပါးသို့ ချဉ်းကပ်သွားတာကို ဥပစာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အနုလောမဆိုတာကတော့ အောက်ကိုလားသော် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကအစ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်အထိ သက်ဆိုင်ခြင်း၊ အထက်ကိုလားသော်.... ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်အထိ လျော်ကန် သက်ဆိုင်ခြင်းကို အနုလောမဉာဏ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

မနသိကာရရှင်းတမ်း

(၁) မေး။ ။ဥပါဒါန် နယ်တွင် ရှိသူတို့ အတွက် အစွဲဥပါဒါန်မှ လွတ်မြောက်ရန် ဤလောကသားတို့သည် ဘယ်တရားကို လက်ကိုင် မူမှန်မရ၍ ဤသံသရာထဲမှာ လည်နေကြရပါသလဲ။

ဖြေ။ ။တို့တို့ဖြေရလျှင် “ယောနိသော မနသိကာရေန နိဗ္ဗာန် ပတ္တဗ္ဗ” ဟု ဆိုချက်အရ ယသဘူတ ကျန မှန်ကန်စွာ ဆင်ခြင်တတ်တဲ့ ယောနိသော မနသိကာရဖြင့် အစွဲဥပါဒါန် အေးငြိမ်းတဲ့နိဗ္ဗာန်ကို ရထိုက်-ဆောက်ထိုက်၏လို့ ဆိုသဖြင့် နှလုံး

စံပြဝိပဿနာ

သွင်းမှု ကျနခြင်း၊ ယောနိသော မနသိကာရအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်၍ နှလုံးသွင်းမှု မကျန၊ မသေချာ၊ မမှန်ကန်ခြင်းကြောင့် သံသရာမှာ ကြာရှည်စွာ လည်နေရပါသည်။

(၂) မေး။ ။ဒါဖြင့်ရင် ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းမှု ခေါ်တဲ့ မနသိကာရ အပေါ်မှာသာ သံသရာလည်မှု၊ လွတ်လပ်မှုတည်နေပါသဖြင့် အဲသည် ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းမှုခေါ်တဲ့ ယောနိသော အယောနိသောတို့ကို ထည့်မပြောမီ မနသိကာရကို ဝိဂြိုဟ်နှင့် တကွ ဌာန်လေးပါးကိုပါ ထုတ်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။မနမ္မိ ကာရော မနသိကာရော ။မနမ္မိ= စိတ်၌၊ ကာရော= ပြုလုပ်သည်တည်း၊ မနသိကာရော=စိတ်၌ ပြုလုပ်သတည်း။

မနသိကာရ၌ ဌာန်လေးပါး

- (၁) အာရုံပြုထိုက်ဘဲသဘော။ (လက္ခဏ)
- (၂) ငြိင်တူဖြစ်တဲ့ သဘောတို့ကို စိတ်နှင့် ဆက်သွယ်ပေးရတဲ့ကိစ္စ။ (ရသ)
- (၃) အာရုံကို လက်ခံ ရှေ့ ရှုမှု ဖြစ်နေရတဲ့ အကျိုး။ (ပစ္စုပ္ပန်)
- (၄) သက်ဆိုင်ရာ အာရုံနီးကပ်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ (ပဒဋ္ဌာန်)

စံပြဝိပဿနာ

(၃) မေး။ ။စိတ်အလုပ် စိတ်၌ ပြုလုပ်တယ် ဆိုတော့ ဘယ်လိုစိတ်နှင့် ပြုလုပ်တာလဲ၊ ဘယ်လိုဟာကို စိတ်အလုပ် ဆိုရ မှာလဲ။

ဖြေ။ ။ရှေ့စိတ်နဲ့ နောက်စိတ်ကို မတူအောင် ပြုလုပ်တဲ့ သဘောကိုပင် မနသိကာရ ခေါ်ဆိုပါသည်။

(၄) မေး။ ။အဲသည် ရှေ့စိတ်နဲ့ နောက်စိတ်အကြောင်း အနည်းငယ်လောက်ဘဲ ပြောပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။(၁) အာရုံပေါ် ကျရောက်တဲ့ အာရမ္မဏ ပဋိ ပါဒက မနသိကာရ။

(၂) ဝီထိစိတ် အစဉ်ပေါ် ကျရောက်သွားတဲ့ ဝီထိပဋိပါဒက မနသိကာရ။

(၃) ဇောပေါ်မှာ ကျရောက်သွားတဲ့ ဇဝန ဟူ၍ ၃-မျိုးရှိပါသည်။

(၅) မေး။ ။အဲသည် ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းမှု ခေါ်တဲ့ မနသိကာရ သုံးမျိုးစလုံးကို ကျပ်ပြည့်နားလည်မှ နေယျပုဂ္ဂိုလ် အတွက် မဂ်ပေါက်ဖို့လင်ဝင် ဖြစ်ရမှာလား။

ဖြေ။ ။မဟုတ်ပါ။ သို့သော်- နားလည်ထားပါက ဗဟု သုတဖြစ်ပါသည်။ နံပါတ်(၁) အာရမ္မဏ ပဋိပါဒက မနသိ ကာရ အတွက်သာ ဌာန် ၄-ပါး ခေါ်တဲ့ ပကတိ ပင်ကိုယ် သဘာဝ၊ ကိစ္စကို ဖော်ပြမှု သဘာဝ၊ ဆုံးခန်းတိုင် သဘာဝ၊ အနီးအနားရှိ သဘာဝဆိုတဲ့ သဘောကြီး ၄-ချက်နှင့် ဖေါက်ခွဲ ကြည့်ဖို့ အရေးကြီးပါသည်။

(၂၂၀)

စံပြဝိပဿနာ

(၆) မေး။ ။အဲသည် အာရမ္မဏ မနသိကာရကို နားလည်ရင် ဝီထိနှင့် ဇောပေါ်မှာ ကျရောက်သွားတဲ့ မနသိကာရ များအတွက် အရေးကြီးပုံကို ပြောပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။အဘိဓမ္မာနယ်ဝင် သင်္ခတဘက်ကနေ ပြောလျှင် သာ အမူအရာအမျိုးမျိုးတို့၏ အရှိန်အဟုန်သည် မည်သည့် အခါ၌ ကုန်ဆုံးပုံ၊ မကုန်ဆုံးပုံ စသည်ဖြင့် ဝေဘန်လို့ မဆုံးအောင် များနေပါသည်။

ဝိပဿနာဘက်ကနေ၍ အနတ္တကို ပေါ်အောင်နှိုက်နည်းမှာ အာရမ္မဏမနသိကာရအတွက် အနတ္တအစစ်ကိုသာ တွေ့အောင် ရှာတတ်ရင်၊ နားလည်ရင် ကျန် မနသိကာရ ၂-ခုအတွက်လဲ ဝန်မလေးပါ။ ဝန်မလေးဆိုသည်မှာ အလိုလို အနတ္တအဖြစ်နှင့် ပါဝင်သွားပြီလို့ ဆိုလိုပါသည်။

(၇) မေး။ ။ဒါဖြင့်ရင် ဇောမနသိကာရနှင့် ဝီထိမနသိကာရတို့ အလိုလိုပြီးသွားပုံကို ရှင်းပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။အာရုံတခု ကျရောက် လာသည့် အခါ အာရုံအတွင်းရှိ စိတ္တနိယာမလမ်းစဉ်ခေါ် ဝီထိစိတ် အစီအစဉ်တို့ ဖြစ်ရှိနေကြရာ ရှေ့စိတ်၊ နောက်စိတ် ဘဝင်စိတ်၊ ပဉ္စဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ် စသည်ဖြင့် အနုစိတ် သဘောကလေးများတို့သည် များစွာရှိကြပေမဲ့ အာရုံနှင့် မကင်းဘဲ ဖြစ်ကြရတဲ့ သဘောတွေသာ မှန်သဖြင့် ဇောအထိ အမူအရာထူးတို့ ထုတ်ပြန်ရန် မလိုပါ။ အာရမ္မဏမနသိကာရ အချက်ကို ရှင်းပြလျှင် ကျန် မနသိကာရတို့ အတွက် အနတ္တချည်းသာ ဖြစ်ကုန်ပါသည်။ လိုရင်းမှာ အာရုံကိုယ်တိုင်မှ အနတ္တ ဖြစ်နေလျှင် အာရုံရဲ့

စံပြဝိပဿနာ

လက်အောက် အတွင်းရှိ ဝိထိနှင့် ဇော၊ မနသိကာရ ဆိုတဲ့ သဘောတွေလဲ တခါတည်း အနတ္တသဘောတွေသာ ဖြစ်ကုန် ကြရပါသည်။

(၈) မေး။ ။ဒါဖြင့် ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းတဲ့ မနသိကာရ ဘယ်နှစ်မျိုးရှိပါသလဲ။

ဖြေ။ ။အဘိဓမ္မာနယ်ကနေပြီးပြောရလျှင် မနသိကာရလို့ ခေါ်တဲ့ စေတသိက်ဟာ လောကီစိတ်၊ လောကုတ္တရာစိတ် အား လုံးနှင့် သက်ဆိုင်တဲ့ သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏစေတသိက် ခုနစ်လုံးထဲ ပါဝင်နေ၍ နေရာတိုင်းမှာလိုလို မနသိကာရရှိနေလို့ မရေ မတွက်နိုင်ပါ။

(၉) မေး။ ။သည်လိုဆိုလျှင် မနသိကာရရဲ့ သံသရာ ထဲမှာ မလည်ရအောင် တုံတုံပြောစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။အယောနိသော မနသိကာရ၊ ယောနိသော မနသိကာရ၊ မဂ္ဂဖလမနသိကာရလို့ ၃-မျိုးဘဲ ရပါတယ်...။ မြန်မာလိုတော့ (၁) အဆင်မပြေတဲ့မနသိကာရ၊ (၂) အဆင် ပြေမှုရသေးတဲ့မနသိကာရ၊ (၃) အဆင်ပြေမှုအတွက် စဉ်းစား ခန်းနှင့် အဆင်မပြေမှုတို့အတွက် စဉ်းစားစရာများကို စဉ်းစား ခန်း ကုန်အောင် စဉ်းစားနိုင်တဲ့ မနသိကာရ၊ အဲသည်လို မန သိကာရခေါ်တဲ့ စဉ်းစားခန်း ၃-မျိုးဘဲ အကျဉ်းချုပ်ရပါ တယ်။

(၁၀) မေး။ ။နံပါတ် (၁) ယောနိသော မနသိကာရ အတွက် လောကီထဲမှာ လည်နေတာကိုတော့ သိပါပြီ၊ နံပါတ်

(၂၃၀)

စံပြဝိပဿနာ

(၂) ယောနိသော မနသိကာရကို နားလည်ပါက ပဋိသန္ဓေ နေရဦးမှာလား။

ဖြေ။ ။ပဋိသန္ဓေဘက်ကနေပြီး ပြောရလျှင် သညာသိ နယ်က ယောနိသော မနသိကာရ အတွက်လဲ ပဋိသန္ဓေနေရ မှာဘဲ၊ ဝိညာဉ်သိဘက်က အစွမ်းကုန်အနေနဲ့ နှလုံးသွင်းခံရတဲ့ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တခေါ် ယောနိသော မနသိကာရတို့အတွက်လဲ ပဋိသန္ဓေနေကြရမှာဘဲ၊ ပညာသိဘက်ကလဲ ဝိပဿနာဉာဏ် ဦးစီးတဲ့ယောနိသော မနသိကာရအတွက်လဲ ပဋိသန္ဓေ နေရဦး မှာဘဲ။

(၁၁) မေး။ ။ပဋိသန္ဓေမနေရတဲ့ နောက်ဆုံးပိတ် မန သိကာရကို ထုတ်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။အလွန် အရေးကြီးသော နောက်ဆုံးပိတ် မန သိကာရ ပြဿနာဖြစ်၍ လက်ခံနိုင်တဲ့ သင်္ခါ ရှေ့ခွက်နဲ့ တူတဲ့ သောတဝန္တနားရှိပါက ပါဠိနှင့် တံကွ မှတ်သားထားစေလို ပါသည်။

ယံကိဉ္ဇဝိဒုက္ခံ သမ္ဘောန္တံ၊ သဗ္ဗံ အာရပ္ပပစ္စယာ၊

အာရပ္ပာနံနိရောဓေန၊ နတ္ထိဒုက္ခဿသမ္ဘဝေါ။

အနက်မှန်မှာ။ ။ယံကိဉ္ဇဝိ = အမှတ်မရှိ တခုခု သော၊ ဒုက္ခံ = အလိုမရှိအပ်သော သဘောသည်၊ သမ္ဘောန္တံ = ရုတ်တ ရက်ပေါ်လာ၏၊ သဗ္ဗံ = အလုံးစုံသော ဒုက္ခသဘောသည်၊ အာရပ္ပပစ္စယာ = အားထုတ် စဉ်းစားမှုကြောင့် ဖြစ်ရ၏၊ အာရပ္ပာနံ = စဉ်းစား အားထုတ်မှုတို့၏၊ နိရောဓေန = ကွယ် ပျောက်ချမ်းငြိမ်းသဖြင့်၊ ဒုက္ခဿ = ဒုက္ခဒုက္ခ၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၊

(၂၃၁)

စံပြဝိပဿနာ

သင်္ခါရဒုက္ခဟူသော ဆင်းရဲသုံးမျိုးတို့၏၊ သမ္ဘဝေါ = ဖြစ်နိုင်
ခွင့်သည်၊ နတ္ထိ = မရှိတော့ပြီ။

(လုပ်သမျှဒုက္ခချည်းဘဲလို့ တိုတိုဘဲမှတ်ပါ။)

(၁၂) မေး။ ။ဒါဖြင့်ရင် ဖြတ်လမ်း မေးခွန်းတခုမေး
ပါရစေ၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်တဲ့ မနသိကာရဆိုတော့ ဝိတက်ကလဲ
ကြံစည်စဉ်းစားတယ်လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်၊ မနသိကာရကလဲ
ကြံစည်တယ်၊ စဉ်းစားတယ်၊ ပညာကလဲ ကြံစည်တယ်လို့ဆိုတော့
ထို ဝိတက်၊ မနသိကာရ၊ ပညာတို့ရဲ့ ကြံစည်ပုံ၊ စဉ်းစားပုံ အသီး
သီး ဘယ်လို ထူးသလဲဆိုတာကို တိုတိုရှင်းပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ဥပမာနှင့်တကွ တိုတိုဖြေရှင်းပါမည်။

ဥပမာ....စပါးရိတ်သောသူတယောက်သည် စပါးရိတ်သည့်
အခါ ညာဘက်က တံစဉ်ကိုကိုင်၍ ဘယ်ဘက်က စပါးပင်ကို
ဖမ်းပြီးလျှင် ဖြတ်ချလိုက်၏။ ဤဥပမာကဲ့သို့ စပါးရိတ်သူသည်
စပါးပင်များကို လက်ပေါ်တင်သည်နှင့် ဝိဘက်နှင့် တူ၏။
စပါးပင်များကို စုရုံးဆုပ်ကိုင်လိုက်သည်နှင့် မနသိကာရနှင့်တူ၏။
အလိုရှိသလို ပြုလုပ်ဖြတ်ချလိုက်သည်နှင့် ပညာနှင့်တူ၏။ သိမ်း
ပိုက် ယူငင်လို့ မရတာ အနှုတ်ဘဲလို့ ဆို ဖြတ်ချက် ချလိုက်ခြင်း
ဖြစ်၏။

ဝိပဿနာပညာရှင်းတမ်း

(၁) မေး။ ။ဝိပဿနာပညာဆိုတာ ဘယ်လို သဘော
ကို နားလည်၍ ဘယ်လိုသဘောကို သိမြင် နားလည်အောင်
ရှုစားရမှာလဲ။

(၂၃၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။ အရှုခံရတဲ့ ရှေ့အာရုံကို ကျပ်ပြည့် နားလည်၍ ရှုတတ်တဲ့ ဝိပဿနာစိတ်ကိုလဲ ရှေ့အာရုံနှင့် တူမျှနေပုံကို သိမြင်အောင် ရှုစားရပါမည်။

(၂) မေး။ ။ အရှုခံရတဲ့ ရှေ့အာရုံ ဘယ်လို ကျပ်ပြည့် နားလည်အောင် ဝေဘန်ရမလဲ။

ဖြေ။ ။ တို့တို့ဖြေရလျှင် အရှုခံရတဲ့ ရှေ့သဘောလဲခေါ်၊ ဥပ္ပါဒလဲခေါ်၊ ဖြစ်ပေါ်စ အခြင်းအရာလဲ ခေါ်တဲ့ သဘောရဲ့ ကိုယ်တိုင်က အနတ္တပါလို့ ဝန်ခံချက် ပေးထားသည်ကို နားလည်မှုရှိပြီး ဖြစ်ရပါမည်။

(၃) မေး။ ။ ကောင်းပါပြီ၊ အရှုခံရတဲ့ ရှေ့အာရုံထဲ မှာရှိတဲ့ သဘောရဲ့ ကိုယ်တိုင်က အနတ္တပါ၊ သို့မဟုတ် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခပါလို့ ဝန်ခံချက်ပေးထားသည်ကို ကျပ်ပြည့် နားလည်သဖြင့် သိမ်းပိုက်ယူငင်လို့မရ၍ လက်လွှတ်လိုက်ရာ ဘာများ ကျန်နေ၍ နောက်စိတ်ခေါ် ရှုတတ်တဲ့ ဝိပဿနာကို ထပ်မံ၍ စဉ်းစားခန်း ဘယ်အတွက်လုပ်နေရမှာလဲ။

ဖြေ။ ။ အရှုခံရတဲ့ သဘောများ ကိုယ်တိုင်က အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တပါ၊ စပ်မလာကြပါနဲ့လို့ မဆိုသော်လဲ ဆိုဘိသကဲ့သို့ ဗျာပါရကင်းဆိတ်စွာ အေးအေးနေကြရာ နောက်စိတ်ခေါ် ရှုတတ်တဲ့ ဝိပဿနာစိတ်က မပြောသော်လဲ ပြောဘိသကဲ့သို့ လာရောက် ဆက်သွယ် ဖေါ်ပြနေသဖြင့် အဲသည် ရှုတတ်တဲ့ ဝိပဿနာစိတ်ကိုလဲ ရှေ့အာရုံထဲရှိ သဘောများကဲ့သို့ ချုပ်ငြိမ်းပျောက်ကွယ်သွားတာဘဲလို့ ရှုစားရပါမည်။

စံပြဝိပဿနာ

(၄) မေး။ ။အဲသည်လို မရှုစားတော့ ဘယ်လို ဖြစ်မလဲ။

ဖြေ။ ။ရှုတတ်တဲ့ဝိပဿနာစိတ်အပေါ်၌ လက်ခံသိမ်းပိုက်ထားသလိုဖြစ်ခြင်းကြောင့် တိတ်တိတ်ပုန်း အဇ္ဈတ္တ အတ္တဒိဋ္ဌိ ဖြစ်မှန်းမသိ ဖြစ်နေတတ်ပါ၍ အစွဲဥပါဒါန်တွေထဲမှာ လည်မှန်းမသိ လည်နေတတ်ပါသည်။

(၅) မေး။ ။ဒါဖြင့် ရှုတတ်တဲ့ ဝိပဿနာစိတ်လဲ ကုန်ခန်း ပျောက်ကွယ်တတ်တဲ့ သဘောဘဲလို့ ရှုစားလိုက်တော့ ဘာများ ကျန်နေပါသေးသလဲ။

ဖြေ။ ။ကြံစည် အားထုတ်လို့သာ ဖြစ်ပေါ် တွေ့ကြုံရသဖြင့် ကြံစည်အားထုတ်မှုလို့ခေါ်တဲ့ သင်္ခါရသဘော ကျန်ပါတော့သည်။

(၆) မေး။ ။အဲသည် ကြံစည် အားထုတ်မှုလို့ခေါ်တဲ့ သင်္ခါရသဘောသည် ဘယ်လိုအနေနဲ့ ကျန်ရစ်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။အားထုတ်မှုခေါ်တဲ့ သင်္ခါရ သဘောအချင်းချင်း သာ ပိုင်းခြားကန့်သတ်မှုအနေမျိုးနဲ့ ကျန်ရစ်ပါသည်။

(၇) မေး။ ။အဲသည်လို ကျန်ရစ်တဲ့သဘောကို ဘယ်လို စဉ်းစားရအုံးမလဲ၊ ပြီးပါကရောလား။

ဖြေ။ ။မပြီးသေးပါဘူး၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ချထား ခဲ့ရပါအုံးမယ်။

(၈) မေး။ ။ဘယ်လို ဆုံးဖြတ်ချက် နောက်ဆုံးပိုက် အနေနဲ့ ချထားခဲ့ရမလဲ။

(၂၃၄)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။အဲသည် နောက်ဆုံးပိတ် အားထုတ် စဉ်းစား စရာမကျန်အောင် အပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချထားမှုမှာ မိမိ ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်ရမည့် နေရာမျိုးဖြစ်၍ အဖြေရှင်ရဲ့တာဝန် မဟုတ်ပါ။

(၉) မေး။ ။ဒါဖြင့် ဆုံးဖြတ်မပေးနိုင်လျှင် အကြံဉာဏ် လောက်တော့ အကူအညီကလေးပေးပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။မိမိ ကိုယ်တိုင် သိရှိပြီး ဖြစ်ခဲ့တဲ့ သညာသိ ဝိပဿနာ၊ ဓာတ်ပေါ်၊ ပရမတ်ပေါ်မှာ မေးတင်ပြီး ရှုခဲ့တဲ့ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာ၊ သဘောကလေး သက်သက်ကို ဖောက် ခဲ့ပြီး သန ၄- မျိုး သိမြင်နားလည်တဲ့ ပညာသိ ဝိပဿနာ၊ အဲသည် ၃-ခုတို့တွင် နောက်ဆုံးပိတ် ပညာသိ ဝိပဿနာထဲက အကျေနပ်ဆုံး သဘောအကျဆုံးဖြစ်တဲ့ ဆင်ခြင်နည်းတခုခုကို ထုတ်နှုတ်၍ နောက် ဆုံး ပိတ် (ဒါ ဘာ ဘဲလို့ ဆုံးဖြတ်ချက် ချရပါမည်) ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်မှာ ဆင်ခြင် စဉ်းစားစရာ များစွာရှိသော်လဲ ဤလိုဆင်ခြင်လိုက်လျှင် တကယ်ထင်မှတ်မှု အေးငြိမ်း၏။ တနည်း ကြောက်စရာ၊ နှစ်သက်စရာ ကင်း ငြိမ်း၏။ အဲသည်လို မိမိကိုယ်တိုင်အကျေနပ်ဆုံး သဘောကိုသာ ဆင်ခြင်ထားရပါမည်။

ဒုက္ခနယ်မှ လွတ်မြောက်နည်း

(၁) မေး။ ။ဒုက္ခ ကို လွတ် မြောက် ရန် ဘယ် နှယ် လုပ်ရမလဲ။

(၂၃၅)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးတို့ တွင် တပါးပါးကို ထိခိုက်လာတဲ့ ဒုက္ခ၊ ချမ်းသာတယ်လို့ အသမုတ်ခံရတဲ့ သဘာဝကလေးဖြစ်ရခြင်းသည် အရင်က ဆင်းရဲကို အမှီပြုပြီးမှ ဖြစ်ပေါ်ရတဲ့ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၊ အစဉ်မပြတ်အနားမပေးဘဲအားထုတ်နေရတဲ့ သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဤလိုဒုက္ခ ၃ မျိုးရှိရာ သင်္ခါရဒုက္ခကိုသာ နားလည်အောင် လုပ်ရပါမည်။

(၂) မေး။ ။ အစဉ်မပြတ် အနားမပေးဘဲ အမြဲအားထုတ်နေရတဲ့ သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဗျာပါရ စိုက်ရတော့မလို ထင်စရာ သဘောများ အမြဲမပြတ် တလစပ်ဘိစီး နှိပ်စက်နေတဲ့ သင်္ခါရဒုက္ခကိုသာ နားလည်ရန် ဘာပြုလို့ အရေးကြီးပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့် ချမ်းသာတယ်လို့ ဆိုတဲ့ ဝိပရိဏာမဒုက္ခမျိုးက အနားပေးတဲ့အခါ ရှိသေး၍ တခါတခါ စဉ်းစားနိုင်ခွင့် ရှိပါသေးတယ်၊ အသက်သာပေးတဲ့အခါ စဉ်းစားခွင့်ရှိပါသေးတယ်၊ အနာဂင်းဆုံး စဉ်းစားခွင့်များ ရရှိပါက တော်လှန် နိုင်ခွင့် ရှိပါသေးတယ်။ အလိုအလျောက် ရောက်လာတဲ့ အာရုံအတွက်နှင့် တမင်အားထုတ်ခေါ်ယူလို့ ရလာတဲ့အာရုံကို တလစပ်မနား ဘိစီး နှိပ်စက်နေတဲ့ သင်္ခါရဒုက္ခကို ကျပ်ပြည့် နားလည်တော့ သိရပါလိမ့်မည်။

(၃) မေး။ ။ သင်္ခါရဒုက္ခသည် သတ္တဝါတို့ကို အငြိမ်မနေရအောင် တလစပ်မနား ဘယ်လို နှိပ်စက်နေပါသလဲ။

(၂၃၆)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။ကျရောက်လာတဲ့ ပဌမ အာရုံခေါ် ပဉ္စာရုံနှင့် ဒုတိယ အာရုံခေါ် ဓမ္မာရုံတို့အတွက် အမြဲမပြတ် တလစပ် အားထုတ်နေရပါတယ်။

(၄) မေး။ ။အားထုတ် ကြံ စည် သ မျှ သာ ပျောက် ပျက်တယ်၊ သည့်အပြင် ပျောက်ပျက်တယ်၊ သေဆုံးတယ်လို့ ဆိုတာ မရှိဘူးလို့ဆိုတဲ့ နေရာမှာ ပါဠိကျမ်း အကိုးကလေး ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း၌....

(သင်္ခါရာဝ ဘိဇ္ဇန္တိတေသံ ဘေဒေါမရဏံ နအညော ကောစိ အတ္ထိတိ)။

အနက်မှန်မှာ။ ။သင်္ခါရာ=အားထုတ်သမျှ၊ ကြံစည်တွေး တောသမျှသာလျှင်၊ ဘိဇ္ဇန္တိ=ပျောက်ဆုံးကြ၏၊ တေသံ=ထိုကြံ စည်အားထုတ်မှု ပြုလုပ်သမျှ သင်္ခါရတို့၏၊ ဘေဒေါ= ပျက်စီး ရခြင်းသည်၊ မရဏံ=သေဆုံးခြင်းတည်း၊ အညော = သင်္ခါရမှ တပါးသော၊ ကောစိ=တစုံတခုသော သဘောသည်၊ နအတ္ထိ= ကွယ်ပျောက် သေဆုံးမှုသည် လုံးဝမရှိဟုဆိုပါသည်။

(၅) မေး။ ။ကြံစည်အားထုတ် တွေးတောမှု သင်္ခါရ သဘာတရားတို့သည် ဘာပြုလို့ ပျောက်ကွယ် သေဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ကုန်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ကြံစည် အားထုတ် တွေးတောမှု အပြုလုပ်ခံရမည့် သဘောကိုယ်တိုင်က နိရောဓ ဓမ္မမျိုးဖြစ်သဖြင့် သေဆုံးပျောက် ကွယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်ကြရပါတယ်။

စံပြဝိပဿနာ

(၆) မေး။ ။နိရောဓဓမ္မ.... ပျောက်ကွယ် ချုပ်ဆုံးတယ် ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာလဲ။

ဖြေ။ ။တခုသော သဘော ကလေးသည် သူ့ဟာသူ တခုတည်းနဲ့ ဖြစ်ရှိလာအောင် တတ်နိုင်သမျှ အားအစွမ်းသတ္တိ ပျောက်ကွယ် ချုပ်ငြိမ်းနေတာကို နိရောဓဓမ္မခေါ်ပါတယ်။

(၇) မေး။ ။အနတ္တလို့ကော မခေါ်နိုင်ဘူးလား။

ဖြေ။ ။သူ့ဟာသူ ဖြစ်ရှိပေါ်လာနိုင်မှု အားအစွမ်းသတ္တိ အနှစ်အသား မရှိခြင်းကြောင့် အနတ္တသဘောလို့လဲ ခေါ်နိုင် ပါတယ်။

(၈) မေး။ ။ရုပ်နာမ်လို့ အသမုတ် ခံရတဲ့ ပရမတ် သဘောတခုတခုကို ထုတ်၍ ဝေဘန် စစ်ဆေးကြည့်ရာ တခု သော သဘောမျှ သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်နိုင်မှုမရှိဘဲ ပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်သော သဘောများ၏ အခြေအနေအရနှင့်သာဖြစ်ပေါ် လာသဖြင့် ပင်ကိုယ် သဘောခေါ် မူလ အနှစ် အသားသတ္တိ ပျောက်ဆုံး ကွယ်ချုပ်နေရသည့် နိရောဓဓမ္မမျိုး ဖြစ်နေတာကို ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ။

ဖြေ။ ။အဲသည် နေရာမှာ ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတို့ စဉ်း စားစရာ နှစ်ချက်ရှိနေပါ၍ အဲသည် နှစ်ချက်ကို နားလည် ထားရပါမည်။

(၉) မေး။ ။အဲသည် စဉ်းစားစရာ နှစ်ချက်ကို ဖော်ပြ စမ်းပါ။

ဖြေ။ ။(၁) အစဉ်းစားခံရသောတရားနှင့် (၂) စဉ်းစား တတ်သော တရားလို့ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။

(၂၃၈)

စံပြဝိပဿနာ

(၁၀) မေး။ ။ဒါဖြင့် အဲသည်တရားနှစ်မျိုးကဘယ်လို အဖြေပေးသည်ကို ပြောပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။အစဉ်းစားခံရ၊ အရှုခံရတဲ့ သဘော တွေကို အကုန်ထုတ်၍ တခုစီ တခုစီကို စစ်ဆေးချက်အရ နောက်ဆုံး ပိတ် အဖြေထွက်လာသည်မှာ အားလုံးကုန် ဖြစ်တယ်။ ရှိတယ် လို့ အသမုတ်ခံရတဲ့ သဘော ဟုသမျှတို့သည် သူ့ဟာသူ ဖြစ်နိုင်မှု အားအဝှမ်းသတ္တိ အနှစ်အသား ကင်းပျောက် ချုပ်ငြိမ်း နေကြရတဲ့ နိရောဓ ဓမ္မတွေသာ ဖြစ်ရှိနေကြကြောင်းကို အဖြေထွက်ပါသည်။ အဲသည် နိရောဓ ဓမ္မခေါ် သိမ်းပိုက် ယူငင်လို့ မရနိုင်တဲ့ သဘောတရားတွေကို (ပရိကပ္ပအနေနဲ့) ကြံစည်အားထုတ် သိမ်းပိုက်ပါက၊ သို့မဟုတ် သင်္ခါရခေါ် အားထုတ်သိမ်းပိုက်မှု ပြုလုပ်ပါက အားထုတ် ကြံစည်သမျှ တွေသာ သေဆုံးပျောက်ကွယ်ပေလိမ့်မည်။ သည့်ပြင် ပျောက်ကွယ်သေဆုံးမှုမရှိပါ။ ဒါကြောင့် အစဉ်းစားခံရတဲ့တရားနှင့် စဉ်းစားတတ်တဲ့ သဘောတရား နှစ်ခုစလုံးအတွက် အနတ္တလို့ အဖြေထွက်ပါတယ်။

(၁၁) မေး။ ။ကြံစည် အား ထုတ် သ မျှ သင်္ခါရ တို့ သာလျှင် ပျောက်ပျက်သေဆုံးတယ်။ သည့်အပြင် ပျောက်ကွယ် သေဆုံးတာ မရှိဆိုသဖြင့် မကြံစည်၊ မတွေးတောဘဲ သူ့ဘာ သာသူ အသာကလေး ထားခဲ့ရမှာလား။

ဖြေ။ ။ကြံစည်အားထုတ်မှု ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သင်္ခါရ၊ မကြံစည် အားမထုတ်ဘဲနဲ့ အလို အလျောက် ပေါ်လာတဲ့ သင်္ခါရလို့ နှစ်မျိုး ရှိရာ အား ထုတ် ကြံစည်လို့သာ ဖြစ်ပေါ်

စံပြဝိပဿနာ

လာတဲ့ သင်္ခါရ အတွက်တော့ အသာကလေး ဆိုသလို သူ့
ဘာသာအတိုင်း ထားရင် ရနိုင်၍ သူ့အတိုင်းဘဲအသာကလေး
မတွေးတော့ မကြံစည်ဘဲ ထားခဲ့ရပါမည်။

(၁၂) မေး။ ။သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ မူလသင်္ခါရ
ကိုတော့ သူ့ဘာသာသူ အသာထားပေမဲ့ ထားလို့ မရ၊ သူ့
အကြောင်း လုံလောက်ပါက လုံလောက်သလို ဖြစ်ပေါ်လာ
တတ်၍ မကြံစည် မတွေးတော့ဘဲ အသာထားလို့ လက်လွှတ်လို့
ဖြစ်ပါ့မလား။

ဖြေ။ ။သိမ်းပိုက် ယူငင်လို့ မရသဖြင့် လက်လွှတ်ခြင်း
ငှာ ထိုက်၍ လက်လွှတ်လိုက်ရာ အကုန်လုံး လက်လွှတ်လို့
မဖြစ်ပါ။

(၁၃) မေး ။ ။ဒါဖြင့် ဘယ်သဘောကို လက်လွှတ်လို့
ရပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ပဉ္စာရုံထဲက လက်လွှတ်လို့ရတဲ့ သင်္ခါရ၊ လက်
လွှတ်လို့ မရတဲ့ သင်္ခါရလို့ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။ နှလုံးသွေးပေါ်
မှာ ကျရောက်လာတဲ့ ဓမ္မာရုံ သင်္ခါရအတွက်လဲ ထို့အတူ လက်
လွှတ်လို့ ရတဲ့သင်္ခါရ၊ လက်လွှတ်လို့ မရတဲ့ သင်္ခါရလို့ နှစ်မျိုး
ရှိရာ ပကတိသင်္ခါရကို လက်လွှတ်လို့ မရပါ။ ဖေါက်ပြန်တဲ့
အဘိသင်္ခါရကိုတော့ လက်လွှတ်လို့ ရပါတယ်။

(၁၄) မေး။ ။ပင်ကိုယ်မူလ ဇာတိသင်္ခါရကို လက်
လွှတ်လို့ မရတော့ သိမ်းပိုက်ထားရမှာလား။

(၂၄၀)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။သိမ်းပိုက်မသားရပါ။ဘယ်သဘော အနေနဲ့ ရှိနေ
တယ်ဆိုတာကို သိရုံသိထားရပါမည်။

(၁၅) မေး။ ။ဘယ်လိုသိရုံမျိုးလဲ။

ဖြေ။ ။ထောက်တည်ရာ မရတာကို မရမှန်းသိရုံ၊ သိမ်း
ပိုက်ယူငင်လို့ မရတာကို မရမှန်းသိရုံဘဲ ပိုမို၍ နှလုံးမသွင်းရ၊
ပျောက်ပျက်တတ်သော သဘောရှိနေတာကို ရှိမှန်းသိရုံ ... ၊
တနည်း-ထောက်တည်ရာ ရနိုင်တဲ့သဘောမှ ကင်းဆိတ်နေတာ
တွေကို ကင်းဆိတ်နေမှန်းသိရုံ၊ ခိုင်မြဲတဲ့ သဘောမှ ကင်းဆိတ်
နေတာတွေကို ကင်းဆိတ်နေမှန်းသိရုံဘဲ ထားရပါမည်။

(၎င်းသင်တန်း မှတ်ချက်များ၌ ကျောက်ပုံဆရာကြီး ကိုယ်
တိုင် အနုစိတ် သဘောပေါက် ပြောကြားချက်များမှာ များ
ပြားလှ၍ ပြောလုံး ပြောပေါက်တို့ကို သင်တန်း၌သာ အပြည့်
အစုံနာကြား ဆည်းပူးကြပါကုန်)။

ပိဋကတ်သုံးပုံအကျဉ်းချုပ်

ပိဋကတ်သုံးပုံကို အကျဉ်းချုပ်လျှင် ဗောဓိပက္ခိယ တရား
(၃၇)ပါးဖြစ်၏။ ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါးကိုအကျဉ်း
ချုံးလိုက်လျှင် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ(၃)ပါးသာရှိ၏။ သီလ၊
သမာဓိ၊ ပညာကို အကျဉ်းချုံးလျှင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တကို
သာရ၏။ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊ အနတ္တကို အကျဉ်းချုံးလျှင် ဝိမုတ္တိရသ
တည်းဟူသော နိဗ္ဗာန်အနတ္တတလုံးတည်းကိုသာရတော့၏။

(၂၄၁)

စံပြဝိပဿနာ

ထို့ကြောင့် အနတ္တကစ၍ အနတ္တ၌ ဆုံးကြောင်းကို သိ
မြင်ဘို့ အရေးကြီး၏။ မည်ကဲ့သို့ အနတ္တကစ၍ အနတ္တ၌ဆုံး
ပါသနည်းဟူမူ (၁) တခုသော သဘော တရားကလေးမျှ
သို့ဟာသို့ ဖြစ်နိုင်မှု၊ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်မှုကို အစိုးမရသောကြောင့်
(အနတ္တ)။

နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တို့၌ အနတ္တက
စရမည်။

(၂) ထိုဖြစ်ပေါ်နိုင်မှုနှင့် ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်မှု ပျောက်ဆုံး
နေသောကြောင့်(အနိစ္စ)။

သမ္မသန ဉာဏ်နှင့် ၃ ဒ ယဗ္ဗယ ဉာဏ် တို့၌ အနိစ္စက စ,ရ
မည်။

(၃) ထိုကုန်ခန်း ပျောက်ဆုံး နေ ခြင်း သ ဘော သည်
ကိုးကွယ်ရာမရသဖြင့်(ဒုက္ခ)။

ဘင်္ဂ ဉာဏ်မှ သင်္ခါ ရှု ပေက္ခာ ဉာဏ် အထိ ဒုက္ခမှ စ, ရ
မည်။

(၄) ဤကဲ့သို့ ကိုးကွယ်ရာမရသဖြင့် ကိုးကွယ်ရာ ရသည့်
သဘောမှ ကင်းဆိတ်နေသောကြောင့်(အနတ္တ)။

မဂ်ဉာဏ်၌ တွေ့ရသောအနတ္တဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ထောက်တည်ရာ မရသည့် သဘောတွေသာ
ဖြစ်ရှိနေပါတကားဟု ဒုက္ခကို ဆင်ခြင်လိုက်သည့်အခါ မျက်
တောင် တခတ်လောက်တော့ ထောက်တည်ရာ ရလိမ့်ဦးမည်

(၂၄၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဟု ထင်မှတ်မှု ယူဆစွဲလမ်းမှု ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်း၊ အေးသွားခြင်း၊ ဘယ်တော့မျှ ထပ်မံမဖြစ်ခြင်းကို အသိခံတ ချုပ်ဟု ခေါ်၏။ ထပ်မံမဖြစ်မှု ခိုင်မြဲနေခြင်းကို နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်၏။

ပျောက်ပျက် တတ်သော သဘောတွေသာ ဖြစ်ရှိနေပါတကား (အနိစ္စ)၊ ထောက်တည်ရာ - ပုန်းအောင်းရာ မရတဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်ရှိနေကြပါတကား.... (ဒုက္ခ)၊ သိမ်းပိုက် ယူငင်လို့ မရသည့် သဘောတွေသာ ဖြစ်ရှိနေကြပါတကား.... (အနတ္တ) စ၊ စသည်ဖြင့်၎င်း၊ တနည်း အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သုံးလုံးစလုံး တချက်တည်း ပါဝင်သွားအောင် “အလကား အချည်းနှီး သဘောတွေသာ ဖြစ်ပေါ်နေကြပါတကား”... ဟု ဆင်ခြင်လိုက်သည့်အခါ တဘက်၌ တ ကယံ သ ဘော ခေါ် ခိုင်မြဲသည့် သဘော၊ ထောက်ရာ တည်ရာ ပုန်း အောင်း ရာ ရသည့်သဘောသို့ ညွှတ်ကိုင်း ပြေးဝင်သွားရ၏။ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကို နိဗ္ဗာန်ရောက်သည်ဟု ဆိုရ၏။ သေပြီးမှရောက်သော နိဗ္ဗာန်မျိုးမဟုတ်၊ ဆုတောင်း၍ ရသော နိဗ္ဗာန်မျိုး မဟုတ်၊ သို့ကြောင့် မသေခင် နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် တွေ့မြင်အောင် ကြိုးစားကြရ၏။

ဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ၊ သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ တို့၌....။

နိဗ္ဗာန် အာဂမ္မ ရာ ဂါ ဒ ယောခီဏာတိ ဧကမေဝနိဗ္ဗာန် ဧဝံ အဝိဇ္ဇာစ တဏှာစ တံ အာ ဂမ္မ တ မှိ တဂ္ဂံ၊ နစ ကိဉ္ဇ ကဒါစိတိ။

စံပြဝိပဿနာ

နိဗ္ဗာနံ = နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာဂမ္မ = အကြောင်းပြု၍ (၀၇) ရောက်၍၊
ရာဂါဒယော = ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့သည်၊ ခဏာ =
ကုန်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ = ထို့ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနံ = နိဗ္ဗာန်သည်၊
ဧကမေဝ = တပါးတည်းသာတည်း၊ ဧဝံ = ဤသို့၊ အဝိဇ္ဇာစ =
အဝိဇ္ဇာသည်၎င်း၊ တဏှာစ = တဏှာသည်၎င်း၊ တဒ္ဓယံ =
ထိုတရားနှစ်ခုအပေါင်းသည်၊ နိဗ္ဗာနံ = နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာဂမ္မ =
အစွဲပြု၍၊ တမ္ပိ = ထိုနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ခဏာ = ကုန်ပြီ၊ တမ္ပိ =
ထိုနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဘဂ္ဂံ = ပျက်စီးပြီ၊ တမ္ပိ = ထိုနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊
ကိဉ္စိ = တစုံတခုသော ရူပါရုံ စသောတရားသည်၊ ကဒါစိ = တခု
တခါမျှ၌လည်း၊ နစအတ္ထိ = မရှိချေ။

ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် အကြောင်းတရား၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊
မောဟတို့ ကုန်ခန်းခြင်းသည် အကျိုးတရားဖြစ်၏။ တနည်း....
နိဗ္ဗာန်သည် ဝိပဿနာပညာ၏ အာနိသံသ အကျိုး ဖြစ်၍
အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ စသော ကိလေသာ(၁၀)ပါး မီး(၁၁)ပါး
တို့ ကုန်ခန်းခြင်းသည် မဟမ္မလ အကျိုးဖြစ်၏။ တဖန်
အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ စသော တရားတို့သည် အကြောင်းတရား
များဖြစ်ကြ၍ အကုသလ ကမ္မပထ အစရှိသော ဒုစရိုက်
တရားတို့သည် အကျိုး တရားများ ဖြစ်ကြကုန်၏။ သို့အတွက်
အပြန်အလှန် စစ်ဆေးကြည့်လျှင် ဒုစရိုက်စသော မကောင်း
မှုများ ကင်းရှင်းအောင် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟများ ကင်း
ရှင်းစေရမည်။ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ တရားများ ကင်းရှင်း
အောင် နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့မြင်စေရမည်။ နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့မြင်အောင်
အနတ္တအစစ်ကိုတွေ့မြင်စေရမည်။ အနတ္တအစစ်ကို သိမြင်အောင်

စံပြဝိပဿနာ

နည်းလမ်းမှန်ကန်သော ဝိပဿနာပညာကို လေ့လာဆည်းပူးရမည်။ နည်းလမ်းမှန်ကန်သော ဝိပဿနာပညာ ဟူသည်ကား ဥပါဒ်^၁၊ ဘင်နှင့် မကင်းသော သင်္ခတဓမ္မတို့မှ လွတ်ကင်း၍ ပရမတ် ရုပ်နာမ်စစ်တို့၏ ဖြစ်ဆဲ၊ ပျက်ဆဲတို့ကို ဖေါက်ခွဲ၍ သိမြင်နိုင်သော အနုပ္ပါဒ်၊ အသင်္ခတဓမ္မတို့ကို ဖေါ်ပြသည့် ပညာဖြစ်စေရမည်။ ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောတရားအသီးအသီးတို့၏ ချုပ်ပြီး-ငြိမ်းပြီးဖြစ်သည့် နိရောဓဓမ္မကို မြင်စေရမည်။ ၎င်း ဝိပဿနာ ပညာသည်သာလျှင် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဗမာ့ငြိမ်းချမ်းရေးအစစ်ကို အမြဲ ထာဝရတည်ရှိအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်၏။ ဆရာကောင်းကို လိုလှ၏။ ဆရာစစ်-ဆရာမှန်ကိုသာ ရွာကြံကြပါကုန်။

(မဂ်တက်စဉ်ကဗျာများ)

- (၁) ယခုခေတ်များ၊ တရားလိုက်သော်၊
သောတာပန်စစ်၊ ဖြစ်ဘို့ခါတော်၊
မယုံကြည်က၊ ကျမ်းပြုပါနော်၊
မဟာဝါကျမ်း-မိန့်တမ်းထားခဲ့သနော်။
- (၂) သောတာပန်စစ်၊ ဖြစ်ခဲ့ပါရင်၊
အိမ်ယာထောင်လဲ၊ ဆင်းရဲလွင့်စင်၊
အိမ်ယာမထောင်က၊ လောကကုန်စင်၊
ဝဋ်ဆင်းရဲ-လွဲဘို့မူချပင်။
- (၃) သောတာပန်စစ်၊ ဖြစ်နိုင်ဘို့ရာ၊
အင်္ဂါ ၄-ချက်၊ မိန့်မြှောက်ဒို့ဆရာ၊

စံပြဝိပဿနာ

ပညာရှင်စစ်၊ ဇုတ်နှစ်ကပ်ခါ၊

နာကြားမှု-ဂရုစိုက်ဘို့ရာ။

(၄) နာကြားမှုလဲ၊ မနဲသောခါ၊

ဉာဏ်တွေကြီးလို့၊ ပူမီးမလာ၊

မင်ခရီးသို့၊ တချက်တည်းဆိုက်ခါ၊

သေမင်းယုတ်-ငုတ်တုတ်ကျန်ရစ်မှာ။

(၅) သောတာပန်စစ်၊ ဖြစ်ကြစေရန်၊

(၃၀)အတ္တ၊ ထုတ်ပြအမှန်၊

ဌာန် ၄-ပါးနဲ့၊ ပိုင်းခြားဝေဘန်၊

သည်ခါမှ-သဘာဝအနတ္တကျန်။

(၆) သဘာဝအစစ်၊ အနှစ်မကျန်၊

ဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ပေင်ပြောင်း

သည်(၉)ပါးကြောင့်၊ ထင်ရှားတွေ့ပြန်၊

နောင်ခါလဲ-ဒါဘဲရှိရိုးမှန်။

(၇) သည်ကလဲ့လို့၊ ဘာဘဲထင်ရင်၊

ရုပ်နာမ်အိမ်ကြီး၊ မီးတောက်ဘို့ပြင်၊

မီးတောက်အေးဘို့၊ အတေးလိုလျှင်၊

သည်ကိုးပါး-တရားသင်စေချင်။

(၈) သည်(၉)ပါးရှိ၊ အသိစင်ရင်၊

သံသရာအုတ်မြစ်၊ အစစ်ပေင်လွင်၊

သည်ခါကျမှ၊ သဘာဝဆင်ခြင်၊

အနတ္တ-အနိစ္စ-ဒုက္ခထင်။

(၉) အနတ္တသိမှ၊ အနိစ္စပေင်လွင်၊

(၂၄၆)

စံပြဝိပဿနာ

- အနိစ္စဟုတ်မှ၊ ဒုက္ခထင်မြင်၊
ဝိပဿနာစခန်း၊ တက်လှမ်းလို့ရင်၊
သည်(၃)ပါး-တရားသင်စေချင်။
- (၁၀) အနိစ္စဟုတ်မှ၊ ဒုက္ခပေပြီလွင်၊
ဒုက္ခသိမှ၊ အနတ္တထင်မြင်၊
နိဗ္ဗာန်နန်းသို့၊ တက်လှမ်းလို့ရင်၊
သည်(၃)ပါး-ဉာဏ်အားပိုင်စေချင်။
- (၁၁) ဝိပဿနာ ၃-ပါး၊ ထင်ရှားပေပြီရန်၊
ရူပံ-ရူနည်း၊ ဉာဏ်ကြီး ၉-တန်၊
အသားရလို့၊ မူလမှန်ကန်၊
ပြောမဖြစ် အစစ်ထိုနိဗ္ဗာန်။
- (၁၂) ဥပါဒါန်ရုပ်၊ ပြုတ်ခွဲပါဘော်၊
မဂ်လမ်း-ဖိုလ်လမ်း၊ အတိုလမ်းလို့ပေပြီ၊
ပါရမီရှင်များ၊ စံစားဘို့နေ့၊
မဝေးလှ-နေယျဖွင့်တန်းမြော်။
- (၁၃) နာမ်ကပြောလို့၊ ရုပ်ကပေပြီလော၊
ရုပ်ကိုမှီမှ၊ နာမ်ကပြောတာ၊
တယောက်စီထား၊ အင်အားပျောက်ရှာ၊
သတ္တိကင်း မူရင်းအနတ္တ။
- (၁၄) နှစ်ယောက်ပေါင်းလို့၊ အကြောင်းဖြစ်လာ၊
ဥပါဒါန်မီး၊ တန်ခိုးကြီးစရာ၊
တန်ခိုးကိုထုတ်၊ စစ်ငုတ်ကြည့်ရာ၊
အားမရှိ-သတ္တိကွယ်ပျောက်ရှာ။

စံပြဝိပဿနာ

(၁၅) ပတ်ဝန်းကျင်များ၊ အနားကပ်လာ၊
ဘယ်လိုကပ်ကပ်၊ သတ္တိကင်းကွာ၊
နဂိုသတ္တိ၊ မရှိကိုသာ၊
ခေါ်ကြစို့-သုညအနတ္တ။

(၁၆) ဥပါဒါန်ရုပ်၊ ပြုတ်ခဲပါရင်၊
မီး(၁၁)ပါး၊ ဝါးဘို့မမြင်၊
မဂ်လမ်း-ဖိုလ်လမ်း၊ အတိုလမ်းကုန်စင်၊
အခြေပြ-နေယျသင်တန်းဝင်။

(၁၇) အဘိဓမ္မာ(၇)ကျမ်း၊ ဆောင်ထမ်းထားသလို၊
အကာတွေပစ်၊ အနှစ်တွေမျှ၊
သည့်ခါကျမှ၊ သဘာဝလို့ဆို၊
အနတ္တ-မှတ်ကြဝိဇ္ဇာမိုရ်။

(၁၈) အဘိဓမ္မာ(၇)ကျမ်း၊ သင်စမ်းချင်သကို၊
အချိန်မရလို့၊ အရွယ်ကအို၊
မသင်ရတော့၊ အားမမျှောနဲ့ဗျို၊
ကျေးဇူးရှင်ဆရာပြမှ၊ ဘာမပါကြ၊
သဘာဝ-အနတ္တဝိဇ္ဇာမိုရ်။

အမြတ်ဆုံး မဂ္ဂင်ရှင်းတမ်း

ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာ နေယျသင်တန်း မဂ္ဂင်ရှင်းတမ်း မှတ်ချက်
များကို ဖော်ပြပါဦးအံ့။

(၁) မေး။ ။ဓမ္မစကြာသုတ်၌ တရားဦးခေါင်း ဆုံး
တိုင်းဆုံးတိုင်း “အယမေဝ အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ” ဆိုတဲ့ ပါဠိကို
အနက်ပြန်စမ်းပါ။

(၂၄၈)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။အယမေဝ = ဤသဘောတရားသည်သာလျှင်၊
အဋ္ဌဂီကော = အင်္ဂါရှစ်ပါး အစိတ် အပိုင်းနှင့် ပြည့်စုံသော၊
မဂ္ဂေါ=နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားတည်း။

(၂) မေး။ ။အင်္ဂါ ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတဲ့ အဋ္ဌဂီကမင်္ဂ
ဘယ်နှစ်မျိုးရှိပါသလဲ။

ဖြေ။ ။အဘိဓမ္မာနယ်က ၃-မျိုးရှိပါသည်။

(၃) မေး။ ။အဘိဓမ္မာနယ်က မဂ္ဂင် ၃-မျိုးကို အမည်
လောက် ဖော်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။အောက်တန်း သံသရာလည်တဲ့ ဒုစရိုက် (၁၀)ပါး
တို့တွင် တပါးပါးအပေါ်၌ အဋ္ဌဂီကမင်္ဂ ဖြစ်သွားပုံကို (ကမ္မဘူ
ဝိပဿနာကျမ်း နေယျသင်တန်း) စာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားပါ
သည်။ ထို့ကြောင့် အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် အောက်တန်း သံသ
ရာကို လည်စေတတ်တဲ့ မိစ္ဆာမဂ္ဂင် (၈)ပါး၊ အလယ်သံသရာ
ခေါ် လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်ကို ပို့ဆောင်စေတတ်တဲ့ ကမ္မသကတ
သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်(၈)ပါး၊ အထက်တန်း သံသရာခေါ် ဗြဟ္မာ့ဘုံကို
ရောက်စေတတ်တဲ့ ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်(၈)ပါး၊ ပေါင်း မဂ္ဂင်
(၂၄)ပါး ရပါသည်။

(၄) မေး။ ။ဝိပဿနာနယ်က မဂ္ဂင် များ ကို အမည်
လောက် သိအောင် ဖော်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ဝိပဿနာနယ်ကလည်း မဂ္ဂင် ၃-မျိုး ရှိပါသည်။

(က) သဏ္ဌာန်ခြင်ခေါ်တဲ့ ပညတ်ကိုမူတည်ပြီး အမှတ်
သညာအားဖြင့် ရှုတဲ့ သညာသိ ဝိပဿနာနယ်ထဲတွင် မဂ္ဂင်

စံပြဝိပဿနာ

(ဂ)ပါး ပါဝင်သွားသောကြောင့် သညာသိဝိပဿနာမဂ္ဂင် ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) သဏ္ဌာန်ခြစ်ကိုဖျောက်၍ ပရမတ်သဘောအပေါ် ရောက်သည့်အခါ၌ ဝိပဿနာတင်လိုက်လျှင် မဂ္ဂင်(ဂ)ပါး ဖြစ် သွား၏။ ၎င်းကို ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်လို့ ခေါ်ပါသည်။

(ဂ) ပရမတ်သဘောကလေး၊ ဓာတ်သဘောကလေးကို ဖောက်ခွဲ၍ ၎င်းသဘောကလေးသည် သူ့ဟာသူ ဖြစ်နိုင်မှု၊ ဖြစ်စေနိုင်မှုတို့မှ ချုပ်ငြိမ်းနေသဖြင့် နိရောဓ ဓမ္မကိုသာ တွေ့ ရ၏။ ဟု ဆင်ခြင်လိုက်သည့်အခါ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ ဝင်ခွင့် မရသဖြင့် တကယ်ထင်မှတ်မှု အေးနေလို့ နိဗ္ဗာန်ခေါ်၏။ ဤ သဘောတရားကို ဆင်ခြင်လိုက်သည့်အခါ ပညာသိ ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်ဖြစ်၏။ တနည်း... အေးငြိမ်းတဲ့သဘောခေါ်၏။ နိဗ္ဗာန် သည် တကယ်ထင်မှတ်မှု ကင်းတိုင်း၊ ကင်းတိုင်း နိစ္စ ထာဝရ အမြဲရှိနေသောကြောင့် အာရုံအားဖြင့် မှန်း၍ အနုမာနဉာဏ် ဖြင့် သိတာကို ပညာသိ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်၏ အဆုံး၌ရှိတဲ့ (အယ မေဝ)ခေါ်၏။ ဤသဘောကလေးသာလျှင် မဂ္ဂင်အစစ်အမြတ် ဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

(၅) မေး။ ။ဘုကြောင့် အမြတ်ဆုံးခေါ်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။သဘောကလေးသက်သက်သာရှိတဲ့ ပရမတ် သံန၊ ဓာတ်သံနကလေးကို ဖောက်ခွဲရန် ၄-ချက်သေနည်း၊ ၅-ချက် သေနည်း၊ ၉-ချက်သေနည်း၊ ၁၃-ချက်သေနည်း စသည်တို့ဖြင့် နားလည်ကြပြီး ဖြစ်ကြသည့်သတိုင်း အစိုင်အခဲယောင်ယောင်

(၂၅၀)

စံပြဝိပဿနာ

ထင်ရသည့် ပရမတ် သနကလေးသည် သနအဖြစ်မှ ကုန်ခန်းသွားသဖြင့် ဥပါဒါန်နယ်ကနေ၍ သိမ်း ပိုက် သော် လဲ အပိုအလကား၊ အာ ကိုးရာမဟုတ်၊ တမဟုတ်မျှလောက် ထောက်ရာ တည်ရာမရ၊ ပျောက်ကွယ်ချုပ်ငြိမ်းကြ၍ ကိုးရာမထင်၊ တွင်းပြင်မရ၊ အတ္တအဖြစ်မှ ကင်းဆိတ်နေသည်ကို စဉ်းစားလိုက်သည့်အခါ သစ္စာ ၄-ချက် တပြိုင်နက် တချက်ထဲနဲ့ ပါဝင်သွားအောင် စဉ်းစားနိုင်လို့ အမြတ်ဆုံး မဂ္ဂင်ခေါ်ပါသည်။

(၆) မေး။ ။ဒါဖြင့် သစ္စာ ၄ ချက် တပြိုင်နက်ခေါ် တချက်ထဲ စဉ်းစားရုံနဲ့ သစ္စာဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ်လို့ ခေါ်ကြတဲ့သဘောများ ပါဝင် ပြီးစီးသွားအောင် ထုတ်ဖော် ဝေဖန်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ကုန်ဆုံး ပျောက်ကွယ်နေသော သဘောတွေသာ ဖြစ်ပေါ်နေကြသည့် အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ထောက်တည်ရာ မရတဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်ပေါ်နေကြသည့် ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ တောင့်တ ယူငင် သိမ်းပိုက်ချင်လို့ မရတဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်ရှိနေသည့် အနတ္တလက္ခဏာ၊ အဲသည် လက္ခဏာ ၃-ခုအနက် အစုံဥပါဒါန် ပြုတ်လောက်သည့် မိမိ အကျေနပ်ဆုံး လက္ခဏာ တလုံးလုံးကို ဆင်ခြင်လိုက်သည့်အခါ ဘယ်လိုသဘောများလွင့်စင်၍ ဘယ်လို သဘောများ နိစ္စထာဝရအနေနဲ့ ကျန်ရစ်ပါသလဲ ဆိုတာကို ဒုက္ခလက္ခဏာတခုကိုဘဲ နမူနာပြု၍ တုတ်ပြပါမည်။

(က) ထောက်တည်ရာ မရတာက (ဒုက္ခသစ္စာ)။

(ခ) ထောက်တည်ရာ မရတဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်

စံပြဝိပဿနာ

တယ်၊ ရှိတယ်လို့ ဆိုတော့ အဲသည် အဖြစ်မျိုး၊ အရှိမျိုးဆိုလျှင် အသုံးမဝင်၍ ပယ်ထိုက်ခြင်းလို့ သိတာကို (သမုဒယသစ္စာ)လို့ ခေါ်၏။

(ဂ) ထောက်တည်ရာ မရတဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်ရှိ နေတယ်လို့ ဆိုတော့ မျက်တောင်တခတ်ခေါ် အခိုက်အတန့် ကလေးလောက်တော့ ဖြစ်စကောင်းသေးတယ်။ ထောက်တည်ရာ ရမှသဘော ရှိစကောင်းသေးတယ်။ တောင့်တမှုရနိုင်တဲ့သဘော ဖြစ်စကောင်း၊ ရှိစကောင်းသေးတယ်လို့ ထင်မှတ်မှု ငြိမ်းအေး သွားတာ၊ ငြိမ်းအေးနေတာ အမှန်ရှိ၍ (နိရောဓသစ္စာ)ခေါ်၏။ နိဗ္ဗာန်လဲခေါ်၏။

(ဃ) အဲသည် သုံးပါးကို ကျပ်ပြည့် ဆင်ခြင်နိုင်တာ နားလည်တာကို (မဂ္ဂသစ္စာ)ဟု ခေါ်၏။

ထို့ကြောင့် တိုတိုပြောရလျှင် တကယ် ထင်မှတ်မှု သမုဒယ လွင့်စင်ပြေးလေရာ အေးမြနိဗ္ဗာန် အေးအေးကလေးဘဲ ကျန် ပါသည်။

(၇) မေး။ မဂ္ဂရယ်၊ မဂ္ဂင်ရယ်၊ မဂ်ဉာဏ်ရယ် ဆိုတာ တွေဟာ အတူတူဘဲလား။

ဖြေ။ ။မတူပါဘူး။ မဂ္ဂဆိုတာ အားထုတ် ဆင်ခြင်မှုကို ခေါ်၏။ ဘာကို စဉ်းစား ဆင်ခြင်သလဲဆိုရင် ပါဠိလိုတော့ (၁) အဿာဒ၊ (၂) အာဒီနဝ၊ (၃) နိဿရဏ၊ အဲသည် ၃-ပါးကို ဆင်ခြင်တာဖြစ်ပါသည်။ ဗမာလို (၁)ဝမ်းမြောက်မှု၊ (၂) အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတို့ရဲ့ ဝန်ခံချက်အရ ကိုးကွယ်ရာ မရမှု၊ (၃) ကိုးကွယ်ရာ ရစကောင်းသေးတယ်လို့ ထင်မှတ်

(၂၅၂)

စံပြဝိပဿနာ

စရာ မတွေ့ပါသဖြင့် အလိုဆန္ဒကင်းပြတ်လွတ်ငြိမ်းမှု၊ အဲသည် ၃-ချက်ကို စဉ်းစားတာသည်(မဂ္ဂ)ဖြစ်ပါသည်။

မဂ္ဂင်ဆိုတာကတော့ တခုသော သဘောကို အာရုံပြုလိုက် သည့်အခါ အာရုံပြုသည့်အတိုင်း အောင်မြင်ပြီးစီးသွားခိုက်၌ အစိတ်အပိုင်း အင်္ဂါ(၈)ချက်၊ (၅) ချက် တပြိုင်နက် အတူ ပါသွားတာကို မဂ္ဂင်ခေါ်၏။ မဂ္ဂ + အင်္ဂါကို (မဂ္ဂင်) ခေါ် ပါသည်။

မဂ်ဉာဏ် ဆိုတာက သစ္စာ ၄- ချက်ထဲမှာ အခြင်းအရာ ကိစ္စကြီး ၄-ခု တချက်ထဲနဲ့ ပါဝင်သွားအောင် ဆင်ခြင်နိုင် တာကို မဂ်ဉာဏ်)ခေါ်ပါသည်။

(၈) မေး။ ။သစ္စာ ၄-ပါးထဲမှာရှိတဲ့ ကိစ္စကြီး ၄-ခုကို သဘောပေါက်ကုန်အောင် မထုတ်မီ တိုတိုဖော်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ (က) ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိမှု(ပရိညာကိစ္စ) ပရိညေယျကိစ္စ။

(ခ) အကယ်ထင်မှတ်ခြင်းသည် တကယ် မဟုတ်သဖြင့် ပယ်ဖြုတ်ထိုက်တဲ့ သမုဒယကို တခုမျှမကျန်အောင် တွန်းလှန် ပယ်ဖျက်နိုင်ခြင်း။(ပဟာတဗ္ဗကိစ္စ)။

(ဂ) တကယ်ထင်မှတ်မှု ကင်းတိုင်း- ကင်းတိုင်း အေး သဘော နိဗ္ဗာန်ကို အလိုလို ကောက်ရဘိသကဲ့သို့ တွေ့ရသည့် အတိုင်း လက်တွေ့မခွဲ အမြဲ အာရုံပြုထိုက်သည့် (သစ္စိကာတဗ္ဗ ကိစ္စ)။

(ဃ) အဲသည် ၃-ခုကို ပွားများ စဉ်းစား ထိုက် သည့် အတိုင်း ပွားများ စဉ်းစားဘို့ (ဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စ) အဲသည် ၄-

စံပြဝိပဿနာ

ချက်ကို ကိစ္စဉာဏ်လဲ ခေါ်ပါတယ်၊ မဂ်ဉာဏ်လဲ ခေါ်ပါတယ်။

(၉) မေး။ ။ဒါဖြင့် သစ္စဉာဏ် ဆိုတာက ဘယ်လို ဟာလဲ။

ဖြေ။ ။သစ္စာတပါးပါးအပေါ်၌ 'တခုစီထုတ်၍ ပညာ သိ အနုတ္တဉာဏ်ဖြင့်ကျပ်ပြည့်သိတာကို သစ္စာဉာဏ်ဟု ခေါ်၏။ တနည်း သာမည လက္ခဏာနှင့် သဘာဝ လက္ခဏာများ ဘယ်လိုနေကြတယ်ဆိုတာကို သိတာကို သစ္စဉာဏ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

(၁၀) မေး။ ။ကိစ္စဉာဏ်ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာလဲ။

ဖြေ။ ။အထက်ပါ ကိစ္စကြီး ၄- ချက်ကို တချက်ထဲနဲ့ ပါဝင်သွားအောင် ဆင်ခြင်နိုင်တာကို ကိစ္စဉာဏ် ခေါ်၏။ မဂ်ဉာဏ်လဲ ခေါ်ပါသည်။

(၁၁) မေး။ ။ကတဉာဏ် ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာလဲ။

ဖြေ။ ။အဲသည် ကိစ္စကြီး ၄-ချက် အောင်မြင်ပြီးစီးသွား သည်ကိုပင် ကတဉာဏ်ဟုခေါ်ပါသည်(ဖိုလ်ဉာဏ်)။

ဒါကြောင့် မဂ်ဆိုသည်မှာ အားထုတ်ခြင်း စေတနာကို ခေါ်၏။ အဋ္ဌသာလိနီကျမ်း ရူပါဝစရကုသလ အဖွင့်၌ (စေတနာပိ မဂ္ဂေါနာမ) ဟူ၍၎င်း၊ (စေတနာပိ စေတနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ မဂ္ဂေါနာမ)ဟူ၍၎င်း ပြဆိုထားပါသည်။

စေတနာပိ = အားထုတ်ခြင်းဟု ခေါ်သော စေတနာ သည်၎င်း၊ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ = စေတနာနှင့် ယှဉ်သော သဘောတရားတို့သည်၎င်း၊ မဂ္ဂေါနာ = မဂ်မည်၏။

(၂၅၄)

စံပြဝိပဿနာ

ဖိုလ်ဆိုတာကတော့ (ဖလံနာမ သံယောဇဉ်န ပဟာနမတ္တ မေဝ)လို့ အဋ္ဌသာလိနီကျမ်းမှာဘဲ ပြဆိုထားပါသည်။

ဖလံနာမ = ဖိုလ်ဆိုသည်ကား၊ သံယောဇဉ်န ပဟာန မတ္တ မေဝ=ငြိတယ်လို့သောဆန္ဒကို ပယ်ကာမျှ မတ္တ သဘောကိုသာ လျှင်၊ ဖလံနာမ=ဖိုလ်ဟုခေါ်ဆိုရ၏။

(၁၂) မေး။ ။အဓိ ပညာ ဓမ္မ ဝိပဿနာ ဆိုသည်မှာ... အဘယ်နည်း။

ဖြေ။ ။(က) ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အရာရုံကို ဆင်ခြင်ခြင်း။ (ပဋိသင်္ခါ)

(ခ) ရှုတတ်တဲ့ ဝိပဿနာစိတ်ရုံပျက်စီးပုံကို နားလည်ခြင်း။ (ဝယလက္ခဏာ)

(ဂ) အားထုတ် စိတ်ကူးလို့သာ ဖြစ်ပေါ်ရတဲ့ သင်္ခါရတို့ အပေါ်၌ အပြစ် ရှိမြင်၍ အေးငြိမ်းတဲ့ သုညဘကို ဆင်ခြင်ခြင်း။ (ဥပဋ္ဌာန)

အဲသည် သုံးပါးကို နားလည်မှုရှိလျှင် အဓိပညာ ဓမ္မဝိပဿနာဟု ခေါ်၏။

မေး။ ။အားထုတ် ကြံစည်သမျှ စိတ်ကူးသမျှတွေသာ သေကြေ ပျက်စီး၏။ သည့်ပြင် သေကြေ ပျက်စီးခြင်း မရှိဟု ဆိုထားသည့်နေရာ၌ ကြံစည်စိတ်ကူးသမျှသာ သေကြေ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်သွားပုံ၌...

(၁) ဘယ်လို သေကြေပျက်စီး ခြင်းဖြစ်ရပုံမျိုးလဲ။

(၂) ဘာပြု၍ သေကြေပျက်စီးရပါသလဲ။

စံပြဝိပဿနာ

(၃) မသေမပျောက်ဘဲ ကျန်ရှိသည့်တရားက ဘယ်ဟာလဲ။

ဖြေ။ ။(၁) သေကြေ ပျောက်ပျက်ခြင်း ဆိုသည်မှာ.... သိမ်းပိုက် စွဲယူ၍ ရနိုင်သည့် အတ္တသဘောကို ရှာဖွေ၍ မတွေ့ခြင်း၊ အခိုက်အတန့်မျှ တည်တန့်စွာ နေနိုင်သည့် နိစ္စသဘောကို ရှာ၍မတွေ့ခြင်း၊ မျက်တောင်တခတ်မျှ ခိုကိုးရာ ရနိုင်သည့် သုခသဘောကို ရှာ၍ မတွေ့ခြင်းတို့ကြောင့် ၎င်းသဘောသုံးမျိုး ပျောက်ပျက်နေခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

(၂) ဘာပြု၍ သေကြေ ပျက်စီးရပါသလဲဟုဆိုလျှင် သတ္တဝါတို့၏ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်-ဟု ခေါ်ဆိုကြသည့် ပရမတ်တရားတွေကို အကုန်ချုံး၍ကြည့်လိုက်လျှင် အစွဲဥပါဒါန်ရှိသည် ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ၊ ရှေ့အာရုံနှင့် နောက်အာရုံမှတစ်ပါး အခြား အာရုံဖြစ်စရာ မရှိပါချေ။ သို့ကြောင့်....ရှေ့အာရုံထဲ၌ လည်း ဂရုစိုက်ကာ သိမ်းပိုက်စရာ ရှာမတွေ့သည့်အပြင် နောက်အာရုံထဲ၌လည်း စွဲမြဲ သိမ်းပိုက်စရာ ရှာမတွေ့ရသဖြင့် နောက်သိပ် အာရုံများက ဆက်သွယ် ကြံစည်ခဲ့လျှင် အပိုအလကား အချည်းနှီးပင်ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ အချည်းနှီး ဖြစ်သွားခြင်းသည် ထပ်မံ၍ ကြံစည်သောကြောင့်သာ သေကြေ ပျက်စီးသွားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၃) မသေမပျောက်ဘဲ ကျန်ရှိနေသည့်တရားက ဘယ်ဟာလဲဟုဆိုလျှင် သိမ်းပိုက် စွဲယူ၍ မရနိုင်သည့် အနတ္တသဘောသာ မသေမပျောက်ဘဲ ကျန်နေပါသည်။

(၂၅၆)

စံပြဝိပဿနာ

မေး။ ။အဲသည်နေရာ၌ နိဗ္ဗာန်ဆိုသည့်သဘော ပါဝင်သွားပြီလား၊ တသီးတခြားများ ရှိသေးသလား။

ဖြေ။ ။နိဗ္ဗာန်ဆိုသည့် သဘောလည်း တခါတည်း ပါဝင်သွားပါပြီ၊ တသီး တခြားအနေဖြင့် ဝေဘန် အားထုတ်စရာမရှိပါ။

မေး။ ။နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုသည့် သဘော တခါတည်း ပါဝင်သွားပုံကို ပြောပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။မျက်တောင် တခတ်မျှ သိမ်းပိုက် စွဲယူစရာ ရှာမတွေ့ကြောင်းကို ကျပ်ပြည့်သိလိုက်တဲ့အခါ သိမ်းပိုက် စွဲယူ၍ ရနိုင်သည့် သဘောကလေး ရှိစကောင်းသေးသည်ဟု ထင်မှတ်သည့် အတ္တဒိဋ္ဌိ ချုပ်ငြိမ်းသွားသဖြင့် အတ္တနိရောဓဟု ခေါ်ဆိုရသည့် နိဗ္ဗာန်အတွက်လည်း တမင် အာရုံပြုစရာမလိုဘဲ အလိုလို ပါဝင်သွားပြီး ဒေးငြိမ်းသွားပါသည်။

နိဗ္ဗာန်တွေနည်း

(၁) မေး။ ။နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့အောင် ဘယ်မှာ ရှာရမည်လဲ။

ဖြေ။ ။ရုပ်နာမ်ထိုက်တဲ့ ၆-ဌာနမှာ ရှာရပါမည်။

(၂) မေး။ ။၆-ဌာန, ၆-ဒွါရမှာ နိဗ္ဗာန်ကို ရှာရမည်ဆိုတာ? နိဗ္ဗာန်တွေ များနေ၍ (သဗ္ဗဓမ္မာ မနောဝိညာဏ ဓာတုယာ) အရ “ဧကောဓမ္မော” ဖြစ်ပုံကို တိုတိုနဲ့ လိုရင်းပြောပြစမ်းပါ။

(၂၅၇)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။ရှေ့စိတ်သည် ထောက်တည်ရာ မရတဲ့ သဘော
ဟု သိလိုက်တော့ အေးသဘောနိဗ္ဗာန်ကို အလိုလို ကောက်ရ
သလိုဖြစ်သွားပါတယ်။ဒါကို(ဧကောဓမ္မော)လို့ဆိုပါတယ်။

(၃) မေး။ ။ရှေ့စိတ်သည် ထောက် တည် ရာ မရတဲ့
သဘောဘဲလို့ သိလိုက်တော့ အေးသဘောနိဗ္ဗာန်ကို အလိုလို
ရတယ်ဆိုပေမဲ့ ရှေ့စိတ်သဘော ဓမ္မာရုံရယ်၊လက်ခံတဲ့ စိတ်ရယ်၊
နှလုံးသွေးရယ်၊ နှလုံးသွင်းရယ်ဆိုတော့များစွာသောအကြောင်း
ရင်း-အကြောင်းဖျားတွေ ပါဝင်နေသဖြင့် သူများတွေနဲ့ ဆက်
စပ်နေလို့ (ဧကောဓမ္မော) ဆိုတဲ့ ပါဠိနှင့် ဆန့်ကျင်နေသော
ကြောင့် ထပ်မံပြီး ရှင်းပြပါအုံး။

ဖြေ။ ။ရှေ့စိတ်သည် ထောက်တည်ရာ မရတဲ့ သဘော
ဘဲလို့ အဲသည်လို သိလိုက်တဲ့ စိတ်ကိုယ်တိုင်လဲ ထောက်တည်ရာ
မရတဲ့ သသောအတွင်းသို့ ဆုံးသွားအောင် ထည့်သွင်းလိုက်
တော့ အကြောင်းတွေ ကင်းသွားနိုင်တာ၊ ဆုံးသွားနိုင်တာ
(ဝါ)တခုတည်း ထိ ထိ ကြီး ဝိမုတ္တိရသ၊ ဖြစ်နိုင်တာကို(ဧကော
ဓမ္မော)ဟု ဒေသနာနည်းအရ ယူဆနိုင်ရန် ဆင်ခြင်ဉာဏ်ရင့်သန်
ကြစေလိုပါသည်။

တနည်း။ ။နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ အ တို့ ချုပ်အားဖြင့် တဏှာ၊
မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့နဲ့ ချုပ်ချယ်မှုမှလွတ်သွားတာကို ခေါ်ပါသည်။

(၂၅၀)

စံပြဝိပဿနာ

(ဝါနတော တဏှာယ နိက္ခန္တိတိ နိဗ္ဗာနံ)

ယောသဘာဝေါ=အကြင် မယိုင်မလဲ မခိုင်မမြဲတဲ့သဘော
သည်၊ ဝါနတောတဏှာယ = အဟုတ်တကယ် ချုပ်ချယ်နေတဲ့
တဏှာမှ၊ နိက္ခန္တိ=လွတ်မြောက်၏၊ ဣတိတဿာ = ထို့ကြောင့်၊
သောသဘာဝေါ = ထို မအို၊ မနာ၊ မသေတဲ့ သဘောသည်၊
နိဗ္ဗာနံ=နိဗ္ဗာန်မည်၏။

(ဝါနတော တဏှာယ နိက္ခန္တိတ္တာတိ နိဗ္ဗာနံ)

ဝါနတော တဏှာယ = အဟုတ်တကယ် ချုပ်ချယ်တဲ့ ငြိမ့်
သဘောမှ၊ နိက္ခန္တိတ္တာ = လွတ်ည်၊ ထွက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
နိဗ္ဗာနံ=နိဗ္ဗာန်မည်၏။

လိုရင်းမှာတော့ ထောက်တည်ရာမရတဲ့ သဘောကို နဲ့နဲ့
ကလေးတော့ ထောက်တည်ရာ ရအံ့ မှာဘဲလို့ စွဲယူ ထင်မှတ်
မှုမှ လွတ်သွားတာကို နိဗ္ဗာန်လို့ ခေါ်ပါသည်။

(၁) ဇာတံ ဘူတံ သမုပ္ပန္နံ၊ ကတံ သင်္ခတ မဒ္ဓုဝံ
ဇရာမရဏသံသန္ဓံ၊ ရောဂနိဋ္ဌံ ပဘဂ္ဂံနံ၊
အာဟာရနေတ္ထိပဘဝံ၊ နာလံတံ အဘိနန္ဒိတံ။ ။

(၂) တဿ နိဿရဏံ သန္တံ၊ အဘက္ကဝစရံ ဓုဝံ၊
အကတံ အသမုပ္ပန္နံ၊ အသေကံ ဝိရဇံ ဝဒံ
နိရောဓောဒုက္ခဓမ္မာနံ၊ သင်္ခါရုပသမော
သုခေါတိ။ ။

(ဣတိဝုတ် ပါဠိတော်-အဇာဘနိဗ္ဗာနသုတ်)

စံပြဝိပဿနာ

(အနက်မှန်ကား)

(၁) တံ = အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရရှာ
ထသော၊ ဘူတံ = အကြောင်းတရားတွေ နီးကပ်စွာ နေကြ၍
မဖြစ်ချင် မနေအားဘဲ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကာ နေရရှာထသော၊
သမုပ္ပန္နံ = အကြောင်းတရားတို့ကိုသာဖြစ်ရ၍ မဖြစ်ပေါ်မနေ
နိုင်ကြဘဲ ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲဟု ဆိုထိုက်ရုံမျှသာ ဖြစ်ရရှာထသော၊
ကတံ = အကြောင်းတရားများကသာ ပြုလုပ်ခါ နေကြရှာ
ထသော၊ သင်္ခတံ = ဖြစ်၊ တည်၊ ပျက်ပြား သင်္ခတ တရားမျိုး
များသာဖြစ်ထသော၊ မဒ္ဒုဝံ = မျက်တောင်တခတ်မျှ ခိုင်ခံ့စွာ
နေနိုင်သည့် သဘောမျိုးလည်း မဟုတ်ထသော၊ ဇရာ မရဏ
သံဃဇ္ဇံ = မျက်တောင် တခတ်မျှ ရပ်တန့်ခွင့် မရသဖြင့်
ရွေ့လျော့ ပျောက်ဆုံး ဆိုသည့် သဘောဓာတ်တို့နှင့် ရောစပ်
ထိခိုက်နေထသော၊ ရောဂနိဋ္ဌံ = ရောဂါအမျိုးမျိုးတို့၏ခိုကိုး
မှီခိုရာ မခိုင်မာသော အဆောက်အဦးမျှသာ ဖြစ်ထသော၊
ပဘင်္ဂုနံ = ကိုယ်တိုင်မဖြစ်ဘဲလျက် ဖြစ်ရသဖြင့် ကိုယ်တိုင် ဖြစ်
ရသည့် ပဏတိသဘောမှ ရွေ့လျော့ ပျောက် ဆုံး ခြင်း ကို
လက်ခံနေရရုံမျှမက ဘေးနားက ပတ်ဝန်းကျင် အကြောင်းထဲ
မှလည်း တည်တံ့စွာ နေနိုင်သည့် သဘောများပါ ပျောက်
ဆုံး၍ နေထသော၊ အာဟာရနေတ္ထိပဘဝံ = ဝိညာဏာဟာရ၊
ဗဿ အာဟာရ၊ စသော အာဟာရ လေးမျိုးတို့ကို အားကိုး
ဆက်သွယ်ပြီးမှ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ပုံသဏ္ဌာန် အစားစား ဖြစ်
ပေါ်နေရရှာထသော၊ တံ = ထိုသဘောတရားကို၊ အဘိနန္ဒိတံ =
မျက်တောင် တခတ်မျှ သိမ်းပိုက်စရာ မရသဖြင့် သိမ်းပိုက်

စံပြဝိပဿနာ

ကြံစည်သမျှသာ ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံး ယူကျုံးမရ၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တမျှကို ခဏလောက် တည်တန့်လိမ့်မည်ဟု တွယ်ယူ နှစ်သက် တပ်မက်ခြင်းငှာ၊ နာလံ=မသင့်တော့ပြီ။

(၂) တဿ=ထိုသဘောတရား၏၊ နိဿရဏံ=တကယ် ထင်မှတ်မှုမှလွတ်သော၊ သန္တံ=ဥပါဒါန်၏နယ်က တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ မဝင်မတိုးသာသဖြင့် ငြိမ်သက်စွာထသော၊ အဘက္ကဝစရံ= သညာသိဝိပဿနာနှင့် ပရမတ် အတ္တတွင် သောင်တင်ကာ နေကြရှာသော ဝိညာဉ်သိဝိပဿနာဉာဏ် တိမ်လှစွာသော ပရမတ်ဆရာ၊ ဓာတ်ဆရာတို့၏ ကြံဆ ကျက်စားရာလည်း မဟုတ်ထသော၊ ဓုဝံ=တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဘက်က မွေ့နှောက်ကြသော်လည်း တကောက်ကောက် လိုက်ပါလိစိတ်နှင့် လိုက်ပါကျိုးမနပ်ကြောင်းကို ကောင်းကောင်းဖော်ပြသည့် ဝိပဿနာနယ်ဝင် အနတ္တဝိဇ္ဇာနှင့် ဉာဏ်ပင် ခိုင်ခံ့ မြဲမြံစွာရှိထသော၊ အကတိ= သူ့ဟာသူလည်း ဖြစ်ပေါ်အောင် မပြုနိုင်သဖြင့် ပြုနိုင်မှုကင်းထသော၊ အသမုပ္ပန္နံ = ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ သဘောတို့ကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်ရရှာသဖြင့် ပြုနိုင်မှုမှ ကင်းဝေးထသော၊ အသောကံ= မိမိဗျာပါရအတွက်လည်း တိုက်တွန်း အားပေးစရာမမြင်သဖြင့် စိုးရိမ်ခြင်းဆိုသည့် သောကဝဋ်တွင်းမှ လွတ်ကင်း ဝေးကွာထသော၊ ဝိရဇံ=ဘာမှန်းမျှ မသိကြသည့် တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ အမည်ရှိကြသည့် မြူခိုး မြူငွေ့တို့မှ ကင်းဝေးထသော၊ ပဒံ= အနတ္တ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၏ ထင်ရှား ဖော်ပြရာ လမ်းကြောင်းလည်း ဖြစ်ထသော၊ နိရောဓောဒုက္ခဓမ္မာနံ=သင်္ခါရဒုက္ခကိုသာ သိမြင်သဖြင့် တွယ်တာစရာ မမြင်၍ တွယ်တာလိမ့်မည် ကင်းသည့်

စံပြဝိပဿနာ

သဘောတရား ဖြစ်ထသော၊ သင်္ခါရူပသမော=သင်္ခါရအပေါ်၌ တွယ်တာလိုမှုငြိမ်းခြင်းသည်။ သုခေါ=ချမ်းသာအစစ် အဖြစ် ကြီး ဖြစ်ပါပေ၏။

သင်္ခတချုပ်နှင့် အသင်္ခတချုပ်

(၁) သင်္ခတချုပ် ဆိုသည်မှာ.... အပျောက် အပျက် အပြု အပြင် ခံရသည့် သဘောတရားတွေကို အခိုက် အတန့် အချိန် ကလေးလေးက (ဝါ) တစက္ကန့်လေးကဖြင့် ရပ်တန့်စွာ နေမှု ရလိမ့်ဦးမည်ဟု ထင်ပြီးလျှင် သိမ်းပိုက် အားကိုး အစားထိုးနေ ကြရာ အစားထိုးသမျှပင် ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်း ချုပ်ဆုံးနေ ခြင်းကို သင်္ခတချုပ်ဟုခေါ်၏။ ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင်ခေါ် သင်္ခတ တရားမှ လွတ်ရုံမျှသာဖြစ်၏။

(၂) အသင်္ခတချုပ် ဆိုသည်မှာ.... သိမ်းပိုက် ယူငင် ပြုပြင် အားကိုး အစားထိုးသော်လည်း ကျိုးမရှိ၊ ဖတ်မတင် ပျောက် ပျက် ကုန်ခန်းရုံသာ အဖတ်တင်နေသည်ကို ကျပ်ပြည့် သိမြင် နေသဖြင့် မျက်တောင်တတ်လောက်တော့ ဖြစ်စကောင်းသေး သည်ဟု ထင်မှတ်ပြီးလျှင် ပြင်းစွာစွဲလန်း ကြံစည်မှု ခေါ်သည့် တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကို အသင်္ခတ နိရောဓ ဟု ခေါ်၏။ ဘနည်း....နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်၏။

အနတ္တ လက္ခဏေ ဒိဋ္ဌေ နိဗ္ဗာနံ ဒိဋ္ဌိ နာမ။ ။အနတ္တ လက္ခဏာအစစ်ကို မြင်သည်ရှိသော် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သည် မည်၏- ဟူ၍ နဝဂုံတ္တရဋီကာ၌ဆို၏။

(၂၆၂)

စံပြဝိပဿနာ

သုညတ ၃-မျိုး

သုညတဆိုသည်မှာ သုန်းဆိတ်ခြင်းကိုခေါ်၏။ သုညတမှာ ၃-မျိုးရှိ၏။

(၁) ပရမတ် သုညတ။ ။မည်သည့် သဘောတရားမဆို သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပေ၍ နိုင်မှု အတ္တသတ္တိမရှိဘဲ သုန်းဆိတ်နေခြင်း ဖြစ်၏။

(၂) ဝိပဿနာ သုညတ။ ။အရင်၊ ခု၊ နောင်၊ ဆိုသည့် ကာသသုံးပါးထဲရှိ ပရမတ်သဘောတို့ကို ဝေဖန်ကြည့်ရာ... အပျောက်ပျက် ခံနေရသော သဘော၊ ကိုးကွယ်ရာ မရသော သဘော၊ ထောက်တည်ရာ မရသော သဘောတွေသာ ရှိနေပါ ကလားဟု ဆင်ခြင်တတ်သည့် ဝိပဿနာစိတ်လည်း ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းခြင်းသဘောဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ ဆင်ခြင်သည့် စိတ်ကို သင်္ခါရဟုခေါ်၏။ သင်္ခါရဆိုသည်မှာ အားထုတ် ဆင်ခြင်၍ ဖြစ်ပေါ်လာရသည့် သဘောဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အကြောင်း ရင်းဖြစ်သော အားထုတ် ဆင်ခြင်မှုကို ဝေဖန်ကြည့်ရာ အား ထုတ် ဆင်ခြင်သမျှသာ ပျောက်ပျက်၏။ ကိုးကွယ်ပုန်းအောင်း ရာမရဖြစ်၏။ သေကြေ ပျက်စီး၏။ သည့်ပြင်မှတစ်ပါး ပျက်စီး သေကြေခြင်းမရှိ၊ ပျက်စီး သေကြေခြင်းမရှိသော သဘောမှ သုဉ်းဆိတ်နေ၏၊ ကင်းဆိတ်နေ၏။ ဤကဲ့သို့ အားထား မှီခို ပုန်းအောင်းရာ အစစ်ဖြစ်သော သဘောမှ ကင်းဆိတ်နေသည့် သဘောတွေသည် ဝိပဿနာ သုညတဖြစ်၏။

စံပြဝိပဿနာ

(၃) နိဗ္ဗာန်သုညတ။ ။ ဆိုခဲ့ပြီးသည့် ဝိပဿနာသုညတက ညွှန်းပြ ကိုင်းရှိုင်းခြင်းကို နားလည်သည့်အတိုင်း ကိုးကွယ် ပုန်းအောင်းရာ မရသည့် သဘော၊ ပျောက်ပျက်တတ်သည့် သဘောများသည် အားထုတ် ဆင်ခြင်မှုခေါ်သည့် သင်္ခါရအပေါ် မှာသာ ကျရောက်၏။ အားထုတ် ဆင်ခြင်တတ်သည့် သင်္ခါရသာလျှင် သေပျောက်၏။ ကိုးကွယ်ရာမရ ဖြစ်၏။ ဟု ဝန်ခံ၏။ ထို့ကြောင့် မည်ကဲ့သို့ ဆက်စဉ်းစားရဦးမည်နည်းဟု ဆိုလျှင် ယခု ရင်ဆိုင် တိုးနေသည့် အခိုက်အတန့်လောက်တော့ ဖြစ်စကောင်းသေးသည်ဟု ထင်စရာ ဥပ္ပါဒ်ခေါ် အရင်က အရှိန်ကလေးနှင့် တွေ့ရသောအခါ ဘယ်လိုဘဲတွေ့တွေ့ ယခု တွေ့ရတာသည် ထောက်တည် ပုန်းအောင်ရာ ရသည့် သဘော၊ ခိုင်မြဲသည့် သဘောမှ ကင်းဆိတ်နေသည့် သဘောကိုသာ တွေ့ရ၏ဟု နိဗ္ဗာန်ကနေပြီး သုညတဖြစ်အောင် ဆင်ခြင်ခြင်းကို နိဗ္ဗာန်သုညတဟု ခေါ်၏။ နိဗ္ဗာန်သက်သက်မှာမှုကား.... ဆင်ခြင်စရာ မရှိ၊ ပကတိ အေးမြ၏။

အနိမိတ္တံ ဘာဝေဟိ မာနာနုသယ မဟစ္စ၊
တတော မာနာဘိသမယာ ဥပသန္ဓေ၊
စရိယတိ။ ။

အနက်မှန်။ ။ ရှုဟုလ = ချစ်သားရာဟုလ၊ အနိမိတ္တံ = အရိပ်နိမိတ်ကင်းဆိတ်သော သုညတသဘောကို၊ ဘာဝေဟိ = ပွားများ ဆင်ခြင် စဉ်းစားလော့၊ မာနာနုသယံ = တကယ် ထင်မှတ်သော အနုသယကို၊ ဥဟစ္စ = ပတ်နှုတ်လော့၊ တတော

စံပြဝိပဿနာ

မာနာဘိသယော = ထိုတကယ်ထင်မှတ်မှုကို ဖောက်ခွဲ လွန်
မြောက်၍ သုညဘသို့ ဆိုက်သည်ရှိသော်၊ ဥပသန္ဓော=တကယ်
ထင်မှတ်မှု ငြိမ်းအေးလျက်၊ စရိယတိ=နေရလတ္တံ့။"

ယထာဘူတဉာဏ်၊ အနုပောဓဉာဏ်၊
ပဋိဝေဓဉာဏ် ရှင်းတမ်း

(၁) မေး။ ။သတ္တဝါတို့သည် ရုပ်-နာမ်-လောကထဲ၌
တဝဲလည်လည် ဆုံးနိုင်သည်မရှိ၊ ကျင်လည် လှည့်ပတ်သွားလာခါ
ရှည်လျားစွာ ထောက်တည်ရာမရ၊ ဤမျှလောက် ကြာအောင်
ပြေးလွှားနေရတာ ဘာကြောလဲ။

ဖြေ။ ။အမှန် လေးပါးလို့ ခေါ်ကြတဲ့ သစ္စာလေးပါးကို
မသိရခြင်းသုံးမျိုးလို့ ခေါ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာ ၃-လုံးက ဖုံးကွယ်နေ
လို့ပါ။

(၂) မေး။ ။ဘယ်လို မသိလို့ပါလဲ၊ တိုတိုဖြေစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။(က) ရှေးဦးစွာ ယထာဘူတဉာဏ်ကို မရခြင်း။

(ခ) ဒုတိယ အနုပောဓဉာဏ်ကို မရခြင်း။

(ဂ) တတိယ ပဋိဝေဓဉာဏ်အထိ မသိကြရခြင်း၊ အဲသည်
ဉာဏ်သုံးမျိုးကို မသိကြရလို့ပါ။

(၃) မေး။ ။ရှေးဦးစွာ သိရမဲ့ အမှန် ဖြစ်ရှိနေတဲ့ သစ္စာ
လေးပါးကို ဘာပြုလို့ မသိကြပါသလဲ။

(၂၆၅)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ အဝိဇ္ဇာ မာန ပညတ်နှင့် ပရမတ် သဘောတွေကို နာမည်ပေးထားတဲ့ ဝိဇ္ဇာ မာန ပညတ်၊ အဲဒီလို ပညတ်နယ်က နှစ်လွှာ ဖုံးနေခြင်း၊ ပညတ် နှစ်လွှာကို ဖောက်ခွဲပါသော်လည်း ပရမတ်သဘောတွေ ကိုယ်တိုင်က ခုတ်းသဖွယ် တွယ်တာလို့ ရမယောင် ဟန်ဆောင်ပရမတ်တွေ ဘယ်အခြေ၌ ဘယ်လို နေကြရတယ်လို့ဆိုတာကို ရုပ်နာမ်အပေါ်၌ ကျိုးကြောင်း ပရမတ် ထိုနှစ်ရပ်ကို မဖောက်ခွဲတတ်၍ ပရမတ်ပေါ်တွင် သောင်တင် နေကာ ပရမတ်နယ်က နှစ်လွှာဖုံးနေခြင်း၊ အဲသည်လို လေးလွှာ ဖုံးနေသဖြင့် သစ္စာလေးပါးအစစ်ကို မသိမြင်ကြပါ။

(၄) မေး။ ။ အဲသည် ပညတ်နယ်က နှစ်လွှာကို ဖောက်ခွဲ၍ ပရမတ်နယ်ထဲက ကျိုး၊ ကြောင်း ရှိယောင် ဟန်ဆောင် ပရမတ်တို့ကို ဖောက်ခွဲနိုင်တဲ့ ပညာသိဝိဇ္ဇာဉာဏ်အစစ်ကို ရခဲ့ပါရင် ဘယ်အသိဆိုက်ပြီလို့ နာမည်ပေးထိုက်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ ယထာဘူတဉာဏ် ဆိုက်ရောက်ပြီလို့ ပြောထိုက်ပါသည်။

(၅) မေး။ ။ ယထာဘူတဉာဏ်ဆိုက်ပြီးလျှင် ဘယ်တရားများကို ဝေဘန်စရာ ကျန်ပါသေးသလဲ။

ဖြေ။ ။ အလယ်၊ အလတ် ဖြစ်တဲ့ အနုပောဓဉာဏ်ဖြင့် နောက်ဆုံးပိုတ်အနေလို့ ပြောထိုက်တဲ့ နောက်ထပ် ဝေဘန်စရာ မကျန်အောင် သစ္စာလေးပါးစလုံးကိုပင် ဖောက်ခွဲရမည့် ပဋိဝေဓဉာဏ်၊ အဲသည်နှစ်ဉာဏ် ကျန်ပါသေးသည်။

(၂၆၆)

စံပြဝိပဿနာ

(၆) မေး။ ။မဂ်ဇော၊ ဖိုလ်ဇောမကျမီ.... ရှေးဦးစွာ လောကီအာရုံမကင်းတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်က ရှေးတော်ပြေးကဲ့သို့ ပေါ်လာတဲ့သဘောကို ဘယ်လိုနာမည်တတ်ရမလဲ။

ဖြေ။ ။ထောက်တည်ရာ မရတဲ့ သဘောတွေသာ ရှိနေကြောင်းကို ဝိပဿနာနယ်က အဆိုသွင်းချက်အရ ယုံကြည်ကျေနပ်လျက် ပုန်းအောင်း ကိုးကွယ်ရာမရတာကို ကျပ်ပြည့်သိတော့ ပုန်းအောင်း ကိုးကွယ် မှီခိုရာရတဲ့သဘောသည် တဖက်မှာ ရှိကြောင်းကို မှန်းဆ၍ သိနိုင်သဖြင့် အနုပောဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ထိုက်ပါသည်။

(၇) မေး။ ။ဒါဖြင့် အနုပောဓဉာဏ်ရဲ့ မြှော်လင့်ချက် တခုဖြစ်တဲ့ ထောက်တည်ရာ၊ ပုန်းအောင်း မှီခိုရာရတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ကျပ်ပြည့် သိခဲ့ပါရင် ဘာဉာဏ်လို့ နာမည်ပေးထိုက်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။နောက်ဆပ် ဝေဘန်စရာ၊ စွဲလမ်းစရာ ကုန်သည်လည်းတကြောင်း၊ ထောက်တည်ရာရတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း သိမြင်ပြီး ဖြစ်ရတာကတကြောင်း၊ ဤဂုဏ်နှစ်ခု ပေါင်းဆုံမှုပြုတာကို ပဋိဝေဓဉာဏ်လို့ ခေါ်ထိုက်ပါသည်။

အဲသည်ဉာဏ် ၃ ဉာဏ်ကို သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ်လို့လည်း ခေါ်ထိုက်ပါသေးသည်။ ဉာတ ပရိညာ၊ တီရဏ ပရိညာ၊ ပဟာန ပရိညာလို့လည်း ခေါ်ကြပါသေးသည်။

(၈) မေး။ ။သစ္စာလေးပါးတို့သည် အမှန်ရှိသည်ဟု ဆိုသော်လည်း သဘောတရားနေပုံမှာ ကွဲပြားနေကြပါသည်။

စံပြဝိပဿနာ

ပယ်ထိုက်သည့် သဘောမျှကိုသာ သမုဒယ၊ မျက်မှောက် ပြုရုံ
မျှသာ ပြုထိုက်သည့်တရားကို နိရောဓ၊ သိအပ် သိထိုက်ရုံမျှရှိတဲ့
ဒုက္ခ၊ သိအပ်သည့်ဒုက္ခကို ကျပ်ပြည့် သိခြင်း၏ အဆုံးသို့ ရောက်
ရုံမျှဖြစ်သည့် မဂ္ဂ၊ အဲသည် သစ္စာလေးပါး၏ သဘော အမူအရာ
ကိစ္စများသည် တမျိုးစီဖြစ်နေရာ အားလုံးကုန်ပြီးစီးသွားအောင်
ပဋိဝေဓဉာဏ်က တချက်တည်းနှင့် ဘယ်လို ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်
ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ထောက်တည်ရာမရသည့် သဘောတွေသာ ရှိခြင်း
ကြောင့် အဲဒီ ထောက်တည်ရာ မရသည့် သဘောတွေအပေါ်၌
ဘယ်လိုမှ သိမ်းပိုက်ယူငင်၍ မရမှန်းကို တထစ်ချ သိရသည့်
အတိုင်း ဘယ်လိုမှ မတတ်နိုင်သဖြင့် သိအပ်သည့် ဒုက္ခသစ္စာကို
ကျပ်ပြည့် သိရုံမျှသဘောသည် အမှန်ရှိနေသဖြင့် မဂ္ဂသစ္စာဟု
ခေါ်ထိုက်သည့် သဘောက ဒုက္ခတခုတည်းသာ ရှိကြောင်းကို
တချက်တည်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်ပါသည်။

(၉) မေး။ ။သည်လို ဆုံးဖြတ်ချက် ချလိုက်တော့ ဒုက္ခ
သစ္စာနှင့်တကွ... ကျန် သစ္စာသုံးပါးတွေသည် ဘယ်အခြေ၌
ဘယ်လိုအဖြစ်နှင့် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ထောက်တည်ရာ မရသည့် ဒုက္ခကို ကျပ်ပြည့်
သိတော့ မျက်တောင်တခတ်အတွင်း၌ ထောက်တည်ရာ ရလိမ့်
ဦးမည်ဟု ထင်မှတ်သည့် သမုဒယသစ္စာအတွက်လည်း တမင်
ပယ်စရာမလိုဘဲ ပယ်ပြီး ဖြစ်သွားပါသည်။ တကယ် ထင်မှတ်
မှုမှ လွတ်သွားသည့် အေးသဘော နိဗ္ဗာန်အတွက်လည်း တမင်

စံပြဝိပဿနာ

သက်သက် မျက်မှောက်ပြုစရာ မလိုဘဲ အေးနိဗ္ဗာန်သို့ အလိုလို ရောက်ပြီး ဖြစ်သွားပါသည်။ အားထုတ် ဆင်ခြင် တတ်သည့် မဂ္ဂသစ္စာအတွက်လည်း နောက်ထပ်၍ ဆင်ခြင်စရာမလိုတော့ပါ။ နောက်ထပ် ဆင်ခြင်လျှင်လည်း အဲသည် ဒုက္ခကိုဘဲ တွေ့ရှိ လိမ့်ဦးမည်ဖြစ်၍ ဝေဘန်စရာ ဆုံးသွားပါပြီ။ ဝေဘန်ရန် ကိစ္စ မရှိတော့ပါ။ အဲသည်လို သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂဟု ခေါ်ကြသည့် သဘောထဲရှိ ကိစ္စကြီး ၃-ခု အေးငြိမ်း သွားသောကြောင့် နောက်ထပ် ဂရုစိုက်စရာမလိုတော့ပါ။ သို့ကြောင့် ဥပေက္ခာ အဖြစ်နှင့် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြပါသည်။

သစ္စဝိမုတ်

(၁၀) မေး။ ။ဒါဖြင့် ယခု စကားတွေထဲ၌ သစ္စာလေး ပါးကို ပြောနေသဖြင့် (စတုသစ္စဝိနိဇ္ဈော ဓမ္မောနာမနတ္ထိ) ဆိုတဲ့အတိုင်း သစ္စာလေးပါးမှ လွတ်သည့်တရားမရှိဘူးဟု ဆို ထားချက်အရ မှန်ကြောင်းကို သိရပါပြီ။ သို့ရာတွင် အဘိဓမ္မာ ကျမ်း သမုစ္စည်းပိုင်း၌ (မဂ္ဂယုတ္တာဖလစေတ စတုသစ္စဝိနိဿဋ္ဌာ) ဆိုတဲ့အတိုင်း သစ္စာလေးပါးမှ လွတ်သည်ဟု ဆိုထားပြန်ရာ ဘယ်ကဲ့သို့ လွတ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ ဒုက္ခသစ္စာဟု ခေါ်ဆိုသည့် ထောက်တည်ရာ မရ သည့် သဘောတွေကို ဘယ်သူက ပြောပါသလဲဆိုလျှင် ဆင်ခြင် ဝေဖန်တတ်သည့် မဂ္ဂသစ္စာက ပြော၍သာ သိရှိရပါသည်။ အဲသည် အဖြေအရ ဆုံးဖြတ်ရပါလျှင် ဒုက္ခသစ္စာ ကိုယ်တိုင်က

စံပြဝိပဿနာ

ဒုက္ခသစ္စာပါဟု ဝန်ခံမှုကင်းဆိတ်နေသဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာဟု ပြောဆိုရငြားသော်လည်း သူ့ကိုယ်တိုင်မှာ သုညတ အနတ္တဖြစ်ပါသည်။ အဲသည် သုညတ အနတ္တသည် ဒုက္ခသစ္စာမှ လွတ်ပါသည်။

ဒုက္ခသာရှိသည်ဟု ဝေဘန်နိုင်သည့် မဂ္ဂသစ္စာဆိုသည်မှာလည်း သူ့ကိုယ်တိုင် ဝေဘန်နိုင်သည့် အတ္တသတ္တိ ကင်းဆိတ်နေသည့် သုညတ အနတ္တပင် ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ဥပါဒါန်၏ အစရှိတွေကို ချေမှုန်းသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့၏ အကူအညီကိုရခဲ့ခြင်း၊ အရင်က အရှိနှင့်မကင်း၍ ဖြစ်ပေါ်လာရသည့် ဒုက္ခသစ္စာနယ်ပယ်တွင် ထောက်တည်ရာ ရနိုင်သည့် နိဗ္ဗာန်သဘောများ ပျောက်ဆုံးနေခြင်းတို့ဖြင့် လွမ်းမိုးနှိပ်စက်မှုကို မလွန်ဆန်နိုင်ဘဲ ဒုက္ခသစ္စာကို မလွန်ဆန်နိုင်သည့် အတ္တသတ္တိမရှိသဖြင့် မဂ်ဉာဏ်ကိုယ်တိုင် သုညတအနတ္တဖြစ်၍ မဂ္ဂသစ္စာနှင့် လွတ်နေပြန်ပါသည်။

မဂ်၏အခိုက်၊ ဖိုလ်၏အခိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သဘောထဲတွင် သမုဒယသစ္စာသည် အတ္တအဖြစ်မှ လွတ်၍ အနတ္တအနေဖြင့် ကျန်ရစ်ခဲ့ရပုံမှာ ထောက်တည်ရာမရသည့် သင်္ခါရဒုက္ခသာလျှင် ရုပ်နာမ်လောကကြီးထဲ၌ နောက်ဆုံးပိတ် စမ်းသပ်ချက်အရ သိရှိရပါသည်ဟု ဆိုခြင်းကို မဂ်ဉာဏ်က ဆုံ ဖြတ်ချက်ချလိုက်သည့်အတိုင်း သမုဒယသစ္စာသည် တကယ်ထင်မှတ် သိမ်းပိုက်စရာရှိသေးသည်ဟု ထင်မှတ်မှုမှ လွတ်သွားသဖြင့် တမင်ပယ်စရာမရှိအောင် လွတ်လပ်နေခဲ့၍ သမုဒယသစ္စာသည် မှန်

စံပြဝိပဿနာ

ကန်သော်လည်း မဂ်ဖိုလ်၏ အခိုက်၏ သစ္စာမှ လွတ်သွားပါသည်။

နိဗ္ဗာန်ခေါ် နိရောဓသစ္စာ ဆိုသည်မှာလည်း မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၏ အခိုက်၌ ဒုက္ခသစ္စာအပေါ်တွင် တွယ်တာစရာ မရှိခြင်း၊ တွယ်တာစရာမရှိ၍ သမုဒယသစ္စာအပေါ်၌ တွယ်တာမှု မဖြစ်ရသဖြင့် အေးသဘောသည် အမှန်ရှိနေသော်လည်း တမင် အာရုံပြုစရာမလိုဘဲ လွတ်လပ်စွာ ကျန်ရစ်ခဲ့ပါသည်။ ဘယ်လိုကျန်ရစ်ခဲ့သလဲဆိုလျှင် ထောက်တည်ရာမရသည့် ဒုက္ခကို ကျပ်ပြည့် သိလိုက်ရသောအခါ ထောက်တည်ရာ ရလိမ့်မည် ဟု ထင်မှတ် စွဲယူသည့်သဘော ချုပ်ကွယ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ထောက်တည်ရာမရသည့် နိဗ္ဗာန်ခေါ် နိရောဓသစ္စာကို တမင် မျက်မှောက်ပြုစရာမလိုတော့ဘဲ အလိုလို လွတ်လပ်စွာ တွေ့ကြုံရပါ၍ သစ္စာမှ လွတ်နေပါသည်။

သံသရာ၌ ကျင်လည်ရခြင်း

စတုန္ဒံ ဘိက္ခဝေ အရိယသစ္စာနံ ယထာဘူတံ အဒဿနာ အနုနုဗောဓော အပဋ္ဌိဝေဓာ ဝေမိဒံ ဒီဃမဒ္ဒါနံ သန္တာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္ဇေဝ တုမ္ဘာကဉ္စ။

(သစ္စသံယုတ်ပါဠိတော်)

အနက်မှန်ကား။ ။ ဘိက္ခဝေ = ချစ်သားတို့၊ စတုန္ဒံ = လေးပါးကုန်သော၊ အရိယသစ္စာနံ = အရိယသစ္စာ တို့ကို၊

(၂၇၁)

စံပြဝိပဿနာ

စမ်းသပ် ရှာဖွေသောအခါ၌လည်း မရှိ၊ မတွေ့ရ၊ နောင်ကို
လည်း တွေ့ရမည်မဟုတ်သဖြင့် ကာလသုံးပါးမှ လွတ်နေ၏။
ဤကဲ့သို့ စမ်းသပ်ရှာဖွေ၍ မရခြင်းကြောင့် ဝယဓမ္မာ-ဟု
ဆို၏။ ဝယဓမ္မာကို အသိပိုင်လျှင်အာယုဟနဟု ခေါ်ဆိုသော
အားထုတ်မှုကို ပယ်နိုင်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်ဆုံးသတိပေးခြင်း
အနေဖြင့် သုတ်မဟာဝါ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌....

ဟန္တုဒါနိ ဘိက္ခဝေ အာမန္တယာမိ ဝေါ၊

ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ။ ။

အနက်မှန်ကား။ ။ဘိက္ခဝေ=ချစ်သားတို့၊ ဟန္တုဒါနိ=
ယခု ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီးအခါ၌၊ ဝေါ= သင်ချစ်သား
တို့အား၊ အာမန္တယာမိ= နောက်ဆုံးစကား ပြောကြားပေအံ့၊
ကံ အာမန္တယာမိ = အဘယ်သို့ ပြောကြားအံ့နည်-ဟူမူကား၊
ဘိက္ခဝေ=ချစ်သားတို့၊ သင်္ခါရာ=ဘဝင်မှာ ကျကျ၊ မကျကျ၊
ထင်မြင်လာ-ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော သင်္ခါရတရား ဟူသမျှ
တို့သည်၊ ဝယဓမ္မာ=နဂိုမူလ ပကတူပအားဖြင့် ပျောက်ပျက်
ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏၊ တေသင်္ခါရေ = ထို ထင်လာ- မြင်လာ
ဖြစ်ပေါ်လာကြသည့် သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ တုဓမ္မ = သင်ချစ်
သားတို့သည်၊ အပ္ပမာဒေန= မမေ့ မလျော့ မပေါ့မဆသော
အားဖြင့်၊ သမ္မာဒေထ = နှလုံးသွင်း စဉ်းစားရစ်ကြပေတော့၊
သမ္မာဒေထ=ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်(၅၀)ကို ရေရေလည်လည် ဆရာ

စံပြဝိပဿနာ

ကောင်းထံ နည်းခံကြိုးစား အားထုတ်ရစ်ကြကုန်လော့- ဟူ၍
နောက်ဆုံးပိတ်စကား အရေးအကြီးဆုံးတရားကို ဟောကြား
တော်မူခဲ့၏။

(၃) ‘ဝိရာဂဓမ္မာ’ ဟူသော ကင်းပြတ်မှုသဘောဆိုသည်မှာ
ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ်ခံရသော သဘောတရားတခုခုကို စေ့စေ့
ငုငု စစ်ဆေးကြည့်ရှုသည့်အခါ ပတ်ဝန်းကျင် နီးကပ်သော
သဘောတရားများကြောင့်ဟု ဆိုရ၏။ တဖန် ပတ်ဝန်းကျင်
သဘောတရားများကို တခုစီ တခုစီ စစ်ဆေး ကြည့်ရှုပြန်သော
အခါ သဘောတရားတခုသည် အခြားသဘောတရားတခုနှင့်
မည်သို့မျှ မသက်ဆိုင်ဘဲ အဆက်ကင်းပြတ် နေသည်ကို တွေ့
ရ၏။ တခုနှင့်တခု ငြိတွယ်ခြင်းမရှိဘဲ ကင်း ပြတ် နေသည် ကို
ဝိရာဂဓမ္မာဟုဆို၏။

(၄) ‘နိရောဓဓမ္မာ’ ဟူသော ချုပ်ငြိမ်းမှု သဘော ဆို
သည်မှာ သဘောတရားတခု ဖြစ်ပေါ်လာသော အခါ သူ့
အလိုလို မဖြစ်ပေါ်နိုင်ဘဲ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများကို
လွှဲချ၏။ ပတ်ဝန်းကျင်သဘောတရား များကလည်း နီးကပ်သော
ကျန်သဘောတရားများကို လွှဲချပြန်၏။ တခုစီ အနုစိတ် စစ်
ဆေးကြည့်ရှုရာ မည်သည့် သဘောတရားကမျှ အခြားသဘော
တရားများကို ဖြစ်စေနိုင်သော အား၊ အစွမ်းသတ္တိမရှိဘဲ သူ့
အလိုလို ချုပ်ငြိမ် ပြီး သဘောတရားများ အသီးအသီး ဖြစ်နေ
ကြသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် သဘောတရားဟူသမျှသည်
နိရောဓဓမ္မာဖြစ်ကြကုန်၏။

စံပြဝိပဿနာ

နိရောဓဆိုသည်မှာ မဖြစ်သဘောကိုဆို၏။ ထို့ကြောင့်
မဟာဝါကျမ်း မဟာခန္ဓက အဖွင့်၌....

နိရောဓော ဟောတိတိ အနုပ္ပါဒေါ ဟောတိ။

နိရောဓော = ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ ဣတိ =
ဤစကားသည်။ အနုပ္ပါဒေါ = မဖြစ်သဘောကို ဆိုလိုသည်။
ဟောတိ = ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။

ဘဝင်မြင့်တတ်သည့် ဝိပဿနာ

ဝိပဿနာတရားကို လိုက်စားအားထုတ် ဆည်းပူးကြသော
ယောဂီတို့သည် ဝိပဿနာ၏အဆုံးသို့ မရောက်မီ ဝိပဿနာ၏
အညစ်အကြေးများဖြစ်ကြသော ဝိပဿနာ ညစ်ညူး ပျက်
စီးကြောင်းတရား(၁၀) ပါးအတွင်း၌ တစ်လည်လည် ဖြစ်နေ
ကြရတတ်၏။ ထိုအခါ မိမိကိုယ်ကို တရား ရပြီဟု အထင်
ကြီးကာ ဝိပဿနာ ဘဝင်မြင့်ရောဂါ စွဲကပ်လာတတ်၏။
ရောဂါလွန်-ရောဂါကျမ်းလျှင် ရှုံးတတ်၏။ သို့မဟုတ် နိယတ
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်တတ်၏။ သတိရှိကြပါကုန်.... ဤအခါဆရာကောင်း
လိုလှ၏။

ထို့ကြောင့် ‘အရောင်ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိနှင့်၊ ယုံဘိသဒ္ဓါ၊
ဝီရိယာများ၊ သုခပွား၍၊ နိကန္တိက၊ ဗုဒ္ဓိစသည်၊ ဥပဋ္ဌာနာ၊
ဥပေက္ခာဟု၊ ဆယ်ဖြာဓမ္မ၊ ရှိပြန်ကလည်း၊ ဝိပဿနာ၊ အန္တရာ
ဖြစ်၊ မဂ်မှာလစ်၍၊ အနှစ်များစွာ၊ ကြာတတ်ပါသည်၊ မှတ်ပါ
လေကဲ့၊ သတိနဲ့’ စပ်ဆိုထား၏။

၁။ သြဘာသ = အလင်းရောင်ပေါ်လာခြင်းကို မဂ်ဖိုလ်ဘဲဟု အထင်လွဲတတ်၏။

၂။ ပီတိ = အာရုံ၌ နှစ်သက်သော ပီတိ ၅-မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ၎င်းပီတိကို မဂ်ဖိုလ်ဟု အထင်လွဲတတ်၏။

၃။ ပဿဒ္ဓိ = အလွန် အေးငြိမ်း ချမ်းသာသောစိတ် ပေါ်လာတတ်၏။ ၎င်းကိုပင် မဂ်ဖိုလ်ဟု အထင်လွဲတတ်၏။

၄။ အဓိမောက္ခ = အထူးယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရား ဖြစ်လာတတ်၏။ ထိုသဒ္ဓါကို မဂ်ဖြင့်ရသော သဒ္ဓါဟု အထင်လွဲတတ်၏။

၅။ ပဂ္ဂဟ = ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ မပျင်းမရီ လုံ့လရှိခြင်း ဖြစ်လာတတ်၏။ ၎င်းဝီရိယကို သမ္မာဝါယမ မဂ္ဂင်ဟု အထင်လွဲတတ်၏။

၆။ သုခ = ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ထိုသုခကို မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာဟု အထင်လွဲတတ်၏။

၇။ ဉာဏ = အလွန် ထင်မြင်သောဉာဏ် ပေါ်လာတတ်၏။ ထိုဉာဏ်ကို မဂ်ဉာဏ်-ဖိုလ်ဉာဏ်ဟု အထင်လွဲတတ်၏။

၈။ ဥပဋ္ဌာန = ထင်မြင် မှတ်မိသော သတိ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ထိုသတိကို သမ္မာသတိဟု အထင်မှားတတ်၏။

၉။ ဥပေက္ခာ = လျစ်လျူရှုနိုင်သောစိတ် ဖြစ်လာတတ်၏။ ထိုစိတ်ကို သင်္ခါရ ဥပေက္ခာဉာဏ်ဟု အထင်မှားတတ်၏။

စံပြဝိပဿနာ

၁၀။ နိကန္တိ = အထက်ပါ ၉-ချက်ကို တွယ်တာ မက်မော၍
နေသော တဏှာ ဖြစ်လာတတ်၏။ ထိုတဏှာသည် အလွန် သိမ်
မွေ့သဖြင့် ဘာဝနာရတိဟု အထင်လွဲတတ်၏။

အချို့-ဉာဏ်ပညာထက်မြက်သော မထေရ်ကြီးများပင်လျှင်
အနှစ်ခြောက်ဆယ်တိုင်တိုင် အဓိမာန ဖြစ်နေတတ်ကြ၏။ ဆရာ
ကောင်း အလွန်အလွန် အရေးကြီးလှ၏။

(ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် အဓိမာန ဖြစ်နေကြသည်ကို ဆရာရော
တံပည့်ပါ သိခဲ့ကြလေစွ)။

လောကီနှင့် လောကုတ္တရာခွဲခွဲခွဲခွဲ

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်လာ လောကီဘက်က သင်္ခါရတွေ
သည် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ကြ၏။

- (၁) ဥပ္ပါဒ = ဖြစ်ပေါ်စ အခြင်းအရာ။
- (၂) ပဝတ္ထ = ဖြစ်စဉ်။
- (၃) နိမိတ္တ = အရိပ်အရောင်။
- (၄) အာယုဟန = အားထုတ်မှု။
- (၅) ပဋိသန္ဓိ = ဆက်စပ်ခြင်း။
- (၆) နိဗ္ဗတ္တိ = ဖြစ်နေရခြင်း။
- (၇) ဂတိ = အလားအလာ။
- (၈) ဇာတိ = ထင်ရှားလာခြင်း။
- (၉) ဇရာ = ရွှေ့လျော့ခြင်း။
- (၁၀) မရဏ = ပျောက်ဆုံးခြင်း။
- (၁၁) ဗျာဓိ = လွှမ်းမိုး ဖိစီးခံရခြင်း။

(၂၇၀)

စံပြဝိပဿနာ

- (၁၂) သောက=ဗျာပါရ စိုက်ရမလိုဖြစ်ခြင်း။
- (၁၃) ပရိဒေဝ=အပြင်အာရုံသို့ကျအောင် ထကြွလာခြင်း။
- (၁၄) ဒုက္ခ=ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးတို့ကို ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်း။
- (၁၅) ဥပါယာသ=အပြင်းထန်ဆုံး ထကြွလာခြင်း။

ဤကဲ့သို့သော လောကီဘက်က သင်္ခါရတွေ များစွာရှိသည့် နှစ်နက် အောက်ပါ သင်္ခါရ (၅)ချက်ကိုသာလျှင် လောကီ သင်္ခါရတနာနှင့် လောကုတ္တရာ အသင်္ခါရတနာ အမွေခွဲခွဲကို ကျဉ်းချုပ် ပြဆိုပေအံ့။

လောကီနာယကအမွေ

- (၁) ဥပ္ပါဒ=အရင်ကအရှိန်ခေါ် ဖြစ်သဘော။
- (၂) ပဝတ္တ = အ ခု လက် ငင်း အရှိန်နှင့် ရောစွက်နေမှု ဖြစ်စဉ်။
- (၃) နိမိတ္တ=ပတ်ဝန်းကျင်သဘောတရားတို့နှင့် ပေါင်းစပ် ခို၍ ထင်စရာ အရိပ်နိမိတ်။
- (၄) အာယုဟန=ထင်စရာပေါ်၌ ဘာဘာညာညာလုပ်မှု။
- (၅) ပဋိသန္ဓိ=အာရုံ တခုနှင့် တခု ဆက်သွယ်ကြခြင်းခေါ် ဆက်စပ်မှု။

လောကုတ္တရာနာယက အမွေ

- (၁) အနုပ္ပါဒ=အရင်ကအရှိန်ခေါ် ဖြစ်သဘောအပေါ်၌ တွယ်တာလိုမှု မဖြစ်ခြင်း။

- (၂) အပဝတ္ထ=ယခုလက်ငင်းပေါ်လာသည့် အာရုံ၌ တွယ်
တာမဖြစ်စရာ မရှိခြင်း။
- (၃) အနိမိတ္တ = အရင်, ခု, နောင်-ဆိုတဲ့ သင်္ခါရနိမိတ်
အပေါ်၌ တွယ်တာစရာ အရိပ်အယောင် မရှိခြင်း။
- (၄) အနာယူဟန = ကြံစည် လှုံ့ဆော်ရန် အားထုတ်စရာ
မရှိခြင်း။
- (၅) အပဋိသန္ဓိ^၀ = ပျောက်ကွယ်တတ်သော သဘော
အပေါ်၌ အာရုံတခုနှင့်တခု ဆက်စပ်ဘို့ရာ မရှိခြင်း။

လောကုတ္တရာ နယ် သား အရိယာများသည် အထက်ပါ
လောကုတ္တရာ အမှုကိုသာ ခံယူကြပေကုန်၏။ အထက် ပါ
မူန်ကြီး (၅)ချပ်တွင် မိမိကိုယ်ကို အရိယာ ဖြစ်မဖြစ်၊ ဟုတ်-
မဟုတ်ကို သိမြင်ရလေအောင် နေ့စဉ် သတိပြု စစ်ဆေး ကြည့်ရှု
ကြရာ၏။ ကြည့်ရှုကြပါကုန်....။

လျှပ်စစ်ပမာ ၅-ခန္ဓာ

အဒဿနတော အာယန္တိ၊ ဘင်္ဂါ ဂစ္ဆန္တိ ဥဒဿနံ။
ဝိဇ္ဇေပ္ပပါဒါဝ အာကာသေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝယန္တိစ။

(ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်)

အနက်မှန်ကား။ ။ အဒဿနတော = ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ်
ခံရသော သဘောဟူသမျှတို့သည် မသိ မမြင်နိုင်ရာ အရပ်မှ၊
အာယန္တိ = လက်ရှိဇွေ့ကြုံ ဆုံရဘိသကဲ့သို့ ထင်စရာ ပေါ်လာ
ကြကုန်၏။ ဘင်္ဂါ = ထင်စရာ အကြောင်းရင်း မူလက ကင်းမဲ့ပါ

လျက် လှုံ့ဆော်ချက်ကောင်းတဲ့ အရှိန်ကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်
လာရသည့် သင်္ခါရနယ် သက်ဆိုင်ရာ ဘာဘာညာညာ ထင်စရာ
အချက်တို့သည် ကွယ်ပျက်ခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ=ရောက်ကြ၊ သွားကြ
ရရှာကုန်၏။ ဘင်္ဂါ=ပျောက်ကွယ် ပျက်စီး အချည်းနှီး ဖြစ်ကုန်
ပြီးနောက်၊ အဒဿနံ = ဘယ်နေရာမှ စပျံ့၍ နေရှာတယ် ဆို
သည်ကို နေရာဌာနနှင့်တကွ ပြောဆို ဝန်ခံနိုင်စရာမရသဖြင့်
အတိအကျအနေဖြင့် မသိမြင်နိုင်ချေ၊ အာကာသေ = ကောင်း
ကင်၌၊ ဝိဇ္ဇေပုဂ္ဂါဒါဝ = လျှပ်စီးလက်သကဲ့သို့၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိစ = ပေါ်
လည်း ပေါ်လာကြကုန်၏၊ ဝယန္တိစ = ပျက်လည်း ပျက်ကြရ
ကုန်၏။

အနုပ္ပန္နပုဗ္ဗာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဥပ္ပန္နာ နိရုဇ္ဈန္တိ။
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်)

အနက်မှန်ကား။ ။အနုပ္ပန္နပုဗ္ဗာ = ရှေးက မဖြစ်ဘူးကုန်
ဘဲလျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ = ယခုမှဘဲ ဖြစ်ပေါ်ဆဲလို့၊ ပြောဆိုဘို့ရာ
အကြောင်းအရာမျှ သဘာဝဟု ပြောလိုသူတို့၏ ဆန္ဒအရ ဖြစ်
ပေါ်လာကြရကုန်၏၊ ဥပ္ပန္နာ = မူလအကြောင်းရင်း ကင်းမဲ့ပါ
လျက် လှုံ့ဆော်ချက်အရနှင့်သာ ပေါ်လာရသဖြင့် ဖြစ်ယောင်
ရှိယောင် ဟန်မဆောင်နိုင်သည့် အဖြစ်မျိုးတွေ ဖြစ်ပေါ်ကြပြီး
နောက်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ=မူလကအတိုင်း မဆိုင်းမတူ အနတ္တလို့၊ ဝန်ခံ
ရှာလျက် ပျောက်ပျက် ကွယ်ဝပ် တမဟုတ်ခြင်း ချုပ်ဆုံးခြင်း
သဘောသာ အဖတ်တင်ရှာကြရကုန်၏။

စံပြဝိပဿနာ

အစ္ဆရာသဃ်ဋ္ဌမတ္တမ္ပိ၊ ဘဝံ နဝဇ္ဇေမ္ပိ။

အနက်မှန်ကား။ ။အစ္ဆရာသဃ်ဋ္ဌမတ္တမ္ပိ=လက်ဖျတ်တတွက် လျှပ်တပြက် မျက်တောင်တခတ်ကလေးမျှလောက်လည်း၊ ဘဝံ= ဖြစ်၊ ဆိုသည့် သဘောကလေးကို(ဝါ)ဖြစ်စကောင်းသေးသည်ဟု ထင်မှတ်မှုသဘောကလေးကို၊ နဝဇ္ဇေမ္ပိ=ငါဘုရားမချီးမွမ်းချေ။

ဆိုလိုတော်မူရင်းမှာ တစက္ကန့်လောက်တော့ ဖြစ်စကောင်း သေးသည်ဟု ထင်မှတ် ယူဆသေးလျှင် ၎င်းဝါဒကို ငါဘုရား အလို မရှိဘူးဟု ဖြစ်၏။ အကြောင်းမူကား (ဖြစ်)ဟု ထင်လိုက် သည်နှင့်တပြိုင်နက် သံသရာ လည်သွားပြီ ဖြစ်၏။ သံသရာ ဆို သည်မှာ ဤ ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ ပွတ်(၁၈)ပါးပင် ဖြစ်တော့၏။

(ငါ, သူတပါး, ယေဘုကျား, မိန်းမ မဟုတ်၊ ရုပ်နာမ် နှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၈-ပါးသာ အမှန်ဟုတ်သည်၊ ထိုရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ် တို့သည် ဖြစ်ပြီး ပျက်နေကြသည်ဟု သန္တတိ ဃန, ကိစ္စ ဃန, အာရမ္မဏဃန, သမူဟဃနများ ဖြစ်ကြသော ဓာတ်ဃနတို့ကို အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တလုပ်၍ ဟောပြော ရေးသား နေ ကြ ခြင်း သည် နေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့ အတွက် သံသရာကို ဖြတ်နိုင်သောနည်းမျိုး မဟုတ်ချေ။ ပရမတ် ဃနကလေးရှိလျှင် ငါ, သူတပါးစသော ပညတ် အမျိုး မျိုး အမှန် ပေါ်ထွက်ရပေမည်။ သို့အတွက် ပရမတ် ဃနကို ချေဖျက်နိုင်ဘို့သာလျှင် လိုရင်းဖြစ်၏)။

စံပြဝိပဿနာ

သံသရာဆုံးပုံ

အနုမတက္ကေယံ ဘိက္ခဝေ သံသာရော
ပုဗ္ဗဟောဋ္ဌိ နပညာယတိ။

(သံယုတ်ပါဠိတော်)

အနက်မှန်ကား။ ။ဘိက္ခဝေ=ချစ်သားတို့၊ အယံ သံသာ
ရော = ဤအာရုံ တခုနှင့်တခု ဂရုမစိုက်ဘဲ မနေသာလောက်
အောင် ဆက်ကာ၊ ဆက်ကာ ဖြစ်ပေါ် ကျင်လည်နေရသော
သဘောတွေသည်၊ အနုမတက္ကေယံ=အဆုံးမထင်ချေ၊ ပုဗ္ဗဟောဋ္ဌိ=
ဘယ်အာရုံက ရှေးဦး အစဟူ၍၊ နပညာယတိ=သိမ်းပိုက် ထင်
မှတ်စရာ မရှိနိုင်ချေ။

ဘယ်အာရုံ ဘယ်သဘောက အစဦးလဲဟု ပြောမပြနိုင်ဟု
ဆိုလိုတော်မူ၏။ အာရုံတခုနှင့်တခု ထွေးလုံး ရစ်ပတ် အဆက်
မပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကိုပင် သံသရာဟုခေါ်၏။

ခန္ဓဘေဒေါ မရဏံ၊ ဇာတိ တပ္ပါတု ဘာဝတော၊
ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋ္ဌိ၊ ဓာတု အာယာတနာနဉ္စ၊
အဗျောဇ္ဈိန္ဒ ဝတ္တမာနာ၊ သံသာရေတိ ပဝုစ္စတိ။ ။

(ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ)

အနက်မှန်ကား။ ။ခန္ဓဘေဒေါ = အာရုံငါးပါး အစ
ရှိသော သဘောတရားများ ချုပ်ဆုံးခြင်းသာလျှင်၊ မရဏံ=
သေခြင်းမည်၏၊ တပ္ပါတုဘာဝတော=ထိုအာရုံတခုခု အစ၊အဦး
ပေါ်လာခြင်းသည်သာလျှင်၊ ဇာတိ=ဖြစ်ခြင်းမည်၏၊ ခန္ဓာနဉ္စ=
(၂၀၃)

ခန္ဓာငါးပါးတို့၏၎င်း၊ ဓာတုအာယတနနဉ္စ = ဓာတ် ၁၈-ပါး၊
အာယတန ၁၂-ပါးတို့၏၎င်း၊ အဗ္ဗောဓိန္ဒ = မပျက် ပုံသေ၊
ဝတ္ထမာနာ = ဖြစ်၍နေသော၊ ပဋိပါဠိ = အစဉ်ကို၊ သံသာရောတိ =
သံသရာဟူ၍၊ ပဝုစ္စတိ = ဆိုအပ်၏။

ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ်ခံရသော ပရမုတ်သဘောတရားတို့သည်
အကြောင်းညီညွတ်ပါက ညီညွတ်သလို အစဉ်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကို
သံသရာဟု ခေါ်၏။ အားလုံးသော သဘောတရားတို့သည်
အသီးသီး ချုပ်ငြိမ်းနေကြသော နိရောဓ ဓမ္မချည်း ဖြစ်ကြောင်း
ကို ကျပ်ပြည့် သိမြင်သောအခါ သံသရာပြတ်လေ၏။ အကြောင်း
သဘောလည်း ချုပ်ငြိမ်းပြီး အကျိုးသဘောလည်း ချုပ်ငြိမ်းပြီး
ဖြစ်ကြသည်ကို သိမြင်သဖြင့် အကြောင်းပြတ်၍ အကျိုးရပ်
တော့၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပြတ်၏။

နာမ်နှင့် ရုပ် မချုပ်သမျှ မရနိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုသော အဂ္ဂိရတ်
စကားကဲ့သို့ နာမ်နှင့်ရုပ်၊ နဂိုပကတိ ပင်ကိုယ်သဘာဝအားဖြင့်
ချုပ်ငြိမ်းပြီး ဖြစ်နေကြသည်ကို သိမြင်မှသာလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို
ရ၏ဟု ဆိုလို၏။ “နာမ်နှင့် ရုပ် ချုပ်ပုံသိက ရ၏ နိဗ္ဗာန်” ဟု
ဆိုသင့်၏။

ရုပ်နာမ် မဖြစ် မပျက်နိုင်ပုံ

ဣမေ ရူပါ ရူပဓမ္မာ ဥပ္ပါဒ ပဒေသေယေဝ နိရုဇ္ဈိတော
ကေသဂ္ဂမတ္တံ ပိ ဒေသန္တရသင်္ကမနိနာမ နတ္ထိ။

(၂၈၄)

စံပြဝိပဿနာ

အနက်မှန်ကား။ ။ဣမေရူပါရူပဓမ္မာ = ဤ ရုပ်နာမ်ဟု
အသမုတ်ခံရသော သဘောတရားဟူသမျှတို့သည်။ ဥပ္ပါဒပဒေ
သေယေဝ = ဖြစ်သည်၊ ရှိသည်ဟု ဆိုသော နေရာ၌သာလျှင်၊
နိရုဇ္ဈိတံ = မဖြစ်၊ မရှိနိုင်ဘဲ ကွာရှဲချုပ်ငြိမ်းကြ၍၊ ကေသဂ္ဂမတ္တံ
ပိ = ဆံခြည် တဖျားခန့်မျှလည်း၊ ဒေသန္တရ သက်မန်နာမ =
နောက်တဖြစ် နောက်တဖျားသို့ လျှောက်သွား ရှေ့ပြောင်းနိုင်
ဘို့ရာ အရာဌာနသည်၊ နတ္ထိ = မရှိနိုင်ချေ။

ဆိုလိုရင်းမှာ ရုပ်·နာမ်ဟု အသမုတ်ခံရသော ပရမတ်
သဘောကလေးကို တခုစီ-တခုစီ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် စဉ်းစား ဝေ
ဘန် ကြည့်ရှုသောအခါ ထိုသဘောတရားကလေးသည် သူ့
ဟာသူ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သောသတ္တိ၊ သူတပါးကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်
သော ဗျာပါရသတ္တိမရှိ၍ ဆံခြည်တဖျားခန့်မျှ အရှေ့မခံနိုင်ဘဲ
ပျောက်ကွယ်ချုပ်ငြိမ်းနေသော သဘောဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို၏။
ဤကဲ့သို့ အမြင်မှန်ကိုရလျှင် သန္တတိအစဉ်ပြတ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
စက်ရဟတ်ရပ်တော့၏။

ရုပ်နာမ်၏ သဘောအကျဉ်းချုပ်

ရူပံဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ၊ သင်္ခတံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ
ခယဓမ္မံ၊ ဝယဓမ္မံ၊ ဝိရာဂဓမ္မံ နိရောဓဓမ္မံတိ။ ။
(ဝိဘင်းပါဠိတော်)

အနက်မှန်ကား။ ။ဘိက္ခဝေ = ချစ်သားတို့၊ ရူပံ = စက္ခုရုပ်
စသည်ဖြင့် အသမုတ်ခံရသော သဘော တရားကလေးသည်

စံပြဝိပဿနာ

အနိစ္စံ = မခိုင်ခန့်သော သဘောဖြစ်၏။ သင်္ခတံ = အကြောင်း
တရားတို့ ပေါင်းစည်းပြုပြင်၍ တခံတည်းခံနေရသော သဘော
ဖြစ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ = အခြားသဘောကို အားကိုးပြီးမှ ဖြစ်
ပေါ်လာရသော သဘောဖြစ်၏။ ခယဓမ္မံ = ကုန်ခန်းခြင်း
သဘောဖြစ်၏။ ဝယဓမ္မံ = ပျောက်ပျက်ခြင်း သဘောဖြစ်၏။
ဝိရာဂဓမ္မံ = သဘောတရား တခုနှင့်တခု ကင်းပြတ်ခြင်း သဘော
ဖြစ်၏။ နိရောဓဓမ္မံ = ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသဘောဖြစ်၏။

ဤ ပဋိတော်အတိုင်း သဘောတရား အသီးသီးပေါ်၌
တရားဦးခေါင်းဆုံးအောင် ကျပ်ပြည့်သိလျှင် အသိပိုင်လျှင်
သာသနာတော်အတွင်း၌ တူဖြစ်ကျိုး နပ်ရတော့၏။ တရား
အပေါင်းတို့တွင် (ဝိရာဂ) တရားကို သိခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး
ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း အထက်က ရှင်းပြခဲ့ပြီးဖြစ်၏။

ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာ နေယျသင်တန်းဆွေးနွေးချက်

၁၃၁၅-ခု၊ တပို့လဆန်း ၁၀-ရက်နေ့ ည ၉-နာရီအချိန်၌
ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာနေယျသင်တန်းဝင် ဦးဘသိန်းနှင့် မောင်သိန်း
ဟန်တို့သည် အောက်ပါအတိုင်း တရားဆွေးနွေးကြ၏။ ၎င်းတို့၏
ဆွေးနွေးချက်များကို ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာအဖွဲ့ချုပ် မဟာနာယက
ကျောက်ပုံဆရာကြီး ဦးစံရင်းထံသို့ တင်ပြလျှောက်ထားပြီး လျှင်
ဆရာကြီး၏ ဆုံးဖြတ် ညွှန်ကြားချက်များကိုပါ ဤ ဆွေးနွေး
ချက်များ၏ နောက်ပိုင်း၌ ထည့်သွင်းပေါ်ပြထား၏။

စံပြဝိပဿနာ

မောင်သိန်းဟန်။ ။ ကျွန်တော်မေးစမ်းပါရစေ ဦးဘသိန်း ခင်ဗျား၊ ကြံစည်သမျှ၊ တွေးတောသမျှ၊ အားထုတ်သမျှ၊ စိတ်ကူး သမျှတွေသာ ပျောက်ပျက်ကုန်ခန်းတယ်။ သည့်ပြင် သဘော တွေကတော့ ပျောက်ပျက်ကုန်ခန်းခြင်းမရှိဆိုတဲ့သဘောကလေး ကို ကျွန်တော်ရဲ့ ဉာဏ်မှာ မရှင်းလင်းပါသဖြင့် ၎င်း သဘော ကိုဘဲ ရှင်းပြစမ်းပါ။

ဦးဘသိန်း။ ။ ယခု မောင်သိန်းဟန်ရဲ့ မေးမြန်းချက်အရ ကြံစည်သမျှ၊ တွေးတောသမျှ၊ အားထုတ်သမျှ၊ စိတ်ကူးသမျှတွေ သာ ပျောက်ပျက်ကုန်ခန်းတယ်။ တခြားဟာတွေ မပျောက် ပျက် မကုန်ခန်းဘူးလို့ ဆိုတဲ့စကားကို အသားထုတ်လိုက်လျှင် လိုရင်းမှာ အချက် ၂-ချက်ထဲဘဲ တွေ့ရတယ်။

၁-အချက်က ကြံစည်အားထုတ်သမျှသာ ပျောက်ပျက် တယ်။

၂-အချက်က မကြံစည် အားမထုတ်ဘဲထားလျှင် အေး တယ်လို့ ဆိုအာဘဲ မဟုတ်ပါလား။

ဟန်။ ။ ဟုတ်ပါတယ်....။ အဲဒီ အချက် ၂-ချက်ပါဘဲ ခင်ဗျား။

သိန်း။ ။ ကောင်းပြီ၊ အဲဒီ ၂-ချက်မှာ မောင်သိန်းဟန်က ဘယ်လမ်းကို ကြိုက်ပါသလဲ။ ၁-နံပါတ်သမ်းကိုဘဲ လိုက်မှာ လား၊ ၂-နံပါတ်သမ်းကိုဘဲ လိုက်မှာလား၊ မောင်သိန်းဟန်ရဲ့ သဘောကိုသာ ပြောပြစမ်းပါ။

စံပြဝိပဿနာ

ဟန်။ ။ဘယ်လွမ်းကိုမှ မလိုက်တတ်၍ မေးမြန်းရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

သိန်း။ ။ဘာပြုလို့ မလိုက်တတ်ပါသလဲ ပြောပြစမ်းပါ။

ဟန်။ ။ကျွန်တော့် သဘောမှာ ဆုံးနေပြီ ထင်လို့ပါ။

သိန်း။ ။ဘယ်လို ဆုံးနေပါသလဲ။

ဟန်။ ။နံပါတ် ၁-အချက်အရ ကြံစည်သမျှ၊ တွေးတော သမျှ၊ အားထုတ်သမျှ၊ စိတ်ကူးသမျှတွေသာ ပျောက်ပျက်တယ် ဆိုထားတော့ ထပ်မံကြံစည်စိတ်ကူးပြန်လဲ အပျောက်အပျက် ခံနေရမှာဘဲ။ အဲဒါကြောင့် မထူးတော့ဘူး။ မကြံစည်ဘဲ နေ တာက ကောင်းသေးတယ်လို့ ဆိုပြီး ဆုံးနေတာပါ။ နံပါတ် ၂-အရ ဆုံးနေပုံကတော့ မကြံစည်၊ မတွေးတောဘဲ ထားလိုက် တော့ အေးနေတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ဘာပြုလို့လဲ ဆိုလျှင် ကြံစည်သမျှသာ ပျောက်ပျက်တယ်ဆိုတော့ မကြံစည်ဘဲ ထား တာက အေးသေးတယ်။ ကျွန်တော့်အထင်မှာ နိဗ္ဗာန်များတောင် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နေမလားလို့ဘဲ ထင်မိပါ၍ အဲသည်တွင်ဘဲ ဆုံးနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် နည်းလမ်း ကျ၊မကျ၊ ဆုံးမဆုံး၊ ဟုတ်-မဟုတ်ကို ကိုတိုတုတ်တုတ်လောက် ဖြေကြားစေလိုပါ တယ်ခင်ဗျား။

ဟန်။ ။ဒါဖြင့်ရင်.... နည်းလမ်း ကျတယ် ဆိုတာက ဘယ်လိုလဲ....။ မဆုံးပုံ-မဟုတ်ပုံက ဘယ်လိုပါလဲ။ လမ်းကျ

စံပြဝိပဿနာ

မကျပုံ၊ မဆုံးသေးဘူး၊ မဟုတ်သေးဘူးဆိုတာက မဆုံးပုံ မဟုတ်ပုံကို ပြောပြပါမယ်။

ကြံစည် တွေးတောသမျှသာ ပျောက်ပျက်တယ် ဆိုတာ အဲသည်လိုဘဲ တွေးတောတာ မှန်ပါတယ်။ အဲဒီလို တွေးတာကို တိုတိုဖြေရလျှင် နည်းလမ်းတော့ ကျပါရဲ့။ မဆုံးသေး၊ မဟုတ်သေးပါ။ အဲသည်လို မဆုံးပုံ-မဟုတ်ပုံမျိုးကို မောင်သိန်းဟန်နှင့် တကွ မည်သူမျှ မငြင်းနိုင်၍ နည်းလမ်းမှန်ပါတယ်။

နံပါတ် ၂-အချက်အရ ကြံစည်သမျှသာ ပျောက်ပျက်တယ် ဆိုတော့ မကြံစည်ဘဲထားတာက အေးသေးတယ်လို့ ယူဆခြင်း သည် မည်သူမျှ မငြင်းနိုင်၍ နည်းလမ်းမှန်ပါတယ်။ သို့ရာတွင် ဒီနေရာမှာ ဆုံးထားပါက မဆုံးထိုက်တဲ့နေရာတွင် ဆုံးနေ၍ မဟုတ်သေးပါ။ ဒါ့ကြောင့် နည်းလမ်းမှန်သော်လဲ မဆုံးပုံ-မဟုတ်ပုံ သဘောကလေးကို မောင်သိန်းဟန်ရဲ့ဉာဏ်က လက်ခံနိုင်၊ မခံနိုင်ကိုတော့ မပြောတတ်ပါ။ ကျုပ်သိသလောက် ဝေဘန် ပြလိုသည်မှာ မကြံစည်ဘဲထားတာက အေးသေးတယ်ဆိုတဲ့ နံပါတ် ၂-အချက်ကို မလိုက်ရပါ။ ကြံစည်သမျှသာ ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းတယ်ဆိုတဲ့ ၁-နံပါတ်အချက်ကိုသာ လိုက်ရပါမယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် မကြံစည်ဘဲ အထားခံရတဲ့ သဘောမျှား သည် အကြံအစည်မခံရ၍ အပျောက်အပျက် မခံရသောကြောင့် အလိုလို အေးပြီးဖြစ်နေသဖြင့် အဲဒါကို စဉ်းစားစရာ မလိုတော့ပါ။ အကြံအစည်ခံရတဲ့ ပျောက်ပျက်မှုသဘောကိုသာ ပျောက်ပျက်လို့ မဆုံးနိုင်သလိုဖြစ်၍ ဝေဘန်စရာ မဆုံးသေးပါ။ ဘယ်လို

စံပြဝိပဿနာ

မဆုံးပါသလဲဆိုရင် ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းမှ သဘောတော့သာ ဖြစ်နေတာဟာ ဘယ်တော့မှ မဆုံးပါ။ ဒါကြောင့် ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းတတ်တဲ့သဘောတော့သာ ဖြစ်နေတာကို ဘယ်လိုနည်းနှင့်မျှ မတတ်နိုင်ကြောင်းကို ကျပ်ပြည့်သိပါက အဲသည် ဖြစ်သဘောအပေါ်၌ သိမ်းပိုက် ယူငင်လိုတဲ့စိတ် ချုပ်ငြိမ်းသွားပါတယ်။

ဟန်။ ။ဒါဖြင့် ဦးဘသိန်း နောက်ဆုံးပိတ် ပြောကြားချက်အရ ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းနေတဲ့ သဘောတော့သာ ဖြစ်ပေါ်နေတယ်။ ထောက်တည်ရာမရတဲ့ သဘောတော့သာ ဖြစ်ပေါ်နေတယ်ဆိုတော့ အဲသည်ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့သဘောတော့အပေါ်၌ သိမ်းပိုက် ယူငင်လိုတဲ့စိတ် ချုပ်ငြိမ်း ကင်းပြတ်သွားတဲ့ သဘောကိုတော့ ကျေနပ်ပါတယ်။ နို့ပေမဲ့ ကျွန်တော် ဖြစ်နေတာက သိမ်းပိုက် ယူငင်လို့ မရတဲ့ သဘောတော့၊ ထောက်တည်ရာမရတဲ့ သဘောတော့၊ အချည်းနှီးဖြစ်နေတဲ့ သဘောတော့၊ ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းနေတဲ့ သဘောတော့၊ အနှစ်အသားမရှိတဲ့ သဘောတော့၊ သူ့အလိုလိုကို သူ့ကိုယ်တိုင် အစိုးမရတဲ့ သဘောတော့သာ ဝိုင်းဝိုင်းလည်အောင် နှိပ်စက်နေကြတာကို တချက်ထဲနဲ့ အေးငြိမ်းသွားအောင် ဘယ်လို တော်လှန်ရမလဲ၊ ဘယ်လို ဆင်ခြင်ရမလဲ။

သိန်း။ ။ဘယ်လိုဘဲ တားမရ၊ ဆီးမနိုင်အောင် ဝိုင်းဝိုင်းလည် ဖိစီး နှိပ်စက်ကြပေမဲ့ ၎င်းတို့ခေါ်ရာသို့ လိုက်မသွားနိုင်အောင် အမိန့်တော် ပြန်တမ်းတစောင် ထုတ်ချမည်မှာ....

စံပြဝိပဿနာ

“အသင်ဘို့သည် ကျွန်ုပ်အား ဖိစီးနှိပ်စက်ကြပေမဲ့ အသင်ဘို့ ကိုယ်တိုင် ထောက်တည်ရာ မရတဲ့ သဘောတွေဘဲ၊ အလကား အချည်းနှီးသဘောတွေဘဲ၊ အားကိုးစရာ၊ သိမ် ပိုက် ယူငင်စရာ ရတဲ့ သဘောတွေဘဲ”လို့ ဆင်ခြင်လိုက်ရမယ်၊ ဘယ်လိုဘဲ အာရုံနှင့် ပူးတွဲကျရောက်လာကြပေမဲ့ “ထောက်တည်ရာရနိုင်တဲ့ သဘောနှင့် ဘာမျှ မလက်ဆိုင်သောကြောင့် နဲနဲကလေးတော့ ဖြင့် ထောက်တည်ရာ ရလိမ့်ဦးမယ်....လို့ ထင်မှတ် စွဲယူနေတဲ့ သဘောဟာ အလိုလို အေးငြိမ်း ချုပ်ဆုံးသွားတာကိုဘဲ နိဗ္ဗာန်” လို့ ခေါ်နိုင်ပါတယ်။

အဲသည်ကဲ့သို့ ဂရုမစိုက် အရေးမယူနိုင်ကြောင်းကို သင်္ခါရ ပေက္ခာမင်းကြီး၏ တံဆိပ် ရိုက်နှိပ်ပြီး ပြန်တမ်းတစောင် ထုတ်ရ ပါမယ်။

ဟန်။ ။ အဲသည်အခိုက် မဟုတ် မမှန်ပေင်္ဂီထိုင်ကာ အစွဲ မှားနေကြတဲ့ ရုပ်-နာမ်-ခေင် ဆိုင်ရာ အလွဲသမားတို့ ဘယ်လို ဖြစ်ကုန်ကြပါသလဲ။

သိန်း။ ။ ထောက်တည်ရာ၊ ပုန်းအောင်းရာ၊ ကိုးကွယ်ရာ နဲနဲကလေးလောက်တော့ဖြင့် ရစကောင်းသေးဘယ်လို့ ထင်မှတ် စွဲဆို သိမ်းပိုက်လိုတဲ့စိတ်တွေ ရွှေ့လျော့ ကင်းပြတ် ချုပ်ငြိမ်း ခြင်းသို့ ရောက်သွားပြီး တကယ်သင်မှတ်မှု အေးငြိမ်းတဲ့ သဘော သန္တိသုခသာ ကျန်ရစ်ခဲ့ပါတယ်၊ အဲသည်အချက်ရောက်မှ ဆုံး ခန်းတိုင်အခြေသို့ ဆိုက်ရောက်သွားပြီလို့ ဆိုသင့်ပါတယ်။

စံပြဝိပဿနာ

ဟန်။ ။ဒါဖြင့်ရင် အဲသည် အေးငြိမ်းမှုသဘောခေါ်တဲ့ “သန္တိသုခနိဗ္ဗာန်”ဟာ ဘယ်လိုအနေနဲ့ ကျန်ရစ်ခဲ့ပါသလဲ။

သိန်း။ ။အောက်ပါ အချက်ကြီး ၃-ချက်ကို ဂုဏ်ယူလျက် ကျန်ရစ်ခဲ့ပါတယ်။

(က) တကယ်ထင်မှတ်မှု အေးငြိမ်းတဲ့သဘော။

သန္တိလက္ခဏဂုဏ်။

(ခ) တကယ် ထင်မှတ်နေမှုနောက်သို့ လိုက်စရာ ရှာမ တွေ့ဘဲ တကယ် ထင်မှတ် စွဲယူ သိမ်းပိုက်တတ်တဲ့ သဘောတရား (တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ)များနောက်သို့ ရှေ့လျော့ လိုက်ပါမှုမရှိတဲ့ အဓမ္မတိရသဂုဏ်။

(ဂ) ဘာဘဲ၊ ညာဘဲ....လို့ အရှုခံရတဲ့ သဘောများနှင့် ရှုတတ်တဲ့ ဝိပဿနာစိတ်တို့ အပေါ်၌ ဘာဘာ ညာညာ တွေးတောစရာ အရိပ် နိမိတ် မရှိတဲ့အပြင် ဖြစ်သဘောအပေါ်၌ ထောက်တည်ရာမရပုံကို သိ သဖြင့် သိမ်းပိုက် စွဲလမ်းလိုတဲ့စိတ်ခေါ် အရိပ်နိမိတ် မရှိခြင်း၏ အကျိုးဖြစ်တဲ့....

အနိမိတ္တ ပစ္စုပ္ပန်ဂုဏ်။

အဲသည် ဂုဏ်သုံးပါးတို့ဖြင့် ထင်ရှားစွာ ပြောပြ ဂုဏ်ယူရ လောက်အောင် ဟန်ကျလျက် သူတပါးကိုတောင် ပြောမပြ နိုင်ဘဲ ကိုယ်တိုင်သာ သိရှိခံစားခွင့်ရနိုင်တဲ့ (ပစ္စတ္တံ ဝေဒိ တံဗ္ဗော ဝိညုဟိ)ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေနဲ့ မကုန်မခန်း မပျက် မစီးဘဲ အမြဲကျန်ရစ်ခဲ့ပါတယ်။

(၂၉၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဟန်။ ။ကောင်းပါပြီ....။ အဲသည် အခြေ ဆိုက်ပြီးမှ ထောက်တည်ရာမရတဲ့ သဘောတွေနဲ့ တွေ့ရင် ဘယ်လို လုပ်ရအုံးမလဲ။

သိန်း။ ။ဒါကတော့ ထောက်တည်ရာ မရတဲ့ နယ်ထဲ ရောက်မိရင်တော့ သူ့နယ်ထဲမှာဘဲတွေ့မှာ၊ ရှိမှာပေါ့။ အဲဒီလို တွေ့တော့ “အသင်သည် ထောက်တည်ရာရနိုင်တဲ့ သဘောမှ ကင်းဆိတ်နေတဲ့ သဘောဘဲ ထောက်တည်ရာ၊ ပုန်းအောင်းရာ ရနိုင်တဲ့သဘောနဲ့ ဘာမျှ မဆိုင်တဲ့သဘောဘဲ....”လို့ ဆိုပြီး ပယ်ချလိုက်ပါ။ ပါဠိလို သင်္ခါရူပေက္ခာဉာဏ်နှင့် မှတ်ထုတ် လိုက်ပါ။ တနည်း.... ဥပေက္ခာထားထိုက်တဲ့ သဘောတွေကို သိလျက်သားနဲ့ ဥပေက္ခာထားလို့ မရသေးလျှင် သင်္ခါရူပေက္ခာ ဉာဏ်နှင့် အထပ်ထပ်ပုတ်ထုတ်ပါ။ တဖြေးဖြေး ဥပေက္ခာထား နိုင်တဲ့ ခိုင်မြဲတဲ့စိတ်တွေ ပေါ်ထွက်လာပါလိမ့်မယ်။ ခိုင်မြဲတဲ့ စိတ်တွေ ပေါ်ထွက် လာပါလိမ့်မယ်။ ခိုင်မြဲတဲ့ စိတ်ဆိုတာ တကယ်ထင်မှတ်မှုနောက်သို့ လိုက်ခြင်းဟာ အပျောက်ပျက်ခံရရုံ မှန်းသိတော့ ဟန်အုံးမှာဘဲလို့ ထင်မှတ်စွဲယူနေတဲ့စိတ်ချုပ်ငြိမ်း သွားတာကို သိပါတယ်။ သည်အယူအဆသည် မှန်ကန်ခိုင်မြဲ နေတာကို ခိုင်မြဲတဲ့စိတ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ပါဠိလိုတော့ (နိဗ္ဗာ နန္တိနိစ္စံ ဓုဝံသဿတံ)တဲ့။ နိဗ္ဗာနန္တိ=နိဗ္ဗာန်ဆိုသည်မှာ၊ နိစ္စံ= မြဲ၏၊ ဓုဝံ=ခိုင်ခံ့ ၏။ သဿတံ= ဤ သဘောကလွဲ၍ တမျိုး တမည်ထင်မှတ်ကာ တုန်လှုပ်ချောက်ချား ပြောင်းသွားစရာ အယူဝါဒမရှိ။

စံပြဝိပဿနာ

ဟန်။ ။သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်နဲ့ ပုတ်ထုတ်လိုက်တော့ အေး သဘောနိဗ္ဗာန်သာ ကျန်တော့ဘယ်ဆိုတဲ့ နေရာမှာ ခပ်ရှင်းရှင်း ကလေး ပြောပြစေချင်ပါတယ်။

သိန်း။ ။သင်္ခါရုဆိုတာက ဗမာလို (ဖြစ်) သဘောလို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ ဥပေက္ခာဆိုတာက ဂရုမစိုက်၊ မသိမ်းပိုက်ဘဲ ထားတာကို လျစ်လျူရှုမှုလို့လဲ အဓိပ္ပာယ် ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် (ဖြစ်) သဘောခေါ်တဲ့ သင်္ခါရုကို ဂရုမစိုက်ဘဲ ဥပေက္ခာထားတတ်ရမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဘာပြုလို့ (ဖြစ်) သဘောကို ဥပေက္ခာထားရပါသလဲလို့ ဆိုလို့ ရှိသင် (ဖြစ်) သဘောကိုယ်တိုင်က ကိုးကွယ်ထောက်တည်ရာမရတဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်နေကြတဲ့ အဖြစ်မျိုးတွေဖြစ်ကြလို့ သိမ်းပိုက်ယူငင်လို့ မရနိုင်တဲ့အဖြစ်မျိုးကို သိမ်းပိုက်နေပေမဲ့ အပိုအလကားဘဲ ပင်ပန်းရုံသာ အဖတ်တင်မှဘဲလို့ သိတော့ ဥပေက္ခာထားထိုက်တယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၌ သိထားရန် အချက်ကြီး ၆-ချက် ရှိပါတယ်။

- ၁။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၌ သစ္စာ ၄-ပါး ပါဝင်သွားပုံ။
- ၂။ အရင်၊ ခု၊ နောင်-ဆိုတဲ့ ကာလ ၃-ပါး လွတ်ပုံ။
- ၃။ တဒင်္ဂပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘနုပဟာန်၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန် ၎င်း ၃-ပါး ပယ်ပုံ။

စံပြဝိပဿနာ

၄။ ကြောက်ခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်းဆိုတဲ့ ဘယနှင့် နန္ဒီကို ပယ်၍ ဥပေက္ခာသက်သက်၌တည်ပုံ။

၅။ အားလုံးကုန် သင်္ခါရတို့ကို ဥပေက္ခာထားနိုင်ရန် လွတ်မြောက်နိုင်ရန်အတွက် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ကို အကူအညီတောင်းပုံ။

၆။ နိဗ္ဗာန်ကို အကူအညီတောင်း၍ ဆင်ခြင်ရာ နိမိတ်ကြီး ၄-ပါး လွတ်မှုအပေါ်၌ တည်နေပုံတို့ကို တို့တို့ရှင်းပြပါမယ်။

၁။ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သဘောကို သင်္ခါရ ခေါ်ပါတယ်။ အဲသည်သင်္ခါရသည် သူ့အကြောင်း ယုတ္တိနှင့်တကွ အမှန်ရှိနေခြင်းကြောင့် သမုဒယသစ္စာဖြစ်ပါတယ်။ သူ့အကြောင်းနှင့် သူ့အကျိုး အမှန်ရှိနေသော်လဲ ထောက်တည်ရာမရတဲ့အနေနှင့်သာ ရှိကြောင်း အမှန်ဖြစ်၍ ဒုက္ခသစ္စာခေါ်ပါတယ်။ အဲသည်လို သင်္ခါရအပေါ်၌ တွယ်တာလိုမှု စိတ်ချုပ်ကွယ်သွားတာ အမှန်ဖြစ်၍ နိရောဓသစ္စာခေါ်ပါတယ်။ အဲသည် ၃-ပါးကို သိမြင်နိုင်တဲ့သဘောတရားလဲ အမှန်ရ၍ သိမြင်မှုကို မဂ္ဂသစ္စာခေါ်ပါတယ်။

၂။ ကာလသုံးပါးလွတ်ပုံမှာ ယခုဖြစ်ပေါ်ဆဲလိုပင် ဝေဘန်ခွဲစိတ်ကြည့်လျှင် ယခုလက်ငင်း သိမ်းပိုက်အားကိုးစရာမမြင်ပါ။ ယခုတောင်မမြင်ရလျှင် အရင်ကလဲ မဟုတ်ခဲ့လို့ပေါ့၊ ဒါဖြင့် နောက်ကိုလဲ မထူးပါဘူး၊ အားကိုးစရာ သိမ်းပိုက်စရာမရှိတဲ့ အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်ကုန်ကြမှာဘဲ။ ဒါကြောင့် ကာလ

စံပြဝိပဿနာ

၃-ပါးထဲမှာရှိတဲ့ သင်္ခါရတို့ကို လက်လွှတ်ပြီး ဥပေက္ခာ သက်သက်၌ တည်ပါတယ်။

၃။ ပဟာနံ ၃-ပါးပယ်ပုံမှာ ထောက်တည်ရာမရတဲ့သင်္ခါရသဘောအပေါ်၌ ကိုးကွယ်ရာမမြင်သဖြင့် မသိမ်း မပိုက်တော့ဘဲ ဥပေက္ခာဖြစ်သွားတဲ့ အခိုက်အတန့်ကလေးကို တဒဂ်ပဟာနံခေါ်ပါတယ်။ သမ္မသနဉာဏ်အစ နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်အထိ ဆင်ခြင်စရာ သဘောများ ကွာဝေး၍ ကျန်ရစ်ခဲ့တာကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံခေါ်ပါတယ်။ ဒိဋ္ဌိ၊ဝိစိကိစ္ဆာတို့အတွက် ဘယ်တော့မှ ကြံစည်စိတ်ကူးစရာမရှိအောင် လုံးဝချုပ်ငြိမ်းပြတ်စဲသွားတာကို သမုစ္ဆေဒပဟာနံခေါ်ပါတယ်။

၄။ ထောက်တည်ရာမရတဲ့သဘောတွေသာ ဖြစ်နေကြတာကိုသိတဲ့ အာဒီနဝဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်အရ ထောက်တည်ရာမရတဲ့ အဖြစ်မျိုးကိုသိတော့ အဲသည် ဖြစ်သဘော သင်္ခါရအပေါ်၌ မတွယ်တာလို မချဉ်းကပ်လို မသိမ်းပိုက်လိုတဲ့စိတ်နှင့် တကွ ဟန်မကျပုံကို ဘယဉာဏ်၌ ထင်ရှားခဲ့တဲ့အတိုင်း ချဉ်းကပ်ခြင်းငှါ မထိုက်တဲ့ ဘေးကဲ့သို့ ကြောက်ရွံ့ခြင်းဘယ။ အဲသည် ဖြစ်သဘောကို သင်္ခါရမှန်းသိတော့ လက်လွှတ်လိုက်သဖြင့် အေးသဘောနိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်ကိုင်သွားတာကို နန္ဒီ။ အဲသည် ဘယ ကြောက်ခြင်း နန္ဒီနှစ်သက်ခြင်း တို့ကို ဂရုမစိုက်ဘဲ ဥပေက္ခာသက်သက်၌ တည်ပါတယ်။

၅။ သင်္ခါရကို လက်လွှတ်ထိုက်မှန်း သိတော့ လက်လွှတ်နိုင်မှု သဘောခိုင်မြဲရန် အကူအညီတောင်းရမဲ့ ဉာဏ်

(၂၉၆)

စံပြဝိပဿနာ

ပဋိသင်္ခါဉာဏ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဆိုတာ တို့တို့ ပြောရလျှင် အနိစ္စနှင့်သက်ဆိုင်တာ ၁၀၀ပါး၊ ဒုက္ခနှင့် သက်ဆိုင်တာက ၂၅-ပါး၊ အနတ္တနှင့် သက်ဆိုင်တာက ၅-ပါး၊ ပေါင်း ဝိပဿနာဉာဏ် (၄၀) တို့ကို နည်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ဆင်ခြင်တာကိုပင် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲသည် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ရဲ့ အကူအညီများများ၊ အားကောင်းလေလေ သင်္ခါရကိုလွှတ်ပြီး ဥပေက္ခာပေါ်မှာ တည်လေလေ ဖြစ်ပြီး သင်္ခါရနောက်သို့ လိုက်ပါ နောက်ကျမှုမရှိဘဲ ခိုင်မြဲလေလေ ဖြစ်ပါတယ်။

၆။ ရုပ်နာမ်လို့ အသမုတ်ခံရတဲ့ သဘောတရားတို့သည် သူ့အကြောင်းနှင့် သူ့သဘာဝ အသီးအသီး ရှိကြရာ၌ ဘယ်လိုပင် အကြောင်းယူတ္တိနှင့်တကွ သဘာဝအတိုင်း ဖြစ်နေကြပေမဲ့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တအနေနှင့်သာ ဖြစ်ရှိနေကြမှန်းကို သိတော့ အားလုံး တွင်းပြင်မကျန် သင်္ခါရတို့သည် ထောက်တည်ရာ ရနိုင်တဲ့ သဘောမှ ကင်းဆိတ်နေကြတဲ့ သဘောတွေသာ ဖြစ်နေကြ၊ ရှိနေကြပါကလားလို့ ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့အခါ ထောက်တည်ရာရတဲ့ သဘောကို စိတ်ညွတ်နေ၏။ ၎င်း သဘောကို နိဗ္ဗာန်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ တဖန် နိဗ္ဗာန်ကနေပြီး ဆင်ခြင်လိုက်လျှင် ခိုင်မြဲတယ်လို့ ထင်ယောင်ပေးတဲ့ နိစ္စနိမိတ်၊ အခိုက်အတန့်လောက်တော့ ချမ်းသာပေးတယ်လို့ ထင်မှတ်တဲ့ သုခနိမိတ်၊ ခဏကလေးလောက်တော့ သိမ်းပိုက် စွဲသိမ်းလို့ ရစကောင်းသေးတယ်လို့ ထင်မှတ်တဲ့ အတ္တနိမိတ်၊ တွယ်တာစရာ သာယာဘွယ်ဝတ္ထုကဲ့သို့ သာယာဘွယ်ကောင်းတဲ့ သုဘ

(၂၉၇)

စံပြဝိပဿနာ

နိမိတ်၊ အဲသည် နိမိတ်ကြီး ၄-ပါး နှိပ်စက် လွှမ်းမိုးနေတဲ့ဒုက္ခ
ဒဏ်ချက်ကို မခံရဘဲ လွတ်ငြိမ်း အေးမြပြီးနေပါတယ်။

အဲသည်လို နိမိတ်ကြီး ၄-ခု ချုပ်ငြိမ်း လွတ်မြောက်သွား
တော့ ယောဂီရဲ့ဉာဏ်မှာ ဘယ်လိုဆင်ခြင်စရာများ ရှိပါသေး
သလဲ ဆိုလျှင် ယခုပြောခဲ့တဲ့ နိမိတ်ဆိုးကြီးများ နောက်သို့
ယောင်ရမ်း သိမ်းပိုက် လိုက်သွားမှ ဘယ်တော့မျှ မရှိရိုး မှန်
ပါက ဆင်ခြင်စရာမရှိ၍ အေးငြိမ်းမှုဘဲ ကျန်ပါတော့တယ်။
ဘာကို အေးငြိမ်းတယ်ခေါ်ပါသလဲ၊ အေးငြိမ်းမှု သဘောကို
အေးငြိမ်းတယ်လို့ မခေါ်ပါဘူး၊ နိမိတ်ဆိုးကြီး ၄-ခုမှ လွတ်
သွားတာကိုပင် အေးငြိမ်းတဲ့ သန္တိသုခဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်ဘဲလို့ ခေါ်ရ
ပါတယ်။

(ဤအထက်ပါ ဦးဘသိန်းနှင့် မောင်သိန်းဟန်တို့၏ ဆွေး
နွေးချက်များကို အခြေခံထား၍ ကမ္ဘာ့ဂိပဿနာ အဖွဲ့ချုပ်
ကြီး၏ မဟာနာယက ကျောက်ပုံဆရာကြီး ဦးစံရင်းသည်
၁၃၁၅-ခု၊ တပို့တွဲလဆုတ် ၃-ရက်နေ့၌ နေယျသင်တန်းဝင်
တပည့်များအတွက် အောက်ပါ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဟော
ကြားတော်မူ၏)။

သော ဝတ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု၊ ကိဉ္စိသင်္ခါရံ
နိစ္စတော သမနုပဿန္တော အနုလောမိကာယ
ခန္တိယာ သမန္နာဂတော ဘဝိဿတီတိ နေတံ

စံပြဝိပဿနာ

ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ။ အ နု လော မိ ကာ ယ ခန္တိယာ
အသမန္နာဂတော သမ္ပတ္တနိယာမံ ဩက္ခမိဿတီတိ
နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ။ သမ္ပတ္တနိယာမံ အနောက္ကမ
မာနော သောတာပတ္တိဖလံဝါ သကဒါဂါမိဖလံဝါ
အနာဂါမိ ဖလံဝါ အရဟတ္တဖလံဝါ သစ္စိကရိဿ
တီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ။ သောဝတ ဘိက္ခဝေ
ဘိက္ခု သဗ္ဗသင်္ခါရေ အနိစ္စတော သမနုပဿန္တော
အနုလောမိကာယ ခန္တိယာ သမန္နာဂတော ဘဝိဿ
တီတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ။ အနု လော မိ ကာ ယ
ခန္တိယာ သမန္နာဂတော သမ္ပတ္တနိယာမံ ဩက္ခမိဿတီတိ
ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ။ သမ္ပတ္တနိယာမံ ဩက္ခမ
မာနော သောတာပတ္တိဖလံဝါ သကဒါဂါမိ ဖလံဝါ
အနာဂါမိဖလံဝါ အရဟတ္တဖလံဝါ သစ္စိကရိဿတီတိ
ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော် (၃)၊ ပညတ်ဝဂ်(၉)၊ ဝိပဿနာ
ကထာ စာမျက်နှာ(၃၆၄)။

အနက်။ ။ ဘိက္ခဝေ = ချစ်သား - ချစ်သမီးတို့၊ ဝတ
ကေန္တေန = စင်စစ်အားဖြင့်၊ သောဘိက္ခု = ထိုဝိပဿနာ
ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကိဉ္စသင်္ခါရံ = တစုံတရာ အနည်းငယ်သာ
ဖြစ်သော သင်္ခါရကို၊ နိစ္စတော = ခိုင်မြဲသော နိစ္စအနေအားဖြင့်

(၂၉၉)

စံပြဝိပဿနာ

သမနုပဿန္တော = ဆင်ခြင် သုံးသပ်သည်ရှိသော်၊ အနုလောမိ
ကာယ ခန္တိယာ = အရိယာမဂ် အရိယာဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်
စေခြင်းငှာ၊ သမန္နဂတော = ပြည့်စုံလုံလောက်သည်၊ ဘဝိဿတိ
ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဣတိ = ဤသို့၊ ဧတံဌာနံ = တစုံတခုသော
သင်္ခါရကို သညာသိ၊ ဝိညာဉ်သိ ဝိပဿနာ နှစ်မျိုးတို့ဖြင့်သာ
ဆင်ခြင်လျက် ပညာသိ အနိစ္စကို နားမလည် ခြင်းကြောင့်
ခိုင်မြဲသော အနိစ္စအနေဖြင့် ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် လောကုတ္တရာ
ကိုးပါးသို့ ဆိုက်ရောက်ဘို့ရာ ပြည့်စုံ လုံလောက်ပြီဟု ဆိုသော
အရာဌာနသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ = မရှိချေ။

အနုလောမိကာယခန္တိယာ = အနုလောမိက ခန္တိ နယ်တွင်
ပါဝင်သော မုဒု၊ မဇ္ဈိမ၊ တိက္ခခေါ် အောက်တန်း အလယ်
တန်း၊ အထက်တန်းရှိ ဝိပဿနာများကို၊ အသမန္နဂတော =
ပညာသိအနတ္တဖြင့် ဖောက်ခွဲကြည့်မှု၌ ကျပ်ပြည့် နားလည်မှု
မပြည့်စုံပါဘဲလျက်၊ သမ္မတ္တနိယာမံ = ဖြောင့်မှန်ခိုင်မြဲတဲ့ အရိယာ
နယ်ထဲသို့၊ အနောက္ကမ မာနော = ဉာဏ်ဖြင့် မသက်ဝင်ပါ
ဘဲလျက်၊ သောတာပတ္တိဖလံဝါ = သောတာပန်ဖြစ်တဲ့ သော
တာပတ္တိဖိုလ်သို့၎င်း၊ သကဒါမိဖလံဝါ = သကဒါမိဖိုလ်သို့၎င်း၊
အနာဂါမိဖလံဝါ = အနာဂါမိဖိုလ်သို့၎င်း၊ အရဟတ္တဖလံဝါ =
အရဟတ္တဖိုလ်သို့၎င်း၊ သစ္ဆိကရိဿတိ = မျက်မှောက်ကေန
အမှန်ပြုနိုင်လတ္တံ့၊ ဣတိ = ဤသို့၊ ဧတံဌာနံ = ဤအမှန်ဆုံးဖြစ်
သောလမ်းစဉ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် မသက်ဝင်နိုင်ပါဘဲလျက် အခြား
နည်းအားဖြင့် သောတာပန်အစ ရဟန္တာအထိဖြစ်နိုင်တဲ့တရား

စံပြဝိပဿနာ

ရှိလိမ့်ဦးမည်ဟု ယူဆစရာ အချက်အလက် အရာဌာနသည်၊
နဝိဇ္ဇတိ=ဘယ်အခါမျှ မရှိချေ။

ဘိက္ခဝေ = ချစ်သား-ချစ်သမီးတို့၊ ဝကကေန္တေန = မုချ
စကားပြောကြားလိုက်အံ့၊ ယောဘိက္ခု = အကြင် ဝိပဿနာ
ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဗ္ဗေသင်္ခါရေ=ဘဝင်မှ ကျကျ၊ မကျကျ
ထင်လာ၊ မြင်လာ၊ ကျလာ၊ တွေ့လာကြတဲ့ သင်္ခါရခေါ် ဖြစ်
သဘောတို့ကို၊ အနိစ္စတော=သညာသိ အနိစ္စ၊ ဝိညာဏ်သိ အနိစ္စ
တို့ကို ဖယ်ထားကြ၍ ပညာသိ အနိစ္စအစစ်ကို၊ သမုနုပဿန္တော=
ရှုတတ်သည်ရှိသော်၊ အနုလောမိကာယ ခန္တိယာ = သင်္ခါရကို
လက်လွှတ်မှု ခိုင်မြဲတတ်သော အနိလောမိက ခန္တိ တရားများနှင့်၊
သမန္နာဂတော=ပြည့်စုံသအ၊ ဘဝိဿတိ=ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဣတိ=
ဤသို့၊ ဧတံဌာန= ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အကြောင်းအရာ
များသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ=ထင်ရှားကေန် အမှန်ရှိ၏။

အနုလောမိက ခန္တိယာ = မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် လျော်ကန်
သက်ဆိုင် ပါဝင်နိုင်သောသဘောနှင့်၊ သမန္နာဂတော=ပြည့်စုံ
သည်ရှိသော်၊ သမ္မတ္တနိယာမံ= မဂ်လေးဆင့်၊ ဖိုလ်လေးဆင့်ရှိ
မြဲမြံ ခိုင်ခံ့သော အမှန်လမ်းစဉ်သို့၊ ဩက္ကမိဿတိ = ဉာဏ်
အားဖြင့် သက်ဝင်နိုင်လတ္တံ့၊ ဧတံဌာနံ=ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော
အကြောင်းတရားများသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ=ထင်ရှားကေန် အမှန်ရှိ၏။

သမ္မတ္တနိယာမံ = သက်ဝင်ဆဲဖြစ်သော မဂ်၏ အခိုက်နှင့်
သက်ဝင်ပြီးသော ဖိုလ်အခိုက်ရှိ အမှန်လမ်းစဉ်သို့၊ ဩက္ကမ
မာနော=ဆုံးဖြတ်ယုံကြည်သက်ဝင်နိုင်သည်ရှိသော်၊ သောတာ
ပတ္တိဖလံဝါ= သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့၎င်း၊ သကဒါမိ ဖလံဝါ=

စံပြဝိပဿနာ

သကဒ်မိဖိုလ်သို့၎င်း- အနာဂါမိ ဖလံဝါ = အနာဂါမိ ဖိုလ်သို့
၎င်း၊ အရဟတ္တဖလံဝါ = အရဟတ္တဖိုလ်သို့၎င်း၊ သစ္စိကရောတိ =
ကံပုဒ်တိုင် ယုံကြည် ဆုံးဖြတ်နိုင်သည် ဖြစ်၍ ဘယ်သဘောကိုမှ
လိုက်စားလို့ မရအောင် ထင်ရှားပေါ်ပေါက် မျက်မှောက်
ပြုနိုင်သည်ဖြစ်၏။ ဣတိ = ဤသို့၊ ဧတံဌာနံ = ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီး
သော အကြောင်းတရားများသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ = ထင်ရှား ကေန
အမှန်ရှိ၏။

အနုလောမခန္ဓာ^၈

လောကုတ္တရာနယ်က လေးမဂ်၊ လေးဖိုလ်စလုံးသို့ ဆိုက်စေရန်
သို့မဟုတ် လေးမဂ်၊ လေးဖိုလ်နှင့် သင့်လျော်စေရန်အတွက်
ဘယ်တရားကို အဆုံးသတ်အနေနှင့် ဆင်ခြင်စဉ်းစား နှလုံးသွင်း
ရမည်နည်းဆိုလျှင် အနုလောမ ခန္ဓာ^၈ ဟုဆိုသော လောကုတ္တရာ
နှင့်သာ သက်ဆိုင်တည်ရှိတဲ့ တရားတွေကို ပွားများ ဆင်ခြင်
စဉ်းစားနှလုံးသွင်းရမည်။

ဤကဲ့သို့ ဆင်ခြင်ပွားများနည်းမှာ ၃ မျိုးရှိရာ အောက်တန်း
စား၊ အလယ်တန်းစား၊ အထက်တန်းစားများဖြစ်ကြ၏။

ဝိပဿနာ အောက်တန်းစားကို ဉာဏ်စဉ်နှင့် တိုတို ပြော
ရလျှင် သမ္မသနဉာဏ်နှင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် နှစ်ပါးတို့သည် အစွဲ
ဥပါဒ်၌ ပြုတ်နိုင်သည့် အရိယာ သစ္စာနယ်နှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း
ကြောင့် အနုလောမိက ခန္ဓာ^၈ ဂုဏ်ကို ရသော်လည်း ကျပ်မပြည့်
သေး နှုတ်နှေးနေသဖြင့် ၎င်းဉာဏ်နှစ်ပါးကို မုဒုဟု ခေါ်
ဆိုသည်။

ဘင်္ဂဉာဏ်က အစ သင်္ခါရပက္ခာဉာဏ်အထိ ဝိပဿနာ

စံပြဝိပဿနာ

ဉာဏ် (၇) ပါး တို့ ၌ ဆင်ခြင် ပွားများပုံ နည်းများသည် အရိယာနယ်သို့ပင် ဆက်သွယ်ခြင်းကြောင့် အနုလောမ ခန္ဓာ ဂုဏ်ကို ရငြားသော်လဲ ကျပ်မပြည့်ဘဲ အနည်းငယ် ကျန်ရှိ ယုတ်လျော့နေသေးသဖြင့် မဇ္ဈိမအနုလောမခန္ဓာခေါ် အလယ် တန်း ဝိပဿနာပင် ဖြစ်သေးသည်။

သင်္ခါရကို လက်လွှတ်ထိုက်မှန်း သိခဲ့ကြပြီးသည့် အတိုင်း သင်္ခါရကို လျစ်လျူရှုမှု၊ လက်လွှတ်မှု ခိုင်မြဲမှုသာလျှင် သင်္ခါရ နှင့်တကွ သင်္ခါရ၏အရှိန်ကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ် နေကြသော ပညတ်အရိပ်၊ ဥပါဒ်၊ ဌာတင်ခေါ် သင်္ခတ အရိပ်တို့အပေါ်၌ နိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ သုတ၊ သုခဆိုတဲ့ နိမိတ်ဆိုးကြီးများ ကွယ်ပျောက်ကြ၍ ၎င်းနိမိတ်ဆိုးကြီးများကို ခြေကုတ်ယူပြီးမှ ပေါ်လာကြရသည့် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော ကိလေသာ (၁၀) ပါးတို့ သည် လည်း တဖြည်းဖြည်း ဥပေက္ခာအဖြစ်ဖြင့် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြလိမ့် မည်။

သို့အတွက် သင်္ခါရကို လျစ်လျူရှုမှု၊ ခိုင်မြဲစေရန် အရေး အကြီးဆုံး ဆင်ခြင်စဉ်းစား ဝိပဿနာပွားများနည်းကို သိကြ ပါလျှင် မဂ်ဉာဏ်-ဖိုလ်ဉာဏ်-နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်ကြသည့် လော ကုတ္တရာ (၉) ပါးအတွက် တမင်သက်သက် သင်္ခါရဖက်၍ အားထုတ် စဉ်းစား ဆင်ခြင်စရာ မလိုတော့ချေ။ အကြောင်း မူကား ၎င်းလောကုတ္တရာ (၉) ပါးတို့သည် အကျိုးအာနိသင် များ ဖြစ်ကြသောကြောင့်တည်း။ သို့ကြောင့် သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်သည် တိက္ခ အနုလောမိကခန္ဓာ ဟု ခေါ်ဆိုသည့် အဆုံး သတ် ဆင်ခြင်စဉ်းနည်း အထက်တန်းစား ဝိပဿနာဖြစ်သည်။

စံပြဝိပဿနာ

သောတာပန်အစ ရဟန္တာအထိ ဤတိက္ခ အနုလောမခန္တိ^၀ တရားနှင့်သာလျှင် လေးမဂ်၊ လေးဖိုလ်ကို ပေါက်ရောက် သိမြင် ကြရပေသည်။ (အခြားနည်းများနှင့် မပေါက်ရောက်နိုင်ဟု အထက်ပါ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်အတိုင်း ယူဆရမည်)။

ဤသို့ဖြစ်လျှင် သောတာပန်လည်း ဤတရားဘဲ၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့လည်း တိက္ခ အနုလောမခန္တိ^၀ တရားကိုဘဲ နောက်ပိတ်ဆုံးထား၍ သုံးသပ် ဆင်ခြင်ပွားများ ရမည်ကု ဆိုသားသဖြင့် မည်ကဲ့သို့ ပွားများရမည်ကို လိုရင်း အကျဉ်းချုံး၍ ဖော်ပြပေအံ့။

အကျဉ်းချုပ်မှာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတို့၏ အခြင်းအရာ (၄၀)ရှိရာ အနိစ္စအခြင်းအရာ(၁၀)ပါး၊ ဒုက္ခအခြင်းအရာ (၂၅)ပါး၊ အနတ္တ အခြင်းအရာ (၅)ပါးတို့ အပေါ်၌သာ ဆင်ခြင်ပွားများရမည်။ ဤကဲ့သို့ အခြင်းအရာ (၄၀)ဖော်ပြ ထားသော်လည်း မဂ်ဇော စောတဲအခါ၊ ကျသည့်အခါ၊ မဂ် တခဏ၌ အကုန်လုံး လိုက်ပါမလာကြဘဲ မိမိအထင်အမြင်ဆုံး၊ အကျေနပ်ဆုံး သဘောတရားတည်းသာ ပါဝင်သွားလေသည်။ နေယျသင်တန်း ၉-ရက်တက်ပြီးသော တပည့်များ ၎င်း ဘာ ဝနာ (၄၀)ကို အထူး ကြိုးစားပွားများကြရမည်။

အနိစ္စအခြင်းအရာ ၁၀-ပါး

၁။ အနိစ္စတော=ဖြစ်၏-ပျက်၏ဟု ဆိုကြသည့် ရှေ့အစွန်း၊ နောက်အစွန်းနှစ်ပါးကို ထိပြီးမှ ဖြစ်ရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပြီး မဖြစ်ရခြင်း၊ မဖြစ်နိုင်ဘဲနှင့် ဖြစ်ပေါ် ရခြင်း ဖြစ်သဖြင့်
(၃၀၄)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြစ်သဘောကိုယ်တိုင် သူ့ နဂိုမူလ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိုယ်ပိုင်သတ္တိ အား၊ အစွမ်းမရှိဘဲ ပျောက်ဆုံးနေခြင်းသဘောသာဖြစ်၏။

၂။ အဓုဝတော = ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံကုန်သော အာရုံ တို့သည် ကျရောက် တွေ့ဆုံဆဲဥပင် မြဲမြံ ခိုင်ခံ့မှု မဖြစ်နိုင်ခြင်း သဘောသာဖြစ်၏။

၃။ အသာရတော = ပညာသိနယ်က ချမ်းသာအစစ်ကို ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ အနှစ်အသားမရှိခြင်းသဘောသာဖြစ်၏။

၄။ စလတော = အိုမှု၊ နာမှု၊ သေမှု သဘောတို့ကြောင့် သော်၎င်း၊ လာဘ်ရခြင်း၊ လာဘ်မရခြင်း၊ အခြံအရံများခြင်း၊ အခြံအရံနည်းခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းဟူသော လောကဓံတရား ရှစ်ပါးတို့နှင့် တွေ့သည့် အခါ တုန်လှုပ် ချောက်ချား ရွှေ့ပါးတတ်ခြင်း သဘောသာ ဖြစ်၏။

၅။ ပလောကတော = အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းသဘော တို့ကြောင့် အမျိုးမျိုး ပျက်စီးခြင်းကို ခံနေရခြင်းသဘောသာ ဖြစ်၏။

၆။ ဝိပရိဏာမ ဓမ္မတော = ရွှေ့လျော့ခြင်း၊ ပျောက်ဆုံး ခြင်းတို့ကို ညွတ်နေရသဖြင့် ပကတိသဘောကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရ ခြင်းကြောင့် ဖောက်ပြန်နေရခြင်းသဘောသာဖြစ်၏။

၇။ မရဏဓမ္မတော = ပျောက်ကွယ် ကုန်ခန်းနေခြင်း သဘောသာဖြစ်၏။

(၃၀၅)

စံပြဝိပဿနာ

၈။ ဝိဘဝဓမ္မတော = အဖြစ်စစ်စစ် သဘော မရှိဘဲနှင့် ဖြစ်နေရခြင်းကြောင့် အဖြစ်ကင်းတဲ့သဘောသာဖြစ်၏။

၉။ သင်္ခတတော = ဖြစ်စေတဲ့အကြောင်းများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်အကြောင်းများတို့က စုပေါင်း၍ အပြုပြင်ခံနေရတဲ့ သဘောသာဖြစ်၏။

၁၀။ ပတင်္ဂုတော = သူတပါးတို့၏ လုံ့လကြောင့်သော်၎င်း၊ သူတပါး၏ လုံ့လလည်းမပါ၊ မိမိ၏ လုံ့လလည်းမရှိ၊ ပကတိနဂိုမူလ သဘောကိုယ်တိုင်သော်၎င်း ပျက်စီး ပြိုကွဲခြင်း သဘောသာဖြစ်၏။

ဒုက္ခအခြင်းအရာ ၂၅-ပါး

၁။ ဒုက္ခတော = ဖြစ်ပေါ်၊ ရွှေ့လျော့၊ ပျက်သဘော သုံးချက်တို့ဖြင့် ကြားမလပ်ရအောင် မပြတ် အနှိပ်စက်ခံနေရခြင်း သဘောသာဖြစ်၏။

၂။ ဘယတော = သင်္ခါရဒုက္ခ၏ ကင်းငြိမ်မှု ဖြစ်သည့် အသက်သာဆုံး သက်သာရာရနိုင်သော သဘောများ၏ ရန်သူကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ချဉ်းကပ် သိမ်းပိုက်ခြင်းငှာ မထိုက်သည့် သဘောဖြစ်၏။

၃။ ဤတိတော = များစွာသော ပျက်စီးစရာ သဘောများကို ဝန်ထုပ်ကြီးသဖွယ် ထမ်းဆောင်နေရခြင်း သဘောသာဖြစ်၏။

၄။ ဥပ္ပဒ္ဒဝတော = ပညာ သို့မဟုတ် မဆိုက်မထိခြင်း ကြောင့်
(၃၀၆)

စံပြဝိပဿနာ

ကျယ်ဝန်း များပြားသော အကျိုးမဲ့ကို ထမ်းဆောင်နေရသဖြင့် ဘေးရန် အပြည့်အနှက်တို့၏ တည်ရာနှင့်တူသော သဘောသာဖြစ်၏။

၅။ ဥပသက္ကတော = အကျိုးမဲ့ ပျက်စီးရာ သဘောတို့က အစဉ်မပြတ် တလစပ် လိုက်နေဘိသကဲ့သို့ တချက်မမီ၊ တချက်မီလိုက်သဖြင့် သည်းခံချုပ်တည်း၍ မရထိုက်တဲ့ သဘောသာဖြစ်၏။

၆။ ရောဂတော = သက်ဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင် အကြောင်းတို့၏ ညီညွတ်စေမှုကို ခံနေရသဖြင့် ရောဂါသည်နှင့် တူနေသော သဘောသာဖြစ်၏။

၇။ အာဗာဓတော = သူ့ဘက် ကိုယ့်ဘက် အသက်ကို လုနေရသော လူမမာသည် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဆေးဆရာနှင့် သူနာပြုတို့၏ အလိုအတိုင်းသာ ခံနေရ၍ မိမိ ပိုင်ဆိုင်သည့် ကိုယ်ကာယမရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက် သဘောတို့၏ အလိုအတိုင်း မပြတ်မလပ် ကြားမသပ်ရအောင် အနှိပ်စက်ခံနေရခြင်းသဘောသာဖြစ်၏။

၈။ ဂဏ္ဍတော = ဖြစ်ခြင်း၊ ရွှေ့လျော့ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း သဘောတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်လျက် ဖူးဖူးယောင်နေသည့် ပြည်ပေါက်ခါနီး သွေးစုနာကြီးတူနှင့်တူသော သဘောသာဖြစ်၏။

၉။ သလ္လတော = ဖြစ်ပျက်ဟု ခေါ်သည့် သဘောနှစ်ခုတို့ အစု အဝင်ခံနေရခြင်းကြောင့် ဆူးပြောင့်နှင့်တူသော သဘောသာ ဖြစ်၏။

စံပြဝိပဿနာ

၁၀။ အသတော = သိမ်းပိုက်ယူငင်၍ မရသည်ကိုရသည်ဟု ထင်မှတ်ခြင်းကြောင့် အရိယာတို့၏ အကဲ့ရဲ့ကို ခံထိုက်ခြင်း သဘောသာဖြစ်၏။

၁၁။ အတာဏတော = တောင့်တမှုကို အေးငြိမ်းရန် ကေန မစောင့်ရှောက်နိုင်တဲ့သဘောသာဖြစ်၏။

၁၂။ အလေဏတော = ပုန်းအောင်းမိခိုသူတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ကိစ္စကို မပြုလုပ် မပြီးစီးနိုင်ခြင်းသဘောသာဖြစ်၏။

၁၃။ အသာရဏတော = အခိုက်အတန့်ကလေးလောက်မျှ အဖတ်တင်ရန် သိမ်းပိုက် ကိုးကွယ် အားထားဖွယ်ရာမဟုတ်သည့် သဘောသာဖြစ်၏။

၁၄။ အာဒီနဝတော = ဖြစ်၏-ပျက်၏ဟုဆိုသော သဘောတို့ကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုရာ နောက်ဆုံးပိတ်၌ ထောက်တည်ရာ မရသည့်သဘောတွေသာ ဖြစ်နေခြင်းသဘောဖြစ်၏။

၁၅။ အသမူလတော = ကျိုးပဲ့ ပျက်စီး အချည်းနှီး ဖြစ်နေသည့်ဝန်ထုပ်ကို ထမ်းဆောင်ရန် အခြေမူလကို ဖော်ပြခြင်း သဘောသာဖြစ်၏။

၁၆။ ဝဓကတော = မိတ်ဆွေယောင် ဆောင် နေ သည့် သူသတ်ယောက်ျားနှင့်တူသော သဘောသာဖြစ်၏။

၁၇။ သာသဝတော = အာသဝေါလေးပါးရှိသူတို့၏ အာရုံကို ထောက်ပံ့မှုဖြစ်နေတဲ့သဘောသာဖြစ်၏။

၁၈။ မာရာမိသတော = တကယ် ထင်မှတ်စရာ အနေဖြင့် မာရ်နတ်ဖန်ဆင်း၍ ပြသကဲ့သို့ ယောင်ရမ်း သိမ်းပိုက်လိုသူတို့၏ စားဖတ်, ဝါးဖတ်နှင့်တူသော သဘောသာဖြစ်၏။

စံပြဝိပဿနာ

၁၉။ ဇာတိဓမ္မတော = မဖြစ်ချင်ဘဲ မဖြစ်နိုင်ဘဲလျက် သူတပါးအလိုနှင့် တွဲ၍ဖြစ်နေသည့် သဘောသာဖြစ်၏။

၂၀။ ဇရာဓမ္မတော = ပကတိ မူလကိုက မဖြစ်နိုင်ဘဲနှင့် ဖြစ်ရသောကြောင့် အရှေ့၊ အလျော့ခံနေရခြင်းသဘောသာဖြစ်၏။

၂၁။ ဗျာဓိဓမ္မတော = ဖြစ်ခြင်း၊ ရှေ့၊ လျော့ခြင်းတို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံနေရသည့်သဘောသာဖြစ်၏။

၂၂။ သောကဓမ္မတော = ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးတို့၏ ပူပန်မှုကို ထိခိုက်လာရန် အကြောင်းရင်းမျှသာ ဖြစ်သည့် သဘောသာဖြစ်၏။

၂၃။ ပရိဒေဝဓမ္မတော = အတွင်းမီး၊ အပြင်မီးတို့၏ စင်ပြိုင်တောက်လောင်နေခြင်းကိုခံနေရသဖြင့် ငိုကြွေးခြင်းသို့ကျအောင် ဖေါ်ပြရန် အကြောင်းရင်း ဖြစ်နေရသည့် သဘောသာဖြစ်၏။

၂၄။ ဥပါယာသ ဓမ္မတော = ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို သတိမထားနိုင်လောက်အောင် ရင်ဘတ်စည်တီး ဖြစ်ရသည့် မီးတို့၏ မူလအကြောင်းရင်းကြီးအနေနှင့်သာ ဖြစ်နေရသည့် သဘောဖြစ်၏။

၂၅။ သံကိလေသ ဓမ္မတော = တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒုစရိုက် မိကြ၍ နှမ်းအိ ပင်ပန်း ဆုံးခန်းမမြင်၊ သင်္ခါရကို အဟုတ်ထင် ကြသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့ ၏ အာရုံ မျှသာ ဖြစ်ရှိနေရသည့် သဘောသာဖြစ်၏။

စံပြဝိပဿနာ

အနတ္တ၏ အခြင်းအရာ ၅-ပါး

၁။ အနတ္တတော = ယခု ဖြစ်ပေါ်ဆဲဟု ခေါ်ဆိုသော သင်္ခါရတရားတို့၏ ကိုယ်တိုင် သူ့ဟာသူ၊ သူ့ ကိုယ်ပိုင် အစွမ်း သတ္တိဖြင့် မဖြစ်ပေါ်နိုင်ခြင်း၊ သူ့ကိုယ်တိုင် ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် အစိုးရမှုကို မဖြစ်စေနိုင်ခြင်းသဘောသာဖြစ်၏။

၂။ ပရတော = မိမိဟုဆိုအပ်သော တခုသော သဘောသည် သူ့အလိုလို သူ့ဘာသာ တခုတည်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ရန် မူလကပင် မတတ်နိုင်သဖြင့် သူတပါး၏ အစီအမံ အသိမ်းအပိုက်ကို လက် မခံနိုင်သော သဘောဖြစ်သောကြောင့် သူစိမ်းပြင်ပနှင့်တူသော သဘောသာဖြစ်၏။

၃။ ရိတ္တတော = ခိုင်ခံ့ယောင်၊ တင့်တယ်ယောင်၊ ချမ်းသာယောင်၊ သိမ်းပိုက်လို့ ရစကောင်းသေးတယ်လို့ ထင်မှတ်ယောင် အဖြစ်တို့မှ ကင်းဆိတ်နေသော သဘောဖြစ်၏။

၄။ တုစ္ဆတော = အထက်ပါ ခိုင်မြဲ၊ ချမ်းသာ၊ သိမ်းပိုက်စရာ အဖြစ်တို့မှ ကင်းဆိတ်နေသဖြင့် အချည်းနှီး ဖြစ်နေသော သဘောဖြစ်၏။

၅။ သုညတော = ကိုယ်ပိုင် အစွမ်းသတ္တိ မှုကမျှ မရှိသဖြင့် ခံစားနိုင်မှု၊ ပြုလုပ်နိုင်မှု၊ ဆောက်တည်နိုင်မှုတို့မှ သုဉ်းဆိတ်၍သာ ဖြစ်နေရခြင်းသဘောဖြစ်၏။

ဘောဇဉ်အရသာ လူနာမခံစား။

နိဗ္ဗာန်အရသာ ဗာလာ မခံစား။

စံပြဝိပဿနာ

သစ္စာ ၄-ပါး

- (၁) နာမရူပံ ဒုက္ခသစ္စံ၊
- (၂) ဝိညာဏံ သမုဒယသစ္စံ၊
- (၃) ဥဘိန္ဒမ္ပိ နိဿရဏံ နိရောဓသစ္စံ၊
- (၄) တဿ နိရောဓဿ ပဇာနနံ မဂ္ဂသစ္စံ။

နာမရူပံ=နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားသည်။ ဒုက္ခသစ္စံ = ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ဝိညာဏံ=ဝိညာဉ်သည်။ သမုဒယသစ္စံ = သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ဥဘိန္ဒမ္ပိ=ရုပ်·နာမ်နှင့် ဝိညာဉ်နှစ်ပါးတို့မှလည်း။ နိဿရဏံ=လွှတ်မြောက်ခြင်းသည်။ နိရောဓသစ္စံ = နိရောဓသစ္စာမည်၏။ တဿနိရောဓဿ = ထိုနိရောဓသစ္စာကို၊ ပဇာနနံ=ကျပ်ပြည့်သိခြင်းသည်။ မဂ္ဂသစ္စံ = မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

၁။ ထောက်တည်ရာမရသည့်သဘော အမှန်ရှိခြင်းကို ဒုက္ခသစ္စာဟုခေါ်၏။ (ရုပ်နှင့်နာမ်)

၂။ ထောက်တည်ရာမရသည့် သဘောကို ဖြစ်စေတတ်သော သဘော၊ တနည်း....ထောက်တည်ရာမရသည့် သဘောတို့ကို အနည်းငယ်လောက်တော့ ထောက် တည် ရာ ရလိမ့်ဦးမည်ဟု ထင်မှတ်နေသောသဘော အမှန်ရှိခြင်းကို သမုဒယသစ္စာဟုခေါ်၏။ (မနောဝိညာဉ်)

၃။ ထောက်တည်ရာ မရသည့် သဘောအပေါ်၌ ထောက်တည်ရာ ရစကောင်းသေးသည်ဟု ထင်မှတ် စွဲယူခြင်းမှ ကင်းဆိတ် အေးငြိမ်းနေသည့် သဘောလည်း အမှန်ရှိ၏။ ၎င်းသဘောကို နိရောဓသစ္စာဟုခေါ်၏။

စံပြဝိပဿနာ

၄။ ထောက်တည်ရာရသည့် သဘောကို ကျပ်ပြည့် သိမြင်
နိုင် သည့် သဘောတရားလည်း အမှန်ရှိ၏။ ၎င်း
သဘောကို မဂ္ဂသစ္စာဟု ခေါ်ဆို၏။

သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်

ဗုဒ္ဓသစ္စာ၌ အောက်ပါ သဘော ၄-ချက်နှင့် ပြည့်စုံ၏။

၁။ ပိဋနဌ=ဖြစ်ပျက်ဆိုသည့် သဘောတို့၏ အနှိပ်အစက်ကို
မပြတ်မလပ် ခံနေရခြင်းသဘော။

၂။ သင်္ခတဌ = အဖန်ဖန် ပြုပြင် အားထုတ်နေရခြင်း
သဘော။

၃။ သန္တာပဌ = အငြိမ်မနေရဘဲ အဖန်ဖန် ပူလောင်နေ
ရခြင်းသဘော။

၄။ ဝိပရိနာမဌ = အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ ဖောက်ပြန်နေ
ရခြင်းသဘော။

သမုဒယသစ္စာ၌ အောက်ပါ သဘော ၄-ချက်နှင့် ပြည့်စုံ၏။

၁။ အာယုဟနဌ = ထောက်တည်ရာ မရမှုကို ထောက်
တည်ရာ ရလိမ့်ဦးမည်ဟု ထင်မှတ်သောကြောင့် အစဉ်မပြတ်
အားထုတ်နေရခြင်းသဘော။

၂။ နိဓာနဌ = အားထုတ်စရာအကြောင်းများ ရှိနေခြင်း
သဘော။

၃။ သံယောဂဌ=ထောက်တည်ရာ မရမှုသဘောတို့နှင့်သာ
ယှဉ်တွဲ ဖက်စပ်နေရခြင်းသဘော။

(၃၁၂)

စံပြဝိပဿနာ

၄။ ဗာလိဗောဋ္ဌေ = ထောက်တည်ရာ မရမှု သဘောတို့ကို မသိ၍ ကြောင့်ကြ စိုက်နေရခြင်းသဘော။

နိရောဓသစ္စာ၌ အောက်ပါ သဘော ၄-ချက်နှင့် ပြည့်စုံ၏။

၁။ နိဿရဏဋ္ဌ = နိစ္စ၊ သုခ၊ သုဘ၊ အတ္တ ဆိုသည့် တကယ် ထင်မှတ်စရာ အရိပ်နိမိတ်ကြီး ၄-ခုတို့မှ လွတ်ကင်းခြင်းသဘော။

၂။ ပဝိဝေကဋ္ဌ = ဘာဘဲ၊ ညာဘဲ-ဟု အထင်ခံရသည့် သဘောနှင့် ထင်စေတတ်သည့် သဘောတို့မှ ကင်းဆိတ်နေခြင်း သဘော။

၃။ အမတဋ္ဌ = ရှေ့လျော သေပျောက်ခြင်း မရှိသော သဘော။

၄။ အသင်္ခာဋ္ဌ = ရှေ့ရုပ်နှင့် နောက်ရုပ် မတူ၊ အဟောင်း တွေ ကွယ်သဖြင့် အသစ်တွေမှာ တွယ်တာ၍ ရနိုးနိုးဟု ထင် မှတ်မှု သဘောသည်လည်း ပျောက်ကွယ်မှုအတိသာ ဖြစ်သော ကြောင့် ဘာဘာညာညာ လုပ်သမျှ၊ ကြံစည် တွေးတောသမျှ တွေသည် ရပ်တည်မနေဘဲ ဖောက်လွှဲ ဖောက်ပြန် ဖြစ်ပေါ်နေ ကြသဖြင့် ၎င်းတို့ကို အဆင်ပြေအောင် ပြုပြင်နေရခြင်းမရှိသည့် သဘော။

မဂ္ဂသစ္စာ၌ အောက်ပါ သဘော ၄-ချက်နှင့် ပြည့်စုံ၏။

၁။ နိယျာနဋ္ဌ = အစွဲဥပါဒါန်နှင့် မကင်းသော ရုပ်နာမ် လောကထဲ၌ နစ် မှမ်း နေ ကြ ရာ မှ ထုတ်ဆောင်တတ်သည့် သဘော။

စံပြဝိပဿနာ

၂။ ဟေတုဋ္ဌ = တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိနယ်မှ လွတ်မြောက်နိုင်သည့် အကြောင်းတရားသဘော။

၃။ ဒဿနဋ္ဌ = အမှားနှင့် အမှန်ကို အတန်တန် မဝေဘန်ရဘဲ တချက်တည်းနှင့် သိမြင်နိုင်သည့်သဘော။

၄။ အဓိပတေယုဋ္ဌ = ကိလေသာမီး ၁၀-ပါးတို့၏ လွှမ်းမိုးချုပ်ချယ်ခြင်းကို မခံရသဖြင့် မိမိသဘောအတိုင်း အစိုးတရနေနိုင်သည့်သဘော။

သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်လင်္ကာ

(၁) နှိပ်စက်ပြုပြင်၊ ပူပင်ဖောက်ပြန်၊ ဤလေးတန်ကို၊ အမှန်ဒုက္ခ၊ ခေါ်ဆိုကြ၏။ ။ (၂) တဝထို့ပြင်၊ တမင်အားထုတ်၊ အဟုတ်ဟန်ဆောင်၊ ထင်ယောင်ယှဉ်တွဲ၊ ဘာညာဘဲဟု၊ အထင်လွဲစရာ၊ ဤလေးဖြာကို၊ စာအဆိုက၊ သမုဒယဟု၊ ဖေါ်ပြ မိန့် မှာ၊ ဖွင့်ပြရှာ၏။ ။ (၃) တဖြာ ထို့ပြင်၊ ဝဋ်သုံးအင်္ဂါ၊ ကယ်တင်ဆောင်ထုတ်၊ ကြောင်းရင်းဟုတ်၍၊ တမဟုတ်ခြင်း၊ အကုန်လင်းလျက်၊ တွင်းပြင်မခြား၊ အနတ္တများကို၊ ပွားများဆင်ခြင်၊ တွေ့တိုင်းမြင်တော့၊ အရင်-ခု-နောင်၊ မအောင်မြင်ဘဲ၊ ကြီးကဲနေကြ၊ ကိလေသတို့၊ အရင်ကနည်း၊ မကြီးစိုးနိုင်၊ ကိုယ်ကပိုင်၍၊ ကြီးခိုင်ဓိပတိ၊ အေးငြိမ်းမိသည်၊ ဤသည့်အရာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဟောမိန့်ရှာ၏။ ။ (၄) ဟိုမှာ ဘက်ကမ်း၊ တဆင့်လှမ်းသော်၊ ယော်ရမ်းမှတ်ထင်၊ ဝိညာဉ်မြင်ကို၊ အပြစ်ဆိုလျက်၊ ထိုအပြစ်မှ၊ ကျွတ်ခွင့်ရမှု၊ သဘောစုလည်း၊ ယခုကေန်၊ ရှိရိုးမှန်ခွဲ၊ တတနထို့ပြင်၊ တွင်းပြင်

(၃၁၄)

စံပြဝိပဿနာ

ဘာညာ၊ ကင်းဆိတ်စွာဖြင့်၊ သေစရာကင်း၊ ခိုင်မြဲခြင်းနှင့်၊
ဟိုဒင်းသည်လို၊ ဆိုစရာကင်း၊ ချက်ချင်းဖောက်ပြန်၊ မြူဆံမရှိ၊
ပကတိအေးမြ၊ ဤလေးဝကို၊ ခေါ်ကြ ဆိုကြ၊ နိဗ္ဗာန်ဟု၊
ကမ္ဘာ့မှန်ချပ်၊ ဆယ့်ခြောက်ချပ်ကို၊ လောကဓာတ်တလွှား၊
သိစေသားဟု၊ ဘုရားမိန့်မှာ၊ ဖွင့်ခဲ့ရှာသည်၊ သေချာသိဘို့၊
နာကြစို့ဟု၊ သင်တို့မှတ်ဘို့၊ မေးမြန်းဘို့ရန်၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ်လဲ၊
နောက်ကတဲ၍၊ အားခဲကြိုးကုတ်၊ မယုတ်လုံ့လ၊ ဥဿာဟဖြင့်၊
နေညမဟု၊ ဆင်ခြင်သူကို၊ ကြည်ဖြူအရိယာ၊ ခေါ်ထိုက်ရှာသည်၊
သည်မှာအစ အဆုံးတည်း။

ဒုက္ခ ၄-မျိုး

ဒုက္ခသစ္စာ၌ အရေးအကြီးဆုံး အချက်မှာ ဒုက္ခ ၄-မျိုးကို
ခွဲခြား၍ သိရန်ဖြစ်၏။ ဒုက္ခ ၄-မျိုးသည်ကား.... (၁) ပညတ်
ဒုက္ခ၊ (၂) ပရမတ်ဒုက္ခ၊ (၃) ဝိပဿနာဒုက္ခ၊ (၄) မဂ္ဂဖလ
ဒုက္ခများ ဖြစ်ကြ၏။

(၁) ပညတ်ဒုက္ခမှာ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း·ဇာတိဒုက္ခ၊ အို
ရခြင်း·ဇရာဒုက္ခ၊ နာရခြင်း·ဗျာဓိဒုက္ခ၊ သေရခြင်း·မရဏဒုက္ခ၊
အချိုးကျ အလိုကျတွင် ပါဝင်သည့် သက်ရှိ - သက်မဲ့တို့နှင့်
ကွေ့ကွင်းရခြင်းဟူသော ပိဋေယဟိ ဝိပ္ပဿာဂ ဒုက္ခ၊ မကျေနပ်၍
သဘောမတူမျှသော သက်ရှိ သက်မဲ့တို့နှင့် မလွဲမကင်းသာဘဲ
ယှဉ်တွဲကာ နေရခြင်းတည်းဟူသော အပိဋေယဟိ သမ္ပဿာဂ
ဒုက္ခ၊ မိမိလိုလားချက်အတိုင်း မရသေးမီအတွင်း မြှော်လင့်
စောင့်စားနေရခြင်းဟူသော ယထိစ္ဆိတ ဒုက္ခ ဟူ၍ ဥပါဒါန်

(၃၁၅)

စံပြဝိပဿနာ

သမားတို့၏ အာရုံမျှသာ ဖြစ်ရှိနေရသည့် သဘောတို့၏ အနှိပ်စက်ခံနေရသော ပညတ်ဒုက္ခ (၇)ပါးဖြစ်၏။

(၂) ပရမတ်ဒုက္ခမှာ ဖြစ်၊ တည်၊ ပျက်ခေါ် ဥပါဒ်၊ ဌာ၊ ဘင်တို့ဖြင့် အမြဲမပြတ် အနှိပ်စက်ခံနေရသည့် ပိဋ္ဌနဒုက္ခ၊ ပတ်ဝန်းကျင် အကြောင်းတရားတို့ စုပေါင်း၍ အပြုပြင် အနှိပ်စက်ကို ခံနေရသည့် သင်္ခတဒုက္ခ၊ အရင်ကအရှိန်နှင့် ယခုအရှိန်တို့ တရှိန်ရှိန်ဖေါ်ပြလျက် အငြိမ်မနေရအောင် ပူလောင် တုန်လှုပ် အဟုတ် ချောက်ချားကာ နေရဘိသကဲ့သို့ တဓဏမျှမဟန် ပူပင်ခြင်းတို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံနေရသည့် သန္တာ ပဒုက္ခ၊ သက်ဆိုင်ရာ အကြောင်းတို့ စုပေါင်း ညီညွတ်ဆဲခဏ၌ ချမ်းသာသည်၊ မညီညွတ်ဆဲခဏ၌ ဆင်းရဲသည်၊ တဖန် မညီညွတ်ဆဲအခိုက်၌ ချမ်းသာသည်၊ ညီညွတ်ဆဲအခိုက်၌ ဆင်းရဲသည် စသည်ဖြင့် ဒုက္ခပေါ် သုခဆင့်၊ သုခပေါ် ဒုက္ခဆင့်၊ တလှည့်စီ တပြောင်းပြန်ပြန် ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောတရားတို့ဖြင့် အနှိပ်စက် ခံနေရသော ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခ-ဟူ၍ ပရမတ်ဒုက္ခ ၄-မျိုးဖြစ်၏။ ထိုဒုက္ခ ၄-မျိုးသည်ကား.... အကြောင်းဖြစ်သော သင်္ခါရဒုက္ခမှ ပေါက်ပွားလာကြသော အကျိုးဒုက္ခများ ဖြစ်ကြ၏။ အကျိုးမပေါ်ဒေသင် အကြောင်းကို ဖြတ်ရမည်ဖြစ်၏။

(၃) ဝိပဿနာ ဒုက္ခသည်ကား.... အရှုခံရသည့် ရှေ့အာရုံထဲရှိ ထောက်တည်ရာ မရသည့် သဘောမျှသာ ဖြစ်သော အာရမ္မဏိက ဒုက္ခနှင့် ၎င်းအာရမ္မဏိက သဘော အာရုံတို့ကို မလွန်ဆန်နိုင်ဘဲ အမြဲ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းတို့ဖြင့် မဖြစ်ချင် မနေ

စံပြဝိပဿနာ

သာအောင် လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ပေါ်နေကြသည့် ဥပ္ပါဒဒုက္ခခေါ် သင်္ခါရဒုက္ခဟူ၍ ဝိပဿနာဒုက္ခ နှစ်မျိုးဖြစ်၏။ ၎င်းသင်္ခါရ ဒုက္ခသည်သာလျှင် ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခ၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတို့၏ အကြောင်း တရား ဖြစ်သောကြောင့် ပညတ်ဒုက္ခ၊ ပရမတ်ဒုက္ခများ မဖြစ် ပေါ်စေရန် သင်္ခါရဒုက္ခကိုသာလျှင် ဝိပဿနာရှုရမည်။

(၄) မဂ္ဂဖလဒုက္ခဆိုသည်မှာ မဂ်ဖိုလ်ဒုက္ခဖြစ်၏။ မဂ်ဒုက္ခ သည်ကား အရှုခံရသည့်သဘောနှင့် ရှုတတ်သည့် ဝိပဿနာ စိတ်တို့၏ အခြေခံကို အမှန် အသေအချာ ဝေဘန်လျှင် မဖြစ် ချင် မနေရသည့် ဥပ္ပါဒဒုက္ခမျှတဲဟု ဆင်ခြင်ဉာဏ်ကို ဖြန့်ပေး နေရသည့် မဂ္ဂသစ္စာခေါ် သဘောတရားသည်လည်း သင်္ခါရ ဒုက္ခနှင့် မကင်းသေးဘဲ ဝေခွဲနေရခြင်း၏ အနှိပ်စက်ကို ခံနေရ သေးသဖြင့် မဂ္ဂဒုက္ခဟုခေါ်၏။ ဖလဒုက္ခဆိုသည်မှာ ဥပ္ပါဒဒုက္ခ အတွက် အမှားဝင်စွက် ကြားဝင်၍ ဖက်သဖြင့် သက်သက် အလကား ပင်ပန်းကြောင်း တရားတို့ကို ထင်ရှားစွာသိသည် အလိုက် ပယ်ရှားခိုက်အကျိုးနှင့်ဆုံတိုးမှုကိုလက်ခံရခြင်း ဟူသော ဒုက္ခကို ဖလဒုက္ခဟုခေါ်၏။

သို့အတွက် အဆိုပါ ဒုက္ခလေးမျိုးမှ ကင်းဝေး လွင့်စင် အောင် နေနိုင်ခြင်း သည်ပင်လျှင် သန္တတိသုခ အမည်ရသည့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဖြစ်၏။ နိဿရဏ ပဟာန နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သည်ဟူလို။ ရောက်အောင် ကြိုးစားကြ ပါကုန်။

စံပြဝိပဿနာ

ငြိမ်းချမ်းရေးအစစ်

ဆရာကောင်းထံမှ ကျကျနန နည်းနာခံယူ သင်ကြား၍ တရားကို ကျပ်ပြည့်ရရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အကျဉ်းချုပ် အားဖြင့် ပညတ်နယ်က ငြိမ်းချမ်းရေး ၈-ချက်၊ ပရမတ်နယ်က ၃-ချက်၊ ဝိပဿနာ နယ်က ၂-ချက် သစ္စာလေးပါး နယ်က သစ္စာ ၃-ချက်၊ ပေါင်း ၁၆-ချက် ပါဝင်နေကြသည့် သဘော များအနက် ငြိမ်းအေးရေးအစစ်ကို ရရှိ၏။

ပညတ်နယ်က သမုဒယ ရှစ်ချက်အတွက် ငြိမ်းချမ်းရေး ရပုံမှာ....

၁။ ဘဝဒိဋ္ဌိပဟာနံ = ရှိတယ်၊ မရှိဘူး၊ ဖြစ်တယ်၊ မဖြစ် ဘူးဆိုသည့် သဿတဘဝနှင့် ဥစ္ဆေဒဘဝကို ပယ်ရုံမျှ မက မျက်တောင်တခတ် အတွင်း ဖြစ်ရသည့် ဘဝကလေးကိုပင်ပယ် နိုင်၍ ငြိမ်းချမ်းရေး ရခြင်း။

၂။ ဇီဝိတနိက္ခန္တိပရိစ္စာဂ = အသက်ကို ရှာမတွေ့သဖြင့် အသက်ကို စွန့်စရာရှိပါက အလွယ်တကူ မကြောက်မရွံ့စွန့် နိုင်၍ ငြိမ်းအေးရေးရခြင်း။

၃။ သဒါယုတ္တပယုတ္တဘာ = အားထုတ် အားကိုး အမှု နှစ်မျိုးတို့၌ အကျိုးမရှိသည့် တရားများနှင့် အကျိုးမရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ရှောင်ရှားနိုင်ပြီလျှင် အနတ္တ အစစ်ပေါ်၌ သာ အားထုတ်၊ အားကိုး ပြုလုပ်သဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရရှိခြင်း ။

(၃၁၈)

စံပြဝိပဿနာ

၄။ ဝိသုဒ္ဓါဇီဝိတာ = မာယာသာထေယျစသော ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲမှုများ ကင်းရှင်း၍ အသက်မွေး စင်ကြယ်သဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးရခြင်း။

၅။ ဥဿုက္ကပဟာနံ = ဆရာသမားကိစ္စနှင့် လောကုတ္တရာ ကိစ္စမှတစ်ပါး အခြားသော ကိစ္စကြီးငယ် အသွယ်သွယ်တို့၌ ဗျာပါရ မစိုက်ဝံ့လောက်အောင် ထိတ်လန့်သော သံဝေဂ ဖြစ်ရ သဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရခြင်း။

၆။ ဝိဂတဘယတာ = ဝိပါက်မှတစ်ပါး မိမိအတွက်နှင့် သူတစ်ပါးတို့အတွက် ဘေးကင်းအောင်နေနိုင်သဖြင့် ယခုဘဝ အတွက် ဘေးကင်းသဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုရခြင်း။

၇။ ခန္တီသောရစ္စ = မိမိကိုယ်ကအစ သိမ်းပိုက် နှစ်သက် စရာမရ၊ ဘယ်ဟာကိုမျှလည်း ခေါင်းဆောင် ကန့်ကွက် ဖြည့်စွက် လိုက်ပါစရာ ရှာ၍မရဘဲ အနတ္တအစစ်ကိုသာ ကျေနပ်စွာ ဆင်ခြင် သိမြင်နေရသဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုရခြင်း။

အရတိ ရတိသဟနဘာ = ဘယ်လိုတော့ မပျော်မေ့ဘူး၊ ဘယ်လိုမှ ဟန်ကျမယ်၊ ဘယ်လိုနေရာ၊ ဘယ်လိုကျောင်း၊ ဘယ်လိုဗိမာန်၊ ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်၊ ဘယ်လို အသွင်အပြင် အဝတ် အစားမျိုးနှင့် နေရမှ ကျေနပ် ပျော်ရွှင်နိုင်မယ်- အစရှိသော သမုဒယကို ပယ်နိုင်သဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရခြင်း။

စံပြဝိပဿနာ

ပရမတ်နယ်က (၃)ချက်မှာ....

ဖြစ်,တည်,ပျက်ဆိုသည့် ဥပါဒ်, ဋီ, ဘင်-ဖြစ်သောသင်္ခတ ပရမတ်ထဲ၌ ဝိညာဉ်နှင့် တုံ့စပ်၍ မရပ် မနား တဖွားဖွား, တသွင်သွင် မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ အစဉ်မပြတ် သန္တတိဇာတ်တို့ အပေါ်တွင် သောင်တင်၍ မပြတ် ဒိပ်ဒိပ်, သိမ်သိမ်ရှုရှု, ပူပူ ဖွားဖွား, ရှေ့မှာထားလျက် စဉ်းစား၍မဆံ့နိုင်သည့် သမုဒယ ကုံး ဖြစ်, တည်, ပျက် ၃-ခုစလုံးအတွက် ဥပါဒ် ၁၆ မဖက်တော့ သဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရရှိခြင်းဖြစ်၏။

ဝိပဿနာနယ်က (၂) ချက်အတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးရပုံမှာ....

အရှုခံရသည့် ရှေ့အာရုံထဲရှိ သဘောတရားများထဲ၌ နောက် အာရုံခေါ် ရှုတတ်သည့် ဝိပဿနာ၏ အစွမ်းသတ္တိ အဟုန် ကြောင့်သာ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာတို့ ထင်ရှားစွာ ရှိနေကြောင်းကို သိရ၏။ ဤကဲ့သို့ ရှုကြည့်ဆင်ခြင် တတ်သည့် ဝိပဿနာစိတ်လဲ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တဘဲ-ဟု တတိယ စိတ်ကပြော၏။ တတိယစိတ်လဲ ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံး ယူကျုံး သိမ်းပိုက်၍ မရသည့် သဘောဘဲဟု စတုတ္ထစိတ်က ပြောနှင့် ဝိပဿနာစိတ်တွေ တပုံတခေါင်းကြီး တသီတတန်းကြီး ဆိုသလို ဖြစ်နေကြ၏။ ဤကဲ့သို့ ရှုလို့မပြီးအောင် အပိုင်းပိုင်း အကန့်ကန့် ကျယ်ပြန့်လျက်ရှိကြရာ လိုရင်းသဘောမှာ သိမ်းပိုက်စွဲယူလိုသူ တို့၏အလိုသို့ လိုက်နိုင်မှုမှ ကင်းဆိတ်နေရရှာကြသည့် အဝသ ဝတ္တန အနတ္တမျှသာ ဖြစ်ကြ၏။

(၃၂၀)

စံပြဝိပဿနာ

၎င်းအနတ္တ သဘာဝတို့ ကိုယ်တိုင်ကလည်း ရှုတတ်သည့် ဝိပဿနာစိတ်ကို ပေါ်လာအောင်၊ ပျောက်ကွယ်သွားအောင် ပြုလုပ်နိုင်သည့် စွမ်းအားသတ္တိ မြှူကမ္ပမရှိ ပကတိ သုဉ်းဆိတ် ကြသည့် သုညဘ အနတ္တ ဟု တကား ဟု သိလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အရှုခံရသည့် ရှေ့အာရုံထဲရှိ ဝိပဿနာစိတ်နှင့် နောက်အာရုံထဲရှိ ရှုတတ်သည့် ဝိပဿနာစိတ်နှစ်ခုတို့ အပေါ်၌ သုညဘ အနတ္တကိုသာ မြင်သဖြင့် တမင် အားထုတ်စရာ မလို တော့ဘဲ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရရှိခြင်းဖြစ်၏။

သစ္စာ(၃)ချက်အတွက်မှာ....

ဒုက္ခသစ္စာနှင့် တကွ ဒုက္ခလက္ခဏာခေါ် သဘောများကို သိမြင်ရသဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာတခုကို ကျပ်ပြည့် သိသည်နှင့်တပြိုင်နက် ကျန်သစ္စာ (၃) ပါး အတွက်လည်း တမင် အားထုတ် စဉ်းစားစရာမလိုဘဲ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရရှိတော့၏။ အသက်ကလည်း အဘန်တန် ရှင်းပြခဲ့ပြီး ဖြစ်၍ သဘောပေါက် သင့်လေပြီ။

ဇီဃန္တော ပရမာ ရောဂါ၊ သင်္ခါရာ ပရမာ ဒုခါ၊

ဧတံ ဥတွာ ယထာဘူတံ၊ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခံ။

ဇီဃန္တော = ဆာလောင် မှုတ်သိပ်ခြင်းသည်၊ ပရမာ = လွန်ကဲသော၊ ရောဂါ = အနာမည်၏၊ သင်္ခါရာ = ယခု ရင်ဆိုင်တိုးလျက် ဖြစ်ပေါ်နေကြကုန်သော သဘောတရား ဟူသမျှတို့ သည်၊ ပရမာ = လွန်ကဲလှစွာသော၊ ဒုခါ = ထောက်တည်ရာမရ အချည်းနှီးဖြစ်နေကြသည့် ဒုက္ခမည်ကုန်၏။ ဧတံ အတ္ထံ = ဤ

(၃၂၁)

စံပြဝိပဿနာ

သို့သောအကြောင်းကို၊ ယံဃာဘူတံ = အနတ္တ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့်
ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း၊ ဥတုာ = သိမြင်၍၊ ပရမံ သုခံ = ချမ်းသာ
တကာတို့ထက် လွန်ကဲသော၊ နိဗ္ဗာနံ = ငြိမ်းချမ်းရေးအစစ်ကို၊
သစ္စိကရောတိ = မျက်မှောက်ပြုတော့ သတည်း။ (ငြိမ်းချမ်းရေး
အစစ်ကို ရ၏ဟူလို)

ဇာတိသင်္ခါရဒုက္ခ ရှင်းတမ်း

ဇာတိခေါ် သင်္ခါရဒုက္ခသည် သူ့ဟာသူ မဖြစ်ပေါ်နိုင်
သဖြင့် အနတ္တမျှဖြစ်၏။ သူ့ဟာသူ မဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သဖြင့်
ဘာပြုလို့ ဖြစ်ပေါ်လာရသလဲဟု ဆိုလျှင် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊
ဥပါဒါန်၊ ကံ၊ အာဟာရဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းတရား
၅-ပါးနှင့် မကင်းလို့သာ ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ အပေါ်ရံ
ကြောက ကြည့်လျှင် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန် ဆိုသည့်
မိခင်၏ လက်ခံချက်နှင့် အကူအညီပေးတတ်သည့် ကံဟူသော
ဖခင်၊ ထို့ပြင် အာဟာရဟူသော အထိန်းတော်၊ ၎င်းတို့၏
လက်ခံ အားပေး စောင့်ရှောက်ကျွေးမွေးခြင်း တို့ကြောင့်သာ
ဇာတိ သင်္ခါရဆိုသည့် သားငယ် ပေါက်ပွားလာရသည်ဟု ဆို
စရာ ဖြစ်နေ၏။ အမှန်အားဖြင့် အတွင်းဘက်သို့ နှိုက်ကြည့်
လျှင် ဇာတိသင်္ခါရ သားငယ်နှင့်တကွ မိခင်- ဖခင်- အထိန်း
တော်တို့ ကိုယ်တိုင် အနတ္တ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခမျှသာ ဖြစ်နေကြ
ကြောင်းကို တွေ့မြင်ရ၏။ ထို့ကြောင့်ဇာတိသင်္ခါရကိုမမြင်လျှင်
ဝိပဿနာဉာဏ်မရနိုင်။

စံပြဝိပဿနာ

ဇာတိသင်္ခါရ ဖြစ်ပေကြပုံ

(၁) အဝိဇ္ဇာ=မသိမှု။

(၂) တဏှာ=ငြိတုယ်မှု။ (ဇာတိသင်္ခါရ) (၃) ဥပါဒါန်= (ဖြစ်ပေကြစေ) စွဲယူမှု။

(၄) ကံ=အရှိန်။ (၅) အာဟာရ=ထောက်ပံ့မှု။

၎င်းပုံစံအတိုင်း ဇာတိသင်္ခါရကို မွေးဖွားသည်။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ၊ အာဟာရတို့တွင် အဝိဇ္ဇာကို စစ်ဆေးကြည့်ရာ (အဝိဇ္ဇာ အညဏလက္ခဏာ)ဟု ဝန်ခံ၏။ ဆိုလိုရင်းမှာ ဇာတိ သင်္ခါရ ဒုက္ခ·စသော သဘောတွေထဲ၌ ထောက်တည်ရာ မရနိုင်သည့် သဘောတွေ မရှိဘူး·ရှိသည် ဆိုတာကို သူကိုယ်တိုင် ဘာမှန်းမျှ မသိရဘူးဟုဆိုသည့် သဘောဖြစ်နေ၏။ ကျန်သော တဏှာ၊ ဥပါဒါန်စသည့် သဘောတရား အသီးသီးတို့ကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း ဌာန်လေးပါးနှင့် စစ်ဆေး ကြည့်ရှုရာ သူတို့ ကိုယ်တိုင် အနတ္တပါဘဲဟု ဝန်ခံနေကြရ၏။ ပစ္စယာရိဂ္ဂဟဉာဏ် နှင့် အပြင်ရံကြောက စစ်လိုက်ပြန်တော့လည်း ကြွင်းကျန်သည့် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်-စသော သဘောတရားများကြောင့်ဟု လွဲချ၏။ ထို့အတူ တဏှာကလည်း ပတ်ဝန်းကျင် ကျန်သဘော များကို အသိ သိ လွဲချ၏။ ထို့ကြောင့် အားလုံးသော သဘော တရားများသည် အနတ္တတွေချည့်သာ ဖြစ်နေကြ၏။

စံပြဝိပဿနာ

(၁) မေး။ ။ဇာတိ သင်္ခါရအပေါ်၌ ပတ်ဝန်းကျင် သဘောတရားများနှင့်တကွ စစ်ဆေး ကြည့်ရှုရာ အနတ္တ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ-လို့ ခေါ်ကြသည့် သဘောတွေသာ ဖြစ်ရှိနေကြသဖြင့် အဲသည် သင်္ခါရတွေကို ပယ်ရမှာလား၊ သိမ်းပိုက် လက်ခံထားရ မှာလား။

ဖြေ။ ။ပယ်လို့မရသဖြင့် မပယ်ရပါ။ သိမ်းပိုက် လက်ခံလို့ မရသဖြင့် သိမ်းပိုက် လက်ခံခြင်းကိုလည်း မပြုလုပ်ရပါ။

(၂) မေး။ ။ဒါဖြင့် ဘယ်လို လုပ်ရမလဲ။

ဖြေ။ ။အဲသည်နှစ်ခုမှလွတ်အောင် လုပ်ရပါမည်။

(၃) မေး။ ။ဘယ်လိုလွတ်အောင် လုပ်ရမည်လဲ။

ဖြေ။ ။အဲသည်နှစ်ခုအပေါ်တွင် ပယ်လို့ မရသည့် သဘောအပေါ်၌သာ ဘယ်လို နေတယ်ဆိုတာကို သိအောင် လုပ်တတ်ပါက လွတ်လပ်စွာ တည်ရှိနေတဲ့ အတ္တရသ၊ မေ့ရသ တို့ထက် ထူ ကဲသည့် ဝိမုတ္တိရသကို လွတ်လပ်စွာ တွေ့ရပါလိမ့် မည်။

သုတ်ဟောဝါပါဠိတော် ပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၌ သိကြားမင်းကြီး ကိုယ်တိုင် ရွတ်ပြသည့် အောက်ပါ ဂါထာ၏အနက်ကို အသေ အချာ စဉ်းစား ဆင်ခြင်ရာ၏။

အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ၊ ဥပ္ပါဒဝယ ဓမ္မိနော။

ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တေသံ ဝူပသမော သုခေါ။

(၃၂၄)

စံပြဝိပဿနာ

အနက်မှန်။ ။သင်္ခါရာ = သင်္ခါရခေင် ဖြစ်ပေါ်ရှာကြ၊ အမူအယာထူး ဟုသမ္မုတို့သည်၊ အနိစ္စာဝတ = မျက်တောင် တခတ်မျှ ခဏိကအခိုက်၌ပင် တွယ်တာ သိမ်းပိုက်စရာ မရ၍ မခိုင်မြဲလေစွတကား၊ ဥပ္ပါဒ ဝယ ဓမ္မိနော = ထောက်တည်ရာ၊ ပုန်း အောင်း ရာ မရသည့် သဘောတွေသာ ဖြစ်ရှိနေသဖြင့် (ဥပ္ပါဒ)လို့ ခေါ် စ ရာ၊ ထိုမှတဖြာ ထောက်တည်ရာ၊ ပုန်း အောင်းရာ ရသည့် သဘောများ ပျောက်ဆုံးနေသဖြင့် (ဝယ) လို့ ခေါ်စရာ သဘောတို့သည်သာ၊ ဥပဇ္ဇိတော = ဖြစ်ယောင်၊ ရှိယောင်၊ ဟန်ဆောင်ပမာ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်ပြီး၍၊ နိရုဇ္ဈန္တိ = ဘယ်နေရာ ဘယ်ဌာနသို့ ရောက်ရှိသွားကြပါပြီဟု မဆိုနိုင် လောက်အောင် ပျောက်ကွယ် ချုပ်ငြိမ်းကြရကုန်၏၊ တေသံ = ထို(ဥပ္ပါဒ) အပေါ်၌ တွယ်တာစရာမရ၍ မတွယ်တာခြင်း၊ (ဝယ)အပေါ်၌ ထောက်တည်ရာရမှုသဘော ပျောက်ဆုံးနေ၍ တွယ်တာစရာမရသဖြင့် တွယ်တာမှုအေးခြင်းသည်၊ သုခေါ = ဘာသာညာညာ လုပ်စရာ၊ တွယ်တာစရာ မရှိလှသဖြင့် အေးမြ ချမ်းသာသည်ဟု ဆိုထိုက်သော သုခအဖြစ်မျိုးသာ၊ ဝုပသမော = နောက်ဆုံးပိတ် နိဗ္ဗာန်အနေအားဖြင့် ထင်ရှားကေန် ရှိရိုးမှန်ပေ တော့၏။

ရှင်းလင်းရန်မှာ...ဖြစ်ပျက်ဟု ခေါ်ကြသည့် သဘောသည် နှစ်မျိုးရှိ၏။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၌ ဖြစ်ပျက်ကတမျိုး၊ ဘင်္ဂဉာဏ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပ္ပါဒ ဝယခေင် ဖြစ်ပျက်က တမျိုးအားဖြင့် နှစ်မျိုးရှိ၏။ ၎င်းနှစ်မျိုးတို့တွင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နှင့် သက်ဆိုင် သည့် ဖြစ်ပျက်မျိုးက အကြောင်း အကျိုးစင်ကျွတ်၍ သဿတ

ဝံပြဝိပဿနာ

ဒိဋ္ဌိအယူ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိအယူပေတိ မှာ စွဲနေသည့် အတ္တဝါဒုပါဒါန် လွတ်ရုံမျှသာ အကျိုးရှိ၏။ ဘင်္ဂဉာဏ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပ္ပါဒဝယခေတိ ဖြစ်ပျက်မျိုးက ဥပါဒါန်နယ်ရှိ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ကို ချိုးဖဲ့ ဖျက်ဆီးနိုင်ရန်နှင့် သန္တိသုခခေတိ နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက် တွေ့နိုင်ရန် ညွှန်ပြ ဝေဘန်နိုင်သော ဖြစ်ပျက်မျိုးဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် သိကြားမင်းကြီးသည် သောတာပန် တည်ပြီး ဖြစ်၍ သူကိုယ်တိုင်သိမြင်သော (ဥပ္ပါဒဝယ) ဖြစ်ပျက်ကို ဖေတိ ပြခြင်းဖြစ်၏။ လိုရင်းမှာ.... အနတ္တကို ပညာသိဆိုက်ဘို့ဖြစ်၏။ အနတ္တကို အတ္တဘဲလုပ်လုပ်၊ ဘာဘဲလုပ်လုပ် အနိစ္စဖြစ်ကုန်ရာ၏။ အနတ္တကို အနတ္တအတိုင်း ရှိနေမှန်းကို သိလျက်သားနှင့် အတ္တဘဲလုပ်လုပ်၊ ဘာဘဲလုပ်လုပ် ဒုက္ခဖြစ်ကုန်၏။ အနတ္တကို သူ့ဘာသာ သူ့အတိုင်း ထားနိုင်ရန် အရေးကြီးလှပေ၏။ သူ့ဘာသာ အတိုင်း ချုပ်ရာကို အာရုံပြု၍နေဟုလို။

ဥဒယဗ္ဗယ အနက်မှန်

ယောစ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ၊
ဧကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဓမ္မမုတ္တမံ။

ယောစ = အကြင်တယောက်သောသူသည်၊ ဥဒယဗ္ဗယံ = ဖြစ်ပွဲ၊ ပျက်ပွဲ နည်းမျိုးစုံကို၊ အပဿံ အပဿန္တော = ရုပ်တလုံး၊ နာမ်တလုံးကို တရားဦးခေါင်း ဆုံးအောင် မမြင်ဘဲ လျက်၊ ဝဿသတံ = အနှစ်တရာပတ်လုံး၊ ဇီဝေ = နှစ်၊ လ၊ ရက်

စံပြဝိပဿနာ

အလီလီ အသက်ရှည်၍နေငြားအံ့၊ သော = ထိုဖြစ်ပျက်ကို မရိပ်
မိသည့် ငဒိဋ္ဌိသည်။ နသေယျော = အခြေမကျ၊ အနေမလှ
ပေကလပ် ပေကလပ်နှင့် အသေကြပ်သောကြောင့် အနေမမြတ်
ချေ။ ယော = အကြင်တယောက်သောသူသည်။ ဥတ္တမံ = မြတ်
လှသော၊ ဓမ္မံ = နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားကောင်းဖြစ်သော၊
ဥဒယဗ္ဗယံ = ဖြစ်ပုံ-ပျက်ပုံ နည်းအကုန်ကို၊ ပဿတော = ယထာ
ဘူတ၊ ဉာဏ်ဝပိုင်ပိုင် သိမြင်နိုင်၏။ သော = ထိုသူသည်၊ ကောဟံ =
တနေ့၊ တရက်၊ တမနက်မျှလောက်၊ ဇီဝိတံ = အသက်ရှင်၍ နေရ
ခြင်းသည်။ သေယျော = ကလေကဝ မနေရတော့ဘဲ အခြေကျ၊
အနေလှ၊ အသေရ မကြပ်သောကြောင့် အနေမြတ်လှတော့
သည်။ ဟောတိ = စစ်စစ်မသွေ ဖြစ်ပါပေ၏။

ဖြစ်ပုံက ဘယ်လိုဖြစ်ပုံ၊ ပျက်ပုံက ဘယ်လိုပျက်ပုံ၊ ဖြစ်
အကျိုးနှင့် ဖြစ်အကြောင်းလေးပါး၊ ပျက်အကျိုးနှင့် ပျက်
အကြောင်း လေးပါးတို့ကို ပိုင်းခြား၍ ကျကျနန ကိုယ်တိုင်
သိမြင်ရအောင် ဆရာကောင်းထံ၌ နည်းခံ သင်ယူ မှတ်သား
ကြရ၏။ ဖြစ်ပြီးမှ ပျက်သော သင်္ခတ ဥဒယ၊ ဝယ၊ တနည်း....
ဥပါဒ်၊ ဋ္ဌိ၊ ဘင်တို့နှင့် မကင်းသော ဖြစ်ပျက်မျိုးကို ဝိညာဉ်သိ
သိဘို့ရာလောက်ဖြင့်လျှင် ဘုရားပွင့်ရန်ပင် မလိုချေ။ သိခဲလေစွ၊
မြင်ခဲလေစွ၊ တွေးခဲလေစွ။

သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ အနက်မှန်

သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။

အထနိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ သေမုဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

စံပြဝိပဿနာ

သဗ္ဗေ=ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သင်္ခါရာ= အရင်အခါက အရှိန်
အဝါနှင့် မကင်းလှလို့ သာ ခုလက်ငင်း ပေါ်လာရတဲ့ ဥပ္ပါဒ
သင်္ခါရကတခု၊ ယခု ထပ်မံ အားထုတ် စဉ်းစားလို့ သာ ထင်စွာ
ပေါ်လာရတဲ့ သင်္ခါရဓမ္မ ဟူသမျှတို့သည်၊ အနိစ္စာ=မျက်တောင်
တခတ်မျှ တည်တံ့ ခိုင်မြဲမှု မရှိကြကုန်၊ ယဒါ = ဆရာစစ်ထံ
နည်းခံသင်ကြားမှတ်သားတွေးကြံ ဆင်ခြင်ဉာဏ်တို့ဖြင့် အဖန်ဖန်
လေ့လာစဉ်တုန်းအခါ၌၊ ပညာယ= ကိုယ်တိုင် ကျေနပ်သဖြင့်
နောက်ထပ် တွေးစရာ ဖယ်ခွက်ထဲမှာ ရေဆရာတို့ ထွေလာ
ဆန်းပြား အထင်မှားအောင် ဘာကောင်၊ ဘာရုပ် အဟုတ်
ပေါ်နိုး ဝိညာဏ်ဆိုးသို့ အမျိုးမျိုးခြေထိုးလျက် သက်သက်မဲ့
အလကား ပတ်သေးကြောင်းပေးထားသည့် ပုံသဏ္ဌာန် အစား
စား ရေလာမြောင်းပေး စကားများကို နားမှတစ်ဆင့် မနော
ဝိညာဉ်က အဟုတ်ထင်လျက် ဘဝင်မြင့်ခါ ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာကို
တော်လှန်ရုံမျှမက ဆရာ့ ဆရာကိုပင် အထင်သေးလျက် ဝတ်
နိဗ္ဗာန်ပျက်ကွက် တံတွေးခွက်တွင် ပက်လက်မျောနေကြတဲ့ လူ
ပေါလော လူသွပ်ထောင် လူမှိုက်ခေါင်ထိပ်သီး ငမောင်ကြီးတို့
အတွက် ဆက်လက် စဉ်းစားစရာမကျန်အောင် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်
ရင့်သန်ရုံမက နာကြားသမျှကို ဉာဏ်ဝမှာ တခုမကျန် အမှန်
ကျပ်ပြည့် ဝေဘန်လို့ သိနိုင်တဲ့ အနတ္တဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့်၊ ပဿတိ=
ပညတ်ပရမတ် ထိနုစရပ်ကို တပ်အပ်ပေါက်ခွဲ ထိုအထဲ၌ စွဲရာ
မြင် ထင်စရာပြနေကြတဲ့ သင်္ခါရတွေသာ အရင်အခါက အရှိန်
အဝါအရနှင့် မကင်းလို့ ခုလက်ငင်း ပေါ်လာကြရသော်လဲ
တဏှာမျှ တေည်ကြဘဲ ကြံစည်သမျှ အရင်ကလို ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲ

စံပြဝိပဿနာ

ပျက်စီးကြမည်ကို ဉာဏ်မှီသလောက် ဖေါက်ခွဲကြည့်ချက်အရ သင်္ခါရအတွက် ငဲ့ကွက်လိုက်ပါချေက လိုက်ပါကြံစည်သမျှသာ ပျောက်ပျက် ကုန်ခန်းမည်ကို အတည်မူချ ဉာဏ်ဝမှာ ထင်မြင် ရ၏။ အထ=ထိုသို့ အနတ္တဝိဇ္ဇာဉာဏ်အရ လာသမျှအာရုံကို ဖမ်း ငုံလို မရ တဏှာမျှ စဉ်းစားစရာ ဝိပဿနာ ရှုစရာမကျန်အောင် လက်ခံ ကျပ်ပြည့် အမှန် သိရှိသည်ရှိသော်၊ ဒုက္ခေ=ကိုးကွယ်ရာ မရသည့် သင်္ခါရအပေါ်၌၊ နိဗ္ဗိန္ဒတိ=အစွဲဥပါဒါန် အေးငြိမ်း လှတဲ့ သန္တိပဒနိဗ္ဗာန်ကို အမှန်တခေါ် ဉာဏ်နှင့်ရောက်သည့် အတိုင်း မဆိုင်းမတွ ရုပ်နာမ်လောကမှာ ရှိအပ်လှတဲ့ ပညတ် ပရမတ် ထိုနှစ်ရပ်အပေါ်တွင် သောင်မတင်ဘဲ ခွာရဲ ငြီးငွေ့ စရာ နိဗ္ဗိန္ဒနေရာအဖြစ်နှင့် ကျန်ရစ်ခဲ့လေ၏။ သေ သေသေ= ရုပ်နာမ်လောကထဲ၌ သင်္ခါရဒုက္ခ တခုတည်းသာလျှင် တွင်းပြင် မကျန် အမှန်ရှိကြောင်း ကောင်းကောင်း ကျပ်ပြည့် တကယ် သိရှိသည်ရှိသော်၊ ဝိသုဒ္ဓိယာ= အဝိဇ္ဇာနယ်က ပိတ်ခါ တွယ်ကြ မည့် တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့က စိတ်ရှိအောင် တမင် အပေါ်၌ သော်လဲ လိုက်ပါစရာမရှိ ပကတိ အနတ္တကို သိမြင်ရသဖြင့် အတ္တမဝင် ဖြစ်ရခြင်း၊ မဂ္ဂေါ= ဓာတ်ဓမ္မအရုပ်တွေက အတ္တ လုပ်နေကြသော်လဲ အနတ္တနှင့်တုတ်၍ အပြုတ်မေ့ပြုလိုက်တော့ ဟုတ်လေစွ-ဆိုတဲ့ စခန်းစဉ်မှန်နေသဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဝင်ရန် စိတ် တဖန်ကူးကြသော်လဲ လမ်းစဉ်မှန်လျှင် သိပ်မဟန် မထူးတော့ ပါဘူး စိတ်ကူးသမျှသာ ပျောက်ပျက်ရမည့် သည်ဘဝ သည် စခန်း၌ ဤမျှ ဤတလမ်းသာ ရှိရိုးမှန်လေတော့သတည်း။

(စာရေးသူသည် သင်တန်းကိုဖြတ်ထား၍ သူတပါး

စံပြဝိပဿနာ

အတွက် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ရန် မိတ်ဆွေတဦး၏ နည်းအတိုင်း ဖလံ့ခွက်ထဲ၌ ရေထည့်ပြီးလျှင် ရေကသိုဏ်းကို အားထုတ်ကြည့်ရှုနေစဉ်အခါ၌ ဆရာကြီးက ကျွန်ုပ်အား ဆုံးမစကား ရေးသားခြင်းဖြစ်၍ အခြား မည်သူ တဦး တယောက်ကိုမျှ ထိခိုက် နစ်နာစေလိုသောစိတ် မရှိချေ။ ဆရာကြီး၏ ဆုံးမစာဖြစ်၍ မပျောက် မပျက်စေရန် ထည့်သွင်း ဖော်ပြလိုက်ရခြင်းဖြစ်၏။

အတ္တဒတ္တံ ပရတ္တေန၊ ဗဟုနာပိ နဟာပယေ၊
အတ္တဒတ္တံ မဘိညာယ၊ သဒတ္တသုတော သိယာ။

ဗဟုနာပိ=များစွာလည်းဖြစ်သော၊ ပရတ္တေန= သူတပါး၏ စီးပွားကြောင့်၊ အတ္တဒတ္တံ = မိမိ၏စီးပွားကို၊ နဟာပယေ= အနည်းငယ်မျှ မဆုတ်ယုတ်စေရာ၊ အတ္တဒတ္တံ = မိမိ၏ အကျိုး စီးပွားကို ပွားများ တိုးတက်စေသည်၊ သိယာ=ဖြစ်ရာ၏။

သူတပါးအတွက် ဆောင်ရွက် လုပ်ကိုင်ပေးရသော ကိစ္စ အဝဝတို့ဖြင့် လောကီအကျိုး မည်မျှပင် များပြားစေကာမူ... မိမိ၏ အကျိုး စီးပွား အစစ် ဖြစ်သော ဝိပဿနာ တရားကို အားထုတ် ဆည်းပူးရာ၌ အနည်းငယ်မျှ ဆုတ်ယုတ် ပျက်ပြား ခြင်း မဖြစ်စေရာ၊ မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားအစစ် ဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ် ဖိုလ်ဉာဏ် စသည်တို့ကိုသာ ပွားများ တိုးတက် အောင် ပြုလုပ် ကြိုးစားရာ၏ဟု ဆိုလိုတော်မူ၏။

စံပြဝိပဿနာ

သင်္ခါရဒုက္ခ အမေးအဖြေများ

(၁) မေး။ ။ထောက်တည်ရာ၊ ပုန်းအောင်းရာ မရတဲ့ သင်္ခါရဒုက္ခသည် အရင်အရှိန်အရ ဖြစ်ရှိနေရာ သေတဲ့ တရားလား၊ မသေတဲ့တရားလား။

ဖြေ။ ။သင်္ခါရ ဒုက္ခအတွက်မှာ သေတယ်- ရှင်တယ်လို့ ပြောပြစရာမရှိ၊ ပကတိ အနတ္တဖြစ်နေ၍ သေတာလဲ မဟုတ်၊ ရှင်တာလဲမဟုတ်ပါ။

(၂) မေး။ ။သင်္ခါရဒုက္ခမှတစ်ပါး အခြားသော သဘောတရားများသည် သေမှုဖြစ်ရတယ်၊ ရှင်မှုဖြစ်ရတယ်လို့ ဆိုတာ နှစ်မျှစလုံး ဖြစ်စရာမရှိကြောင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းနှင့် သံယုတ်ပါဠိတော်တို့တွင်....

ဒုက္ခမေဝ ဟိ သမ္ဘောတိ၊ ဒုက္ခံ တိဋ္ဌတိ ဝေတိစ။
နညတြိ ဒုက္ခာ သမ္ဘောတိ၊ နညံ ဒုက္ခာ နိရုဇ္ဈာတိ။

အနက်မှန်ကား။ ။ဒုက္ခမေဝ = သင်္ခါရ ဒုက္ခသည်သာလျှင်၊ သမ္ဘောတိ = ဖြစ်ပေပြီ ရှာ၏၊ ဟိ = လောကအားဖြင့် ပြောထိုက်စရာဖြစ်နေသည်မှာကား၊ ဒုက္ခံ = သင်္ခါရဒုက္ခကို၊ တိဋ္ဌတိစ = ရှင်အလိုလို အထင်ပိုစရာ တည်ရှိပါသည်ဟူ၍၎င်း၊ ဝေတိစ = ချုပ်ကွယ် သေပျောက် နောက်ထပ် ပြန်မလာ ကွယ်ပျောက်ရှာသည်၍၎င်း၊ ဝုစ္စတိ = ဆိုကြ၊ ပြောကြ၏၊ ဒုက္ခာ = သင်္ခါရ

စံပြဝိပဿနာ

ဒုက္ခကို၊ အညတြ = ဖယ်ထားကြ၍၊ အညံ = တပါး တခြား
နသမ္ဘောတိ၊ နနိရုဇ္ဈတိ = တည်ရှိတယ်၊ ကွယ်ပျောက်တယ်ဆိုတဲ့
သဘောသည် မဖြစ်ကောင်းချေ။

အဓိပ္ပါယ်မှာ- တိုတိုပြောရလျှင် သင်္ခါရဒုက္ခမှတစ်ပါး အခြား
သော သဘောများသည် မဖြစ်စကောင်းလို့ ဆိုထားတော့
သေတယ်၊ ရှင်တယ်၊ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုကြတာတွေသည် ဘယ်
သဘောကို ရည်ရွယ်လျက် သည် ပညတ်စကား ပေါ်ထွက်၍
လာနိုင်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။သင်္ခါရ ဒုက္ခဆိုတာ ဘယ်တော့မှ မသေပါဘူး၊
သို့သော်.... သင်္ခါရ ဒုက္ခကို သိမ်းပိုက်ယူငင်လို့ ရလိမ့်ဦးမည်
ထင်ပြီး ကြံစည် သိမ်းပိုက် တွေးတောလိုက်တာတွေသာ သေ
ကြေပျက်စီး အချည်းနှီး ပျောက်ဆုံးခြင်းကိုခံရလို့ သေတယ်လို့
ဆိုတဲ့ ပညတ်စကားသည် ၎င်းသဘောတရားကို အမှီပြုပြီး ဖြစ်
ပေါ်လာဟန်တူပါတယ်။ ဆိုလိုရင်းမှာ သင်္ခါရ ဒုက္ခနယ်ရှိ
အနတ္တစစ်ကို သတိလစ်ပြီး အတ္တလုပ်လိုက်ရာ မိမိပြုလုပ်သည့်
အတ္တကိုပင် မိမိက စွဲယူလိုက်မှန်း အတွင်းခန်းအထိ အကုန်
မသိတော့ ပျောက်မှန်းမသိ ပျောက်ဆုံးသွားပါတယ်။ အဲသည်
တော့ ကိုးကွယ်ရာမရ သေအုံးမှာပါကလား....လို့ ဆိုတာကို
အထင်တွေရောက်ပြီး ဘဝချောက်ချား အားကိုးရာ မဲ့သွားတဲ့
သဘောမှ ပေါ်ထွက်လာသည့် ပညတ်စကားနှင့် တူပါသည်။

(၃) မေး။ ။သင်္ခါရ ဒုက္ခသည် မသေမပျောက် မကုန်
မဆုံးဘဲ နိစ္စသာဝရ အမြဲရှိပါသလား။

(၃၃၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။သင်္ခါရဒုက္ခသည် ဘယ်တော့မှ မသေမပျောက် မကုန်မဆုံးဘဲ အမြဲနိစ္စထာဝရရှိပါသည်။

(၄) မေး။ ။သို့-မသေတဲ့သင်္ခါရကို အသေမှတ်ပြီးလျှင် သေပြီ...သေပြီလို့ များ သေခါနီးဖြစ်စေ၊ မသေခင်ဖြစ်စေ တွေးတောမိလိုက်တော့ သင်္ခါရဒုက္ခတွေ ဘယ်လိုဖြစ်ကြကုန်၍ သေ-မသေ စွဲယူသိမ်းပိုက်နေတဲ့ အတ္တသမားတွေ ဘယ်လို ဖြစ် ကုန်ကြပါသလဲ။

ဖြေ။ ။မသေတာကို အသေမှတ်လိုက်တဲ့ အရှိန်ဒဏ်ချက် အရ လွဲချော်သွားတဲ့ သဘောထဲသို့ ဒေါသဇောကျတဲ့ နှမြော တုန်လှုပ်ကြ၍ အတ္တသမားတို့မှာ ခိုကိုးရာ ကင်းပြတ်လျက် ခိုကိုးရာ ရလိုရငြား တခုခုသော သဘောတရားထံသို့ တွယ်တာ ချဉ်းကပ်လိုတဲ့ တဏှာ ဖြစ်ရရှာပါသည်။ သင်္ခါရ ဒုက္ခအတွက် ကတော့ အနတ္တနယ်ထဲတွင် ပါဝင်နေရသည့်အတိုင်း သေမှု၊ ရှင်မှုတို့ဖြင့် တုန်လှုပ်စရာမရှိ၊ အလွန်အေးမြ သည့် ပကတိ အနတ္တအတိုင်းဘဲ ဖြစ်ရှိနေပါသည်။

(၅) မေး။ ။သင်္ခါရ ဒုက္ခသည် ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်များ အပေါ်၌ တည်ရှိပါသလဲ။

ဖြေ။ ။အောက်ကို လားသော် -အပါယ်ခလးပါး အထိ၊ အထက်ကိုလားသော်- ဘုရား၊ ရဟန္တာအထိ၊ သင်္ခါရ ဒုက္ခတွေ အနည်း အများဆိုသလို ရှိကြပါသည်။

(၆) မေး။ ။ဘာပြုလို့ ဘုရား၊ ရဟန္တာအထိ သင်္ခါရ ဒုက္ခတွေ ရှိနေကြသလဲ။

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။ဘုရား၊ ရဟန္တာများမှာလည်း အရင်က ပြုလုပ် ပြီးစီးခဲ့တဲ့ အရှိန်တွေနဲ့ မကင်းတဲ့နယ်ထဲ ဝင်လာမိကြသဖြင့် ရှိကြရပါသည်။

(၇) မေး။ ။ဘုရား၊ ရဟန္တာ၊ အရိယာတို့ထံမှာ ရှိတဲ့ သင်္ခါရဒုက္ခနှင့် ပုထုဇဉ်တို့ထံမှာရှိတဲ့ သင်္ခါရဒုက္ခတို့ ဘယ်လို ထူးကြသလဲ၊ တူသလား-မတူဘူးလား။

ဖြေ။ ။သင်္ခါရဒုက္ခချင်းကတော့ အတူတူပါဘဲ၊ သိမ်းပိုက် တွယ်တာပုံ ဟန်-မဟန်ကိုသာ ဝေဘန်ရန် လိုပါသည်။

(၈) မေး။ ။ပုထုဇဉ်နှင့် အရိယာတို့ သင်္ခါရ ဒုက္ခမှာ တကယ်လို၊ ဖြေထားပြီးနောက် သိမ်းပိုက်ယူငဲ့လဲလို၊ ရ၊မရ သင်္ခါရဒုက္ခ ဟုတ်-မဟုတ် ငုတ်တုတ်ခိုင်မြဲ နေနိုင်ခဲ့တဲ့သဘော မှန်-မမှန်၊ ဝေဘန်နိုင်တဲ့ဉာဏ်သာ ထူးပါသည်လို့ ဆိုထားရာ ပုထုဇဉ်ဝေဘန်ပုံနှင့် အရိယာဝေဘန် စဉ်းစားပုံကို အနည်းငယ် ထုတ်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။အရိယာရှစ်ယောက်နှင့်တကွ ဘုသး၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တို့မှာ သင်္ခါရကို အနတ္တမှန်းသိကြသဖြင့် အနတ္တကို အတ္တမလုပ် ကြဘဲ အနတ္တအတိုင်းဘဲ ထားနိုင်ရန် ဝိပဿနာဉာဏ်ကလည်း ရင့်သန်ပြီးဖြစ်ကြသဖြင့် အတ္တတို့ဖက်၍ သေပျက်၊ တုန်လှုပ် စရာမရှိ၊ ငြိတွယ်မှုကင်းပြတ် အေးငြိမ်းတဲ့အခြေသို့ ရောက်ရှိနေ ကြပါသည်။

(သင်္ခါရ နိရောဓာ ဝိညာဏ နိရောဓော စသည် ဖြစ် တော့၏)။

စံပြဝိပဿနာ

ပုထုဇဉ်တို့မှာတော့ သင်္ခါရ ဒုက္ခဆိုသည့် အရင်က အရှိန်ကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်ရမှု၌ ယခု ထပ်မံ သိမ်းပိုက် ပြန်သော်လည်း လက်မခံ၊ ရ·မရ မသိကြသည့်အတိုင်း အတ္တပြုလုပ်၍ တွယ်တာ သိမ်းပိုက်မိသဖြင့် တွယ်တာ သိမ်းပိုက်သမျှတွေသာ သေကြေပျက်စီးရပါသည်။ အတွယ်အတာ အသိမ်းအပိုက်ကို လက်ခံနိုင်တဲ့ သင်္ခါရဒုက္ခနယ်ရှိ အနတ္တကတော့ ဘယ်တော့မှ မသေမပျောက်ပါဘူး၊ မကုန်ဆုံးနိုင်ပါဘူး၊ သင်္ခါရ ဒုက္ခကို ဆုံးတယ်မှတ်လို့ အထင်မှားပြီး ဘဝခြားမှုကလေး အခိုက်၌ ဆုံးတယ်- သေတယ်မှတ်ကြ၍ တုန်လှုပ် ချောက်ချားမှုတွေ ဝင်စွက်လာခြင်းကြောင့် ကပ်မိကပ်ရာဆိုသလို သက်သာရာကို ရလိုရငြားအနေဖြင့် တခုခုသော အ-ရုံ၊ တခုခုသော ဘဝသို့ ငြိတွယ်နေမှု ဖြစ်ရတာကိုဘဲ သတ္တဝါပုထုဇဉ်လို့ ဆိုလိုဟန် တူပါသည်။

ပထဗျာ ဧကရဇ္ဇေန၊ သဂ္ဂဿ ဂမနေန ဝါ၊

သဗ္ဗလောကာဓိပ္ပစ္စေန၊ သောတာပတ္တိဖလံ ဝရံ။

(ဓမ္မပဒ ပဉ္စိတော်)

ပထဗျာ=မြေအပြင်၌၊ ဧကရဇ္ဇေန=ဧကရာဇ်မင်းပြုရသည် ထက်၎င်း၊ သဂ္ဂဿ=နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်သို့၊ ဂမနေန=သွားရ သည်ထက်၎င်း၊ သဗ္ဗလောကာဓိပ္ပစ္စေန= အလုံးစုံ လောကကို အစိုးရသည်ထက်၎င်း၊ သောတာပတ္တိဖလံ ဝါ= သောတာပတ္တိ ဖိုလ်သည်၊ ဝရံ=မြတ်၏။

ဤပါဠိတော်ကို အနုစိတ် အတွင်းနှိုက်၍ စဉ်းစားကြည့်လျှင် ငါ....အရိယာ သောတာပန် ဖြစ်ပြီဟု ထင်မြင်ယူဆသူတို့သည်

(၃၃၅)

စံပြဝိပဿနာ

သေဘေးကိုမဆိုထားဘဲ မိမိလက်ရှိ စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့်စပ်လျဉ်း၍
တစုံတရာ ထိခိုက်ဖွယ် ကြုံတွေ့လာသောအခါ မိမိ၏စိတ်သန္တာန်
၌ မည်မျှအထိ တုန်လှုပ်ချောက်ချားသေးသည်ကို ဤပါဠိတော်
ပြဒါးချိန်ဒီဂရီဖြင့် စစ်ဆေးကြည့်ရှုကြရ၏။ ပုထုဇဉ် ဖြစ်နေ
သေးလျှင် အထက်ပါ ပါဠိကို ဘုရားဟောဆို၍သာ လက်ခံရ
ပေမည်။ ကိုယ်တိုင် ယုံကြည်မည်မဟုတ်။ ကိုယ်တိုင် မယုံကြည်
သေးသ၍သာ တုန်လှုပ်ချောက်ချားခြင်းဖြစ်၏။ သင်္ခါရ ဒုက္ခ
ချည်းဟု မမြင်သေးဟု ဆိုလို၏။

အဿဒ္ဓေါ အကတညူစ၊
သန္တိစ္ဆေဒေါစ ယော နရော၊
ဟတာဝကသော ဝန္တသော၊
သ ဝေ ဥတ္တမပေါရိသော။

(ဓမ္မပဒပါဠိတော်)

ယောနသော = အကြင်သူသည်၊ အဿဒ္ဓေါ = သူတပါးတို့
စကားဖြင့်သာ ယုံကြည်သောသူ မဟုတ်။ အကတညူစ =
အကြောင်းတရားတို့သည် မပြုပြင်အပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင်
သိလေ့ရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ သန္တိစ္ဆေဒေါစ =
သံသရာတည်းဟူသော နှောင်အိမ်၌ အစပ်ကို ဖြတ်တတ်
သည်လည်း၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ ဟတာဝကသော = ကုသိုလ်၊
အကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးပေးခွင့်ကိုဖြတ်အပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ =
ဖြစ်၏။ ဝန္တသော = အာသာဆန္ဒကို တစမကျန် ပျိုးအန်
ပြီးသည်လည်း၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ သ-သောပုဂ္ဂလော =

စံပြဝိပဿနာ

ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝေ = စင်စစ်၊ ဥတ္တမပေါရိသော = ယောက်ျား
မြတ်မည်၏။

ဤဂါထာသည်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ်အခါ အရညဝါသီ
ရဟန်း ၃၀-တို့ရှေ့ဝယ် အရှင်သာရိပုတ္တရာကို ခေါ်တော်မူ၍
သာရိပုတ္တရာ “သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေငါးပါးကို မပွားစေဘဲ
အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကိုသာ မျက်မှောက်ပြုလေ၏” ဤစကားကို သင်-
ယုံကြည်၏လောဟု မေးတော်မူ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာက “အမှတ်
ဘုရား- ကိုယ်တိုင် မသိမမြင်သောသူသာ သူတပါးတို့စကား ဖြင့်
ယုံကြည်ရပါသည်။ တပည့်တော်ကား-ကိုယ်တိုင် သိမြင်ပြီးဖြစ်၍
သူတပါးတို့စကားဖြင့် မယုံကြည်ပါ” ဟု ဖြေကြား လျှောက်
ထား၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်ကို
ချီးမွမ်း ခြင်းငှာ အထက်ပါဂါထာကို ဟောတော်မူ၏။ ဤ
ဂါထာ၏ အဆုံး၌ ရဟန်း သုံးကျိပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓိဒါယဉ်
ရဟန္တာ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ထို့ကြောင့် အလုံးစုံသော လောကကို အစိုးရ၊ ရခြင်းထက်
သောတာပန် ဖြစ်ရခြင်းသည် မြတ်၏-ဟု ဟောတော်မူသည်
ကိုလည်း ကိုယ်တိုင် (သန္တိဋ္ဌိကဂုဏ်၊ ပစ္စတ္တံဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟံ)
ဟူသော ဂုဏ်များနှင့် ပြည့်စုံသောအခါ မှန်ပါပေသည်ဟု ဝန်ခံ
နိုင်လောက်အောင် ကြိုးစားသင့်ကြပေ၏။

(၃၃၇)

စံပြဝိပဿနာ

ဘဝကူးပုံ

သေခါနီးကာလ၌ ကမ္ဘာသူ- ကမ္ဘာသားတို့သည် မိမိတို့ ရည်မှန်းသည့်ဘဝကို ရဘို့ရန် ခဲယဉ်းကြကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ... ရည်မှန်းချက်ကတခြား၊ အားထုတ်တော့ တမျိုး၊ အဆုံးသတ်တော့တဖုံ ဖြစ်နေကြရ၏။ အကြောင်းရင်းမှာ မူလ ကိုက စပ်မရသည့် ဓာတ်ဓမ္မတို့က အနတ္တပါလို့ ဝန်ခံထား သည်ကို မှသိကြသဖြင့် တောင်တမျိုး၊ မြောက်တခြား၊ ကြား တဖုံ ဆိုသလို မှန်းခြေမကိုက်ဖြစ်တတ်၏။ သို့ရာတွင် ဆရာစစ်၊ ဆရာမှန်ကိုတွေ့လျှင် လွယ်ကူသော အကူအညီကို ရနိုင်၏။

သေခါနီးဆဲဆဲ၌ အနတ္တအစစ်ကို နားလည်သူနှင့် နား မလည်သူ နှစ်ဦးရှိရာ အောက်ပါ အချက်ကြီး ၅- ချက်နှင့် ရင်ဆိုင် တိုးရသောအခါ နားလည်သူက ဘယ်လို အာရုံပြု သည်၊ နားမလည်သူက ဘယ်လို အာရုံပြုသည်တို့ကို ထင်ရှားစွာ သိအောင် ကြိုးစားကြရ၏။

အချက်ကြီး ၅-ချက်၊ အပိုင်းကြီး ၅-ပိုင်းမှာ

- (၁) ပဉ္စာရုံချုပ်၍ ဓမ္မာရုံကျန်ပုံ၊
- (၂) ဓမ္မာရုံချုပ်၍ ကံကျန်ပုံ၊
- (၃) ကံချုပ်၍ ကမ္မနိမိတ်ကျန်ပုံ၊
- (၄) ကမ္မနိမိတ်ချုပ်၍ ဂတိနိမိတ်ကျန်ပုံ၊
- (၅) ဂတိနိမိတ်ချုပ်၍ ဘဝကူးပုံနှင့် ဘဝကို နှစ်သက် အတည်ပြုသွားပုံ ဘဝနိဗ္ဗာန်။

စံပြဝိပဿနာ

ဤ ၅-ချက်၌ နံပါတ် (၂)နှင့် (၃)အကူးတွင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိခေါ် အနတ္တအတုသမားနှင့် အစစ်သမားတို့ ၂-ယောက် လမ်းခွဲသွားပုံ၊ အနတ္တအစစ်သမားက ကိုယ့်အလုပ်ကို ရုပ်သူ မတွေ့၍ ပိုမို ပျော်မွေ့နေပုံ၊ အနတ္တ အတုသမားက ဘယ်သူ့ အနားကို ကပ်ရမှန်းမသိလောက်အောင် ဗျာများလျက် ကပ်မိ ကပ်ရာ ကပ်လိုက်သောအခါ ဘယ်လိုဖြစ်သွားပုံ စသည်တို့ကို ဖော်ပြပေအံ့။

ဆိုခဲ့သည့် အပိုင်းကြီး(၅)အပိုင်းအရ နံပါတ်(၁) ပဉ္စာရုံချုပ် ဓမ္မာရုံကျန်ပုံမှာ ပဉ္စာရုံသည် အာရုံကို လက်ခံနေရသည့် အကြည် ၅-ခု ချုပ်သောကြောင့် ချုပ်ရ၏။ စက္ခု-စသော ကံကြောင့် ဖြစ်ရသည့် ကမ္မဇအကြည်တို့တွင် မျက်စိအကြည်၊ နားအကြည်၊ နှာခေါင်းအကြည်၊ လျှာအကြည်-ဟူသော အကြည် (၄)မျိုး တို့သည် အစဉ်အတိုင်း ရှေးဦးစွာ ချုပ်ကြကုန်၏။ ကြွင်းကျန် သော မိန်းမ၊ ယောက်ျားအဖြစ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဘာဝဒသက တခု၊ ကိုယ်အကြည်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကာယဒသကတခု၊ အဋ္ဌ ကလာပ် ရုပ် ရှစ်ခုနှင့် ၎င်းတို့ကို စောင့်စည်းနေသော ဇိဝိက နဝကရုပ် တခု၊ ၎င်းလေးခုတို့သာ ကျန်ရှိနေကြ၏။

ဤလို ကျန်ရှိနေခြင်း၌ ကာယဒသကနှင့် နှလုံးသွေးခေါ် ဝတ္ထုဒသက၊ ဘာဝ ဒသကဟု ခေါ်ဆိုသော (၃၀) သော သဘောတရားတို့သည် ပဋိသန္ဓေဝန်ကို ယူစဉ်အခါ၌ ရှေးဦးစွာ စတင် ပေါ်ပေါက်ကြကုန်၏။ ထိုနောက်မှ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း-စသော သဘောတရားတို့သည် သူ့ရက်စဉ်အတိုင်း

စံပြဝိပဿနာ

ပေါ်ပေါက် တိုးပွားလာကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အကိုင်းအခက် သရွက် အတက်နှင့် တူသော စက္ခု၊ သောတ စသည်တို့သည် ရှေးဦးစွာ ချုပ်ကွယ်ကြ၏။ ပင်စည်လုံးပတ် အမြစ်နှင့် တူသော ကာယအကြည်၊ နှလုံးသွေး၊ ဘာဝတို့သည် နောက်မှ ချုပ်ကွယ် ကြရ၏။

ဤကဲ့သို့ အဆင့်ဆင့် ချုပ်ကွယ်သွားသော လမ်းစဉ်ကြီး၌ အကျဉ်းချုံး၍ ဝေဖန်ကြည့်လျှင် (၁) ချုပ်ကွယ်စဉ် သတ္တဝါ ဘယ်လိုဖြစ်ရပုံ၊ (၂) အလယ်လောက်၌ ဘယ်လိုနေပုံ၊ (၃) နောက်ဆုံးပိုတ် ချုပ်ဆုံးမှုခေါ်သည့် နှလုံးသွေးထဲရှိ ကမ္မဇအရှိန် ချုပ်ဆုံးသည့်အခါ အနတ္တအစစ် နားလည်သူနှင့် နားမလည် သူတို့ မည်ကဲ့သို့ ကွာခြားပုံအားဖြင့် အပိုင်းကြီး ၃ ပိုင်းရှိ၏။

ကံအရှိန်ကြောင့်သာဖြစ်ရသည့် မျက်စိအကြည်၊ နားအကြည် စသော ကမ္မဇကလာပ် ၉ စီးတို့တွင် အခက်အလက်နှင့်တူသည့် အကြည်ရုပ်များ ရှေးဦးစွာ ချုပ်ကွယ်ကြသောအခါ ၎င်းတို့ကို မှီခိုနေရသည့် သက်ဆိုင်ရာ အာရုံများနှင့် ၎င်းအာရုံကို အာရုံ ပြုမှု ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြသော စက္ခုဝိညာဉ်၊ သောတဝိညာဉ်၊ မြင်ကြားစသော သဘောတရားတို့သည် ရောခံ အခြေတည် အကြည်ရုပ်များကို မရကြတော့သဖြင့် ၎င်းတို့၏ အမူအရာ ကိစ္စကို မဖော်ပြနိုင်ဘဲ ချုပ်ကွယ်ဆဲ၌ မမြင်တော့ဘူး၊ မကြား တော့ဘူး၊ ငြိမ်နေပြီ၊ သေနေပြီ စသည်ဖြင့် ယူဆကြ၏။ အမှန် မှာ မသေသေးပါ၊ ဘဝမကူးသေးပါ။

စံပြဝိပဿနာ

မသေသေးလို့ ရှိယင် မမြင်နိုင်၊ မကြားနိုင်တော့ဘူးလားဟု မေးစရာရှိ၏။ ဤလိုမေးလျှင် ချင်းချက်ကျန်နေသေး၍ မြင်နိုင်၊ ကြားနိုင်ပါသေးသည်ဟု ဖြေဆိုရပေလိမ့်မည်။ ဘယ်လို မြင်ပုံ၊ ကြားပုံမျိုးလဲဆိုလျှင် ကမ္မဇအရှိန်အတွက်ကြောင့် မမြင်၊ မကြားတော့ဘဲ အခြား အကြောင်းများကြောင့်သာ မြင်နိုင်၊ ကြားနိုင်ပါသည်။

အခြား အကြောင်းများသည်ကား အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ အတွင်း အပြင်က လှုံ့ဆော်နေကြသော စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတို့ ဖြစ်ကြ၏။ အပြင်ဘက်က စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတို့၏ ကူညီ ထောက်ပံ့ပုံမှ သေခါနီး ကမ္မဇရုပ် ချုပ်ချိန်၌ ဆွေမျိုးသားချင်းများ ရောက်လာတတ်ကြ၏။ သေဆုံးမည့် မိခင်ကို သားက “မေမေ- ကျွန်တော့်ကို မမြင်ဘူးလား’ဟု မေး၏။” ထိုအခါ မိခင်ဖြစ်သူက ကမ္မဇအရှိန် အားသေးသဖြင့် ဝမ်းနည်းခြင်း၊ ဝမ်းသာခြင်း အမူအရာကို မပြနိုင်ဘဲ မြင်သည်ဟု ဝန်ခံတတ်၏။ သို့ရာတွင် ဘယ်သူလဲဟု မေးသောအခါ တွေဝေနေလေ၏။ တွေဝေနေမှန်းသိတော့ သားက ‘ကျွန်တော်- မောင်နီပါ၊ မမြင်တော့ဘူးလား’ဟု ထပ်ဆင့်၍မေး၏။ ထိုအခါ မြင်သည်ဟု မိခင်က ပြော၏။ ဤကဲ့သို့ မြင်ခြင်းမှာ ဗဟိဒ္ဓ အပြင်ဘက်ရှိ စိတ်ဓာတ်၏ အကူအညီကြောင့်ဖြစ်ရ၏။ မိခင်၏ အဇ္ဈတ္တ အတွင်းစိတ်ဓာတ်ကို အပြင်စိတ်ဓာတ်က ကူညီပေးခြင်း ဖြစ်၏။

အပြင်ဘက်ရှိ ဥတုအတွက်မှာလည်း အလွန် ပူခြင်း၊ အလွန် အေးခြင်းဟုဆိုသော လွန်ကဲသည့်ဓာတ်များက ကူညီ လှုံ့ဆော်

စံပြဝိပဿနာ

မူသကမ္မဇရုပ် ချုပ်ပြီး သူသည် အမူအရာထူးကို ပြနိုင်၏။
ဤကဲ့သို့ ပြနိုင်ခြင်းမှလည်း ကမ္မဇရုပ်သာ ချုပ်ကွယ်၍ အတွင်း
ဘက်ရှိ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရနှင့်ဆိုင်ရာ သဘောများက မချုပ်
သေဘဲ ကြွင်းကျန်လျက် ရှိနေကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏။

အာဟာရအတွက်မှလည်း ဆေးထိုး၊ ဆေးတိုက်ခြင်း အစ
ရှိသော ဗဟိဒ္ဓအာဟာရ အကူအညီကို များစွာ ရရှိမှသာလျှင်
အမူအရာထူးကို ဖော်ပြနိုင်၏။ ဤကဲ့သို့ အမူအရာထူးကို ဖော်ပြ
နိုင်ခြင်းသည် ကိုယ်တွင်းရှိ ကမ္မဇရုပ် (၃၀) နှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်
သွယ်နေကြသည့် ရောခံ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတို့က မချုပ်ကွယ်
ကြသေးဘဲ ကျန်ရှိနေကြသောကြောင့် ဖြစ်၏။

ကမ္မဇရုပ် အကုန် ချုပ် ကွယ် ပြီး နောက် စိတ္တဇရုပ်များ၊
ထို့နောက် အာဟာရဇရုပ်များ အဆင့်ဆင့် ချုပ်ကွယ်ကြ၏။
ထို့နောက် စတုတ္ထအကြိမ် ဥတုဇရုပ်များသည် လူသေကောင်
မြေမြုပ်၍ အရိုးကျန်သည်အထိ လိုက်ပါသွားကြကုန်၏။ အရိုး
တို့ကို ကြေမှုပျက်စီးသွားလောက်အောင် ပြင်းထန်သည့် အခြား
အခြား ဥတုက လာရောက် ဖျက်ဆီးမှသာ နဂိုဥတုဇရုပ်သည်
ကွယ်ပျောက် ချုပ်ငြိမ်းရ၏။

(၁) ကံ၊ အာဟာရ၊ ဥတုတို့၏ အရှိန်ကြောင့်သာဖြစ်ရသည့်
စိတ္တဇရုပ်၊ (၂) အာဟာရကြောင့်သာ ဖြစ်ရသည့် အာဟာရဇ
ရုပ်၊ (၃) ဥတုကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်လာရသည့် ဥတုဇရုပ်
၃-မျိုးတို့အနက် ကမ္မဇရုပ် ချုပ်ပြီးနောက် စိတ္တဇရုပ် ချုပ်သော

စံပြဝိပဿနာ

အခါ သေပြီ၊ အသက်ထွက်ပြီဟု ခေါ်ဆိုရ၏။ အာဟာရဇရုပ် ချုပ်ကွယ်သွားမှုကို အထူး စဉ်းစားစရာမလိုချေ။ ကိုယ်လက်တွေ့ တကိုယ်လုံး အေးမြနေပြီဟု ဆို၏။ ပူနွေးသောအခြင်းအရာကိုမျှ မဖော်ပြနိုင်အောင် ဖြစ်ရသည်ကို အာဟာရဇရုပ် ချုပ်ပြီဟု ဆိုရ၏။

ဤနေရာ၌ အရေးအကြီးဆုံး အချက်များမှာ ကမ္မဇရုပ် ချုပ်ကွယ်၍ စိတ္တဇရုပ် မချုပ်ကွယ်မီ စပ်ကြား၌ ဟိုဘက်ဘဝ သားလည်းမဟုတ်၊ သည်ဘက်ဘဝသားလည်း မဟုတ်၊ စပ်ကူး မတ်ကူး ဖြစ်နေရ၏။ ထိုအခါ ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်များ ပေါ်လာရ၏။ ကံဆိုသည်မှာ အရင်က ပြုလုပ်ခဲ့ဘူးသော ကိစ္စ များ၊ ကမ္မနိမိတ်ဆိုသည်မှာ ဆုံးခန်းတိုင်ရမည့် အရိပ်အခြေများ ဖြစ်ကြ၏။

ဘဝချုပ်ဆုံးပုံလင်္ကာ

(၁) ကမ္မဇရုပ်၊ ချုပ်ကွယ်ဆုံးပြတ်၊ စိတ်ဓာတ်ရှိသေး၊
ထိုအရေး၌၊ သေရေး ရှင်ရေး၊ အမေးပူဆွာ၊ ပြုလုပ်ပါက၊
မြန်စွာဖြစ်ကြ၊ ထိုခဏ၌၊ သေတာမရ၊ စိတ်ကရှိလို့၊ ဖြေကြ
ဘို့ပင်၊ ထို့ပြင်တခါ၊ ရှင်တာမရ၊ ကမ္မဇချုပ်လို့၊ ဖြေကြ
ဘို့ပင်၊ သည့်ပြင်တဝ၊ မေးခွန်းပြသော်၊ သည်ဘဝလား၊
တခြားလားဟု၊ စကားနှစ်ခု၊ မေးခွန်းပြုကာ၊ ခုဘဝလဲ၊ နဲ့နဲ့
သော်မျှ၊ မရပါကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းကို၊ ထပ်လောင်း
အဖြေ၊ ပေးဘို့ပေတည်း၊ တထွေမေးစရာ၊ ရှိပြန်တာက၊
ခုဟာမရ၊ နောင်ဘဝလား၊ မေးခွန်းကြားသော်၊ နောင်

စံပြဝိပဿနာ

ဘဝသား၊ မဟုတ်ငြား၍၊ လက်ဝါးထုတ်ဖြန့်၊ ကန့်ကွက်ထိုက်၏၊
နှိုက်ကွက်တဖန်၊ ရှိပြန်တံက၊ သည်ဘဝ၊ ဟိုဘဝ၊ မရငြားက၊
စပ်ကြားလားဟု၊ မေးခွန်းပြုလျှင်၊ နှစ်ခုစပ်ကြား၊ လားလား
မဟုတ်၊ တိုတုတ်တုတ်သာ၊ ဖြေကြားရာ၏၊ တဖြာထုတ်ရှင်း၊
အကြောင်းလင်းသော်၊ ပင်ရင်းသဘာဝ၊ ပြီးခဲ့ကြသည့်၊ ကမ္မ
ခေါ်ငြား၊ သဘောများကို၊ ထင်ရှားကေန်၊ ရှိရိုးမှန်ခဲ့၊ တဘန်
ထိုမှ၊ ဖြစ်ရအရှိန်၊ မငြိမ်မသက်၊ ဆက်လက်ပေါ်ကြ၊ ထိုခဏ၌၊
ကမ္မနိမိတ် အမည်ချိတ်၏၊ အရိပ်ပမာ၊ ပေါ်လာဝင်ဖောက်၊
နောက်ဆုံးအခြေ၊ ဘယ်မှာနေရန်၊ ဖေါ်ပြဟန်သို့၊ လားရန်
လမ်းစဉ်၊ ဂတိထင်၏၊ သည်တွင်ခဏ၊ ဖြစ်ရတုံထဲ၊ သုံးခုခွဲ၍
ခုလဲ နောင်ဘဲ၊ အရင်ဘဲဟု၊ ဝေခွဲကန့်သတ်၊ တဖက်ဖက်သို့၊
သတ်မှတ်ယူစရာ၊ မရှိပါ၍၊ သေချာဂန၊ ဖေါ်ထုတ်ပြအံ့။

(၂) တဘက်သတ် နယ်၊ မှတ်ဝယ်ယူစရာ၊ မရှိပါ၍၊
ဆင်းကာတဖန်၊ ရှင်းလင်းရန်မှာ၊ အမှန်မူလ၊ ကမ္မဇတို့၊ ချုပ်ရ
စမြဲ၊ ထိုအထဲ၌၊ ဝေခွဲစရာ၊ မရှိပါက၊ အသာဖယ်ထား၊
ဘာများကျန်သည်၊ ဉာဏ်မှီသလောက်၊ လိုက်၍ထောက်သော်၊
နောက်ကပြုပြီး၊ အရှိန်မီးသည်၊ မွှေးပြီးပါက၊ ပေါ်ကြစမြဲ၊
တန်းလှန်းစွဲသို့၊ ရှိမြဲစဉ်လာ၊ ဓမ္မတာပင်၊ သိမြင်ရ၏၊ ထိုမှ
တဖန်၊ ရှိန်လျှံသတ္တိ၊ ဆုံးခန်းရှိပုံ၊ အလုံးစုံကို၊ ဖေါ်ပြရုံ ဖေါ်ပြ၊
သဘာဝကို၊ စာအဆိုက၊ ဂတိခေါ်ကြ၊ နိမိတ်မျှပင်၊
သည့်ပြင် ခေါ်ဆို၊ ဟိုဘဝလား၊ သည်ဘဝလား၊ ကြာပေး
လားဟု၊ လားသုံးခုတွင်၊ ပါဝင်မရှိ၊ ပကတိမူလ၊ ကုန်ဆုံး
ကျဆဲ၊ ထိုသေပွဲ၌၊ ဘာဘဲညာဘဲ၊ တဘဲမပါ၊ ဘာလာဝိမုတ်၊

စံပြဝိပဿနာ

အဟုတ်ပြစရာ၊ ကင်းစင်ကွာရာ၊ ထိုခဏ၌၊ ဘေးကဆိုးရာ၊
အဝိဇ္ဇာနှင့်၊ တဏှာကမ္မ၊ တွေ့တိုင်း ဆွသည့်၊ ဖဿဥပါဒါန်၊
ခြံရံဝိုင်းဝင်း၊ သူ့လက်တွင်းမှ၊ ချက်ချင်းမလွတ်၊ စက်ကွင်း
ဝဋ်သို့၊ ဝိုင်းတွတ် တွေ့ဆုံ၊ ကျပ်ပြည့်စုံမှ၊ ဟိုဘဝပါ၊ ဟိုမှာ
စွဲကပ်၊ ဖြစ်ထိုက်အပ်၏၊ ဖြစ်လိုက်ရရုံ၊ အလုံးစုံကို၊ အကုန်
ဖော်ကြည့်၊ သဘောမိက၊ အနတ္တနှင့်၊ အတ္တသမား၊ ထိုနှစ်
စားတို့၊ ဉာဏ်အားထင်မှ၊ အာရုံပြုချက်၊ ဘယ်ပုံထွက်၏၊
မေးကွက်တခါ၊ ပေါ်ပေါက်လာက၊ ဆရာသိသလောက်၊
သဘောပေါက်ကို၊ ထောက်၍တခါ၊ ဖော်ပြပါအံ့။

(၃) အရင်၊ ခု၊ နောင်၊ တကောင်စီထား၊ ခဲ့စပ်ငြားက၊
ကာလသုံးပါး၊ လွတ်ခဲ့ငြားသည်၊ စဉ်းစားထပ်မံ၊ နှိုက်လိုက်
ပြန်သော်၊ အမှန်မူလ၊ ကမ္မအရှိန်၊ ဝှက်ထိန်မရ၊ ဖော်ပြသဖြင့်၊
ခုပေါ်လင့်ကြ၊ သဘာဝကို၊ ခုပင်ဆိုရ၊ ထိုမှအရင်၊ အတိတ်
တွင်၏။ သည့်ပြင်နောက်ထပ်၊ အနာဂတ် ခေါ်စရာ၊ ဖြစ်ရှိ
လာ၍၊ ဘယ်မှာကာလ၊ လွတ်ကင်းရမလဲ၊ အတ္တစွဲတို့၊ ငါတို့
အနတ္တ၊ အစစ်ကျမှ၊ ကာလသုံးပါး၊ ကင်းစင်သွား၍၊
ဘေးနားမလာ၊ ဝေးရာပြေးကြ၊ ချုပ်ကွယ်ကြ၍၊ ဘာမျှ
မဟုတ်၊ စွဲကုတ်သမျှ၊ ပျောက်ဆုံးရရုံ၊ သဘောကုန်ကို၊ အကုန်
မြင်မှ၊ ကာလသုံးပါး၊ လားလားမရှိ၊ ပကတိအေးမြ၊ အနတ္တ
စစ်၊ နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၍၊ လှစ်ခနဲခေါ်၊ အာရုံပေါ်၌၊ ရော်ရမ်း
စရာ၊ ရှိခဲ့ပါလည်း၊ ပါတိုင်းပျက်ဆုံး၊ ယူကျုံးမရ၊ ဓာတ်မှန်
ဝက၊ ခဏခဏ၊ ကြည့်တိုင်းရသည့်၊ အေးမြနိဗ္ဗာန်၊ အမှန်
ရှိကြောင်း၊ ဉာဏ်မှန်ပြောင်းကြီး၊ ကြည့်ရှုနည်းကို၊ လိုအပ်

စံပြဝိပဿနာ

ပါက၊ ဖေၣ်ထုတ်ပြကြောင်း၊ တောင်းသူရှိက၊ ဖေၣ်ထုတ်
ပြမည့်၊ နေယျသင်တန်း၊ တက်ကြည့်စမ်း။

ဘဝကူး အမေး- အဖြေများ

မေး။ ။ကမ္မဇရုပ် အချုပ်နှင့် စိတ္တဇရုပ်တို့ မချုပ်မီ စပ်
ကြား၌ သတ္တဝါသည် သေပြီဟု ဆိုရမှာလား။

ဖြေ။ ။မသေဘူးလို့ ဖြေလိုပါတယ်။

မေး။ ။မသေသေးလျှင် သည်ဘက်ဘဝခေါ် ဤဘဝ
လား။

ဖြေ။ ။သည်ဘဝတော့ မဟုတ်ပါ။

မေး။ ။သည်ဘဝသား မဟုတ်လျှင် ဟိုဘက် အနာဂတ်
သားလို့ မဆိုရဘူးလား။

ဖြေ။ ။မဆိုထိုက်သေးပါ။

မေး။ ။ဘာပြုလို့လဲ။

ဖြေ။ ။ကမ္မဇရုပ်ကွယ်သော်လည်း စိတ္တဇရုပ် မချုပ်သေး
သဖြင့် ဟိုဘက်သား ခေါ် တဲ့ အနာဂတ်ဘဝသား မဟုတ်
သေးပါ။

မေး။ ။သည်ဘက်သားခေါ် ယခု ပစ္စုပ္ပန်သားလဲ ဘာ
ကြောင့် မဟုတ်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ကမ္မဇရုပ် ချုပ်နေပြီ ဖြစ်သဖြင့် သည်ဘက်သို့
ပြန်လာနိုင်ခွင့် မရသောကြောင့် သည်ဘက်သား မဟုတ်
တော့ပါ။

(၃၄၆)

စံပြဝိပဿနာ

မေး။ ။ဒါဖြင့် ကြားသမားများ ဖြစ်နေပါသလား။

ဖြေ။ ။ကြားသမားလို့လဲ မရှိနိုင်ပါ။

မေး။ ။ဘယ်အတွက်လဲ။

ဖြေ။ ။ကမ္မဇရုပ် ချုပ်ပြီးနောက် စိတ္တဇရုပ် မချုပ်မီ စပ်ကြား ပြောပြစရာပင် မရှိသဖြင့် ကြားသမား အာကာသ ဓာတ်ခေါ် ပိုင်းခြားထားရရှိသဘောမျှတ ရှိပါတယ်။

မေး။ ။ဒါဖြင့် ယခု ပစ္စုပ္ပန်ထဲရှိ အရင်က အရှိန်ခေါ် ကမ္မဇရုပ် အတိတ်လည်းမရှိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခေါ် ကြားလည်း မဟုတ်၊ အနာဂတ်သားလည်း မဟုတ်လို့ ဖြေထားတော့ ဘာမျှမဟုတ်၊ ဘာမျှမရှိ၊ ဘာမျှမဖြစ်ဆိုတဲ့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အယူလိုဘဲဟု လက်ခံ အတည်ပြု၍ ဝေဘန် စဉ်းစားရမှာလား။

ဖြေ။ ။သည်လိုမဟုတ်ပါဘူး။

မေး။ ။မဟုတ်လျှင် ကာလသုံးပါးထဲရှိ သဘောများကို တခုစီ တခုစီထုတ်၍ ဝေဘန်လို့ အဖြေမှန် မရခြင်းသည် ဘာ ပြုလို့လဲ။

ဖြေ။ ။အကျိုးတရားနဲ့ တူတဲ့ သဘောမျိုးလို ဖြစ်နေ၍ အဖြေမှန် ဝေဘန် လို့ မရပါ။ အကြောင်းတရားပါ ထည့် သွင်း၍ ဝေဘန်မှသာလျှင် ဘယ်ကိစ္စ၊ ဘယ်သဘာဝမျိုး၌မဆို နားလည်မှုကို ပြည့်စုံအောင် ရနိုင်ပါသည်။

မေး။ ။အကြောင်း ဆက် ခေါ် သဘောရင်းများကို ဖယ်ထားလျက် အကျိုးတရားသက်သက်အပေါ်၌သာ မူတည်၍ အရင်၊ ခု၊ နောင်ဘဲ စသည်ဖြင့် အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးထား၍ ဘယ်လိုများနေသလဲ ဆိုသည်ကို ဝေဘန်ကြည့်လို့ အဖြေမှန်

စံပြဝိပဿနာ

မရနိုင်ဘူး ဆိုထားချက်၌ နားမရှင်းပါ၍ ဥပမာနှင့် တကွ....
သဘောသွားကလေးတခု ထုတ်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ဥပမာ.... မောင်းတီးလို့ မောင်းသံကြားရတယ် ဆိုတဲ့နေရာမှာ ၎င်းမောင်းသံသည် မောင်းခွက်ထဲမှာလည်းမရှိ၊ ထုတ် အဖဲ့ဒုတ်တန်ထဲမှာလည်း မရှိ၊ မြည်အောင် အားထုတ်တဲ့ လက်ထဲမှာလည်းမရှိ၊ ဘယ်ကလာ၍ ဘယ်မှာဆုံးပြီး စုပုံနေတယ် ဆိုတာကိုလည်း မတွေ့ရသဖြင့် အဲသည် ရင်ဆိုင် အတိုးခံရသည့် အကျိုးတရားသက်သက်အပေါ်၌ အရင်၊ ခု၊ နောင် ဆိုသည့် ကာလသုံးပါးနှင့်ထည့်၍ ဝေဘန်ကု မရနိုင်ပါ။

မေး။ ။ဒါဖြင့် ကမ္မဇရုပ်ချုပ်အပြီး စိတ္တဇရုပ် မချုပ်မီ ဘယ်အခြေ ရောက်နေတယ်ဆိုတာကို အကြောင်းဆက်၍ လက် တွေ ဝေဘန်ပြစမ်းပါ။

ဖြေ။ ။ကမ္မဇရုပ် မချုပ်မီ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဟု တသ မုတ်ခံရသည့် သဘောများကို သိမ်းပိုက် စွဲယူမှု မပြုလုပ်ခဲ့ဘူး လား....လို့ မေးခွန်းထုတ်လျှင် ပြုလုပ်ခဲ့ဘူးတယ်လို့ ဖြေရပေ လိမ့်မည်။ သည်အတိုင်း မှန်လျှင် အရင်ကခေါ်တဲ့ အတိတ် ကာလ အစတခုကို ရပါပြီ၊ ဒုတိယ မေးလိုသည်မှာ.... အသင် ပြုလုပ်ချက်အရ အသင် မရှိသော်လည်း အသင်၏ လက်ရာ ခေါ်တဲ့ အရှိန်စုမကျန်ရတော့ဘူးလား၊ ကျန်မှာဘဲ၊ ဒါကြောင့် ယခု အရှိန်စုခေါ် လက်ရာများကို ယခု ပစ္စုပ္ပန်အခိုက်၌ အလယ် ထား၍ ပြောထိုက်စရာ တွေ့နေရ၏။ တတိယ၌ အသင်၏ လက်ရာများသည် ကျန်ရှိနေသည်ဟု ဆိုသော်လည်း အသင်

စံပြဝိပဿနာ

ကိုယ်တိုင် မရှိတော့သဖြင့် အရှည် မဆက်လက်နိုင်ဘဲ နောင်ကို ဆုံးခန်းတိုင်ရမည့်အဘို့ ရှိသည်ဟု ဝန်ခံရပေမည်။ ထို့ကြောင့် အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးနဲ့တူတဲ့ ကာလသုံးပါး ရထိုက်၏။ အဲသည် လို အကြောင်းရင်းများကို ထုတ်၍ယူတတ်မှ အတ္တစွဲသမားတို့၏ နယ်၌ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးခေါ် အရင်၊ ခု၊ နောင်ဆိုသည့် ကာလသုံးပါးဖြင့် ပြောကြားထိုက်သည့် အဖြေမှန်ကို ပေါ်လွင် ထင်ရှားပေလိမ့်မည်။

မေး။ ။ဒါဖြင့် မီးရဲ့အရှိန်အရောင်သည် ဆုံးခန်းတိုင် ရမည်ဆိုတာ ရှိတဲ့အကြောင်း သိရမည်မှာ ပဌမ မီးမွှေးသူ မရှိ တော့သဖြင့် ထိုသူမွှေးခဲ့သော မီးလျှံသည် အမှန်ချုပ်ကွယ်မည့် လမ်းဆုံး ရှိသင့်သည့်အတိုင်းရှိ၍ ဆုံးသွားပြီးနောက် နောင်- အနာဂတ်ကာလ၌ ထပ်ဖြစ်စရာ ရှိပါသေးသလား။

ဖြေ။ ။အတ္တစွဲသမားတို့၏ လမ်းစဉ်အတိုင်းဆိုလျှင် ထပ် မံ၍ ဖြစ်စရာ ရှိပါသေးသည်။

မေး။ ။ဆုံးခန်းတိုင်ပြီးမှ နောက်ထပ် ဖြစ်ပေါ်ဘို့ ဘယ် သူတွေက အဖြစ်ခိုင်းလို့လဲ၊ သူတို့ကိုယ်တိုင်က အရင် အရှိန်စု သေပါပြီလို့ ဆိုတာ နောက်- ထပ်၍မသေဘဲ ရှင်ရပြန်တယ် ဆိုတော့ ဘယ်လိုလဲ။

ဖြေ။ ။ဒါကတော့ စဉ်းစားလို့ လွယ်ပါတယ်၊ သုတ္တန် နည်းနဲ့ဖြစ်စေ၊ အဘိဓမ္မာနည်းနဲ့ဖြစ်စေ၊ ဝေဘန်ပြုရလျှင် ကံ အရှိန်ကြောင့်သာ ဖြစ်ရတဲ့သဘောများ၊ စိတ်အရှိန်ကြောင့်သာ ဖြစ်ရတဲ့သဘောများ၊ ဥတုကြောင့်သာ ဖြစ်ရတဲ့သဘောများလို့

စံပြဝိပဿနာ

ရှိကြရာ ဘယ်သဘောတရားမျိုးမဆို သူ့အရှိန်အဟုန်နှင့်သူ ရှိနေကြ၍ ၎င်းတို့နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အရှိန်ဟုန် ကုန်ခန်းသွားကြ ရမည့် စည်းကမ်းအတိုင်း ကုန်ခန်းပြီးက ပြန်၍ ဆက်စပ်နိုင်တဲ့ ပဋိသန္ဓေသတ္တိအဖြစ်မှ ကင်းဆိတ်နေကြသဖြင့် မရှင်နိုင်ကြပါ ဘူး။ အသေဘဲလို့ ဆိုထိုက်ပါတယ်။ နို့ပေမဲ့ ရှင်တာလို့လို့ ထင် စရာ ဖြစ်နေတာကတော့ တိုတိုပြောရလျှင် ဘေးနားက ခြေထိုး သမား ၅-ယောက်ကြောင့် အရှင်လို့ ထင်စရာဖြစ်နေပါတယ်။ အမှန်မှာ အသေလို့ သာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတို့ဘက်က မှတ်ထားသလို မှတ်ထားနှင့်ပါအုံး။

မေး။ ။ဘေးက ခြေထိုးသမား ၅-ယောက်ဟာ ဘယ်သူ များလဲ။

ဖြေ။ ။ပါဠိလို့ ၁-အဝိဇ္ဇာ၊ ၂-တဏှာ၊ ၃-ဥပါဒါန်၊ ၄-ကံ၊ ၅-အာဟာရ၊ အဲသည် ၅-ယောက်ပါဘဲ။

မေး။ ။အဲသည် ၅-ယောက်က ဘေးနားက ဘယ်လို ခြေထိုးနေကြ၍ အရှင်ဖြစ်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။တိုတိုပြောရလျှင် အဲသည် ၅-ယောက်က သူတို့ လမ်းစဉ်အတိုင်း ဘယ်သူ့ကိုမှ မငဲ့ညှာဘဲ ညီညီညွတ်ညွတ် မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးပွဲကြီး ဖွင့်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဘာမှန်းမသိတဲ့ အဝိဇ္ဇာ အသေကောင်ကတော့ သေနေတာ ပါဘဲ။ အသေကောင်အနားမှာ အားကိုးရာမဲ့နေတဲ့ မောင် တဏှာက အားကိုးရာ ရပြီလို့ အထင်မှတ်ပြီးလျှင် ဥပါဒါန်ကို လက်ရပ်ခေါ်ပြီး အစည်းအဝေးပွဲကြီးထဲသို့ ပါန့်လျက် စွက်ဖက်

ဝံပြဝိပဿနာ

လိုတဲ့ စေတနာကံတို့ကို သေချာရန် မူတည်ထား၍ တယောက်
နှင့် တယောက် ထောက်ခံဆက်သွယ် စည်းဝေးတယ်လို့ လုပ်
နေကြတာဘဲ ရှိပါတယ်။ အဲသည်အခိုက်မှာပင် လူမှိုက်များ
ဘက်က ရှင်တယ်လို့ ပြောနေစရာ ရှိပါတယ်။ အမှန်မှာ ရှင်တာ
မရှိ၊ သေတာရှိသာတယ်လို့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိအတိုင်းဘဲ ထားနှင့်ပါအုံး။

အဲသည် ခြေထိုးသမား ၅- ယောက်နှင့် တွေ့ဆုံဆဲအခိုက်
ရှင်တယ်။ မတွေ့ဆုံဆဲအခိုက် သေတယ်ဆိုတာ မဟုတ်ဘူးလား
လို့ ပြောစရာရှိနေတော့ ဟုတ်ပါတယ်။ နို့ပေမဲ့ ဟုတ်တာထဲကို
ခွဲထုတ် ရှာဖွေ စစ်ဆေးလိုက်တော့ အသေရယ်၊ အရှင်ရယ်လို့
ထင်တာတွေဟာ မဟုတ်တော့ပါဘူး။

(၁) ပဋိသန္ဓေဘက်ကပြောရလျှင် သေတယ်ဆိုတာ ဥစ္ဆေဒ
ဒိဋ္ဌိ၊ ရှင်တယ်ဆိုတာက ဘဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်....
အသေလည်းမှား၊ အရှင်လည်းမှား။

(၂) ဝိပဿနာဘက်၌ ဖြစ်တယ်၊ ပျက်တယ်ဆိုလျှင် အဖြစ်
လည်းမှား၊ အပျက်လည်းမှား။

(၃) အယူဝါဒဘက်က ရှိတယ်၊ မရှိဘူးဆိုလျှင် အရှိ
လည်းမှား၊ မရှိလည်းမှား။

(၄) အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါဖြစ်၊ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဉ်
ဖြစ်ဆိုသည့် သမုဒယ သန္တတိခေါ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘက်၌ သူ
ကြောင့် သူဖြစ်တယ်၊ သူကြောင့် သူမဖြစ်ဘူးဆိုလျှင် အဖြစ်
လည်းမှား၊ မဖြစ်လည်းမှား။

စံပြဝိပဿနာ

(၅) ဒုက္ခသစ္စာတွင် ပါဝင်သည့် ရုပ်-နာမ် သန္တတိဘက်က အဟောင်းပျက် အသစ်ဆက်ဆိုလျှင် အဟောင်းပျက်လည်းမှား၊ အသစ်ဆက်လည်းမှား။

(၆) ဥပါဒ်၊ ဌာ^၉၊ ဘင်ခေ^{၁၀}၊ ဖြစ်-တည်-ပျက်-အမည်ရသည့် သဒ္ဓိတဘက်၌ ဖြစ်ပြီး တည်၊ တည်ပြီး ပျက်-ဆိုလျှင် ဖြစ်လည်းမှား၊ တည်လည်းမှား၊ ပျက်လည်းမှား၊ မဖြစ်၊ မတည်၊ မပျက်လည်းမှား။

(၇) ဝေဒနာ၌ ချမ်းသာဘယ်၊ ဆင်းရဲတယ်ဆိုလျှင် ချမ်းသာတယ်လည်းမှား၊ ဆင်းရဲတယ်လည်းမှား။

(၈) သစ္စာဘက်၌ သမုဒယသစ္စာကိုပယ်၍ နိရောဓသစ္စာလို မျက်မှောက်ပြုရမည်ဆိုလျှင် သမုဒယသစ္စာကို တမင်ပယ်လျှင်မှား၊ နိဗ္ဗာန်ခေ^{၁၁} နိရောဓသစ္စာကို တမင် မျက်မှောက်ပြုလျှင်မှား၊ တနည်း..... သမုဒယသစ္စာကို တမင်ပယ်လျှင်လည်းမှား၊ မပယ်လျှင်လည်းမှား၊ နိဗ္ဗာန်ဆိုသည့် နိရောဓသစ္စာကိုလည်း အစွဲဥပါဒ်နှင့်တို့ ကင်းပြတ်နေ၍ အလွန် အေးမြခြင်းကြောင့် ကိုယ်ပိုင် လက်ရောက် မပျောက်ပျက်ရအောင် မျက်မှောက်၌ ထားအပ်သည့် အရာကဲ့သို့ ဘယ်အခါမဆို ထိုထို- ဤဤ- မပါမရောက်စေဘဲ မျက်မှောက်၌ထားခြင်းငှာ ထိုက်သည့် သစ္စိကာ တဗ္ဗ တရားဟု ဆိုငြားသော်လည်း တမင်စိတ်ကူး၍ အာရုံပြုပါက မှား၊ မပြုလည်း မှားပါတယ်။

မေး။ ။အဲသည် ခြေထိုးသမား ၅-ယောက်နှင့် တွေ့ဆုံဆဲ အခိုက် ရှင်တယ်၊ မတွေ့ဆုံဆဲအခိုက် သေတယ်လို့ဆိုတာ မဟုတ် မမှန်ကြောင်းကို ဖေ^{၁၂}ပြစမ်းပါ။

(၃၅၂)

စံပြဝိပဿနာ

ဖြေ။ ။ ရှင်တယ်ဆိုတာ အာကို ရှင်တယ် ဆိုကြသလဲလို့ မေးလျှင် ကမ္မဇရုပ်, စိတ္တဇရုပ်တို့ ချုပ်ကွယ်၍ သွားကြပြီးနောက် အဝိဇ္ဇာ·စသော ခြေထိုးသမား ၅-ယောက်တို့ စုံညီဆဲအခါကို ဘဝကူးသွားပြီ၊ ဘဝတခုကို နှစ်သက်သွားပြီဟု ဆိုကြသည်ကို ရှင်တယ်လို့ ဆိုကြ၏။ အဲသည်လို ဘဝတခုသို့ ကူးရောက်သွား ပြီလို့ ဆိုတဲ့နေရာ၌ ဆန်းစစ်ကြည့်သည့်အခါ ခြေထိုးသမား ၅-ယောက်တို့သည် မည်သူ့ကိုမျှ မည်သူက ရှင်နိုင်၊ ရှင်စေနိုင် သောသတ္တိ မရှိကြဘဲ အားလုံး အသေကောင်ချည်း ဖြစ်နေကြ သည်ကို တွေ့ရပြန်၏။

အဝိဇ္ဇာကို စတင် စစ်ဆေးကြည့်ပါစို့ ၊ အဝိဇ္ဇာကို စတင်၍ မေးကြည့်တော့ အဝိဇ္ဇာက အစစ်ခံသည်မှာ အရင်က အရှိန် ကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်လာရတဲ့ သဘောအပေါ်၌ သိမ်းပိုက် ယူငင်လို့ ရှိလျှင် ပုန်းအောင်း မှီခိုကိုးကွယ်ရာ ရလိမ့်မည်၊ မရဘူး ဆိုတာကို ကျွန်တော် အဝိဇ္ဇာက ဘာမှန်းမျှ မသိပါဘူးဟု အစစ် ခံ၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာသည် ဘာဘာညာညာ လုပ်ရမှန်းပင် မသိ၍ အရှင်မဟုတ်ဘဲ အသေဖြစ်ပါသည်။

တဏှာ၏ အစစ်ခံချက်မှာ ကိုးကွယ် ထောက်တည်ရာ မရတဲ့ သဘော၊ ရတဲ့သဘောများကို ဘာမျှ နားမလည်ဘဲ ကိုးကွယ် ထောက်တည်ရာမရတဲ့နယ်ထဲ၌ မသိမှုတို့ဖြင့် နစ်မွန်း မျောပါး နေသော အဝိဇ္ဇာရှဲဘေးနားမှာ အားကိုးရာ ရလိုငြား မြှော်လင့် တောင့်တနေရတဲ့ သဘောပါဘဲ၊ သည့်ပြင်...ကျွန်တော် ဘာမျှ မလုပ်နိုင်၍ အရှင်မဟုတ်ဘဲ အသေကောင်ပါဟု ဝန်ခံ၏။

(၃၅၃)

စံပြဝိပဿနာ

ဥပါဒါန်၏ အစစ်ခံချက်မှာ ကိုးကွယ်ရာကင်း၍ တောင့်တခြင်း ဆိုတဲ့ တဏှာက ချဉ်းနင်း ကပ်လာတော့ ကျွန်တော်က စွဲချင်ဘဲနဲ့ စွဲလမ်းရရုံပါဘဲ။ အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာတို့ရဲ့ အမှီခိုအကပ်ခံရရုံမှတစ်ပါး ကျွန်တော် ဘာမျှ မလုပ်နိုင်၍ အသေကောင်ပါဟု အစစ်ခံ၏။

ကံဆိုတဲ့ သဘောရဲ့ အစစ်ခံချက်မှာ ကံဆိုတာ အရင်က အရှိန်ကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်လာရတာကို ကံခေါ်၏။ ၎င်းသဘောကို ထပ်မံ၍စစ်ဆေးကြည့်ရာ အရင်ကဆိုတာ ချုပ်ကွယ်ပြီးခဲ့တဲ့သဘော၊ အရှိန်ဆိုတာ မချုပ်ကွယ်မီက ပြုလုပ်ခဲ့တာကို လက်ရာ၊ ခြေရာများကိုခေါ်၏။ သည်လိုဆိုလျှင် သူတစ်ပါး ပြုလုပ်သွားသည့် လက်ရာ၊ ခြေရာမျှသာဖြစ်သဖြင့် ပြုလုပ်တတ်သော ပိုင်ရှင် ချုပ်ကွယ်သွားပြီဖြစ်၍ အရှိန်က မပြုလုပ်နိုင်သောကြောင့် အသေကောင်ပင် ဖြစ်နေ၏။

အာဟာရကိုစစ်ဆေးကြည့်လျှင် ၄-မျိုးတွေ့ရ၏။ ရုပ်ဖက်ကတမျိုးကိုက ဗုဒ္ဓိကာရ အာဟာရဟု ခေါ်၏။ နာမ်ဖက်ကထောက်ပံ့သည့် အာဟာရသုံးမျိုးမှာ တွေ့လို့ ထောက်ပံ့သည့် ဖဿ အာဟာရ၊ အားထုတ်မှုနှင့် ထောက်ပံ့ရသည့် စေတနာ အာဟာရ၊ အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဉ်ခေါ် မနောဝိညာဉ် ဖြစ်မှုကို အားကိုးပြီး ထောက်ပံ့ရသည့် ဝိညာဉ်နာမ် အာဟာရဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။ ယခု ဘဝကူးခန်း၍ ဖဿ အာဟာရကိုသာ အရှင်၊ အသေခံ၍ စစ်ထုတ်ပြပါမည်။

(၃၅၄)

စံပြဝိပဿနာ

အာဟာရကို စစ်ဆေး မေးမြန်း၍ကြည့်၍ အာဟာရက အစစ်ခံချက် ထွက်သည်မှာ ပဋိသန္ဓေခေါ် ဘဝကူးခိုက်၌ အမိ ဝမ်းပိုက်တွင် ပဋ္ဌမဖြစ်ရသည့် ကလ၊လ ရေကြည်ခေါ်သော ကမ္မဇ သုံးဆယ်တို့ တည်ရှိသည်နှင့် တပြိုင်နက် မိခင်ထံမှတဆင့် ကူးစက်သည့်အခါ ဖဿ အာဟာရက ထောက်ပံ့လို့သာ ကြီးထွား ရှင်လာရပြန်တယ်ဟု အရပ်သားတို့က စွပ်စွဲခဲ့ပြောဆိုနေကြခြင်းသည် မမှန်ပါ။ ကျွန်တော်မောင်အာရသည် ဘာမျှ မလုပ်နိုင်ဘဲ အသေကောင်ကဲ့သို့ မလှုပ်မရှက်နေရာ မိခင်ခေါ် မိန်းမကြီးတယောက်က ကျွန်တော့်ကို စားမျှတာပါဘဲ၊ ကျွန်တော်လဲ ဘာမျှမဘတ်နိုင်ဘဲ အလူးအယဲခံနေရာ ဗြူးကနဲဆို အဝိဇ္ဇာနယ်သားများဖြစ်ကြတဲ့ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံဆိုတာတွေ အနားရောက်လာတာတောင် ကျွန်တော် မသိသဖြင့် အသေကောင်ပါဟု အစစ်ခံ၏။

ဒါဖြင့် ထောက်ပံ့တာကို ဖဿ အာဟာရလို့ ဆိုသည့်အပြင် (သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌာတိကာ)လို့ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် အာဟာရကို မှီရသည်။ အာဟာရက စောင့်ရှောက် ထောက်ပံ့နေလို့သာ ဤ အခြေ၌ တည်နေနိုင်သည်လို့ ဆိုတာ မဟုတ်ဘူးလား....ဟု မေးကောင်း မေးပါလိမ့်မည်။ အမှန်ကတော့ ကျွန်တော်နှင့် နီးကပ်နေလို့ ဘေးနားက လူလေးယောက်က အားရှိလာကြပြီး အာဟာရက ထောက်ပံ့တယ်လို့ ပြောဆိုကြတာပါ။ ကျွန်တော် အာဟာရ ကိုယ်တို့ကတော့ ဘာမျှ မလုပ်နိုင်တဲ့ အသေကောင်ပါဘဲဟု ဝန်ခံနေ၏။

စံပြဝိပဿနာ

ထို့ကြောင့် သေတယ်ဆိုတဲ့စကား၏ အဓိပ္ပါယ် ထွက်ပုံမှာ ပျောက်ပျက်သွားပြီ၊ ပြတ်စဲသွားပြီ၊ အဆက်ပြတ်သွားပြီ စသည် ဖြင့် ဘာမျှ မရှိဘူးဆိုတဲ့ ဥဒ္ဓစ္ဆအယူမျိုးနှင့်တူ၏။ ဤအယူ အဆမျိုးဆိုလျှင် မှား၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်.... ယခု စစ် ဆေးချက်အရ အကြောင်းမညီညွတ်ဆဲအခိုက်နှင့် ကြုံလို့သာ ပျက်တယ်၊ မရှိဘူးလို့ ဆိုရ၏။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ၊ အာဟာရတို့လည်း မိမိတို့နှင့်သက်ဆိုင်ရာအကြောင်းများ မကင်း ကြသည့်အတိုင်း တဦးကိုတဦး ကျေးဇူးပြုလျက် နီးနီးကပ်ကပ် ဆိုသလို ရှိနေကြသဖြင့် အားထုတ်ခဲ့ဘူးသည့် အရှိန်၊ သို့မဟုတ် ယခု ထင်မံပြီး အားထုတ် သိမ်းပိုက်လိုက်တဲ့ အရှိန်စုတို့ကြောင့် ပိုမိုပြီး ထင်ရှားလာရခြင်းဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ဖြစ်ရခြင်းကို အရှင်ဟု ခေါ်နေကြ၏။

သက္ကာယစွဲ၊ အတ္တစွဲ ရှိသူများမှာမူ ပိုမို ပြင်းထန်လျက် ၎င်းတို့အတွက် ဘဝကူးဆဲဖြစ်စေ၊ မကူးခင်ဖြစ်စေ၊ ကူးပြီး နောက် ဖြစ်စေ၊ ငြိမ်သက် စွာ မနေ နိုင် လောက်အောင် ပင် ကိုယ်ဖန်ဆင်းတဲ့ဆင်ကို ကိုယ်ပင် ပြန်၍ ကြောက်လန့် တုန်လှုပ် ရသော အရှင်နာဂစိတ္တမထေရ်ကဲ့သို့ ငြိမ်သက်စွာ မနေနိုင်ဘဲ ဖြစ်ရ၏။

အနတ္တအစစ်ကို သိမြင်ထားသူမှာကား- မတုန် မလှုပ် အပြုံး ပျက်ဘဲ ဘဝကူးရတော့၏။

ထို့ကြောင့် ဘဝကူးခါနီး၌ ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်တို့ ချုပ်ကွယ် လိုက် သည် နှင့် တပြိုင်နက် အရင်ဘဝက သိမ်းပိုက်

အားထုတ် ပြုလုပ်ခဲ့ဘူးသည့် အရှိန်တွေ ကုဋေအနန္တ၊ ဘယ်
လောက်ပင် များပြားကြသော်လည်း ဒီဂရီအလေးချိန် အများ
ဆုံးအနေဖြင့် စွဲလမ်း အားထုတ်ခဲ့ဘူးသည့် အရှိန်ကသာလျှင်
အလေးချိန် ပိုမိုစီးလာရကာ ခေါင်းဆောင်အဖြစ်နှင့် ပေါ်
ထွက်လာရ၏။ အဲသည် အရှိန်သည် မသေခင် နောင်ဘဝသို့
မြန်းကြွ ဝင်ရောက်ရန် ရည်သန် ညွတ်ကိုင်းလျက် ရှိနေရာ
မရောက်သေးသည်မှာ ဤဘဝမှာ ရှိထားသည့် ဝိပါက်ကဋတ္တာ
ရုပ်ကြီးက ကျွန်ုပ်ကိစ္စ မပြီးသေး၍ ဆိုင်းပါဦးဟု မဆိုသော်
လည်း ဆိုဘိသကဲ့သို့ ဖြစ်နေခြင်းကြောင့်သာ ဆိုင်းငံ့နေရရှာ၏။
အမှန်မှာ အညွတ်ကိုင်းခံရသည့် အရှိန်ဟုန်၏ ကုန်ဆုံးရာဌာနတွင်
သောင်တင်နေရခြင်းမျှသာဖြစ်၏။

အားမထုတ်ထိုက်သည့် ဝိပဿနာ

ဝိပဿနာမှာ အကျဉ်းအားဖြင့် သုံးမျိုးရှိ၏။

(၁) သင်္ခါရ ပရိဂ္ဂဟ ဝိပဿနာ။ ။အားထုတ်မှု၊ ဖြစ်
ပေါ်မှုတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိမြင်သော ဝိပဿနာ။

(၂) ဖလသမာပတ်ဝိပဿနာ။ ။ငြိတုယ် မှုကို ပယ်နေ
သည့် ဝိပဿနာ။

(၃) နိရောဓ သမာပတ် ဝိပဿနာ။ ။စိတ်နှင့် စေတ
သိက်တို့ကို ချုပ်ငြိမ်းအောင် ဆင်ခြင်နေသည့် ဝိပဿနာ။

၎င်းသုံးမျိုးအနက် ပဌမနှစ်မျိုးကိုသာလျှင် ယောဂီများတို့
လိုက်နာ ပြုလုပ် အားထုတ်သင့်ကြ၏။ နိပါတ် (၃) နိရောဓ

စံပြဝိပဿနာ

သမာပတ် ဝိပဿနာမျိုးကို ပုထုဇန့်မှစ၍ သုက္ခ ဝိပဿနာ ရဟန္တာများအထိ အားမထုတ်နိုင်ချေ။ သမာပတ် ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အနာဂါမ်နှင့် ရဟန္တာတို့သည်သာ အားထုတ် နိုင်သော ဝိပဿနာမျိုးဖြစ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်- အဋ္ဌကထာ- ပညာ ဘာဝနာ နိဿိသ နိဒ္ဒေသပိုင်းမှာ ကြည့်ရှုကြပါလေ)။

အာနာပါနပဗ္ဗ

သောဠသဝတ္ထုကံ အာနာပါနဿတိ သမာဓိံ ဘာဝယ တော သမာဓိကာနိ ဒွေဉာဏသတာနိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ။

(ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော် မဟာဝဂ်အာနာပါနအဖွင့်)

သောဠသဝတ္ထုကံ=၁၆-ပါးသော အခြေခံအကြောင်းရင်း ရှိသော၊ အာနာပါနဿတိ သမာဓိံ= ထွက်သက်-ဝင်သက်နှင့် ဆိုင်သော သမာဓိကို၊ ဘာဝယတော= ပွားများဆင်ခြင်သော သူအား၊ သမာဓိကာနိ=သမာဓိဦးစီး၍ ကြီးမှူးကြကုန်သော၊ ဒွေဉာဏသတာနိ = ဝိပဿနာဉာဏ် (၂၀၀) ကျော်တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ=ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။

ဥပမာ.... အာနာပါနကို အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် (ရှု) ဆိုလျှင် ဝိပဿနာဉာဏ် ၂၀၀-ကျော်၊ (ရှိုက်) ဆိုလျှင် ၂၀၀-ကျော် ပါဝင်အောင် ဆင်ခြင်နိုင်ရမည်။ မဆင်ခြင် နိုင်လျှင် အားမထုတ်အပ်ချေ။ အားထုတ်လျှင် သာသနာပ ရသေ့ကြီးများကဲ့သို့သာ ဖြစ်ရမည်။

(၃၅၈)

စံပြဝိပဿနာ

ဉာဏ် ၂၀၀ ကျော်မှာ....		
၁။ ပရိဗန္ဓခေါ် အနှောင်အဖွဲ့ကို ဖျက်ဆီးသည့်ဉာဏ်		၈ ပါး။
၂။ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် မသက်ဆိုင်သည့် ဥပက္ကိလေသ		၁၈ ပါး။
၃။ စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသည့်ဝေါဒါနဉာဏ်....		၁၃ ပါး။
၄။ သတိကို လက်မလွှတ်ဘဲ ပြုလုပ်နိုင်သည့် သဘောကိရိယာ		၃၂ ပါး။
၅။ ဝိပဿနာဘက်က		၇၂ ပါး။
၆။ သမထဘက်က		၂၄ ပါး။
၇။ သင်္ခါရအပေါ်၌ ငြီးငွေ့မှုကို နားလည်သည့် နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်		၈ ပါး။
၈။ ငြီးငွေ့ပြီးလျှင် သစ္စာလေးပါးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် နိဗ္ဗိဒါနုလောမဉာဏ်		၈ ပါး။
၉။ ငြီးငွေ့ပြီးနောက် အေးငြိမ်းချမ်းသာသည့် ပဋိပဿဒ္ဓိဉာဏ်		၈ ပါး။
၁၀။ အစွဲဥပါဒါန် လွှတ်မှုအပေါ်၌ ချမ်းသာသည့် ဝိမုတ္တိသုခဉာဏ်		၂၁ ပါး။
	ပေါင်း	၂၁၂ ပါး။

၎င်းအာနာပါနပဗ္ဗဉ် ပါဝင်သော (သတိ) သည်ကား....
 အထူး အရေးကြီးသော သတိဖြစ်လေရာ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်

ပါဠိတော် အာနာပါန သံယုတ် ကေမ္မဝဂ်၌ လာသော
(သောသတောဝ အဿသတိ) ဟူသော ပါဠိတော်ကို ၎င်း
အဋ္ဌကထာ၌ (ဣဒါနိ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ ဝိပဿနံ ဒေသေန္နော
သောသတောဝ အဿသိဿာမိတိ အာဒိမာဟ)ဟူ၍ အရဟတ္တ
မဂ်နှင့်ဆိုင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အတွက် အသုံးပြုသော(သတိ)
ဖြစ်ကြောင်းကို ဖွင့်ပြထား၏။ သို့အတွက် အာနာပါနပဗ္ဗနှင့်
ဣရိယာ ပထပဗ္ဗများသည် အထက်ဆုံး မဂ်လေးဆင့်ပုဂ္ဂိုလ်များ
နှင့်သာ သင့်လျော်၏။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း (ဣဒံ ပန အာနာပါန
သတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂရုကံ ဂရုကဘာဝနံ ဗုဒ္ဓ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ
ပုပ္ဖာနံ မဟာပုရိသာနံ (ယေဝ) မနသိကာရ ဘူမိဘူတံ) ဟူ၍
ပြဆိုထား၏။ ဆိုလိုရင်းမှာ အာနာပါန သတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည်
ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် ဘုရား၏ သားတော်ကြီးများဖြစ်ကြကုန်
သော အထက်တန်းစား ရဟန္တာကြီးများသည် (သာလျှင်)
အားထုတ်နိုင်၊ ကျင့်ကြံနိုင်သော အလွန် ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်
သည့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်သည်။ အခြား ပုထုဇဉ်နှင့် အောက်မဂ်၊
အောက်ဖိုလ် ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အလုပ်မဟုတ်ဟူ၍ တိုက်ရိုက် မဆို
သော်လည်း ဆိုဘိသကဲ့သို့ (ဧဝ) သဒ္ဓါဖြင့် ကန့်သတ်ထားသည်
ကိုလည်း စဉ်းစားသင့်ကြ၏။

ထို့ကြောင့် မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၌....
အဝိဇ္ဇာဂတဿ ဘိက္ခဝေ အဝိဒ္ဓဿုနော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝ
ဟောတိ။

စံပြဝိပဿနာ

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတို့၊ အဝိဇ္ဇာဂတဿ = အဝိဇ္ဇာနှင့် ပြည့်စုံသော၊ အဝိဒ္ဓဿုနော = အဝိဇ္ဇာကို မဖေါက်ခွဲနိုင်ဘဲလျက် တရားအားထုတ်သောသူအား၊ ဝါ = ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်သော ယထာဘူတဉာဏ်ကိုမျှ မရသေးဘဲလျက် တရားအားထုတ်သောသူအား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = မှားသောအကျင့်၊ မှားသော အယူဝါဒ သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ = ဖြစ်လေ၏။ ။ဟူ၍ ဟောကြားတော်မူသည်ကိုလည်း အထူး သတိပြုသင့်ကြလှပေ၏။

ထိုမှတစ်ပါး (အဋ္ဌသမာပတ္တိယောပိ ဘိက္ခဝေ မိစ္ဆာပဋိပဒါ) ဟူ၍ ဟောကြားတော်မူသည်ကိုလည်း ထောက်ထားကြပါလေ။

သာသနာတည်ခြင်း

သာသနာဆိုသည်မှာ....

(၁) နိဗ္ဗာန် ကို လက်တွေ့ တိုက်ရိုက် အာရုံပြုနိုင်သော မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပရိယတ္တိသာသနာ။

(၂) နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက် အားပေး ကူညီနိုင်သည့် ဝိပဿနာဘက်ဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိသာသနာ။

(၃) မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ပိုင် သိမြင်ပြီး ဖြစ်သည့် ပဋိဝေဓ သာသနာဟူ၍ သာသနာသုံးရပ် ရှိ၏။

၎င်းသာသနာသုံးရပ် တထပ်တည်း၊ တဘာသာတည်း ဖြစ်စေရန်နှင့် ရုပ်နာမ်ဟု အသမုတ်ခံရသော ပရမတ်ရုပ်စစ်၊ နာမ်

(၃၆၁)

စံပြဝိပဿနာ

စစ်တို့ကို သူ့ဘာသာသူ အသာထားနိုင်စေရန် အနတ္တစစ် လက်နက်ကြီးကို ကိုင်စွဲလျက် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကြီးကို အပြီး အပိုင် ရရှိအောင် တိုက်ခိုက်ရာ၏။ သို့မှသာလျှင် ဥပါဒါနီ၏ အာရုံနယ်မှ လွတ်မြောက်၍ အထက်ပါ သာသနာသုံးရပ်နှင့် တထပ်တည်း ပြည့်စုံကြရပေမည်။

ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းတရား လေးပါး ထောက်ပံ့မှု ဘို့ကြောင့် နိယာမဓမ္မဘာ ကမ္ဘာ့ ထုံးတမ်း အစဉ်အလာအတိုင်း ဖြစ်ပျက်လျက်နေကြသော ရုပ် နာမ်တို့သည် ဝိပဿနာဘက်ဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိသာသနာ မဟုတ်ကြ သဖြင့် ထိုရုပ်နာမ်တို့ကို ဝိပဿနာလုပ်၍ ဟောပြော ဆင်ခြင် ရှုမြင်နေကြသော်လည်း နေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် အချည်းနှီး အလဟဿ အချိန်ကုန်လှပန်း ဖြစ်နေကြရသောကြောင့် ပဋိ ဝေဓ သာသနာအစစ် မဂ်ပေါက် ဖိုလ်ဝင် ဖြစ်နိုင်ဘို့အရေး အဝေးကြီး ဝေးလှပေသေး၏။

ဝိနည်းတည်မှ သာသနာတည်ခြင်း

ဝိနည်းဆိုသည်မှာ စောင့်ရှောက်ထိုက်သည့် (၂၂၇)ပါး သော သံဝရဝိနည်း ၅·မျိုးနှင့် ပယ်ထိုက်သည့် ပဟာနဝိနည်း ၅·မျိုးရှိလေရာ ပယ်ထိုက်သည့် ပဟာနဝိနည်း ၅·မျိုးသည်သာ လျှင် ပဋိဝေဓ သာသနာနှင့် တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်၏။

သို့ကြောင့်....(ဝိနယေ ဌိတေ သာသနံဌိတံ၊ ဝိနယောနာမ သာသနဿ အာယု) ဝိနည်းတည်မှ သာသနာတည်သည်။

စံပြဝိပဿနာ

ဝိနည်းသည် သာသနာ၏အသက်ဖြစ်သည်ဟူ၍ ပဟာန ဝိနည်း (၅) မျိုးကိုသာလျှင် ဘုရားအလိုတော်ကျ ဟောကြားတော်မူ၏။ သံဝရဝိနည်း (၅) မျိုးတို့သည်ကား အကြောင်း ပေါ်လာမှ ဟောသောတရားဖြစ်၏။

စောင့်ရှောက်ရမည့် သံဝရဝိနည်း (၅) မျိုး

(၁) ပါတိမောက္ခသံဝရ၊ (၂) ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ (၃) သတိသံဝရ၊ (၄) ဥာဏသံဝရ၊ (၅) ခန္တိသံဝရများ ဖြစ်ကြ၍ ရဟန်းတော်များအတွက် လောကနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် မပင်ပန်းရန်နှင့် အဆင်ပြေရန်ကိုသာ ရည်ရွယ်၍ ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်ဖိုလ်နှင့် တိုက်ရိုက်မဆက်သွယ်ချေ။ သို့ရာတွင် မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်ရန် အထောက်အပံ့ များစွာ ဖြစ်ပါသည်။

ပယ်ရမည့် ပဟာနဝိနည်း (၅) မျိုး

(၁) တဒင်္ဂပဟာန၊ (၂) ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန၊ (၃) သမုစ္ဆေဒပဟာန၊ (၄) ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာန၊ (၅) နိဿရဏ ပဟာနများ ဖြစ်ကြ၍ မဂ်ဖိုလ်နှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်သွယ်၏။ အတ္တ (၁၄) မျိုးကို ပယ်နိုင်၏။ ဓမ္မနှင့် ဝိနယ တထပ်တည်းကျ၏။

(၁) တဒင်္ဂပဟာန။ ။ အခိုက်အတန့် တခဏမျှ ကာမကုသိုလ်ဖြင့် နိဝရဏကိုလေသာ ပယ်ခြင်း (နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ ဥာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဥာဏ်)။

(၂) ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန။ ။ မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်ဖြင့် စျာန်

(၃၆၃)

တည်သရွေ့ကာလပတ်လုံး နီဝရဏတရားကို ပယ်ခြင်း။ (သမ္မသနဉာဏ်မှ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်အထိ)။

(၃) သမုစ္ဆေဒပဟာနံ။ ။မိုးကြိုး ပစ်ချလိုက်ဘိသကဲ့သို့ တဖန် မပေပြီပေါက် မဖြစ်ပွားစေဘဲ မက်ကုသိုလ်ဖြင့် ကိလေသာကို ပယ်ခြင်း (မဂ်ဉာဏ်)။

(၄) ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာနံ။ ။မီးကို ရေဖြင့် ငြိမ်းစေသကဲ့သို့ မဂ်ဖြင့် သတ်ပြီးသော ကိလေသာကို ငြိမ်းစေသဖြင့် ပယ်ခြင်း (ဖိုလ်ဉာဏ်)။

(၅) နိဿရဏပဟာနံ။ ။ဝဋ် ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်သောအားဖြင့် ပယ်ခြင်း (နိဗ္ဗာန်)။

ပဟာနဝိနည်းသည် အတ္တ (၁၄) မျိုးကို မည်ကဲ့သို့ ပယ်နိုင်သည်ကို အကျဉ်းချုပ်ပြပါအံ့။

- (၁) နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်၏။
- (၂) ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသ ဝိဂတံ ကတကို ပယ်၏။
- (၁) သမ္မသနဉာဏ်ဖြင့် အဟံ မမာတိဂါဟကို ပယ်၏။
- (၄) ဥဒယဉာဏ်ဖြင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို ပယ်၏။
- (၅) ဝယဉာဏ်ဖြင့် သဿတဒိဋ္ဌိကို ပယ်၏။
- (၆) ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့် သင်္ခါရ နိမိတ္တကို ပယ်၏။
- (၇) မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဝဝတ္ထာနေနဉာဏ်ဖြင့် အမဂ္ဂေ မဂ္ဂသညာယကို ပယ်၏။

(၃၆၄)

စံပြဝိပဿနာ

(၈) ဘယဒဿနေညဏ်ဖြင့် သဘယေ အဘယ သညာယ ကို ပယ်၏။

(၉) အာဒီန ၀ ဒဿနေညဏ်ဖြင့် အဒဿ သညာယကို ပယ်၏။

(၁၀) နိဗ္ဗိဒါ နုပဿနာယ ဉာဏ်ဖြင့် အဘိရတိ သညာကို ပယ်၏။

(၁၁) မုစ္ဆိတု ကမ္ပတာ ဉာနေနဉာဏ်ဖြင့် အမုစ္ဆိတု ကမ္ပတာကို ပယ်၏။

(၁၂) ဥပေက္ခာ ဉာနေနဉာဏ်ဖြင့် အနုပေက္ခာယကို ပယ်၏။

(၁၃) ဂေါတြဘုနာဖြင့် သင်္ခါရ နိမိတ္တ ဂါဟဿကို ပယ်၏။

(၁၄) နိဗ္ဗာနေ-စသဖြင့် ပဋိလောမ ဘဝဿကို ပယ်၏။

ပဟာန ဝိနည်း ၅-မျိုးနှင့် ကျပ်ပြည့် ပြည့်စုံလျှင် သံဝရ ဝိနည်း ၅-မျိုးသည် အကျိုးတံရားများအဖြစ်ဖြင့် အလိုလို ကိစ္စ ပြီးနိုင်၏။ တချက်ခုတ် နှစ်ချက်ပြတ် ဖြစ်တော့၏။ ကျွဲကူး ရေပါ ဖြစ်၏။

ပဟာန ဝိနည်းက အတ္တ ၁၇-မျိုးကိုပယ်ခြင်း

မြန်မာပြန်မှာ....

(၁) နာမ်ရုပ်တို့ကိုပိုင်းခြား သိမှုဖြင့် ပြင်းစွာ စွဲလမ်း ယူဆ မှုကို ပယ်၏။

(၂) သဘောတရားတို့၏ အကြောင်းကို သိမှု၊ သိမ်းဆည်း မှုတို့ဖြင့် အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်သည်ဟု အလွဲ ယူဆမှု၊ ပြော

(၃၆၅)

စံပြဝိပဿနာ

ဆိုမှု၊ ပညတ်နှင့် ပရမတ် ဝိစိကိစ္ဆာတို့အပေါ်၌ သောင်တင်မှု တို့ကို ပယ်၏။

(၃) တခုစီနေကြသည့် သဘောကို စုံစမ်းကြည့်မှုတို့ဖြင့် ငါဘဲ၊ ငါနှင့်ဆိုင်တာဘဲဟု ထင်မှတ်စွဲယူမှုကို ပယ်၏။

(၄) ဖြစ်သဘောကို သိသည့် ဉာဏ်ဖြင့် ပျက်သည်၊ ပြတ်သည်ဟု ယူဆမှုကို ပယ်၏။

(၅) ပျက်သဘောကို သိသည့် ဉာဏ်ဖြင့် ဖြစ်မှား၊ ဆက်မှားကို ပယ်၏။

(၆) ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်မှု သင်္ခါရနိမိတ်ကို ပယ်၏။

(၇) အနတ္တစစ် ဟုတ်·မဟုတ်ကို ဝေဖန်သည့် ဉာဏ်ဖြင့် အနတ္တအစစ် မဟုတ်သည်ကို ဟုတ် သည် ဟု ထင်မှတ်ခြင်းကို ပယ်၏။

(၈) ဘေးရှိမှုကို သိသည့်ဉာဏ်ဖြင့် ဘေးရှိသည်ကို ဘေးမရှိ ဟု ထင်မှတ်ခြင်းကို ပယ်၏။

(၉) ထောက်တည်ရာ မရပုံကို သိက်ည့်ဉာဏ်ဖြင့် တွယ်တာ စရာရှိသည်ဟု ထင်မှတ်မှုကို ပယ်၏။

(၁၀) ငြီးငွေ့စရာကို သိသည့်ဉာဏ်ဖြင့် အလွန် ပျော်မေ့စရာဘဲဟု ထင်မှတ်မှုကို ပယ်၏။

(၁၁) လွတ်လပ်ရေးကို သိသည့်ဉာဏ်ဖြင့် လွတ်လပ်ရေးအစစ်ကို လိုချင်သော်လဲ မလိုချင်ဘိသကဲ့သို့ ဖြစ်နေမှုကို ပယ်၏။

(၁၂) သူ့ဘာသာ ထားထိုက်ရန် သိသည့်ဉာဏ်ဖြင့် သူ့ဘာသာသူ မထားဘဲ အရေးယူမှုကို ပယ်၏။

(၆၆)

စံပြဝိပဿနာ

(၁၃) မဖြစ်သဘောကို ပြေးဝင်အောင် သိသည့်ဉာဏ်ဖြင့် အရင်က အားထုတ်မိခဲ့သည့်အရှိန်နှင့် ယခုအရှိန်တို့၏ အမှုအရာ အရိပ်အရောင်များ ရှိနေပုံကို ပယ်၏။

(၁၄) အေးငြိမ်းသည့် သဘောကို သိသည့်ဉာဏ်ဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသည့် သဘောတရားတို့ထံသို့ နောက်ထပ် ပြန်လာရခြင်းကို ပယ်၏။

ပဟာနဝိနည်း ၅-မျိုးနှင့် ပြည့်စုံမှသာလျှင် ဆဋ္ဌဂုံပေက္ခာ ဂုဏ် (၆) ပါးနှင့် ပြည့်စုံနိုင်၏။ ဆဋ္ဌဂုံပေက္ခာ ဆိုသည်မှာ.... မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ သိ- ဟူသော စိတ် (၆) လုံးတို့၌ ကောင်း-မကောင်းတို့ကို မသိမ်းပိုက်ဘဲ လျစ်လျူ ရှုနိုင်ခြင်း ဖြစ်၏။ ဤဂုဏ် (၆) ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှသာလျှင် (၁) အာဟု နေယျော၊ (၂) ပါဟုနေယျော၊ (၃) ဧက္ခိနေယျော၊ (၄) အဉ္ဇုလီကရဏီယော၊ (၅) အနုတ္တရံ ပုညခေတ္တံ-ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ် (၅) ပါးကို ခံယူခြင်းငှာ...ထိုက်တန်ပေ၏။ (ကျောက်ပုံ ဆရာကြီးကိုယ်တိုင် ရဟန်းတော် တပည့်များကို သင်တန်းပေး ရာ၌ ပါရှိသော ဆုံးမချက်များဖြစ်၏။

အရိယာစစ်တမ်း အကျဉ်းချုပ်

ယခုအခါ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်-သည်ဖြင့် ရဟန္တာ အထိ အရိယာများ တနေ့ တခြား ပေါများ ပေါ်ပေါက် လာကြရာ.... မိမိကိုယ်တိုင်နှင့်တကွ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည် တ ကယ်ပင် အရိယာစစ် ဖြစ်ကြပါရှိသေး....ဟု စဉ်းစား ဆင်ခြင် နိုင်ကြစေရန် ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ အစရှိသော ကျမ်းဂန်

(၃၆၇)

စံပြဝိပဿနာ

တို့၌ လာရှိသော အရိယာ ပယ်ပုံ၊ ပယ်နည်း တရားများကို အကျဉ်းချုပ် ပြဆိုပေအံ့။

အကုသလ ကမ္မပထတရား(၁၀)ပါးတို့တွင်.... သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ်တို့သည် ပါဏာတိပါတာ၊ အဒိန္နာဒါနာ၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ၊ မုသာဝါဒါ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ဤ(၅)ပါးကို ပယ်ကြ၏။ အနာဂါမ်သည် ပိသုနဝါစာ၊ ဖရသဝါစာ၊ ဗျာပါဒ၊ ပေါင်း(၈)ပါးကို ပယ်၏။ ရဟန္တာသည် သမ္မပ္ပလာပ၊ အဘိဇ္ဈာ၊ ပေါင်း (၁၀)ပါးစလုံးကို ပယ်၏။ ၊

သံယောဇဉ် (၁၀)ပါးတို့တွင်.... သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ်တို့သည် ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗွဲတ ပရာမာသ(၃)ပါးကို ပယ်ကြ၏။ အနာဂါမ်သည် ကာမရာဂ၊ ပဋိသ၊ ဒေါသ၊ ပေါင်း(၅)ပါးကို ပယ်၏။ ရဟန္တာသည် ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ ပေါင်း(၁၀)ပါးစလုံးကို ပယ်၏။

မိစ္ဆတ္တတရား (၁၅) ပါးတို့တွင်.... သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ်တို့သည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ မုသာဝါဒါ၊ ပါဏာတိပါတာ၊ အဒိန္နာဒါနာ၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ၊ မိစ္ဆာဇီဝ၊ ဤ(၆)ပါးကို ပယ်ကြ၏။ အနာဂါမ်သည် မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ၊ ပိသုဏဝါစာ၊ ဖရသဝါစာ၊ ပေါင်း (၉) ပါးကို ပယ်၏။ ရဟန္တာသည် သမ္မပ္ပလာပဝါစာ၊ မိစ္ဆာဝါယာမ၊ မိစ္ဆာသတိ၊ မိစ္ဆာသမာဓိ၊ မိစ္ဆာဝိမုတ္တ၊ မိစ္ဆာဉာဏ၊ ပေါင်း (၁၅)ပါးစလုံးပယ်၏။

(၃၆၈)

စံပြဝိပဿနာ

လောကဓံတရား (ဂ)ပါးတို့တွင်.... သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ်တို့သည် တခုမျှ မာယံနိုင်ကြသေးချေ။ အနာဂါမ်သည် အလာဘ၊ အယသ၊ ဒုက္ခ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပေါင်း (၄) ပါးကို ပယ်၏။ ရဟန္တာသည် လာဘ၊ ယသ၊ သုခ၊ ပသံသာ၊ ပေါင်း (ဂ)ပါး စလုံးကိုပယ်၏။

မစ္ဆရိယ (၅)ပါးတို့တွင်.... သောတာပန်သည် အာဝါသ မစ္ဆရိယ၊ ကုလမစ္ဆရိယ၊ လာဘမစ္ဆရိယ၊ ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ၊ ဓမ္မ မစ္ဆရိယ၊ ဤ(၅)ပါးစလုံးကို အကြွင်းမရှိ ပယ်၏။ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့မှာ ဆိုဘွယ်မရှိတော့ပြီ။

မစ္ဆရိယ (၅) ပါးတို့တွင် တပါးပါး ရှိနေသေးလျှင် သောတာပန် မဟုတ်သေးချေ။ ထို့ကြောင့် မစ္ဆရိယ (၅)ပါး တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြဦးအံ့။

(၁) အာဝါသ မစ္ဆရိယ ဆိုသည်မှာ.... မိမိ နေထိုင်သော ကျောင်း၊ အိမ်၊ တိုက်တာ အဆောက်အဦမျိုးကို သူတပါး မရစေလို၊ မနေစေလိုခြင်း။

(၂) ကုလမစ္ဆရိယ ဆိုသည်မှာ မိမိ၏ တပည့် တပန်း သားသမီး အချေအရံတို့ကို သူတပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံစေလို ခြင်း။

(၃) လာဘမစ္ဆရိယဆိုသည်မှာ....မိမိရသော လာဘ်မျိုးကို သူတပါး မရစေလိုခြင်း၊ သူတပါး လာဘ်ရသည်ကို စိတ်မချမ်းသာခြင်း။

စံပြဝိပဿနာ

(၄) ငဏ္ဍမစ္ဆရိယ ဆိုသည်မှာ မိမိ အသားအရေ လှပ ဝပြုံးသကဲ့သို့ သူတပါးကို မဖြစ်စေလိုခြင်း၊ မိမိကျန်းမာသကဲ့သို့ သူတပါးကို မကျန်းမာစေလိုခြင်း။

(၅) ဓမ္မမစ္ဆရိယ ဆိုသည်မှာ မိမိ တတ်သိလိမ္မာသကဲ့သို့ သူတပါးကို မတတ်သိစေလိုခြင်း၊ မိမိတတ်သော ပရိယတ်ကို သူတပါး မတတ်စေလိုခြင်း။

အဂတိ (၄)ပါးတို့တွင် သောတာပန်သည် ဆန္ဒာဂတိ၊ ဒေါသဂတိ၊ ဘယာဂတိ၊ မောဟဂတိ (၄) ပါးစလုံးကို အကြွင်းမရှိ ပယ်၏။

(၁) ဆန္ဒာဂတိ ဆိုသည်မှာ.... ချစ်သဖြင့် မျက်နှာလိုက်၍ ချီးမွမ်း ပြောဆို ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်း။

(၂) မုန်းသဖြင့် ဖိနှိပ်၍ ပြောဆို ဆုံးဖြတ်ခြင်း။

(၃) တွေဝေသဖြင့် အမှန်ကို အတိအကျမှသိဘဲ ထင်သလို ပြောဆို ဆုံးဖြတ်ခြင်း။

(၄) ကြောက်သဖြင့် အခွံ့အရေးပေး၍ ပြောဆို ချီးမြှောက် ဆုံးဖြတ်ခြင်း။

ဤအဂတိ(၄)ပါး၌ လိုက်စားလိုစိတ် ရှိ-မရှိဖြင့် မိမိကိုယ်ကို သောတာပန် ဖြစ်-မဖြစ် စိစစ်နိုင်ရ၏။ အခြား အရိယာ ဆိုသူ များကိုလည်း မစ္ဆရိယ (၅)ပါး၊ အဂတိ(၄)ပါးတို့ဖြင့် စစ်ဆေး ကြည့်ရှုကြရ၏။

စံပြဝိပဿနာ

အာသဝ (၄)ပါးတို့တွင်.... သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ် တို့သည် ဒိဋ္ဌာသဝကိုပယ်ကြ၏။ အနာဂါမ်သည် ကာမာသဝ ကိုပါ ပယ်၏။ ရဟန္တာသည် ဘဝါသဝ, အဝိဇ္ဇာသဝ, ပေါင်း (၄)ပါးစလုံးကို ပယ်၏။

နိဝရဏ (၈)ပါးတို့တွင်.... သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ် တို့သည် ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ (၂)ပါးကို ပယ်ကြ၏။ အနာဂါမ်သည် ကာမတ္တန္တ, ဗျာပါဒပါ ပေါင်း (၄)ပါးကို ပယ်၏။ ရဟန္တာသည် ထိန, မိဒ္ဓ, ဥဒ္ဓစ္စ, အဝိဇ္ဇာ, ပေါင်း (၈)ပါးစလုံးကို ပယ်၏။

ဩဃ (၄)ပါးတို့တွင် သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ် တို့သည် ဒီဋ္ဌောဃကိုသာ ပယ်ကြ၏။ အနာဂါမ်သည် ကာမောဃကိုပါ ပယ်၏။ ရဟန္တာသည် ဘဝေါဃ, အဝိဇ္ဇောဃ, ပေါင်း (၄)ပါးစလုံးကို ပယ်၏။

ယောဂ (၄)ပါးတို့တွင်.... သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ် တို့သည် ဒိဋ္ဌိယောဂ၊ အနာဂါမ်သည် ကာမယောဂ၊ ရဟန္တာ သည် ဘဝယောဂ / အဝိဇ္ဇာယောဂတို့ကို အသီးသီး ပယ်ကြ၏။

အနုသယ (၇) ပါးတို့တွင်.... သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ် တို့သည် ဒိဋ္ဌာနုသယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ၊ အနာဂါမ်သည် ကာမာရောဂါနုသယ၊ ပဋိဃ ဒေါသာနုသယ၊ ရဟန္တာသည် မာနာနုသယ၊ ဘဝရာဂါနုသယ၊ အဝိဇ္ဇာ နုသယတို့ကို အသီး သီး ပယ်ကြ၏။

စံပြဝိပဿနာ

ဥပါဒါန်(၄)ပါးတို့တွင် သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ်တို့သည် ဒိဋ္ဌိပါဒါန်၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန်တို့ကို ပယ်ကြ၍ အနာဂါမ်နှင့် ရဟန္တာတို့သည် ကာမုပါဒါန်ကိုပါ ပယ်ကြ၏။

မလ(၃)ပါးတို့တွင်.... သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ်များသည် တခုမျှ မပယ်နိုင်ကြသေးဘဲ အနာဂါမ်သည် ဒေါသမလကိုပယ်၏။ ရဟန္တာသည် လောဘမလ၊ မောဟမလတို့ကိုပါ ပယ်၏။

အကုသိုလ်စိတ်(၁၂)ပါးတို့တွင်....သောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ်တို့သည် လောဘမူ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်(၄)၊ ဝိစိကိစ္ဆာ(၁) ပေါင်း (၅)ခုကို ပယ်ကြ၏။ အနာဂါမ်သည် ဒေါသမူစိတ်(၂)ခုကိုပယ်၏။ ရဟန္တာသည် ကျန် ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခုနှင့် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ် (၁)ခု၊ ပေါင်း (၁၂)ခုလုံးကို အကြွင်းမရှိ ပယ်၏။

သောတာပန်သည် ငါး-သောတာပန်ဖြစ်သည်ဟု သူတပါးကို မပြောဘဲ မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင် ငါးဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကိုရပြီ၊ အထက်မှန်များကတွက်သာ လိုတော့သည် စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်စဉ်းစား၏။

ထို့ကြောင့် မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် သောတာပန်ကဏ္ဍ၌....

(၃၇၂)

စံပြဝိပဿနာ

စတူဟိ သောတာပတ္တိ ယဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ
အရိယောဓဿ ဉာယော၊ ပညာယ သုဒ္ဓိဋ္ဌော ဟောတိ
သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓေါ သော အာကခံမာနော အတ္တနာဝ အတ္တာနံ
ဗျာကရေယျ ခဏိဋ္ဌာယောမ္ပိ ခဏတိရစ္ဆာန ယောနိယော
ခဏပေတ္တိ ယောနိယော ခဏာပါယ ဒုဂ္ဂတိ ဝိနိပါတော
သောတာပန္နော ဟသ္မိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္မောဓိ
ပရာယနော။ ။

ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

အနက်ကား။ ။ စတူဟိ သောတာပတ္တိ ယဂေဟိ = လေး
ပါးသော သောတာပတ္တိအင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော = ပြည့်
စုံသော၊ အရိယောဓ=အရိယာသည်လည်း၊ ဟောတိ=ရှိသည်
ဖြစ်၏၊ အဿ=ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဉာယော= ဉာတပရိညာဖြင့်
သိသည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏၊ ပညာယ = ဝိပဿနာပညာနှင့်
ပြည့်စုံသည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ သုဒ္ဓိဋ္ဌော = ကောင်းစွာ မြင်
သည်၊ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓေါ = ပဋိဝေဓဉာဏ်သို့
ရောက်သည်၊ ဟောတိ=ဖြစ်၏။ သော = ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော
အချက်လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အာကခံ
မာနော = အလိုရှိခဲ့သော်၊ အတ္တနာဝ = မိမိသည်သာလျှင်၊
အတ္တာနံ=မိမိကိုယ်ကို၊ ဗျာကရေယျ = ပြောဆိုရာ၏။ (၀၂)
ဆင်ခြင်စဉ်းစားရာ၏၊ ခဏိဋ္ဌာယောမ္ပိ = ငရဲအတွက် ကုန်ပြီ၊
ခဏတိရစ္ဆာန ယောနိယော = တိရစ္ဆာန်ဖြစ်မှု ကုန်ခန်းပြီ၊

စံပြဝိပဿနာ

ခဏပေတ္တိ ယောနိသော=ပြိတ္တာဖြစ်မှု ကုန်ခန်းနေပြီ။ ခဏာ
ပါယဒုဂ္ဂတိ ဝိနိတော=အပါယ်လေးပါးသို့ ဖရဲဖရဲ ပရမ်းပတာ
ကျမှု မရှိတော့ပြီ။ အဟံ=ငါသည်။ သောတာပနော=ဝိပဿနာ
အစဉ်၏ အဆုံးသို့ရောက်သည်။ အသ္မိ = ဖြစ်၏။ အဝိနိပါတ
ဓမ္မော= တကယ်ထင်စရာ သညာဝိညာဉ် ချဲ့ထွင်မဆုံး ယူကျုံး
မရ ဒုက္ခနယ်ထဲသို့ ဖရဲဖရဲမကျတော့ပြီ။ နိယတော=မိမိတရား
ခိုင်မြဲပြီ။ သမ္မောဓိ ပရာယနော = အထက်မက်သို့ တက်ဘို့သာ
ဖြစ်ပြီ။

ထို့ပြင်လည်း မဟာနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာ ပုရာဇောဒသုတ်
အဖွင့်၌....

ယောပန သောတာပနောဒီသု အညတရော
ဟုတွာ သောတာပတ္တိဘာဝံ ဇာနာပေတုံ
နက္ခတ္တိ အတံ အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆောနာမ

ဟူ၍ ဖွင့်ပြပြန်၏။

အကျဉ်းချုပ် အဓိပ္ပါယ်မှာ အရိယာဖြစ်ပြီးသော အကြင်
ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပန်အစရှိသော အရိယာတို့တွင် တပါး
ပါး ဖြစ်သည်ကို သူတပါးတို့အား သိစေခြင်းငှာ... အလိုမရှိ၊
ဤကဲ့သို့ အလိုမရှိခြင်းသည် အရိယာတို့၏ လက်ကိုင်ပြုသော
အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆတရားကြီး မည်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

စံပြဝိပဿနာ

သို့အတွက် ယခုခေတ်၌ ငါ-တရားထူးကို အပိုင်ရပြီ၊ ငါ-
အရိယာအစစ်ဖြစ်၍ တရားဟောသည်၊ ကျမ်းရေးသည်၊ ငါ-
ရဟန္တာဖြစ်ပြီ- အစရှိသည်ဖြင့် ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာမှ
စ၍ တန်ခိုးအမျိုးမျိုး၊ သွယ်ဝိုက်သော နည်းပရိယာယ် ဝေဝုဏ်
အ မျိုး မျိုး တို့ ဖြင့် သူတပါးတို့က အထင်အမြင်ကြီးစေရန်
ကိုယ်ရည်သွေးအတန်တန်ဖြင့် ဟိတ်ဟန်တွေထုတ်၍ ရေးသား
ပြောဆို၊ နေထိုင်၊ ကျင့်၊ ကြံ၊ ပြုလုပ်နေကြသော ပုဂ္ဂိုလ်
များအား အထက်ဖော်ပြပါ အရိယာမှတ်ကျောက်တို့၌ တင်၍
ကြည့်ရှုကြကုန်၏၊ ကြည့်ရှုကြပါကုန်။

အရိယာမည်ကြောင်း

- (၁) ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ အရိယာ။ ။
- (၂) သဒေဝကေန သောကေန အရဏီယတ္တာ
အရိယာ။ ။
- (၃) အရိယဋ္ဌောနာမ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌောတိ ပရိသုဒ္ဓတ္တာပိ
အရိယာ။ ။
- (၄) အနယေန ဣရိယနတော အယေ ဣရိယနတော
အရိယာ။ ။ (ပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာ)
- (၅) အဓိပ္ပာယ်မူာ ကိလေသာတို့မှ ကင်းဝေးသော
ကြောင့် အရိယာမည်ဖြစ်၏။

စံပြဝိပဿနာ

(၂) အဓိပ္ပါယ်မှာ....သုတပါးတို့ စိတ်ညစ်ဖွယ်မမြင်၊ ရှင်ပျ
ဝမ်းသာ နေ့စဉ်လာ၍ ဆည်းကပ်ခြင်းငှာ လျှောက်ပတ် သင့်
လျော် ပူဇော် ဆည်းကပ်ခြင်းကြောင့် အရိယာမည်၏။

(၃) အဓိပ္ပါယ်မှာ ကိုယ်၊ စိတ်၊ နှုတ်တွင် လူရှင်အများကို
ထိပါး ပုတ်ခတ်ချင်သော ကိလေသာမှ စင်ကြယ်၍ ဝန်တို
မစ္ဆရိယ မရှိခြင်းကြောင့် အရိယာမည်၏။

(၄) အဓိပ္ပါယ်မှာ လူရှင်အများ သုတပါးတို့ကို အပါယ်
ဘေးမှ ကင်းဝေးစေ၍ နှစ်ဦး အကျိုးစီးပွား ရှိ-မရှိ၊ ဟုတ်-
မဟုတ်ကို ပြုလုပ် စေခိုင်း ဝေဘန် ညွှန်ပြနိုင်သည့်အပြင် မိမိ
အကျိုးစီးပွား၊ သုတပါးအကျိုးစီးပွား မရှိသော အလုပ်တို့ကို
မပြုလုပ် မကျင့်ကြံသောကြောင့် အရိယာမည်၏။

ငါ့အရိယာဖြစ်ပြီဟု ထင်သူများသည် အထက်ပါ အင်္ဂါ
၄-ချက်နှင့် ပြည့်စုံ၊ မပြည့်စုံကိုလည်း မိမိကိုယ်ကို အရိယာ
မှတ်ကျောက်၌တင်၍ ကြည့်ရှုသင့်ကြပေ၏။

ဝိပဿနာအချုပ် နိဂုံးအုပ်

ဣမသိဉ္ဇန ဝေယျာကရဏသ္မိံ ဘညမာနေ
အာယသ္မတော ကောဏ္ဍညဿ ဝိရဇံ ဝိဘမ္ဘလံ
ဓမ္မစက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊
သဗ္ဗံတံ နိရောဓ ဓမ္မန္တိ။ ။ (ဓမ္မစကြာ)

(၃၇၆)

စံပြဝိပဿနာ

ဣမသ္မိဉ္စပန ဝေယျာကရဏသ္မိံ = ဤဂါထာမဖက် သက် သက်သော အမေး-အဖြေဖြစ်သော ဗျာကရဏ်းကို၊ (၀၇) ခေတ်အလျောက် သင်တန်း ပေးနည်းမျိုး သဘောပေါက် အမေး-အဖြေကို၊ ဘညမာနေ = ဟောတော်မူသည်ရှိသော်၊ အယသ္မတော = ရှည်သော သက်တော်ရှိသော၊ ကောဏ္ဍညဿ = ကောဏ္ဍညမထေရ်အား၊ ဝိရဇံ = ရာဂအစရှိသော မြို့မှကင်းသော၊ ဝိတမလံ = အညစ်အကြေးမရှိသော၊ ဓမ္မစက္ခု = သစ္စာလေးပါး တရားတည်းဟူသော မျက်စိသည်၊ ဥဒပါဒိ = ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၍ လာပေ၏။

ယံကိဉ္စိ = အလုံးစုံသော တေဘူမက တရားသည်၊ သမုဒယဓမ္မံ = ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိ၏၊ တံ သဗ္ဗံ = ထို ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော တရားဟူသမျှသည်၊ နိရောဓ ဓမ္မံ = ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသဘောရှိ၏၊ ဣတိ = ဤသို့၊ ဥဒပါဒိ = ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ် သိမြင်တော်မူလာရပေ၏၊ (သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရတော်မူ၏ဟူလို)။

ဤ (စံပြဝိပဿနာ) ကို ဖတ်ရှုကြကုန်သော ကမ္ဘာသူ- ကမ္ဘာသား ပါရမီရှင်-ဝေနေယျအများသည် အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်၏အလား တရားစစ်၊ တရားအမှန်ကို အလျင်အမြန် ရကြ ပါစေသတည်း။

သာသနာတဝဂ် မင်းကောင်း တဆက်- ဟူသည်နှင့် အညီ မည်သည့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံတော်- သာသနာ့ဒါယကာ

စံပြဝိပဿနာ

အစိုးရမဆို ဗုဒ္ဓဝါဒစစ်စစ် သာသနာတော်မြတ်ကြီးကို ကျိန်-
သာသနာတော် နှစ်ပေါင်း (၂၅၀၀) ကုန်သည့် တိုင်အောင်
အစဉ်မပြတ် စောင့်ရှောက် ချီးမြှင့် ထောက်ပံ့နိုင်၍ ကမ္ဘာကို
သာသနာ ပြုနိုင်ပါစေသတည်း။

“နေမျိုးရာဇာ”

သာသနာ ၂၄၉၉-၁၃၁၇-ခု၊ မဟာသမဃဇနွေ။
၁၉၅၅-ခု၊ ဇွန်လ ၅-ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့။

...၀....

စံပြဝိပဿနာ

နေယျသင်တန်း သံပေါက်

- ၁။ နေယျများစွာ၊ သိဘို့ရာ၊ အောက်ပါသံပေါက်ကျက်။
- ၂။ ဆရာ၊ တရား၊ ထိုနှစ်ပါး၊ ရှောင်ရှားဘယ်အတွက်။
- ၃။ ခုခါသမယ၊ သူ့သဘာဝ၊ ဟိုက သည်ကပျက်။
- ၄။ ဟိုကသည်က၊ ပျက်တာက၊ ဘယ်ကအကြောင်းဆက်။
- ၅။ အကြောင်းနှုတ်လို့၊ သက်သာဘို့၊ ဘယ်သို့ ဘယ်ပုံ ထွက်။
- ၆။ အကြောင်းနှုတ်လို့၊ သက်သာဘို့၊ ပြင်သို့ အာရုံဆက်။
- ၇။ ပြင်ဘက်အာရုံ၊ အလုံးစုံ၊ ဘယ်ပုံအဆိုထွက်။
- ၈။ အာရုံ ၆-စင်း၊ အသက်သွင်း၊ ချက်ချင်းမငြိမ်သက်၊
- ၉။ အပြင်အာရုံ၊ စိတ်နှင့်ဆုံ၊ ဘယ်ပုံသဘောထွက်။
- ၁၀။ အပြင်အာရုံ၊ စိတ်နှင့်ဆုံ၊ အကုန်ဆူညံပွက်။
- ၁၁။ ဗလုံဆူညံ၊ ရှင်းဘို့ရန်၊ ဘယ်ဉာဏ်နဲ့မှထွက်။
- ၁၂။ ကျောက်ပုံတောရ၊ ဖေငါထုတ်ပြ၊ ယထာဘူတထွက်။
- ၁၃။ နေယျသင်တန်း၊ ဝိပဿနာကျမ်း၊ ကြည့်စမ်း ကိုယ် အတွက်။
- ၁၄။ ကြည့်ပြီးသောခါ၊ မရှင်းတာ၊ မေးပါခွင့်ပြုချက်။
- ၁၅။ မှတ်ကျောက်တိုက်ခံ၊ ဖြေဘို့ရန်၊ ဝန်ခံမြော်လင့်လျက်။

စံပြဝိပဿနာ

- ၁၆။ ထိုစာအုပ်တွင်၊ ကြည့်တတ်လျှင်၊ ဒိဋ္ဌိစင်ဘို့တုက်။
၁၇။ မပျောက်ပျက်ထာ၊ အရိယာ၊ ဆရာဦးတိုက်လျက်။
၁၈။ ရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ နမူနာ၊ ယူကာထုတ်ပြချက်။
၁၉။ ဒိဋ္ဌိစင်ရေး၊ သိညာဏ်ပေး၊ အရေးယူဘို့တုက်။
၂၀။ အဿဇီရှင်၊ ရှိဦးတင်၊ နိဗ္ဗာန်ဝင်ရှာချက်။
၂၁။ တိုက်ရိုက်ကျေးဇူး၊ ကျမ်းအထူး၊ ရှိဦးတိုက်ပါလျက်။
၂၂။ ဒိဋ္ဌိစင်ကြောင်း၊ ကျမ်းအပေါင်း၊ ထောင်သောင်း
ပေါ်လာထွက်။
- ၂၃။ နှိုင်းယှဉ်ဘို့ရာ၊ ဤကျမ်းစာ၊ ကမ္ဘာသင်လို့ဆက်။
၂၄။ ကိုယ်တိုင်ရောက်လာ၊ မေးမြန်းနာ၊ ရှုပ်တာ ရှင်းဘို့
တုက်။
- ၂၅။ ပါရမီဉာဏ်၊ လွန်ထက်သန်၊ အမှန်အေးဘို့တုက်။
၂၆။ ဘုရားသာသနာ၊ နောက်ပိုင်းမှ၊ ဆရာတွေဘို့ခက်။
၂၇။ ဆရာတွေပြန်၊ စဉ်းစားဉာဏ်၊ ဝေဘန်နိုင်ဘို့ခက်။
၂၈။ ဝေဘန်နိုင်ရန်၊ နေယျဉာဏ်၊ သင်ပြန်ဘယ်မခက်။
၂၉။ ပိဋကတ်သုံးဖြာ၊ ဒေသနာ၊ သေချာမသိခက်။
၃၀။ မသိကြပြန်၊ လုပ်ထုံးမှန်၊ ကျင့်ရန်အလွန်ခက်။
၃၁။ (ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာ) ရွာတိုင်းမှ၊ ဖွဲ့ပါမခဲခက်။
၃၂။ ဖွဲ့ပြီးသောခါ၊ စည်းမျဉ်းစာ၊ ဖတ်ပါ သင်တို့တုက်။
၃၃။ ဖတ်ပြီးသောခါ၊ သင်တန်းစာ၊ တက်ပါလွန် ၉-ရက်။
၃၄။ ၉-ရက်သင်ပါ၊ ဒိဋ္ဌိကွာ၊ တဏှာဘေးမှထွက်။
၃၅။ ကျောက်ပုံတောရ၊ ဟောခါပြ၊ အေးမြဓမ္မစက်။

စံပြဝိပဿနာ

မန္တလေးမြို့ နော်မံ-ကျောင်းဆရာကြီးဟောင်း
ဦးဘိုးဆောင်၏ သတိပေးကဗျာများ

အပူစွဲလို့၊ ရှုရဲ့အလီလီ၊
ဘယ်သောအခါမှ၊ ဆုံးရပါမည်၊
အညောင်းမိလို့၊ ပြောင်းအိစေသည်၊
အယူလဲ့-ထူထဲစေတော့သည်။
ရှုရဲ့တွေ့က၊ နေယျနှင့်မတော်၊
တရှုတရဲ့၊ ဉာဏ်လဲနှစ်ရာကျော်၊
အနာဂါမိ၊ မဂ်ထိရောက်သော်၊
လောကအကျိုး-ပွားနှိုးဘရားတော်။
ကိုယ်စိတ်နှစ်မျိုး၊ ညှိုးနှမ်းသည်ကို၊
ကိလေသာဟု၊ ဟောကြားမြှောက်ဆို၊
ကိလေသာကင်းဘို့၊ ရှင်းလင်းသည်ကို၊
မရှင်းလင်း မူရှင်းအနေထက်ပို။
များစွာလုပ်ကြ၊ ကုသလတွေကို၊
မဟုတ်ပါဘူးဟု၊ အထူးပမဆို၊
ဆုံးခန်းတိုင်မြောက်၊ မရောက်သည်ကို၊
သတိပေး-မနှေးသိစေလို။
ဗုဒ္ဓဝါဒ၊ ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ၊
ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး၊ ခန့်ငြားရမည်၊
သင်ယူမှတ်သား၊ စိတ်အားကြံစည်၊
ထပ်ခါသွင်း-မေးခြင်းအလီလီ။

စံပြဝိပဿနာ

- (၆) ဝိပဿနာစံပြ၊ ဗုဒ္ဓအလိုတော်၊
အားလုံးကိုချုပ်၊ နာမ်ရုပ်လို့ခေါ်၊
နာမ်ရုပ်တလုံးလုံး၊ ဆုံးခန်းစေသော်၊
ဝေဘန်ပြ တုစ္ဆအနတ္တပေ။
- (၇) ထိုနည်းတမျှ၊ သင်္ခါရတွေကို၊
ဝေဘန်ပိုင်းခြား၊ မှတ်သားစေလို၊
တွေ့ရှိသည်နှင့်၊ နှိုင်းမိသည်ကို၊
မှန်းဆပြီးတနည်းသိဉာဏ်ပို့။
- (၈) မှန်းဆဉာဏ်ကြီး၊ အသီးသီးအပေါ်မှာ၊
ထိုးထွင်းဆိုတဲ့၊ ဉာဏ်ဘဲပေါ်လာ၊
သူတကာပြော၊ ယုံသောအမူအရာ၊
တခါထဲပျောက်စဲလေတော့တာ။
- (၉) အဲဒါတွေကြောင့်၊ ဓမ္မမိတ္တာ၊
နာမ်ရုပ်ကိုထုတ်၊ အလုပ်ရှာပါ၊
ယထာနည်းနှင့်၊ အပြီးချေကာ၊
ဘာကျန်သလဲ-အမှန်ဘဲသိရမှာ။
- (၁၀) ကျန်တဲ့သဘာဝ၊ တခါပထုချေ၊
ဆုံးခန်းတိုင်မှ၊ ရပ်ကြပါလေ၊
ရပ်တဲ့အထဲ၊ ဝေခွဲကြည့်လေ၊
စွဲစရာမဟုတ်-ငုတ်တုတ်ပေါ်လို့နေ။
- (၁၁) စွဲစရာမရသည့်၊ သင်္ခါရအနေကို၊
စွဲမိမှားလဲ၊ အလကားဘဲပို့၊
- (၁၂)

စံပြဝိပဿနာ

- စွဲပြန်တော့လဲ၊ မမြဲသည်ကို၊
အသာထား-ဗျာများအေးစေလို။
(၁၂) အသာမထားလို့၊ ဗျာများပါရင်၊
ကိလေသာများ၊ ထပ်ပွားမည်ပင်၊
ဘယ်သောခါမှ၊ အေးပေါက်မမြင်၊
ကရွတ်ကင်း-ရှောက်ရင်းနေသည့်အသွင်။
- (၁၃) အဲသည်ဝါဒ၊ ရကြစေရန်၊
ဆရာစစ်နှိုက်၊ မှီးထိုက်လေပြန်၊
ဆရာမပြ၊ ဘာမျှမမှန်၊
အရမ်းစွဲ-လမ်းလွဲစေဘို့ရန်။
- (၁၄) လမ်းမလွဲဘဲ၊ မှန်းဆဲနေရာ၊
ရလိုပါပြား၊ တရားကိုနာ၊
မရှင်းလင်းက၊ မေးခြင်းပြုပါ၊
ဝေဘန်ကြ-စံပြဝိပဿနာ။

နာမ်ရုပ်သည် ချုပ်နေခြင်းသဘောရှိ၏။
ချုပ်ငြိမ်းဝေတတ်သော မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းရာကို
အာရုံပြု၍ နောင်အခါ ချုပ်ငြိမ်ရလေပြီ။

စံပြဝိပဿနာ

ကျောက်သင်္ဘောဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

“ဩဝါဒ”

- ၁။ ဝိပဿနာရှုတဲ့ ယောဂီတွေ နိဗ္ဗာန် မြန်မြန်ရောက်ချင်လျှင် ခြေအစ၊ ခေါင်းအဆုံး တကိုယ်လုံးဖြစ်တဲ့ ဝိပင်္ဂါရုပ်နာမ်ကြီးကို ဝိပဿနာမရှုနှင့်၊ ယခု ဖြစ်ဆဲ စိတ်က အာရုံပြုတဲ့ “အာရုံ ရုပ်နာမ်”ကိုသာ ဝိပဿနာ ရှုပါလေ။
- ၂။ အာရုံရုပ်နာမ်ဆိုတာကလဲ အာရုံပြုမှရှိတဲ့အမျိုး၊ ပကတိပင်ကိုယ်ကတော့ ငြိမ်းနေပါတယ်၊ အဲဒီ ငြိမ်းတာကို မြင်အောင်ရှု၊ အဲဒါ မဂ်ဝင် ဝိပဿနာခေါ်တယ်။
- ၃။ ရုပ်နာမ်တွေကို ဘယ်လိုမြင်မြင် မဂ်ဉာဏ်မခေါ်ဘူး၊ နိဗ္ဗာန်မြင်မှ မဂ်ဉာဏ်ခေါ်တယ်။
- ၄။ ပကတိ သာဝကတို့မှာ နိဗ္ဗာန်ကိုပကတိအတိုင်းရောက်နေကြတာ၊ ရောက်နေတာကို ရောက်နေမှန်းမသိတော့ ရောက်အောင်ဆိုပြီး ပြုမိပြုရာတွေ ပြုကြပါရော၊ ပြုမိပြုရာတွေ ပြုကြတော့ ဖြစ်သမျှကိုတော့ ဒုက္ခလို့ ဗုဒ္ဓက ဟောပါတယ်။
- ၅။ အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာန်မြတ်ဆိုတာ ကိုယ်စွမ်းထုတ်ပြီး ပြုလုပ်ယူလို့ မရကောင်းဘူး။
- ၆။ ကိုယ်စွမ်းထုတ်ပြီး ပြုလုပ်သမျှ ဒုက္ခရဲ့ငြိမ်းရာကို မြင်မှ ရောက်တယ်။
- ၇။ နိဗ္ဗာန်မြင်မှ နိဗ္ဗာန်ဉာဏ်ခေါ်ပါတယ်၊ ရုပ်နာမ်မြင်က ရုပ် ~~နာမ်~~ ဉာဏ်လို့ လွယ်လွယ်ခေါ်လိုက်ပါ။

သာသနမုခစာအုပ်တိုက်

၃၆-သုရသတိသမ္ဗိဒ္ဓိ၊ ကမ္ဘာအေးစာတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ရနိုင်သော စာအုပ်များ

မုဒ္ဓိန္ဒြိယ-ဓမ္မကထိက ကျမ်းပြုဆရာကြီး ဦးညွန့်ရေး
ပညာနေတ္ထိ ဝိပဿနာကျမ်းရင်းကြီး ၁၆-ကျပ်။

(ကျောက်ပုံတောရ ပါမောက္ခ-ဦးစံရင်းရေး)

ကမ္ဘာ့ဝိပဿနာကျမ်း (နေယျသင်တန်း) ၃-ကျပ်။
သင်္ဂါယနာ ကဗျာစာ (ဝိပဿနာသံခိပ်) ၅၀-ပြား။

(နေမျိုးရာဇာ-ဦးမောင်ကြီးရေး)

သာသနမုခ ဒီပနီ (ဝိပဿနာအဆီ) ၅-ကျပ်။
စံပြဝိပဿနာ (ယောဂီလက်စွဲ) ၃-ကျပ် ၅၀-ပြား။
ဗုဒ္ဓ ဓမ္မ ဒီပနီ (ဝိပဿနာမှတ်ကျောက်) ၁-ကျပ် ၅၀-ပြား။
ပိတောက်ဝါဒဆုံးမစာ (ပ...ဒု) ၁-ကျပ်။
၎င်း (တတိယတွဲ) ၁-ကျပ် ၅၀-ပြား။
ဓမ္မစကြာအဆီ (ဓမ္မစကြာဝတ်လက်စွဲ) ၁ ကျပ်။

ယောဂီပုံနှိပ်တိုက်

ဦးတင်-မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၀၃၇) က
အမှတ် ၂၄၅-လွှစလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် ရိုက်နှိပ်သည်။